

**DİJİTAL METİN YAZARLIĞININ İKİ DİLLİ
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ÇEVİRİM İÇİ
YAZMA BECERİLERİNE VE YAZMAYA İLİŞKİN
DUYUŞSAL ÖZELLİKLERİNE ETKİSİ:
GÜRCİSTAN ÖRNEĞİ**

Aydın ÖNAL

Doktora Tezi

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Ana Bilim Dalı

Prof. Dr. Sedat MADEN

2024

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ DOKTORA PROGRAMI

DİJİTAL METİN YAZARLIĞININ İKİ DİLLİ ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN
ÇEVİRİM İÇİ YAZMA BECERİLERİNE VE YAZMAYA İLİŞKİN DUYUŞSAL
ÖZELLİKLERİNE ETKİSİ: GÜRCİSTAN ÖRNEĞİ

DOKTORA TEZİ

Aydın ÖNAL

Danışman: Prof. Dr. Sedat MADEN

BAYBURT- 2024

KABUL VE ONAY

Prof. Dr. Sedat MADEN danışmanlığında, Aydın ÖNAL tarafından hazırlanan “Dijital Metin Yazarlığının İki Dilli Ortaokul Öğrencilerinin Çevrim İçi Yazma Becerilerine ve Yazmaya İlişkin Duyuşsal Özelliklerine Etkisi: Gürcistan Örneği” başlıklı bu çalışma, Savunma Tarihi tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Oğuzhan SEVİM

Üye : Prof. Dr. Sedat MADEN

Üye : Prof. Dr. Mehmet Nuri KARDAŞ

Üye : Doç. Dr. Kadir KAPLAN

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Mahir KAVUN

Bu tezin kabulü Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun/...../20... tarih ve 20...../.....-..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Doç. Dr. Bünyamin ALIM
Enstitü Müdürü

BEYANNAME

Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Prof. Dr. Sedat MADEN danışmanlığında hazırlamış olduğum “Dijital Metin Yazarlığının İki Dilli Ortaokul Öğrencilerinin Çevrim İçi Yazma Becerilerine ve Yazmaya İlişkin Duyuşsal Özelliklerine Etkisi: Gürcistan Örneği” başlıklı doktora tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

19.12.2024

Aydın ÖNAL

ÖN SÖZ

Yüksek lisans sürecimden itibaren akademik hayatımın her aşamasında yanımda olan, çalışmalarımı destekleyip yönlendiren, bana her zaman değerli vaktini ayırarak yol gösteren ve doktora tez sürecinde de araştırmama önemli katkılar sağlayan kıymetli danışman hocam Prof. Dr. Sedat MADEN'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Doktora tez jürisinde görev alarak çalışmaya katkı sunan Prof. Dr. Oğuzhan SEVİM'e, Prof. Dr. Mehmet Nuri KARDAŞ'a, Doç. Dr. Kadir KAPLAN'a ve Dr. Öğr. Üyesi Mahir KAVUN'a teşekkür ederim. Ayrıca bu çalışmadaki etkinlikleri içtenlik ve özveriyle gerçekleştiren Batum Türk Okulu öğrencilerine katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Hayat arkadaşım ve akademik destekçim, sevgili eşim Ayşegül AYDIN ÖNAL'a fedakârlığı ve sabrından dolayı teşekkür ederim. Yine eğitimim hayatımı destekleyen annem Sevüm ÖNAL'a ve merhum babam Mehmet ÖNAL'a; sevgili çocuklarım Ezgi Sena ÖNAL'a ve Mehmet Uraz ÖNAL'a teşekkür ederim.

Aydın ÖNAL

ÖZET

DOKTORA TEZİ

DİJİTAL METİN YAZARLIĞININ İKİ DİLLİ ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ÇEVİRİM İÇİ YAZMA BECERİLERİNE VE YAZMAYA İLİŞKİN DUYUŞSAL ÖZELLİKLERİNE ETKİSİ: GÜRCİSTAN ÖRNEĞİ

Aydın ÖNAL

Bayburt Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Sedat

MADEN Bayburt-2024, Sayfa: 352

Araştırmada, dijital metin yazarlığının iki dilli ortaokul (Gürcistan örneği) öğrencilerinin çevrim içi yazma becerilerine ve yazmaya ilişkin duyuşsal özelliklerine etkisini belirlemek amaçlanmıştır. Çalışmada, nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanıldığı karma araştırma yöntemlerinden açıklayıcı sıralı desen kullanılmıştır. Araştırmanın nicel bölümünde ön test ve son test eşleştirilmiş kontrol gruplu yarı deneysel desen; nitel bölümünde olgubilim (fenomenoloji) yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Gürcistan'daki bir Türk okulunun 8. sınıfında öğrenim gören iki dilli 32 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma, 2022-2023 Eğitim-Öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçsal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Uygulama süreci, 20 haftada tamamlanacak biçimde, ön ve son test dahil toplam 48 ders saati boyunca hem yüz yüze hem de çevrim içi ortamlarda yapılmıştır. Uygulama süreci, Yazarlık ve Yazma Becerileri seçmeli dersinde yürütülmüştür. Araştırmanın verileri “Kişisel Bilgi Formu”, “Dijital Metinleri Değerlendirme Ölçeği”, “Elektronik Yazma Alışkanlığı Ölçeği” ve “İki Dilliler İçin Hızlı ve Kademeli Baskın Dil Ölçeği”, “Yazma Kaygısı Ölçeği”, Yazma Tutum Ölçeği”, Yazma Motivasyonu Ölçeği ve “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” kullanılarak toplanmıştır. Nicel verilerin analizi sonucunda, dijital metin yazarlığı öğretimi deney grubu öğrencilerinin çevrim içi yazma başarısını artırdığı görülmüştür. Ayrıca yazma kaygısını düşürdüğü ve yazma motivasyonunu artırdığı belirlenmiştir. Ancak yazma tutumu üzerinde etkili olamadığı tespit edilmiştir. Nitel verilerin analizi sonucunda dijital metin yazarlığı; çevrim içi yazma becerisini geliştirdiği, yazılı anlatım kurallarının özenli kullanımında ve söz varlığının zenginleşmesinde faydalı olduğu, yazma sürecini iyileştirdiği ve kolaylaştırdığı, düşüncelerin daha rahat ifade edilmesini sağladığı, dijital ortamlarda yazmanın mutluluk verdiği öne çıkan öğrenci görüşleri arasındadır. Sonuç olarak, dijital metin yazarlığı, öğrencilerin çevrim içi yazma becerilerini geliştirdiği ve yazmaya ilişkin duyuşsal yönlerine de katkı sunduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretimi, dijital metin yazarlığı, yazma becerisi, çevrim içi yazma, duyuşsal unsurlar.

ABSTRACT

PH. D. THESIS

THE EFFECTS OF DIGITAL TEXT AUTHORSHIP ON THE ONLINE WRITING SKILLS AND AFFECTIVE FEATURES RELATED TO WRITING OF BILINGUAL MIDDLE SCHOOL STUDENTS: THE CASE OF GEORGIA

Aydın ÖNAL

Bayburt University

Institute of Graduate Studies

Department of Turkish and Social Studies Education

Thesis Advisor: Prof. Dr. Sedat

MADEN Bayburt-2024, Pages: 352

This study aims to determine the effects of digital text authorship on the online writing skills and affective features related to writing of bilingual middle school students (the case of Georgia). The study employs an explanatory sequential design which is regarded as a mixed-method combining both qualitative and quantitative research approaches. The quantitative phase utilized a quasi-experimental pretest-posttest control group design, while the qualitative phase employed the phenomenological method. The study group consisted of 32 bilingual eighth-grade students enrolled at a Turkish school in Georgia during the 2022-2023 academic year. The purposive sampling method, a type of non-random sampling, was used to select the participants. The implementation process lasted for 20 weeks and took 48 class hours conducted both face-to-face and online including the pretest and the posttest. The instruction was carried out in the elective course “Authorship and Writing Skills” data were collected using the “Personal Information Form” the “Digital Text Evaluation Scale” the “Electronic Writing Habit Scale” the “A quick, gradient Bilingual Dominance Scale” the “Writing Anxiety Scale” the “Writing Attitude Scale” the “Writing Motivation Scale” and a “Semi-Structured Interview Form”. The quantitative findings revealed that digital text authorship instruction significantly improved the online writing performance of students in the experimental group. It also reduced writing anxiety and increased writing motivation; however, it did not significantly affect writing attitudes. Qualitative findings indicated that digital text authorship instruction enhanced online writing skills, positively influenced the careful application of writing conventions and vocabulary enrichment, improved and facilitated the writing process, enabled more comfortable expression of ideas, and fostered happiness in digital writing environments. In conclusion, digital text authorship instruction not only improved students’ online writing skills but also positively contributed to their affective aspects of writing.

Keywords: Turkish language instruction, digital text authorship, writing skills, online writing, affective factors.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY.....	II
BEYANNAME.....	III
ÖN SÖZ.....	IV
ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VI
İÇİNDEKİLER.....	VII
TABLOLAR.....	X
ŞEKİLLER.....	XII
KISALTMALAR.....	XIII
SİMGELER.....	XIV
GİRİŞ.....	1
Araştırmanın Konusu ve Problemi	4
Araştırmanın Amacı	6
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi	6
Araştırmanın Sınırlılıkları	8
Varsayımlar	9
Terim ve Tanımlar	9
BİRİNCİ BÖLÜM.....	11
1. KURAMSAL ÇERÇEVE	11
1.1. TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE DİJİTAL UNSURLAR	11
1.1.1. Türkçe Dersi Öğretim Programlarında Dijital Unsurlar	14
1.1.2. Türkçe Ders Kitaplarında Dijital Unsurlar	19
1.2. İKİ DİLLİLİK.....	26
1.2.1. İki Dilliliğe Yönelik Tanımlamalar	27
1.2.2. İki Dillilik Türleri	29
1.3. İKİ DİLLİ ÖĞRENCİLERDE YAZMA EĞİTİMİ.....	31
1.3.1. Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı'nda Yazma Eğitimi.....	31
1.3.2. Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Kitaplarında Yazma Eğitimi	33
1.3.3. İki Dilli Öğrencilerde Yazma Sorunları	42
1.4. YAZMA SÜRECİNDE DUYUŞSAL UNSURLAR	44
1.5. DİJİTAL METİN YAZMA	50
1.5.1. Teknoloji Çağında Değişen Metin Algısı: Dijital Metinler	50
1.5.2. Dijital Metin Yazma Sürecinde Çevrim İçi Ortamlar.....	54
1.5.3. Dijital Metin Yazma ve Yapay Zekâ Araçları.....	58
1.6. SEO VE DİJİTAL METİNLERİN NİTELİKLERİ	63
1.6.1. SEO (Arama Motoru Optimizasyonu).....	64
1.6.2. Dijital Metinlerin Nitelikleri.....	67
1.6.2.1. Metinsellik ölçütleri.....	67
1.6.2.2. Anahtar kelimeler	70
1.6.2.3. Ana ve alt başlıklar	71
1.6.2.4. Meta açıklamalar	75
1.6.2.5. Etiket ifadeler	76

1.6.2.6. Özetleme.....	76
1.6.2.7. Okunabilirlik.....	77
1.6.2.8. Metin içi ve dışı link (bağlantı) inşası	78
1.6.2.9. Yazı tipi	80
1.6.2.10. Yazım ve noktalama kuralları.....	81
1.6.2.11. Görsel ve işitsel unsurlar	81
1.6.2.12. Özgünlük, telif ve intihal kuralları.....	83
1.7. DİJİTAL METİN YAZARLIĞI	83
1.7.1. Dijital Metin Yazarlığı Becerileri	89
1.7.1.1. Bilgisayar kullanma becerisi	89
1.7.1.2. WEB 2.0 araçlarını kullanma becerisi	90
1.7.1.3. SEO (Arama Motoru Optimizasyonu) bilgisi.....	91
1.7.1.4. Yapay zekâ araçlarından faydalanabilme	92
1.7.1.5. Yaratıcılık	94
1.7.1.6. Öğrenmeye açıklık.....	95
1.7.1.7. Güncellik.....	95
1.7.1.8. Konu alan bilgisi.....	96
1.7.1.9. Dil ve anlatımda yetkinlik	96
1.7.1.10. Süreç temelli yazma becerisi	97
1.8. HABER METİNLERİ	98
1.8.1. Haber Kaynakları.....	98
1.8.2. Haber Türleri	98
1.8.3. Haber Metninin Yapısal Unsurları	99
1.9. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	103
İKİNCİ BÖLÜM	110
2. YÖNTEM	110
2.1. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ	110
2.1.1. Araştırmanın Nicel Boyutu.....	112
2.1.2. Araştırmanın Nitel Boyutu	113
2.2. ÇALIŞMA GRUBU	114
2.2.1. Grupların Eşitliği	114
2.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	119
2.3.1. Nicel Veri Toplama Araçları	120
2.3.1.1. Dijital metinleri değerlendirme ölçeği.....	120
2.3.1.2. Elektronik yazma alışkanlıkları ölçeği	127
2.3.1.3. İki dilliler için hızlı ve kademeli baskın dil ölçeği	127
2.3.1.4. Yazma kaygısı ölçeği.....	128
2.3.1.5. Yazma tutum ölçeği.....	128
2.3.1.6. Yazma motivasyonu ölçeği	129
2.3.2. Nitel Veri Toplama Araçları.....	130
2.3.2.1. Kişisel bilgi formu	130
2.3.2.2. Yarı yapılandırılmış görüşme formu	130
2.4. UYGULAMA SÜRECİ.....	131
2.4.1. Kontrol Grubuna Yönelik İşlemler.....	131
2.4.2. Deney Grubuna Yönelik İşlemler.....	132
2.4.3. Dijital Metin Yazarlığı Eğitimine Yönelik Haftalık Çalışmalar	133

2.5. VERİ ANALİZİ.....	136
2.5.1. Nicel Verilerin Analizi	136
2.5.2. Nitel Verilerin Analizi	141
2.6. GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK	142
2.6.1. Nicel Geçerlik ve Güvenirlik.....	142
2.6.2. Nitel Geçerlik ve Güvenirlik	142
2.6.3. Eğitim Kitapçıklarının Geçerliği ve Güvenirliği	144
2.7. ARAŞTIRMACININ ROLÜ.....	145
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	147
3. BULGULAR.....	147
3.1. NİCEL BULGULAR.....	147
3.1.1. Dijital Metin Yazarlığı Eğitiminin İki Dilli Ortaokul Öğrencilerinin Çevrim İçi Yazma Başarısına Etkisine Yönelik Bulgular	147
3.1.2. Dijital Metin Yazarlığı Eğitiminin İki Dilli Ortaokul Öğrencilerinin Yazma Tutumuna Etkisine Yönelik Bulgular.....	149
3.1.3. Dijital Metin Yazarlığı Eğitiminin İki Dilli Ortaokul Öğrencilerinin Yazma Kaygısına Etkisine Yönelik Bulgular.....	152
3.1.4. Dijital Metin Yazarlığı Eğitiminin İki Dilli Ortaokul Öğrencilerinin Yazma Motivasyonuna Etkisine Yönelik Bulgular	153
3.2. NİTEL BULGULAR.....	155
3.3. NİCEL VE NİTEL BULGULARININ BÜTÜNLEŞTİRİLMESİ.....	164
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	165
Sonuç	165
Tartışma	169
Öneriler	177
KAYNAKÇA.....	179
EKLER	205
Ek 1: Araştırma İzni	205
Ek 2: Etik Kurul İzni	206
Ek 3: Dijital Metinleri Değerlendirme Ölçeği.....	207
Ek 4: Elektronik Yazma Alışkanlıkları Ölçeği ve Kullanım İzni.....	209
Ek 5: İki Dilliler İçin Hızlı ve Kademeli Baskın Dil Ölçeği ve Kullanım İzni	210
Ek 6: Yazma Kaygısı Ölçeği ve Kullanım İzni	212
Ek 7: Yazma Tutum Ölçeği ve Kullanım İzni	213
Ek 8: Yazma Motivasyonu Ölçeği ve Kullanım İzni	214
Ek 9: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	215
Ek 10: Uygulama Süreci Haftalık Plan.....	216
Ek 11: Ölçek Madde Puan Ortalamaları.....	226
Ek 12: Deney Grubu Öğrencilerinin Ön Test–Son Test Yazma Formu Örnek Çalışmaları ..	238
Ek 13: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön ve Son Test Yazma Formu Örnek Çalışmaları ...	244
Ek 14: Uygulama Süreci Öğrenci Resimleri	249
Ek 15: SEO Temelli Dijital Haber Metni Yazma Eğitim Kitapçığı	250
Ek 16: SEO Eğitim Kitapçığı	324
ÖZ GEÇMİŞ	352

TABLÖLER

Tablo 1: İlkokul Türkçe Ders Kitapları	19
Tablo 2: İlkokul Ders Kitaplarındaki Dijital Unsurların Dağılımı	19
Tablo 3: Ortaokul Türkçe Ders Kitapları.....	21
Tablo 4: Ortaokul Ders Kitaplarındaki Dijital Unsurların Dağılımı	22
Tablo 5: İki Dilliliğin Boyutlarına ve Türlerine İlişkin Tasnif.....	30
Tablo 6: İki Dilliliğin Türlerine ve Tiplerine İlişkin Sınıflandırma	30
Tablo 7: Türkçe ve Türk Kültürü Hazırlık Ders Kitabı 1'deki Yazma İçerikleri.....	33
Tablo 8: Türkçe ve Türk Kültürü Hazırlık Ders Kitabı 2'deki Yazma İçerikleri.....	35
Tablo 9: Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabı 3'teki Yazma İçerikleri.....	36
Tablo 10: Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabı 4'teki Yazma İçerikleri.....	37
Tablo 11: Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabı 5'teki Yazma İçerikleri.....	38
Tablo 12: Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabı 6'daki Yazma İçerikleri.....	39
Tablo 13: Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabı 7'deki Yazma İçerikleri.....	40
Tablo 14: Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabı 8'deki Yazma İçerikleri.....	41
Tablo 15: Araştırmanın Deney Deseni	113
Tablo 16: Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı	115
Tablo 17: Öğrencilerin Gürcistan'da Bulunma Süreleri.....	115
Tablo 18: Öğrencilerin Notlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Gruplar T-testi.....	117
Tablo 19: Öğrencilerin EYAÖ Puanlarına Yönelik Mann Whitney U testi.....	117
Tablo 20: Öğrencilerin DMDÖ Ön Test Puanlarına Yönelik Mann Whitney U testi.....	118
Tablo 21: Öğrencilerin YTÖ Ön Test Puanlarına Yönelik Bağımsız Örneklem T-Testi.....	118
Tablo 22: Öğrencilerin YKÖ Ön Test Puanlarına Yönelik Bağımsız Örneklem T-Testi	119
Tablo 23: Öğrencilerin YMÖ Ön Test Puanlarına Yönelik Bağımsız Örneklem T-Testi.....	119
Tablo 24: Dijital Metinleri Değerlendirme Ölçeğinin Maddelerine İlişkin KGO Değerleri.....	122
Tablo 25: Dijital Metinleri Değerlendirme Ölçeğinin Maddelerine İlişkin KGİ Değerleri ..	123
Tablo 26: Maddelerin Puanlayıcılar Arası Güvenirlik Korelasyonu.....	124
Tablo 27: Deney Grubuna Yapılan İşlemlere İlişkin Bilgiler	132
Tablo 28: Verilerin Normallik Dağılımı.....	137
Tablo 29: DMDÖ Verilerinin Normalliğine Yönelik Betimsel İstatistik Sonuçları	137
Tablo 30: Verilerin Normallik Dağılımı.....	138
Tablo 31: YTÖ Verilerinin Normalliğine Yönelik Betimsel İstatistik Sonuçları	138
Tablo 32: Verilerin Normallik Dağılımı.....	139
Tablo 33: YKÖ Verilerinin Normalliğine Yönelik Betimsel İstatistik Sonuçları	139
Tablo 34: Verilerin Normallik Dağılımı.....	140
Tablo 35: YMÖ Verilerinin Normalliğine Yönelik Betimsel İstatistik Sonuçları	140
Tablo 36: Kodlayıcılar Arası Uzlaşma Değeri	143
Tablo 37: Deney ve Kontrol Grubunun Ön ve Son Test DMDÖ Puan Ortalamaları.....	147
Tablo 38: Deney Grubunun Ön ve Son Test DMDÖ Puanlarına İlişkin Sonuçları	148
Tablo 39: Kontrol Grubunun Ön ve Son Test DMDÖ Puanlarına İlişkin Sonuçları	148
Tablo 40: Deney ve Kontrol Grubunun Ön ve Son Test DMDÖ Puanları Sonuçları	149
Tablo 41: Deney Grubunun Ön ve Son Test YTÖ Puanları T-Testi Sonuçları.....	150
Tablo 42: Kontrol Grubunun Ön ve Son Test YTÖ Puanlarına İlişkin T-Testi Sonuçları....	151
Tablo 43: Deney ve Kontrol Grubunun Ön ve Son Test YTÖ T-Testi Sonuçları.....	151

Tablo 44: Deney Grubunun Ön ve Son Test YKÖ Puanları T-Testi Sonuçları	152
Tablo 45: Kontrol Grubunun Ön ve Son Test YKÖ Puanlarına İlişkin T-Testi Sonuçları ...	152
Tablo 46: Deney ve Kontrol Grubunun Ön ve Son Test YKÖ T-Testi Sonuçları	153
Tablo 47: Deney Grubunun Ön ve Son Test YMÖ Puanlarına İlişkin T-Testi Sonuçları.....	154
Tablo 48: Kontrol Grubunun Ön ve Son Test YMÖ Puanlarına İlişkin T-Testi Sonuçları...	154
Tablo 49: Deney ve Kontrol Grubu Ön ve Son Test YMÖ Puanlarının T-Testi Sonuçları ..	155
Tablo 50: Dijital Metin Yazarlığı Eğitiminin Katkılarına İlişkin Görüşler.....	156
Tablo 51: Dijital Metin Yazarlığı Eğitiminin Olumlu Yönlerine İlişkin Görüşler.....	157
Tablo 52: Dijital Metin Yazarlığı Eğitiminin Olumsuz Yönlerine İlişkin Görüşler	158
Tablo 53: Dijital Metin Yazarlığı Eğitiminin Sevildiği Yönlerine İlişkin Görüşler	158
Tablo 54: Dijital Metin Yazarlığı Eğitiminde Yaşanan Sorunlara İlişkin Görüşler	159
Tablo 55: Çevrim İçi Ortamlarda Farklı Türlerde Metin Yazmaya İlişkin Görüşler	160
Tablo 56: Dijital Metin Yazarı Olmaya İlişkin Görüşler	160
Tablo 57: Dijital Metin Yazarlığı Eğitiminin Gerekliliğine İlişkin Görüşler.....	161
Tablo 58: Dijital Metin Yazarlığı Eğitiminin Tekrarlanmasına İlişkin Görüşler	162
Tablo 59: Nicel ve Nitel Bulguların Bütünleştirilmesi.....	164

ŞEKİLLER

Şekil 1: P21 21. Yüzyıl Yeterlikleri	11
Şekil 2: WEF 21.Yüzyıl Becerileri	12
Şekil 3: WEF Meslek Yaşamında En Etkili Yetenekler	13
Şekil 4: TTDÖP Yazma Kazanımları	32
Şekil 5: Sosyal Medya Mesajı Örneği.....	34
Şekil 6: E-posta Yazma Örneği.....	39
Şekil 7: E-posta Yazma Örneği.....	42
Şekil 8: Motivasyon Süreci	45
Şekil 9: Kaygı ile Başarı Arasındaki İlişki.....	46
Şekil 10: Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanımı	51
Şekil 11: Bireylerin İnternet Kullanım Sıklığı.....	51
Şekil 12: Anahtar Kelimeler	70
Şekil 13: Ana Başlık Örneği	71
Şekil 14: Ana ve Alt Başlık Örneği.....	74
Şekil 15: Meta Açıklama Örneği	75
Şekil 16: Wordpress Etiket İfade Örneği	76
Şekil 17: Wordpress Özet Yazma Örneği	77
Şekil 18: Okunabilirlik Kavramını İçeren Unsurlar.....	77
Şekil 19: Metin İçi Link (Bağlantı) Örneği.....	78
Şekil 20: Metin Dışı Link (Bağlantı) Örneği	79
Şekil 21: Ses Dosyası Örneği.....	82
Şekil 22: İnternet Kullanıcı Verileri.....	84
Şekil 23: Akıllı Telefon Kullanıcı Verileri	84
Şekil 24: Çeşitli Yapay Zekâ Araçları	93
Şekil 25: Ters Piramit Tekniği Modeli.....	103
Şekil 26: Açıklayıcı Sıralı Desen Akış Şeması	112
Şekil 27: Öğrencilerin Türkçe ve Gürcüce Ortalama İki Dillilik Puanları	116
Şekil 28: Türkçe ve Gürcüce Ortalama Baskın İki Dillilik Sayı ve Yüzdeleri	116
Şekil 29: Veri Toplama Araçları	120
Şekil 30: Çalışmada Kullanılan İstatistiksel Analizler.....	141
Şekil 31: Araştırmacının Rolü.....	145
Şekil 32: Dijital Metin Yazarlığının Sağladığı Katkılar ve Beceriler	163

KISALTMALAR

AFA	: Açımlayıcı Faktör Analizi
Akt.	: Aktaran
Ed.	: Editör
BİT	: Bilgi ve İletişim Teknolojileri
BT	: Bilgi Teknolojileri
BTK	: Bilişim Teknolojileri Kurumu
CMS	: İçerik Yönetim Sistemi Yazılımları
DMDÖ	: Dijital Metinleri Değerlendirme Ölçeği
EBA	: Eğitim Bilişim Ağı
EYAÖ	: Elektronik Yazma Alışkanlıkları Ölçeği
f	: Frekans
HTML	: Hipermetin İşaretleme Dili
KGi	: Kapsam Geçerliği İndeksi
KGO	: Kapsam Geçerlik Oranı
KMO	: Kaiser-Meyer-Olkin
IoT	: Nesnelerin İnterneti
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
NLP	: Neuro Linguistic Programming
SEO	: Search Engine Optimization
sd	: Serbestlik derecesi
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
ss	: Standart sapma
TDÖP	: Türkçe Dersi Öğretim Programı
TDK	: Türk Dil Kurumu
TTDÖP	: Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TYÇ	: Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri
P21	: Partnership for 21st Century Skills
YKÖ	: Yazma Kaygısı Ölçeği
YTÖ	: Yazma Tutum Ölçeği
YMÖ	: Yazma Motivasyon Ölçeği
WEB	: World Wide Web
WEF	: Dünya Ekonomik Formu

SİMGELER

d	: etki değeri
p	: olasılık
r	: etki değeri
X	: ortalama

GİRİŞ

Dijitalleşme, içinde bulunduğumuz 21. yüzyılın en önemli olgusudur. Bilgisayarlar, akıllı cihazlar, bulut bilişim, yapay zekâ, nesnelerin interneti gibi teknolojik gelişmeler dijitalleşmenin sonucudur. Teknolojik gelişmelerin beraberinde üretilen dijital araçlar iş, eğitim ve özel hayatın önemli bir parçası hâline gelmiştir. Artık insanlar günlük yaşantılarının büyük bir kısmını internet tabanlı teknolojik aletlerle içi içe geçirmektedir (Fullan, 2013; Prensky, 2005).

İnternet kullanım oranı dünya çapında her geçen gün artmaktadır. Araştırma sonuçları bu durumu doğrular niteliktedir. “We Are Social” ve “Hootsuite” ortaklığında yayınlanan “Dijital 2022 Küresel Genel Bakış Raporu” verilerine göre küresel internet kullanıcı sayısı, 2022’nin başında 4,95 milyara yükseldi ve internet kullanan sayısı toplam dünya nüfusunun yüzde 62,5’ini oluşturmaktadır. TÜİK’in (Türkiye İstatistik Kurumu) 2022 yılı Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçları da benzer şekildedir. Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçlarına göre; 2022 yılında hanelerin %94,1’inin evden internete erişim imkânına sahip olduğu görülmektedir. Bu oran, geçen yıl %92’dir. İnternet kullanım oranı, 16-74 yaş grubundaki bireylerde 2021 yılında %82,6 iken 2022 yılında %85 oranındadır. Bu durumun sonucu olarak insanlar artık haber, makale, kitap okuma ve sosyal medya paylaşımları, e-posta, mesajlaşma gibi iletişim kurma faaliyetlerini dijital ortamlarda yürütmektedir

İnsanların hayatını çepeçevre saran internet, dünyanın dijitalleşmesine neden olmaktadır. Dijitalleşmenin etkin olduğu unsurların başında eğitim gelmektedir. Dijital eğitim, dijitalleşmenin insan yaşamına en fazla etki ettiği alan olarak nitelendirilebilir (Parlak, 2017). Dijitalleşen toplumda gelişmenin ve değişimin temelinde bilgi yatmaktadır. Bilginin baş döndürücü bir şekilde arttığı günümüzde, eğitim sistemlerinin de bu değişim ve gelişimlere ayak uydurması beklenmektedir (Bozkurt vd., 2021). Geçmişte eğitim daha çok bilgi aktarımı üzerine odaklanırken, günümüzde ise beceri kazandırmaya ve bireyin gelişimini desteklemeyi amaçlamaktadır. Bu değişim süreci eğitimde teknolojinin kullanımı yaygınlaşmıştır (Bolat, 2016). Eğitimde teknolojinin kullanımını sağlayan en önemli itici güç Endüstri 4.0 ile ilgili gelişmelerdir. Endüstri 4.0 ile birlikte yapay zekâ temelli teknolojilerin ortaya konulması önem kazanmıştır. Bu durum iş gücüne olan talebi değiştirerek yüksek nitelikli iş gücüne ihtiyacı doğurmuştur. Bu iş gücü bilgi ve beceri düzeyi yüksek bireyleri işaret ettiği için eğitim sistemlerinin bu doğrultuda yapılandırılması gerekmektedir (Cengiz, 2019). Eğitim sistemi yapılandırılırken 21. yüzyıl becerilerini kapsamı oldukça önemlidir. 21. yüzyıl becerileri ise modern dünya ile birlikte ortaya çıkmış olup iş, eğitim ve sosyal

hayatta bireylerin ihtiyaç duydukları dijital tabanlı ve Endüstri 4.0 ile uyumlu yetkinliklerdir. Bu önemli becerilerin edinilmesine yönelik eğitim politikaları ve buna bağlı öğretim programları zaman içinde güncellenmektedir. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda da bu becerilerle ilişkili olarak bilgisayar, interneti ve dijital ortamları etkin kullanmaya yönelik güncellemeler yapılmıştır. Bu kapsamda programa eklenen dijital yetkinlik; *“bilgi iletişim teknolojisi içinde bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması, internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel becerileri”* (MEB, 2017, s. 6) içermektedir. Ayrıca programda dil becerilerine yönelik kazanımlarda dijital unsurlara yer verilmiştir. Türkçe öğretimi sürecinde dijital yetkinliklerin içerdiği becerilerin programda dikkate alınması ve buna bağlı kazanımlara yer verilmesi, öğrencilerin dijital dünyaya ayak uydurmasında belirleyici olduğu düşünülmektedir.

Dijital unsurların Türkçe öğretimiyle nasıl bütünleştirileceği önemli bir meseledir. Bu durum araştırmacıların da önemsendiği bir konu olmuştur. Bu duruma bağlı olarak alanyazında dil becerilerinin öğretimi sürecinde dijital unsurların kullanımına ilişkin uygulamalı ve kuramsal çalışmaların son zamanlarda artış gösterdiği anlaşılmaktadır (Genç-Ersoy & Ersoy, 2021; Kuzu & Yalçınalp, 2023; Maden & Önal, 2021; Sağlık & Yıldız, 2021; Şahin vd., 2020). Bu çalışmalar arasında yazma becerisine yönelik araştırmaların geniş yer tuttuğu görülmektedir. Yazma becerisiyle ilgili araştırmalar incelendiğinde, çalışmaların dijital araçlar yoluyla ana dili ve yabancılara Türkçe öğretiminde yazma becerisinin geliştirilmesi konusunda yoğunlaştığı anlaşılmaktadır.

Dijital ortamlarda üretilen metinlerin yapısı basılı ortama göre büyük farklılıklar göstermektedir. Bu farklılık arasında temel olarak; dijital ortamlarda yazı yazarken klavyeden veya dokunmatik özellikten faydalanılması, yazıların yazıldığı ortamın kendine has özellikler barındırması bulunmaktadır (Çetin, 2022). Ayrıca dijital metinler ses, video, grafik ve animasyon gibi farklı formatlarda üretilmeye olanak tanıyan çok katmanlı yapılara sahiptir (Tüzel & Tok, 2012). Bu karmaşık yapıya sahip çevrim içi ortamlarda yazma becerisinin, dijital metin yazarlığı kapsamında ele alınmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Ancak alanyazınında dijital metin yazarlığını araştırma konusu yapan çalışmaların olmaması ve dijital metin yazarlığıyla ilişkilendirilebilecek araştırmaların sınırlı olması ciddi bir eksikliktir.

Dijital ortamlarda metin üreten kişiler dijital metin yazarı veya online (çevrim içi) içerik yazarı olarak adlandırılmaktadır. Çeşitli internet sitelerinde dijital metin yazarlığının öğretime yönelik eğitimler bulunmaktadır. Ancak bunlar informal niteliktedir. Çocukların erken yaşlarda internetle tanıştığı dikkate alındığında dijital metin yazarlığına ilişkin

eğitimlerin ilkokuldan itibaren formal bir şekilde Türkçe öğretiminin bir parçası olarak yazma becerisinin altında verilmesi gerekmektedir. Yapılan bu araştırma, alanyazındaki bu eksiklik göz önünde bulundurularak dijital metin yazarlığı eğitimi kapsamında tasarlanmıştır. Dijital metin yazarlığı öğretimi; Search Engine Optimizasyonu (SEO) ve metinsellik ölçütleri kapsamında başlangıçtan bitime kadar dijital bir metnin nasıl oluşturulduğuna kılavuzluk etmektedir. Bunların yanı sıra küreselleşme ve iletişim teknolojileri nedeniyle günümüzde artan iki dillilerin dijital ortamlar vasıtasıyla yazma becerilerinin geliştirilmesine yönelik çalışmaların yetersiz kaldığı alanyazındaki araştırmalardan anlaşılmaktadır. Araştırmada bu durum da dikkate alınarak dijital metin yazarlığı eğitimiyle iki dilli öğrencilerin çevrim içi yazma becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda çalışmada nicel ve nitel olmak üzere çeşitli alt amaçlar oluşturulmuştur. Araştırmanın çalışma grubunu, Gürcistan'daki bir Türk okulunun ortaokul 8. sınıf kademesinde öğrenim gören iki dilli 32 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma, 2022-2023 Eğitim-Öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın yürütüldüğü okul Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak faaliyet göstermektedir. Çalışmanın amacı, veri toplama, analiz ve yorumlama biçimlerinin özelliklerinden dolayı araştırmada karma yöntem kullanılmıştır. Araştırmada, nicel veri toplama aracı olarak; yazma tutum ölçeği, yazma motivasyon ölçeği, yazma kaygısı ölçeği ve dijital metinleri değerlendirme ölçeği kullanılmış olup nitel veri toplama aracı olarak da yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Uygulama süreci, 2023 Şubat-Haziran aylarını kapsayan 20 haftada tamamlanacak biçimde toplam 40 ders saati boyunca hem yüz yüze hem de çevrim içi ortamlarda yürütülmüştür. Araştırmada dijital metin yazarlığı eğitimi yapılırken haber metinleri kullanılmıştır. Ayrıca deneysel süreçte, çalışma grubu dijital metinler oluştururken Wordpress platformunu kullanmıştır. Araştırmanın kavramsal kısmı 9 alt başlık altında sunulmuştur. Bu kısımda dijital gelişmelerin Türkçe öğretimine yansımaları geniş bir çerçevede ele alınmıştır. Ayrıca araştırmanın örneklemi olan iki dillilik kavramına ve iki dilli öğrencilerde yazma eğitime değinilmiştir. Araştırmada SEO, dijital metinlerin nitelikleri ve dijital metin yazarlığı konuları alanyazın incelemeleri doğrultusunda ayrıntılı bir şekilde ele alınarak yazma eğitimi kapsamında değerlendirilmiştir. Bunların dışında haber metinlerinin özelliklerine ve yazma eğitiminin başarıya ulaşmasında etkili olan duyuşsal unsurlara (kaygı, motivasyon ve tutum) değinilmiştir. Araştırmanın bulgular kısmında, ölçeklerden ve görüşme formundan elde edilen veriler sunulmuştur. Sonuç ve tartışma kısmında ise nitel ve nicel bulgular birlikte ele alınarak sonuca varılmıştır. Ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda da çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmanın Konusu ve Problemi

İnternet platformları, bilindiği üzere günümüzde insanların bilgi edinme, eğlenme, alışveriş yapma gibi çeşitli amaçlarla başvurduğu temel alanlar hâline gelmiştir. Geniş kitlelerin internete erişiminin artmasıyla web sayfalarının sayıları da sürekli artmakta ve buna bağlı olarak dijital içerikler önem kazanmaktadır. Dijital içerikler; metin, video, ses, görsel gibi çeşitli araçları bünyesinde barındırmaktadır. Bu araçlar içinde metin her zaman değerini koruyarak ön planda olmuştur.

İnternette amaca ve hedef kitleye uygun kaliteli metinleri barındıran dijital içerikler, arama motorlarında genellikle üst sıralarda listelenip daha çok insan tarafından erişilebilir olmaktadır. Dijital metinlerin kalitesi yazılı anlatım becerisiyle ve dijital yazma platformlarını etkin bir şekilde kullanabilmeye doğrudan ilişkilidir. Bu becerilere sahip kişiler, dijital metin yazarı veya çevrim içi (online) içerik yazarı olarak adlandırılmaktadır. Dijital metin yazarları, bloglardan web sitelerine ve sosyal medya kanallarına kadar çeşitli çevrim içi platformlar için metinler oluşturmaktadır. Bu içerikler, bilgilendirici, eğlendirici, eğitici veya reklam amaçlı olabilir. Dijital metin yazarlarının ürettikleri içeriklerin geniş kitleler tarafından okunabilmesi için yazdıkları dijital metinlerin SEO uyumlu olması ve metinsellik özelliklerini taşıması gerekmektedir. Ancak okullarda verilen dil eğitimi basılı metin oluşturma etrafında şekillendiği için SEO kavramı bağlamında dijital metin oluşturmaya yönelik yazma eğitimi verilmemektedir. İnsanların 21. yüzyılda kendilerini dijital kanallardan ifade ettiği gerçeği göz önünde bulundurulduğunda, dijital ortamlarda metin oluşturmaya yönelik eğitimlerin müfredatta ve ders kitaplarında yer bulmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Küreselleşen dünyada iki dilli doğan veya sonradan ikinci dili öğrenenlerin sayısının artmasıyla (Bhatia & Ritchie, 2012) birlikte iki dillilik meselesi daha fazla ön plana çıkmıştır. Bu doğrultuda iki dilli öğrencilerin Türkçe dil becerilerinin geliştirilmesi önemlidir. Özellikle yazma becerisini edinme sürecinde iki dilli öğrencilerin çeşitli problemler yaşadığı bilinmektedir. Bunlar temel olarak; yazım ve noktalama kurallarını kavrayamama, ses bilgisi hataları, eklerin kullanıldığı yerleri eksik bilme, söz dizimsel hatalar, akıcı ve okunaklı bir şekilde konuyu yazıya aktaramama şeklindedir (Ağırman, 2019; Aydın, 2013; Şıhanlıoğlu, 2011). Ayrıca iki dilli öğrenciler yazmaya karşı yeterince motive olamama, olumlu tutum sergileyememe ve yüksek kaygı duyma gibi duyuşsal problemler de yaşamaktadırlar (Dörnyei, 1998).

Yazma sürecinde yaşanan bilişsel ve duyuşsal sorunların çözümünde dijital yazma ortamlarından ve bu ortamların içerdiği yazma araçlarından faydalanılabilir. Örneğin, yazım ve noktalama hatalarını kontrol eden dijital araçlar vasıtasıyla anında doğrusu öğrenilebilir.

Ayrıca yazma sürecinde dijital araçlar farklı sözcük önerileriyle söz varlığının gelişimine katkı sağlayarak kişinin kendini daha etkili bir şekilde ifade etmesine olanak tanıyabilir. Yine dijital yazma ortamlarının sağladığı kavram haritaları ve şekiller sayesinde düşüncelerin organize edilmesi kolaylaşabilir. Geribildirim noktasında da çevrim içi araçlar, öğrencilerin metinlerine anında dönütlerde bulunulmasına imkân vererek yazılarını geliştirmelerine katkı sunabilir. Bunların yanı sıra oyun ve dijital hikâye yazma içeriğine sahip dijital araçlarla yazma daha keyifli bir sürece sokulabilir. Yine görsel ve işitsel unsurları kullanma imkânı, yazma deneyimini klasik yazma anlayışından uzaklaştırıp farklı duylara hitap eden ilgi çekici bir boyuta taşıyabilir. Bazı yazma platformları öğrencilerin işbirlikli yazmalarına olanak tanıyarak birlikte öğrenmelerini sağlamaktadır (Önal, 2020). Her şeyden öte öğrenciler dijital ortamlar yoluyla süre ve yer problemi olmadan yazılarını geliştirebilir ve kendi öğrenme sürecini yönetebilir.

Yazma becerisinin geliştirilmesinde dijital ortamların olumlu etkisinin olduğu çeşitli çalışmalarda ortaya konulmuştur. Bu araştırmalar; farklı dijital platformlar yoluyla öğrencilerin çevrim içi metin yazma becerilerini geliştirmeye, dijital ortamlarda metin üretmenin yazmanın duyuşsal yönlerine etkisini belirlemeye ve dijital ortamlarda yazma sürecine ilişkin görüş almayla ilgili olduğu tespit edilmiştir (Aktaş, 2019; Altunkaya vd., 2018; Eserler, 2023; Fageeh, 2011; Kangasharju vd., 2021; Keskin, 2023; Nobles & Paganucci, 2017; Reswari & Alfarişy, 2019; Shafie & Mahadi, 2019; Tekin, 2023; Zikyri, 2022). Ancak bu konuların dışında iki dillilerin yazma becerisini geliştirme sürecinde dijital yazma ortamlarını kullanmaya veya bu ortamların etkisini ortaya koymaya ilişkin teorik ve uygulamalı çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmüştür (Okuyan & Özdemir, 2023; Özer, 2022). Ayrıca çevrim içi ortamlarda yazma sürecini dijital metin yazarlığı eğitimi kapsamında ele alan çalışmaların da olmadığı tespit edilmiştir. Bunların yanı sıra araştırmalarda dijital metin oluşturma süreci, çevrim içi bir uygulama üzerinden metin oluşturmakla sınırlı kaldığı ve arama motorlarının algoritmalarının dikkate alınmadığı anlaşılmaktadır (Baker & Lastrapes, 2019; Gücüyeter & İskender, 2019; Karadağ, 2018; Sönmez, 2020; Turhan & Baş, 2017; Yavuz, 2014).

Dijital ortamların yazma sürecinde daha etkin kullanılıp arama motorlarının algoritmalarıyla uyumlu dijital metinler oluşturulması önemlidir. Ayrıca iki dilli öğrencilerin yazma başarılarını ve becerilerini artırmak için bu konuda çeşitli türlerde ve yöntemlerde araştırmalara ihtiyaç vardır. Bu bağlamda yapılan araştırmada, iki dillilerin yazma becerisinin geliştirilmesi odak noktasına alınarak dijital metinlerin nitelikleri, dijital metin yazarlarında bulunması gereken özellikler ve dijital metinlerin adım adım nasıl oluşturulduğu dijital metin

yazarlığı eğitimi kapsamında ele alınmıştır. Ayrıca dijital metinlerin SEO bağlamında arama motorlarıyla nasıl bütünleştirildiği ve dijital dünyada metinlerin nasıl yer edindiğine ilişkin eğitimler, araştırma kapsamında yürütülmüştür.

Tüm bu hususlar bağlamında aşağıdaki probleme yanıt aranmıştır:

“Dijital metin yazarlığının iki dilli ortaokul öğrencilerinin çevrim içi yazma becerilerine ve yazmaya ilişkin duyuşsal özelliklerine etkisi var mıdır?”

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; dijital metin yazarlığının iki dilli (Gürcistan örneği) ortaokul öğrencilerinin çevrim içi yazma becerilerine ve yazmaya ilişkin duyuşsal özelliklerine etkisini belirlemektir. Araştırmada bu amaç doğrultusunda nicel ve nitel olarak aşağıda belirtilen alt problemler oluşturulmuştur:

- a. Dijital metin yazarlığı eğitiminin iki dilli ortaokul öğrencilerinin çevrim içi yazma başarısına etkisi nasıldır?
- b. Dijital metin yazarlığı eğitiminin iki dilli ortaokul öğrencilerinin yazma tutumuna etkisi nasıldır?
- c. Dijital metin yazarlığı eğitiminin iki dilli ortaokul öğrencilerinin yazma kaygısına etkisi nasıldır?
- d. Dijital metin yazarlığı eğitiminin iki dilli ortaokul öğrencilerinin yazma motivasyonuna etkisi nasıldır?
- e. İki dilli ortaokul öğrencilerinin dijital metin yazarlığı eğitimine yönelik görüşleri nelerdir?
- f. Araştırmanın nitel sonuçları, nicel sonuçlarını nasıl açıklamaktadır?

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

21. yüzyıl, pek çok alanda hızlı ilerlemelerin olduğu bir çağ olmuştur. Bu doğrultuda eğitim, ticaret, kültür, sanat, sanayi gibi temel alanlarda önemli değişimler meydana gelmiştir. Bu değişimler, bilginin dünya çapında paylaşımıyla mümkün olmuştur. Bilginin hızlı ve kolayca paylaşılması internet, bilişim ve iletişim teknolojilerindeki büyük gelişmelerin bir sonucu olmuştur (Bayraç, 2003; Yeşilorman & Koç, 2014).

Bilişim teknolojileri, günümüzde eğitim, sağlık, iş, eğlence ve iletişim gibi hayatın her alanında kullanılmaktadır (Demirer & Sak, 2015). Telefon, tablet, bilgisayar, TV, radyo,

yazılımlar, uygulamalar, bulut bilişimler, uydu sistemleri vb. bilişim araçlarından bazılarıdır. Bu teknolojiler milyarlarca insanın hayatına etki etmektedir (Görçün, 2016; Özkan, 2020).

Dijital araçları kullanan insan sayısındaki artışa paralel olarak web sitelerinde ve bu sitelerin içeriklerinde muazzam bir büyüme olduğu uluslararası araştırmalarda ortaya konulmuştur (Internet Live Stats, Statista, Netcraft, Semrush, Smilarweb, We are Social, Siteefy). İnternette yer alan her şey dijital içeriktir. Dijital içerik; YouTube'daki videolardan, internette okunan habere kadar hepsi dijital içerik evreninin bir parçasını oluşturmaktadır. Aynı zamanda sosyal medya platformları üzerinden gerçekleştirilen tüm etkinliklerin (tweet, hikâye, paylaşımı yorumlar, beğeniler vb.) tamamı dijital içerik kapsamına girmektedir (Dalgaldere, 2020).

Dijital içerikler içerisinde metin her zaman değerini korumuştur. İçerik açısından video, ses, fotoğraf gibi unsurlar önemlidir ancak onların anlaşılır yapan metinlerdir (Dalgaldere, 2020). Dijital dünyada milyarlarca insanın kullandığı sosyal medya araçlarında sürekli içerikler paylaşılsa da metin her zaman bu paylaşımların önemli bir parçası olmuştur. Bu anlamda ses, görüntü, video gibi medya türüne ait içerikler çoğunlukla yer alsa da dijital ortamların hâkimiyetinin metin türünde olduğu söylenebilir (Aytekin & Kılıç, 2022). Dijital metinler daha çok makale, sosyal medya mesajları ve yorumları, blog yazıları, hikâye, podcast gibi sesli içerikler, tanıtıcı yazılar, reklam ve haber metinleri türlerinde internet ortamında yer almaktadır.

Dijital metinlerin çevrim içi ortamlarda ağırlığının artmasıyla dijital metin yazma giderek daha önemli bir hâl almıştır. Dijital ortamlarda yazı yazma, geleneksel olarak kâğıda yazmaktan birçok yönden farklılık göstermektedir. Klavye veya dokunmatik araçlarla yazma, metinlerin yazıldığı dijital ortamların kendine has özellikleri (Çetin, 2022) ve SEO kuralları dijital ortamlarda yazmanın önemli bileşenleridir.

Günlük yaşamda dijital platformlarda yazı yazma, artık bir ihtiyaçtan çok bir mecburiyet hâline gelmiştir. Bu anlamda öğrencilerin dijital ortamları kullanarak kendilerini yazılı olarak ifade edebilmesi gerekmektedir. Ancak çevrim içi ortamlarda, bir metnin hangi aşamalar içinde oluşturulacağına dair bir program, ders veya yönerge bulunmamaktadır. Ayrıca alanyazında yeterli çalışmalarının olmadığı, var olan araştırmaların Web 2.0 araçlarının yazma eğitimine ve becerisine katkısını belirlemeye sınırlı kaldığı anlaşılmaktadır (Baker & Lastrapes, 2019; Gücüyeter & İskender, 2019; Karadağ, 2018; Sönmez, 2020; Turhan & Baş, 2017; Yavuz, 2014). Bunların dışında bazı web sitelerinde dijital metin yazarlığıyla ilgili birtakım eğitimler mevcuttur. Ancak bu eğitimler dil öğretimi kapsamında olmadığı için informal niteliğe sahiptir.

Yazma becerisinin başlı başına uzun süren uğraşlar neticesinde zamanla gelişen yetkinlik olması (Bayat, 2019; Güneş, 2016; Göçer, 2010; Özbay, 2011) nedeniyle kısa süreli kurslar vasıtasıyla başarıya ulaşılması pek mümkün değildir. Bu anlamda örgün eğitim yoluyla sınıf seviyesine göre dijital metin yazarlığı eğitimi verilerek bu becerinin kazanılmasına katkı sunulması gerekmektedir. 2019 Türkçe Dersi Öğretimi Programı'nda ve mevcut Türkçe ders kitaplarında dijital ortamlarda yazmayla ilgili içerikler yer almaktadır (Akın vd., 2024; Direkçi vd., 2020; Kansızoglu & Ungan, 2024). Ancak programdaki kazanımlar ve ders kitaplarındaki etkinlikler dijital metin yazarlığını doğrudan kapsamamaktadır. Çocuklar erken yaşta teknolojiyle tanıştığı için dijital metin yazarlığını içeren kazanımlar ve etkinlikler öğretim programlarına ve ders kitaplarına eklenebilir. Dijital metin yazarlığı eğitimine yönelik çalışmalar temelde iki unsura sahiptir. İlki yazmanın doğal süreci yani metinsellik ölçütlerine göre yazma, ikincisi ise dijital ortamların özellikleri ve SEO kapsamında yazmaktır (Dalgaldere, 2020). Bu temel unsurların öğretimi sayesinde yazılı anlatım gelişebileceği gibi arama motorlarında dijital metinler üst sıralara yerleşerek daha çok okuyucuya ulaşabilir.

İletişim teknolojilerinin gelişmesi, insanların dünyada dolaşımının kolaylaşması ve çeşitli sosyal, siyasal ve ekonomik nedenlerle iki dillilik çağımızın bir gerçeği olmuştur. Bu durum iki dillilere dil becerilerinin etkin bir şekilde öğretilmesi gerekliliğini ön plana çıkarmıştır. Dil becerilerinin içinde aktif bir şekilde kullanıldığı için yazma becerisine yönelik eğitimler iki dilli bireyler için önemli bir konudur (Aydın, 2013; Boğa, 2019; Sarı, 2001). Klasik öğretim yöntemlerine kıyasla öğrencilerin ilgisini çekebilecek teknoloji tabanlı araçlarla yazma becerisi daha kolay gelişebilir. Araştırmada da bu durum dikkate alınarak iki dilli ortaokul öğrencilerinin çevrim içi yazma becerilerini geliştirmek için dijital metin yazarlığı eğitimi yürütülmüştür.

Araştırma, iki dilli ortaokul öğrencilerinin çevrim içi yazma becerisini geliştirmesinin yanı sıra dijital ortamlarda bir metnin adım adım nasıl oluştuğunu ve hangi değişkenlerin bu süreçte yer aldığını öğretmesi açısından önemlidir. Ayrıca dijital metin yazarlığı eğitiminin, yazmanın duyuşsal boyutlarından olan kaygıya, motivasyona ve tutuma etkisini ortaya koyması açısından da alana faydalı olabilir. Yine bu çalışmanın sonuçlarının öğretim programı ve ders kitabı hazırlayanlara model olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma;

- a. Çalışmada belirtilen ana ve alt problemlere cevap bulunması ile,

- b. Çalışma grubundaki 32 ortaokul 8. sınıf öğrencileri ile,
- c. Hazırlanan Dijital Metin Yazarlığı Öğretimi ve SEO Öğretimi kitapçıklarındaki konular ile,
- d. Uygulamanın sürdüğü 20 hafta ile,
- e. Dijital metin yazarlığı öğretiminin iki dilli ortaokul öğrencilerinin başarı, tutum, kaygı, motivasyon ve kaygı düzeylerine etkisi ile,
- f. Öğrenci görüşleri ile,
- g. 2022-2023 Eğitim-Öğretim yılı ile sınırlıdır.

Varsayımlar

Araştırmada başlıca varsayımlar şunlardır:

- a. Araştırmada yer alan öğrencilerin bilgisayar, Web 2.0 araçlarını ve Wordpress uygulamasını temel düzeyde kullanma becerilerine sahiptirler.
- b. Deney ve kontrol grubunda bulunan öğrenciler uygulamaya ilişkin etkileşimde bulunmamışlardır.
- c. Öğrencilerin veri toplama araçlarına ciddiyetle ve doğru/tarafsız cevap verdiği,
- d. Çalışmanın kontrol edilemeyen kişisel ve sosyo-kültürel unsurların deney ve kontrol grubunu eşit şekilde etkilediği kabul edilmiştir.

Terim ve Tanımlar

Arama motoru optimizasyonu: SEO, web sitelerinin arama motorlarında üst sıralarda listelenmesi amacıyla uygulanan çeşitli teknikler ve stratejilerden oluşan bir süreci ifade eden kavramdır (Kibbe, 2012).

Dijital ortam: Verilerin kaydedilip saklandığı ortamların genel adıdır.

Dijital içerik: Web sitelerindeki videolar, bloglar, fotoğraflar, e-kitaplar, podcastler, sosyal medya mesajları, çeşitli dijital platformlardaki yazıların tamamıdır.

Dijital metin: Dijital metin; resim, grafik, animasyon, ses, müzik, video gibi çoklu medya unsurlarının, çeşitli yazı tipi, renk, boyutlarda metin yazısı ile birlikte görüntülenerek dijital ortamda sunulmasıdır (Ertem, 2014).

Dijital metin yazarlığı: Dijital metin yazarlığı, internet ve diğer dijital platformlar için içerik üreten bir meslek dalıdır. Dijital metin yazarları, blog yazıları, makaleler, sosyal medya gönderileri, e-posta pazarlama kampanyaları ve web siteleri için çeşitli içerikler yazar.

Eğitim teknolojisi: Eğitim teknolojisi, öğrenmeyi desteklemek ve geliştirmek için teknolojinin kullanılmasıdır. Bunlar; bilgisayarlar, akıllı telefonlar, tabletler, sanal gerçeklik (VR) ve artırılmış gerçeklik (AR) gibi çeşitli teknoloji ürünlerini içerebilir.

İki dillilik: İki dillilik, iki dilde akıcı bir şekilde iletişim kurabilme ve dört becerinin her birinde en az orta düzeyde bir beceriye sahip olmaktır (Grosjean, 1982).

Yapay zekâ: Yapay zekâ, bilgisayar programları ve sistemlerinin, insana özgü zekâ fonksiyonlarını yerine getirerek düşünme, bilgi edinme, çözüm üretme ve karar alma gibi süreçleri gerçekleştirmesini amaçlar. Temel olarak, yapay zekâ, makinelerin verileri analiz edebilme, desenleri tanıyabilme ve sonuçlarını insan benzeri bir şekilde yorumlayabilme yeteneği üzerine odaklanır (OpenAI, 2021)

Yazma motivasyonu: Kişinin yazma faaliyetine ilişkin istek, ilgi ve çaba gösterme derecesini ifade eden, yazma sürecinde belirleyici olan bir güdülenme türüdür (Bruning & Horn, 2000).

Yazma kaygısı: Yazma kaygısı, yazma eyleminden kaynaklanan yoğun bir üzüntü, kızgınlık, korku veya endişe duygusudur (Özbay & Zorbaz, 2011).

Yazma tutumu: Yazmaya karşı tutum, yazmaya yönelik kişisel inançlar, değerler ve duyguların toplamıdır. Yazma tutumu da yazma konusunda, istek duyup duymamayı ifade eden tepkidir (Graham, Berninger & Fan, 2007).

BİRİNCİ BÖLÜM

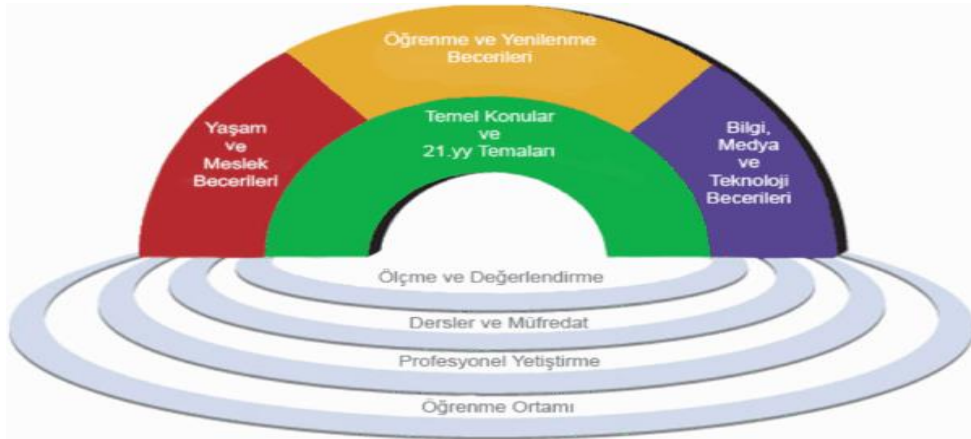
1. KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE DİJİTAL UNSURLAR

Teknolojik gelişmeler, dünyadaki eğitim sistemlerini derinden ve kapsamlı bir şekilde etkilemiştir. Özellikle sanayideki dijital dönüşüme ayak uydurabilmek adına eğitimde dijital değişim zorunlu hâle gelmiştir (Aksu & Taslak, 2022; Nuroğlu & Nuroğlu, 2018). Yeni sanayi devrimi şeklinde nitelendirilen 4. Endüstri Devrimi, günümüzün kaçınılmaz bir gerçeği hâline gelmiştir. Endüstri 4.0, dijital teknolojilerin üretim süreçlerine entegre edildiği ve endüstriyel üretimin daha akıllı ve verimli hâle getirildiği bir dönüşümdür. Bu dönüşümde, sensörler, yapay zekâ, büyük veri, bulut bilişim, robotik ve otomasyon gibi teknolojiler ön plana çıkmıştır (Özdoğan, 2017; Öztürk & Koç, 2017).

Endüstri 4.0 ile birlikte yapay zekâ temelli teknolojilerin ortaya konulması önem kazanmıştır. Bu durum iş gücüne olan talebi değiştirerek yüksek nitelikli iş gücüne ihtiyacı doğurmuştur. Bu iş gücü bilgi ve beceri düzeyi yüksek bireyleri işaret ettiği için eğitim sistemlerinin bu doğrultuda yapılandırılması gerekmektedir (Cengiz, 2019). Endüstri 4.0 ile birlikte, iş dünyasında yeni beceriler ve yetenekler ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle eğitim sistemi yapılandırılırken 21. yüzyıl becerilerini de kapsamı gerekmektedir. 21. yüzyıl becerileri ise modern dünya ile birlikte ortaya çıkan iş, eğitim ve sosyal hayatta bireylerin ihtiyaç duydukları yeterliklerdir (Cansoy, 2018; Kuru, 2021).

21. yüzyıl yeterliklerine ilişkin “Partnership for 21st Century Skills (P21), Amerika’da çeşitli kurumlar bireylerin edinmesi gereken yeterlikler çerçevesi oluşturmuştur (Cansoy, 2018). Şekil 1’de görüleceği üzere bu çerçeve ile öğrenme sürecinde temele alınacak 21. yüzyıl becerileri belirtilmiştir.

Şekil 1: P21 21. Yüzyıl Yeterlikleri

P21 dışında Dünya Ekonomik Formu (WEF) geliştirilmesi gereken önemli yeterlik alanı belirlemiştir. Bunlar Şekil 2’de görülmektedir.

Şekil 2: WEF 21.Yüzyıl Becerileri

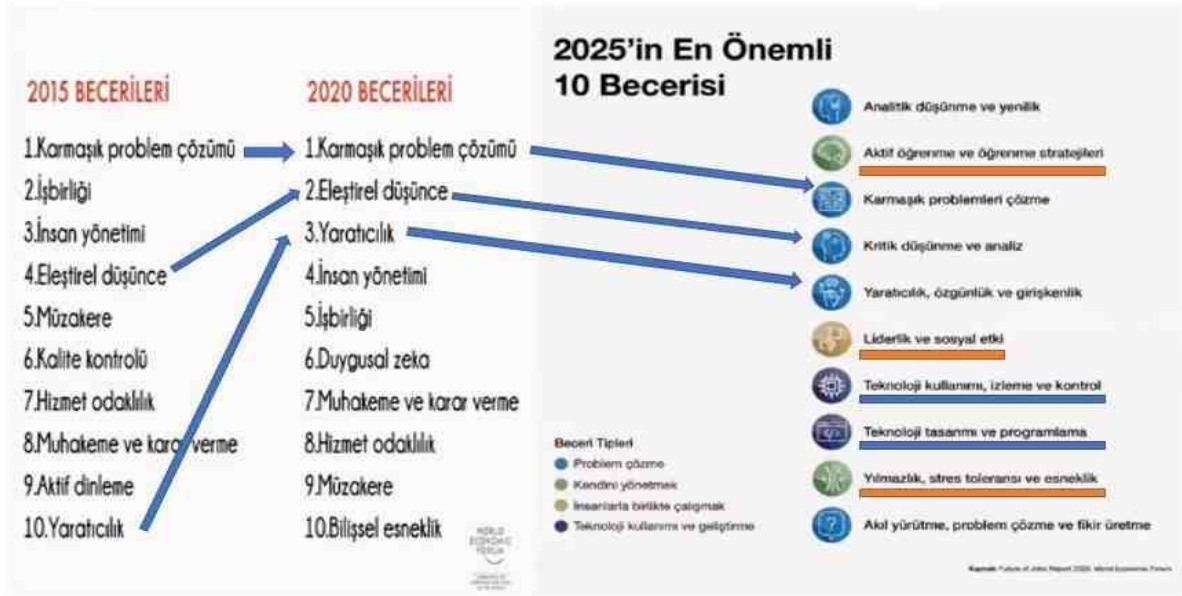
Bu yeterlikler, ekonomide ve iş dünyasında yaşanan hızlı değişimler nedeniyle giderek daha önemli hâle gelmektedir. Günümüzde artık işverenler, bu yeterlikleri çalışanlarında aramaktadırlar.

Günümüzde teknolojinin hızlı bir şekilde gelişmesi mesleklerin geleceğini etkilemektedir. WEF Raporu, küresel işgücündeki değişimleri ve gelecekteki istihdam tercihlerini incelemiştir. Rapor, gelecekteki iş dünyasında hangi mesleklerin önem kazanacağına ve hangilerinin azalacağına dair birçok veri sunmaktadır. Raporda, yapay zekâ, otomasyon, robotik, büyük veri ve diğer dijital teknolojilerin iş dünyasını nasıl etkilediği vurgulanmıştır. Rapor, özellikle son on yılda gelişen teknolojilerin, küresel ekonomiye ve işgücüne büyük etkileri olduğunu ortaya koymaktadır.

Raporda, gelecekte öne çıkacak meslekler arasında yapay zekâ ve makinelerin programlanması, veri analizi ve yapay zekâ, dijital pazarlama, siber güvenlik, yazılım ve uygulama geliştirme, büyük veri analisti, yapay zekâ tasarımı, yenilik ve dijital dönüşüm yönetimi gibi meslekler yer almaktadır. Ayrıca, öğretmenlik, sağlık, hukuk ve finans danışmanlığı gibi geleneksel mesleklerin de önemli kalacağı öngörülmektedir. Ancak muhasebecilik, banka memurluğu, sekreterlik gibi mesleklerin sayısında azalma beklenmektedir. Raporda, iş dünyasındaki değişimlerin önemli bir kısmının teknolojik

gelişmelerle birlikte ortaya çıkan becerilerin (yaratıcılık, eleştirel düşünme, problem çözme, iletişim, liderlik, takım çalışması vb.) geliştirilmesiyle meydana geleceği belirtilmektedir.

WEF tarafından yayınlanan raporda 2025 yılı için iş hayatında gerekli 10 yetenek sıralanmıştır. Daha önce 2010 ve 2015 raporlarında belirtilen yeteneklerden farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Şekil 3'te WEF tarafından yayınlanmış en etkin 10 yeteneğin yıllara göre karşılaştırılmış hâli bulunmaktadır (WEF, 2023)

Şekil 3: WEF Meslek Yaşamında En Etkili Yetenekler

Geleceğin dünyasına uygun meslek sahibi olabilmek için öğrencilerin Şekil 3'te belirtilen yetkinlikleri kazanması önemlidir. Bu yetkinlikleri elde etmenin yolu da dijital dönüşüme uygun eğitim politikaları, programları ve yaşantıları sağlamakla mümkündür.

Günümüzde Endüstri 4.0'ın yaygınlaşmasıyla Eğitim 4.0'a ilişkin unsurlar artık öğretim programlarında yer almaya başlamıştır. Eğitim 4.0 genel anlamda kişisel öğrenmeyi ve dijital dönüşümü ifade etmektedir. Eğitim 4.0'ın temel özellikleri ise şunlardır (Konca, 2024; Saxena & Bhat, 2017):

- a. Kişiselleştirilmiş öğrenme: Dijital teknolojiler, öğrencilerin öğrenme alışkanlıklarını ve gereksinimlerini belirlemek amacıyla kullanılabilir. Öğrencilere kişiselleştirilmiş öğrenme deneyimleri sunulabilir.
- b. İş birliği ve paylaşım: Dijital teknolojiler, öğrencilerin farklı yerlerdeki eğitim kurumlarıyla, öğretmenlerle ve diğer öğrencilerle iş birliği yapmalarına fırsat verir.
- c. Yaratıcı öğrenme: Dijital teknolojiler, öğrencilerin yaratıcı ve yenilikçi yollarla öğrenmelerini sağlar ve öğrenme materyallerinin farklı şekillerde sunulmasına imkân tanır.

d. Teknolojik yeterlilik: Eğitim 4.0, öğrencilere teknolojiyi kullanma becerisi kazandırmayı hedefler. Bu, öğrencilerin iş dünyasına hazırlanmalarında önemli bir rol oynar.

Sürekli öğrenme: Eğitim 4.0, ömür boyu öğrenmeyi önceler ve öğrencilere sürekli öğrenme fırsatları sunar.

Eğitim 4.0, öğrenme ve öğretim süreçlerinde dijital teknolojilerin kullanımını, eğitim kurumları arasındaki iş birliğini artırmayı, öğrencilerin öğrenme deneyimlerini kişiselleştirmeyi ve onları iş dünyasına hazırlamayı hedefler. Günümüz eğitim sistemlerinin de bu dönüşüme ayak uydurması gerekmektedir. Eğitim ve endüstri birbiriyle etkileşim içindedir. Eğitim sisteminde teknolojinin etkin bir şekilde kullanılması, öğrencilerin yeni teknolojiler geliştirmelerine de imkân sağlayacağı gibi Endüstri 4.0'ın ilerlemesine de katkıda bulunacaktır. (Çoban & Uzun, 2022). Bu bağlamda iyi yapılandırılmış eğitim sistemi, endüstrinin ihtiyaç duyduğu nitelikli iş gücünü sağlayabileceği gibi teknolojik gelişmelerin kapılarını da arayabilir.

Türkçe öğretimi sürecinde de Endüstri 4.0'ın getirdiği yeni becerilere ayak uydurmak adına birçok gelişme yaşanmıştır. Bu gelişmelerin temelinde ise dijitalleşme yer almaktadır. Dil öğretiminde hedeflenen dijital dönüşüm yeni hazırlanan öğretim programlarına ve ders kitaplarına yansımıştır. Bu kapsamda, aşağıda öğretim programlarında ve ders kitaplarında yer alan dijital unsurlar incelenmiştir.

1.1.1. Türkçe Dersi Öğretim Programlarında Dijital Unsurlar

Teknolojik gelişmeler, eğitim sistemlerinde dijital dönüşümü beraberinde zorunlu kılmıştır. Bu süreçten Türkçe dersi öğretim programları da etkilenmiştir. Uygulamaya sokulan programlar incelendiğinde dijital unsurlara yer verilmeye başlandığı anlaşılmaktadır. Aşağıda teknolojinin her alanda gelişim gösterdiği 21. yüzyılda hazırlanan Türkçe öğretim programları dikkate alınarak içerdikleri dijital unsurlar tespit edilmiştir.

2006 İlköğretim Türkçe (6-8. Sınıf) Dersi Öğretim Programı'nın "Genel Amaçlar" kısmında bilgiye ulaşmada iletişim vasıtalarından faydalanma, bu vasıtalarından gelen iletileri eleştirel bir şekilde değerlendirme becerisini kazanma (MEB, 2006) ifadesi ile teknolojik araçlara vurgu yapıldığı anlaşılmaktadır.

Programın Temel Beceriler kısmında ulaşılması beklenen temel beceriler içinde bilgi teknolojilerini kullanma (MEB, 2006) bulunmaktadır.

Öğrenme Becerileri başlığı altında dinleme/izleme becerisi açıklanırken görsel ve işitsel yönelik teknolojik unsurların yaşam alanlarını gitgide kuşatması ve bu teknolojik

araçlarından dinleme/izleme eğitiminde faydalanılmasını zorunlu kıldığı (MEB, 2006) ifade edilerek teknolojinin çağın bir gerçeği olduğu, eğitimde kullanıldığı ve bu süreçte dinleme/izleme öğretiminin nitelikli teknolojik araçlarla yürütülmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Programda yer alan konuşma etkinliklerinde (MEB, 2006) işitsel ve görsel teknolojik araçlardan faydalanılmasına ilişkin unsurlar bulunmaktadır. Bu durum eğitim teknolojilerinin konuşma becerisinin öğretiminde kullanılmasına yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

Dinleme/izleme becerisine yönelik “Amaç ve Kazanımlar”, “Etkinlik Örnekleri” ve “Açıklamalar” kısmı ile ilgili eğitimde teknolojinin kullanılmasına yönelik bulgular şu şekildedir:

Amaç ve Kazanımlar kısmında bulunan “*Kaset, CD, film vb. kaynaklardan kişisel arşiv oluşturur.*” kazanımı doğrudan, “*Çok yönlü iletişim araçlarındaki yayınlardan ilgi, istek ve ihtiyaçlarına uygun olanlarını takip eder.*” (MEB, 2006, s. 45) ifadesi dolaylı olarak eğitim teknolojileriyle ilgilidir.

Etkinlik Örnekleri kısmında bulunan “Kendini İzle” çalışması teknolojik araçların dinleme/izleme sürecinde kullandığını göstermektedir.

Yukarıdaki etkinliklerin yanı sıra “Beğendim, Çünkü...” ve “Kafdağı’na Yolculuk” etkinliklerinde de teknolojiden faydalanılması amaçlandığı tespit edilmiştir.

Açıklamalar kısmında teknolojik araçların dinleme/izleme sürecinde kullanımına yönelik ifadelerin bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Konuşma becerisine yönelik Amaç ve Kazanımlar kısmında bulunan konuşma sürecinde görsel ve işitsel çeşitli araçların kullanımına yönelik (MEB, 2006) kazanım eğitim teknolojileriyle ilgilidir. Etkinlik Örnekleri bölümünde “Dil Yâresi” etkinliği teknolojik unsurlar içermektedir. Açıklamalar kısmında ise teknolojinin kullanımına yönelik herhangi bir bulguya rastlanmamıştır.

Okuma becerisine yönelik Amaç ve Kazanımlar, Açıklamalar kısımlarında eğitim teknolojileriyle ilgili bir unsur olmadığı tespit edilmiştir. Ancak Etkinlik Örnekleri kısmında eğitim teknolojileri ile ilgili sadece “Beni Dinler misin? adlı bir tane etkinlik örneği bulunmaktadır:

Yazma becerisine yönelik Amaç ve Kazanımlar, Etkinlik Örnekleri ve Açıklamalar kısımları ile ilgili eğitimde teknolojinin kullanılmasına yönelik bulgular şu şekildedir:

Amaç ve Kazanımlar kısmında bulunan “*Elektronik ortamdaki yazışmalarda biçim ile ilgili kurallara uyar.*” (MEB, 2006, s. 23) eğitim teknolojileriyle ilgilidir. Ancak Açıklamalar

kısmında teknolojik araçların yazma sürecinde kullanımına yönelik ifadelerin bulunmadığı anlaşılmaktadır. Etkinlik Örnekleri kısmında ise “Düzenleme”, “Projem”, “Şair Gibiyim” ve “Zamanla Değişir Her Şey” adlı etkinlikler teknolojik araçların dinleme/izleme sürecinde kullanıldığını göstermektedir (MEB, 2006):

Programda dil bilgisi bir öğrenme alanı olarak belirtilmiştir. Ancak dil bilgisi öğretimi sürecinde teknoloji kullanımına ilişkin herhangi bir unsurun olmadığı tespit edilmiştir.

Programda dil bilgisi ve öğrenme alanları dışında okuma metinlerinin seçiminde internet siteleri ile basılı materyallerin çevrim içi sunumlarından seçilebilir (MEB, 2006) ifadesi teknolojik unsurlara yer verildiğini göstermektedir.

Temalar bölümünde “Bilim ve Teknoloji” ana teması doğrudan teknolojiyle ilgilidir. Bunun yanı sıra çalışma kağıtları kısmında da radyo ve televizyondan faydalanmaya dönük etkinlik bulunmaktadır.

Sonuç olarak, öğretim programının dijital ortamların dil becerilerinin öğretiminde kullanımına yönelik çeşitli unsurlar içerdiği tespit edilmiştir. Özellikle yazma ve dinleme becerisiyle ilgili daha fazla içeriğin olduğu anlaşılmıştır.

2009 Türkçe Dersi (1-5. Sınıflar) Öğretim Programı’nın girişinde “*Geleneksel eğitim yaklaşımlarının yetersiz kaldığı bilgi ve teknoloji çağında yeni yaklaşımlar ön plana çıkmaktadır*” (MEB, 2009, s. 9) ifadesiyle teknolojinin önemine vurgu yapıldığı anlaşılmıştır.

Programın Özellikleri kısmında “bilgi teknolojilerini kullanma” (MEB, 2009) ifadesine yer verilmiştir. Programın Genel Amaçları bölümünde bilgi teknolojilerini kullanarak öğrenme becerilerini geliştirme (MEB, 2009) bulunmaktadır. Yine Temel Beceriler başlığının altında bilgi teknolojilerini kullanmaya yönelik unsurlar yer almaktadır.

Okuma becerisi ile ilgili açıklama yapılırken teknoloji çağının sorumluluklarını yerine getirebilme (MEB, 2009) kavramına değinilmiştir. Görsel Sunu alanıyla ilgili video, ses-görüntü kasetleri, bilgisayar gibi araçlardan yararlanabilme (MEB, 2009) ifadeleriyle teknolojinin eğitimde kullanılması gerektiği belirtilmiştir.

Dinleme/izleme becerisine yönelik sınıf seviyelerine göre eğitimde teknolojinin kullanımıyla bağlantılı 1-5. sınıflarda toplam 5 kazanım ve 10 tane etkinlik örneği bulunmaktadır (MEB, 2009).

Konuşma becerisine yönelik sınıf seviyelerine göre eğitimde teknolojinin kullanımıyla bağlantılı kazanımların bulunmadığı anlaşılmıştır. Ancak iki etkinlik örneğinin yer aldığı tespit edilmiştir.

Okuma becerisine yönelik sınıf seviyelerine göre eğitimde teknolojinin kullanımıyla bağlantılı kazanım ve etkinlik örneklerinin olmadığı tespit edilmiştir.

Görsel okuma ve görsel sunu becerisine yönelik sınıf seviyelerine göre eğitimde teknolojinin kullanımıyla bağlantılı 1-5. sınıf seviyesinde 13 kazanım ve 10 etkinlik örneğinin olduğu anlaşılmıştır.

Yazma becerisine yönelik sınıf seviyelerine göre eğitimde teknolojinin kullanımıyla ilgili kazanım ve etkinlik örneklerinin olmadığı tespit edilmiştir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, öğretim programında görsel sunu ve görsel okuma becerisine yönelik kazanım ve etkinliklerde teknolojinin kullanımına ilişkin içeriğin daha fazla yer aldığı belirlenmiştir. Bunun yanı sıra dinleme/izleme ve konuşma becerilerine ilişkin kazanım ve etkinliklerde de eğitim teknolojilerinin kullanımına yönelik unsurların olduğu ulaşılmıştır. Ancak yazma ve okuma dil becerileriyle ilgili kazanım ve etkinliklerde eğitim teknolojilerine yönelik içeriklerin olmadığı anlaşılmıştır.

2015 Türkçe Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı önceki programlara nazaran önemli değişiklikler içermektedir. Bu doğrultuda programda ilk ve ortaokul düzeylerindeki Türkçe öğretimi ayrı değil bütün olarak ele alınmıştır. Böylece 1. sınıftan 8. sınıfa kadar kazanımlar tek programda sunulmuştur. Ayrıca dil bilgisi öğrenme alanı olmaktan çıkartılarak metnin bağlamı içinde verilmiştir.

Programın Genel Amaçları arasında medya iletilerini sorgulamaya yönelik ifadeler bulunmaktadır (MEB, 2015). Yine programda dinleme/izleme kılavuz kitabına ek olarak CD verildiği belirtilmiştir. Bu şekilde dijital unsurlardan eğitim ortamında yararlanılması sağlanmaya çalışılmıştır.

Sözlü iletişim becerisine yönelik sınıf seviyelerine göre eğitimde teknolojinin kullanımına ilişkin 5 tane kazanım bulunmaktadır (MEB, 2015):

Okuma becerisine yönelik 2-8. sınıf düzeylerinde eğitimde teknolojinin kullanımıyla bağlantılı 10 kazanımın olduğu tespit edilmiştir.

Yazma becerisine yönelik 5., 7. ve 8. sınıf düzeylerinde eğitimde teknolojinin kullanımıyla ilgili 6 kazanım yer almaktadır.

Öğretim programında bütün öğrenme alanlarında dijital unsurla yönelik kazanımların olduğu tespit edilmiştir. Bunun dışında ders kitaplarında bulunması gereken Temalar kısmında Bilim ve Teknoloji yer almaktadır. Programda bu unsurların dışında dijital ortamlara ve elektronik materyal kullanımına ilişkin bulguya rastlanmamıştır.

2017 Türkçe Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda teknolojik gelişmelere uyum sağlayabilme vurgu yapılmıştır (MEB, 2017).

Programdaki önemli yeniliklerinden biri de Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) uygulamasının programa yansımış olmasıdır. TYÇ kapsamında her bireyin kazanmasına yönelik sekiz anahtar yetkinlik belirlenmiştir. Bunların arasında “dijital yetkinlik” bulunmaktadır.

Programın Genel Amaçları arasında “çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve üretme becerilerinin geliştirilmesi (MEB, 2017) hedeflenmiştir. Programda, öğrenme öğretme sürecinde mümkün olduğunca bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanılması gerekmekte (MEB, 2017) ifadeleriyle teknolojinin dil öğrenme sürecinin bir parçası hâline gelmesi gerektiği belirtilmiştir. Yine EBA platformunun ve dijital içeriklerin dil öğretiminde materyal olarak aktif olarak kullanılmasına yönelik (MEB, 2017) ifadelere yer verilmiştir.

Programda ders kitaplarında bulunması gereken Temalar kısmında Bilim ve Teknoloji teması yer almaktadır. Bunun yanı sıra ders kitaplarında kullanılacak metin türleri arasında dijital ortamlarla doğrudan ilişkili blog, e-posta, haber metni, reklam, sosyal medya mesajları bulunmaktadır.

Dinleme/izleme becerisine yönelik 4-8. sınıf düzeylerinde eğitimde teknolojinin kullanımıyla bağlantılı 5 farklı kazanım yer almaktadır (MEB, 2015):

Konuşma becerisine yönelik 4-8. sınıf düzeylerinde eğitimde teknolojinin kullanımıyla ilişkili 5 farklı kazanım bulunmaktadır (MEB, 2015):

Okuma becerisine yönelik 3-8. sınıf düzeylerinde eğitimde teknolojinin kullanımıyla ilişkili 14 farklı kazanım olduğu anlaşılmıştır (MEB, 2015):

Yazma becerisine yönelik 6., 7. ve 8. sınıf düzeylerinde eğitimde teknolojinin kullanımıyla ilişkili 7 farklı kazanımın yer aldığı belirlenmiştir (MEB, 2015):

2017 Türkçe Öğretim Programı önceki programlara nazaran daha fazla dijital ortamlardan yararlanmaya ve dijital materyal kullanımına yönelik kazanımlar içermektedir. Sınıf seviyelerine göre incelendiğinde hemen hemen tüm sınıf seviyelerinde dijital unsurlarla ilişkili kazanımların olduğu anlaşılmıştır. Ancak yazma becerisine yönelik kazanımların 6. sınıftan itibaren başladığı tespit edilmiştir.

2018 Türkçe Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı'nın “Millî Eğitim Bakanlığı Öğretim Programları” başlığı altında bilim ve teknolojiye yaşanan hızlı değişimler yaşandığı

ve bu anlamda öğrencilerden beklenen roller değiştiğine (MEB, 2018) vurgu yapılarak teknolojik gelişmelerin önemi ifade edilmektedir.

2018 ve 2019 Türkçe Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı, 2017 programıyla çok az farklılık göstermektedir. 2017 programında belirtilen TYÇ bu programlarda da bulunmaktadır. TYÇ kapsamında sunulan dijital yetkinlik ile ilgili ifade edinilen bilgiler 2017 programının aynısıdır. Programların Genel Amaçları ve Öğrenme Öğretme Yaklaşımlar başlıklarında belirtilenlerle aynı doğrultudadır. Yine EBA ile ilgili açıklamalar, temalar ve dijital ortamlarla doğrudan ilişkili metin türleri de benzerlik göstermektedir. Bunların yanı sıra programda sunulan kazanımların da 2017 programından farklı olmadığı tespit edilmiştir.

1.1.2. Türkçe Ders Kitaplarında Dijital Unsurlar

Türkçe ders kitaplarındaki dijital unsurları belirlemek için MEB yayınları ve özel yayınevlerinin hazırlamış olduğu kitaplar dikkate alınmıştır. Bu ders kitaplarındaki; hazırlık, metin, etkinlik, gelecek derse hazırlık kısımları dijital unsurlar açısından incelenerek elde edilen bulgular doğrudan ve dolaylı aktarımlarla sunulmuştur.

İncelenen ilkökul Türkçe ders kitapları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: İlkokul Türkçe Ders Kitapları

Sınıf	Yayınevi
1. Sınıf	MEB Yayınları
2. Sınıf	ADA Matbaacılık Yayıncılık
3. Sınıf	MEB Yayınları
4. Sınıf	MEB Yayınları

İlkokul Türkçe ders kitaplarındaki dijital unsurlara ilişkin dağılım Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2: İlkokul Ders Kitaplarındaki Dijital Unsurların Dağılımı

Sınıf	Metin	Etkinlik	Hazırlık soruları	Gelecek derse hazırlık	Toplam
1. Sınıf	1	1	-	-	2
2. Sınıf	-	2	2	-	4
3. Sınıf	-	3	2	-	5
4. Sınıf	-	15	-	-	15
Toplam	1	21	4	-	26

Tablo 2’de görüleceği üzere dijital unsurlar, ilkökul Türkçe ders kitaplarında en fazla etkinlik kısmında bulunmaktadır. Bunu da sırasıyla hazırlık soruları ve metin takip

etmektedir. Ancak gelecek derse hazırlık kısmına yönelik bir unsura rastlanmamıştır. Bunların yanı sıra sınıf seviyesi arttıkça dijital unsurların sayısı da arttığı tespit edilmiştir.

İlkokul Türkçe ders kitaplarında tespit edilen dijital unsurlar aşağıda belirtilmiştir:

1. sınıf Türkçe ders kitabı incelendiğinde; “Ekranza” metnin içeriğinde e-posta kullanımına yönelik “*Ödevlerini e-posta ile öğretmenlerine yollayacaklar.*” (Civelek, Yılmaz- Gündüz & Karafilik, 2019, s. 119) ifadesi bulunmaktadır. Bu metnin etkinliğinde de tabletin kullanımı ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Bunların dışında dijital ortamlardan faydalanmaya yönelik ders kitabının bölümlerinde herhangi bir bulguya rastlanmamıştır.

2. sınıf Türkçe ders kitabı incelendiğinde; “İstiklâl Marşı’mız” metniyle ilgili millî mücadeleyle ilgili film veya video izlenmesi istenmektedir. Ayrıca izlenen filmin kronolojik sıralamaya uygun bir şekilde arkadaşlarına anlatılmasına ilişkin yönerge bulunmaktadır (Erdal, 2022). Yine hazırlık çalışması dijital ortamların kullanımına yöneliktir.

“Naz’ın Bilgisayar Sevdası” metninin “Bilgi Kutusu” etkinliğinde bilgisayardan, cep telefonundan ve internetten araştırma yapılacağı eğitim sürecinde kullanılabileceği vurgulanmıştır.

“Bilgi Çağı” metninin hazırlık çalışmasında yer alan internette araştırma yapmaya ilişkin soruyla ilgili 2. etkinlik dijital ortamların kullanımına yöneliktir (Erdal, 2022).

“Ufacak Vidacık” metniyle ilgili çocuklardan beğendikleri çizgi film, video, belgesel ve tiyatro izlemelerine ve bunu da arkadaşlarına anlatmalarına ilişkin etkinlik (Erdal, 2022) dijital ortamların kullanımını içermektedir.

3. sınıf Türkçe ders kitabı incelendiğinde; “Dede Korkut” metninin hazırlık kısmındaki “*Çizgi filmi dikkatlice izleyiniz.*” Çalışması ve buna bağlı olarak da 3. etkinlikteki “*İzlediğiniz çizgi filmin konusunu ve ana fikrini bulunuz.*” (Karaduman, Özdemir & Yılmaz, 2017, s. 131), 4. etkinlikteki “*İzlediğiniz çizgi filmde anlatılanlarla ilgili görüşlerinizi yazınız.*” (Karaduman, Özdemir & Yılmaz, 2017, s. 133) ve 5. etkinlikteki “*İzlediğiniz çizgi filmdeki karakterlerin beden dillerine dikkat ederek verdikleri mesajları yazınız.*” (Karaduman, Özdemir & Yılmaz, 2017, s. 134) çalışmaları dijital ortamlardan faydalanmaya yöneliktir.

“İnternet Sayesinde İletişim Kuruyorum” metninin hazırlık kısmındaki “*İnternetin eğitime faydaları nelerdir?*” (Karaduman, Özdemir & Yılmaz, 2017, s. 157) çalışması dijital ortamlara yöneliktir. Bunun yanı sıra iletişim kurarken dijital ortamlarda e-posta yazma ile ilgili bilgiler verilmiştir. Bununla beraber 4. etkinlikteki “*Elektronik postayı okuyunuz. Elektronik postanın içeriğini konu bölümüne yazarak belirtiniz.*” (Karaduman, Özdemir &

Yılmaz, 2017, s. 160) çalışması yazma sürecinde dijital ortam kullanılmasıyla doğrudan ilgilidir. Yine 5. etkinlikteki interneti kullanma amacı (Karaduman, Özdemir, & Yılmaz, 2017) çalışması ve “Buluşlar” metninin “*Televizyonu ne amaçla izleriz?*” (Karaduman, Özdemir & Yılmaz, 2017, s. 183) metin altı sorusu bu doğrultudadır.

4. sınıf Türkçe ders kitabında; “Kitabın Büyüsü” adlı metnin 7. etkinliğinde okuma sürecinde dijital kaynaklar hakkında bilgi verilmiştir. Bununla beraber dergi, gazete, kitap vb. kaynakların internet ortamında da dijital bir şekilde okunabileceği ifade edilmiştir. Ayrıca konuyla ilgili dijital bir görsele bağlı 4 tane açık uçlu soru bulunmaktadır.

“Nane ile Limon Kütüphanesi” dinleme/izleme metninin 6. etkinliğinde bir internet sitesinde yer alan çizgi filme yönlendirme yapılmış ve o çizgi filmin anlaşılıp anlaşılmadığına yönelik sorular yer almıştır.

“Küçük Mucitler” adlı metnin 6. etkinliğindeki e-posta metnini değerlendirme (Kaftan-Ayan vd., 2021) çalışması yazma sürecinde dijital unsurların kullanımına yöneliktir.

“Bilim İnsanı Nasıl Olunur?” dinleme/izleme metninin web sitesine yönelik sorularla ilgili etkinlik (Kaftan-Ayan vd., 2021) dijital unsurların kullanımına yöneliktir.

“Şiir Şiir Türkiye” dinleme/izleme metninin 1., 2., 3., 4., 6., 7., 8. ve 9. etkinliklerinde izlenen filmin anlaşılıp anlaşılmadığına yönelik sorular ve başlık bulma çalışmaları yer almıştır.

“Gizemli Canlılar” metninin blogla ilgili sorular bulunmaktadır (Kaftan-Ayan vd., 2021).

“El Sanatlarını Yaşatalım” metninin “*Soruları sosyal medya mesajına göre cevaplayınız.*” (Kaftan-Ayan vd., 2021, s. 222) adlı 8. etkinliğe bağlı sorular sorulmuştur. Ayrıca sosyal medya görüntüsü de etkinliğin içinde bulunmaktadır.

İncelenen ortaokul Türkçe ders kitapları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Ortaokul Türkçe Ders Kitapları

Sınıf	Yayınevi
5.Sınıf	Anıttepe Yayıncılık
6.Sınıf	MEB Yayınları
7.Sınıf	Özgün Matbaacılık
8.Sınıf	MEB Yayınları

İncelenen ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki dijital unsurlara ilişkin dağılım Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Ortaokul Ders Kitaplarındaki Dijital Unsurların Dağılımı

Sınıf	Metin	Etkinlik	Hazırlık soruları	Gelecek derse hazırlık	Toplam
5.Sınıf	1	15	1	6	23
6.Sınıf	2	15	1	-	18
7.Sınıf	2	15	-	-	17
8.Sınıf	3	9	2	3	17
Toplam	8	54	4	9	75

Tablo 4'ten anlaşılacağı üzere dijital unsurlar, ortaokul Türkçe ders kitaplarında en fazla etkinlik kısmında bulunmaktadır. Bunu da sırasıyla gelecek derse hazırlık, metin ve hazırlık soruları takip etmektedir. Bunların yanı sıra en fazla dijital unsurun 5. sınıf seviyesinde olduğu, sınıf seviyesi arttıkça kitaplardaki dijital unsurların sayısında düzenli bir artış olmadığı tespit edilmiştir.

Ortaokul Türkçe ders kitaplarında tespit edilen dijital unsurlar aşağıda belirtilmiştir:

5. sınıf Türkçe ders kitabında; “Memleket İsterim” şiirinin 11. etkinliğinde konuyla ilgili web sayfası belirtilmiştir.

“Anadolu’da Konukseverlik Gelenekseldir” metninin 6. etkinliğinde bir web sayfasından alınan bir yazı ile dijital teknolojilerin güvenli bir şekilde kullanımına ilişkin sorular yer almıştır.

“İlk Ders” dinleme/izleme metninin 10. etkinliğinde EBA platformunda yer alan çizgi filme yönlendirme yapılmış ve o filmin anlaşılıp anlaşılmadığına ve sunduğu iletilere yönelik sorular bulunmaktadır.

“6 Mart 1915 Gecesi” metniyle ilgili “Bir Sonraki Derse Hazırlık” bölümünde internet sitesine yönlendirme yapılmıştır.

“Bir Sonraki Derse Hazırlık” bölümünde “15 Temmuz Gecesi” dinleme/izleme metni ile ilgili gazete, dergi ve internet sitelerinden araştırma yapınız.” (Çapraz-Baran & Diren, 2019, s. 58) ifadeleriyle dijital ortamlar işe koşulmaya çalışılmaktadır.

“Bu Nehir Bizim” metninin 8. etkinliğinde bir web sayfasından alınan yazılarla ilgili dijital teknolojilerin güvenli bir şekilde kullanımına dair sorular bulunmaktadır.

“Bir Sonraki Derse Hazırlık” bölümünde “Sakın Kesme” dinleme/izleme metni ile ilgili gazete, dergi ve internet sitelerinden araştırma yapınız.” (Çapraz-Baran & Diren, 2019, s. 93) çalışması dijital ortamların kullanımına yöneliktir.

“Kilim” şiirinin 6. etkinliğinde dijital ortam kullanımı ve güvenliğine yönelik 5 tane soruya yer verilmiştir:

“Kilim” şiirinin 7. etkinliğinde de bir web sayfasında iki metin gösterilerek incelenmesi istenmiştir. Bu sayede köprü metinlerin (hypertext) öğretilmesi amaçlanmıştır.

“Ali Kuşçu” dinleme/izleme metni çizgi film olarak sunulmuştur. Metnin 2., 3., 4., 5. ve 6. etkinliğinde de çizgi filmin anlaşılıp anlaşılmadığına yönelik sorular yer almıştır. Yine bu metnin 9. etkinliğinde de e-posta yazma çalışması bulunmaktadır.

Bir Sonraki Derse Hazırlık” bölümünde “*Bilinçli Tüketici*” dinleme/izleme metni ile ilgili gazete, dergi ve internet sitelerinden araştırma yapınız.” (Çapraz-Baran & Diren, 2019, s. 142) çalışması dijital ortamların kullanımına yöneliktir.

“Çitlembik” metninin 3. etkinliğinde EBA platformunda yer alan bir videoya yönlendirme yapılmış ve o videonun anlaşılıp anlaşılmadığına ve sunduğu iletilere yönelik sorular bulunmaktadır. Yine aynı etkinlikte EBA platformunda yer alan bir reklamın sunduğu mesajlar sorulmuştur.

“Barkod” metninin 4. etkinliğinde internet haberleri aracılığıyla barkodun kullanım alanlarının tespitine ve günlük hayatımıza katkılarına yönelik çalışma yer almaktadır.

“Sosyal Medya Psikolojinizi Etkiliyor” adlı metinde ise dijital ortamlara yönelik birçok etkinlik bulunmaktadır. “Bir Sonraki Derse Hazırlık” bölümünde sosyal medyanın olumlu ve olumsuz etkilerinin araştırılması istenmiştir. “Hazırlık Çalışmaları” kısmında internet kullanım amaçlarına ve sosyal medya ile ilgili sorular yer almıştır. Yine metinde sosyal medyanın olumlu ve olumsuz yönlerine ilişkin çeşitli bilgiler bulunmaktadır. Bunun yanı sıra metnin etkinlikleri incelendiğinde sosyal medyaya yönelik metin altı sorular ve çeşitli çalışmalar vardır. Özellikle 9. etkinlikte medya okuryazarlığı başlığı altında bir kısa bir metin bulunmaktadır. Bu metin ve onunla ilgili 4 soru aracılığıyla medya okuryazarlığı eğitimi yapılması amaçlanmıştır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, ders kitabında Metin, Etkinlik, Hazırlık Soruları, Bir Sonraki Derse Hazırlık bölümlerinde dijital ortamların Türkçe öğretiminde kullanımına yönelik etkinliklerin ve soruların yer aldığı tespit edilmiştir.

6. sınıf Türkçe ders kitabında; “Arıyorum” şiirinin 4. etkinliğinde dilimizdeki yabancı kelimelere ilişkin Türk Dil Kurumu’nun (TDK) web sayfasının resimli bir şekilde tanıtımı bulunmaktadır.

“Türk Askerinin Cesareti” adlı metnin söz varlığıyla ilgili 1. etkinliğinde TDK’nın elektronik sözlüğüne yönlendirme yapılmıştır.

“120” dinleme/izleme metninin 3. ve 5. etkinliğinde filmin anlaşılıp anlaşılmadığına ve sunduğu iletilere yönelik sorular yer almaktadır.

“Çanakkale Türküsü’nün Hikayesi” serbest okuma metni, blog sayfası görünümü şeklinde kitapta bulunmaktadır. Ancak blog yazma ile ilgili herhangi bir bilginin olmadığı tespit edilmiştir.

“Teknoloji Bağımlılığı” adlı metnin içeriğinde, hazırlık çalışmalarında, 3., 4. ve 5. etkinliklerinde teknoloji bağımlılığına yönelik çalışmalar yer almaktadır.

“Bak Postacı Geliyor” dinleme/izleme metninin 3. etkinliğinde e-postaya yönelik soru yer almaktadır. Yine 5. ve 8. etkinliklerinde bir konuyla ilgili e-posta yazılması istenmiştir.

“Merak Ettiklerimiz” metninin 4. etkinliğinde verilen konuyla ilgili e-posta yazma çalışması bulunmaktadır.

“Su Kirliliği” adlı metnin 4. etkinliğinde geri dönüşümle ilgili Çevre ve Şehircilik Bakanlığının internet sitesinden daha ayrıntılı bilgi alınması için yönlendirme yapılmıştır. Ayrıca internet güvenliğine yönelik “edu” ve “gov” uzantılı sitelerin kullanılması gerektiği belirtilmiştir. Yine 5. etkinlikte verilen bir konuyla ilgili reklam metni oluşturulması istenmiştir.

“Obezite Hakkında 10 Soru 10 Cevap” adlı metnin 4. etkinliğinde beden kitle endeksi hakkında bilgi verilerek Sağlık Bakanlığının ilgili sitesin bağlantı adresi verilmiştir. Bu yolla kendi beden kitle endekslerinin hesaplanabileceği belirtilmiştir.

“Evet Efendim” adlı metnin 7. etkinliğinde devlet tiyatrolarının internet adresinin bağlantısı verilmiştir. Bunun yanı sıra internet güvenliğine yönelik “edu” ve “gov” uzantılı sitelerin kullanılması gerektiği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, ders kitabında “Etkinlik” kısmı başta olmak üzere “Metin” ve “Hazırlık Çalışmaları” bölümlerinde dijital ortamların Türkçe öğretiminde kullanımına yönelik çalışmaların yer aldığı belirlenmiştir. Ancak “Bir Sonraki Derse Hazırlık” bölümünde dijital unsurların bulunmadığı belirlenmiştir.

7. sınıf Türkçe ders kitabında; “Ana İşsiz Kalınca” metninin 8. etkinliğinde e-posta yazma çalışması bulunmaktadır.

“Atatürk’ü Gördüm Düşümde” şiirinin 7. etkinliğinde dijital ortamlarda haber metni yazma (Kır, Kırman & Yağız, 2021) çalışması yer almaktadır.

“Penceresi Sonsuzluğa Açılan Oda” dinleme/izleme metninin 4. etkinliğinde internette güvenli araştırmaya araştırma çalışması ile internet güvenliği konusunda farkındalık sağlama amaçlanmıştır.

“Okumanın İşlevi” metninin 8. etkinliğinde e-kitap ile basılı kitabın karşılaştırılmasına yönelik yazma çalışması bulunmaktadır (Kır, Kırman & Yağız, 2021).

“Okumak Düşünmek İçindir” metninin 7. etkinliğinde sosyal medya iletilerinin öğretilmesi hedeflenilmiştir (Kır, Kırman & Yağız, 2021). Bununla beraber 8. etkinlikte internet ortamında form yazmaya yönelik etkinlik yer almaktadır (Kır, Kırman & Yağız, 2021).

“Anne Frank’ın Hatıra Defteri” dinleme/izleme metninden sonra yer alan “Sen de Yap!” bölümünde blog yazmanın önemi, neden yazılması gerektiği, nasıl yazıldığı, bu ortamlarda yazım ve noktalama kurallarına uyulması gerektiği gibi hususlardan bahsedilmiştir.

“A” Harfi metninin 8. etkinliğinde bir videoya yönlendirme yapılmış ve o videonun anlaşılıp anlaşılmadığına, sunduğu iletilere yönelik sorular bulunmaktadır.

“Karagöz Nedir” metninin 6. etkinliğindeki “Kazan Doğurdu” adlı videonun sunduğu mesajlara dair sorular yer almaktadır.

“Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî” dinleme/izleme metni belgesel olarak sunulmuştur. Metnin 2., 5. ve 6. etkinliğinde de belgeselin içeriğine yönelik sorular bulunmaktadır.

“Yaşayan İnsan Hazineleeri” dinleme/izleme metni belgesel niteliğindedir. Metnin 2., 3. ve 4. etkinliğinde belgeselle ilgili sorular yer almaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, ders kitabında “Etkinlik” kısmında dijital ortamların kullanımına yönelik çalışmaların yer aldığı belirlenmiştir. Ancak “Metin”, “Hazırlık Çalışmaları” ve “Bir Sonraki Derse Hazırlık” bölümlerinde dijital unsurların bulunmadığı tespit edilmiştir.

8. sınıf Türkçe ders kitabında; “Gelecek Derse Hazırlık” kısmında teknolojinin faydalı ve zararlı yönlerine ilişkin araştırma yapılmasına ilişkin (Eselioğlu, Set & Yücel, 2019) etkinlik yer almaktadır.

“Gündelik Hayatımızda E-Hastalıklar” metninde dijital ortamların kullanımının doğurduğu teknoloji bağımlılığı hakkında bilgi verilmiştir. Bu metnin hazırlık çalışmalarında 2 tane soru bulunmaktadır:

Yine aynı metnin 2., 3., 4. ve 6. etkinliğinde dijital bağımlılıkla ilgili çalışmalar yer almaktadır. Bunların yanı sıra 7. etkinlikte e-posta yazma ve e-postaya yönelik (Eselioğlu, Set & Yücel, 2019) çalışma yer almaktadır. 9. etkinlikte ise sunulan bir görseldeki sosyal medya ve diğer teknolojik araçlar ile ilgili simgelerin yorumlanması istenmiştir.

“Simit ve Peynir’le Bilim İnsanı Öyküleri” adlı metnin 4. etkinliğinde (Eselioğlu, Set & Yücel, 2019) internet güvenliğine ilişkin bilgiler bulunmaktadır.

“Uzay Giysileri” adlı dinleme/izleme metninin “Hazırlık Çalışmalarında” öğrencilerin ilgisini çeken bilimsel ve teknolojik konular hakkında konuşmalarına (Eselioğlu, Set & Yücel, 2019) yönelik etkinlik yer almaktadır. Yine aynı metnin 6. etkinliğinde belirtilen konuyla ilgili sosyal medya mesajı yazma (Eselioğlu, Set & Yücel, 2019) çalışması ile dijital ortamlarda yazma becerisinin geliştirilmesi hedeflendiği anlaşılmaktadır.

“Gelecek Derse Hazırlık” kısmında kültürel varlıklar konusuyla ilgili dijital bir kaynağa yönlendirme yapılarak (Eselioğlu, Set & Yücel, 2019) çevrim içi ortamlarda araştırma yapma becerisinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

“Kız Kulesi” adlı dinleme/izleme metninin 9. etkinliğinde (www.muze.gov.tr) internet adresinden müzekart hakkında bilgi içeren dijital bir metinden faydalanılmıştır. Bunun yanı sıra internet ortamında form doldurmanın öğretilmesi amacıyla etkinlik yer almaktadır.

Hava Kirliliği metniyle ilişkili “Gelecek Derse Hazırlık” bölümünde hava kirliliği oranıyla ilgili internet adresinden yararlanmaya (Eselioğlu, Set & Yücel, 2019) ilişkin etkinlik bulunmaktadır.

Ders kitabında “Hava Kirliliği”, Zeytinyağı Üretimi” dinleme/izleme metinleri video olarak verilmiştir. Video sayesinde metinde işlenen konuların öğrencilerin farklı duyularına hitap edilmesi hedeflenmiştir.

Sonuç olarak, ders kitabında “Etkinlik” kısmı başta olmak üzere “Metin” ve “Hazırlık Çalışmaları” ve “Bir Sonraki Derse Hazırlık” bölümünde ve görsellerde dijital unsurlar bulunduğu belirlenmiştir.

1.2. İKİ DİLLİLİK

Tarih boyunca göç, eğitim, savaş, sosyal, siyasal ve ekonomik gibi çeşitli sebepler doğrultusunda insanlar etkileşimde bulunmuşlardır (Bahar, 2006; Şenel & Gençoğlu, 2003). İki veya çok dillilik kavramları da bu etkileşimin sonucunda meydana gelmiştir. 20. yüzyılın sonu itibarıyla iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, insanların çeşitli ekonomik, sosyal, kültürel vb. nedenlerle daha fazla yer değiştirmesi, farklı dil ve kültüre sahip insanlarla iletişim

kurmalarını doğurmuştur (Çaycı & Karagülle, 2016). Özellikle milyarlarca insanın kullandığı sosyal medya platformlarında, kullanıcılar video, ses ve görüntü gibi içerikler üreterek dijital dünyada paylaşmaktadır. Bu durum dil öğrenmek isteyen kişilere, farklı dilleri konuşan insanların ürettiği içeriklere ulaşma imkânı vererek ikinci bir dil edinimini kolaylaştırmaktadır.

Dijital dünyadaki gelişmelerin yanı sıra birçok ülke eğitim müfredatlarına zamanla ana dilin dışında birden fazla dilin öğretilmesine yer vermiştir. “Avrupa’da neredeyse tüm öğrenciler İngilizce öğrenmektedir. Eğitim sistemlerinin yaklaşık yarısında zorunlu bir dildir. İkinci bir dil öğrenenler ise Fransızca, Almanca, İspanyolca, İtalyanca veya Rusça gibi başka dünya dilleri eklemeyi tercih etmektedir” (Eurydice, 2017). Avrupa İstatistik Ofisi’nin 2017 verilerine göre Avrupa’da iki veya daha fazla dil bilen yetişkinlerin oranı %65’tir. Dünyada ise iki dil bilenlerin oranı %43, üç dil bilen insanların oranı %13, dört ve üzeri dil bilen kişilerin oranı ise %3’tür (TÜBİTAK, 2020). 21. yüzyılın başında dünya nüfusunun neredeyse yarısının iki dilli olduğu düşünülmektedir” (Saville-Troike, 2006). Bu oranlar iki veya daha fazla dil bilenlerin sayısının her geçen gün arttığını göstermektedir. (Genesee, 2009; Macrory, 2006).

Günümüzde ikinci bir dil bilmek bireylere her yönüyle avantaj sağlamaktadır. Amerika Birleşik Devletleri iki dillilik bürosu, iki dilliliğin faydalarını şu şekilde sıralamaktadır (Cengiz, 2006): Ekonomik ve ticari faydalar, kişisel ve sosyal faydalar, kavramsal ve akademik faydalar.

Küreselleşen dünyada iki dilli doğan veya sonradan öğrenenlerin sayısının artmasıyla (Bhatia & Ritchie, 2012) iki dillilik oldukça ön plana çıkmıştır. Ancak araştırmacılar iki dilliliğin tanımına, neleri kapsadığına ve türlerine ilişkin ortak bir anlayış geliştirememişlerdir (Baker & Jones, 1998; Hoffmann, 1991; Patten, 2002). Bu durum iki dillilik kavramının derin ve karmaşık yapısından kaynaklanmaktadır. Çünkü iki dillilik; eğitim, sosyo-kültürel, bireysel, toplumsal olmak üzere birçok unsurla ilişki içindedir (Bican, 2017).

1.2.1. İki Dilliliğe Yönelik Tanımlamalar

İki dillilik Türkçe Sözlükte (TDK, 2023) iki dilli olma durumu olarak tanımlanmıştır. İngilizcede “Bilingualism”, Fransızcada “Bilinguisme”, Almandada “Zweisprachigkeit/Bilingualität” terimleriyle ifade edilen iki dillilik kavramıyla ilgili farklı tanımlamalar bulunmaktadır (Bölükbaşı-Kaya vd., 2019).

İki dillilik, alanyazında herkes tarafından kabul edilen bir tanımlamaya sahip olmayıp, çeşitli tanımları olan, farklı yönleriyle tartışılan bir kavramdır (Güzel, 2010). Bunun temel

nedeni, iki dillilikle ilişkilendirilebilecek birçok koşulun ve değişkenin bulunmasıdır. Bunlar kişilerin yetiştikleri ülke, kaç yaşından itibaren dili öğrenmeye başladıkları, ikinci dili nasıl edindikleri, evde kullanım süreleri, aile ve akraba ilişkileri vb. olarak sıralanabilir (Süverdem & Ertek, 2020). Bu unsurların yanı sıra araştırmacılar iki dilliliğin farklı boyutları ve türleri bağlamında tanımlamalarda bulunmuşlardır. İki dilliliği tanımlanırken araştırmacıların kimileri akıcılık yönünü, kimileri dil yetkinliğini, kimileri de dil kullanımını dikkate almaktadır (Bican, 2017).

Grosjean (2022) iki dillikle ilgili çeşitli sözlüklerdeki (Longman, Oxford Advanced Learners, Cambridge English, American Heritage, Collins Cobuild, Chambers, Merriam-Webster vb.) tanımlamaları incelemiştir. İki dillilikle ulaştığı 11 farklı tanımın 10'unda iki dili de akıcı bir şekilde konuşabilme yeteneğinin vurgulandığına ulaşmıştır. Grosjean'e (1982) göre ise iki dillilik, iki ya da daha fazla dilde anlamlı sözcükler üretebilme ve temel dil becerilerinden en az birini yapabilmektir.

Bloomfield (1933), iki dilliliği, her iki dili en mükemmel olarak kullanma yetkinliği olarak tanımlamıştır. Bu tanımlama maksimalist bir anlayışla ortaya konulmuştur. Maksimalist anlayışın temelinde, iki dilli bireylerin her iki dilde de aynı düzeyde yetkinlik ve akıcılığa sahip olması gerektiği düşüncesi yatmaktadır (Bican, 2017). Aynı yaklaşımla Haugen (1953) iki dilliliği bir konuşmacının diğer dilde tam ve anlamlı sözcükler üretebildiği nokta olarak tanımlamıştır. Moradi (2014) de iki dilliliği, iki dilin de aynı düzeyde kişi veya gruplarca kullanılması olarak tanımlanmıştır. Aksan (2009) ise bireylerin farklı sebeplerle ve değişik şartlar altında ikinci bir dili ana diline yakın oranda edinmesine iki dillilik dendiğini ifade etmiştir.

Yukarıda belirtilen maksimalist tanımlamaların aksine Diebold (1964) ve MacNamara (1967), başka bir dildeki yalnızca birkaç cümleyi bilen veya tanıyan konuşmacıların iki dilli olduğunu veya yalnızca temel becerilere sahip olsa bile iki dilli olarak kabul edilmesi gerektiğini belirten minimalist bir görüş önerdikleri anlaşılmaktadır. İki dilliliğe yönelik aşırı uçlardaki bu tanımlamalara karşılık Li (2008) ve Luna vd. (2008) daha tarafsız noktalarda yer alarak iki dilliliği farklı dillerde konuşma, dinleme, okuma ve yazma yetenekleri dâhil olmak üzere nispeten iyi iletişim kurma olarak ifade etmişlerdir.

Weinreich'in (1953) iki dili aynı anda dönüşümlü bir şekilde kullanma becerisi tanımlaması farklı araştırmacılar (Apple & Muysken, 1987; Mackey, 1962; Romaine, 2013; Oksaar, 1983) arasında kabul görmüş ve ortaya atılan tanımlamalarının bazılarının bu doğrultuda olduğu anlaşılmaktadır. Bunların dışında dilin sosyo-iletişimsel boyutunu ön plana çıkaran tanımlamalarda da bulunulmuştur. Bu doğrultuda Mohanty (1992) ve Skutnabb

(1981) iki dilliliği, iki veya daha fazla dilde farklı toplumlarla iletişim kurabilme yeteneğine sahip olma şeklinde tanımlamışlardır.

İki dillilik kavramını tanımlama sürecinde “İki dilli kime denir?” sorusu da araştırmacıların zihnini kurcalamıştır. Bu soruya Wei (2001) iki dilliyi ister aktif (konuşma ve yazma yoluyla) veya pasif (dinleme ve okuma yoluyla) olsun birden fazla dilde iletişim kurabilen herkes olarak tanımlamıştır. Macnamara (1962) anadilinden başka bir dilde dört dil becerisinden (dinlediğini anlama, konuşma, okuma ve yazma) yalnızca birinde asgari yeterliğe sahip olan herhangi bir kişiyi iki dilli olarak ifade etmiştir. Türkçe Sözlükte (TDK, 2023) ise iki dilli birey; iki ayrı dile sahip olan, iki ayrı dili okuyup yazma gücünde ve becerisinde olan kişi olarak tanımlanmıştır.

İki dillilik, birçok bilim dalına konu olduğu ve her bilim dalı da farklı boyutunu incelediği için iki dilliliğin sınırlarını çizmek adına evrensel bir tanıma ulaşmak oldukça zordur (Gül-Yazıcı, 2007). İki dilliliği tanımlamaya çalışmak bir Pandora’nın kutusunu açmak gibidir. İki dilliliği etkileyen o kadar çok faktör var ki, bir tanım etrafında fikir birliğine varılması pek mümkün değildir (Landsberry, 2019). Bu karmaşık duruma rağmen yapılan tanımlar bireyin ana dili dışında edindiği dili veya dilleri bilme ve kullanma noktasında birleşmektedir (Yılmaz, 2014).

1.2.2. İki Dillilik Türleri

İki dillilik kavramına yönelik ortak bir tanımlamaya ulaşılmadığı gibi iki dilliliğin türlerine ve boyutlarına ilişkin de araştırmacılar farklı sınıflandırmalarda bulunmuşlardır. Araştırmacıların ortaya koydukları sınıflandırmalarda; iki dilliliği edinme yaşı, edinme ortamı, sosyal, siyasal ve kültürel bağlamlar, dilde yetkinlik gibi unsurların dikkate alındığı anlaşılmıştır. Bunun yanı sıra tasniflerde ortak noktalar da vardır. Bu durum bazı iki dillilik türlerine yönelik araştırmacıların benzer anlayış geliştirdiklerini göstermektedir.

Fishman (1977) iki dilli bireyleri; halk ve elit iki dilliler olarak belirtmektedir. Hoffmann (1991) bağımlı ve bağımsız iki dillilik doğal iki dillilik, birincil iki dillilik, atfedilen iki dillilik, ikincil iki dillilik olarak; Hamers ve Blanc (2000) mükemmel iki dilli, gerçek iki dilli, dengeli iki dilli, baskın iki dillilik, Butler (2013) erken iki dilli, geç iki dilli, bebek iki dilli; Güzel (2010) kazançlı iki dillilik ve kayıplı iki dillilik olarak ele almaktadır. Skutnabb vd. (1981) iki dilliliği kültürel iki dillilik ya da okul iki dilliliği olarak dil edinim koşullarına göre tasnif etmiştir. Bunların yanı sıra iki dilliliğe yönelik birçok türün alanyazında olduğu görülmektedir. Wang (Akt. Abukan, 2021) çalışmasında Tablo 5’te

görülebileceği üzere daha geniş çerçevede iki dilliliğin türlerini ve boyutlarını bütüncül bir şekilde sınıflandırmıştır.

Tablo 5: İki Dilliliğin Boyutlarına ve Türlerine İlişkin Tasnif

İki dilliliğin boyutları	İki dilli/ İki dillilik türleri
Edinme Yaşı	Erken iki dilli, geç iki dilli, bebek iki dilli, çocuk iki dilli, ergen iki dilli, yetişkin iki dilli, eş zamanlı iki dillilik, ardışık/sıralı iki dillilik, ardışık çocukluk iki dillilik
Edinme Bağlamı	Doğal iki dillilik, birincil iki dillilik, atfedilen (verilmiş- doğuştan gelen) iki dillilik, ikincil iki dillilik, elde edilen (kazanılmış) iki dillilik, okul iki dillilik, kültürel iki dillilik
Edinmenin Sırası ve Sonucu	Yeni başlayan iki dillilik, yükselen iki dillilik, çekinik iki dillilik, eklemeli iki dillilik, eksiltici/çıkarıcı (çıkarmalı) iki dilli
Bilişsel Organizasyon (Göreceli)	Eş güdümlü iki dillilik, bileşik iki dillilik, ikincil (bağlayıcı) iki dillilik
Yetkinlik/Yeterlilik	Mükemmel iki dilli, gerçek iki dilli, dengeli iki dilli, baskın iki dillilik
İşlevsel (fonksiyonel) yetenek	Alıcı iki dilli, pasif iki dilli, işlevsel iki dilli, üretken iki dilli
Dışsalılık	İçsel iki dillilik, dışsal iki dillilik
Kültürel kimlik	İki kültürlü iki dilli, tek kültürlü iki dilli, kültürlü iki dilli, kültürsüz iki dilli
Dillerin sosyal kültürel durumu	Elit iki dilli, halk iki dilli, duruma bağlı iki dilli, seçmeli iki dillilik, eklemeli iki dillilik, çıkarıcı (çıkarmalı) iki dillilik

Yukarıdaki sınıflandırmaların yanı sıra Bhatia ve Ritchie (2012) de iki dilliliğin türlerini ve boyutlarını Tablo 6’da görülebileceği şekilde sıralamıştır:

Tablo 6: İki Dilliliğin Türlerine ve Tiplerine İlişkin Sınıflandırma

İki dilliliğin tipi	İki dillilik türleri
İki dildeki yeterlilikler arasındaki ilişki	Dengeli iki dillilik, baskın iki dillilik
Dilsel kodların ve anlam birimlerinin organizasyonu	Eş güdümlü iki dillilik, bileşik iki dillilik, bağlayıcı iki dillilik
Edinme yaşı	Erken iki dillilik, geç iki dillilik, eş zamanlı iki dillilik, ardışık iki dillilik
İşlevsel yetenek	Yeni başlayan iki dillilik, alıcı iki dillilik, üretken iki dillilik
Dillerin birbiriyle ilişkisi	Eksiltici iki dillilik
Dil öğrenme çevresi	Elit iki dillilik, halk iki dillilik, koşullu iki dillilik
Kültürel kimlik	İki kültürlü iki dilli, tek kültürlü iki dilli, kültürlü iki dilli, kültürsüz iki dilli

İki dillik kavramı birçok alanla ilişkili olmasından dolayı dinamik bir yapıya sahiptir. Bu nedenle var olan iki dillilik tür ve boyutlarının yanı sıra zamanla yenilerinin ortaya çıkması da muhtemeldir.

1.3. İKİ DİLLİ ÖĞRENCİLERDE YAZMA EĞİTİMİ

Yazma, duygu ve düşüncelerin sembol, harf ve kelimeler yoluyla kâğıda veya elektronik ortama aktarılmasıdır. Yazma kişinin kendini ifade etme arzusunun sonucuyla gerçekleşmektedir (Karadağ & Maden, 2014). Yazma, zihinde kurgulanmış bilgilerin kâğıda aktarılmasıdır. Yazma duyguların, düşüncelerin, arzuların ve amaçların yazılı bir biçimde dışavurumudur (TDÖP, 2006).

Yazma isteği kişisel, sosyal, ticari vb. nedenlerle her dönem önemini korumuştur. Yazılı anlatım, insanların yüzyıllarca faydalandığı en etkili iletişim araçlarından biridir. Tarihsel olarak da taştan dijitalle evrilen yazma serüveninde değişen tek şey yazının işlendiği yer olmuştur. Yazma üretimsel bir süreç olduğu için belirli oranda düşünsel birikim isteyen zihinsel ve fiziksel açıdan hazır olmaya dayalı bir beceridir. Yine diğer dil becerileri paralelinde ilerlediği için yazma becerisi okuma, dinleme ve konuşmadan sonra gelişmekte ve kazanılmaktadır (Demirel, 2003; Özbay, 2011; Tekşan, 2013).

İnsanın bir dili iyi kullanması ancak o dile tam hâkim olması ile mümkün (Özdemir, 2016) olduğu için öğrencilerin yazma becerilerinin geliştirilmesi önemlidir. Bu nedenle ana dili eğitimi sürecinde olduğu gibi iki dilli öğrencilerin yazma becerilerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Türkiye çok fazla göç veren ülke olduğundan yurt dışında yaşayan çocuklara Türkçe eğitimi vermek için MEB yıllardır birçok girişimde bulunmaktadır. Bu kapsamda da Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı ve ders kitapları oluşturulmuştur. Hazırlanan program ve ders kitaplarında yazma becerisinin öğretimi için yer alan kazanım çalışma, etkinlik vb. unsurlar önemlidir. Bu bağlamda araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıda alt başlıklar altında program ve ders kitapları basılı ve dijital ortamlarda yazma öğretimi açısından incelenerek değerlendirilmiştir.

1.3.1. Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı'nda Yazma Eğitimi

Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı (TTDÖP) 2018 yılında hazırlanmıştır. TTDÖP'ün uygulama sürecinde sınıf seviyesi değil dil seviyesinin dikkate alındığı anlaşılmaktadır. *“Bu bağlamda temel eğitim düzeyinin sınıf sayıları ülkelere göre farklılıklar gösterebilmektedir. Bu sebeple öğretim programı yapılandırılırken temel eğitime karşılık gelecek sekiz seviye esas alınmıştır.”* (TTDÖP, 2018, s. 1). Her seviye için de 8 temanın işlenmesi öngörülmüştür. Bu temalar şu şekildedir: 1. Ben ve Ailem, 2. Çevre ve

Farklılıklar, Birlikte Yaşama, 3. Oyun ve Eğlence, 4. Bayramlar ve Kutlamalar, 5. Gezelim Görelim, 6. Geçmişe Açılan Kapı, 7. Sanat ve Edebiyat, 8. İnsan ve Doğa.

Programda, dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma şeklinde dört temel dil becerisi sıralanmış ve kazanımları dil seviyelerine göre ayrılmıştır (Gürbüz-Us & Ercan-Güven, 2022). Sarmal yaklaşımla dil seviyesi arttıkça kazanımların düzeyinin arttığı anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra kazanımlarla ilgili açıklamalara da yer verilmiştir. Yazma öğrenme alanına yönelik seviyelere göre sunulan kazanımlar Şekil 4’te gösterilmiştir.

TTK.4. YAZMA 1. SEVİYE	TTK.4. YAZMA 2. SEVİYE	TTK.4. YAZMA 3. SEVİYE	TTK.4. YAZMA 4. SEVİYE
TTK.4.1. Yazmaya hazırlık yapar. TTK.4.2. Duygu ve düşüncelerini görseller çizerek anlatır. TTK.4.3. Renkleri tanıır ve görsellerde kullanır.	TTK.4.4. Türk alfabesindeki harfleri uygun biçimde yazar. TTK.4.5. Hece ve kelimeler yazar. TTK.4.6. Türkçenin kurallarına uygun anlamlı cümleler yazar. TTK.4.7. Türkçenin yazım ve noktalama kurallarını uygular. (Cümle başında özel isimlerde büyük harf kullanma, cümle sonunda nokta, satır sonunda kısa çizgi kullanma.) TTK.4.8. Harfler, kelimeler, cümleler, satırlar arasında uygun boşluklar bırakır.	TTK.4.9. Söz varlığı unsurlarını yerinde ve anlamlarına uygun olarak kullanır. TTK.4.10. Olayları oluş sırasına göre anlatır. TTK.4.11. Basit yönergeler yazar. (Oyun tarifi, adres yer tarifi vb.) TTK.4.7. Türkçenin yazım ve noktalama kurallarını uygular. (Cümle başında ve özel isimlerde büyük harf kullanma, cümle sonunda nokta, satır sonunda kısa çizgi kullanma.) TTK.4.12. Bir konuya ilişkin kısa metinler yazar. (Basit, öyküleyici metin yazdırılır.) TTK.4.13. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.	TTK.4.9. Söz varlığı unsurlarını yerinde ve anlamlarına uygun olarak kullanır. TTK.4.10. Olayları oluş sırasına göre anlatır. TTK.4.14. Bir işin işlem basamaklarına ilişkin yönergeler yazar. TTK.4.12. Bir konuya ilişkin kısa metinler yazar. (Basit, öyküleyici ve bilgilendirici metinler yazdırılır.) TTK.4.7. Türkçenin yazım ve noktalama kurallarını uygular. (Büyük harf kullanımı, nokta, virgül, kısa çizgi, soru işareti üzerinde durulur.) TTK.4.13. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.
TTK.4. YAZMA 5. SEVİYE	TTK.4. YAZMA 6. SEVİYE	TTK.4. YAZMA 7. SEVİYE	TTK.4. YAZMA 8. SEVİYE
TTK.4.9. Söz varlığı unsurlarını yerinde ve anlamlarına uygun olarak kullanır. TTK.4.15. Bir konu etrafında metinler yazar. (Öyküleyici ve bilgilendirici metinler yazdırılır.) TTK.4.16. Yazılarını bir ana fikir etrafında oluşturur. TTK.4.18. Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadeleri kullanır. TTK.4.13. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler. TTK.4.7. Türkçenin yazım ve noktalama kurallarını uygular. (Yanlış yazılan kelimeler, tırnak işareti üzerinde durulur.) TTK.4.20. Formları, yönergelere uygun şekilde doldurur. TTK.4.21. Yazma stratejilerini uygular.	TTK.4.9. Söz varlığı unsurlarını yerinde ve anlamlarına uygun olarak kullanır. TTK.4.15. Bir konu etrafında metinler yazar. (Öyküleyici ve bilgilendirici metinler yazdırılır.) TTK.4.16. Yazılarını bir ana fikir etrafında oluşturur. TTK.4.18. Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadeleri kullanır. TTK.4.13. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler. TTK.4.7. Türkçenin yazım ve noktalama kurallarını uygular. (Yanlış yazılan kelimeler, tırnak işareti üzerinde durulur.) TTK.4.20. Formları, yönergelere uygun şekilde doldurur. TTK.4.21. Yazma stratejilerini uygular.	TTK.4.9. Söz varlığı unsurlarını yerinde ve anlamlarına uygun olarak kullanır. TTK.4.15. Bir konu etrafında metinler yazar. (Öyküleyici ve bilgilendirici metinler yazdırılır.) TTK.4.16. Yazılarını bir ana fikir etrafında oluşturur. TTK.4.17. Yazılarında yardımcı fikirlere yer verir. TTK.4.18. Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadeleri kullanır. TTK.4.13. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler. TTK.4.19. Özet çıkarır. TTK.4.7. Türkçenin yazım ve noktalama kurallarını uygular. (Yazımı karıştırılan kelimeler, tırnak işareti ve ünlem işareti üzerinde durulur.) TTK.4.22. Yazdıklarını dil ve anlatım bakımından düzenler. TTK.4.20. Formları, yönergelere uygun şekilde doldurur. TTK.4.21. Yazma stratejilerini uygular.	TTK.4.9. Söz varlığı unsurlarını yerinde ve anlamlarına uygun olarak kullanır. TTK.4.15. Bir konu etrafında metinler yazar. (Öyküleyici ve bilgilendirici metinler yazdırılır.) TTK.4.16. Yazılarını bir ana fikir etrafında oluşturur. TTK.4.17. Yazılarında yardımcı fikirlere yer verir. TTK.4.18. Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadeleri kullanır. TTK.4.13. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler. TTK.4.19. Özet çıkarır. TTK.4.7. Türkçenin yazım ve noktalama kurallarını uygular. (Yazımı karıştırılan kelimeler, tırnak işareti ve ünlem işareti üzerinde durulur.) TTK.4.22. Yazdıklarını dil ve anlatım bakımından düzenler. TTK.4.20. Formları yönergelere uygun şekilde doldurur. TTK.4.21. Yazma stratejilerini uygular.

Şekil 4: TTDÖP Yazma Kazanımları

Şekil 4’ten anlaşılacağı gibi programda yazma öğrenme alanı ile ilgili toplamda 58 kazanım yer almaktadır. En az kazanımın 1. seviyede, en fazla kazanımın 7. ve 8. seviyede olduğu anlaşılmaktadır. Kazanımlar incelendiğinde 1., 2., 3. ve 4. seviyelerdeki kazanımların farklı olduğu anlaşılmaktadır. Bununla beraber 5. ve 6. seviyelerle, 7. ve 8. seviyelerdeki kazanımların aynı olduğu tespit edilmiştir.

Programda yazılı metin oluşturma, sözcük düzeyinden metin düzeyine kadar aşamalı bir şekilde sunulduğu anlaşılmaktadır. Seviyelerde; dil, anlatım ve yazım kurallarıyla ilgili kazanımların olduğu görülmektedir. Bunların yanı sıra yazma stratejilerinin uygulanmasına yönelik kazanımların bulunduğu görülmektedir. Ancak hangi seviyede hangi strateji türünün uygulanacağı belirtilmemiştir. Yine programda yazma yöntem ve tekniklerine de yer verilmediği tespit edilmiştir.

Programda yazma sürecini ilgilendiren; başlık, yardımcı düşünce, ana fikir, konu gibi unsurlar bulunmaktadır. Ayrıca öyküleyici ve bilgilendirici metin türlerinde yazmaya yer verildiği belirlenmiştir. Ancak şiir türüne yönelik kazanımların bulunmadığı tespit edilmiştir. Bunların yanı sıra yazma süreçleriyle ilgili kazanımların olmasına rağmen yazının paylaşılmasına ilişkin kazanım yer almadığı anlaşılmıştır.

Programda yazma kazanımlarının içinde dil bilgisi konuları olmadığı görülmüştür. Ayrıca programda dijital ortamlarda metin oluşturmaya yönelik herhangi bir kazanımın yer almadığı anlaşılmıştır. Bununla beraber 21. yüzyıl becerilerine yönelik yazma kazanımlarının da programda olmadığı tespit edilmiştir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, iki dilli öğrencilere yönelik yazma sürecini içeren 58 kazanımın programda yer aldığı anlaşılmıştır. Ayrıca yazma kazanımlarının sınıf değil dil seviyelerine bölünerek verilmiştir. Ancak bazı seviyelerde kazanım tekrarına düşüldüğü anlaşılmıştır. Bunun yerine seviye ayarlaması yapıp uygun yazma kazanımları seviyelere dağıtılabilir. Programda dile getirildiği gibi bir sınıfta Türkçe becerisi yönüyle farklı düzeye sahip öğrenciler olabilmektedir. Bu nedenle gruplandırmanın mümkün olmadığı durumlarda yazma kazanımlarının ne şekilde verileceğine yönelik açıklamalar programda bulunmalıdır. Bunların yanı sıra seviyelere göre yazma stratejileri, yöntem ve teknikler de programda yer alması gerekmektedir.

1.3.2. Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Kitaplarında Yazma Eğitimi

Araştırmanın amacı doğrultusunda iki dilli öğrencilere yönelik seviyelere göre hazırlanan ders kitaplarında bulunan yazma çalışmaları incelenmiştir.

Türkçe ve Türk Kültürü Hazırlık Ders Kitabı 1’de 7 bölüm bulunmaktadır. Bu bölümlerde bulunan etkinlikler, temel dil becerilerine göre başlıklar altında verilmiştir. Bu doğrultuda çalışmanın konusuyla ilgili olan yazma içerikleri belirlenip değerlendirilmiştir. Tablo 7’de temalardaki yazma etkinlikleri, etkinliklerdeki türler, yöntem ve teknikler gösterilmiştir.

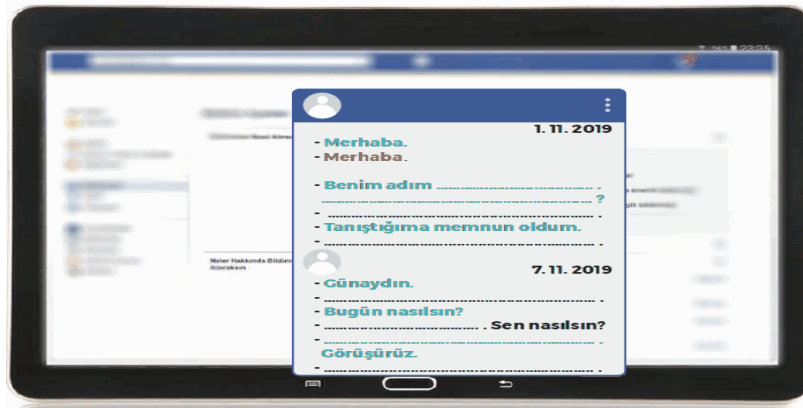
Tablo 7: Türkçe ve Türk Kültürü Hazırlık Ders Kitabı 1’deki Yazma İçerikleri

Tema	Yazma etkinlikleri	Etkinliklerdeki türler	Yöntem ve teknikler
Merhaba!	Diyalog	Bilgilendirici	Boşluk doldurma
	Efemera ve Broşür		Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma
Nasılsın?	Sosyal medya mesajları	Bilgilendirici	Güdümlü yazma
	Deneme		Boşluk doldurma

	Diyalog		Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma
Burası Neresi?	Deneme Kılavuzlar (kullanım kılavuzları, tarifname, talimatnameler vb.)	Bilgilendirici	Güdümlü yazma Boşluk doldurma Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma
Benim Bir Günüm	Deneme Kılavuzlar (kullanım kılavuzları, tarifname, talimatnameler vb.) Diyalog	Bilgilendirici	Güdümlü yazma Boşluk doldurma Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma
Günlük Hayat	Diyalog Kılavuzlar (kullanım kılavuzları, tarifname, talimatnameler vb.)	Bilgilendirici	Boşluk doldurma Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma
Biz Çok Eğleniyoruz	Deneme Kılavuzlar (kullanım kılavuzları, tarifname, talimatnameler vb.) Diyalog	Bilgilendirici	Güdümlü yazma Boşluk doldurma Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma
Kurallar ve İşaretler	Deneme Kılavuzlar (kullanım kılavuzları, tarifname, talimatnameler vb.) Diyalog	Bilgilendirici	Güdümlü yazma Boşluk doldurma Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma

Tablo 7’den anlaşılacağı üzere ders kitabında bilgilendirici metin türü dışında başka bir tür yoktur. Bunun yanı sıra seviyeye uygun diyaloglar, kılavuzlar, efemera ve broşür, sosyal medya mesajları ve deneme türünde etkinlikler bulunmaktadır. Ayrıca güdümlü yazma, boşluk doldurma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma yöntem ve teknikleri etkinliklerde yer almaktadır.

Şekil 5’te görüleceği üzere ders kitabının “Bugün Nasılsın?” metninin yazma etkinliğinde sosyal medya yazışması örneği bulunmaktadır (MEB, 2018b).

Şekil 5: Sosyal Medya Mesajı Örneği

“Yaz ve tamamla” etkinliği olarak nitelendirilen çalışmada hazırlık seviyesine uygun basit sosyal medya diyalogu bulunmaktadır. Bu etkinlik dışında dijital ortamlarda yazmayı içeren herhangi bir çalışmanın ders kitabında olmadığı tespit edilmiştir.

Türkçe ve Türk Kültürü Hazırlık Ders Kitabı 2’de 7 bölüm bulunmaktadır. Bu bölümlerde bulunan etkinlikler, temel dil becerilerine göre başlıklar altında verilmiştir. Bu doğrultuda çalışmanın konusuyla ilgili olan yazma içerikleri belirlenip değerlendirilmiştir. Tablo 8’de temalardaki yazma etkinlikleri, etkinliklerdeki türler, yöntem ve teknikler gösterilmiştir.

Tablo 8: Türkçe ve Türk Kültürü Hazırlık Ders Kitabı 2’deki Yazma İçerikleri

Tema	Yazma etkinlikleri	Etkinliklerdeki türler	Yöntem ve teknikler
Okul Başlıyor	Diyalog Anı	Bilgilendirici ykleyici	Güdümlü yazma Boşluk doldurma
Haberin Var mı?	Mektup Diyalog	Bilgilendirici	Güdümlü yazma Boşluk doldurma
Gzn Aydın	Diyalog	Bilgilendirici	Güdümlü yazma Boşluk doldurma
Haydi, Anlat	Kılavuzlar (kullanım kılavuzları, tarifname, talimatnameler vb.) Diyalog	Bilgilendirici	Güdümlü yazma Boşluk doldurma
Oyun, Gezi, Eğlence	Diyalog	Bilgilendirici	Boşluk doldurma Güdümlü yazma
Gelecek Zamanlar	Diyalog	Bilgilendirici	Güdümlü yazma Boşluk doldurma
Bir Varmış Bir Yokmuş	e-posta Diyalog Hikâye	ykleyici Bilgilendirici	Güdümlü yazma Boşluk doldurma

Tablo 8’den anlaşılacağı üzere ders kitabında yazılı anlatım türü olarak bilgilendirici metin türü tüm temalarda yer almaktadır. Bazı temalarda ykleyici tür de bulunmaktadır. Bunların yanı sıra temalarda seviyeye uygun diyaloglar, kılavuzlar, hikâye, e-posta, mektup, anı ve deneme türünde etkinlikler vardır (MEB, 2018c). Ayrıca bazı etkinliklerin güdümlü yazma ve boşluk doldurma yazma yöntem ve tekniklerini içerdiği grlmştir.

Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabı 3’te 8 tema bulunmaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın konusuyla ilgili olan yazma içerikleri belirlenip değerlendirilmiştir. Tablo 9’da temalardaki yazma etkinlikleri, etkinliklerdeki türler, yöntem ve teknikler gösterilmiştir.

Tablo 9: Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabı 3'teki Yazma İçerikleri

Tema	Yazma etkinlikleri	Etkinliklerdeki türler	Yöntem ve teknikler
Ben ve Ailem	Efemera ve Broşür	Bilgilendirici	Güdümlü yazma
	Diyalog		Boşluk doldurma Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma
Çevre, Farklılıklar ve Birlikte Yaşama	Anı	Öyküleyici	Boşluk doldurma
	Diyalog	Bilgilendirici	Duyulardan hareketle yazma
	Efemera ve Broşür		Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma
Oyun ve Eğlence			Güdümlü yazma
	Kılavuzlar (kullanım kılavuzları, tarifname, talimatnameler vb.)	Bilgilendirici	Boşluk doldurma
	Diyalog		Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma
Bayramlar ve Kutlamalar	Deneme	Bilgilendirici	Güdümlü yazma
	Diyalog		Boşluk doldurma Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma
Gezelim, Görelim	Diyalog	Bilgilendirici	Güdümlü yazma Boşluk doldurma Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma
Geçmişe Açılan Kapı	Diyalog	Bilgilendirici	Güdümlü yazma Boşluk doldurma Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma
Sanat ve Edebiyat	Makale	Bilgilendirici	Güdümlü yazma Boşluk doldurma
	Diyalog		Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma
İnsan ve Doğa	Diyalog	Bilgilendirici	Güdümlü yazma Boşluk doldurma
	Efemera ve Broşür		Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma

Tablo 9'dan anlaşılabacağı üzere ders kitabında yazılı anlatım türü olarak bilgilendirici metin türü temaların tamamında bulunmaktadır. Bunun dışında hikâye edici tür sadece bir temada yer almaktadır. Ders kitabında seviyeye uygun diyaloglar, kılavuzlar, efemera ve broşür, anı, makale ve deneme türünde etkinlikler yer almaktadır (MEB, 2018d). Ayrıca güdümlü yazma, boşluk doldurma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, duyulardan hareketle yazma yöntem ve teknikleri vardır. Ancak ders kitabında dijital ortamlarda yazmayı içeren etkinlikler bulunmamaktadır.

Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabı 4'te 8 tema bulunmaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın konusuyla ilgili olan yazma içerikleri belirlenip değerlendirilmiştir. Tablo 10'da temalardaki yazma etkinlikleri, etkinliklerdeki türler, yöntem ve teknikler gösterilmiştir.

Tablo 10: Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabı 4'teki Yazma İçerikleri

Tema	Yazma etkinlikleri	Etkinliklerdeki türler	Yöntem ve teknikler
Ben ve Ailem	Diyalog	Bilgilendirici	Boşluk doldurma
	Kılavuzlar (kullanım kılavuzları, tarifname, talimatnameler vb.)		Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma
Çevre, Farklılıklar ve Birlikte Yaşama	Diyalog	Bilgilendirici	Güdümlü yazma
	Kılavuzlar (kullanım kılavuzları, tarifname, talimatnameler vb.)		Boşluk doldurma
Oyun ve Eğlence	Kılavuzlar (kullanım kılavuzları, tarifname, talimatnameler vb.)	Bilgilendirici	Güdümlü yazma
	Diyalog		Boşluk doldurma
Bayramlar ve Kutlamalar	Mektup	Bilgilendirici	Güdümlü yazma
	Diyalog		Boşluk doldurma
Gezelim, Görelim	Diyalog	Öyküleyici	Güdümlü yazma
	Efemera ve Broşür	Bilgilendirici	Boşluk doldurma
	Anı		
Geçmişe Açılan Kapı			Güdümlü yazma
	Şiir	Şiir	Boşluk doldurma
	Deneme	Bilgilendirici	Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma
	Diyalog		
Sanat ve Edebiyat			Yaratıcı yazma
	Efemera ve Broşür	Bilgilendirici	Boşluk doldurma
	Deneme		Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma
İnsan ve Doğa	Makale	Bilgilendirici	Güdümlü yazma
	Efemera ve Broşür		Boşluk doldurma

Tablo 10'dan anlaşılabacağı gibi ders kitabında yazılı anlatım türü olarak bilgilendirici metin türü temaların tamamında vardır. Bunun dışında hikâye edici ve şiir türü bazı temalarda yer almaktadır. Ders kitabında seviyeye uygun diyaloglar, kılavuzlar, efemera ve broşür, şiir, mektup, makale ve deneme türünde etkinlikler bulunmaktadır (MEB, 2018e). Ayrıca ders kitabı güdümlü yazma, boşluk doldurma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma yöntem ve teknikleri içermektedir. Ancak ders kitabında dijital ortamlarda yazmayı içeren etkinlikler bulunmamaktadır.

Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabı 5’te 8 tema bulunmaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın konusuyla ilgili olan yazma içerikleri belirlenip değerlendirilmiştir. Tablo 11’de temalardaki yazma etkinlikleri, etkinliklerdeki türler, yöntem ve teknikler gösterilmiştir.

Tablo 11: Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabı 5’teki Yazma İçerikleri

Tema	Yazma etkinlikleri	Etkinliklerdeki türler	Yöntem ve teknikler
Ben ve Ailem	Efemera ve Broşür Özlü sözler	Bilgilendirici	Yaratıcı yazma Güdümlü yazma
Çevre, Farklılıklar ve Birlikte Yaşama	Diyalog	Bilgilendirici	Güdümlü yazma Boşluk doldurma Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma
Oyun ve Eğlence	Bilmece	Şiir	Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma
Bayramlar ve Kutlamalar	Efemera ve Broşür Deneme Şiir	Bilgilendirici Şiir	Yaratıcı yazma Güdümlü yazma
Gezelim, Görelim	Özlü sözler	Bilgilendirici	Yaratıcı yazma
Geçmişe Açılan Kapı	Hikâye Kılavuzlar (kullanım kılavuzları, tarifname, talimatnameler vb.)	Öyküleyici Bilgilendirici	Güdümlü yazma Yaratıcı yazma
Sanat ve Edebiyat	Hikâye Makale	Öyküleyici Bilgilendirici	Güdümlü yazma Yaratıcı yazma
İnsan ve Doğa	Deneme Efemera ve Broşür	Bilgilendirici	Güdümlü yazma

Tablo 11’den anlaşılabacağı üzere ders kitabında yazılı anlatım türü olarak bilgilendirici metin türü temaların tamamında bulunmaktadır. Bunun dışında hikâye edici ve şiir türleri bazı temalarda vardır. Ders kitabında seviyeye diyaloglar, kılavuzlar, efemera ve broşür, özlü sözler, makale, şiir, bilmece, hikâye ve deneme türünde etkinlikler yer almaktadır (MEB, 2018f). Ayrıca güdümlü yazma, yaratıcı yazma, boşluk doldurma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma yöntem ve teknikleri etkinliklerde görülmektedir. Bunların yanı sıra ders kitabında dijital ortamlarda yazmayı içeren etkinlikler bulunmamaktadır.

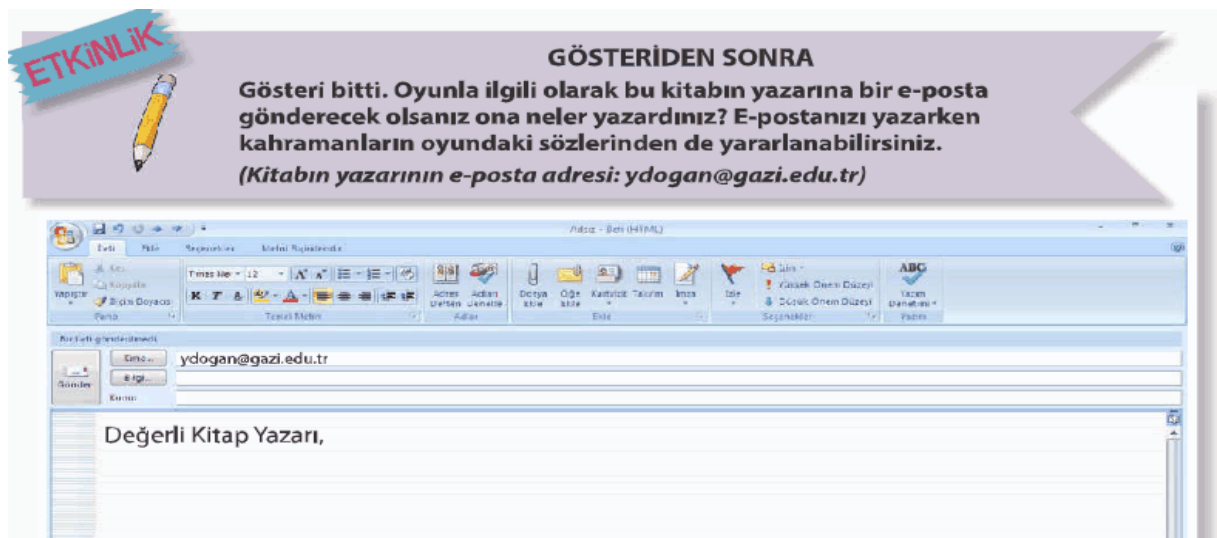
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabı 6’da 8 tema bulunmaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın konusuyla ilgili olan yazma içerikleri belirlenip değerlendirilmiştir. Tablo 12’de temalardaki yazma etkinlikleri, etkinliklerdeki türler, yöntem ve teknikler gösterilmiştir.

Tablo 12: Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabı 6'daki Yazma İçerikleri

Tema	Yazma etkinlikleri	Etkinliklerdeki türler	Yöntem ve teknikler
Ben ve Ailem	Efemera ve Broşür Mektup	Bilgilendirici	Güdümlü yazma
Çevre, Farklılıklar ve Birlikte Yaşama	Kılavuzlar (kullanım kılavuzları, tarifname, talimatnameler vb.)	Bilgilendirici	Güdümlü yazma
Oyun ve Eğlence	Kılavuzlar (kullanım kılavuzları, tarifname, talimatnameler vb.) e-posta	Bilgilendirici	Güdümlü yazma
Bayramlar ve Kutlamalar	Kılavuzlar (kullanım kılavuzları, tarifname, talimatnameler vb.)	Bilgilendirici	Güdümlü yazma
Gezelim, Görelim	Deneme	Bilgilendirici	Yaratıcı yazma
Geçmişe Açılan Kapı	-	-	-
Sanat ve Edebiyat	-	-	-
İnsan ve Doğa	-	-	-

Tablo 12’de görüleceği üzere ders kitabında yazılı anlatım türü olarak bilgilendirici metin türü temalarda yer almaktadır. Bunun dışında herhangi bir tür bulunmamaktadır. Ders kitabında seviyeye uygun, kılavuzlar, efemera ve broşür, e-posta, mektup ve deneme türünde etkinlikler görülmektedir. Ayrıca güdümlü yazma ve yaratıcı yazma yöntem ve tekniği vardır. Ancak “Geçmişe Açılan Kapı”, “Sanat ve Edebiyat” ve “İnsan ve Doğa” temalarında yazma etkinliği yoktur.

Ders kitabında “Diş Ağrısı” metninin etkinlik bölümünde Şekil 6’da görüleceği üzere e-posta yazma çalışması yer almaktadır (MEB, 2018g).

Şekil 6: E-posta Yazma Örneği

Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabı 7’de 8 tema bulunmaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın konusuyla ilgili olan yazma içerikleri belirlenip değerlendirilmiştir. Tablo 13’te temalardaki yazma etkinlikleri, etkinliklerdeki türler, yöntem ve teknikler gösterilmiştir.

Tablo 13: Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabı 7’deki Yazma İçerikleri

Tema	Yazma etkinlikleri	Etkinliklerdeki türler	Yöntem ve teknikler
Ben ve Ailem	Ninni	Şiir	Yaratıcı yazma
	Deneme	Bilgilendirici	Güdümlü yazma
Çevre, Farklılıklar ve Birlikte Yaşama	Efemera ve Broşür	Bilgilendirici	Güdümlü yazma
	Deneme		Tahminde bulunma
	Özlü sözler		Yaratıcı yazma
Oyun ve Eğlence	Hikâye	Öyküleyici	Özet çıkarma
Bayramlar ve Kutlamalar	Mâni	Şiir	Güdümlü yazma
	Makale	Bilgilendirici	
	Kartpostal		
Gezelim, Görelim	Efemera ve Broşür	Bilgilendirici	Güdümlü yazma
Geçmişe Açılan Kapı	Deneme	Bilgilendirici	Güdümlü yazma
	Makale		
Sanat ve Edebiyat	Hikâye	Bilgilendirici	Güdümlü yazma
	Deneme		Metin tamamlama
	Makale		
İnsan ve Doğa	-	-	-

Tablo 13’ten anlaşılabacağı üzere ders kitabında yazılı anlatım türü olarak bilgilendirici metin türü temalarda daha fazla yer almaktadır. Bunun dışında şiir ve öyküleyici türler bazı temalarda vardır. Ders kitabında seviyeye uygun efemera ve broşür, ninni, makale, özlü sözler, kartpostal, mâni, hikâye ve deneme türünde etkinlikler bulunmaktadır (MEB, 2018h). Ayrıca güdümlü yazma, metin tamamlama, özet çıkarma ve yaratıcı yazma yöntem ve teknikleri vardır. Ancak “İnsan ve Doğa” temasında yazma etkinliği yoktur. Bunların dışında ders kitabında dijital ortamlarda yazmayla ilişkili etkinlikler bulunmamaktadır.

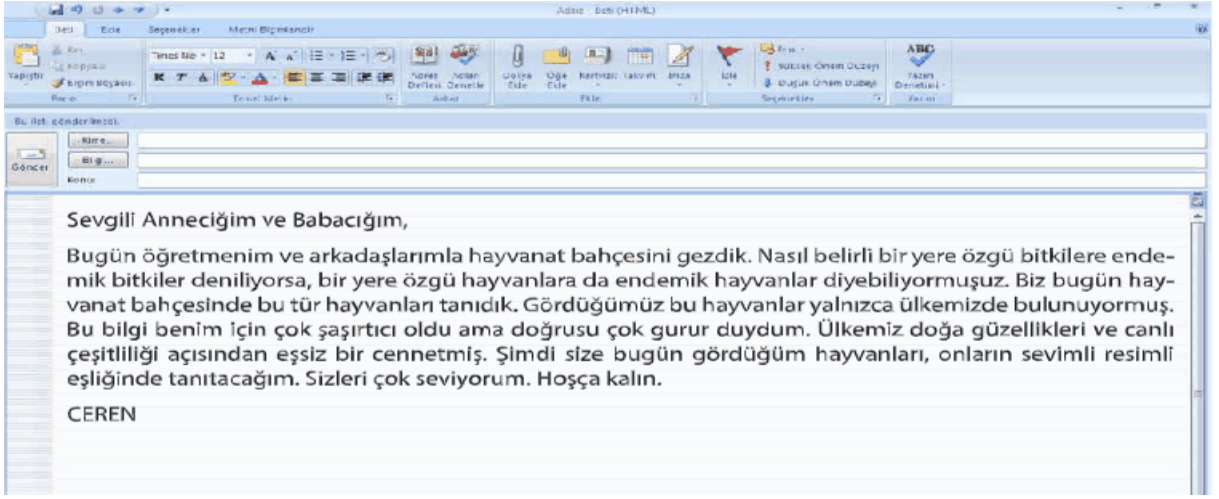
Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabı 8’de, 8 tema bulunmaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın konusuyla ilgili olan yazma içerikleri belirlenip değerlendirilmiştir. Tablo 14’te temalardaki yazma etkinlikleri, etkinliklerdeki türler, yöntem ve teknikler gösterilmiştir.

Tablo 14: Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabı 8’deki Yazma İçerikleri

Tema	Yazma etkinlikleri	Etkinliklerdeki türler	Yöntem ve teknikler
Ben ve Ailem	Efemera ve Broşür Anı	Bilgilendirici Öyküleyici	Güdümlü yazma
Çevre, Farklılıklar ve Birlikte Yaşama	Deneme Hikâye	Bilgilendirici Öyküleyici	Güdümlü yazma Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma
Oyun ve Eğlence	Mektup Kılavuzlar (kullanım kılavuzları, tarifname, talimatnameler vb.) Hikâye	Bilgilendirici Öyküleyici	Güdümlü yazma
Bayramlar ve Kutlamalar	Haber metni Efemera ve Broşür	Bilgilendirici	Güdümlü yazma
Gezelim, Görelim	Özlü sözler	Bilgilendirici	Güdümlü yazma
Geçmişe Açılan Kapı	Efemera ve Broşür Mektup	Bilgilendirici	Güdümlü yazma
Sanat ve Edebiyat	Deneme Makale Reklam metni	Bilgilendirici	Güdümlü yazma Yaratıcı yazma
İnsan ve Doğa	e-posta Özlü sözler	Bilgilendirici	Güdümlü yazma

Tablo 14’te görüleceği üzere bilgilendirici metin türü temalarda daha fazla yer almaktadır. Bunun dışında öyküleyici tür de bazı temalarda bulunmaktadır. Ders kitabı seviyeye uygun efemera ve broşür, makale, özlü sözler, haber metni, kılavuzlar (kullanım kılavuzları, tarifname, talimatnameler vb.), e-posta, reklam metni, hikâye ve deneme türünde etkinlikler içermektedir. Ayrıca güdümlü yazma, yaratıcı yazma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma yöntem ve tekniği yazma etkinliklerinde yer almaktadır.

Ders kitabının “İnsan ve Doğa” temasında Şekil 7’de görüleceği üzere e-posta yazma etkinliği bulunmaktadır (MEB, 2018i).

Şekil 7: E-posta Yazma Örneği

İki dilli öğrencilere yönelik hazırlanan kitaplarda çeşitli yazma etkinliklerinin ve yazma yöntem ve tekniklerinin olduğu tespit edilmekle beraber bazı seviyelerdeki kitapların temalarında yazma etkinliklerinin olmadığı görülmüştür. Bununla beraber araştırmanın amacıyla ilgili olarak dijital ortamlarda yazmayı içeren çalışmaların oldukça az olduğu anlaşılmıştır.

1.3.3. İki Dilli Öğrencilerde Yazma Sorunları

Ana dilde olduğu gibi ikinci dilde de yazma becerisinin belirli bir düzeyde olması önemlidir. Ancak yazma becerisi diğer dil becerileriyle paralel ilerlemesi, duyuşsal ve bilişsel vb. birçok faktörlerle ilişkili olması bu becerinin gelişimini etkilemektedir.

İkinci dilde yazma becerisini etkileyen unsurları Şihanlıoğlu (2021) şu şekilde ifade etmiştir:

- a. Ana dilin ve ikinci dilin yazı sisteminin (alfabe) farklılığı
- b. İkinci dilin ana dile, dil ailesi açısından yakınlığı ve konumu
- c. Yazının yazıldığı yön
- d. İkinci dilin söz dizimi
- e. İkinci dilin biçimbilimsel yapısı
- f. Bireyin yaşı
- g. Bireyin eğitim düzeyi
- h. Bireyin bilişsel farklılığı
- i. Bireyin psikomotor becerisi (eğer ikinci dildeki yazı sistemi farklıysa)
- j. Bireyin ikinci dile ilişkin motivasyonu

Yukarıda belirtilen unsurlarla beraber sözcük hazinesi de yazma başarısını etkilemektedir (Göçer, 2009; Gülseren & Batur, 2009; Güneş, 2016; Maden, 2021; Yalçın &

Özek, 2006). Yetersiz düzeyde kelime bilgisine sahip öğrencilerin ikinci dilde yazması pek mümkün değildir. Yine gramer bilgisi yazma sürecinde önemli rol oynamaktadır (Aytaş & Çeçen, 2010; Başkan, 2019; Güneş, 2016). Bunların yanı sıra yazma stratejileri, teknikleri ve yazım kuralları bilgisinin eksikliği de ikinci dilde yazma tutukluğuna neden olmaktadır (Kardaş, 2021; Kavcar vd., 2015; Öz, 2001; Özbay, 2011; Tekşan, 2013).

Yazma sorunlarını en aza indirmek için öğretmen uygulamaları belirleyici olmaktadır (Bahşi, 2018; Temizkan & Yalçinkaya, 2013; Tok & Ünlü, 2014). Öğretmenler, öncelikle iki dilli öğrencilerin yazma düzeylerini tespit etmelidir. Her öğrencinin yazma düzeylerinin aynı varsayılması istendik sonuçlar doğurmayabilir. Bunun yanı sıra iki dilli öğrencilerin sahip olduğu iki dillilik türlerinin tespiti oldukça önemlidir. Öğretmenler öğrencilerin iki dilliklerine göre eğitim metodu ve yazma uygulamaları belirlemelidir. Aynı iki dillilik türüne sahip öğrenciler gruplandırılarak yazma becerileri geliştirilebilir.

Yazma becerisinin geliştirilmesinde materyal kullanımı olumlu sonuçlar vermektedir (Göçer & Akife, 2020; Güner, 2016; Temizkan & Ünlüoğlu, 2017; Kurudayıoğlu & Bal, 2014). İki dilli öğrencileri yazmaya özendirecek, ilgi çekici basılı ve dijital materyallerden faydalanılmalıdır. Özellikle dijital araçların yaygın olduğu günümüzde öğrencilerin günlük hayatlarında kullandıkları çevrim içi ortamlardan yazma öğretimi sürecinde faydalınabilir. İki dilli öğrencilerin duyuşsal nitelikleri de yazma öğretiminde dikkate alınması gereken hususlardandır. Yazmaya ilişkin olumsuz tutum besleme, yeterince motive olamama ve yazma kaygısı duyma gibi duyuşsal unsurlar yazma tutukluğuna neden olabilmektedir (Baştuğ, 2015; Canitezer, 2014; Sarkhoush, 2013; Süğümlü, 2016; Türkben, 2021). Ayrıca öğretmenlerin süreç temelli yazma uygulamaları, çeşitli strateji, yöntem ve teknik kullanmaları iki öğrencilerin nitelikli yazılar yazmasına katkı sağlamaktadır.

Öğretmen kaynaklı unsurların yanı sıra iki dillilerin eğitimine yönelik hazırlanan öğretim programının niteliği yazma becerisinin gelişmesinde belirleyicidir (Güzel & Karadağ, 2013; Özdemir & Akkaya, 2020; Sarıkaya, 2020; Uygun & Çetin, 2020). Uygulanmakta olan öğretim programının günümüz şartlarına uygun bir şekilde güncellenmesi önemlidir. Oluşturulacak programda en başta iki dillilik türleri dikkate alınması gerekmektedir. Bununla beraber yazma becerisine yönelik kazanımların seviyelere göre uygulanabilir ve ders kitaplarında karşılığının olması sağlanmalıdır.

Ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinin seviyesi, niceliği, niteliği ve çeşitliliği yazma becerisinin gelişiminde etkili olmaktadır (Karacaoğlu vd., 2021; Karagöl & Tarakçı, 2018; Maden & Önal, 2020; Özçakmak, 2011; Özkara, 2006). Oluşturulacak yazma etkinlikleri farklı iki dilli türlerine sahip öğrencilerin ihtiyacına ve ilgisine yönelik olması gerekmektedir.

Günümüzde öğrenciler dijital ortamlarda çok fazla zaman geçirdikleri için bu ortamları içeren yazma etkinliklerine yer verilebilir.

Konuyla ilgili yapılan araştırmalarda iki dilli öğrencilerin yazılarında yukarıda ifade edilen unsurlarla ilişkili bazı eksiklik ve sorunların olduğu görülmüştür. Kan ve Yeşiloğlu (2017) çalışmalarında iki dilli öğrencilerin yazılarında; ünlüleri eksik yazma, harflerin ebatlarını ayarlayamama, cümle sonuna nokta koymayı unutma, sayfa düzenini sağlayamama, harflerin noktalarını unutma, bazı harfleri birbiriyle karıştırma, yavaş yazma, heceleri eksik yazma gibi sorunları belirlemiştir.

Bayrak ve Üstün (2020) iki dilli öğrencilerin yazma yanlışlarını; ikinci dildeki alfabe farklılığından kaynaklanan yanlışlar, büyük küçük yazımından kaynaklanan yanlışlar, ayrı/bitişik yazmaktan kaynaklanan yanlışlar, konuşma dilinin yazı diline yansımından kaynaklanan yanlışlar olarak gruplandırmıştır. Aydın (2013) iki dilli öğrencilerin yazılarında; ses bilgisi, şekil bilgisi, anlam bilgisi, söz dizimi, birleşik kelime yazımı, büyük harf kullanımı, sayıların yazımı ve başlıklarda eksikler belirlemiştir.

Uluçam (2007) iki dilli öğrencilerin oluşturdukları metinlerde bağdaşıklık ve tutarlık yönünden sorunların yer aldığını belirlemiştir. Ağırman (2019) da iki dilli öğrencilerin yazarken en çok yaptıkları hatanın yazım kurallarına uymamak olduğunu tespit etmiştir. Kalı ve Coşkun (2022) ise dilli öğrencilerin yazılarında söz dizimi veya cümle yapılarının kurulumunda eksikler, yetersiz söz varlığına bağlı olarak kurulan cümle yapıları, yanlış sözcük seçimi gibi sorunlar belirlemiştir.

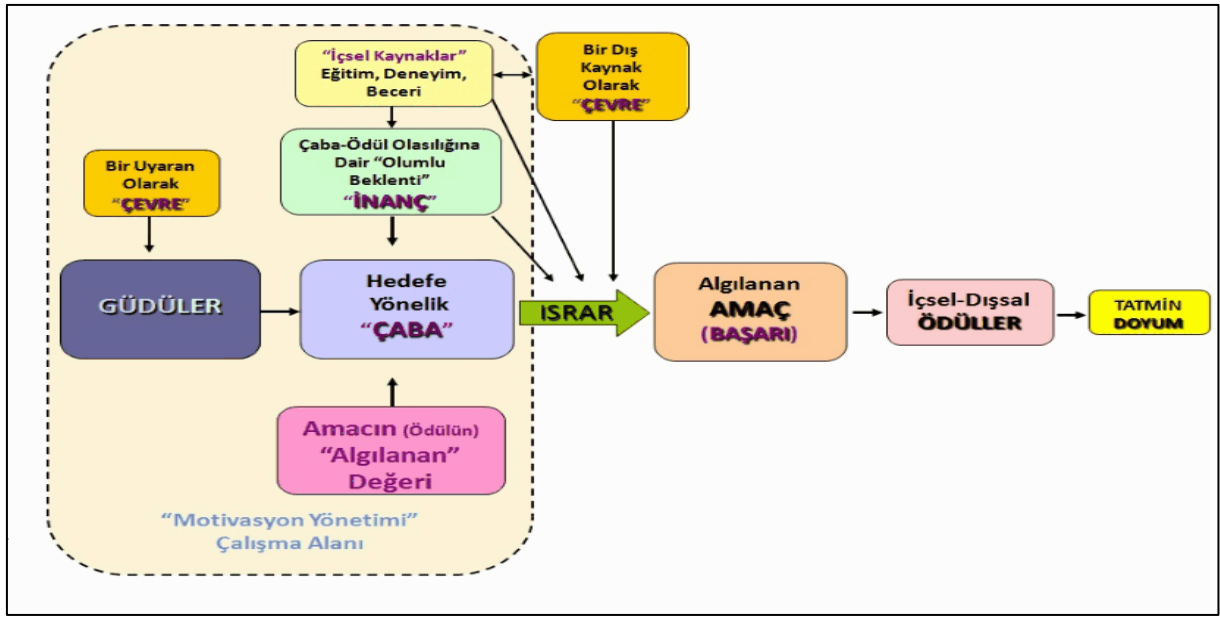
Sonuç olarak, iki dilli öğrencilerin yazdıkları metinlerde anlamsal ve dilbilgisel birtakım eksiklerin olduğu aşıkardır. Bu doğrultuda öğrencilerin iki dillilik türleri dikkate alınarak, ders kitaplarının nitelikleri ve programdaki yazma kazanımları güncellenmesi gerekmektedir. Bununla beraber iki dilli öğrencilerin yazma becerilerinin geliştirilmesi için öğretmenlere eğitimler sağlanabilir.

1.4. YAZMA SÜRECİNDE DUYUŞSAL UNSURLAR

Yazma, kişinin kendini anlatma isteğinin sonucudur. Yazma, düşüncelerimizi ve duygularımızı ifade etmek için kullandığımız bir araçtır (Özbay, 2011). Yazma çeşitli unsurların bir arada yürütüldüğü süreci ifade eder. Bu süreçte bilişsel, duyuşsal ve fiziksel faktörler etkili olmaktadır (Süğümlü & Alver, 2021). Bunlar arasında duyuşsal veya psikolojik unsurlar yazılı anlatım sürecinin başarıya ulaşmasında belirleyicidir. Bunlar temel olarak; motivasyon (Barry, 1997; Canitezer, 2014; Hidi & Boscolo, 2006; Morrow, 1996;

Özcan, 2014), tutum (Baştuğ, 2015; Graham vd., 1993; Pajares, 2003; Ulu, 2018) ve kaygı (Cheng vd., 1999; Özbay & Zorbaz, 2011; Yaman, 2010) şeklinde sıralanabilir.

Motivasyon, bir kişinin davranışlarını, hedeflerini ve çabalarını yönlendiren içsel veya dışsal faktörlerin toplamıdır. “*Motivasyon terimi Latince hareket etmek anlamında kullanılan “to move” kelimesinden türemiştir*” (Din vd., 2012, s. 442). Motivasyon kelime anlamı olarak “istekleme, güdüleme” anlamına gelen bir kavramdır (TDK, 2023). Yazma motivasyonu, yazma sürecinde öğrenciyi zihni olarak zinde tutan onu yazmaya yönelten ve yazmayı sürdürmesinde etkili olan duyuşsal unsurlardır (Erbilen & Temizkan, 2021).

Şekil 8: Motivasyon Süreci

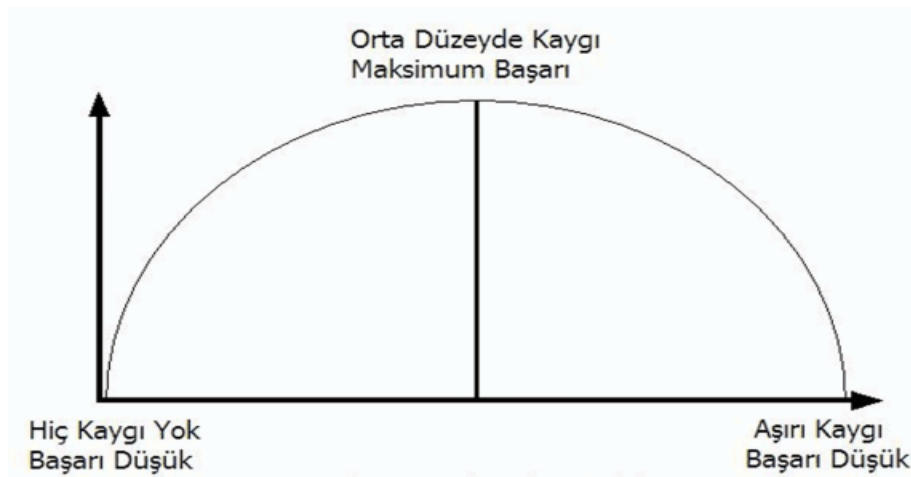
Şekil 8’den anlaşılacağı üzere motivasyon güdüden doyuma kadar olan süreci içerir. Yazma öncesinde bireyin bir uyarı tarafından güdülenmesi gerekmektedir. Daha sonraki aşamalarda ise motivasyonun kalıcı olması için gerekli hususlar bulunmaktadır. Bütün bu sürecin başarıya ulaşması bireyin içsel veya dışsal ödülü elde etme ısrarına, çabasına ve ödülün değerine bağlıdır.

Motivasyon, bireyin bir davranışı gerçekleştirmek için gösterdiği isteklilik ve kararlılıktır. Öğrenme-öğrenme sürecinde, öğrencilerin öğrenmeye motive olması öğrenmenin gerçekleşmesi için gereklidir (Akbaba, 2006). Dil öğretimi süreci sadece bilişsel açıdan değil duyuşsal yönden de hazır olmayla ilgilidir. Dil becerileri içerisinde yazmada çeşitli işlemler, süreçler, beceriler, boyutlar, yöntem ve teknikler bulunmaktadır (Güneş, 2016). Bu nedenle yazma öğretimi sürecinde öğrencilerin motivasyonunun yüksek olması yazılı anlatımın başarıya ulaşmasında belirleyici olmaktadır. Yapılan birçok araştırmada yazma motivasyonu

yüksek olan öğrencilerin yazma başarısının daha iyi olduğu ortaya konulmuştur (Canitezer, 2014; Özcan, 2014; Süğümlü, 2016; Türkben, 2021).

Yazma öğretiminin amaçladığı kazanıma ulaşmak için yazma motivasyonun sağlanması gerekmektedir (Deniz & Demir, 2020). Öğrencilerin yazma motivasyonunu artırmak için yapılması gereken hususlar bulunmaktadır. Öğretmenler, öğrencilerin yazmaya ilişkin olumlu inançlar besleme, gerçekçi yazma hedefleri koyma, öğrencilere yazma konusunda rehberlik edecek destekleyici içerikler, materyaller sunmak ve yazmaya dair olumlu hisler oluşturacak bir sınıf atmosferi yaratma (Bruning & Horn, 2000) noktasında sorumlulukları vardır. Bunların yanı sıra yazma motivasyonunu canlı tutmak için temel olarak öğretim programlarında bulunan yazma becerisine ilişkin kazanımlar öğrencinin yazma isteğini uyandıracak şekilde olması gerekmektedir. Yine ders kitaplarında bulunan yazma çalışmalarının ilgi çekici olmalı ve günümüzün gerçeği olan dijital ortamları da kapsamalıdır.

Motivasyonun yanı sıra kaygı da yazma sürecini etkileyen duyuşsal unsurlar arasındadır. Kaygı, kişinin belirsizliklerle ilgili duyduğu endişe, korku ve stres durumudur. Kaygı, herhangi bir sorun esnasında hissedilen korku ve gerginliği belirtir (Büyüköztürk, 1997). Kaygı kavramını Freud egonun bir unsuru olarak ele almıştır. Önceden biyolojik bir kavram olarak değerlendirilen kaygı daha sonraları Freud'un çalışmalarıyla psikoloji ile ilişkilendirilmiştir (Manav, 2011). Başarıyı etkileyen faktörlerin arasında kaygı önemli yer tutar. Şekil 9'da kaygı ile başarı arasındaki ilişki görülmektedir.

Şekil 9: Kaygı ile Başarı Arasındaki İlişki

Şekil 9'da görüleceği üzere başarı için en uygun kaygı seviyesi, orta düzeydir. Kaygının çok düşük veya çok yüksek düzeyde olması, öğrenme sürecinde olumsuzluklara yol açabilir. Kaygı düzeyi düşük kişilerde öğrenme daha zor olur. Çünkü birey, düşük kaygıda uyaranlara tam olarak açık değildir (Koçak, 2011).

Dil becerilerinin kazanılıp geliştirilmesinde bireylerin sahip oldukları heyecan, sevinç, korku, kaygı vb. ruh hâlleri başarıyı iyi ya da kötü yönde etkilemektedir (Maden vd., 2015). Diğer dil becerilerinde olduğu üzere yazma becerisinin gelişme sürecinde üzüntü, kaygı, mutluluk unsurları olumlu veya olumsuz açıdan belirleyici olmaktadır (İşeri & Ünal, 2012). Kaygı yazma gibi karmaşık becerilerin bir arada yürütüldüğü dil becerisinde kendini daha da hissettirmektedir. Yazma kaygısı; bir metin oluştururken veya sınav anında yazmanın gerekli olduğu anlarda öfke, üzüntü, korku biçiminde duygusal ya da fiziksel olarak vücudu etkileyen tepkilerdir (Özbay & Zorbaz, 2011). Bu durum, bireylerin yazma etkinliklerine başlamaktan veya tamamlamaktan kaçınma eğilimi göstermelerine neden olabilir. Yazma kaygısı bireysel farklılıklar ve deneyimler tarafından belirlenebilir (Daly & Wilson, 1983). Petzel ve Wenzel (1993) yazma kaygısının, yazma sürecine olumsuz bir tepki olduğunu ve bu tepkinin psikolojik (endişe, korku, kaygı vb.) ve fizyolojik (mide ağrısı, terleme, titreme vb.) sonuçlara neden olduğunu ifade etmiştir. Tredinnick'e (Akt. Güneyli, 2006) göre, kimi insanlar yazma sürecini başlatmada ve bitirmede problem yaşar. Yazma kaygısı yaşadıkları için sürekli geriye dönüp yazıyı defalarca okumak isterler. Böylece yazma süreci tamamlanmadan biter; çünkü gereksiz ayrıntılarla ilgilenip metnin tutarlığı ve bütünlüğünü sağlayamayıp duygu ve düşüncelerini istedikleri gibi yazıya dökemezler.

Alanyazında araştırmalarda da yazma kaygısı yazma sürecini doğrudan etkileyen duyuşsal bir faktör olduğu vurgulanmıştır. Daly ve Miller'ın (1975) araştırmalarının sonucunda yazma kaygısına sahip bireylerin yazmaya yönelik eğilimlerinin, yazma tutumlarının ve yazılı ürünlerinin bir takım ortak özelliklere sahip olduğuna ulaşmıştır.

Ulaştığı bulgular şu şekildedir:

- a. Çok az yazı yazmayı veya hiç yazı yazmayı gerektirmediğini düşündükleri meslekleri seçme
- b. Yazma becerisi yönüyle etrafındakilere kötü örnek olma
- c. Günlük olarak yazı yazmayı gerektirmeyen dersleri seçme
- d. Ders dışında çok az yazı yazma
- e. Yazma motivasyonu düşüklüğü
- f. Yazılı anlatım sınavlarından daha düşük not alma
- g. Yazmaya yönelik özgüven eksikliği
- h. Daha kısa yazılar üretme
- i. Cümle kalıplarında çeşitliliğin az olması
- j. Fikirlerin anlamsal derinliğinin düşük olması
- k. Ne yazılacağı ve nasıl yazılacağı hakkında bilgisizlik

- l. Dilbilgisel hataların çok olması
- m. Yazarken daha endişeli olma
- n. Oluşturulan metinlerde kelime sayısı düşüklüğü
- o. Orta konulan yazılı ürünün niteliğinin düşüklüğü
- p. Yaratıcı düşünme becerisinde zayıflık
- r. Yazım ve noktalama kurallarında hatalar

Bireylerin yazma motivasyonunu, tutumunu ve özyeterliliğini doğrudan etkileyen yazma kaygısı çeşitli nedenlerle ortaya çıkabilir. Yazma kaygısı; kişinin yazacağı konu hakkında bilgisinin yetersizliği, yazım ve noktalama kurallarını gerektiği gibi kullanamaması veya olumsuz eleştiri alma endişesi gibi çeşitli nedenlerden kaynaklanabilir (Ürün-Karahan, 2017). Yazılı anlatım sürecinde öğretmenlerden olumsuz dönütler alan ve yazma puanı zayıf olan öğrencilerde yazmaya yönelik olumsuz duygular oluşmaktadır. Öğrencilerde oluşan bu olumsuz duygular belirli zaman sonra yazma kaygısına dönüşmektedir (Zorbaz, 2011). Bunun yanı sıra yazma becerisini iyi bir şekilde kazanamamış kişiler, yazılı anlatım sürecinde yanlış yapacaklarını, fikirlerini ifade edemeyeceklerini, yazılarının beğenilmeyeceği düşüncesine kapılarak kaygı yaşarlar. Bu kaygıyı bazen yazma başarısı yüksek olan bireyler de yaşayabilmektedir (Aşılıoğlu & Özkan, 2013).

Yazma kaygısı, öğrencilerin yazma sürecine dair duydukları endişe, korku ve güvensizlik duygularını ifade eder (Petzel & Wenzel, 1993). Bu kaygı, ilkökul seviyesinden başlayarak zamanla büyüyebilir ve öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmelerini engelleyebilir. Yazma kaygısının makul düzeyde olması, öğrencilerin yazma sürecini olumlu bir şekilde deneyimlemesine ve yazılı ifade becerilerini geliştirmesine yardımcı olur.

Öğretmenler, yazma kaygısını azaltmada önemli bir rol oynarlar. Öğretmenlerin öğrencilere karşı olumlu, anlayışlı ve destekleyici bir tavır sergilemeleri, öğrencilerin yazma sürecine güvenle yaklaşmalarını sağlar. Öğretmenlerin geribildirim verme şekilleri de önemlidir. Eleştirel olmayan, yapıcı ve olumlu geribildirimler, öğrencilerin kendilerini daha iyi ifade etmelerini teşvik eder. Öğretmenlerin kullandığı materyaller ve öğretim yöntem ve teknikleri de yazma kaygısını etkilemektedir. Öğretmenler, öğrencilere uygun ve ilgi çekici materyaller sunarak yazma sürecini daha keyifli kılabilir.

Yazma sürecinde bir diğer önemli unsur olan tutum, bireyin bir duruma, olaya veya nesneye karşı sahip olduğu eğilimdir. TDK Sözlük'te (2023) irade ve yargıları aşan güçlü bir coşku, ihtiras olarak tanımlanmıştır. Tutum, bireyin etrafındaki herhangi bir nesneye, sosyal bir meseleye, duruma veya kendisine, tecrübelerine, bilgilerine, duygularına ya da güdülerine göre şekillendirdiği duygusal, bilişsel veya davranışsal bir ön tepkide bulunma eğilimi

şeklinde ifade edilebilir (Seki, 2017). Tutum insanların (kendisi dahil), nesneler veya konular hakkındaki yaygın ve genel değerlendirmelerdir (Petty & Cacioppo, 1986).

Tutum bir davranış gösterme şekli değil, bir davranışın ortaya çıkmasında ön süreçtir. Yani tutum, bireyin belli bir duruma, olaya veya kişiye karşı aldığı tavidir. Tutumlar davranışın altında yatan gerekçedir. Tutumlar eylemde bulunmak değildir. Hangi yönde harekete geçileceğine verilecek kararın kaynağıdır. Tutumun üç bileşenden oluştuğunu söylemek mümkündür. Bunlar bilişsel, duyuşsal ve davranışsal bileşenlerdir. Ancak bu bileşenler birbirlerinden bağımsız değildir. Birbirlerini etkiler ve aralarında bir bütünlük vardır (Aydın, 2008).

Tutumlar, öğretim sürecinin başarıya ulaşmasında belirleyici bir role sahiptir (Kartay & Kartallıoğlu, 2016). Bu nedenle dil öğretimi sürecinde olumlu tutumlara sahip olmak oldukça önemlidir. Okuma, konuşma ve dinleme becerilerinde olduğu gibi yazılı anlatım sürecinde de duyuşsal unsurlar oldukça etkilidir (Graham vd., 1993; Knudson, 1993; Zimmerman & Reiserberg, 1997). Öğrencilerin duyuşsal özellikleri ortaya koydukları metinlerin niteliğiyle doğrudan ilişkilidir. Bu bağlamda öğrencilerin yazma başarılarında belirleyici olan ve yazmaktan kaçınmalarına neden olan faktörlerden biri de yazmaya yönelik tutumlarıdır (Göçer, 2014).

Yazma, öğrencilerin genellikle diğer dil becerilerine kıyasla en fazla zorlandıkları beceri olduğu için yazmaya yönelik tutumlarının olumlu yönde olması önemli hâle gelmektedir. Öğrencilerin yazma öncesindeki ve yazma anındaki tutumları yazılı anlatımın şekillenmesinde belirleyici olmaktadır (Yıldız, 2016). Bu bağlamda yazma karşı olumlu tutum içinde olmak, yazma becerisine sahip olmak kadar önemlidir (Susar-Kırmızı, 2009). Olumlu bir yazma tutumuna sahip birey, yazmaya ilgi duyar, yazma faaliyetlerini keyifli bulur ve kendini ifade etmek için yazmayı bir araç olarak kullanır. Olumsuz bir yazma tutumuna sahip birey ise yazmaktan kaçınabilir, yazma faaliyetlerini zorlayıcı veya sıkıcı bulabilir ve kendini ifade etmekte zorlanabilir. Bu tür bir tutuma sahip olan kişiler, yazma sürecine karşı olumsuz bir ön yargıyla yaklaşabilirler ve yazma becerilerini geliştirmekte güçlük yaşayabilirler. Öğrencilerin yazmaya yönelik olumsuz tutuma sahip olmasında çeşitli etkenler bulunmaktadır (Bayat, 2019; Cowley, 2002; Karatay, 2011):

- a. Yazmaya karşı yüksek düzeyde kaygı duymak
- b. Öğrencilerin ilgi ve isteklerini dikkate almadan belli konularda yazmaya zorlamak
- c. Öğretmenin sert ve alay etme şeklinde geri bildirimde bulunması
- d. Öğrencilerin yazmak için gerekli bilgi birikimlerinin olmayışı
- e. Öğrencilerin yaşadığı olumsuz yazışma deneyimleri

- f. Yazma becerisini iyileştirici ve geliştirici yetersiz dönütler
- g. Öğrencilere yazma sürecinde yeterince rehberlik etmeme

Tutumlar, doğuştan gelen unsurlar değildir. İnsanlar tutumlarını çevreleriyle etkileşim halinde oldukları süre boyunca deneyimleyerek ve içselleştirerek oluştururlar (Graham, 2006; Tavşancıl, 2014; Yıldız & Kaman, 2016; Wagiyo, 2021). Bu nedenle yazmaya yönelik olumlu tutumlar oluşturarak tutum değişikliği sağlanabilir.

1.5. DİJİTAL METİN YAZMA

1.5.1. Teknoloji Çağında Değişen Metin Algısı: Dijital Metinler

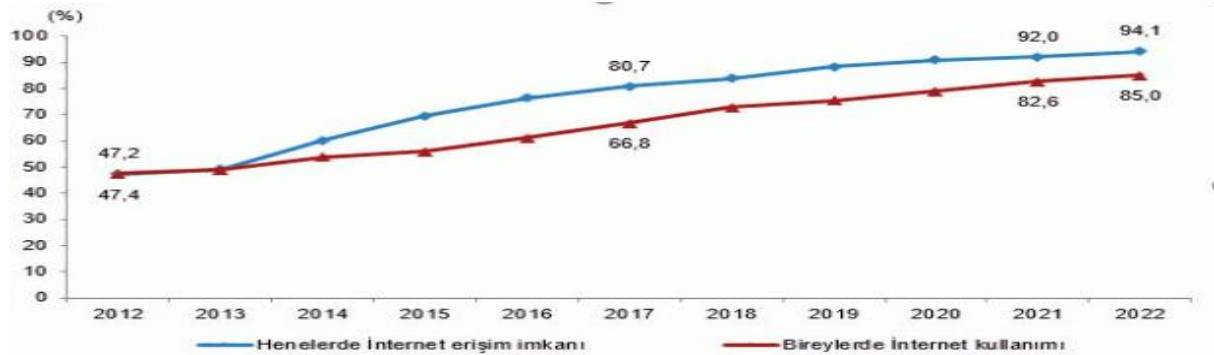
Teknolojik gelişmeler 21. yüzyıla damgasını vurmuştur. Her geçen gün artan teknoloji; eğitim, ticaret, kültür, sanat, sanayi vb. temel alanlarda önemli değişimlere yol açmıştır (Özkan, 2009). Günümüzde bilgiye ulaşmanın bu denli kolay olması da teknolojik gelişmelerin hızını daha da artırmıştır. Bir bakıma bilgi ile teknolojik gelişmeler arasında doğru bir orantı vardır.

Bilginin dünya çapında hızlı bir şekilde yayılmasını sağlayan temel unsur bilişim teknolojileridir. Bilişim teknolojileri kavramı bilginin elde edilmesi, işlenmesi, saklanması ve ihtiyaç duyulduğu zaman gereken yerlere gönderilmesi veya herhangi bir ortamdan istenilen bu bilgiye erişim imkânı sağlayan teknolojiler olarak belirtilmektedir (Ceyhun & Çağlayan, 1997). Bilişim teknolojileri eğitim, enerji, güvenlik vb. çeşitli alanlarda günümüzde sürekli kullanılmaktadır. Bilişim teknolojilerinin nerdeyse her alanda yer edinmesi gerek bireylerin gerekse toplum hayatının vazgeçilmez bir unsuru olmasına sebep olmuştur (Demirer & Sak, 2015). Telefon, tablet, bilgisayar, TV, radyo, yazılımlar, uygulamalar, bulut bilişimler, uydu sistemleri vb. bilginin yayılmasında temel rol oynayan bilişim araçlarından bazılarıdır. Bu araçların çeşitliliği günümüzde her geçen gün katlanarak çoğalmaktadır. Bilişim teknolojilerine en çok katkıda bulunan unsur ise internettir (Özgül, 2015). İnternet, bilgisayarları belirli protokollerle birbiriyle iletişim kurmasını sağlayan ağdır (Eşitti, 2015).

Teknolojinin sınırları her geçen gün genişlerken, internet erişiminin hızı da artmaktadır. Bu durum, daha fazla cihazın internete bağlanmasına ve Nesnelerin İnterneti (IoT) olarak bilinen bir ağın oluşmasına sağlamıştır. Bu ağdaki cihazlar, birbirleriyle sürekli veri alışverişinde bulunmaktadır. Nesneler arasındaki bu iletişim günlük hayatı ve insanların çalışma şeklini kökten değiştirmiştir. Artık insanların hayatına sensörler, otomasyon sistemleri ve yapay zekâ gibi unsurlar hâkim olmuştur (BTK, 2021).

Dünyada yaşanan teknolojik gelişmelere Türkiye de ayak uydurmaya çalışmıştır. Türkiye, teknolojik açıdan geri kalmamak için devlet politikalarında köklü değişikliğe

gitmiştir. Bu doğrultuda kalkınma planlarıyla, stratejik planlarla, çeşitli program ve projelerle teknolojinin farklı alanlarda kullanımını sağlamak, özellikle internet erişimini toplumun geneline yaymak için çalışmalar yürütmüştür. TÜİK'in 2022 yılı Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması bu çabanın sonuçlarını gözler önüne sermektedir:

Şekil 10: Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanımı

Şekil 10'a göre; 2022 yılında hanelerin % 94,1'i evden internete erişme olanağı bulunmaktadır. Ancak 2021 yılında bu oran % 92'dir.

	(%)		
	Toplam	Erkek	Kadın
Düzenli internet kullanımı	82,7	86,9	78,6
Günde birkaç defa	69,1	73,3	64,9
Günde bir defa veya hemen hergün	10,9	11,0	10,9
Haftada en az bir defa (ancak hergün değil)	2,7	2,6	2,9
Haftada bir defadan az	0,7	0,7	0,7

Şekil 11: Bireylerin İnternet Kullanım Sıklığı

Şekil 11'den anlaşılabacağı üzere bireylerin % 82,7'sinin, interneti düzenli olarak kullanmaktadır. Düzenli olarak internet kullanan erkeklerin oranı %86,9, kadınların ise %78,6'dır.

Yine TÜİK'in bu araştırmasının sonucunda internetten eğitim, mesleki veya özel amaçlar için öğrenme faaliyeti gerçekleştiren bireylerin oranı, 2021 yılında %17,1 iken 2022 yılında %15,9 olmuştur. Ayrıca sosyal medya ve mesajlaşma uygulamaları %82,0 ile WhatsApp, %67,2 ile YouTube ve %57,6 ile Instagram olmuştur.

We Are Social'ın hazırlamış olduğu "Dijital 2023 Türkiye" raporu 2022 verileri TÜİK raporlarıyla benzerlik göstermektedir. Rapora göre dünya genelinde internet kullanıcıları 5,16 milyara ulaşmış durumda ve nüfusa göre kullanım oranı %64,4'tür. Türkiye'de ise internet kullanıcıları 71,38 milyon kullanıcı ile nüfusun %83,4'üne denk gelmektedir. Ayrıca Türkiye'de internet kullanıcıları tüm cihazlardan günlük ortalama 7 saat 24 dakika internette zaman geçirmektedir. Kullanıcılar bu sürenin 4 saat 26 dakikasını cep telefonları üzerinden internete bağlanmıştır. Kullanıcıların %80,7'si interneti öncelikli olarak bilgi edinmek amaçlı kullanmaktadır.

Her iki rapordan anlaşılacağı üzere internet kullanımında bilgi edinmek temel amaçlardan biri olmuştur. Bunun yanı sıra bilgi edinme sürecinde daha çok haber almanın ön planda olduğu tespit edilmiştir. Oluşturulan bu haberler web sayfalarında, bloglarda, forumlarda, wikilerde, ağ günlüklerinde, sosyal medya araçlarında okuyucuların karşısında daha çok metin olarak çıkmaktadır. Bu durum bireylerin çeşitli çevrim içi platformlar aracılığıyla oluşturulan dijital metinleri okuduklarını göstermektedir. Yine Şekil 11'deki itatistiklerden anlaşılacağı üzere insanlar gün içinde en çok vakit geçirdikleri telefon, tablet, bilgisayar gibi araçlar yoluyla dijital metinlerle sürekli iç içe olmaktadır.

Dijital ortamlar çeşitli içeriklerin bir araya gelmesinden oluşur. Dijital metinler de bu içerikler arasında önemli bir yer tutmaktadır. *“Metin kavramının kökeni Latince olup texere, textus, textum “dokumak, örmek; dokuma, örgü” anlamlarına gelmekte ve textus sözcüğü “metnin oluşturuluş biçimi” bugünkü biçem anlamında kullanılmaktadır”* (Yılmaz, 2010, s. 1). Dijital kelimesinin kökeni incelendiğinde ise; *“Latince “digitus” dan geliyor, “parmak” demek. Roma rakamı kullanan insanlar tarafından “sayı, sayma işlemi” için kullanılmış. Bundan türeyen ve parmakla ilgili, parmakla yapılan manasına gelen “digitalis” de digital kelimesini türetmiş. Zamanla digit, sayı, sayısal, dijital de sayısallaştırma olarak kullanılmış”* (Şahin, 2020, s. 7). TDK'nın (2023) sözlüğünde ise sıfat görevine gelen “sayısal” ve “sanal” anlamlarına gelmektedir. Bu doğrultuda dijital metin kavramı sanal metin veya sayısallaştırılmış metin anlamında düşünülebilir. *“Bilgisayarlar ön ana belleklerinde Binary kodlama yani 0 ve 1 kullanılır”* (İşman, 2001, s. 5). Yani sayısal ve sayısallaştıran, dijital bir sisteme sahiptir. Dijital metinler de bir bakıma sayısal kodlamaların ürünüdür.

İnsanların çevrim içi ortamlarda okuma ve yazmaya çok fazla yönelmesi klasik metin algısını değiştirmiştir. Artık metin türleri arasına dijital metinler de girmiştir. Nitekim PISA 2006 ve 2009 raporunda metin türleri arasında bloglar ve hipermetinler bulunmaktadır. Bunun yanı sıra 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda da blog, e-posta ve sosyal medya mesajları metin türleri yer almaktadır. Ayrıca Güneş (2016a) metinleri yer aldığı ortama göre basılı ve dijital olarak tasnif etmiştir.

Dijital metin; resim, grafik, animasyon, ses, müzik, video gibi çoklu medya araçlarının, farklı yazı tipi, renk, boyutlarda metin yazısı ile birlikte görüntülenerek dijital ortamda sunulmasıdır (Ertem, 2014). Dijital metinler doğrusal bir yapıya sahip olabilir, ancak internette genellikle gömülü köprüler şeklindedir. Böyle metinler hipermetin olarak adlandırılır ve hiyerarşik ya da ağ bağlantılı bir yapıya sahip olabilir (Fesel, Segers & Verhoeven, 2017). Bu bağlamda dijital metinler doğrusal ve doğrusal olmayan (hipermetin) şeklinde ikiye ayrılmaktadır (Kumbruck, 1998; Mangen vd., 2013). Doğrusal metinler, sadece

yazılı metinden oluşabileceği gibi resim, şekil, grafik gibi kullanıcı etkileşimi olmayan nesnelerin kullanılarak hazırlandığı metinlerdir. (Işık, 2022). Hipermetinler ise daha karmaşık bir yapı içerisindedir (Gall & Hannafin, 1994).

Hipermetinler, metin, görsel, video, ses, animasyon, video vb. unsurları içerebilir. Hipermetin, WEB'in temel konseptlerindendir. Hipermetin İşaretleme Dili (HTML) olarak günümüzde web sitelerinin büyük bir çoğunluğunda kullanılmaktadır (Gezginci, 2016).

Dijital metinler, her geçen gün genişleyen internet mecrasında birçok alanda yaygın bir şekilde kullanılmaktadır (Türkyılmaz & Başarmak, 2011). Her şeyden öte dijital metinlerin sağladığı avantajların fazla olması bu sonucu doğuran unsurlardan başında gelmektedir. Dijital metinlerin faydaları ise şu şekilde sıralanabilir (Işık, 2022):

- a. Dijital metinleri güncellemek kolaydır dijital olan içerik herhangi bir elektronik araç sayesinde hızlı ve kolay biçimde güncellenebilir. Basılı metnin güncellenmesi ise önce metnin dijital ortama aktarılması, güncellenmesi ve tekrar basılmasını gerektirir.
- b. Dijital metinlerin taşınması kolaydır hazırlanan tüm dijital metinler herhangi bir elektronik cihaza hafıza birimine kaydedilerek taşınabilir. Bunun yanı sıra gelişen bulut teknolojisi sayesinde dijital metinler internet ortamında bulunan depolama alanında saklanabilir. Böylece dijital metnin kayıtlı olduğu belleği yanında taşır, internete bağlanarak zaman ve mekândan bağımsız olarak hazırlamış olduğu dijital metinlere erişebilir.
- c. Dijital metinleri öğrencilere ulaştırmak kolaydır. Öğretmenler, öğrenciler ile hazırlamış oldukları dijital metinleri mail veya herhangi bir mesajlaşma programı, bulut teknolojisi, oluşturulan paylaşım linki ya da sanal sınıfın paylaşım bölümünü kullanarak paylaşabilmektedir.
- d. Dijital metni öğrencilere göndermek için öğrenci ile aynı ortamda olmaya ya da ders zamanını beklemeye gerek yoktur. Yani dijital metinleri öğrenci ulaştırma zamandan ve mekândan bağımsızdır. Bu durum aynı zamanda öğretmenin ya da öğrencinin basın maliyetini ortadan kaldırmaktadır.
- e. Dijital metinlere ulaşım kolaydır. Elektronik araçların arama özelliği elektronik araçlara hafıza birimlerine ya da bulut üzerine kaydedilmiş olan dijital metinlere hızlı bir biçimde erişilmesini imkân sağlar.
- f. Dijital metinlerin öğrenciler tarafından okunması kolaydır. Dijital metinlerin yakınlaştırılması ile okunabilirlik arttırılmaktadır. Öğrenciler bireysel olarak kendi

araçlarında yakınlaştırma yaparak ya da yazı boyutunu değiştirerek öğretmenlerinin hazırladığı dijital metni kendine göre daha kolay okunabilir hâle getirebilmektedir.

- g. Dijital metinler çoklu ortamları destekler. Dijital metinler kullanıcı ile etkileşime izin vermektedir dijital metinleri interaktif özellikleri öğrencilerin öğrenmesine katkı sağlayabilir.
- h. Dijital metinlerin kullanımı farklı becerilerin gelişmesini sağlamaktadır. Öğretmenlerin dijital metin hazırlama; öğrencilerin ise ekran okuma, fare ve klavye kullanma ve kelime işlemci programı kullanabilme becerisi gelişmektedir.

Dijital metinler yukarıda ifade edildiği gibi basılı metinlere göre oldukça faydalıdır. Ancak dijital metinlerin kullanımını kısıtlayan etmenlerin de olduğu bilinmektedir. Bu etmenlerin bazıları şunlardır (Işık, 2022):

- a. Dijital metinlerin okunmasında zorluklar yaşanabilir. Çünkü dijital metinlerin okunabilmesi için öğretmen ve öğrencilerde ekran okuma becerisinin gelişmiş olması gerekmektedir. Çeşitli alışkanlıklardan dolayı ekran okuma becerisi bireylerde gelişmemiş olabilir. Bundan dolayı dijital metinlerin okunmasında zorluklar yaşanabilir.
- b. Dijital metinlerin hazırlanması zaman alabilmektedir.
- c. Dijital metinler ek donanıma ihtiyaç duymaktadır. Bilgisayar, tablet ve telefon gibi teknolojik aracı olmayan öğrencilerin dijital metinleri kullanmaları olanaksızdır. Bu ek donanımlar doğal olarak ek maliyet getirmektedir.
- d. Dijital metinlerin yazma sürecinde temel bilgisayar becerisini öğrencilerin edinmiş olması gerekmektedir. Bunun yanı sıra dijital metnin yazıldığı platformun iyi düzeyde kullanılamaması dijital metinlerin niteliğini düşürmektedir.
- e. Uygun hazırlanmayan dijital metinlerin kullanımı öğrencilerin öğrenmesini engelleyebilir. Okunabilirliğin sağlanmadığı önemli yerlerin vurgulanmadığı ya da fazla süslü renkli olarak hazırlanan dijital metinler öğrencilerin öğrenmesinin önünde birer engel olabilmektedir. Hazırlanan dijital metnin dikkat çekici olması önemli bilgilerin uygun biçimde vurgulanmış olması öğrencilerin yaş düzeyine ve konuya uygun bir biçimde hazırlanmış olması önemlidir. Çünkü insanlar ilgilerini çeken kolay anlaşılan metinleri okuma eğilimindedir.

1.5.2. Dijital Metin Yazma Sürecinde Çevrim İçi Ortamlar

Günümüzde internet teknolojisinde yaşanan gelişmelerle dijital metin yazma amacıyla birçok çevrim içi platform kullanılmaya başlanmıştır.

Dijital metin oluşturma sürecinde kullanılacak platformlar temelde ikiye ayrılmaktadır: Hazır platformlar ve CMS (İçerik yönetim sistemi yazılımları). Hazır platformlarda dijital metin yazacaklar için her şey yer almaktadır. Temel seviyede başlayanlar için uygun yazılımlardır. CMS türündeki platformlar ise daha esnektir. Kullanıcılar yazma, düzenleme ve paylaşma sürecinde aktiftir. Aynı zamanda oluşturulan blog sitesini özelleştirme imkânı vermektedir. Hazır platformlar arasında popüler olanların bazıları resmî sitelerindeki bilgilerden hareketle aşağıda verilmiştir:

Blogger: Google tarafından sunulan bir blog oluşturma ve yönetim platformudur. Kullanıcıların kolayca blog yazıları yazmasına, paylaşmasına olanak tanır. Kişisel günlüklerden profesyonel bloglara kadar çeşitli türde bloglar oluşturmak isteyen kullanıcılar için bir etkili bir uygulamadır. Ancak, Blogger'ın da bazı kısıtlamaları olabilir ve daha karmaşık özelliklere veya daha fazla özelleştirilmesi gerekebilir.

Medium: Yazıların paylaşıldığı ve okunduğı bir platformdur. Bir tür bloglama platformu olarak kabul edilebilir. Ancak blog platformlarından farklı bir yapıya sahiptir. Medium, kullanıcıların içerik üretmelerine ve paylaşmalarına olanak tanırken, aynı zamanda bu içeriklerin keşfedilmesine ve okunmasına olanak sağılar.

Tumblr: Kullanıcıların metin, resim, video, bağılantı ve diğeri medya içeriklerini paylaşabildiğı bir mikroblog platformudur. Kullanıcılar, kısa mesajlar, görseller ve diğeri içerikleri hızlı bir şekilde paylaşabilirler. Tumblr, sosyal medya platformlarıyla bloglamayı birleştiren bir tür sosyal ağıdır.

Tumblr, özellikle genç kullanıcılar arasında popüler bir platform olmuştur. İçeriğinin hızlı ve kolay bir şekilde paylaşılabildiğı, görsel odaklı ve etkileşimli yapısıyla öne çıkar. Kullanıcılar, ilgi alanlarına uygun içerikleri keşfetmek, kendilerini ifade etmek ve benzer düşünen insanlarla bağılantı kurmak için Tumblr faydalı olabilir.

Reddit: Çeşitli konularda kullanıcıların içerikleri paylaşabildiğı, tartışmalar yürütebildiğı ve içeriklerin oylandığı bir sosyal medya ve içerik paylaşım platformudur. Kullanıcıların “subreddit” adı verilen alt forumlarda farklı konular üzerine içerikler paylaştığı, yorumlar yazdığı ve diğeri kullanıcılarla etkileşimde bulunduğı bir yapıya sahiptir.

Quora: Kullanıcıların sorular sormasına, cevaplar vermesine ve veri alışverişinde bulunmalarını sağılayan Q&A (Soru ve Cevap) platformudur. Quora'da kullanıcılar çeşitli konularda sorular sorabilir ve bu sorulara diğeri kullanıcılar tarafından cevaplar verilebilir. Platform, geniş bir yelpazede konularda bilgi paylaşımını ve dijital yazmayı teşvik eder.

LiveJournal: Blog yazarları ve günlük tutanlar için özellikle 2000'lerin başında popüler olan bir blog platformu ve sosyal ağıdır. Kullanıcılara metin tabanlı içerikleri paylaşma ve günlük yazma imkânı sunar.

CMS türündeki platformlar arasında popüler olanların bazıları resmî sitelerindeki bilgilerden hareketle aşağıda verilmiştir:

WordPress: Açık kaynaklı ve yaygın olarak kullanılan bir içerik yönetim sistemi (CMS) platformudur. Teknik bilgiye ihtiyaç duymadan, kullanıcıların kolayca web siteleri ve bloglar tasarlayıp yönetmesine imkân tanır. Kişisel bloglardan kurumsal web sitelerine, e-ticaret platformlarından çeşitli dijital projelere kadar birçok alanda tercih edilmektedir.

WordPress'in resmî sitesinde yazılan bilgiler doğrultusunda temel özellikleri şu şekildedir:

- a. Kolay kullanım: WordPress, kullanırken bilgi ihtiyacı fazla değildir. Kullanıcılar, web sitelerini sürükleyip bırakarak oluşturabilir ve içeriklerini kolayca düzenleyebilir.
- b. Binlerce tema ve eklenti: WordPress, geniş bir tema ve eklenti yelpazesi sunar. Kullanıcılar, web sitelerinin tasarımını özelleştirmek ve işlevselliğini artırmak için farklı temaları ve eklentileri kullanabilirler.
- c. Blog oluşturma: En popüler blog platformlarından biridir ve blog yazmak için gelişmiş özellikler sunar.
- d. Özelleştirme ve tasarım: Kullanıcılar, web sitelerinin tasarımını renkler, yazı tipleri, düzen ve görüntülerle özelleştirebilirler. Bu, kullanıcıların web sitelerini markalarına uygun hale getirmelerine olanak tanır.
- e. SEO desteği: Temel düzeyde SEO desteği sunar.
- f. Mobil uyumluluk: WordPress temaları ve eklentileri genellikle mobil uyumlu tasarımlar sunar, böylece web siteleri mobil cihazlarda da iyi görünür.
- g. Topluluk ve destek: WordPress'in büyük bir kullanıcı ve geliştirici topluluğu vardır. Bu topluluk, sorulara cevap bulmaya ve sorunları çözmeyi sağlar.
- h. E-ticaret: WooCommerce eklentisi gibi eklentiler aracılığıyla WordPress, online mağaza oluşturmaya ve ürünleri yönetmeye olanak tanır.

WordPress, iki farklı platform sunar: WordPress.com ve WordPress.org. Her iki platformun da ücretli ve ücretsiz seçenekleri vardır.

WordPress.com: WordPress.com, bulut tabanlı bir hizmet olarak barındırılan WordPress platformudur. WordPress.com'da ücretsiz ve ücretli planlar bulunur. Ücretli

planlar daha fazla özellik ve özelleştirme imkânı sunar. Ödeme yapılarak alınan hizmet paketine göre farklı özellikler ve avantajlar sunar. WordPress'in resmî sitesi verilerine göre hizmetler aşağıda belirtilmiştir:

- a. Kişisel plan: Temel özellikler ve özelleştirmelerle sınırlıdır.
- b. Premium plan: Gelişmiş özellikler, temalar ve özelleştirmeye seçenekleri sunar.
- c. Business plan: E-Ticaret ve özel eklenti desteği gibi gelişmiş özellikler sunar.
- d. eCommerce plan: Online mağaza işlevselliği için gelişmiş özellikler içerir.

WordPress.com'daki ücretli planlar aylık veya yıllık abonelik temelinde sunulur.

WordPress.org: WordPress.org, açık kaynaklı WordPress yazılımı indirilip kullanılmasına olanak tanır. Yazılımın kendisi ücretsizdir, ancak alan adı satın alma, bir hosting hizmeti seçme ve gerektiğinde ücretli temalar veya eklentiler satın alma gerekebilir. WordPress.org'da maliyetler, temalara ve eklentilere göre değişebilir.

WordPress hem yeni başlayan hem de dijital metin yazma konusunda uzmanlaşmış kişilere aynı anda hitap ettiği için uygun bir içerik yönetim sistemi olarak kabul edilir. Bu imkânlarından ötürü de dijital metin yazarlığı eğitimi sürecinde Wordpress platformu kullanılmıştır.

Wix: Özellikle teknik bilgiye sahip olmadan blog oluşturmak isteyenler için oldukça faydalı bir uygulamadır. Farklı sektörlerden kullanıcılar, kişisel bloglardan iş web sitelerine kadar çeşitli projelerde Wix'ten faydalanabilir.

Weebly: Web sitesi oluşturma ve blog yazma amacıyla kullanılan bir bulut tabanlı platformdur. Weebly, sürükle bırak arayüzü ile web siteleri ve bloglar oluşturmaya olanak tanır. Blog oluşturmak isteyenler için basit ve kullanıcı dostu bir çözüm sunar.

Squarespace: Bulut tabanlı platformdur. Squarespace, özellikle görsel açıdan çekici ve profesyonel web siteleri kurmak için faydalıdır. Sürükle bırak arayüzü ve estetik odaklı tasarım şablonlarıyla bilinir.

Joomla: Joomla, teknik bilgiye sahip olmayan kullanıcıların bile blog sitelerini oluşturmalarını ve özelleştirmelerini sağlayan bir platformdur. Kullanışlı arayüzü ve genişletilebilir özellikleri ile ön plana çıkmaktadır. Açık kaynaklı bir uygulamadır.

Ghost: Özellikle blog yazarları ve içerik üreticileri için tasarlanmış platformudur. Ghost, basit ve odaklı bir kullanıcı arayüzü ile içerik oluşturma ve paylaşmayı hedefler. Temel olarak bloglama amacıyla kullanılan Ghost, minimalist bir yaklaşıma sahiptir.

Typepad: Blog yazarları ve içerik üreticileri için blog platformudur. Typepad, kullanıcılara kolayca blog oluşturma, içerik paylaşma ve özelleştirme imkânı sunar. Özellikle bireysel ve profesyonel blog yazarları için uygundur.

1.5.3. Dijital Metin Yazma ve Yapay Zekâ Araçları

Doğal dil işleme (NLP) teknolojisi, yapay zekâ sayesinde metin oluşturma ve yazma süreçlerinde her geçen gün daha fazla kullanılmaktadır. Yapay zekâ, büyük veri setlerini analiz ederek dilbilgisi, kelime seçimi ve cümle yapıları gibi unsurları öğrenebilir ve bu bilgileri kullanarak insan benzeri metinler üretebilir. Yapay zekâ araçları kullanılarak haberler, raporlar, ürün açıklamaları, reklam metinleri, kitaplar gibi çeşitli yazın türlerinde metin oluşturulabilir. Yapay zekâ, bu tür yazıları oluştururken, insanlar gibi çeşitli farklı faktörleri de dikkate alabilir.

Yapay zekâ, yazma sürecinde yalnızca otomatik metin oluşturma için değil, aynı zamanda metinlerin dilbilgisi, yazım ve noktalama hatalarını tespit etmek için de kullanılabilir. Bu, yazarların yazılarını hızlı bir şekilde düzeltmelerine ve daha doğru bir şekilde yayınlamalarına yardımcı olabilir. Ancak yapay zekânın yazma sürecindeki yeri, yalnızca yazarların yerini almaya yönelik bir yaklaşım değildir. Bunun yerine, yapay zekâ teknolojileri, insanların yaratıcı ve düşünsel işlevlerini tamamlayarak, yazma sürecindeki verimliliği artırmak için bir araç olarak kullanılabilir. Yazarlar, yapay zekâ teknolojilerinden faydalanarak hızlı ve doğru bir şekilde metinler oluşturabilir. Bu durum, zamanı daha verimli ve etkin bir şekilde kullanılmasını sağlamaktadır. Dijital ortamlarda yazma sürecinde aktif bir şekilde kullanılabilecek popüler uygulamalardan bazıları resmî sitelerindeki bilgilerden hareketle aşağıda belirtilmiştir:

ChatGPT: 2022 yılında kullanıma açılan ChatGPT popüler ve gelişmiş algoritmasıyla oldukça yaygın kullanılmaktadır. ChatGPT' nin resmî sitesindeki bilgilere göre başlıca kullanım alanları şu şekildedir:

- a. Soru-cevap: ChatGPT, kullanıcıların sorularını anlayabilir ve bu sorulara uygun cevaplar üretebilir. Bilgi edinme, yardım alma veya genel konuşmalar için kullanılır.
- b. Metin üretimi: Yazı, makale, blog gönderisi, hikâye gibi metinlerin oluşturulmasına yardım eder.
- c. Dil çevirisi: Bir dilden diğerine çeviri yapar. Basit cümlelerin ve ifadelerin çevirisinde etkili olur.

- d. Konu araştırması: Belirli bir konu hakkında hızlı ve geniş kapsamlı araştırmalar yapabilir. Temel kavramları açıklamak veya konuyla ilgili genel bir anlayış geliştirir.
- e. Öğrenme ve eğitim: Yeni bir konuyu öğrenirken veya öğrenme materyali hazırlarken faydalanılır.
- f. Yaratıcı içerik: Şiir, hikâye, şarkı sözleri gibi yaratıcı içerikler üretir.
- g. Eğlence ve sohbet: Kullanıcılarla etkileşime girebilir, espriler yapabilir, hikayeler anlatabilir ve genel sohbetlerde yer alır.
- h. Kod parçaları üretimi: Basit programlama sorularını yanıtlamak veya kod parçaları üretir.
- i. Mental sağlık desteği: Kullanıcılar, kaygı, stres veya diğer duygusal zorluklar hakkında konuşmak ve destek almak için ChatGPT'yi kullanılır.
- j. Dil ve ifade pratiği: Yabancı dil öğrenimi ve dil becerilerini geliştirme amacıyla, farklı konularda sohbet etmek için kullanılır.

Grammarly: Popüler bir çevrim içi yazı yazma yardımcı aracıdır. E-postalar, makaleler, raporlar, sosyal medya gönderileri gibi çeşitli bağlamlarda yazıları geliştirmek için kullanılır. Metinlerin; dilbilgisi, imla, noktalama işaretleri, anlam bütünlüğü ve üslup gibi konularda geliştirilmesine yardımcı olmaktadır. 250'den fazla yazım hatası türünü yakalayabilme yeteneği ve ortalama 150 hata düzeltme başarısı, kullanıcıların yazılarını daha kaliteli olmasına yardımcı olacak önemli özellikleridir. Benzerlikleri tespit etmek ve orijinal olmayan içeriği belirlemek, özellikle akademik, profesyonel veya yaratıcı yazma alanlarında önemlidir. Grammarly'nin milyarlarca web sayfasıyla karşılaştırarak intihali kontrol etme yeteneği ve yüksek doğruluk oranı, kullanıcıların orijinalliklerini korumalarına ve intihal sorunlarından kaçınmalarına yardımcı olabilir. Yüzde 99 doğruluk oranı, bu özelliğin ne kadar güvenilir olduğunu göstermektedir.

Grammarly, tarayıcı uzantısı, masaüstü uygulaması ve mobil uygulama gibi farklı platformlarda erişilebilir özellikler sunarak kullanıcılar için kolaylık sağlar. Öğrenciler, profesyoneller ve yazarlar, yazılı içeriklerinin net, hatasız ve iyi düzenlenmiş olduğundan emin olmak için yaygın bir şekilde kullanmaktadır.

QuillBot: Dil ve yazı yazma aracıdır. Kullanıcılara metinlerini oluşturmak için birçok araç sunar. QuillBot'un resmî sitesindeki veriler bağlamında temel özelliklerinden bazıları şunlardır:

- a. Paraphrasing (yeniden anlatım): QuillBot, kullanıcıların metinlerini yeniden anlatmalarına yardımcı olur. Özgün bir metin girdiğinizde, farklı kelime seçimleri ve yapılarla aynı anlamı ifade eden alternatif bir metin üretir.
- b. Sentence Structure (cümle yapısı): Metinlerin cümle yapılarını geliştirmek için öneriler sunabilir. Daha akıcı ve anlaşılır cümleler oluşturmaya yardımcı olur.
- c. Grammar and Spelling (dil bilgisi ve imla): Metinlerin dilbilgisini ve imlasını kontrol edebilir, hataları belirleyebilir ve düzeltme önerileri sunar
- d. Word Choice (kelime seçimi): Metin içindeki kelimeleri daha iyi ifade eden veya metnin daha uygun olan alternatif kelimeler önerir.
- e. Translation (çeviri): Metni farklı dillere çevirir.
- f. Summarization (özetleme): Uzun metinleri özetlemektedir.

ShortlyAI: Yapay zekâ destekli bir metin üretim aracıdır. Kullanıcılara özgün metinler oluşturmalarına yardımcı olmak için tasarlanmıştır. ShortlyAI'nın temel amacı, farklı türlerde metinler üretmek ve yaratıcı içerik oluşturmaktır:

ShortlyAI'nın resmî sitesinin verileri doğrultusunda özelliklerinin bazıları şunlardır:

- a. Metin oluşturma: Kullanıcılar, başlıkları veya konuları girerek hızlıca özgün metinler üretir. Blog yazıları, makaleler, öyküler, reklam metinleri gibi çeşitli türlerde yazılar yazar.
- b. Paragraf genişletme: Kısa bir paragraf veya açıklama girildiğinde, ShortlyAI daha detaylı bir şekilde genişletilmiş bir paragraf veya metin önerisi sunabilmektedir.
- c. Metin düzenleme: Kullanıcılar üretilen metinleri düzenleyebilir, revize edebilir ve gerektiğinde özelleştirebilmektedir.
- d. Çeşitli konular: Farklı konularda içerik üretme yeteneği, kullanıcıların geniş bir yelpazede metinler oluşturmalarına destek olmaktadır.
- e. Dil çeşitliliği: Farklı dillerde içerik üretme yeteneği, uluslararası kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılamada yardımcı olur.

ShortlyAI gibi araçlar, yazarlar, içerik üreticileri ve işletmeler için hızlı metin oluşturma ve içerik üretme süreçlerini kolaylaştırmak amacıyla tasarlanmıştır. Ancak, üretilen metinlerin özgünlüğünü korumak yazan kişinin sorumluluğundadır.

Article Forge: Dijital metin oluşturma sürecinde ön plana çıkan bir yapay zekâ tabanlı araçtır. Kullanıcıların belirli konularda özgün makaleler üretmelerine yardımcı olmak için tasarlanmıştır. Article Forge, özellikle içerik üreticileri, blog yazarları ve diğer metin yazma ihtiyacı olanlara yönelik kullanışlı bir araçtır:

Article Forge'un resmî sitesinin verileri doğrultusunda temel özellikleri şunlardır:

- a. Otomatik içerik üretimi: Article Forge, kullanıcının belirlediği anahtar kelimeler veya konu başlıkları temel alınarak otomatik olarak makaleler oluşturabilmektedir.
- b. Özgün içerik üretimi: Article Forge, otomatik olarak özgün içerikler üretmektedir. Ancak, ürettiği içeriğin özgünlüğü ve kalitesi zaman zaman kontrol edilmesi gerekir.
- c. Çeşitli konular: Farklı konu alanlarında içerik oluşturabilmektedir.
- d. Dil desteği: Article Forge, farklı dillerde içerik oluşturma yeteneğine sahiptir. Böylece uluslararası kitlelere yönelik içerik üretir.

SEO Content Machine (SEO İçerik Makinesi): Otomatik olarak içerik oluşturmaya ve çeşitli web sitelerine içerik sağlamada etkili bir araçtır. Genellikle internet sitelerinin daha fazla içerik üretmesine ve çeşitli anahtar kelimelerle sıralamalarını yükseltmelerine yardımcı olmak amacıyla kullanılır.

SEO Content Machine'nin resmî sitesindeki veriler doğrultusunda özellikleri şunlardır:

- a. Otomatik içerik üretimi: SEO Content Machine, belirlenen anahtar kelimeler veya konu başlıkların temel alınarak otomatik olarak içerik üretir.
- b. Makale düzenleme ve özelleştirme: Oluşturulan içeriği düzenleme ve özelleştirme yeteneği sunar, böylece içerik ihtiyaçlara uygun hale getirir.
- c. Spinning (yeniden ifade etme): Metni yeniden ifade ederek benzer içerikler oluşturur. Ancak, bu tür yeniden ifade edilmiş içeriklerin kalitesi ve özgünlüğü önemli bir konudur.
- d. Anahtar kelime optimizasyonu: İçeriği belirli anahtar kelimeler üzerine optimize eder.
- e. Üretkenlik artırma: İçerik üretim sürecini hızlandırmak için tasarlanmıştır.

SEO Content Machine, faydalı olsa da içerik kalitesi, özgünlük ve kullanıcı deneyimi açısından bazı riskleri de beraberinde getirir. Google ve diğer arama motorları, düşük kaliteli veya yeniden ifade edilmiş içeriği tespit edebilir ve bu tür içerikleri sıralamada düşürebilir.

EssaySoft: Öğrencilere ve yazarlara yazılı içerik üretiminde destek sağlayan çeşitli yazılım araçları sunmaktadır. Bu araçlar, makalelerden ödevlere, raporlardan diğer yazılı içerik türlerine kadar metinleri daha hızlı ve pratik bir şekilde oluşturmak için geliştirilmiştir. Aşağıda, EssaySoft'un resmî sitesinin verileri doğrultusunda bazı popüler yazılım araçlarına dair genel bilgiler verilmiştir:

- a. Essay Generator (Makale Oluşturucu): Belirli bir konuda veya anahtar kelimelerle ilgili otomatik olarak makaleler oluşturmaya yardımcı olur. Kullanıcılar girdikleri konu veya anahtar kelimeleri temel alarak içerik üretebilir.
- b. Essay Rewriter (Makale Yeniden Yazıcı): Mevcut metinleri yeniden ifade etmek için kullanılır. Kullanıcıların girdikleri bir metni alıp özgün bir şekilde yeniden ifade edilmiş bir metin elde edebilir.
- c. Essay Shuffler (Makale Karıştırıcı): Mevcut metinleri karıştırarak yeni bir sıralama ve düzen oluşturmaya yardımcı olur.
- d. Essay Master (Makale Ustası): Belirli bir konu hakkında anahtar kelimeler ve kavramlar sağlayarak kullanıcıların içerik üretmelerine yardımcı olur.
- e. Essay Researcher (Makale Araştırmacısı): Belirli bir konuyla ilgili verileri ve bilgileri toplamak için kullanıcılara yardımcı olur.

WriteX: Yazılı içerik oluşturmak için kullanılan yapay zekâ tabanlı bir yazılım veya hizmeti olarak ifade edilebilir. Metinleri otomatik olarak oluşturmak, düzenlemek veya yeniden ifade etmek amacıyla tasarlanmıştır:

WriteX'in resmî sitesinin verileri doğrultusunda özelliklerinin bazıları şunlardır:

- a. Otomatik metin üretimi: Metinleri belirli anahtar kelimeler veya konu başlıkları temel alınarak otomatik olarak oluşturur.
- b. Yeniden ifade etme: Mevcut metinleri yeniden ifade ederek özgün içerikler üretir.
- c. Dil ve üslup ayarı: Oluşturulan içeriğin dilini, üslubunu belirli parametrelere göre ayarlamak mümkündür.
- d. İçerik düzenleme ve revizyon: Üretilen metinleri düzenlemek veya revize etmek için düzenleme araçları sunar.
- e. Özgünlük kontrolü: Üretilen içeriğin özgünlüğünü kontrol etmek veya intihal riskini azaltmak amacıyla kullanılır.
- f. Anahtar kelime optimizasyonu: Belirli anahtar kelimeler veya SEO optimizasyonu için içerik oluşturur.

Frase: Yapay zekâ tabanlı bir platform olarak içerik yönetimi ve otomatik içerik üretiminde kullanılır. SEO odaklı içerik oluşturmaya kolaylaştıran bu platform, metinleri analiz ederek anahtar kelimeleri belirler ve verilerden faydalanarak özgün içerikler üretir:

Frase'nin resmî sitesinin verileri doğrultusunda temel özellikleri şunlardır:

- a. Anahtar kelime ve konu analizi: İlgili anahtar kelimeleri ve konuları analiz eder ve içerik üretimi için temel verileri sağlar.
- b. Otomatik içerik üretimi: Özgün içerikler üretir.

- c. İçerik optimizasyonu: Üretilen içeriği belirli anahtar kelimeler ve SEO yönergeleri doğrultusunda optimize eder.
- d. Rekabet analizi: Rakip sitelerin içeriğini analiz ederek içerik stratejisi oluşturmaya yardımcı olur.
- e. Yeniden ifade etme: Mevcut içerikleri yeniden ifade ederek özgün içerikler üretir.
- f. İçerik planlama ve yönetimi: İçerik üretimini planlamak ve yönetmek için araçlar sunar.

Copysmith: Yapay zekâ destekli bir yazılım aracıdır ve özgün metinler oluşturmaya, metinleri düzenlemeye ve yeniden ifade etmeye yardımcı olur. Özellikle pazarlama, içerik oluşturma ve reklamcılık alanlarında kullanılan bir araçtır:

Copysmith'in resmî sitesindeki veriler doğrultusunda özelliklerinden bazıları şunlardır:

- a. Metin oluşturma: Copysmith, belirli bir konu veya anahtar kelime üzerinden otomatik içerik üretimi yapmaya olanak tanır. Blog yazıları, ürün açıklamaları ve reklam metinleri gibi çeşitli içerik türlerini oluşturmaya yardımcı olur.
- b. Yeniden ifade etme: Mevcut metinleri yeniden ifade ederek özgün içerikler üretmeyi sağlar.
- c. Düzenleme: Üretilen metinleri düzenlemek için çeşitli araçlar sunar.
- d. Metin için öneriler: Metinleri daha etkileyici kılmak için öneriler sunar.
- e. Ürün açıklamaları: E-ticaret siteleri için ürün açıklamaları oluşturmaya yardımcı olur.
- f. Reklam metinleri: Dijital reklamlar için etkili reklam metinleri oluşturur.
- g. İçerik planlama: İçerik stratejisi oluşturmaya için planlama ve öneriler sunar.

1.6. SEO VE DİJİTAL METİNLERİN NİTELİKLERİ

Kâğıt yerine artık dijital uygulamalar vasıtasıyla yazmak yaygınlaşmıştır. Günümüzde insanların birçoğu dijital araçlarda yazı yazmakta ve dijital araçları yazma aracı olarak kullanmaktadır (Çetin, 2021). Bu durum dijital ortamlarda yazma meselesini ön plana çıkarmıştır. Dijital ortamlarda yazma, dijital yazmayla ifade edilmekte ve dijital platformda yürütülen tüm yazma süreçlerini içermektedir (Nas & Göçen, 2023).

Bilişim teknolojileri, metinsel içeriği basılı ortamlardan farklı biçimlerde sunarak okuyuculara daha etkileşimli ve dinamik bir deneyim sunar (Duran & Alevli, 2014). Bu farklılık olağan bir durumdur. Çünkü taştan kâğıda evrilen süreçte yazı yazılan ortamın özellikleri yazma sürecini ve yazılı metinleri niteliklerini doğrudan ve dolaylı olarak

etkilemiştir. Bu bakımdan dijital ortamların kendine has kuralları bulunmaktadır. Dijital ortamlarda oluşan metinlerin çevrim içi mecrada yer edinmesinde birçok faktör rol oynamaktadır. Ancak temele alınan ölçüt, dijital metinlerin arama motorlarının kurallarına uygunluğudur. Arama motorları her geçen gün gelişen algoritmalarıyla bünyesine katılan dijital içerikleri her açıdan değerlendirmekte ve denetlemektedir (Gülten & Kolci, 2019; Dalgaldere, 2020).

Dijital araçlar üzerinde veya dijital ortamlarda yazı yazma geleneksel yazı yazmaktan birçok yönden farklılık taşımaktadır. Bunlar arasında dijital ortamlarda yazı yazarken klavyeden veya dokunmatik özellikten faydalanma, yazıların yazıldığı ortamın kendine has özellikleri ön plana çıkmaktadır (Çetin, 2022). Bunların yanı sıra SEO basılı ortamda olmayıp dijital ortamlarda yazmanın temel bileşenidir.

1.6.1. SEO (Arama Motoru Optimizasyonu)

SEO, İngilizce “Search Engine Optimization” cümlesinin baş harflerini ifade eder. Türkçe olarak “Arama Motoru Optimizasyonu” anlamına gelir. SEO, web sitelerinin arama motorlarında üst sıralarda listelenmesi amacıyla uygulanan çeşitli teknikler ve stratejilerden oluşan bir süreci ifade eden kavramdır (Kibbe, 2012). Dijital metinlerin niteliği ve okunma oranı SEO kurallarına uygunluğuyla doğru orantılıdır. SEO, web sitelerinin ilgili anahtar kelimelerle daha üst sıralarda listelenerek, o kelimeye ait arama trafiğinde maksimum ziyaretçiye ulaşmayı hedefler (Gülten & Kolci, 2019).

SEO, özellikle pazarlama, reklam, online ticaret gibi gelir getirici faaliyetlerin internet ortamında daha fazla görünür kılınması için ortaya çıkmıştır. Artık işletmeler internet sitelerini oluştururken uzman SEO hizmeti veren kuruluşlardan destek almaktadır. SEO’nun dijital içeriklere faydaları şu şekilde sıralanabilir (Gülten & Kolci, 2019; Dalgaldere, 2020):

- a. Backlink analizi: Backlink analizi, bir web sitesinin diğer web sitelerinden aldığı bağlantıları incelemeyi içerir. Bu analiz, hangi sitelerden gelen bağlantıların kaliteli olduğunu ve hangilerinin zararlı içerik olabileceğini belirlemeye yardımcı olur.
- b. İçerik analizi: İçerik analizi, web sitenin içeriğini inceleyerek anahtar kelimeleri, içerik kalitesini ve kullanıcı deneyimini değerlendirir. İçerik analizi, sitenin belirli anahtar kelimelerde daha iyi sıralanmasına yardımcı olur.
- c. Anahtar kelime analizi: Anahtar kelime analizi, belirli anahtar kelimelerin rekabet düzeyini ve arama hacmini analiz ederek, hangi anahtar kelimelerin hedeflenmesi gerektiğini belirlemeye yardımcı olur. Bu, içerik stratejisinin oluşturulma sürecinde önemlidir.

- d. Teknik SEO analizi: Teknik SEO analizi, web sitenin teknik altyapısını inceleyerek sayfa hızını, mobil uyumluluğu ve diğer teknik faktörleri değerlendirir. Bu faktörler, arama motorlarının siteyi nasıl indekslediği ve sıraladığı üzerinde büyük bir etkiye sahiptir.
- e. Rakip analizi: Rakip analizi, rekabetçi web sitelerinin SEO stratejilerini incelemeyi içerir. Bu analizle rakiplerin neler yaptığını ve hangi anahtar kelimeleri hedeflediklerini öğrenilebilir ve stratejiler buna göre ayarlanabilir.

Çevrim içi ortamlarda üretilen her içerik SEO doğrultusunda ele alınmaktadır. Aynı şekilde dijital metin yazma sürecinde de SEO dikkate alınması gereken temel bir unsurdur. İnsanlar, dijital ortamlarda ürettikleri metinlerin nitelikli olmasını ve kitlelere ulaşmasını amaçlar. SEO kurallarına uygun yazılan metinler çeşitli arama motorlarında üst sıralarda yer alır ve popüler içerik niteliği kazanır. SEO, dijital metinlerin planlama aşamasından yayınlama sürecine kadar önemli rol oynar. Dijital bir metnin SEO kurallarına uygunluğu için gerekli şartlar aşağıda belirtilmiştir (Gülten & Kolci, 2019; Dalgaldere, 2020; Yüksel & Tolon, 2019):

- a. Metnin başlığı, anlatımın özeti olmalı, makalenin anahtar kelimesi niteliğinde olmalıdır.
- b. Metin cümle bazında özgün tutulmalıdır.
- c. Metin giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine sahip olmalı, ziyaretçi ve Google botları nezdinde anlaşılır olmalıdır.
- d. Metnin başlıkları anahtar kelimeler içermelidir.
- e. İlk 100 kelimede anahtar kelimeler mutlaka bulunmalıdır.
- f. Metin anahtar kelimelere boğulmamalıdır. Bu şekilde olursa arama motorları zararlı içerik olarak algılamaktadır. İdeal oran %2 ve 3'tür. Örneğin 500 kelimelik bir yazıda 10-15 arası anahtar kelime kullanılmalıdır.
- g. Yazıdaki alıntılar tırnak içinde belirtilmeli, alıntılar için kaynak gösterilmelidir.
- h. Metnin uzunluğuna uygun sayıda etiket kullanılmalıdır.
- i. Metin, ana başlık, alt başlıklardan oluşmalı bunlar heading yani h1, h2, h3 gibi etiketlerle tanımlanmalıdır.
- j. Metin ile ilgili kısa özet yazılmalıdır.
- k. Metinde bazı anahtar kelimeler kalın, italik ve altı çizili vurgulanarak ön plana çıkarılmalıdır.
- l. Metin ile ilgili en az bir görsel kullanılmalı, mümkünse görsel özgün olmalıdır.

- m. Metnin sonunda bir önceki yazının bir cümlelik özeti üzerinden yazı başlığı ile link verilmelidir.
- n. Konuyla ilgili site içi ve site dışı linkler verilmelidir.
- o. Metnin, metinsellik ölçütlerine uygun olması gerekir.
- p. İmla ve noktalama kurallarına dikkat edilmelidir.

İnternette oluşturulan dijital metinlerin SEO kurallarına uygun olup olmadığına ilişkin profesyonel yardım alınabileceği gibi ücretsiz SEO denetim araçları ve internet siteleri bulunmaktadır. Bununla beraber dünya çapında oldukça fazla kullanılan blog yazma uygulaması olan Wordpress'in içinde dijital metinlerin SEO kurallarına uygunluğunu denetleyen ücretli ve ücretsiz eklenti şeklinde uygulamalar bulunmaktadır. Bu anlamda Wordpress dijital metin yazma sürecinde oldukça kullanışlı niteliğe sahiptir (Brazell, 2011). Dijital metnin SEO denetimini sağlamada kullanılabilecek uygulamaların bazıları Wordpress platformundaki bilgilerden hareketle aşağıda belirtilmiştir:

- a. Google Search Console: Google'ın kendi ücretsiz aracı olan Google Search Console, web sitenin Google'daki performansını izlemeye ve indeksleme hatalarını düzeltmeye yardımcı olur. Ayrıca anahtar kelime sıralamasını ve tıklama oranlarını sunar.
- b. Google Analytics: Google Analytics, web sitenin trafiğini, kullanıcı davranışlarını izlemek için kullanılır.
- c. SEMrush: SEMrush, anahtar kelime araştırması, rekabet analizi, backlink izleme ve daha fazlası için geniş bir araç yelpazesi sunar. Site inceleme özelliği, teknik hataları belirlemeye yardımcı olur.
- d. Ahrefs: Ahrefs, backlink analizi, rekabetçi analiz, anahtar kelime araştırması ve daha fazlası için kapsamlı bir araçtır. Ayrıca site denetimi yaparak teknik hataları tespit edebilir.
- e. Moz Pro: Site denetimi, anahtar kelime araştırması, rakip izleme ve daha fazlası için kullanabilecek bir SEO aracıdır.
- f. Screaming Frog SEO Spider: Bu araç, hız sorunları, yanıt kodları ve diğer teknik detayları analiz eder.
- g. Ubersuggest: Ubersuggest, anahtar kelime araştırması ve web sitenin sıralamalarını izlemek için kullanabilecek ücretsiz bir araçtır.
- h. Majestic SEO: Backlink analizi için güçlü bir araçtır. Sitenin ve rakiplerin bağlantı profillerini inceleyeme ve bağlantı kalitesini değerlendirme fırsatı verir.

1. Serpstat: Serpstat, anahtar kelime araştırması, site denetimi, rekabet analizi ve daha fazlasını sunar. Ayrıca SEO iyileştirme önerileri de sağlar.

1.6.2. Dijital Metinlerin Nitelikleri

Dijital metinler, çevrim içi ortamlardaki tüm yazıları ifade eder. Dijital metinler daha çok makale, sosyal medya mesajları ve yorumları, blog yazıları, hikâye, podcast gibi sesli içerikler, tanıtıcı yazılar, haber ve reklam türlerinde internet ortamında yer almaktadır. Çevrim içi mecralarda dijital metinlerin önemi giderek artmaktadır. SEO kuralları da dijital metinlerin internet dünyasında daha nitelikli ve görünür kılmada temel unsurdur. Ancak ister taşta ister kâğıda isterse de dijital ortama yazılsın metnin kendine has özellikleri bulunmaktadır. Bu bağlamda dijital metinler hem yazıldığı çevrim içi ortamın hem de metnin doğal özelliklerini taşıması gerekmektedir.

SEO kuralları ve metnin doğal özellikleri dikkate alınarak dijital metinlerin taşıması gereken nitelikler geniş bir çerçevede ele alınıp başlıklar hâlinde aşağıda belirtilmiştir:

1.6.2.1. Metinsellik ölçütleri

Beaugrande ve Dressler'e (1981) göre yazınsal bir ürünün metin olabilmesi 7 ölçüte sahip olması gerektiğini belirtmiştir. Bu ölçütler iletişimsel bir oluşumu meydana getirir. Bunlar içerisinde bağlaşıklık ve bağdaşıklık metin-içi dilbilgisel ve sözcüksel ilişkileri ve tutarlılığı kapsadığı için metin odaklı ölçütlerdir. Metnin iletişime yönelik diğer unsurlar ise metin dışı ölçütlerdir. Bunlar aşağıda belirtilmiştir:

Bağlaşıklık: Metin temel olarak harflerden, eklerden, kelimelerden ve cümlelerden meydana gelir. Bu unsurlar bir araya gelerek birbirini tamamlar ve anlamlı söz grupları oluştururlar. Eklerin, kelimelerin ve kelime gruplarının birbirleriyle olan bağlantılarını doğru bir şekilde ortaya koymak, metin üzerine sağlıklı bir yorumun inşa edilmesi adına önemlidir (Karadeniz, 2015). Bu anlamda dijital metinlerin Türkçenin dil bilgisel yapısına uygun yazılması oldukça önemlidir. Ancak dijital dünyada üretilen yazıların genelde dil bilgisi kurallarına uyulmadan yazıldığı herkes tarafından fark edilmektedir. Özellikle gençlerin dil bilgisi kurallarını yerinde ve doğru kullanmada eksiklerinin daha fazla olduğu anlaşılmaktadır (Kırık, 2012). Bu durum dile zarar verdiği gibi dijital metnin okunabilirliğine ve anlamsal yönüne de zarar vermektedir.

Dijital metinlerdeki dil bilgisi hatalarının önüne geçme adına yüzde yüz doğruluk payına sahip olmasa da yapay zekâ araçları ve arama motorlarının sunduğu özellikleri kullanmak, günümüzde oldukça yaygındır. Özellikle Google tarafından geliştirilen uygulamalar, Grammarly ve Plagiarism gibi yapay zekâ araçları dil bilgisi hatalarını

denetlemede oldukça faydalıdır. Ancak bu programlar kesin sonuçlar vermede eksik kaldığından metin yazarının yazdığı dilin kurallarına hâkim olması ve bu doğrultuda dijital metinler üretmesi gerekmektedir.

Bağdaşıklık: Bağdaşıklık kavramı, metnin yüzey yapısı olarak da adlandırılan dilsel öğeler arasındaki ilişkilere gönderim yaparken bağdaşıklık kavramı söz konusu dilsel ilişkilerin oluşturduğu ve metnin derin yapısı olarak da adlandırılan anlam ilişkilerine gönderim yapmaktır (Aktaş & Sıla, 2021). Bağdaşıklık en genel manâda sözcüklerin ve cümlelerin bir silsile hâlinde birbirlerine bağlanma durumunu ele alır (Coşkun, 2005).

Tutarlılık: Tutarlılık, metnin bağdaşıklığının sağlanması açısından oldukça önemlidir. Tutarlılık, metindeki anlamsal-mantıksal uyumun devamı, yani bütünlüktür. Kavramlar ve ilişkiler arasında karşılıklı uygunluk olması mantıksal düşünmenin devamlılığını, yani bağdaşıklığını sağlayacaktır (Dilidüzgün, 2010).

Basılı metinlerde olduğu gibi dijital metinlerdeki sözcüklerin ve cümlelerin anlamsal açıdan mantıklı ve tutarlı bir dizilime sahip olması gerekmektedir. Nitekim bağdaşıklık niteliğinden yoksun metinlerin çevrim içi ortamlarda okuyucu bulması oldukça zordur. Bu anlamda dijital metinlerde tutarlılık oldukça önemlidir.

Amaçlılık: Günay (2017) amaçlılık ilkesini “niyet” ifadesiyle ilişkilendirmektedir. Bir bildiriye üreten özne, ürettiği bildirisi ile alıcı üzerinde bir etki yaratmayı amaçladığını ifade etmiştir. Yani her vericinin bir niyeti vardır. Her metin, bir niyete göre düzenlenmiş belli ölçütler ile bilişsel işlemlerin birbiriyle süreklilik olarak gösteren bir üründür.

Basılı metinlerde olduğu gibi dijital ortamlarda üretilen metinler de belli bir amaca veya bir ihtiyaca yönelik yazılır. Arama motorları en fazla okunan yazıları ön sıralarda listelediği için amaçlılık derecesi arttıkça okunma oranı ve dolayısıyla daha üst sıralarda listelenme ihtimali de artmaktadır.

Dijital dünyada ticari, siyasi, sosyal vb. kaygılardan ötürü insanları manipüle etme çabası oldukça yaygındır. Bu nedenle dijital metinler hedef kitleyi istenen düşünceye, duyguya veya davranışa yönlendirmek için yazılmaktadır. Amaçlılık metnin iletişimsel boyutuyla ilgili olduğu için dijital metinlerin de belirli bir kitle üzerinde etkisi vardır. Bu bağlamda hedeflenen kitleye göre amaçlanan dijital metinlerin oluşturulması gerekmektedir.

Kabul Edilebilirlik: Bir metnin kabul edilebilir olması için uygun bir durum bağlamında iletişimsel amacına uygun bir biçimde bağlaşıklık ve tutarlı olması gerekir. Metni alımlayan kişi, gerekli yönlendirmeleri metinden çıkarabiliyorsa, metin bu ölçütü karşılıyor

demektir (Dilidüzgün, 2010). Metin, belirli bir dil ilişkilerinin toplumsal ve kültürel bir sonucudur. Bu dil ilişkilerinin yapısı, salt mantıksal terimlerle açıklanmaz.

Her metin için belli bir toplum, dönem, ya da grup için kabul edilebilirlik ölçüsünden söz edilebilir (Günay, 2017). Dijital metinlerde de benzer durum söz konusudur. Yazarların bu duruma dikkat etmeleri gerekmektedir. Buna bir örnek vermek gerekirse uluslararası bir şirketin ürünü için yazılan bir reklam metninin ana fikri aynı olabilir ancak yayımlanacağı toplumun veya hedef aldığı kitlenin özelliklerine göre içeriği değişmektedir. Bu bağlamda dijital metin yazarının hedef aldığı kişileri ve toplumları iyi tanıyarak dijital metinlerini oluşturması gerekmektedir.

Bilgisellik: Metnin bilgisellik ölçütünü karşılaması alıcısı için yeni ve beklenmedik bilgiler taşımasını gerektirir (Dilidüzgün, 2010). Dijital dünyada enformasyon bu denli artmışken çevrim içi ortamlarda oluşturulacak metinlerin okuyucuya yeni bilgiler kazandırması gerekmektedir. Aksi takdirde bilgisel anlamda okuyucuya yeni bir şey katmamış dijital metinler arama motorlarında üst sıralarda listelenmez ve değersiz bir içerik olarak kalır.

Günümüzde insanların çoğunlukla bilgi edinmek amacıyla interneti kullandıkları düşünüldüğünde dijital metin yazarının oluşturacağı metinde okuyucuların ihtiyacına cevap verecek bilgilerin bulunması önemlidir.

Durumsallık: Durumsallık bir metnin iletişimsel amaçlarının durum bağlamında belirlenmesidir (Dilidüzgün, 2010). Bir metnin konusuna, türüne, oluşturulma amacına ve hitap ettiği hedef kitleye uygun bir biçimde anlatılması, duruma uygunluk olarak kabul edilir (Mert, 2011).

Yazarın yazdıklarının yer ve zamanı birbiriyle uyumlu olması gerekir. Sözelimi “Güle Güle” denilmesi gereken yerde “Hoş Geldin” denilmesi duruma uygun değildir. “Yazar durumsallık ölçütünü dikkate almadığında metnin okur tarafından anlaşılması zorlaşır (Oğuzhan, 2021). Aynı şekilde dijital metinlerdeki ifadeler, görseller vb. unsurlar toplumsal kabullere uygun duruma sahip olması gerekmektedir.

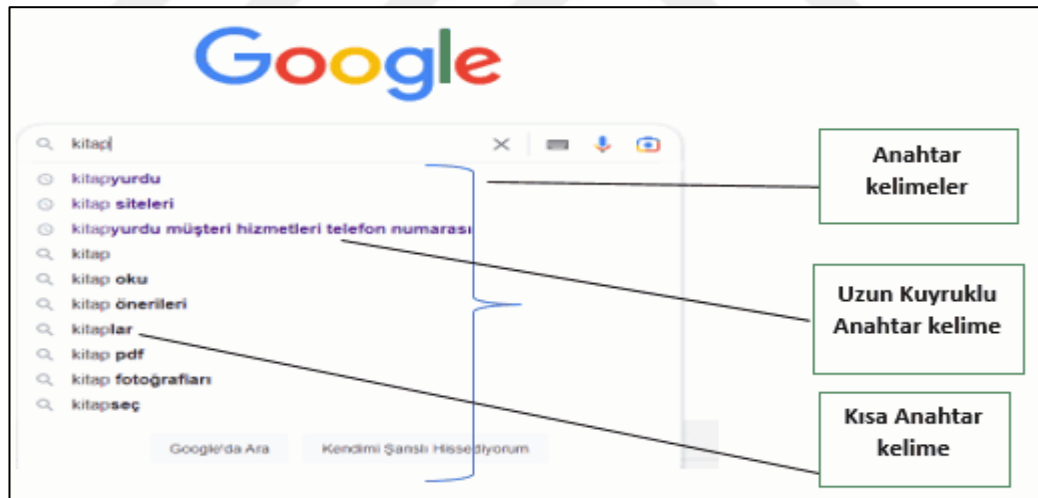
Metinlerarasılık: Hiçbir metin tek başına bir anlam taşımaz; diğer metinlerle kurduğu açık ya da gizli ilişkilere göre bir anlam ya da değer kazanır. Her metin kendinden önce üretilmiş metinlerin biçemlerinden izleklerinden etkilenir ve onlarla etkileşim içindedir (Dilidüzgün, 2010). Bu durum metinlerarasılık kavramını ortaya çıkarmaktadır.

Metinlerde metinlerarası ilişkiler diğer metinlerden yapılan alıntılar, diğer metinlere yapılan göndermeler, kültürel öğeler ve karşılıklı konuşmalarda da önceki sözlere yönelik

hatırlatmalar kullanılarak sağlanır (Dilidüzgün, 2010). Dijital metinlerde alıntılar, hatırlatmaların olması metnin niteliğine ve okunma sayısına etki etmektedir. Metinlerarasılık dijital metinlerde metin dışı link vererek sıklıkla yapılmaktadır. Dijital metinlerde, metinlerarası (backlink) ilişkiler kurularak metnin SEO değeri artar ve doğal bir trafik oluşur. Ayrıca köprü metinler (backlink) sayesinde dijital metinler daha çok okuyucuya ulaşabilir. Dijital köprüler sayesinde anında ilgili atıf yapılan kaynağa ulaşılmış olunur. Bu durum basılı metinlerdeki metinlerarasılıktan farklı özellik göstermektedir. Ancak metinlerarası ilişki kurarken ölçülü olmak gerekmektedir. Belirli bir düzeyden fazla olduğu takdirde metnin özgünlüğü ortadan kalkmış intihal oranı yüksek kopya bir metne dönüşebilir. Arama motorları algoritması, kullandıkları yapay zekâ teknolojileriyle intihal metinleri tespit edebilmektedir. Dijital metin yazarı, metinlerarasılık ile intihal arasındaki dengeyi kurması gerekmektedir.

1.6.2.2. Anahtar kelimeler

Arama motorlarında okuyucu merak ettiği her şeyi anahtar kelimeler aracılığıyla bulur. Bu nedenle dijital metin yazarı yazacağı metinle ilgili anahtar kelimeleri önceden belirlemesi gerekmektedir. Bu anahtar kelimeler metnin tüm bölümlerinde dengeli bir şekilde dağıtılmalıdır. Şekil 12’de kısa ve uzun kuyruklu anahtar kelimeler görülmektedir.

Şekil 12: Anahtar Kelimeler

Anahtar kelime oluştururken aşağıda belirtilen unsurlara dikkat edilmelidir (Dalgaldere, 2020; Yüksel & Tolon, 2019).

- a. Anahtar kelimelerin metnin içinde kaç kez kullanılması gerektiği metnin yoğunluğuna göre belirlenmelidir. Örneğin; 500 kelimelik metinde ortalama 10-12 kez kullanılması gerekir. Bu oran %2-3 arasında olmalıdır. Fazla olursa ilgili metnin SEO değeri düşer. Arama motorları zararlı bir içerik olarak algılar.

- b. Anahtar kelimeler metinde mutlaka homojen biçimde dağıtılmalıdır. Odak anahtar kelimeler paragraflara eşit dağıtılması gerekmektedir. Örneğin 500 kelimeye ve 5 paragrafa sahip metinde kullanabilecek 10 anahtar kelime, her paragrafta 2 kez bulunmalıdır.
- c. Anahtar kelimeler yazılan başlıkların içinde de geçebilir. Ancak metni anahtar kelimelere boğmamak lazımdır.
- d. Uzun kuyruklu anahtar kelimeler yazılan metinle doğrudan ilişkili olmalıdır.
- e. Uzun kuyruklu kelimeler metinde bir defa kullanılmalıdır. Örneğin metinle ilgili 3 uzun kuyruklu kelime belirlenirse bunları metin boyunca bir kez kullanmak gerekmektedir.

Arama motorlarında her şey anahtar kelimeler üzerine kuruludur. Bu nedenle doğru anahtar kelime stratejisine sahip olmak gerekmektedir. Amaca uygun anahtar kelime kullanılması oluşturulan metnin Google, Mozilla, Yandex vb. arama motorlarında üst sıralarda listelenmesini sağlayacaktır. Yazılacak konuyla ilgili sık kullanılan anahtar kelimelerin neler olduğu konusunda fikir vermek için yukarıda ifade edilmiş olan popüler SEO araçları kullanılabilir.

1.6.2.3. Ana ve alt başlıklar

SEO uyumlu metinlerin ana ve yeterli düzeyde alt başlıklardan oluşması gerekmektedir. Ana başlık heading (H1), alt başlıklar ise H2-H6... şeklinde sıralanmaktadır.

Şekil 13: Ana Başlık Örneği

Arama motorları, web sayfalarını tarayıp dizine eklerken sayfanın konusunu anlamak için çeşitli sinyalleri değerlendirir. Bu sinyallerden biri de H1 etiketi olarak bilinen başlık öğesidir. Arama motorları, sayfanın HTML yapısını inceleyerek başlık etiketlerinde (H1, H2, vb.) kullanılan ifadeleri tespit eder ve bunları sayfanın içeriği hakkında bilgi veren bir ipucu olarak değerlendirir. Bu nedenle, H1 başlığında anahtar kelimeler kullanmak, arama motorlarına sayfanın konusunu doğru bir şekilde aktarmak için önemlidir. Ayrıca, başlıklar yalnızca SEO açısından değil, kullanıcı deneyimi açısından da kritiktir. H1 etiketi,

kullanıcıların sayfanın ana içeriğini hızla kavramasına olanak tanırken, diğer başlıklar da her bölümün içeriği hakkında net bir fikir sunarak gezinmeyi kolaylaştırır.

Ana başlıkların (H1) arama motorları ve kullanıcılar için önemi şu şekilde sıralanabilir (Jerkovic, 2009; Yalçın & Köse, 2010):

- a. İçerik indeksleme ve anlama: Arama motorları, web sayfalarını indekslerken sayfanın başlığına ve H1 etiketine büyük önem verir. Bu başlıklar, sayfanın ana konusunu ve içeriğini belirtir. Arama motorları, bu başlıkları inceleyerek sayfanın neyle ilgili olduğunu anlar ve bu bilgiyi indeksleme işleminde kullanır.
- b. Anahtar kelimeler: Ana başlıklar, sayfanın anahtar kelimelerini içermesi gereken yerlerden biridir. Anahtar kelimeleri bu başlıklarda kullanmak, arama motorlarının sayfanın hangi konuyla ilgili olduğuna yardımcı olur.
- c. Kullanıcı deneyimi: Ana başlıklar, kullanıcılar için önemlidir çünkü sayfanın içeriğini hızlı bir şekilde anlamalarına yardımcı olur. Kullanıcılar, sayfanın başlığına ve H1 etiketine bakarak sayfanın ne hakkında olduğunu anlarlar. Bu durum kullanıcıların istedikleri bilgilere daha hızlı ulaşmalarını sağlar.
- d. Başlık etiketi sıralaması: Arama motorları, ana başlıkları sayfanın önemli bileşenleri olarak kabul eder ve bu başlıkları sıralamada dikkate alır. İyi optimize edilmiş başlıklar, sayfanızın daha üst sıralarda görünmesine yardımcı olur.
- e. Sayfa yapısı ve içerik düzeni: Başlıklar, sayfa yapısını ve içerik düzenini oluşturur. Başlıklar arasındaki hiyerarşi, sayfanın organizasyonunu gösterir ve kullanıcılara sayfanın hangi bölümlerini okumak istedikleri konusunda rehberlik eder.

Head (H1) etiketi gelişigüzel kullanılmamaktadır. Bu nedenle dikkate alınması gereken önemli hususlar bulunmaktadır. Bunlar şu şekilde sıralanabilir (Dalgaldere, 2020):

- a. H1 etiketi, sayfa başlığıyla aynı veya biraz farklı olmalıdır: H1 etiketi, sayfanın ana konusunu veya başlığını temsil etmelidir, ancak tamamen aynı olmak zorunda değildir. Anahtar kelimeleri içererek sayfanın içeriğini özetlemelidir.
- b. Başlıklarda anahtar kelimeler kullanılmalı: Başlıklarda, sayfanın ana konusuyla ilgili anahtar kelimeler kullanılmalı. Bu, arama motorlarının sayfayı ilgili anahtar kelimelerle ilişkilendirmeye yardımcı olur.
- c. Çok uzun başlıklardan kaçınılmalı: H1 başlıkları çok uzun olmamalıdır. Kısa, öz ve anlaşılır başlıklar tercih edilmelidir.
- d. H1 başlığı stilini diğer başlıklardan farklı şekilde yapılmalı: H1 başlığı, diğer başlıklardan (H2, H3, vb.) stil olarak farklı olmalıdır. Bu, sayfa yapısını ve hiyerarşiyi netleştirir.

- e. Başlıklar hiyerarşik bir şekilde kullanılmalı Sayfanın başlıklarını hiyerarşik olarak kullanmak, sayfanın organizasyonunu gösterir. Örneğin, H1 ana başlık, H2 alt başlıkları ve H3 alt başlıkları temsil edebilir. Bu, içeriğin akışını ve okunabilirliğini artırır.
- f. Sayfa başına yalnızca bir H1 etiketi kullanılmalı: Her sayfa için yalnızca bir H1 etiketi kullanılmalıdır. Bu etiket, sayfanın ana başlığını temsil eder ve birden fazla H1 etiketi kullanmak arama motorları ve kullanıcılar için kafa karıştırıcı olabilir.
- g. H1 etiketleri kullanıcının amacına uygun olmalıdır: H1 etiketleri, okuyucuların sayfayı ziyaret etme amacına uygun olmalıdır. Okuyucular, H1 etiketiyle sayfanın içeriği hakkında hızlı bir fikir edinmelidir.

Bu yönergeler dikkate alınarak H1 başlığı oluşturulabilir. Bu sayede hem arama motorları hem de kullanıcılar faydalanabilir. Ayrıca bu durum metnin SEO performansını artırmaya yardımcı olabilir ve içeriğin daha kolay anlaşılmasını sağlar.

Ana başlığın yanı sıra alt başlıkların da en iyi şekilde tasarlanması gerekmektedir. Alt başlıklar ana başlıkla bağlantılı olarak metinde yer alır. Dijital bir metinde ne kadar alt başlık olması gerektiğiyle ilgili kesin bir kural yoktur. Ancak metni de alt başlıklara boğmamak gerekmektedir. Şekil 14'te ana ve alt başlık örneklerini içeren dijital metin örneği bulunmaktadır.

Ergen çocuklarınızla böyle konuşmayın

Ergenlik döneminde çocuklarımızın psikolojilerinde ciddi değişiklikler görülür. Bu neden onlara karşı kullandığınız cümlelere çok dikkat etmelisiniz.

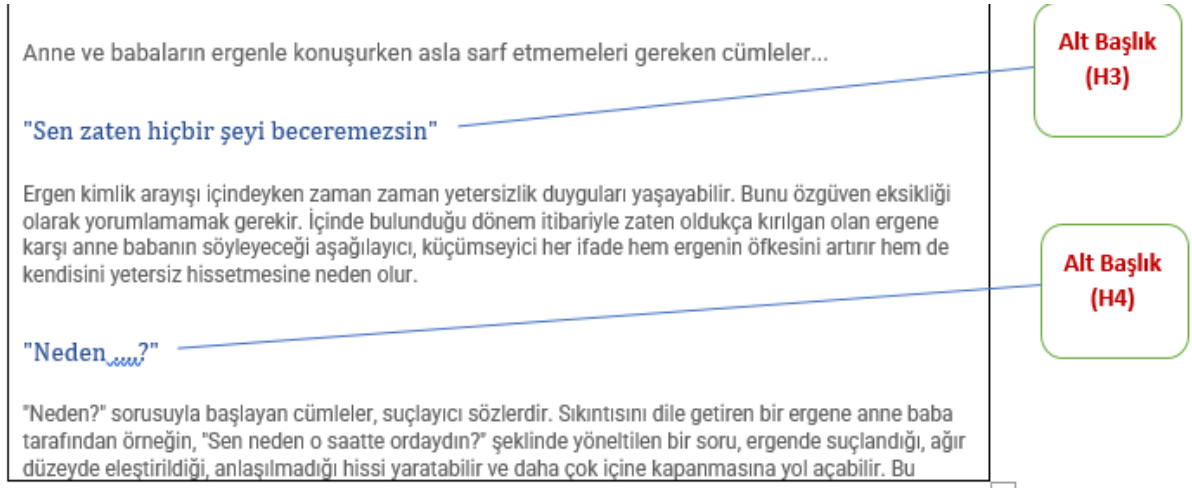

Ergenlik döneminde çocuğunuza bu cümleleri kullanmayın!

Ergenlik dönemi; çocukluk ve erişkinlik arasında yer alan biyolojik, psikolojik ile fiziksel değişimlerin yaşandığı hızlı bir büyüme ve gelişme dönemi. Genel olarak 12-19 yaş arasını kapsayan bu dönemde çocuk ve/veya genç yetişkin olmaya adım atar, ardı ardına pek çok davranış ve rol dener, duygu ile düşüncelerde karmaşıklık yaşar. Yapılan bilimsel çalışmalara göre; başta depresyon olmak üzere birçok ruh sağlığı hastalığı ergenlik döneminde daha sık görülür. Bu dönemde ergenin maruz kaldığı reddedici, tutarsız, denetimsiz anne baba tutumları, psikiyatrik hastalıklar için önemli bir risk faktörünü oluşturur. Bunun aksine döneme özgü bu kaotik süreçte anne ve babanın yol gösterici, kabul edici, gerektiğinde sınırlayıcı bir tutum içinde olması ise ergenin karşılaştığı yeni durumlarla baş etmesini kolaylaştırarak bu süreci daha uyumlu atlatmasını sağlar. İşte bu noktada ergenle "doğru iletişim kurmak" büyük önem taşır. Örneğin anne babaların kullandıkları bazı cümleler var ki 'yarar' yerine 'zarar' getirerek hem iletişimin kesilmesine hem de ergende depresyon ve anksiyete gibi ruhsal hastalıkların ortaya çıkmasına neden olabilir.

Ana Başlık (H1)

Alt Başlık (H2)

Şekil 14: Ana ve Alt Başlık Örneği

Alt başlık kullanırken dikkat edilmesi gereken hususlar şu şekilde ifade edilebilir (Dalgaldere, 2020):

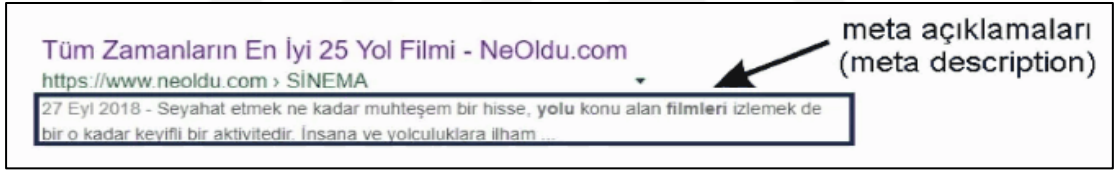
- İçerik hiyerarşisi oluşturulmalı: Alt başlıklar, metnin içeriğini hiyerarşik bir şekilde düzenlemeye yardımcı olur. H1 başlığı metnin ana konusunu temsil ederken, H2 başlıkları H1 altında yer alır ve daha spesifik konuları ifade eder. H3 başlıkları H2 altında ve daha ayrıntılı alt konuları temsil eder ve bu şekilde devam eder. Bu hiyerarşi, metnin düzenli ve okunabilir olmasına yardımcı olur.
- Anahtar kelimeleri kullanılmalı: Her alt başlık, metnin ilgili bölümünü veya alt konusunu açıklamak için önemli anahtar kelimeler içermelidir. Bu, arama motorlarına metnin içeriği hakkında daha fazla bilgi verir.
- Başlık stili ve biçimi: Alt başlıkların stilini ve biçimini (font, boyut, renk, vurgu vb.) ana başlıktan farklı yapılmalıdır. Bu, okuyucuların metnin yapısını daha kolay anlamalarına yardımcı olur.
- Kısaltmalar ve teknik terimler azaltılmalı: Okuyucuların metni anlaması önemlidir. Bu nedenle, teknik terimleri veya jargon kullanırken dikkatli olunmalı ve gerektiğinde açıklamalar eklenmelidir. Kısaltmalar ise mümkünse açıklanmalıdır.
- Mantıklı ve sıralı başlıklar kullanılmalı: Alt başlıkların sırası, içeriğin akışını yansıtmalıdır. Mantıklı bir sıra izlemek, okuyucuların bilgiyi daha kolay takip etmelerini sağlar.
- Görsel ve grafik desteği: Alt başlıkları görsel içerikler (resimler, grafikler, videolar) ile desteklemek, okuyucuların içeriği daha iyi anlamalarına yardımcı olabilir. Bu görseller, alt başlıklarla uyumlu olmalıdır.
- Okunabilirlik ve paragraf uzunluğu: Alt başlıkların altındaki paragrafların uzunluğuna dikkat edin. Paragraflar kısa ve anlaşılır olmalıdır.

- h. Bir sayfada ideal alt başlık sayısı: İdeal olarak, bir sayfada çok fazla alt başlık kullanmaktan kaçınılmalıdır. Sayfa uzunluğuna ve içeriğin karmaşıklığına bağlı olarak, ortalama olarak her bir konuyu temsil eden birkaç alt başlık kullanmak genellikle yeterlidir.

Alt başlıkları iyi tasarlamak, içeriğin daha iyi organize edilmesini, okunabilirliğinin artırmasını ve kullanıcıların metni daha iyi anlamasını sağlar. Ayrıca, arama motorlarına metnin yapısını ve önemli anahtar kelimeleri iletmede yardımcı olur. Nitekim arama motorları için metinlerin içeriğinin kategorize edilmesinde ve anlamlandırılmasında alt başlıklar belirleyicidir.

1.6.2.4. Meta açıklamalar

Arama motoru sonuçlarında gezinirken, sayfalar hakkında bilgi edinmeyi sağlayan kısa metinlere bulunur. Bu metinler, meta açıklamalardır. Sayfanın içeriğini ve öne çıkan bilgilerini özetleyen bu metinler, kullanıcıların tıklama kararı vermeden önce önemli bir rol oynar. Meta açıklama SEO açısından önemli bir kriterdir. Ancak meta başlık oluşturmak için internette alan adı (domain) satın almak gerekmektedir.

Şekil 15: Meta Açıklama Örneği

Meta açıklama (description) kısımlarının taşınması gereken nitelikler aşağıda belirtilmiştir (Enache, 2014; Patel & Gaharwar, 2018):

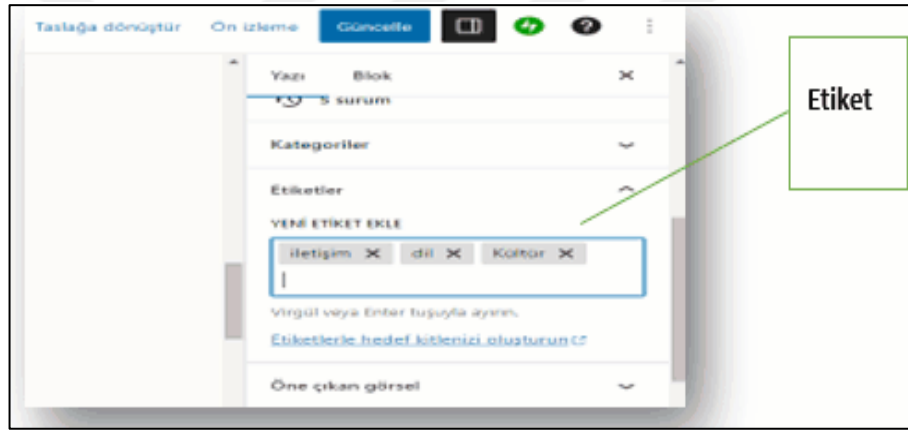
- Kısa ve öz: Meta description, genellikle 150 ila 160 karakter arasında olmalıdır. Bu sınırlama, arama sonuçlarında metnin tamamının görüntülenmesini sağlar.
- Anahtar kelimeler: Meta description içinde önemli anahtar kelimeleri kullanmak, sayfanın ilgili olduğunu ve arama sorgusuyla uyumlu olduğunu gösterir. Ancak, anahtar kelimelerin doğal ve anlamlı bir şekilde kullanılması önemlidir.
- Çekici ve bilgilendirici: Meta açıklama, kullanıcıların ilgisini çekmek ve sayfayı tıklamaya teşvik etmek için etkili ve açık bir şekilde yazılmalıdır. Sayfanın içeriğini özetlemeli ve kullanıcılara ne bekleyebileceklerini anlatmalıdır.
- Tekil ve özgün: Her sayfa için özgün bir meta açıklama oluşturmak önemlidir. Bu, sayfanın benzersizliğini gösterir ve kullanıcıların hangi sayfayı ziyaret etmek istediklerini daha iyi anlamalarına yardımcı olur.

- e. Doğru ve güncel bilgi: Meta açıklama, sayfanın içeriğiyle uyumlu ve güncel bilgiler içermelidir. Kullanıcılar arama sonuçlarındaki açıklamaların doğru olduğunu beklerler.

Meta açıklama metni 120-158 karakteri geçmeyecek şekilde düzenlenmelidir. Google 155 karaktere kadar göstermektedir. Bu nedenle bilgisayar botları için değil gerçek okuyucular için ilgi çekici ve özenli dijital bir metin hazırlanmalıdır.

1.6.2.5. Etiket ifadeler

SEO parametreleri ve etiketleri, arama motorları ile web siteleri arasındaki iletişimi sağlayan kritik öneme sahip araçlardır. Web geliştiricileri tarafından arama motoru botlarına sayfaların içeriği ve anlamı hakkında bilgi vermek için kullanılırlar. Şekil 16'da Wordpress sayfasında hazırlanan metinle ilgili etiket ifadeler bulunmaktadır.

Şekil 16: Wordpress Etiket İfade Örneği

Etiket ifadeler seçilirken metindeki anahtar kelimelerinin de kullanılması gerekmektedir. Etiket ifadeler web sayfasında yazılan metinleri kategorize etmede oldukça faydalıdır. Okuyucu ilgili etiket ifadeye tıkladığında aradığı metne rahatlıkla ulaşabilir. Bu nedenle dijital metin yazarı etiketleme işlemini yazılan konuyu kapsayacak şekilde belirlemelidir.

1.6.2.6. Özetleme

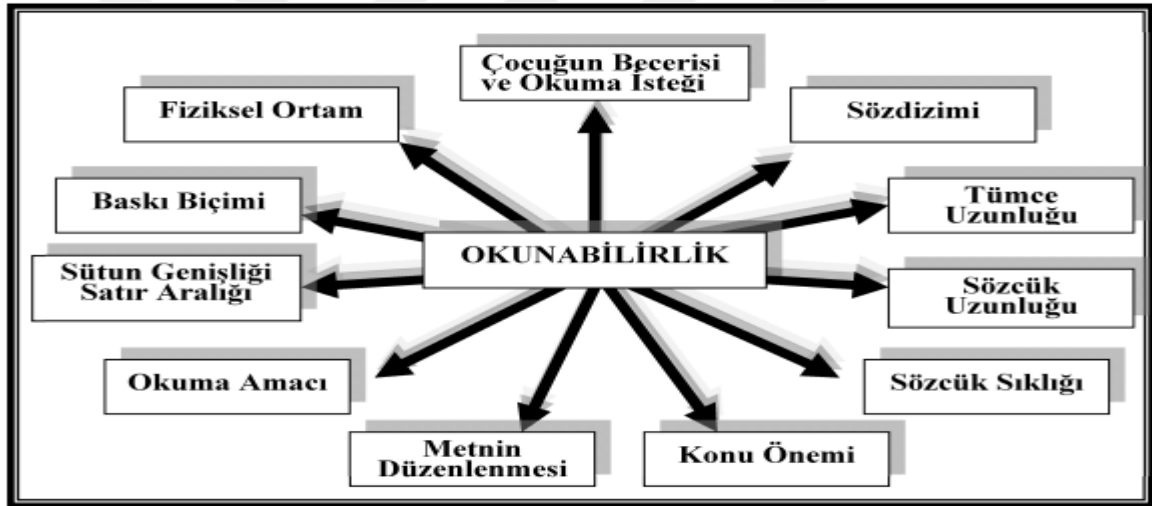
Hazırlanan metinle ilgili özetler, konuyla ilgili nelere değinildiği ve metnin içeriğinin neleri kapsadığını belirtir. Okur, özeti ilgi çekici bulursa okumaya devam eder. Bu nedenle özeti dikkat çekici olması gerekir. Ayrıca özetle anahtar kelimelerin bulunması önemlidir. Şekil 17'de Wordpress sayfasında hazırlanan metinle ilgili özet örneği bulunmaktadır.

Şekil 17: Wordpress Özet Yazma Örneği

1.6.2.7. Okunabilirlik

Okunabilirlik bir metnin, okuyucular tarafından anlaşılması ve okunması kolay olup olmadığını ifade eder. Okunabilirlik kavramı Şekil 18’de görülen unsurları kapsamaktadır (Çetinkaya, 2010, s. 13):

Şekil 18: Okunabilirlik Kavramını İçeren Unsurlar

Dijital metinlerin okunabilirliği, internet kullanıcılarının bilgiye erişimini hızlandırmak ve gereksiz yere zaman kaybetmemek amaçlarına hizmet etmektedir. İyi bir metin okunabilir olmalıdır, çünkü metnin okuyucu tarafından anlaşılması okunabilirlik ile doğru orantılıdır. SEO uyumlu yazılarda okunabilirliği etkileyen faktörler aşağıda belirtilmiştir (Roumeliotis & Tselikas, 2022; Yang & Shin, 2021):

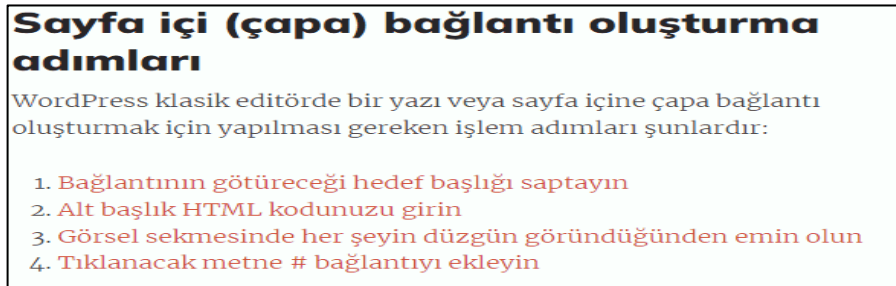
- Cümle uzunluğu
- Kelime uzunluğu
- Bağlaç kullanım sıklığı
- Farklı kelimelerin toplam kelimeler oranı
- Zor ve karmaşık kelime sayıları

- f. Yabancı Kelime sıklığı
- g. Alan terimleri
- h. Somut/Soyut kelime sayıları
- i. Paragraf uzunluğu
- j. Görsel kullanımı
- k. Madde işaretleri ve numaralandırma
- l. Yazı tipi ve boyutu:
- m. Satır aralığı
- n. Metin renkleri

1.6.2.8. Metin içi ve dışı link (bağlantı) inşası

Link inşası site içi ve dışı olmak üzere iki boyuta sahiptir. Sayfalar arası verilen linkler site içi bağlantı (internal link) olarak adlandırılırken, başka bir sitenin verdiği bağlantılar ise site dışı bağlantılar (external link) şeklinde adlandırılır.

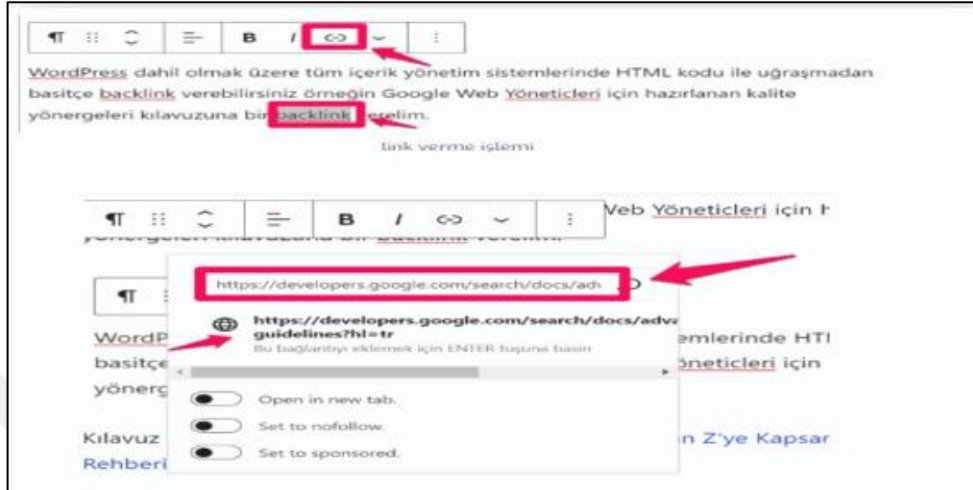
Site içi link (bağlantı) inşası SEO açısından önemlidir. Okuyucular sitenin ilgili bölümlerine, diğer metinlere ve konulara rahatça geçebilir. Site düzeyinde yapılan bağlantı aynı zamanda metin düzeyinde de yapılabilir. Metnin ilgili bölümlerine hızlıca geçişi sağlayan metin içi bağlantılar kurmak metnin SEO değerini artırabileceği gibi arama motorları açısından da organik bir trafik oluşturmaya katkı sağlar. Bu sayede metin daha fazla okuyucuya ulaşabilir. Metin içi bağlantıların kaç tane olacağına ilişkin belli bir sayı olmasa da ortalama 300 kelime için 3 bağlantı bulundurulması uygundur. Ancak 150 kelimenin altı için bir kelimeden link verilmesi daha verimli olacaktır (Gülten & Kolci, 2019). Şekil 19’da metin içi bağlantı örneği görülmektedir:

Şekil 19: Metin İçi Link (Bağlantı) Örneği

Şekil 19’da görüleceği üzere oluşturulan metin, konu sıralamasına göre 4 bölümden oluşmaktadır. Dijital metin yazarı bu bölümlere metin içi bağlantı vererek okuyucuların anında o bölüme bir tıklama ile gitmelerine katkı sağlamaya çalışmıştır. Bu şekilde hem okuyucu hem de arama motoru dostu metin oluşturulmuş olunur.

Site içi bağlantıların yanı sıra site dışı link (bağlantı) verme işlemi de dijital metinlerde sıklıkla yapılmaktadır. Metinlerarasılık kavramıyla örtüşen bir durumdur. Dijital metin yazarı yararlandığı kaynağı doğrudan okuyucuya sunabilmektedir. Bu bilginin etkileşimli ve hızlı yayılması adına oldukça önemlidir. Şekil 20’de metin dışı link (bağlantı) örneği bulunmaktadır:

Şekil 20: Metin Dışı Link (Bağlantı) Örneği

Metin dışı bağlantılar, genellikle “Backlink” olarak adlandırılır ve bir web sitesinden başka bir web sitesine veya web sayfasına yönlendiren bağlantılardır. Bu bağlantılar metin içeriği içinde bulunmazlar, yani metin dışıdır. Metin dışı bağlantılar, web siteleri arasında trafiği yönlendirmek, SEO için veya diğer web sitelerine referans vermek için kullanılır.

Metin dışı bağlantılar şu şekillerde olabilir (Enache, 2014; Mavridis & Symeonidis, 2015):

- Görüntü bağlantıları (Image Links): Bir resmin üzerine tıklandığında başka bir web sayfasına veya kaynağa yönlendiren bağlantılardır. Örneğin, bir ürünün fotoğrafına tıklandığında, o ürünün satıldığı web sitesine yönlendiren bir görüntü bağlantısı olabilir.
- Video bağlantıları (Video Links): Videoların altına eklenen bağlantılar, kullanıcıları ilgili web sayfasına yönlendirebilir. Örneğin, bir YouTube videosunun açıklamasında bulunan bir bağlantı, videoyu izleyenleri belirli bir web sitesine gönderebilir.
- Ses bağlantıları (Audio Links): Podcastler veya ses kayıtları içinde bulunan bağlantılar, dinleyicileri ilgili web sitelerine veya kaynaklara yönlendirebilir.
- Logo bağlantıları (Logo Links): Bir web sitesinin logosu, genellikle ana sayfaya yönlendiren bir bağlantı olarak kullanılır.

- e. Sembolik bağlantılar (Symbolic Links): Web sitesi sahipleri bazen belirli semboller veya simgeler kullanarak metin dışı bağlantılar oluştururlar.

Metin dışı bağlantılar, web sitesinin trafiğini artırmak, kullanıcıları belirli içeriklere veya kaynaklara yönlendirmek ve SEO açısından önemli geri bağlantılar oluşturmak için kullanılabilirler. Ancak, bu tür bağlantılar da kötü amaçlı olarak kullanılabilir veya zararlı içerik olarak algılanabilir, bu nedenle bağlantı oluşturulurken dikkatli olması gerekmektedir.

1.6.2.9. Yazı tipi

Okunabilirlik yönünden önemli bir faktör olan yazının tipi ve fontunun büyüklüğü metnin SEO değerini ortaya koymada belirleyici olmaktadır. Herkes tarafından kabul edilebilir bir yazı tipinden ve boyutundan bahsedilemez. Çünkü yazı tipi kişisel tercihe bağlıdır. Fakat genel olarak dijital dünyada sıklıkla kullanılan en ideal yazı boyutu 14px–18px aralığında yer almaktadır. Kullanıcıların basılı bir metni nasıl okudukları göz önüne almak gereklidir. İnsanlar kitapları genellikle yakın mesafeden, bilgisayar ekranındaki yazıları daha uzaktan okur. İnsanlar genel olarak kitapları 25-30 cm mesafeden okurken bilgisayar ekranındaki yazıları ise 50-60 cm mesafeden okur. Bu bağlamda dijital metinler 14-16 px aralığında yazılabilir.

İnternet üzerinde kullanılan yazı fontları çeşitlilik gösterse de bazı yazı tipleri daha yaygın olarak tercih edilir. Bu yaygın yazı fontları arasında aşağıdakiler öne çıkmaktadır (digipeak, 2024):

Arial: Microsoft tarafından geliştirilen Arial, sans-serif kategorisinde yer alan ve çok sık tercih edilen bir yazı tipidir. Basitliği ve temiz bir görünümüne sahip olması, onu web sitelerinden sunumlara kadar pek çok alanda kullanılabilir kılar.

Times New Roman: Times New Roman, serif özellikleri taşıyan klasik bir yazı tipidir. Karakterlerin uçlarında bulunan küçük çıkıntılar, bu yazı tipine karakteristik bir görünüm kazandırır. Genellikle resmî belgelerde ve akademik yazılarda tercih edilir.

Verdana: Sans-serif yazı tiplerinden biri olan Verdana, özellikle web ortamında okunabilirlik göz önünde bulundurularak tasarlanmıştır. Büyük harflerin ve rakamların kolayca ayırt edilebilmesi, bu yazı tipini dijital içerikler için ideal bir seçenek hâline getirir.

Open Sans: Open Sans, Google'ın geliştirdiği ve internet üzerinde en sık kullanılan yazı tiplerinden biridir. Sade, modern ve profesyonel görünümü, bu yazı tipinin geniş bir yelpazede kullanılmasını sağlar. Hem web tasarımı hem de uygulama arayüzlerinde tercih edilir.

Roboto: Roboto, geometrik şekillerle eğrilerin uyumlu bir şekilde birleştiği, modern bir yazı tipidir. Doğal bir görünüme sahip olan bu font, başlıklardan içerik metinlerine kadar farklı alanlarda kullanılabilir. Google’ın popüler yazı tiplerinden biri olan Roboto, aynı zamanda birçok işletim sisteminde varsayılan yazı tipidir.

Bu yazı tipleri, yaygın olarak kullanılan örneklerdir, ancak internet üzerinde birçok farklı yazı fontu bulunmaktadır. Hangi yazı fontunun kullanılacağı, tasarım tercihlerine, amaçlara ve kullanıcı kitlesine bağlı olarak değişebilir. Yazı fontu dışında okurun, herhangi bir dijital metinde ne kadar zaman geçirdiğini etkileyen önemli bir unsur ise metnin arka plan rengidir. Metnin arka plan rengi, açık renk arka plan üzerine koyu renkle yazılmalıdır (Işır vd., 2021).

1.6.2.10. Yazım ve noktalama kuralları

Yazım ve noktalama kuralları, dijital metinlerin anlaşılabilirliği ve okunabilirliği açısından gereklidir. Doğru kullanılan noktalama işaretleri ve kelimelerin yazılışı, metnin anlamını netleştirir ve okuyucunun metni daha kolay anlamasına yardımcı olur. Ayrıca, dijital metinlerin internet üzerinden yaygın olarak paylaşılması ve okunması nedeniyle, yazım ve noktalama hataları metnin ciddiyetini ve güvenilirliğini olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle, doğru yazım ve noktalama işaretleri kullanımı, dijital metinlerdeki iletilerin etkili ve profesyonel bir şekilde sunulması için son derece önemlidir.

1.6.2.11. Görsel ve işitsel unsurlar

Günümüzde internet ve iletişim teknolojilerinin yaygınlaşmasıyla geleneksel metinlerin yerlerini görme, duyma, işitme ve bazen de dokunma duyusuna hitap eden dijital metinler almıştır. Bu durum metnin daha iyi anlaşılmasını sağlayacağı gibi farklı zekâ çeşitlerine sahip insanlara hitap etmesi açısından oldukça faydalıdır.

Dijital metinler, basılı metinlere göre ortamın vermiş olduğu imkânlar ve kullanıcıların tercihlerine göre görsel ve işitsel unsurlar barındırabilir. Bu durum metnin niteliğini, okunma oranını ve SEO değerini olumlu yönde etkilemektedir. Bunun yanı sıra metinde verilmek istenen mesaj görsel ve işitsel unsurlarla daha anlaşılır olur. Bu unsurlar şu şekilde sıralanabilir:

- a. Görsel içerikler: Fotoğraflar, infografikler, illüstrasyonlar, grafikler ve diğer görsel unsurlar içerikleri daha ilgi çekici ve anlaşılır hâle getirebilir.
- b. Video içerikler: Videolar, okuyucuların dijital metne ilgisini çeker ve metni okuma süresini de artırır.

- c. İşitsel içerikler: Podcast'ler, sesli kitaplar ve diğer işitsel içerikler, kullanıcılara alternatif bir içerik türü sunar. İşitsel içeriklerin de metin tabanlı içerikler gibi SEO'ya uygun olması önemlidir.

Konunun daha iyi anlaşılması açısından Şekil 21'de ses ve görsel unsur içeren dijital metin örneği bulunmaktadır.

Şekil 21: Ses Dosyası Örneği

Dijital metinlerde ses ve görsel unsurların nasıl kullanılması gerektiği önemli bir meseledir. Bu nedenle aşağıda belirtilen hususlara dikkat edilerek görsel, video ve ses dosyaları kullanılması gerekir (Adams, 2013; Dover & Dafforn, 2011):

- Metnin konusu bağlamında görsel, video ve ses dosyaları kullanılması gerekir.
- Hedef kitlenin ilgi alanlarına ve ihtiyaçlarına uygun görsel, ses ve video öğeleri seçilmelidir.
- Görsellerde, video ve ses dosyalarında okuyucuların duyarlılıkları ve rahatsızlık seviyeleri göz önünde bulundurulmalıdır.
- Görseller, video ve ses dosyaları yeterli oranda dijital metinlerde yer almalıdır. Dijital metinlerde görsel, ses ve video kullanımında aşırıya kaçılmamalıdır.
- Okuyucunun dikkatini çekmek için kısa ve öz tutulmalıdır. Uzun video veya ses kayıtları sıkıcı olabilir ve metnin SEO değerini düşürebilir.
- Görsel, video ve ses dosyaları engelli kullanıcılar için erişilebilir ve kaliteli olmalıdır.
- İnternet üzerinde kullanacak görsel, ses ve video öğelerinin telif haklarına uygun olduğundan emin olunmalıdır. Lisanssız veya izinsiz içerikler kullanmak yasal sorunlara neden olabilir.

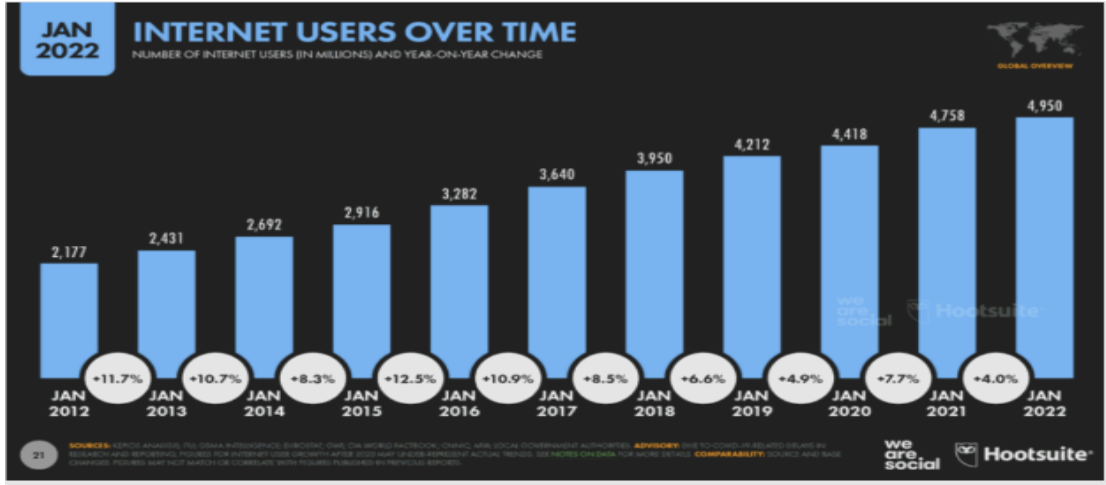
1.6.2.12. Özgünlük, telif ve intihal kuralları

Yazılan metinlerin özgün olması SEO açısından önemlidir. İçerikler kopya yapıya sahipse, özgün değilse ve başka noktalardan alınarak çalıntı gerçekleştirilmiş ise hem Google hem de diğer arama motorları bu içerikleri kabul etmeyerek sayfayı sıralamaya almayacaktır. Bu nedenle içerik özgünlük kontrolü gerçekleştirilip, içeriklerin özgün ve kendine has bir yapıda olmasına dikkat edilmesi gerekir. İçerik özgünlük testi gerçekleştirmek için kullanılan sistemler çok pratik ve hızlı bir şekilde sonuç elde edilmesine yardımcı olmaktadır. Bunlar arasında öne çıkanlar şu şekildedir:

- a. Kopya kontrol: En iyi sonuçları sağlayan içerik özgünlük testi araçlarından biri olarak her gün 1 adet içerik ücretsiz şekilde kontrol edildikten sonra gün içerisinde ücreti mukabilinde diğer kontroller yapılabilir.
- b. Plagiarisma: Ücretsiz olarak kullanabilen ve 190 üzerinde dili destekleyen yapısıyla tercih edilebilir. Bu konuda en eski sistemlerden biri olmakla birlikte aynı zamanda dil bilgisi kontrolü yapmak için de kullanılabilir.
- c. Grammarly: Genellikle dil bilgisi kontrolü gerçekleştirmek için kullanılsa da üzerinden içerik özgünlük testi için tercih edilmektedir.
- d. Copyscape: Ücretsiz bir sürüme sahip olduğu için tercih edilen uygulamalardan biri olmakla birlikte daha doğru sonuçlar için ücretli abonelik imkânı da bulunmaktadır.
- e. Smallseotools: Arama motoru optimizasyonu konusunda en çok kullanılan sayfalardan biri olmakla birlikte içerik özgünlük testi gerçekleştirmek için sadece 1000 kelimeye kadar olan metinleri gereken alana kopyalama ile sonuç vermektedir.

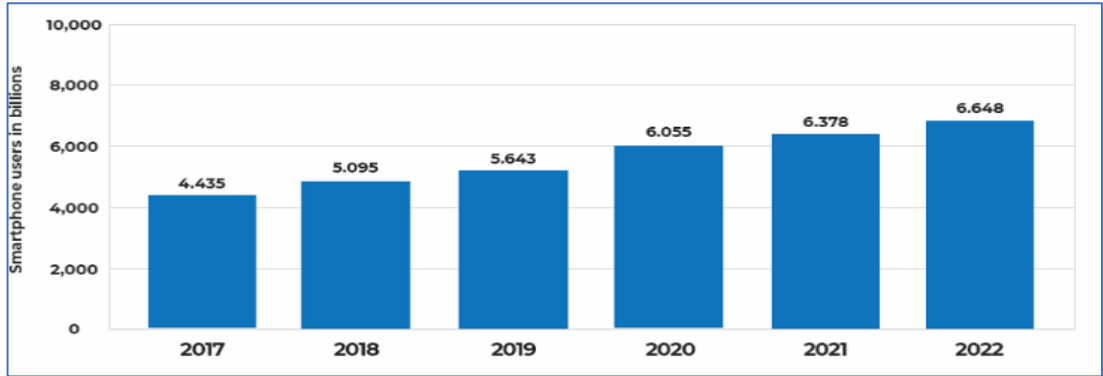
1.7. DİJİTAL METİN YAZARLIĞI

Günümüzde internet, bilgisayar ve uydu teknolojileri hızlı bir şekilde gelişim göstermektedir. Ülkeler, kurumlar, şirketler ve çeşitli organizasyonlar dijital dönüşüme ayak uydurmak için çaba göstermeye ve yatırım yapmaya devam etmektedir. İnternet, bilgisayar ve mobil teknolojilerine yapılan yatırımlar sayesinde her geçen gün insanların internete erişimi daha kolay ve az maliyetli olmaktadır. Bütün bu gelişmeler çevrim içi ortamları kullananların sayısında önemli değişikliklere sebep olmuştur. Bu değişiklikler çeşitli araştırmalara konu olmuştur. Şekil 22’de “We Are Social Global Dijital 2022 Raporu” verileri bu değişimi gözler önüne sermektedir.

Şekil 22: İnternet Kullanıcı Verileri

“We Are Social Global Dijital 2022 Raporu” verilerinden anlaşılacağı üzere internet kullananların sayısı, 2022’nin Ocak ayında 4,95 milyara çıkmıştır. Bu veriler doğrultusunda dünya nüfusunun %62,5’i internet kullanmaktadır. Yine Şekil 22’den anlaşılacağı gibi 2012-2022 yılları arasında kapsayan 10 yıllık süreçte internet kullananların sayısı artarak 2 kata çıkmıştır. Bu artışın önemli sonuçları olmuştur. Özellikle ticaret, sanayi, eğitim vb. alanlarda internet kullanımı vazgeçilmez unsura dönüşmüştür. Diğer internet mecrasında içeriklerin katlanarak artmasıdır. Bir diğeri ise akıllı telefon, bilgisayar ve laptop gibi cihazların kullanan sayısındaki değişimlerdir. Bu değişimlere yönelik birçok kurum ve kuruluş çeşitli araştırmalarda bulunmuşlardır. Bunlardan “Statista” tarafından yapılan araştırma sonuçları Şekil 23’te yer almaktadır.

Şekil 23: Akıllı Telefon Kullanıcı Verileri

Statista’nın araştırma sonuçlarına göre 2022 yılında dünyada akıllı telefon kullanan insan sayısı 6.648 milyara çıkmıştır. Başka bir ifadeyle dünya nüfusunun %83,72’si akıllı telefonu vardır. Bunun yanı sıra akıllı telefonlarda kullanıcı oranı 2017-2022 yılları arasında %50,39 oranında artış sağlamıştır.

Gerek internet teknolojilerinde gerekse akıllı telefon vb. dijital araçları kullanan sayısındaki artışa paralel olarak web siteleri ve bu sitelerdeki içeriklerde de niceliksel olarak hızlı bir artış olduğu çeşitli araştırmalarla ortaya konulmuştur. Güncel istatistik sonuçlarının bazıları şu şekildedir (Internet Live Stats, Statista, Netcraft, Semrush, Smilarweb, We are Social, Siteefy):

- a. Haziran 2023 Web Sunucusu Araştırmasına göre dijital dünyada 1.106.671.903 milyar Web sitesi bulunmaktadır. Bu sitelerin 201.898,446 milyonu aktif iken 904,773,457 pasiftir.
- b. Google’da günlük 8.5 milyar arama yapılmaktadır.
- c. Günlük 7.5 milyon blog yazısı yayınlanmaktadır. Yaklaşık 600 milyon blog bulunmaktadır.
- d. İnsanların %46’sı blog yazarlarının önerilerini dikkate almaktadır.
- e. Her gün e-posta kullanan kişi sayısı 4 milyardır.

İnternetteki web sayısı arttıkça içerikler oldukça önemli olmuştur. Web sitelerindeki içeriği önemli kılan birçok unsur bulunmaktadır. İnternette bulunan her şey dijital içerik kapsamına girmektedir. Dijital içerik, metin başta olmak üzere ses, görüntü, oyun, e-kitap, e-dergi, e-gazete, grafik ve animasyonlara kadar pek çok farklı biçimi içine alan devasa bir evren olarak ifade edilebilir. YouTube’da izlenen videodan internette okunan haberlere kadar hepsi dijital içeriğin bir parçasını oluşturmaktadır. Yalnızca bilgisayar kökenli veri değil nesnelerin interneti sayesinde gelecekte çok daha fazla eşya veri üretim için araç hâlini alacaktır. Buzdolabından televizyona, kombiden jakuzilere kadar pek çok eşya internete bağlı olarak veri üretmektedir. Aynı zamanda sosyal medya platformları üzerinden gerçekleştirilen tüm etkinliklerin (tweet, hikâye, paylaşımı yorumlar, beğeniler vb.) tamamı dijital içerik kapsamına girmektedir. Bu anlamda dijital içerik her yerde ve her an artarak devam etmektedir (Dalgaldere, 2020).

İnsanlar, dijital mecrada bulunan içerikler sayesinde araştırma yapma, yeni konuları keşfetme ve kendilerini geliştirme aktivitelerini büyük ölçüde dijital alanlara taşıdılar. Eskiden kitaplar ve dersler aracılığıyla öğrenilen bilgilere erişmek, artık günümüzde birkaç tıklama uzaklığındadır. Özellikle bloglar, videolar, bodcastler, eğitim platformları ve sosyal medya araçlarında paylaşılan bilgiler öğrenme deneyimlerini zenginleştiren ve kişiselleştiren çeşitli kaynaklara dönüştür. Dijital içerikler, sadece bilgi kaynakları olarak değil, aynı zamanda rehberlik eden ve düşünce biçimlerini şekillendiren araçlar hâline gelmiştir.

Dijital dünyadaki içerikler arasında metin her zaman önemini korumuştur. Dijital içerikleri anlaşılmasını sağlayan unsur metinlerdir (Dalgaldere, 2020). Dijital dünyada

milyarlarca insanın kullandığı sosyal medya araçlarında sürekli içerikler paylaşılsa da metin her zaman bu paylaşımların bir parçası ve destekleyicisi konumundadır. Bu durum dijital bir metni oluşturma veya dijital bir içeriği amaca uygun yazabilme becerisini gündeme getirmiştir. Bu anlamda dijital metin yazarlığı başka bir deyişle online (çevrim içi) içerik yazarlığı kavramı doğmuştur.

Dijital metin yazarlığı, internet ve diğer dijital platformlar için içerik üreten bir meslek dalıdır. Dijital metin yazarları; blog yazıları, makaleler, sosyal medya gönderileri, e-posta pazarlama kampanyaları, web siteleri için çeşitli içerikler yazar. Genel olarak dijital metin yazarları aşağıda belirtilen alanlarda metinler oluşturmaktadır (Dalgaldere, 2020; Gezginci, 2016):

- a. Reklam ve tanıtım yazarlığı: Firmaların ürünlerini ve hizmetlerini tanıtmak amacıyla metinler yazan yazarlık türüdür. Reklam ve tanıtım yazarları; reklam kampanyaları, broşürler, reklam metinleri ve diğer tanıtım materyalleri yazar.
- b. Makale ve blog yazarlığı: Haber siteleri için veya bireysel olarak düzenli biçimde makaleler, blog yazıları ve haberler üreten yazarlardır.
- c. Sosyal medya yazarlığı: Sosyal medya platformları ve firmaların dijital ortamlarda varlıklarını güçlendirmeleri için için metin yazan yazarlardır.
- d. SEO uyumlu içerik yazarlığı: SEO kurallarına uygun metinler yazan yazarlardır. İçeriklerin web sitelerinin arama motorlarında üst sıralarda listelenmesine yardımcı olur.
- e. Video içerikler için tanıtım yazarlığı: Video içerikleri için metinler yazan yazarlardır. Videoların daha etkili ve anlaşılır olmasına yardımcı olurlar. Bu, video açıklamalarını içermektedir.
- f. E-kitap yazarlığı: Çevrim içi okuyucular için elektronik kitaplar yazan yazarlardır. Bu alanda çalışan yazarlar genellikle belirli bir konuda uzmanlaşmıştır. Bu yazarlık türünde uzun formatlı metinler olma esastır.

Yukarıda sıralanan yazarlık türlerinin tamamı dijital metin yazarlığı kapsamında değerlendirilebilir. Çünkü dijital ortamların ihtiyaçlarına yönelik çeşitli türlerde metin üretme söz konusudur.

Dijital metin yazarlığı, yazılı bir metnin oluşum aşamalarını değiştirmiştir. Basılı metin yazarlığında mümkün olmayan birçok unsur artık kolay bir şekilde yazma sürecinde ve sonunda halledilmektedir. Bu yüzyıllar süren yazma alışkanlığını değiştirmiştir. Yazma sürecinde dijital metin yazarlığı ile ortaya çıkan değişimlerin bazılarını şunlardır:

Bilgisayar ekranlarında klavye tuşlarına dokunarak yazan metinlerin yazarları, noktalama, imlâ, metin ve sayfa tasarımı gibi geleneksel yazarlıkta, yazma sürecine eşlik eden görevleri, en sona erteleyebilirler. Metin düzenleme ve editörlük işlemleri, elektronik metnin her türlü dışsal müdahaleye açık oluşu yüzünden yazma işlemi bittikten sonra gerçekleştirilebilmektedir. Metin oluşturma'nın asli unsurlarından bazılarını metin bittikten sonra yapılabilmesi, metin yazma sürecinin de değiştiği anlamına gelir. Yazar, düşüncelerini organize etmeyi, yazma sürecinin her aşamasına eşlik eden bir koşul olarak görmez. Elektronik metnin geçirgen yapısı, yazma edimini iş birliğine açık hâle getirir (Gezginci, 2016, s. 275).

Dijital metin yazarlığı ile basılı ortamlarda yazma arasında farklılıklar genel olarak şu şekilde belirtilebilir (Çetin, 2023; Güneş, 2016b):

- a. Ortam: Dijital metin yazarlığı, çevrim içi ortamlar için yazılan metinleri kapsamaktadır. Web siteleri, bloglar, sosyal medya, e-kitaplar gibi dijital ortamlar için metin üretir. Geleneksel yazarlıkta ise basılı ortam yani kâğıt vasıtasıyla metinler oluşturulur.
- b. Hızlılık ve erişim: Dijital metin yazarları, metinlerini hızlı bir şekilde yayınlanmasını sağlayabilir ve milyonlarca kişiye anında ulaşabilir. Geleneksel yazarlar yazdıkları metinlerin basım süreçleri nedeniyle bu hız ve erişimi yakalayamayabilir.
- c. Etkileşim: Dijital metinler genellikle okuyucularla etkileşim içindedir. Yorumlar, paylaşımlar ve geri bildirimler okuyucuların metinler hakkında düşüncelerini paylaşımlarına imkân vermektedir. Geleneksel yazarlıkta ise anında geribildirim ve etkileşim daha sınırlıdır.
- d. Kısa ve öz metinler: Dijital metinler genellikle kısa ve öz olması gerekmektedir. İnternet kullanıcıları, hızlı bir şekilde bilgiyi elde etmek isterler, bu doğrultuda dijital metin yazarları uzun paragraflara nazaran kısa ve etkileyici metinler yazmayı tercih edilir. Geleneksel yazarlıkta ise daha uzun ve ayrıntılı metinler yazma konusunda daha özgürlerdir.
- e. SEO: Dijital metin yazarlığı, SEO ilkelerine dayalı olarak metinler oluşturmak zorundadır. Özellikle anahtar kelimelerin bilinçli olarak kullanılması, metnin arama motorlarının algoritmalarında daha iyi sıralanmasını sağlayacaktır. Geleneksel yazarlıkta SEO odaklı yazma amacı bulunmamaktadır.
- f. Güncelleme: Dijital metinler, güncel olaylar ve haberlerle daha yakından ilişkilendirilebilir. Bu nedenle, dijital metin yazarları genellikle güncel kalmak zorundadır. Geleneksel yazarlık ise sürekli güncel olma gibi durumu yoktur.

- g. Çeşitlilik: Dijital metin yazarları, reklam metinleri, bloglar, sosyal medya içerikleri, e-kitaplar gibi bir dizi farklı türde dijital metinler üretebilirler. Geleneksel yazarlıkta ise genellikle belirli bir türde uzmanlaşma söz konusudur.

Web teknolojilerinde yaşanan gelişmeler dijital metinlerde ve yazarlarda değişimi zorunlu kılmaktadır. Bu bakımdan dijital metinlerin yapısı ve dijital metin yazarlığı sürekli değişime ve gelişime açık bir niteliğe sahip olduğu söylenebilir. Özellikle Web 2.0 teknolojisinin yerini yavaş yavaş Web 3.0 teknolojisini alması internet ortamında birçok şeyi etkilemiş ve değiştirmiştir (Yağcı, 2009). Web 3.0 Semantik (anlamsal) Web olarak nitelendirilmektedir. Web 3.0'ün en temel niteliği, insanların ve arama motorları algoritmalarının anlayabileceği bir dijital içerik oluşturmayı hedefleyen kurallar ve teknolojiler sunması şeklinde belirtilebilir (Karalar & Özdemir, 2013). Ayrıca Semantik Web, bilgilerin ve verilerin insanlar tarafından daha iyi anlaşılabilir ve bilgisayarlar tarafından daha kolay işlenebilir hâle getirilmesini hedefler. Bu, web üzerindeki bilgilerin sadece insanlar için değil, aynı zamanda makineler için de daha anlamlı hâle gelmesini sağlamaktadır.

Günümüzde web içerikleri insanlar kadar makineler tarafından da anlaşılabilir. Web üzerinde paylaşılan tüm içerikler semantik arama motorları tarafından eş anlamlılar, varyantları ve alt türlerini destekleyecek biçimde kullanıcı sorgularıyla eşleştirilmektedir. Söz konusu durum web içeriklerinin daha nitelikli biçimde hazırlanması gerekliliğinin doğurmaktadır. Web sitesinde yer alan tüm sayfalar yazılar, görseller, videolar, başlıklar ve etiketler Semantik Web dünyası için sınıflandırılması ve kategorilendirilmesi gereken unsurlar olarak algılanır. İşte bu yüzden henüz arama motoru araçları mevcut içeriği tanımlama işine başlamadan içerikleri tanımlamaya kategorilendirmeye uygun bir biçimde hazır bulundurmak oldukça önemli bir durumdur (Dalgaldere, 2020). Bu bağlamda dijital dünya için hazırlanan tüm içerikler Semantik Web için önemli hâle gelmiştir. Dijital metin yazarlarının da bir yandan nitelikli yazılar üretebilme becerisine sahip olması, diğer yandan Semantik Web algoritmasına uygun yazılar yazması gerekmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde dijital metin yazarlığı geleneksel yazarlıktan daha meşakkatli bir niteliğe sahip olduğu söylenebilir.

Dijital metin yazarlığı Türkiye'de emekleme aşamasında olan gelişmiş ülkelerde ise web teknolojilerinin gelişimiyle yıllardır meslek olarak yürütülmektedir. Türkiye'de dijital metin yazarlığı becerisinin eğitimi sadece Dr. Sertaç Dalgaldere girişimiyle İstanbul İşletme Enstitüsü'nde yürütülmektedir. Dijital metinlerin ve içeriklerin her geçen gün öneminin arttığı günümüzde ilköğretim kademesinden itibaren dijital metin yazarlığına yönelik seviyeye göre ders, kazanım, içerikler vb. unsurların olması gerekmektedir.

1.7.1. Dijital Metin Yazarlığı Becerileri

Dijital metin yazarlığı birçok beceriyi kapsadığı söylenebilir. Bu becerilerin oluşumunda rol oynayan temel etken ise dijital metinlerin nitelikleridir. Dijital metinler bir yandan basılı metinlerde olduğu gibi metinsellik ilkelerine uygun yazılması, diğer yandan da yazıldığı dijital platformun ve SEO kurallarının özelliklerini yansıtmaları gerekmektedir. Bütün bu unsurlar, dijital metin yazarlığı becerilerini ortaya çıkarmaktadır. Bu beceriler; dijital metinlerin nitelikleri ve yazmaya yönelik alan çalışmaları bağlamında aşağıda belirtilmiştir (Bayat, 2019; Dalgaldere, 2020; Dilidüzgün, 2010; Gülten & Kolci, 2019; Günay, 2003; Güneş, 2016a; Işık, 2022; Karatay, 2011; Kardaş, 2021; MEB, 2006; Özbay, 2011; Sever, 2004; Tekşan, 2013; Yılmaz, 2010):

1.7.1.1. Bilgisayar kullanma becerisi

Dijital metinler bilgisayar başta olmak üzere tablet ve telefon aracılığıyla oluşturulmaktadır. Bu nedenle yazıldığı teknolojik aletleri kullanım biçimini öğrenmek gerekmektedir. Çeşitli araştırmalar (Arat & Ergül, 2014; Becit-İşçitürk, 2022; Çetiner, Hazmaçelebi & Zeydan, 2022; Işık, 2022; Pala, 2005) bağlamında bilgisayar kullanma becerileri şu şekilde belirtilebilir:

- a. Temel bilgisayar kullanımı: Bilgisayarın nasıl açılacağını ve kapatılacağını bilmek, fare, klavye ve monitör gibi temel donanım bileşenlerini kullanabilme
- b. İnternet kullanımı: Web tarayıcılarını kullanarak internet üzerinde arama yapma e-posta gönderme ve alma Web sitelerine kaydolma ve online formları doldurma
- c. Dosya yönetimi: Dosyaları ve klasörleri düzenleme ve saklama, dosyaları sürükleyip bırak yöntemiyle taşıma ve kopyalama
- d. Temel yazılım uygulamaları: Kelime işlemci programlarını kullanarak belge oluşturma ve düzenleme (Microsoft Word, Google Docs), elektronik tablo programlarını kullanarak veri oluşturma ve işleme (Microsoft Excel, Google Sheets), sunum yazılımları ile slayt sunumları hazırlama (Microsoft PowerPoint, Google Slides)
- e. Veri güvenliği ve gizlilik: Güçlü şifreler oluşturma ve yönetme, güvenlik yazılımlarını kullanarak bilgisayarın güvenliğini sağlama, kişisel bilgilerin çevrimiçi gizliliğini koruma
- f. Temel hata ayıklama: sorunları tanımlama ve çözme yeteneği (bağlantı sorunları, program hataları)

- g. Temel programlama kavramları (isteğe bağlı): Temel programlama dilini öğrenmek (Python, JavaScript), kodlama becerilerini geliştirme (temel algoritma oluşturma)
- h. Veri yedekleme: Önemli dosyaları ve verileri düzenli olarak yedekleme
- i. İş birliği ve iletişim: Ekip içinde iş birliği yapabilme yeteneği (Google Drive, Dropbox gibi bulut depolama ve paylaşma hizmetlerini kullanma)
- j. Bilgisayar Sorunlarına Müdahale: Temel bilgisayar sorunlarını teşhis etme ve basit onarımları yapabilme yeteneği (sürücü güncellemeleri, donanım bağlantıları)

Bu maddeler arasında temel yazılım uygulamalarını bilmek oldukça önemlidir. Özellikle Word, Excell, Powerpoint, Google Docs gibi kelime işlemcileri etkin kullanmak gerekmektedir. Işık (2022) kelime işlemcide bilinmesi gereken unsurları; metin biçimi, paragraf biçimi, sayfa biçimi ve belge biçimi başlıkları altında toplamıştır. Bu bağlamda dijital metin yazarının kelime işlemcinin çeşitli özelliklerini en iyi şekilde bilmesi ve zaman zaman yapılan güncellemeleri de takip etmesi gerekmektedir.

1.7.1.2. WEB 2.0 araçlarını kullanma becerisi

Web 2.0 bir kişinin internette kolaylıkla içerik oluşturabilmesi ve var olan içeriğe katkıda bulunabilmesidir. Web 2.0'nin başlıca niteliği dijital araçların kullanımının kolay olması sayesinde iş birlikli çalışmalara ve sosyal etkileşimin fırsat tanınmasıdır (Atıcı & Yıldırım, 2010).

Web 2.0, hem yeni öğrenme ve öğretme olanakları sunmakta hem de bilginin üretilme ve paylaşılma şeklini kalıcı olarak değiştirme kapasitesine sahiptir. Web 2.0 teknolojileri, kullanıcı dostu tasarımları, esnek yapıları ile iş birliğini ve iletişimi teşvik eden nitelikleriyle eğitimi yeniden şekillendirmede etkili olmaktadır (Çelebi & Satırlı, 2021). Web 2.0 araçları, eğitimde yapılandırmacı öğrenme yaklaşımlarını hayata geçirmek için çeşitli fırsatlar sunmaktadır. Web 2.0 araçları doğrultusunda, kişisel farklılıkların önemsendiği, anlamın birlikte katılım sağlanarak ve işbirliği yapılarak oluşturulduğu bir öğrenme süreci mümkün hâle gelmektedir (Horzum, 2010). Web 2.0 araçları, eğitim-öğretim sürecinde öğretmenler ve öğrenciler için etkili ve zengin içerikli platformlar sunmaktadır. Bu dijital araçların sağladığı avantajlar dikkate alındığında, dil öğretimi açısından uygun olanaklar sunduğu söylenebilir (Yaşar-Sağlık & Yıldız, 2021). Bu fırsatlar bağlamında dijital metin yazarı Web 2.0 araçlarından dijital metin yazma sürecinde rahatlıkla faydalanabilir. Dijital metinler, Web 2.0 araçları vasıtasıyla oluşturulan; animasyonlar, videolar, interaktif sunumlar, fotoğraflar, karikatürler vb. dijital içeriklerle zenginleştirilmesi okuyucunun ilgisini daha da çekmektedir. Bunun yanı sıra dijital metnin etkileşimi ve okunma sayısı artarak arama motorlarında üst

sıralara yerleşmesi kolaylaşmaktadır. Daha da önemlisi Web 2.0 araçlarının kullanılması metnin SEO değerini oldukça artırmaktadır. Bu bağlamda dijital metin yazarları Web 2.0 araçlarından haberdar olması, nasıl kullanılması gerektiğini bilmesi, yeni çıkan araçları takip etmesi oldukça önemlidir. Ancak dijital metin yazarını Web 2.0 araçlarını kullanma noktasında kısıtlayan temel etken ise maliyettir. Web 2.0 araçlarının tüm özelliklerinden yararlanılması belirli bir ücret gerektirmektedir. Bu nedenle dijital metin yazarı, yazma sürecinde işine yarayacak olan en verimli Web 2.0 araçlarını uygun fiyata almak için araştırma yapması maliyetini aşağıya çekmesi açısından önemlidir.

1.7.1.3. SEO (Arama Motoru Optimizasyonu) bilgisi

SEO, web sitelerini veya diğer çevrim içi içerikleri arama motorlarının (Google, Bing, Yahoo vb.) organik arama sonuçlarında daha yüksek sıralamalara taşıma sürecini ifade eder. SEO, web sitelerinin veya içeriklerin arama motorları tarafından daha iyi anlaşılmasını, daha çekici hâle getirilmesini ve kullanıcıların arama sonuçlarında daha fazla görünür olmasını sağlar. Bu da daha fazla web sitesi trafiği ve potansiyel olarak daha fazla okuyucu demektir. SEO'nun temel bileşenleri ise şunlardır (Adams, 2013; Dalgaldere, 2020; Dover & Dafforn, 201; Gezginci, 2016):

- a. Anahtar kelimeler: Hangi anahtar kelimelerin kullanılması gerektiğini belirlemek önemlidir. Hedeflenen kitlenin özelliğini bilerek anahtar kelimeler oluşturulması gerekmektedir.
- b. İçerik Kalitesi: Kaliteli, bilgilendirici ve değerli içerik oluşturulmalıdır. İçerikler kullanıcılara fayda sağlamalı ve merak ettiği soruları cevaplandırmalıdır.
- c. On-Page SEO: Web sitelerinin temelini oluşturan SEO, başlık etiketleri, meta açıklamalar, URL yapılandırması ve anahtar kelime kullanımı gibi unsurları barındırmalıdır.
- d. Teknik SEO: Web sitesinin teknik altyapısı, hızı, mobil uyumluluğu ve güvenliği gibi faktörleri içerir. Bu unsurlar, arama motorlarının algoritmalarının web sitelerini daha iyi tarayabilmesi için gereklidir.
- e. Bağlantı inşası (Link Building): Diğer sayfalardan ve web sitelerinden gelen kaliteli geri bağlantılar (backlinkler) web sitenin değerini artırmaktadır. Ancak bu bağlantıların doğal ve güvenilir olması önemlidir.
- f. Sosyal medya etkileşimi: Sosyal medya platformlarında web sitesini tanıtıcı paylaşımlar ve etkileşimler, web sitenin görünürlüğünü artırmakta ve arama motoru sıralamalarını yükseltme noktasında fayda sağlamaktadır.

- g. Analiz ve izleme: SEO çalışmalarının etkililiğini ölçmek için web analiz araçlarını kullanarak içeriklerin istatistiklerini izlemek ve analiz etmek önemlidir.

Dijital metin yazarı, temel ve orta düzeyde SEO bilgisine sahip olması gerekmektedir. Bunun için de SEO eğitimi almak önemlidir. SEO eğitimi için online ve yüz yüze eğitim veren şirket ve öğretim kurumları bulunmaktadır. Bunlar arasında önde gelenler aşağıda belirtilmiştir:

- a. Google Academy
- b. Udemy
- c. Google Analytics Academy
- d. Google Dijital Atölye
- e. Bilge Adam SEO Sertifikası
- f. İstanbul Boğaziçi Enstitüsü SEO Sertifikası
- g. Udemy SEO Sertifikaları
- h. İstanbul İşletme Enstitüsü

SEO eğitimi sürecinde temel ve üst düzey birçok konuda eğitimler verilmektedir. Bu konular arasında önemli olanlar şu şekilde sıralanabilir (Yoluk, 2022):

- a. Temel SEO bilgileri
- b. Anahtar kelime araştırması yapmak
- c. Diğer sitelerde yapılan SEO çalışmalarının analizini
- d. Aranma hacmi elde etme yöntemleri
- e. Sektörel Backlink analizi yapmayı
- f. Search Console kullanımı
- g. Arama motoru cezaları
- h. Organik görünürlüğü artırma yollarını
- i. Site haritası analizini
- j. Site mimarisi geliştirme yöntemleri
- k. Sayfa hızı geliştirmeleri
- l. Meta description ve Title ve analizi yapmayı
- m. Google Analytics'in kullanım prensiplerini

Alınacak eğitimlerle SEO uyumlu dijital metin ne demek ve hangi çerçevede yazılır, arama motorlarında nasıl ön plana çıkartılır gibi temel, orta ve üst düzeyde becerilere sahip olunabilir. Ayrıca SEO uyumlu olduğu düşünülen dijital bir metnin ne seviyede uyumlu olduğu da rahatlıkla bu eğitimi alan kişilerce tespit edilebilir. SEO eğitimlerine ücretsiz bir

şekilde çeşitli video platformlarından ulaşılabilir. Ayrıca Google arama motoru da SEO bilgisinin geliştirilmesine yönelik birçok kaynağı ücretsiz bir şekilde sunmaktadır.

1.7.1.4. Yapay zekâ araçlarından faydalanabilme

Yapay zekâ (AI), bilgisayarların ve makinelerin insan zekâsını andıran yetenekler sergilemesini amaçlar. Bu teknoloji, bilgisayar sistemlerinin ve yazılımlarının düşünme, öğrenme, sorun çözme ve karar alma gibi insana özgü becerileri gerçekleştirmesini sağlamayı hedefler. Esasen, yapay zekâ, makinelerin verileri işleyebilmesi, kalıpları tespit edebilmesi ve sonuçları insan benzeri bir biçimde değerlendirebilmesi üzerine yoğunlaşır (OpenAI, 2021). Yapay zekânın doğal dil işleme (NLP) teknolojisi kullanarak metin oluşturma ve yazma süreçlerinde giderek daha yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Yapay zekâ, büyük veri setlerini analiz ederek dil bilgisi, kelime seçimi, cümle yapıları ve üslup gibi unsurları öğrenebilir ve bu bilgileri kullanarak insan benzeri metinler üretebilir. Ancak yapay zekâ, yazma sürecinde insanların yerini almaya yönelik değildir. Bunun aksine, yapay zekâ teknolojisi, insanların yaratıcı ve düşünsel işlevlerini tamamlayarak, yazı yazma sürecinde verimliliği artırmak için bir araç olarak kullanılabilir. Şekil 24'te yazma süreci dâhil her alanda kullanılabilecek yapay zekâ araçlarından bazıları bulunmaktadır:

Video	synthesia, runway, vrew, NOVA, Meta AI, Make-A-Video, Jitter, unscreen, TOPAZ, Let's Enhance, images, 2short.ai
Resim	DALL-E 2, stability.ai, Imagen, dream, Midjourney, STOCKING.AI
Metin	AutoGPT, TLDR this, LyricStudio, wordtune, Jasper, genei, copy.ai, INK, frase, ShortlyAI, HyperWrite, Jenni, godmode.spaces, Chatbase, Snack Prompt, Tripnotes, Writesonic, Holler, airfocus, topic
Müzik ve Ses	AIVA, SOUNDRAW, boomy, FakeYou, UBERDUCK, MURF.AI, LALALAI
Çizim ve Dizayn	AutoDraw, artbreeder, DESIGNS.AI, Design Beast, Leonardo.AI, Looka, Adobe Firefly, beautiful.ai, Gamma, SlidesAI, Predis.ai, sendsteps, Designer, durable
İş ve Araştırma	Rationale, IRIS.AI, Mixo, fireflies.ai, Timely, Elicit, wisdom.ai, Rose AI, Otter.ai

Şekil 24: Çeşitli Yapay Zekâ Araçları

Şekil 24'te yer alan yapay zekâ araçlarından dijital metin yazarı dijital metinlerini oluştururken şu şekilde faydalanabilir (Han & Sarı, 2024; Lee, 2020; Zhou vd., 2023)

- Yazma öncesinde konuyu araştırma ve sınırlandırma
- Konuyla ilgili anahtar kelimeler oluşturma
- Örnek metin oluşturma
- Metnin giriş, gelişme ve sonuç bölümlerindeki paragrafları yapılandırma
- Konuyla ilgili fotoğraf, video, etkileşimli içerikler vb. unsurlar oluşturma
- Yazma sırasında konuyla ilgili fikir üretme ve yaratıcılık

- g. Yazma sonrasında geribildirimde bulunma (metni dilbilgisel ve anlamsal açıdan denetleme)
- h. Özetleme yapma

Dijital metin yazarı, yapay zekâ araçlarını amacına uygun kullanması gerekmektedir. Yazarlar, yapay zekâ teknolojisini kullanarak daha hızlı ve daha doğru bir şekilde yazı yazabilir, bu da zaman ve kaynakları daha etkili bir şekilde kullanmalarına yardımcı olabilir. Ancak dijital metin yazarı oluşturduğu dijital metni sadece yapay zekâ araçlarına yazdırması metnin yaratıcılık ve duygusallık boyutlarını olumsuz etkileyebileceği gibi etik sorunlara da yol açabilir. Bu nedenle dengeli bir şekilde ve gerekli olan yerlerde yapay zekâ araçlarından faydalanılmalıdır.

Yapay zekâ araçları değişerek gelişmektedir. Bu nedenle dijital metin yazarı bu değişime ayak uydurarak yazma sürecinde işine yarayacak yapay zekâ araçlarının en güncel hâlini kullanması gerekmektedir.

1.7.1.5. Yaratıcılık

Güncel Türkçe Sözlük'te (2023) yaratıcılık “Yaratıcı olma durumu”, “Yaratma yeteneği”, “Her bireyde var olduğu kabul edilen, bir şeyi yaratmaya iten farazi yatkınlık.” şeklinde tanımlanmıştır. Yaratıcılık her seviyede yer alan ve bireylerin yaşamlarının her alanında kendini gösteren bir beceri, günlük hayattan akademik araştırmalara kadar uzanan, sanat eserlerin oluşturulmasına zemin hazırlayan bir süreçler toplamı ve aynı zamanda bir yaklaşım ve davranış tarzıdır (San, 1985).

Yazma üretime dönük bir süreç olduğu için yaratıcılık kavramı ile doğrudan ilişkilidir. Nitekim yazma yöntem ve tekniklerinden birisi de yaratıcı yazmadır. Yaratıcı yazma, mevcut bilgi, kavram, olay, bilinçteki ses, görüntü ve hayalleri tekrar yapılandırarak ve birbirleriyle bağlantı kurarak yeni şiir, öykü, deneme, roman ya da eser yazma süreci olarak tanımlanabilir (Güleryüz, 2006).

Günümüzde dijital metinlerin insanlar tarafından okunması, etkileşim yaratması, SEO kurallarına uygun bir şekilde arama motorlarında organik trafik oluşturması ve üst sıralarda listelenmesi için dijital metin yazarının yaratıcı yönünün olması temel unsurdur. Bu bağlamda dijital metinlerin içerik açısından alışılmışın dışında yaratıcı niteliklere sahip olarak yazılması gerekmektedir.

1.7.1.6. Öğrenmeye açıklık

Öğrenmeye açıklık, bireyin yeni bilgileri kabul etme, anlama ve bunları uygulama becerisidir. Bu kavram, kişinin merak duygusunu besleme, bilgiye açık olma ve sürekli öğrenme isteğini sürdürme yeteneğini ifade eder. Öğrenmeye açık olan bir birey, değişime uyum sağlayabilir, gelişimini sürdürebilir ve kendini sürekli olarak yenileyebilir. Aynı zamanda, keşfetme ve sorgulama becerilerini kullanır. Öğrenmeye açık olmak, gelişmek ve ilerlemek için önemli bir özelliktir; çünkü sürekli değişen dünyada yeni bilgilere ve becerilere adapte olmak gerekmektedir. Bununla birlikte, öğrenmeye açık olmanın bir süreklilik gerektirdiği ve kişinin kendi öğrenme sürecine aktif bir şekilde dâhil olması gerekir. Bir bireyin öğrenmeye açık olması, kendini yetiştirme yolculuğunda önemli bir adımdır. Kişinin kariyerinde başarıya ulaşmasında öğrenmeye açıklık olumlu yönde etkileyebilir.

İnsanoğlu doğduğundan itibaren öğrenme sürecindedir. Fakat zamanla bazı insanlar öğrenme sürecinde durağanlaşır ve yeni bilgilere ilgisiz kalabilmektedir. Her saniye yeni bilgilerin üretilmesi insanın güncel kalmasını zorlaştırmaktadır. Ancak öğrenmeye açık ve yeni bilgileri öğrenme konusunda istekli olmak, dijital çağda yaşayan insanın modern zorunlulukları arasındadır. Dijital metin yazarının da öğrenmeye açık, çevresinde olup bitenlere ilgi duyan ve her zaman bilgisini geliştirecek eğitim-öğretim faaliyetlerinin içinde bulunması gerekmektedir. Nitekim dijital mecra incelendiğinde dijital metin yazarlarının birçoğu zamanla unutulup gitmekte bazıları ise hâlâ nitelikli yazılar üretmektedir. Bu bağlamda dijital metin yazarı kendini geliştirmeye ve her zaman öğrenmeye açık olmaya devam etmesi, dijital metin yazarının nitelikli dijital metinler oluşturmada belirleyici unsurdur.

1.7.1.7. Güncellik

Dijital metin yazarı, üzerine dijital metinler oluşturduğu alan/alanlara hâkim olması gerekmektedir. Bunun içinde alan/alanlara ilgili ulusal ve uluslararası gelişmeleri ve yenilikleri bilmek zorundadır. Bu durum, dijital metin yazarının güncel olma özelliğini gündeme getirmektedir. Güncellik ise dijital mecrada hızla değişmektedir. Bu nedenle bir önceki başlık altında da ifade edildiği gibi dijital metin yazarı öğrenmeye ve araştırmaya açık olmalıdır. Bu sayede güncel olanı yakalayabilir.

Dijital mecrayı kullanan milyarlarca insan güncel konuları okumaya eğilimli olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda dijital metin yazarı okuyucu niteliklerini dikkate alarak güncel dijital metinler oluşturulması gerekmektedir.

1.7.1.8. Konu alan bilgisi

Dijital metin yazarı, farklı konularda dijital metinler oluşturabilir. Ancak her konuda yazması mümkün değildir. Bu nedenle belirlediği konular üzerine yazılar yazması gerekmektedir. Böylece yazacağı konu alanını sınırlandırmış olur. Nitekim yazma üzerine yapılan çalışmalarda da konunun sınırlandırılması gerekliliği, yazma öncesinde mutlaka yapılması yönündedir (Coşkun, 2006; Göçer, 2010; Özbay, 2011; Yılmaz, 2013).

Dijital mecrada bilgi sürekli değişmekte ve yenilenmektedir. Bu nedenle dijital metin yazarı sınırlandırdığı konu veya konular üzerine derin araştırmalar yapması, alanına hâkim olması gerekmektedir. Ayrıca araştırma sürecinde ulusal ve uluslararası çeşitli kaynakları takip etmesi ve taraması önemlidir. Günümüzde gerek basılı gerekse dijital kaynaklara ulaşmak artık zor değildir. Bu bağlamda konuyla ilgili çok yönlü araştırmaları, dijital metin yazarları rahatlıkla yapabilir.

1.7.1.9. Dil ve anlatımda yetkinlik

Dil ve anlatımda yetkinlik kavramı; dil bilgisi, yazım ve noktalama kurallarına uyum ve üslup olarak ele alınması gerekir. Bütün bu unsurlar dile hâkim olmak ile ilgilidir. Dile hâkimiyet; başta dil bilgisinin temel konuları olmak üzere, anlatım, noktalama işaretleri ve yazım kurallarının tamamını bilmeyi gerektirir (Dalgaldere, 2020).

Basılı ortamlarda oluşturulan metinlerde olduğu gibi dijital metinler de hangi dilde yazılırsa yazılsın o dile ait kuralları taşıması gerekmektedir. Son zamanlarda, gelişen teknolojilerle dil bilgisi, yazım ve noktalama denetimi yapay zekâ araçları ile kontrol edilmekte ve düzeltilmektedir. Ancak ne kadar kullanışlı olursa olsun yapay zekâ araçlarının da yanılma payı oldukça fazladır. Bu bağlamda dijital metin yazarı yazdığı dilin; dil bilgisini, yazım kurallarını ve noktalama işaretlerini en iyi şekilde öğrenmesi gerekmektedir.

Metnin temel özellikleri arasında önemli bir unsur da yazarın anlatım tarzıdır. Anlatım tarzı bir konunun ele alınış ve işlenişidir. Bu yönüyle üslubun bir parçasıdır. Yazma amacı ile doğrudan ilişkilidir. Anlatım tarzının belirlenmesi yazılı anlatım planlamasında yer almalıdır. Yazmaya başlamadan önce “Nasıl anlatmalıyım?” sorusu üzerinde düşünülmelidir (Karadağ & Maden, 2013). Bu bağlamda hedef kitlenin özellikleri dikkate alınarak tercih edilen bir anlatım biçimi ve akıcı bir üslupla dijital metinler okuyucuya sunulmalıdır.

Metnin açıklık özelliği üslubun önemli parçalarındandır. Açıklık, anlatımın hiçbir şüphe veya belirsizliğe yer bırakmayacak şekilde düzenlenmesi anlamına gelir. Temelinde, sözlü ya da yazılı ifadelerin kolayca anlaşılabilir olması vardır. Bir metnin açık olması için kelimeler, kelime öbekleri, atasözleri, deyimler ve kalıp sözler manâsına uygun olarak

kullanılmalıdır (Atasoy, 2015). Bununla beraber cümleler ve paragraflar arasındaki mantıksal tutarlılık da metnin okunurluğunu doğrudan etkilemektedir. Bu doğrultuda dijital metinlerin uygun bir anlatım biçimiyle, akıcı ve yalın bir dille kaleme alınması, metnin SEO değerini artıracak gibi arama motorlarında da üst sıralarda listelenmesine katkıda bulunacaktır.

1.7.1.10. Süreç temelli yazma becerisi

Süreç temelli yazma, yazmanın bir süreç olduğu ve bu sürecin aşamalarında yer alan etkinliklere odaklanan bir yazma yaklaşımıdır. Bu yaklaşımda, yazma bir ürün değil, bir süreç olarak ele alınır. Süreç temelli yazma, yapılandırmacı anlayışla uygun bir şekilde, yazma sürecini aşamalar hâlinde ele alan ve üründen ziyade yazma sürecine odaklanan bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım, yazma sürecinde geliştirilen bilgi ve becerilerin önemini ön plana çıkarmayı amaçlar (Tavşanlı & Kaldırım, 2019). Süreç yaklaşımında yazı, düşüncenin ve dilin keşfi ile yenilenip dönüştürülmesi olarak değerlendirilir. Yazma öncesi ve yazma süreci boyunca meydana gelen farklı aşamalara odaklanılır, alt beceriler üzerinde durulur ve çeşitli stratejiler geliştirilir (Oral, 2008).

Süreç temelli yazma yaklaşımı, öğrencilerin yazı yazma becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmak için oldukça etkili bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım, öğrencilerin yazma sürecini daha iyi anlamalarına, daha yaratıcı olmalarına ve daha etkili yazılar yazmalarına yardımcı olur.

Süreç temelli yazma yaklaşımının bazı avantajları şunlardır (Güneşb, 2016; Tekşan, 2013; Kardaş, 2013).

- a. Öğrencilerin kendi yazma süreçlerini yönetmelerine ve kontrol etmelerine yardımcı olur.
- b. Öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur.
- c. Öğrencilerin yazmaya karşı olumlu tutum geliştirmelerine yardımcı olur.
- d. Öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirmelerine yardımcı olur.

Dijital ortamlarda metin yazılırken düzeltme, yeniden yazma, taslak oluşturma, geribildirim gibi süreç temelli yazmaya ait önemli özellikler kolay ve hızlı bir şekilde kullanılmaktadır. Wordpress, Wix, Blogger vb. dünyada çok fazla kullanılan dijital yazma ortamlarının tasarımı da süreç temelli yazmaya göredir. Bu bağlamda dijital metin yazarı süreç temelli yazma yöntemini bilmesi ve dijital metinlerini bu doğrultuda oluşturması gerekmektedir.

1.8. HABER METİNLERİ

Haber, yeni gerçekleşen ya da ilk kez ortaya konan bir durumun, objektif ve doğru bir şekilde iletilmesidir. İnsanları bilgilendiren, dikkatlerini çeken ve gerektiğinde insanların eyleme geçmelerine olanak tanıyan her türlü olay ve durum haber olarak nitelendirilebilir. (Tayfur, 2018). Haber metinlerine ait unsurlar aşağıda başlıklar altında verilmiştir.

1.8.1. Haber Kaynakları

Haber kaynakları konu edindiği olaya göre çeşitlilik gösterebilmektedir. Bunlardan birinci el haber kaynakları doğrudan olayın içinde yer alan veya olayın gerçekleştiği anda bilgi sağlayan muhabirler ve istihbarat kaynaklarıdır. Bu tür kaynaklar, haberin doğruluğunu ve güvenilirliğini artırır. Görgü tanıkları, doğrudan ilgili kişiler, resmî belge ve raporlar, canlı yayınlar, ses ve görüntüler, basın toplantıları vb. kaynaklar (Tayfur, 2018).

İkinci el haber kaynakları ise olayın veya durumun doğrudan içinde bulunmayan, fakat birinci el kaynaklardan alınan verileri yorumlayan veya aktaran kaynaklardır. İkinci el kaynaklar, olay veya durumla ilgili bilgileri dolaylı olarak elde eder ve bu bilgileri tekrar değerlendirip sunar (Girgin, 2005).

1.8.2. Haber Türleri

Haberler içerik bakımından birçok türe ayrılmaktadır. İçeriği oluşturan unsur ise haberin konusudur. Haber türleri konusuna göre başlıklar altında aşağıda belirtilmiştir (Gürçan, 2018; MEB, 2013; Tayfur, 2018; Uçak, 2019; Vural, 2013).

Polisiye-adliye haberleri, suçla ilgili haberleri konu edinir. Toplumda yaşanan hırsızlık, adam öldürme, kaçakçılık, gasp, intihar vb. hukukun ve polisin iş alanına giren tüm olay ve durumları içermektedir (Vural, 2013).

Kültür, sanat ve cemiyet (magazin) haberleri, kültür ve sanat haberciliği, kültür ve sanat alanındaki gelişmeleri ve olayları kapsayan bir habercilik türüdür. Bu haberler, tiyatro, sinema, müzik, edebiyat, resim, heykel, fotoğraf, tasarım gibi çeşitli sanat dallarını içermektedir. Kültür-sanat haberciliğinde hedeflenen unsur, kültür ve sanatla ilgili yaşanan gelişmeleri okuyucuya bildirmek, sanat ve kültür konusunda toplumda farkındalık oluşturmaktır. Toplumun kültürel ve sanatsal duyarlılığını artırmak adına bu tür haberlere ayrı bir önem verilmektedir.

Siyaset haberleri, ulusal ve uluslararası yapılan seçimler, ülkelerin iç ve dış politik gündemlerine, devam eden savaşları, siyasi skandalları ve problemleri, uluslararası toplantıları, antlaşmaları, sınır sorunlarını vb. olayları ve durumları konu edinerek insanları bilgilendirir. Bilinçli seçmen ve vatandaş olmak adına siyasi haberler oldukça önemlidir.

Spor haberleri, spor alanındaki çeşitli güncel gelişmeleri içeren haberlerdir. Bunlar; farklı spor dallarındaki müsabaka sonuçları, transferler, sakatlıklar, antrenör değişiklikleri, doping skandalları gibi çeşitli konuları içermektedir. Spor haberlerinin konusu, zaman zaman gündeme göre değişmektedir. Örneğin, olimpiyat oyunları, Dünya ve Avrupa şampiyonaları gibi devasa spor organizasyonları yapılırken, bu organizasyonlara yönelik bilgiler haberlerin ana teması olmaktadır.

Kaza ve yangın haberleri, Her çeşit kaza, yangın, tahribat, can ve mal kaybı ile ilgili olayları içeren haberlerdir (Tayfur, 2018). Kaza ve yangın haberlerinde, tarafsız ve objektif bir dil kullanılması gerekmektedir. Haberlerde, olayın sorumluları hakkında yorum yapmaktan kaçınmak gerekir. Haberlerde, mağdurların ve yakınlarına saygılı bir dil kullanmak da önemlidir.

Ekonomi haberleri, ulusal ve uluslararası ekonomik gelişmeleri, iş hayatını etkileyen olaylar ve durumları konu alan haber türüdür (Gürcan, 2018). Ekonomi haberleri, ülkenin genel parasal politikalarını içerdiği gibi, farklı sektörlerle yönelik güncel gelişmeleri ele alır. Krediler, faiz politikaları, büyüme, iflas, işsizlik oranları, tarım ve sanayi verileri, yatırımlar vb. ilgilenilen konular arasındadır.

Sağlık haberleri, toplumu yönlendirici, bilinçlendirici ve uyarıcı nitelikteki haberlerdir (Tayfur, 2018). Bu haberlere; salgınlar, ilaçlarla ilgili gelişmeler, yeni tedavi yöntemleri, sağlık politikaları, anne ve bebek sağlığı, dünyadaki sağlık alanındaki yaşanan olay, durum ve gelişmeler konu olmaktadır.

Karmaşık haberler; bu haber türleri ayrıntılı ve titiz bilgi ve araştırma sonucunda oluşmaktadır. Bu alanda yazan kişiler genellikle alanının uzmanıdır. Karmaşık haberlerin anlaşılması veya yorumlanması için belirli bir düzeyde bilgiye ve eğitime ihtiyaç duyulabilir. Karmaşık haberler, bilimsel ve teknolojik gelişmeler, eğitim, çevre vb. çeşitli konular içermektedir.

1.8.3. Haber Metninin Yapısal Unsurları

Haber metninin yapısal unsurları; 5N 1K, başlık, haber giriş ve yazma teknikleri, dil, yazım ve noktalama kurallarından oluşmaktadır (Tayfur, 2018; MEB, 2013; Vural, 2013; Yüksel, 2018). Bunlar aşağıda açıklanmıştır:

“Bir haberi oluşturan temel unsurlar “5N 1K” formülünde ifadesini bulan ve haber öğeleri olarak da bilinen altı sorunun yanıtından oluşur (Yüksel, 2018):

- a. Ne? Olay, konu veya problem ne?
- b. Nerede? Olay hangi mekân ya da yerde yaşanmıştır?

- c. Ne zaman? Olay ne zaman meydana gelmiştir? Olay hangi zaman diliminde gerçekleşmiştir.
- d. Neden? Olayın veya durumun nedenleri nelerdir? Gerekçeleri nelerdir? Nedene ilişkin ipuçları nelerdir?
- e. Nasıl? Olay ya da durum nasıl meydana gelmiştir?
- f. Kim? Olay veya duruma sebep olan kişiler kimdir? Olaya ya da duruma ilişkin veriler kimden alınmıştır?

Haber başlığı yazının konusu hakkında ipucu veren okurun haberi okumasına aracılık eden temel unsurlardan biridir (MEB, 2013). Haberin okunmasını sağlayan unsur haberin başlığıdır. Başlık, haberin temel unsurudur. Başlık çarpıcı ve dikkat çekici değil ise haber ne kadar önemli olursa olsun okunma olasılığı düşmektedir. Başlıkla haberin muhakkak bütünleşmesi gerekmektedir. Haber başlığı manşet şeklinde düşünülüp ele alınmalıdır. Dikkatleri üzerine toplayan haber başlığı okuyucunun haberin tamamını okumaya yöneltir. Tam tersi haber başlığı ise okuyucunun ilgisini çekmez. Haber başlığının ardından haberle ilgili kısa bir özeti yazılır. Bu özet 5N 1K unsurlarını taşıması gerekmektedir.

Başlık haber ya da herhangi bir türde yazılan metinlerin özeti veya konusu hakkında fikir veren kısa ifadelerdir. Metnin içeriğine nazaran daha büyük puntolarla yazılır. Başlık, yazının bütünü okunmasa bile içeriği yansıtmaya özelliğine sahip olması temel özellikleri arasındadır. Bir metni kısaltmak zor ve zaman alıcıdır. Ayrıca metni başlık oluncaya kadar kısaltmak nispeten daha zordur. Başlık yazının içerdiği bilgilere uygunluk taşımalıdır, en önemli fikri taşımalıdır. Başlıkta kullanılan kelimeler ilgi ve dikkat çekici olması gerekmektedir. Haberin başlığı, metinde geçen başlıklardan farklı puntolarda olmalıdır. Ayrıca ana başlığın aynısı metinde alt başlık olarak kullanılmaması gerekmektedir. Haberde yer almayan duygu, düşünce ve bilgiler başlık yapılmamalıdır. Haber metinlerinde 4 tür başlık yapılması söz konusudur. Ancak tüm haber metinlerinde bu başlık türlerinin hepsinin yer alması zorunlu değildir. Bunlar; ana başlık, üst başlık, alt başlık ve ara başlık olarak haber metinlerinde kullanılmaktadır. Üst başlık; bütün başlıkların üstünde, ana, alt ve ara başlıkların içeriklerini kapsayan haber metninin olmazsa olmaz unsurudur. Üst ve ana başlık haber metninin okunmasını sağlayan en önemli öğelerindendir ve bu nedenle bütüncül bir bakış açısıyla seçilmesi gerekmektedir. Ana başlık cümle şeklinde yazılmaması gerekmektedir. Aynı zamanda ana başlık 3-5 kelimeden oluşmalıdır. Üst ve ana başlığın harf büyüklüğü yer aldığı sütuna göre uygun oranda olmalıdır. Ana başlık haber metinlerinde kalın harflerle yazılır, alt ve üst başlıklardan daha büyük puntolarla yazılır. Haber metinlerindeki ana, ara ve alt başlıklar üst başlıkla ilişkili konuyu tam olarak yansıtan aynı zamanda konunun farklı

yönlerini ortaya koymak amacıyla yazılan ifadelerdir. Ana başlık üst başlığın altında yer alır, alt başlığın üstüne yazılır. Alt başlıklar; ana ve üst başlıklara nazaran küçük puntolarla yazılır. Ara başlık daha uzun haberlerde metinlerin içinde bulunan başlıklardır. Bu başlıklar haber metinlerinin bütünlüğü ve anlaşılabilirliği için önemlidir (Tayfur, 2018).

Haber metinlerinin giriş paragrafının içeriği okunabilirliği açısından oldukça önemlidir. Okuyucu etkili bir girişle başlayan haberleri okuma eğilimindedir. Eğer okuyucunun merakını çekmeyen bir girişle başlanırsa muhtemelen okuyucu yazıyı okumaya devam etmeyecektir (Yüksel, 2018). Bu bağlamda okuyucunun yazıya ilgisini çekmek merak uyandırmak için çeşitli haber giriş teknikleri kullanılmaktadır. Bunlar aşağıda belirtilmiştir:

Özetleyici giriş tekniği; haberin bazı unsurlarının vurgulanması gerektiğinde bu giriş tekniği kullanılır. Bu girişte haberin özeti yapılır. Okuyucunun girişi okuduktan sonra haberin geri kalanını okuması için teşvik edilir. Bu giriş tekniği haber metinlerinde sıklıkla kullanılmaktadır. Özetleyici giriş tekniğinde haber metnindeki önemli konular ön plana çıkarılır. Özetleyici girişte haberle ilgili merak edilebilecek birçok unsur sunulur. Söze hangi ifadelerle başlanılmalı? Hangi bilgiler ön plana çıkarılmalı? Temel olarak bu konuda hangi sorunlar ya da problemler ele alınacak? sorularının yanıtı özetleyici giriş tekniğinin anahtar sorularını ifade eder. Ters piramit tekniğiyle yazılan haber metinlerinde genellikle özetleyici giriş kullanılır. Özetleyici girişle yazarken 5N 1K sorularının önemli olanları kullanılmaktadır (Tayfur, 2018).

Alıntılı giriş tekniği; haber konusuyla ilgili bir kişinin, özel veya resmi bir kurumun sözüyle başlanmasıdır. Bu teknikle giriş yapıldığında konunun önemli noktasında alıntılara yer vermek gerekmektedir. Ayrıntılı giriş alıntıya boğmadan, okuyucuyu haberin geri kalanını okumaya teşvik edecek nitelikte ve ilginçlikte olmalıdır (Boyer, 2018).

Sorulu giriş tekniği; habere dikkat çekmek ve okuyucunun haberi okumasını sağlamak için girişte sorulara yer verilebilir. Bu şekilde habere giriş yapılmasına sorulu giriş tekniği denir (Tayfur, 2018). Sorulu giriş tekniğinde, soru sayısına ve uzunluğuna dikkat edilmesi gerekmektedir. Çok fazla soru sorulması okuyucunun ilgisini çekmediği için yazının devamının okunmasına da engel olabilir.

Okur-izleyici adresli giriş tekniği; bu teknikte okurun haber metnine dahil etmek için okura seslenilir. Okuru haberin bir parçası yapmak amaçlanır. Böylece sıcak ve samimi bir dille haberin devamının okunması sağlanmaya çalışılır (Tayfur, 2018).

Genelleyici giriş tekniği; haber metnin girişinde, okurun haberle ilişki kurmasını sağlamak için daha önce yaşanan benzer olaylar hatırlatılır. Aynı olayın veya durumun tekrar yaşandığı belirtilir (Yüksel, 2018).

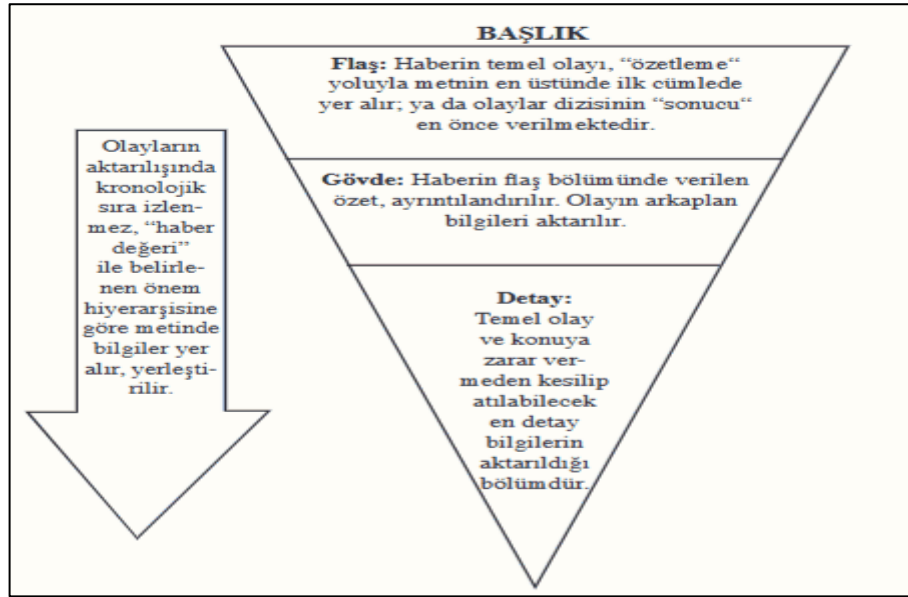
Ayrıntılı giriş tekniği; bu girişte habere konu olan olay veya durumlar daha ayrıntılı bir şekilde ele alınır. Giriş kısa tutulmaz derinlemesine incelenerek okura sunulur. Ayrıntılı giriş tekniğinin kullanılmasındaki temel amaç okuyucuların konuyu girişte daha ayrıntılı bir şekilde anlamalarını sağlamaktır. Ayrıntılı giriş tekniğinde dikkat edilmesi gereken temel mesele konunun dikkat çekebilecek ve ilgi uyandırabilecek yönlerine odaklanılarak yazılması gerektiğidir (Tayfur, 2018).

Zıtlık ifade eden giriş tekniği; okuyucunun ilgisini çekmek için farklı durum veya olaylar arasındaki zıtlığı ortaya koyan giriş yazma tekniğidir. Bu teknikte, genellikle haberin giriş bölümünde ani, şaşırtıcı ya da ironik bir zıtlık yazılır. Böylece haberin devamının okunması teşvik edilir (Boyer, 2018).

Öyküleyici giriş tekniği; bu haberin girişi tekniğinde, öyküleyici metin unsurlarının özellikleri bulunmaktadır. Olay veya durumlar bir hikâye anlatılır gibi betimlemeler eşliğinde okuyucuya aktarılır. Okuyucunun bu şekilde ilgisi çekilmeye çalışılır. Karmaşık cümleler, konudan sapmaya neden olan betimlemeler yapılmamalıdır. Öyküleyici giriş, özellikle insan hikâyeleri, doğal afetler, ilginç olaylar ve toplumsal konularda etkili bir yöntemdir (Yüksel, 2018).

Haber yazımında yayınlanacak aracın özellikleri de göz önünde bulundurularak çeşitli yazım teknikleri uygulanmaktadır. Bunların arasında en sık kullanılanlar aşağıda belirtilmiştir:

Ters piramit tekniği; bu teknikte başlık kısmında olay kısaca özetlenir. Gövde kısmında yapılan haber ayrıntılarıyla beraber anlatılır. Ayrıca bu teknikte haberin en önemli kısmı verilir daha sonra ayrıntıya girilir. Az sözle haberi anlatma amaçlanmaktadır (Yüksel & Gürcan, 2007). Şekil 25'te ters piramit tekniğinin modeli bulunmaktadır (Çığ, 2010, s. 73):

Şekil 25: Ters Piramit Tekniği Modeli

Ters piramit tekniğiyle yapılandırılan haber metinleri ortalama 20-30 cümle içermektedir. Günümüzde en fazla bu teknikle haber metinleri oluşturulmaktadır. Çünkü insanlar ilk paragrafta haberi anlamak ve böylece zamandan tasarruf etme eğilimindedir (MEB, 2013).

Dörtgen (kare) tekniği; bu teknik haberin bütünün önemli olduğu durumlarda kullanılmaktadır. Haberde belirli unsurlar ön plana çıkartılmaz. Tüm unsurlar eşit oranda öneme sahiptir. Bu haber tekniğinde okuyucunun zaman problemi yoktur (Yüksel, 2018).

Düz piramit tekniği; bu teknikte haber metni öyküleme yapılarak başlanır. Haberin içeriğindeki bilgiler önemliden önemsiz doğru sıralanıp aktarılır (MEB, 2013).

Konuşma dili tekniği; bu haber tekniğinde yazar karşılıklı konuşma şeklinde samimi bir havayla üslubunu kurgulayıp haber metnini aktarır. Resmi konulardan ziyade kültür, sanat ve spor haberleri bu teknikle sıklıkla yazılır (Tayfur, 2018).

Kronolojik dizi tekniği; zaman unsurunun önemli olduğu durumlarda ve olayların belirli bir sırayla anlatılması gerektiğinde kronolojik dizi tekniği kullanılmaktadır (Boyer, 2018).

Haber metinleri, okuyuculara güncel olayları tarafsız bir şekilde aktarmak için yazılmış metinlerdir. Bu nedenle, haber metinlerinde üsluba, yazım ve noktalama kurallarına uyulması büyük önem taşır. Bunun yanı sıra haber metinlerinde kullanılan dil akıcı olması gerekmektedir. Metinde gereksiz detaylardan kaçınılmalıdır. Haber metinlerinde, Türkçenin temel yazım kurallarına uyulmalıdır. Kelimelerin doğru yazılması, okuyucunun metni doğru

anlamasını sağlar. Ayrıca haber metinlerinde noktalama işaretlerinin doğru kullanılması da gerekmektedir. Çünkü noktalama işaretleri, haber metninin akıcılığını ve anlaşılabilirliğini sağlar.

1.9. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Günümüzde internet teknolojilerinin gelişmesi ile dijital ortamlarda yazma oldukça yaygınlaşmıştır. Ortaya çıkan bu durum araştırmacıların dikkatini çekmiştir. Araştırmacılar, ana dilinde, iki dillilerde ve yabancılara Türkçe öğretiminde dijital ortamların kullanımına yönelik çok yönlü çalışmalar yapmıştır. Araştırmanın bu kısmında çalışma ile ilişkili olan veya olabilecek alanyazında yer alan çalışmalar hakkında bilgi verilmiştir.

Konuyla ilgili veya ilgili olabilecek yerli çalışmalardan öne çıkanlardan bazıları şu şekildedir:

Tekin (2023) *“Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Bilgisayar ve Mobil Destekli Dönüt Kullanımının Öğrencilerin Anlatma Becerilerine Etkisi”* isimli doktora tezinde TÖMER’de A2 seviyesinde Türkçe öğrenen 24 öğrenciyle toplam 6 hafta süren araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; bilgisayar ve mobil destekli dönütlerin deney grubundaki öğrencilerin yazma ve konuşma becerilerindeki başarıları lehine önemli ölçüde katkıda bulunduğu tespit edilmiştir.

Aydoğdu (2023) *“Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Web 2.0 Araçlarının Kullanımı: Padlet Örneği”* isimli makalesinde TÖMER’de B2 seviyesinde Türkçe öğrenen 18 öğrenciyle toplam 4 gün süren araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; Padlet sayesinde öğrencilerin yazma becerilerinin geliştiği ve Padlet ile yapılan etkinliklerin öğrencilerce olumlu karşılandığı belirlenmiştir.

Keskin (2023) *“Dijital Öykü Yazma Uygulamalarının Dezavantajlı Bölge Çocukları Üzerindeki Etkisi”* isimli yüksek lisans tezinde 7.sınıfta öğrenim gören 15 öğrenciyle toplam 8 hafta süren araştırma yapmıştır. Araştırmada, dijital öykü yazarlığının, ana dili Türkçe olmayan dezavantajlı bölge çocuklarının yazma motivasyonu ve yazma özyeterlik algısı üzerinde etkisini incelemek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, Photo Story 3 programı kullanılarak dijital öyküler oluşturulmuştur. Araştırmanın sonuçlarına göre; dijital öykü yazma çalışmalarının ana dili Türkçe olmayan ortaokul öğrencilerinin yazma becerilerinin psikolojik yönlerine olumlu etkisine ulaşılmıştır.

Eserler (2023) *“Ortaokul Öğrencilerinin Wattpad Kullanım Motivasyonlarının Beklenti-Değer Teorisi Çerçevesinde İncelenmesi”* isimli yüksek lisans tezinde 6, 7 ve 8. sınıfta öğrenim gören 13 öğrenciyle araştırma yapmıştır. Araştırma, dijital okuma ve yazma platformu olan Wattpad uygulamasının kullanımının ortaokul öğrencilerinin motivasyonlarını

Beklenti Değer Teorisi'nin ilkelerine göre incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın sonuçlarına göre; yazma becerisi çerçevesinde Wattpad kullanımı motivasyonlarının başarı beklentisi, öz yeterlilik ve görev değerinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Kaygı boyutunda ise Wattpad'deki yazma kaygısının yazılan metnin kullanıcıların eleştiri, yorum ve beğenilerine açık olmasından dolayı yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sönmez (2020) *“Teknoloji Destekli İşbirliğine Dayalı ve Bireysel Yazma Uygulamalarının Türkçe Yazma Eğitimine Etkisinin İncelenmesi”* isimli doktora tezinde 8. sınıfta öğrenim gören 71 öğrenciyle toplam 8 hafta süren araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; Viki destekli ve ağ günlüğü destekli yazma etkinliklerine katılan öğrencilerin yazılı anlatım becerisi puanlarının geleneksel sınıf ortamında yazma etkinliklerine katılan öğrencilerin puanlarından anlamlı oranda daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Önal (2020) *“Çevrimiçi İş Birlikli Öğrenme Yönteminin Ortaokul Öğrencilerinin İkna Edici Yazma Becerilerine ve Yazma Kaygılarına Etkisi”* isimli yüksek lisans tezinde, 7. sınıfta öğrenim gören 54 öğrenciyle toplam 4 hafta süren araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; çevrimiçi ortamlarda iş birlikli çalışmanın ikna edici ve bireysel yazma başarısını artırdığına, yazma kaygısı üzerinde istatistiksel olarak yüksek düzeyde anlamlı fark ortaya koyamadığına ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin çevrimiçi ortamlarda iş birlikli öğrenmeye karşı olumlu görüşe sahip oldukları belirlenmiştir.

Aktaş (2019) *“Dijital Yazma Atölyesi Etkinliklerinin Yazma Motivasyonu ve Hikâye Yazma Becerisinin Gelişimine Etkisi”* isimli doktora tezinde, 4. sınıfta öğrenim gören 30 öğrenciyle toplam 14 hafta süren araştırma yapmıştır. Çalışmanın amacı, dijital yazma atölyesi etkinliklerinin ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin hikâye yazma becerilerine ve yazma motivasyonlarına etkisini belirlemektir. Araştırmanın sonuçlarına göre; dijital yazma atölyesine katılan öğrencilerin hikâye öğelerini kullanmalarına ilişkin uygulama ve fikir, organizasyon, kelime seçimi, cümle akıcılığı ve hikâyelerinde deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Ancak dijital yazma atölyesi, öğrencilerinin yazma motivasyonu puanlarında anlamlı bir değişiklik oluşturmadığı tespit edilmiştir.

Güçüyeter ve İskender (2019) *“Yabancı Dil Olarak Türkçe Yazma Öğretiminde Anlık Mesajlaşma Programlarının Kullanımı: Whatsapp Uygulaması Örneği”* isimli makalelerinde B2 seviyesindeki 16 öğrenciyle toplam 4 hafta süren araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; WhatsApp uygulaması ile gerçekleştirilen etkinliklerin deney grubu öğrencilerinin yazma becerilerini anlamlı düzeyde geliştirdiği tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin programla ilgili görüşlerinin genel itibarıyla olumlu olduğu saptanmıştır.

Altunkaya vd. (2018) “*Yabancı Dil Olarak Türkçe Yazma Becerisi Öğretiminde Weblog Kullanımı*” isimli makalelerinde, B2 seviyesindeki 28 öğrenciyle toplam 6 hafta süren araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; deney grubuna uygulanan weblog ile uygulanan yazma eğitiminin öğrencilerin yazma becerisini geliştirmede etkili olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin blog kullanımını eğlenceli ve yaratıcı bulduklarını ve blog projesine katılan öğrencilerin daha sonra da blog yazmaya devam edeceğini belirttiklerine ulaşılmıştır.

Karadağ (2018) “*Öğretim Teknolojilerinden Storybird Uygulamasının 5. Sınıf Öğrencilerinin Yaratıcı Yazma Becerilerine ve Yazmaya Yönelik Tutumlarına Etkisi*” isimli yüksek lisans tezinde 5.sınıfta öğrenim gören 44 öğrenciyle 13 hafta süren araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; Storybird uygulamasının 5. sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma başarılarını artırdığına ve yazmaya yönelik olumlu tutum geliştirmelerine katkı sağladığına ulaşılmıştır. Ayrıca, araştırma sonuçları öğrenci görüşleriyle de desteklendiği tespit edilmiştir.

Turhan ve Baş (2017) “*Yabancılar Türkçe Öğretiminde Yazma Becerisine Yönelik Web 2.0 Araçları: Poll Everywhere Örneği*” isimli makalelerinde B1 seviyesindeki 10 öğrenciyle araştırma yapmıştır. Çalışmada, Web 2.0 araçlarından Poll Everywhere’in Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin yazma becerilerine yönelik etkisi, öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirilmek amaçlanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; Poll Everywhere Web 2.0 aracının interaktif bir eğitim ortamının çeşitli özelliklerini sunduğu, yazmaya yönelik isteği artırdığı ve yazma derslerinde devamlı kullanılmak istendiğine ulaşılmıştır.

Yavuz (2014) “*Türkçenin İkinci Dil Olarak Öğretiminde Ağ Günlüklerinin (Blog) Yazma Becerisine Etkisi*” isimli yüksek lisans tezinde TÖMER’de B1 seviyesinde Türkçe öğrenen 24 öğrenciyle toplam 6 haftalık süren araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; ağ günlükleri Türkçeyi ikinci dil olarak öğrenen öğrencilerin yazma becerileri üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu, ağ günlüğü kullanan öğrencilerin yazma becerileri geleneksel yazma eğitimi alan öğrencilerin yazma becerilerinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ağ günlüklerinin Türkçeyi ikinci dil olarak öğrenenlerin yazma tutumlarına ve motivasyonlarına olumlu etki yaptığı belirlenmiştir.

Karsak vd. (2014) “*Yazma Performansını Artırmak İçin İşbirliğine Dayalı ve Bireysel Blog Kullanmanın Etkisi*” isimli makalelerinde 5. sınıf seviyesinde 21 öğrenciyle araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; harmanlanmış öğretim tasarımına dayalı bireysel

weblog entegreli öğrenme ortamının yazma performansının geliştirilmesine daha fazla katkıda bulunduğu tespit edilmiştir.

Konuyla ilgili veya ilgili olabilecek yabancı çalışmalardan öne çıkanlardan bazıları şu şekildedir:

Zikyri (2022) “*Technology and 21st Century Skills: A Wiki-based EFL Writing Lesson*” isimli makalelerinde İsveç’i ikinci dil olarak öğrenen 4. sınıfta öğrenim gören 50 öğrenciyle araştırma yapmıştır. Çalışmada, dijital ve basılı kaynaklar açısından öyküleyici metin yazma becerilerini incelemek amaçlanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; dijital yazma çalışmalarının basılı ortama kıyasla öğrencilerin yazma becerilerinin gelişmesinde daha fazla olumlu katkıda bulunduğu ulaşılmıştır.

Castillo-Cuesta vd. (2021) “*Using Digital Storytelling as a Strategy for Enhancing EFL Writing Skills*” isimli makalelerinde yabancı dil olarak İngilizce öğrenen 19-22 yaş arası 49 kontrol ve 52 deney grubu olmak üzere 101 öğrenciyle araştırma yapmıştır. Çalışmada bir öğretim teknolojisi olan Storybird uygulamasının Türkçe dersi kapsamında 5. sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerisine ve yazmaya yönelik tutumlarına etkisi araştırmak amaçlanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; Storybird uygulamasının öğrencilerin dil bilgisi yönünden yazılarının gelişmesine ve kelime dağarcığına katkı sunarak yaratıcı yazma başarılarını artırdığına ulaşılmıştır.

Kangasharju vd. (2021) “*The Digital Poetry Machine Supporting Lower Secondary by Students Poetry Writers*” isimli makalelerinde Finlandiya’da 7 ve 8. sınıfta öğrenim gören 71 öğrenciyle araştırma yapmıştır. Çalışmanın amacı, dijital şiir yazma makinesinin öğrencilerin şiir yazma performansına etkisini araştırmaktır. Araştırmanın sonuçlarına göre; şiir yazma makinesine dayalı yazma çalışmalarının öğrencilerin şiir yazma performansının geliştirilmesinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin şiir yazma makinesi üzerinde yapılan yazma çalışmalarına yönelik olumlu duygular geliştirdiklerine ve pozitif görüşler bildirdikleri belirlenmiştir.

Reswari ve Alfariy (2019) “*Writing In A Digital Context: Designing Digital Copywriting Syllabus for Applied English Students*” isimli bildirilerinde İngilizce eğitime dayalı turizm meslek üniversitesinden öğrenim gören 20 öğrenciyle 16 ders saatini içeren araştırma yapmıştır. Araştırma sürecinde 16 ders saatinin bir kısmı teorik eğitim verilerek bir kısmı da öğrencilere çeşitli dijital yazma görevi verilerek dijital metin yazma becerisini geliştirilmeye çalışılmıştır. Ancak araştırma dil öğretimi bağlamında değil turizm sektörünün ihtiyaçlarına göre tasarlandığı için öğrencilere verilen dijital metin yazma görevleri kısa metinler, reklam ve broşür türünde olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre;

öğrencilere verilen dijital metin yazma eğitimleri öğrencilerin dijital ortamlarda yazma becerilerine katkı sağlamıştır.

Baker ve Lastrapes (2019) “*The Writing Performance of Elementary Students Using A Digital Writing Application*” isimli 5.sınıfta öğrenim gören 430 öğrenciyle araştırma yapmıştır. Çalışmada MyStoryTrees çevrim içi yazma uygulamasının öğrencilerin İngilizce yazma becerisine etkisini tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; MyStoryTrees çevrim içi yazma uygulamasının 5. sınıf öğrencilerinin yazma başarılarını artırdığı ve yazmaya yönelik olumlu tutum geliştirmelerine katkı sağladığı belirlenmiştir. Ayrıca, araştırma sonuçları, öğrencilere uygulanan anket sorularına verilen cevaplarla da desteklendiği tespit edilmiştir.

Shafie ve Mahadi (2019) “*Instagram As A Digital Tool To Enhance Students’ Writing Skills*” isimli makalelerinde öğrencilere 4 hafta ve 8 saat süren eğitimler verilmiştir. Çalışmada öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmek için Instagram’ı dijital bir yazma aracı olarak kullanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; Instagram uygulaması öğrencilerin yazma başarılarını artırdığı tespit edilmiştir.

Choo ve Li (2017) “*Blended Scaffolding Strategies through Facebook for Learning and Improving the Writing Process and Writing Performance*” isimli makalelerinde ikinci dil olarak İngilizce öğrenen 8 öğretmen adayıyla araştırma yapmıştır. Çalışmada, öğretmen adayları elektronik ortamda işbirlikli denemeler yazarak e-book olarak yayınlamıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; elektronik ortamda yazmanın öğrencilerin yazma performansını ve motivasyonunu geleneksel yazmaya göre geliştirdiği tespit edilmiştir.

Nobles ve Paganucci (2017) “*Do Digital Writing Tools Deliver? Student Perceptions of Writing Quality Using Digital Tools and Online Writing Environments*” isimli makalelerinde İngilizce öğrenen 18 lise birinci sınıf öğrencisiyle araştırma yapmıştır. Araştırmanın amacı; dijital araçları ve çevrimiçi yazma ortamlarını kullanarak öğrencilerin yazma becerilerini ve düşüncelerini incelemektir. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin kâğıt ve kalem kullanmaya kıyasla dijital ortamlarda yazmayı tercih ettiklerini ortaya koymuştur. Ayrıca öğrenci metinlerinden hareketle çevrimiçi ortamlarda yazmanın öğrencilerin yazma becerilerinin gelişmesine daha fazla katkı sağladığı tespit edilmiştir.

Majid vd. (2015) “*Blended Scaffolding Strategies through Facebook for Learning and Improving the Writing Process and Writing Performance*” isimli makalelerinde ikinci dil olarak İngilizce öğrenen 10 öğrenciyle 14 haftalık araştırma yapmıştır. Çalışmada, harmanlanmış öğretim tasarımına dayalı olarak Facebook platformunun yazma performansını artırmaya etkisini araştırmaktır. Araştırmanın sonuçlarına göre; harmanlanmış öğretim

tasarımına dayalı facebook öğrenme ortamının yazma performansının geliştirilmesine etkili olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yarı yapılandırılmış görüşme formunda öğrencilerin Facebook platformu üzerinde yapılan yazma çalışmalarına yönelik olumlu görüşler bildirdikleri belirlenmiştir.

McGrail ve Davis (2011) “*The Influence of Classroom Blogging on Elementary Student Writing*” isimli 5. sınıfta öğrenim gören 17 öğrenciyle araştırma yapmıştır. Çalışmada blog yazma uygulamasının öğrencilerin İngilizce yazma becerisine etkisini tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; blog yazma uygulamasının öğrencilerin yazma başarılarını, motivasyonlarını ve yazmaya yönelik olumlu tutumlar geliştirmelerine katkı sağladığı tespit edilmiştir.

Fageeh (2011) “*EFL Learners’ Use Of Blogging For Developing Writing Skills And Enhancing Attitudes Towards English Learning: An Exploratory Study*” isimli makalesinde İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen 50 öğrenci üzerinde araştırma yapmıştır. Çalışmada blog yazma uygulamasının öğrencilerin İngilizce yazma becerisine ve tutumuna etkisini tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırmada öğrencilere ön ve son test olarak blog metinler yazdırılıp daha sonra değerlendirme ölçeğiyle değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre; blog yazma uygulamasının öğrencilerin yazma başarılarını artırdığına ve yazmaya karşı olumlu tutumlar geliştirmelerine katkı sağladığı tespit edilmiştir.

Araştırmalar değerlendirildiğinde, dijital araç ve uygulamaların öğrencilerin yazma becerileri ve yazmaya ilişkin tutum, motivasyon, özyeterlik ve kaygı gibi yazmaya ilişkin duyuşsal özellikleri üzerindeki etkileri incelenmiştir. Sonuç olarak araştırmalarda, dijital uygulamaların öğrencilerin yazma becerilerini geliştirilmede katkı sağladığı ve öğrencilerin yazmaya yönelik duyuşsal özelliklerini dijital yazma araçlarının artırdığı ortaya konulmuştur.

Yapılan bu çalışmada ise Wordpress dijital ortamında yürütülen dijital metin yazarlığının iki dilli ortaokul öğrencilerinin çevrim içi yazma başarısına ve tutum, motivasyon ve kaygı düzeylerine etkisi araştırılmıştır. Bu anlamda yukarıda zikredilen araştırmalarla benzer şekilde yazma başarısı ve yazmaya ilişkin duyuşsal özellikler üzerinde durulmuştur. Ancak bu çalışmalardan farklı olarak SEO kavramı doğrultusunda çevrim içi yazma çalışmaları yürütülmüştür. Ayrıca alanyazınındaki araştırmalar dijital yazma ortamlarının öğrencilerin basılı yazma becerisine etkisini ortaya koymakla sınırlı kaldığı için yapılan bu çalışmadan ayrılmaktadır. Yine dijital ortamlarda yazma, dijital metin yazarlığı kapsamında ele alındığı için alanyazınındaki çalışmalardan farklılık göstermektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, çalışma süreci, veri toplama araçları, verilerin toplanması, geçerlik, güvenirlik, uygulama süreci ve verilerin analizi üzerinde durulmuştur.

2.1. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Araştırmada, dijital metin yazarlığının iki dilli ortaokul öğrencilerinin çevrim içi yazma becerilerine ve yazmaya ilişkin duyuşsal özelliklerine etkisini belirlemek amaçlanmıştır. Bu çalışmanın amacı, alt problemleri, veri toplama, analiz ve yorumlama biçimlerinin özelliklerinden dolayı olduğu karma yöntem (mixed method) kullanılmıştır.

Karma yöntem, sosyal bilimler, sağlık bilimleri, eğitim, işletme, yönetim gibi çeşitli alanlarda yaygın olarak kullanılmaktadır. Karma araştırmalarının bu kadar yaygın olmasında sağladığı avantajlar önemli rol oynamaktadır. Creswell ve Plano Clark'a (2014) göre karma yöntem araştırması sayesinde kullanılan farklı yöntemler birbirinin zayıf yanlarını giderebilmektedir. Bu yolla nitel veya nicel yaklaşımların tek başına sundukları bulgulardan daha fazlasının ortaya konulabilir. Johnson ve Onwuegbuzie (2004) birçok araştırma problemi karma yöntemin sunduğu çözüm yolları ile cevaplanabileceğini ifade etmiştir. Çalışmada belirtilen bu avantajlar doğrultusunda karma araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Karma yöntem çalışmalarında nitel ve nicel yöntemler birleştirilmektedir (Creswell, 2012; Johnson & Onwuegbuzie, 2004; Teddlie & Tashakkori, 2020). Ancak karma yöntem deseninde nitel ve nicel yöntemler gelişigüzel bir araya getirilmez. Kullanılan yöntemler belirli gerekçeler doğrultusunda birleştirilir (Alkan vd., 2019). Araştırmacılar karma yöntemi gerekçelendirirken çeşitli hususları göz önünde tutmuşlardır. Greene (2007), Bryman (2006) ve Giannakaki (2005) bunları; üçgenleme, tamamlayıcılık, gelişim, başlangıç, genişletme, bütünleyicilik, güvenirlik, örneklendirme, doğrulama ve keşfetme şeklinde belirtmişlerdir.

Bu araştırmada da karma yöntem çalışmalarında ortaya konulan gerekçeler dikkate alınarak veri çeşitlemesi (üçgenleme) yapılmıştır. Bu sayede nitel ve nicel bulgular birbirini destekleyip teyit ettirmiştir. Araştırmada nitel veri olarak; görüşme formu, kişisel bilgi formu, öğrenci notları; nicel veri olarak ise çeşitli ölçekler kullanılmıştır. Bu şekilde veri çeşitlemesi yapılmıştır. Yazma becerisinin gözlemlenebilir ve ölçülebilir yönlerinin olması nedeniyle nitel ve nitel yöntemler, veri toplama araçları bir arada kullanılmıştır. Bununla beraber nicel ve nitel yöntemler birarada kullanılarak bu yöntemlerin tek başlarına kullanılması sonucu

oluşabilecek zayıflıklar engellenmeye çalışılmıştır. Ayrıca bu iki farklı yöntemin kullanılmasıyla araştırmada daha kapsamlı sonuçlar elde edilmiştir. Bu durum daha güvenilir ve geçerli sonuçların ortaya çıkmasına imkân sağlamıştır. Yine iki farklı yöntemin kullanılmasıyla araştırma sonuçları daha genellenebilir niteliğe kavuşturulmaya çalışılmıştır.

Karma yöntemin çalışmada kullanılmasına karar verildikten sonra dikkate alınması gereken en önemli konu hangi karma araştırma deseniyle çalışmanın sürdürüleceğidir (Teddle & Tashakkori, 2020). Alanyazını incelendiğinde farklı karma yöntem desenlerinin yer almaktadır. Temelde benzerlik göstermekle beraber karma yöntemler araştırmacılar tarafından çeşitli kategorilere ayrılmıştır. Teddle ve Tashakkori (2020) karma yöntem desenlerini; paralel/eşzamanlı, sıralı, dönüştürücü, çok aşamalı ve tamamen bütünleşik olarak sıralamıştır. Creswell (2003) karma desenleri zaman ve sıra bağlamında; açıklayıcı sıralı desen, keşfedici sıralı desen, sıralı dönüşümsel desen, eş zamanlı üçgenleme deseni, eş zamanlı iç içe geçmiş desen ve çok aşamalı desen olarak 6 başlıkta sınıflandırmıştır.

Araştırmada, hangi karma desenin kullanılacağı araştırma sorularına ve araştırmanın amacına göre karar verilir (Creswell & Plano Clark, 2014). Karma yöntem desenlerini ayırt etmeye yarayan üç unsur bulunmaktadır: zamanlama, ağırlık ve birleşim. Zamanlama unsuru; nitel ve nicel verilerin sıralı ya da eş zamanlı olarak elde edilip edilmediğiyle alakalıdır. Ağırlık unsuru; nitel ve nicel yöntemlerin hangisinin çalışmada daha fazla ağırlığının olduğuna yöneliktir. Birleşim unsuru ise; nitel ve nicel yöntemlerin çalışmanın hangi kısmında ilişkilendirildiğini ifade eder (Aydın-Çakır & Türkeş-Kılıç, 2021). Morse (2003) araştırmalarda kullanılacak karma yöntem deseni seçiminde faydalı olabilecek simgesel gösterim biçimi geliştirmiştir. Bunlar şu şekildedir:

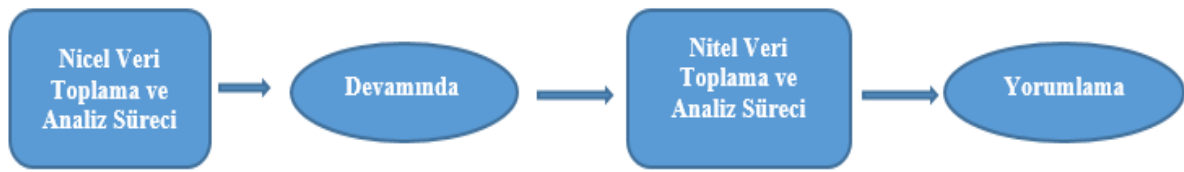
1. Araştırmanın nitel ya da nicel odaklı olup olmaması
2. Desende hangi yöntemin *baskın* (büyük harfle belirtilir. Örn. “Nitel”) olacağı ve hangisinin *daha az baskın* (küçük harfle belirtilir. Örn. “nicel”) olacağı
3. Projelerin eş zamanlı mı (*eş zamanlı* ya da *paralel desenler*, [+]) işareti gösteriliyor yoksa sıralı mı (*sıralı desenler*, ok [→]) işareti ile gösterilir) yürütüleceği

Morse’un (2003) sisteminde hangi yöntemin diğerinden önce geleceği, veri toplama işlemine başlamadan önce belirlenmesi gereken önemli bir noktadır. “*Baskın/daha az baskın desenlerde yaklaşımlardan biri araştırmanın ana yöntemsel odağını oluştururken, diğer yöntemsel yaklaşım ikincil bir rol oynar* (örneğin; NİT+ nic ya da NİC→ nit)” (Teddle & Taskhakkori, 2020, s. 171-172).

Bu araştırmanın amaç ve alt problemleri, baskınlık/ağırlık faktörü açısından değerlendirildiğinde nicel veriler çalışmada daha fazla bulunmaktadır. Araştırma

zamanlama/sıralama açısından değerlendirildiğinde önce nicel sonra nitel süreç yürütülmüştür. Bununla beraber tartışma bölümünde önce nicel sonra nitel sonuçlar sunulmuştur. Birleşim faktörü açısından ise nicel ve nitel veriler tartışma boyutunda bir araya getirilip yorumlanmıştır. Creswell ve Plano Clark (2014) zamanlama, ağırlık ve birleşim faktörüne “etkileşim” unsurunu da eklemektedir. Etkileşim; nitel ve nicel süreçlerin hangi oranda birbirinden bağımsız ya da etkileşim içinde olduğunu belirtmektedir. Bu araştırmada nitel ve nicel çalışmalar birbirinden bağımsız gerçekleştirilmiş olup sadece tartışma bölümünde elde edilen bulgular ilişkilendirilmiştir. Tüm bu gerekçeler doğrultusunda araştırmada, karma yöntem desenlerinden açıklayıcı sıralı desen (NİC→nit) kullanılmıştır.

Creswell (2012) açıklayıcı sıralı desenin aşamaları Şekil 26’da gösterilmektedir.

Şekil 26: Açıklayıcı Sıralı Desen Akış Şeması

Bu desende genellikle öncelik nicel verilerdedir. Nitel veri, temel olarak nicel verileri desteklemek için elde edilir. Nicel ve nitel unsurlar veri yorumlama ve tartışma bölümlerinde birleştirilir (Creswell, 2012). Bu desende önce nicel yöntem kullanıldığından araştırma sorusunun nicel eğilimli olması gerekir. Araştırmacının amacı, önce değişkenler arasındaki varsayılan ilişkiyi test etmek ve ardından bu ilişki arasındaki neden-sonuç mekanizmasını ayrıntılı olarak açıklamak ise o zaman açıklayıcı sıralı desen kullanılabilir (Aydın-Çakır & Türker-Kılıç, 2020). Yapılan bu araştırmanın alt problemleri nicel ağırlıklıdır. Ayrıca araştırmanın ilk aşamasında nicel veriler toplanarak neden-sonuç ilişkisi bağlamında ayrıntılı biçimde veriler analiz edilmiştir. Ardından nitel veriler toplanıp belirli temalar altında değerlendirilmiştir. Son olarak çalışmanın tartışma kısmında, analiz edilen nicel ve nitel veriler birleştirilerek yorumlanmıştır.

2.1.1. Araştırmanın Nicel Boyutu

Çalışmanın nicel boyutunda, ön ve son test eşleştirilmiş kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Bu modelin kullanılmasının nedeni, çalışma grubundaki öğrencilerin seçkisiz atama yöntemiyle oluşturulmamasıdır. Nitekim eğitimle ilgili çalışmalar çoğunlukla yarı deneysel desene yapılmaktadır. Bu durumun temel nedeni araştırmaların gönüllü katılımcılarla ya da önceden oluşturulan gruplarla yürütülmesidir (Cohen vd., 2005). Bu desende yansız atama kullanılmaz. Desende hazır gruplardan ikisi belli değişkenler üzerinden

eşleştirilmeye çalışılır (Büyüköztürk vd., 2016). Araştırmada da eşleştirilmiş gruplara katılımcılar seçkisiz olarak atanmamış; ancak deney ve kontrol grubu seçkisiz olarak atanmıştır. Araştırmanın nicel kısmı ile ilgili deney deseni Tablo 15’te gösterilmiştir.

Tablo 15: Araştırmanın Deney Deseni

Grup		Öntest	İşlem	Sontest
D (Deney)	M	O1	X	O3
		Yazma tutum ölçeği	Dijital metin	Yazma tutum ölçeği
		Yazma motivasyon ölçeği	yazarlığı öğretimi	Yazma motivasyon ölçeği
		Yazma kaygısı ölçeği		Yazma kaygısı ölçeği
		Dijital metinleri değerlendirme ölçeği		Dijital metinleri değerlendirme ölçeği
K (Kontrol)	M	O2	X	O4
		Yazma tutum ölçeği	Mevcut müfredatın	Yazma tutum ölçeği
		Yazma motivasyon ölçeği	uygulanması	Yazma motivasyon ölçeği
		Yazma kaygısı ölçeği		Yazma kaygısı ölçeği
		Dijital metinleri değerlendirme ölçeği		Dijital metinleri değerlendirme ölçeği

D: Deney, **K:** Kontrol, **M:** Matching-eşleştirme, **O1, O2:** Öntest, **O3, O4:** Sontest, **X:** DeneySEL işlem

Bu çalışmada faydalanılan yarı deneysel model doğrultusunda; (a) deney ve kontrol grubu oluşturulmuştur, (b) her iki gruba ön testler yapılmıştır, (c) Deney grubuna dijital metin yazarlığı öğretimine yönelik çalışmalar yapılırken, kontrol grubuna mevcut müfredata uygun çalışmalar yürütülmüştür, (d) deney ve kontrol grubuna son testler yapılmıştır.

2.1.2. Araştırmanın Nitel Boyutu

Dijital metin yazarlığı eğitimi sürecinde oluşan duygu ve düşüncelerinin ortaya konulması ve bu duruma ilişkin öğrencilerin deneyimlerinin derinlemesine incelenmesi amaçlandığı için araştırmanın nitel boyutu sadece dijital metin yazarlığı eğitimi etkinliklerini gerçekleştiren deney grubu öğrencileriyle yürütülmüştür.

Araştırmanın nitel boyutu için Fenomenoloji (olgubilim) yöntemi kullanılmıştır. Fenomenolojik araştırmalarda, bireylerin bir olguya dair öznel deneyimleri ve algıları derinlemesine ele alınarak incelenir (Edmonds & Kennedy, 2017; Creswell, 2003). Bu bağlamda araştırmada alanyazın taraması sonucunda ve uzman görüşleri çerçevesinde hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formuyla dijital metin yazarlığı eğitimi sürecine yönelik öğrencilerin görüşleri alınarak anlamlandırılmaya çalışılmıştır.

Öğrenci görüşlerinin incelenmesi ve değerlendirilmesi sürecinde içerik analizi tekniğinden faydalanılmıştır. İçerik analizi, sözel, yazılı ve diğer materyallerin içerdiği mesajı, anlam ve/veya dilbilgisi açısından nesnel ve sistematik olarak sınıflandırma, sayılara dönüştürme ve çıkarımda bulunmadır (Tavşancıl & Aslan, 2001).

İçerik analizinde görüşme, gözlem veya dokümanlar yoluyla elde edilen veriler, dört aşamada analiz edilir: (1) verilerin kodlanması, (2) kod, kategori ve temaların bulunması, (3) kod, kategori ve temaların düzenlenmesi ile (4) bulguların tanımlanması ve yorumlanması (Miles, & Huberman, 1994). Araştırmada da bu sürece bağlı kalınarak dijital metin yazarlığı eğitimi alan öğrencilerin görüşleri MAXQUDA 2020 paket programı vasıtasıyla çözümlenerek elde edilen bulgular; kod, kategori ve temalara bölünerek yorumlanıp sunulmuştur.

2.2. ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın çalışma grubunu, Gürcistan'daki bir Türk okulunun ortaokul 8. sınıf kademesinde öğrenim gören iki dilli 32 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma, 2022-2023 Eğitim-Öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın yürütüldüğü okul Millî Eğitim Bakanlığına bağlı olarak faaliyet göstermektedir. Okuldaki Türkçe dersleri, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı çerçevesinde ve Türkiye'de okutulan Türkçe ders kitaplarıyla yürütülmüştür.

Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde amaçsal örneklem yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubunun bu sınıf seviyesinde seçilmesinde; dijital metin yazarlığı eğitiminde kullanılan haber metinlerinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda 8. sınıf seviyesinde kazanım olarak verilmesi belirleyici olmuştur. Ayrıca yazma becerisine yönelik 8. sınıf seviyesinde daha fazla kazanımın bulunması ve öğrencilerin bilişsel düzeylerinin bu sınıf seviyesinde daha gelişmiş olması diğer gerekçeler arasındadır.

Çalışma grubu içerisinde seçkisiz atama ile deney ve kontrol grubu oluşturulmuştur. Uygulama sürecinde kullanılan beceriler açısından deney ve kontrol gruplarının denkliği incelenmiştir. Bu kapsamda yapılan çalışmalar aşağıda belirtilmiştir.

2.2.1. Grupların Eşitliği

Araştırmada, deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin aşağıdaki ölçütler açısından denk olup olmadıklarını belirlenmeye çalışılmıştır.

- a. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı
- b. Öğrencilerin Gürcistan'da bulunma süreleri

- c. Öğrencilerin baskın iki dillilikleri
- d. Öğrencilerin Türkçe ders notları
- e. Öğrencilerin dijital ortamlarda yazma alışkanlığı puanları
- f. Dijital Metinleri Değerlendirme ölçeği ön test puanları
- g. Yazma Tutum Ölçeği ön test puanları
- h. Yazma Kaygı Ölçeği ön test puanları
- i. Yazma Motivasyon Ölçeği ön test puanları

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16: Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Deney Grubu		Kontrol Grubu		Toplam
	f	%	f	%	f
Kız	7	43,75	9	56,25	16
Erkek	9	56,25	7	43,25	16
Toplam	16	100	16	100	32

Tablo 16’ya göre, deney grubunda 7 kız ve 9 erkek öğrenci bulunmaktadır. Kontrol grubunda ise 9 kız ve 7 erkek öğrenci yer almaktadır.

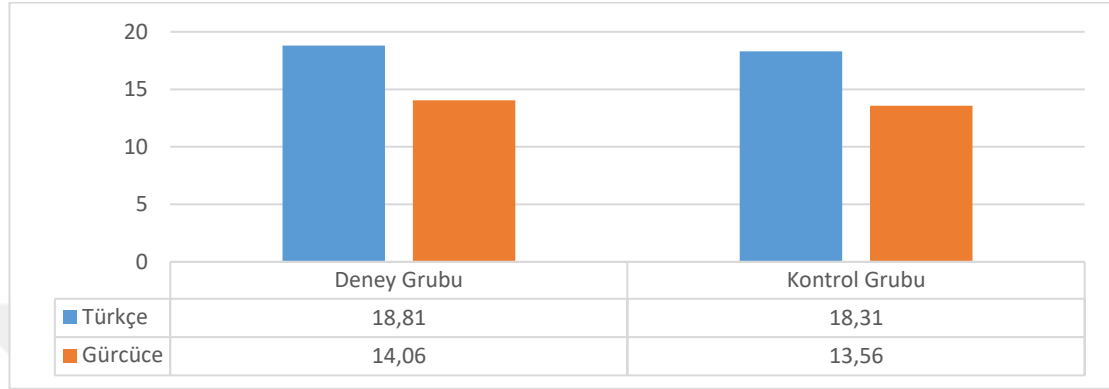
Tablo 17: Öğrencilerin Gürcistan’da Bulunma Süreleri

Grup	1-3 yıl		3-5 yıl		5 yıldan fazla	
	f	%	f	%	f	%
Deney	2	12,50	4	25	10	62,50
Kontrol	3	18,75	2	12,50	11	68,75
Toplam	5	15,63	6	18,75	21	65,62

Tablo 17’ye göre öğrencilerin Gürcistan’da bulunma sürelerine göre dağılımları şu şekildedir: deney grubundaki toplam 16 öğrencinin 2’si (%12,50) 1-3 yıldır, 4’ü (%25) 3-5 yıldır ve 10’u (%62,50) 5 yıldan uzun süre Gürcistan’da yaşamaktadır. Kontrol grubundaki toplam 16 öğrencinin 3’ü (%18,75) 1-3 yıldır, 2’si (%12,50) 3-5 yıldır ve 11’i (%65,62) 5 yıldan uzun süredir Gürcistan’da yaşamaktadır. Deney grubundaki öğrencilerin %87,50’sinin, kontrol grubundaki öğrencilerin ise %81,25’inin 3 yıldan uzun süre Gürcistan’da yaşamaktadır. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin tamamına bakıldığında, öğrencilerin %84,37’sinin 3 yılı aşkın süredir Gürcistan’da yaşamaktadır. Genel olarak

değerlendirildiğinde, deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin Gürcistan’da bulunma sürelerinin birbirine yakın olduğu söylenebilir.

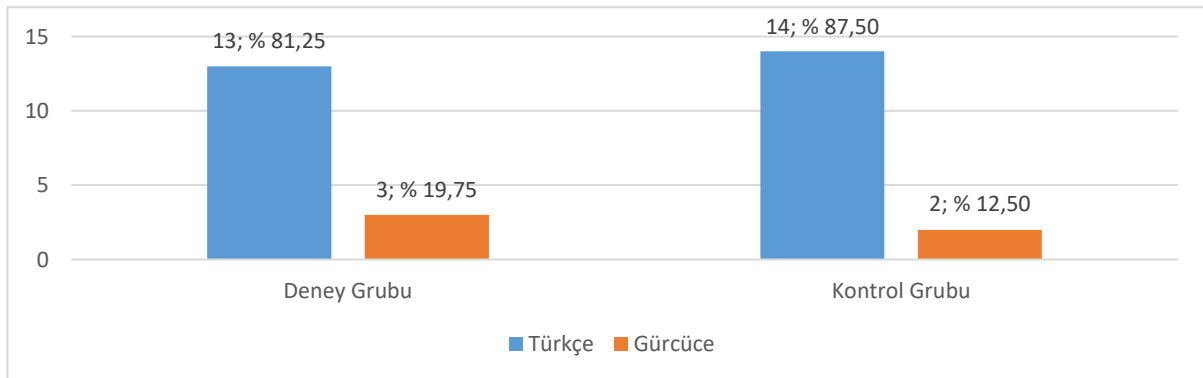
Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin baskın iki dillik türlerine göre dağılımlarını belirlemek amacıyla İki Dilliler İçin Hızlı ve Kademeli Baskın Dil Ölçeği’nden faydalanılmıştır. Ölçek verileri Word ve Excel programları kullanılarak yüzde ve frekans analizine tabi tutulmuştur. Analiz sonuçları Şekil 27 ve Şekil 28’de verilmiştir:

Şekil 27: Öğrencilerin Türkçe ve Gürcüce Ortalama İki Dillilik Puanları

Şekil 27’de iki dilli ortaokul öğrencilerine uygulanan ölçeğin ortalama puanları bulunmaktadır. Elde edilen dil puanlarına göre deney grubu öğrencilerinin, Türkçe ortalamaları 18,81 puan iken Gürcüce ortalamaları 14,06 puan olduğu tespit edilmiştir. Kontrol grubundaki öğrencilerin ise Türkçe ortalaması 18,31; Gürcüce ortalaması 13,56 olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular doğrultusunda deney ve kontrol grubu öğrencilerinin Türkçe dil yetkinliklerinin Gürcüceye göre daha yüksek olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca her iki grubun Gürcüce dil yeterlikleri de benzer oranlardadır.

Öğrencilerin Türkçe ve Gürcüce ortalama baskın iki dillilik sayı ve yüzdeleri Şekil 28’de görülmektedir.

Şekil 28: Türkçe ve Gürcüce Ortalama Baskın İki Dillilik Sayı ve Yüzdeleri

Şekil 28’den anlaşılabacağı üzere deney grubundaki öğrencilerin %81,25’inin baskın dilinin Türkçe olduğu, %19,75’inin ise Gürcüce olduğu tespit edilmiştir. Kontrol grubundaki öğrencilerin ise %87,50’sinin baskın dilinin Türkçe olduğu, %12,50’sinin ise Gürcüce’dir. Bu

bulgular doğrultusunda, deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin baskın dillerinin Türkçe olduğu anlaşılmaktadır. Böylece her iki grubun baskın iki dillilikleri anlamlı oranda bir farklılık göstermemektedir.

Grupların eşitliğine ilişkin deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin 2022-2023 Eğitim-Öğretim dönemi Türkçe dersi yıl sonu notları okul idaresinden alınarak karşılaştırılmıştır. SPSS 26 programında yıl sonu notlarına ilişkin analizler yürütülmüştür. Yapılan normallik testleri sonucunda verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir ($p>.05$). Bu doğrultuda yapılan Bağımsız Örneklem T-testi sonucu Tablo 18’de yer almaktadır.

Tablo 18: Öğrencilerin Notlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Gruplar T-Testi

Grup	N	X	ss	t	p
Deney	16	85,1250	,56	,275	,756
Kontrol	16	84,5625	,59		

Analiz sonucunda, deney ($x=85.13$, $ss=.56$) ve kontrol ($x=84.57$, $ss=.59$) grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($t(32)=.275$, $p=.756>.05$). Bu sonuçlara göre, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin Türkçe dersi yıl sonu notları arasında bir farklılık yoktur.

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin “Elektronik Yazma Alışkanlıkları Ölçeği (EYAÖ)” puanlarına ilişkin yapılan normallik testleri sonucunda verilerin normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir ($p<.05$). Bu bağlamda öğrencilerin araştırma öncesindeki elektronik yazma alışkanlıkları arasındaki farklılıkları belirlemek için yapılan Mann Whitney U testi analizi sonuçları Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19: Öğrencilerin EYAÖ Puanlarına Yönelik Mann Whitney U Testi

Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Deney	16	17,47	279,50	112,500	,558
Kontrol	16	15,53	248,50		

Tablo 19’a göre deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin elektronik yazma alışkanlıkları puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur ($U=112,50$ ve $p=.558>.05$). Bu sonuçlara göre, araştırma öncesinde deney ve kontrol grubu öğrencilerinin elektronik yazma alışkanlıkları farklılık göstermemektedir.

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin “Dijital Metinleri Değerlendirme Ölçeği (DMDÖ)” ön test puanlarına ilişkin yapılan normallik testleri sonucunda verilerin normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir ($p<.05$). Bu doğrultuda deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin araştırma öncesinde, dijital metin yazma puanları arasındaki farklılığı belirlemek için yapılan Mann Whitney U testi analizi sonuçları Tablo 20’de görülmektedir.

Tablo 20: Öğrencilerin DMDÖ Ön Test Puanlarına Yönelik Mann Whitney U Testi

Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Deney	16	17,19	275,00	117,00	,677
Kontrol	16	15,81	253,00		

Tablo 20’ye göre araştırma öncesinde, deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin dijital metin yazma puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur ($U=117,00$ ve $p=,677>.05$).

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin “Yazma Tutum Ölçeği (YTÖ)” ön test puanlarına ilişkin yapılan normallik testleri sonucunda verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir ($p>.05$). Bu sonuçla deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin araştırma öncesinde, yazma tutum puanları arasındaki farklılığı belirlemek için yapılan Bağımsız Örneklem T-testi analizi sonuçları Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21: Öğrencilerin YTÖ Ön Test Puanlarına Yönelik Bağımsız Örneklem T-Testi

Grup	N	X	ss	sd	t	p
Deney	16	3,8342	,60957	30	-,874	,389
Kontrol	16	3,6793	,36129			

Tablo 21’e göre deney ve kontrol grubunda bulunan öğrencilerin yazmaya ilişkin tutum puanları arasında anlamlı düzeyde bir farklılık yoktur ($t(30)=-,834$ ve $p=,389>.05$). Ayrıca deney ve kontrol gruplarının uygulama öncesindeki yazmaya yönelik tutum puan ortalamaları birbirine yakın değerlerdedir.

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin “Yazma Kaygısı Ölçeği (YKÖ)” ön test puanlarına ilişkin yapılan normallik testleri sonucunda, verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir ($p>.05$). Bu sonuçla deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin araştırma öncesinde, yazma kaygı puanları arasındaki farklılığı belirlemek için yapılan Bağımsız Örneklem T-testi analizi sonuçları Tablo 22’de gösterilmiştir.

Tablo 22: Öğrencilerin YKÖ Ön Test Puanlarına Yönelik Bağımsız Örneklem T-Testi

Grup	N	X	s	sd	t	p
Deney	16	3,3828	0,71147	30	,449	,657
Kontrol	16	3,2734	0,66726			

Tablo 22’ye göre deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin yazmaya ilişkin kaygı puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur ($t(30)=,375$ ve $p=,657>.05$). Bunun yanı sıra deney ve kontrol gruplarının uygulama öncesindeki yazmaya yönelik kaygı puan ortalamaları birbirine oldukça yakın olduğu anlaşılmaktadır.

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin “Yazma Motivasyon Ölçeği (YMÖ)” ön test puanlarına ilişkin yapılan normallik testleri sonucunda verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir ($p>.05$). Bu doğrultuda deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin araştırma öncesinde, yazma motivasyon puanları arasındaki farklılığı belirlemek için yapılan Bağımsız Örneklem T-testi analizi sonuçları Tablo 23’te verilmiştir.

Tablo 23: Öğrencilerin YMÖ Ön Test Puanlarına Yönelik Bağımsız Örneklem T-Testi

Grup	N	X	s	sd	t	p
Deney	16	3,3365	,68161	30	,481	,634
Kontrol	16	3,2163	,73041			

Tablo 23’e göre deney ve kontrol grubunda bulunan öğrencilerin yazmaya ilişkin motivasyon puanları arasında anlamlı düzeyde bir farklılık yoktur ($t(30)=,481$ ve $p=,634>.05$). Ayrıca deney ve kontrol gruplarının uygulama öncesinde yazmaya yönelik motivasyon puan ortalamaları birbirine çok yakındır.

2.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada, kullanılan ölçme araçları nitel ve nicel veri toplama araçları olarak iki başlıkta ele alınarak Şekil 29’da sunulmuştur.

Şekil 29: Veri Toplama Araçları

2.3.1. Nicel Veri Toplama Araçları

Nicel verilerin toplanmasına yönelik 6 ölçek kullanılmıştır. Bu ölçeklerle ilgili bilgiler başlıklar altında aşağıda sunulmuştur.

2.3.1.1. Dijital metinleri değerlendirme ölçeği

Dijital metin yazarlığı eğitiminin iki dilli ortaokul öğrencilerinin çevrim içi yazma becerisine etkisini belirlemek amacıyla “Dijital Metinleri Değerlendirme Ölçeği (DMDÖ)” kullanılmıştır. Söz konusu ölçek araştırmacı tarafından tez kapsamında ve dijital ortamlarda yazılan metinleri değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. De Vellis (2003) ölçek geliştirme sürecinde takip edilmesi gereken bazı adımlar olduğunu belirtmiştir. Bunlar sırasıyla: (1) ne ölçülmek istendiğine karar vermek, (2) madde havuzunu oluşturmak, (3) ölçeğin formatını belirlemek, (4) madde havuzunu uzman görüşüne sunmak, (5) kapsam geçerliği sağlamak, (6) aday ölçeği uygulamak, (7) maddelerin işe yararlığını denetlemek, (8) ölçeğin son şeklini vermektir. Ölçek geliştirme süreci bu sıraya göre yürütülmüştür. Bunun yanı sıra ölçek geliştirme sürecinde model olabilecek bazı çalışmalardan faydalanılmıştır (Hamzadayı & Dölek, 2022; Tekin & Sallabaş, 2022; Kahveci, 2022; Yeşilyurt & Çapraz, 2018; Yurdugül, 2005).

Ölçek geliştirme sürecinin ilk aşamasında ölçek maddeleri için bir havuz oluşturulmuştur. Ölçek maddelerinin hazırlık aşamasında dijital ortamlarda yazılan metinlerin taşınması gereken niteliklere ilişkin araştırma yapılmıştır. Bunun yanı sıra yazma sürecinin

unsurları ve 2019 Türkçe Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı'ndaki kazanımlar incelenmiştir. Ardından gerek basılı gerekse dijital ortamlarda hazırlanan metinleri değerlendirmeye yönelik çeşitli ölçekler (Çelik, 2010; Çetin, 2011; Demir & Yıldırım, 2019; Hamzadayı & Dölek, 2022; Tekin & Sallabaş, 2022; Kana & Şener, 2021; MEB, 2006; Müldür, 2017; Sarıkaya & Yılar, 2018; Şentürk, 2009) incelenmiştir. İlgili alanyazından hareketle 36 maddeden oluşan bir madde havuzu oluşturulmuştur. Ölçekteki maddeler yetkinlik derecesine göre “1= çok yetersiz”, “2= yetersiz”, “3= geliştirilebilir”, “4= yeterli” ve “5= yetkin” biçiminde derecelendirilmiştir.

Madde havuzunun oluşturulmasından sonra kapsam geçerliğini sağlamak için 7 Türkçe eğitimi ve 1 ölçme değerlendirme uzmanı olmak 8 kişinin görüşüne başvurulmuştur. Kapsam geçerliğini belirlemek için Lawshe tekniğinden faydalanılmıştır. Kapsam geçerliğinin ardından ölçeğin güvenirliğini sağlamak için çalışmalar yapılmıştır. Bunun için *Intraclass Correlation* analizinden faydalanılmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizlerine ilişkin ayrıntılı bilgiler aşağıda başlıklar altında verilmiştir.

Geçerlik

Hazırlanması amaçlanan ölçeğin kapsam geçerliğini sağlamak için Lawshe (1975) tarafından geliştirilen Lawshe tekniğinden faydalanılmıştır. Lawshe tekniği olarak bilinen bu yaklaşım 6 aşamadan oluşmaktadır (Yurdugül, 2005):

- a. Alan uzmanları grubunun oluşturulması
- b. Aday ölçeğin hazırlanması
- c. Uzman görüşlerinin elde edilmesi
- d. Maddelerin kapsam geçerlik oranlarını belirlenmesi
- e. Ölçeğin kapsam geçerlik indekslerinin belirlenmesi
- f. Kapsam geçerlik oranlar/indeksi ölçütlerine göre nihai formun oluşturulması

Yukarıda belirtilen aşamalar, hazırlanacak ölçeğin kapsam geçerliğini sağlamada dikkate alınmıştır. Bu doğrultuda uzmanlardan taslak ölçekte yer alan 36 maddenin her biri için “Uygun”, “Kısmen Uygun” ve “Uygun Değil” derecelendirmelerden birisini işaretlemeleri istenmiştir. Ayrıca uzmanlardan “Kısmen Uygun” seçeneğini işaretlemişler ise “Uygunluk nasıl sağlanmalıdır?” “Uygun değil” seçeneğini işaretlemişler ise “Neden uygun değil?” şeklinde her bir madde için açıklama yazmaları istenmiştir.

KGO (Kapsam Geçerlik Oranı) değerlerini hesaplamada Ayre ve Scally (2014)'nin ortaya koyduğu oranlar göz önüne alınmıştır. Bu oranlar bağlamında, 8 uzman için $KGO = CVR_{critical}$ değerinin 0.75 olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada da bu oran dikkate

alınmıştır. KGO'nün tespitiyle maddeler ölçeğe dâhil olmak üzere tanımlandıktan sonra, KGİ (Kapsam Geçerliği İndeksi) testin tamamı için hesaplanır. Bu durumda ölçeğe yer almasına karar verilen maddelerin KGO değerlerinin ortalaması hesaplanarak KGİ değeri elde edilir (Yeşilyurt & Çapraz, 2017). Ancak araştırmada ölçek alt maddelerden oluştuğu için her alt madde için ayrı ayrı KGİ değeri hesaplanmıştır. Bu hesaplamalarda Microsoft Excel 2016 programı kullanılmıştır. Hesaplanan KGO değeri Tablo 24'te verilmiştir.

Tablo 24: Dijital Metinleri Değerlendirme Ölçeğinin Maddelerine İlişkin KGO Değerleri

Maddeler	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil	KGO
1	8	0	0	1
2	8	0	0	1
3	8	0	0	1
4	8	0	0	1
5	8	0	0	1
6	8	0	0	1
7	8	0	0	1
8	7	1	0	0,75
9	8	0	0	1
10	7	1	0	0,75
11	8	0	0	1
12	7	1	0	0,75
13	8	0	0	1
14	8	0	0	1
15	8	0	0	1
16	8	0	0	1
17	8	0	0	1
18	8	0	0	1
19	8	0	0	1
20	8	0	0	1
21	8	0	0	1
22	8	0	0	1
23	8	0	0	1
24	8	0	0	1
25	8	0	0	1
26	8	0	0	1
27	8	0	0	1
28	8	0	0	1
29	8	0	0	1
30	8	0	0	1
31	8	0	0	1
32	8	0	0	1
33	8	0	0	1
34	8	0	0	1
35	8	0	0	1
36	8	0	0	1
Toplam Uzman Sayısı: 8				
Kapsam Geçerlik Oranı (KGO): 0,75				

Tablo 24’te görüleceği üzere Dijital Metinleri Değerlendirme Ölçeği’nde 8., 10. ve 12. madde dışında ölçekteki diğer maddeler 0,75 olan KGO değerinin üzerinde olduğu tespit edilmiştir. 8., 10. ve 12. maddenin KGO değerinin sınırında olduğu için ilgili maddelere yönelik uzman görüşleri dikkate alınmıştır. İlgili maddelere yönelik uzman dönütleri şu şekildedir:

8. madde: Etkileyciliğe ek olarak “metni kapsayıcı” yönü de vurgulanabilir.

10. madde: Alt başlıklar yay ayraç içinde yardımcı fikirler olarak da belirtilebilir.

13. madde: “Paragraflardaki yardımcı düşünceler birbiriyle bağlantılı ve ana fikri destekler niteliktedir.” dersek daha kapsamlı olur.

Uzman görüşleri doğrultusunda maddeler tekrar düzeltilerek ölçekte kullanılmasına karar verilmiştir. Dijital Metinleri Değerlendirme Ölçeği 5 alt boyuttan oluştuğu için ölçeğin tamamı için KGİ değerinin hesaplanması doğru bir yaklaşım değildir. Nitekim Yurdugül (2005) ölçülmek istenilen özelliğin alt boyutları varsa her birine yönelik KGİ belirlenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu doğrultuda Dijital Metinleri Değerlendirme Ölçeği’nin alt boyutlarına ilişkin KGİ değerleri ayrı ayrı hesaplanarak Tablo 25’te sunulmuştur.

Tablo 25: Dijital Metinleri Değerlendirme Ölçeğinin Maddelerine İlişkin KGİ Değerleri

Ölçek alt boyutu	KGİ
Bîim ve Tasarım (1-5 arası maddeler)	1
Dil ve Anlatım (6-25 arası maddeler)	0,96
SEO (Arama motoru optimizasyonu) Uygunluğu (26-31 arası maddeler)	1
Yazım ve Noktalama (32-33.maddeler)	1
Özgünlük (34-36 arası maddeler)	1

KGİ değeri, KGO değerinden küçük ise ölçekteki maddelerin kapsam geçerliğine sahip olmadığı belirtilir (Lawshe, 1975). Bu doğrultuda Dijital Metinleri Değerlendirme Ölçeği’nin 4 alt boyutu KGİ (1)> KGO (0,75) değerinde olduğu ve sadece Dil ve Anlatım boyutunun KGİ (0,96)> KGO (0,75) değerine sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu veriler bağlamında hazırlanacak ölçekte yer alan 36 maddeye ait kapsam geçerliği istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir. Böylece hazırlanan taslak ölçekte yer alan 36 maddeden herhangi biri çıkarılmamış olup uzman dönütleri kapsamında ilgili maddelerde düzeltmeler yapılmıştır.

Kapsam geçerliğinin sağlanması ardından taslak ölçeğin ön uygulaması yapılmıştır. Bu doğrultuda maddelerin işlevselliğini ortaya koymak için farklı sınıf seviyelerindeki (5., 6., 7. ve 8. sınıf) 40 öğrencinin bilgilendirici türde yazdığı dijital metinler 1 alan uzmanı ve 3

Türkçe öğretmeni tarafından değerlendirilmiştir. Alan uzmanı ve Türkçe öğretmenlerinin görüşleri sonucunda 5. sınıf öğrencilerinin metnlerinin araştırma kapsamına uygun olmadığına karar verilmiştir. Bu doğrultuda bu sınıf seviyesi çalışma grubuna dâhil edilmemiştir. Ön uygulama sonucunda ölçeğin maddelerinin öğrencilerin yazdığı dijital metinleri değerlendirmede yeterli olacağına karar verilmiştir.

Güvenirlilik

Taslak ölçek, 2022-2023 Eğitim-Öğretim yılında, gerekli izinler alındıktan sonra Gürcistan'daki bir Türk okulunda 6, 7 ve 8. sınıfta öğrenim gören 206 öğrenciye uygulanmıştır. Öğrencilere seçtikleri bir konuda ve tercih ettikleri dijital bir ortamda metin yazdırılmıştır. Öğrencilerin yazdıkları dijital metinler 3 uzman tarafından birbirinden bağımsız bir şekilde Dijital Metinleri Değerlendirme Ölçeği ile değerlendirilmiştir. Ardından puanlayıcılar arası güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Bu kapsamda öğrencilerin yazdıkları dijital metinler üzerinden her bir madde için puanlayıcıların yaptıkları değerlendirmeler arasındaki tutarlılık, SPSS 26 programı kullanılarak *Intraclass Correlation* analiziyle hesaplanmıştır. Tablo 26'da Intraclass Correlation analizinin sonuçları sunulmuştur.

Tablo 26: Maddelerin Puanlayıcılar Arası Güvenirlilik Korelasyonu

Madde	Ölçüm	Puanlayıcılar Arası Korelasyon	%95 Güven Aralığı		Düzey
			Alt Sınır	Üst Sınır	
1	Tek Ölçümler	,974	,967	,980	Mükemmel
	Ortalama Ölçümler	,991	,989	,993	
2	Tek Ölçümler	,953	,941	,963	Mükemmel
	Ortalama Ölçümler	,984	,979	,987	
3	Tek Ölçümler	,835	,797	,835	Mükemmel
	Ortalama Ölçümler	,938	,922	,938	
4	Tek Ölçümler	,956	,945	,966	Mükemmel
	Ortalama Ölçümler	,985	,981	,988	
5	Tek Ölçümler	,716	,659	,768	İyi
	Ortalama Ölçümler	,883	,853	,908	
6	Tek Ölçümler	,790	,745	,830	Mükemmel
	Ortalama Ölçümler	,919	,897	,936	
7	Tek Ölçümler	,597	,525	,664	İyi
	Ortalama Ölçümler	,816	,768	,856	
8	Tek Ölçümler	,821	,781	,856	Mükemmel
	Ortalama Ölçümler	,932	,915	,947	

9	Tek Ölçümler	,865	,833	,892	Mükemmel
	Ortalama Ölçümler	,950	,937	,961	
10	Tek Ölçümler	,779	,732	,821	Mükemmel
	Ortalama Ölçümler	,914	,891	,932	
11	Tek Ölçümler	,769	,720	,812	Mükemmel
	Ortalama Ölçümler	,909	,885	,929	
12	Tek Ölçümler	,885	,857	,908	Mükemmel
	Ortalama Ölçümler	,958	,947	,967	
13	Tek Ölçümler	,849	,814	,879	Mükemmel
	Ortalama Ölçümler	,944	,929	,956	
14	Tek Ölçümler	,682	,620	,739	İyi
	Ortalama Ölçümler	,866	,830	,895	
15	Tek Ölçümler	,749	,696	,795	İyi
	Ortalama Ölçümler	,899	,873	,921	
16	Tek Ölçümler	,772	,723	,815	Mükemmel
	Ortalama Ölçümler	,910	,887	,930	
17	Tek Ölçümler	,652	,586	,712	İyi
	Ortalama Ölçümler	,849	,809	,881	
18	Tek Ölçümler	,663	,598	,722	İyi
	Ortalama Ölçümler	,855	,817	,886	
19	Tek Ölçümler	,873	,843	,899	İyi
	Ortalama Ölçümler	,954	,942	,964	
20	Tek Ölçümler	,854	,820	,883	İyi
	Ortalama Ölçümler	,946	,932	,958	
21	Tek Ölçümler	,660	,595	,719	İyi
	Ortalama Ölçümler	,853	,815	,885	
22	Tek Ölçümler	,842	,806	,873	Mükemmel
	Ortalama Ölçümler	,941	,926	,954	
23	Tek Ölçümler	,915	,894	,933	Mükemmel
	Ortalama Ölçümler	,970	,962	,976	
24	Tek Ölçümler	,885	,857	,908	Mükemmel
	Ortalama Ölçümler	,958	,947	,967	
25	Tek Ölçümler	,827	,788	,861	Mükemmel
	Ortalama Ölçümler	,935	,918	,949	
26	Tek Ölçümler	,953	,941	,963	Mükemmel

	Ortalama Ölçümler	,984	,980	,987	
27	Tek Ölçümler	,765	,715	,809	Mükemmel
	Ortalama Ölçümler	,907	,883	,927	
28	Tek Ölçümler	,871	,840	,897	Mükemmel
	Ortalama Ölçümler	,953	,940	,963	
29	Tek Ölçümler	,729	,674	,779	İyi
	Ortalama Ölçümler	,890	,861	,914	
30	Tek Ölçümler	,963	,953	,971	Mükemmel
	Ortalama Ölçümler	,987	,984	,990	
31	Tek Ölçümler	,883	,855	,907	Mükemmel
	Ortalama Ölçümler	,958	,947	,967	
32	Tek Ölçümler	,964	,955	,972	Mükemmel
	Ortalama Ölçümler	,988	,985	,990	
33	Tek Ölçümler	,880	,852	,905	Mükemmel
	Ortalama Ölçümler	,957	,945	,966	
34	Tek Ölçümler	,895	,870	,916	Mükemmel
	Ortalama Ölçümler	,962	,953	,970	
35	Tek Ölçümler	,901	,877	,921	Mükemmel
	Ortalama Ölçümler	,965	,955	,972	
36	Tek Ölçümler	,989	,986	,991	Mükemmel
	Ortalama Ölçümler	,996	,995	,997	

Intraclass Correlation katsayısı 0 ve 1 arasında değerler almaktadır. 0,5'ten küçük değerler zayıf, 0,5 ile 0,75 arasındaki değerler orta düzeyde, 0,75 ile 0,9 arasındaki iyi güvenilirliği ve 0,90'dan büyük değerler mükemmel güvenilirliği belirtmektedir (Koo & Li, 2016). Tablo 26'dan anlaşılabacağı üzere 5., 7., 15., 17., 18., 19., 20., 21. ve 29. madde “iyi” diğer maddeler ise “mükemmel” düzeydedir. Bu veriler bağlamında ölçeğin güvenilir bir niteliğe sahip olduğu söylenebilir.

Geçerlik ve güvenirlik analizleri doğrultusunda 5 alt tema ve 36 maddeden oluşan Dijital Metinleri Değerlendirme Ölçeği geçerli ve güvenilir bir ölçek olarak nitelendirilebilir. Ölçek Ek 3'te sunulmuştur.

Ölçeğin iç tutarlık katsayısını belirlemek için Cronbach Alfa katsayısına bakılmıştır. Hesaplanan iç tutarlık katsayısı ölçeğin tamamı için 0,89 olarak bulunmuştur. Ayrıca iç tutarlık katsayısı sırayla “*Biçim ve Tasarım*” alt boyutu için 0,74; “*Dil ve Anlatım*” alt boyutu için 0,82; “*SEO (Arama motoru optimizasyonu) Uygunluğu*” alt boyutu için, 0,79; “*Yazım ve*

Noktalama” alt boyutu için, 0,71; “*Özgünlük*” alt boyutu için 0,72 olarak hesaplanmıştır. Analiz sonucunda elde edilen bulgular, ölçeğin güvenilir özellikte olduğunu göstermektedir.

2.3.1.2. Elektronik yazma alışkanlıkları ölçeği

Araştırmada iki dilli ortaokul öğrencilerinin dijital ortamlarda yazma alışkanlıklarını belirlemek amacıyla Elektronik Yazma Alışkanlığı Ölçeği kullanılmıştır (Ek 4). Ölçek, Maden vd. (2018) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, (4) Her Zaman (3) Çoğunlukla (2) Ara Sıra (1) Hiçbir Zaman aralığında ölçeklendirilmiştir. Maddelerin psikolojik, yazma amacı ve günlük kullanım olmak üzere üç farklı boyutta toplandıkları belirlenmiştir. Ölçeğin bilişsel boyutunda 9 madde, yazma amacı boyutunda da 3 madde ve günlük kullanım boyutunda da 3 madde bulunmaktadır. Böylece ölçek toplam 26 maddeden oluşmaktadır.

Araştırma kapsamında ölçeğin iç tutarlık katsayısını belirlemek için Cronbach Alfa katsayısına bakılmıştır. Ölçeğin iç tutarlık katsayısını belirlemek için Cronbach Alfa katsayısına faydalanılmıştır. Hesaplanan iç tutarlık katsayısı, ölçeğin tamamı için 0,79 olarak bulunmuştur. Ayrıca iç tutarlık katsayısı sırayla “*Psikolojik*” alt boyutu için 0,72, “*Yazma Amacı*” alt boyutu için 0,79 ve “*Günlük Kullanım*” alt boyutu için 0,80 olarak hesaplanmıştır. Analiz sonucu edinilen bu bulgulara göre ölçeğin güvenilir bir niteliğe sahip olduğu söylenebilir.

2.3.1.3. İki dilliler için hızlı ve kademeli baskın dil ölçeği

Araştırmada iki dilli ortaokul öğrencilerinin baskın olan dillerini belirlemek amacıyla İki Dilliler İçin Hızlı ve Kademeli Baskın Dil Ölçeği kullanılmıştır (Ek 5). Ölçek Dunn ve Fox Tree (2009) tarafından geliştirilmiştir. Bu ölçek İspanyolca ve İngilizce olmak üzere iki dilli 102 öğrenci üzerinde geliştirilmiştir. İki Dilli Baskınlık Ölçeği sorularında Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) yürütmenin öncesinde, iki değişkenli bir ilişki, bazı maddelerin tam olarak olmasa da birbirleriyle ilintili olduklarını doğrulamıştır. AFA’nın uygulamaya değer olduğundan emin olmak için bir temel bileşen analizi yapılmıştır. Ölçek 12 kapalı açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Her sorunun farklı bir puan ağırlığı vardır. Türkçe baskınlığında en fazla +31, Gürcüce baskınlığında en fazla -31 puan alınabilmektedir. Ölçekten -5 ile 5 ya da genel anlamda -10 ile 10 arasında puan alanlar iki dili dengeli konuşabilen bireylerdir. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları iki dillilikle ilgili çalışmalara, anket verileri ve açıklayıcı faktör analiziyle gerçekleştirilmiştir. Ölçekte bulunan sorular, ayırt edilebilir, yorumlamaya açık olmayan ve öz değerlendirme içermeyen sorulardır. Ölçek sorularına verilen yanıtlar hafızaya ve

olgulara dayanmaktadır. Sorular, dil kazanım yaşı, dilde rahatlık, katılımcıların bir dilde ne kadar eğitim aldıkları, bir dili diğerine oranla kullanım tercihleri (dil kullanımı) ve bir dildeki akıcı konuşma kaybına (yeniden yapılanma) odaklanır (Dunn & Fox Tree, 2009). Ölçek alan uzmanları aracılığıyla Türkçeye çevirisi yapılmıştır. Ölçeğin çevirisi İngilizce dil uzmanları tarafından kontrol edilerek araştırmada kullanılmıştır.

2.3.1.4. Yazma kaygısı ölçeği

Araştırmada iki dilli ortaokul öğrencilerinin yazma kaygılarını belirlemek amacıyla Yazma Kaygısı Ölçeği (YKÖ) kullanılmıştır (Ek 6). Ölçek Karakuş-Tayşi ve Taşkın (2018) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 5'li likert tipinde geliştirilmiştir. Ölçek; tamamen katılıyorum (5), katılıyorum (4), kararsızım (3), katılmıyorum (2) ve hiç katılmıyorum (1) aralığında ölçeklendirilmiştir. Karakuş-Tayşi ve Taşkın (2018) ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmasını ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda öğrenim gören 500 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirmiştir.

Ölçeğin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri ,838; Bartlett's Küresellik Testi değeri ise ($\chi^2=1767,902$; $sd=171$ $p<.,000$) bulunmuştur. Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısı ,790 olarak hesaplanmıştır. Faktör analizi sonucunda ölçeğin toplam varyansının %41,036'sını açıklayan ve üç faktör altında toplanan 16 madde elde edilmiştir. Ölçekte birinci faktörde yer alan 6 maddelik "*Yazmaya Güdülenmeyle İlgili Kaygı*" için ,788; ikinci faktörde yer alan 5 maddelik "*Yazının Anlaşılma Durumuyla İlgili Kaygı*" için ,701 ve üçüncü faktörde yer alan 5 maddelik "*Yazma Sürecinin Gerekliklerini Karşılamayla İlgili Kaygı*" için ,615 olarak hesaplanmıştır. 16 maddelik "YKÖ" ile alınabilecek en düşük puan 16, en yüksek puan ise 80'dir.

Araştırma kapsamında ölçeğin iç tutarlık katsayısını belirlemek için Cronbach Alfa katsayısına bakılmıştır. Hesaplanan iç tutarlık katsayısı ölçeğin tamamı için 0,89 olarak bulunmuştur. Ayrıca iç tutarlık katsayısı sırayla *Yazmaya Güdülenmeyle İlgili Kaygı* için 0,76, *Yazının Anlaşılma Durumuyla İlgili Kaygı* için 0,74 ve *Yazma Sürecinin Gerekliklerini Karşılamayla İlgili Kaygı* için 0,75 olarak hesaplanmıştır. Analiz sonucu edinilen bu bulgulara göre ölçeğin güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir.

2.3.1.5. Yazma tutum ölçeği

Araştırmada iki dilli ortaokul öğrencilerinin yazma tutumlarını belirlemek amacıyla Yazma Tutum Ölçeği (YTÖ) kullanılmıştır (Ek 7). Ölçek Can ve Topçuoğlu-Ünal (2017) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 5'li likert tipinde geliştirilmiştir. Ölçek; tamamen katılıyorum (5), katılıyorum (4), kararsızım (3), katılmıyorum (2) ve hiç katılmıyorum (1)

aralığında ölçeklendirilmiştir. Can ve Topçuoğlu-Ünal (2017) ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmasını ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda öğrenim gören 334 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirmiştir.

Ölçeğin yapı geçerliğini tespit etmek için açımlayıcı faktör analizi ve ölçüt geçerliğine bakılmıştır. Ölçeğin Kaiser-Meyer-Olkin değeri 0.840, Bartlett's Küresellik Testi değeri ise [$\chi^2=2397,063$; $df=703$, $p<.000$] bulunmuştur. Elde edilen bu bulgular sonrasında geçerlik çalışmaları yapılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi neticesinde ölçeğin 23 maddeden oluşan 3 faktörlü (ilgi, algı ve katkı) bir yapıda olduğu görülmüştür. Ortaya çıkan bu üç faktörün ölçeğe ilişkin açıkladığı toplam varyans oranı %43,7'dir. Ölçeğin 3 faktörden oluşan yapısının uygunluğu doğrulayıcı faktör analizi ile incelenerek ulaşılan uyum iyiliği indeksi değerleri sonucunda ölçeğin yapı bakımından geçerli olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin iç tutarlık katsayısını belirlemek için Cronbach Alfa katsayısına bakılmıştır. Hesaplanan iç tutarlık katsayısı ölçeğin tamamı için 0,85 olarak bulunmuştur. Ayrıca iç tutarlık katsayısı sırayla birinci faktör "İlgi" için .845, ikinci faktör "Algı" için .708 ve üçüncü faktör "Katkı" için .721'dir (Can & Topçuoğlu-Ünal, 2017). Analiz sonucu edinilen bu bulgulara göre ölçeğin güvenilir bir ölçek olduğu belirtilmiştir.

Araştırma kapsamında ölçeğin iç tutarlık katsayısını belirlemek için Cronbach Alfa katsayısına bakılmıştır. Hesaplanan iç tutarlık katsayısı ölçeğin tamamı için 0,85 olarak bulunmuştur. Ayrıca iç tutarlık katsayısı sırayla *İlgi* için 0,79, *Algı* için 0,67 ve *Katkı* için 0,82 olarak hesaplanmıştır. Analiz sonucu edinilen bulgulara göre ölçeğin güvenilir bir olduğu söylenebilir.

2.3.1.6. Yazma motivasyonu ölçeği

Araştırmada iki dilli ortaokul öğrencilerinin yazma motivasyonlarını belirlemek amacıyla Yazma Motivasyonu Ölçeği (YMÖ) kullanılmıştır (Ek 8). Ölçek Deniz ve Demir (2020) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 5'li likert tipinde geliştirilmiştir. Ölçek; Her zaman (5), sık sık (4), bazen (3), nadiren (2) hiç (1) aralığında ölçeklendirilmiştir. Deniz ve Demir (2020) ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmasını ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda öğrenim gören 425 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirmiştir.

Ölçeğin Cronbach's Alpha, Spearman, Brown ve Guttman Split Half güvenirlik değerleri .85'in üzerinde olması nedeniyle ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğu söylenebilir. Test-tekrar test işlemiyle elde edilen iç tutarlılık katsayısının .85 bulunması ölçeğin tutarlılığının iyi düzeyde olduğuna işaret etmektedir. AFA sonucunda %42,52 toplam varyans değeriyle 13 maddelik tek faktörlü ölçek yapısı, doğrulayıcı faktör analizi

ile doğrulanmıştır. Ölçeğin yapı güvenirliğinin .89 olarak hesaplanmıştır. Araştırma sonucunda 13 maddeden oluşan, tek boyutlu ölçek oluşturulmuştur (Deniz & Demir, 2020).

Araştırma kapsamında ölçeğin iç tutarlık katsayısını belirlemek için Cronbach Alfa katsayısına bakılmıştır. Hesaplanan iç tutarlık katsayısı tek boyutlu ölçeğin tamamı için 0,87 olarak bulunmuştur. Analiz sonucu edinilen bulgulara göre ölçeğin güvenilir olduğu söylenebilir.

2.3.2. Nitel Veri Toplama Araçları

Araştırmada kişisel bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Formlarla ilgili bilgiler aşağıda belirtilmiştir.

2.3.2.1. Kişisel bilgi formu

Araştırmanın amaçları doğrultusunda “*Kişisel Bilgi Formu*” kullanılmıştır. Bu formda, öğrencilerin “*adı-soyadı*”, “*cinsiyeti*”, “*anne-baba uyruğu*”, “*yaş*” ve “*Gürcistan’da bulunma süreleri*” olmak üzere 5 başlık bulunmaktadır. Uygulamaya katılan öğrencilerin tamamı (n=32) bu formu doldurmuştur.

2.3.2.2. Yarı yapılandırılmış görüşme formu

Dijital metin yazarlığı öğretiminin iki dilli ortaokul öğrencilerinin çevrim içi yazma becerilerine etkilerinin incelendiği bu çalışmada, öğrencilerin uygulamaya ilişkin deneyimlerini ve görüşlerini belirlemek için deney grubu öğrencileriyle görüşmeler yapılmıştır. Çalışmanın amacı doğrultusunda açık uçlu 9 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Formun hazırlanması sürecinde önce alanyazın incelemesi yapılmıştır. Bu sürecin ardından taslak form oluşturulmuştur. Taslak formda 12 açık uçlu soru yer almaktadır. Görüşme formunun geçerliğini belirlemek üzere 1 alan uzmanı 2 Türkçe eğitimi ve 1 Türkçe dil uzmanının görüşüne sunulmuştur. Alınan görüşler bağlamında 3 soru amaca uygunluk, açıklık ve anlaşılabilirlik açısından uygun olmadığı için taslak formdan çıkarılmıştır. Böylece geriye kalan 9 maddelik formun araştırmanın amacına uygun olduğu belirlenmiştir.

Öğrenciler görüşme formunu, Google Formlar aracılığıyla doldurmuştur. “*Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu*” Ek 9’da sunulmuştur.

2.4. UYGULAMA SÜRECİ

Araştırmanın uygulama sürecinin yürütülmesine yönelik haftalık ders planı yapılmıştır. Plan, 3 alan uzmanı ve 1 Türkçe öğretmenin görüşleri doğrultusunda hazırlanmıştır. Araştırma, 2023 Şubat-Haziran aylarında toplam 20 hafta ve 48 ders saati boyunca hem yüz yüze hem de çevrim içi ortamlarda yürütülmüştür. Uygulama süreci *Yazarlık ve Yazma Becerileri* seçmeli dersinde yürütülmüştür. Hazırlanan plan kapsamında deney ve kontrol grubuna yönelik yapılan uygulamalar ayrıntılı olarak aşağıda başlıklar altında belirtilmiştir.

2.4.1. Kontrol Grubuna Yönelik İşlemler

Araştırmanın uygulama sürecinde kontrol grubuna yönelik yürütülen işlemlere ilişkin bilgiler aşağıda belirtilmiştir:

Uygulama öncesinde, öğrencilere haftanın farklı günlerinde 2 ders saati boyunca *Kişisel Bilgi Formu*, *Yazma Kaygısı Ölçeği*, *Yazma Tutum Ölçeği*, *Yazma Motivasyon Ölçeği*, *İki Dilliler İçin Hızlı ve Kademeli Baskın Dil Ölçeği* uygulanmıştır. Bununla beraber öğrencilerin daha önce bilgi sahibi olduğu bir dijital ortam (Word, Blogger, E-mail, Wordpress vb.) üzerinden fikirlerini serbestçe ifade edebilecekleri kendi seçtikleri bir konuda haber metni türünde bir yazı yazdırılmıştır. Yazma sürecinin aşamaları ve dijital ortamların nitelikleri dikkate alındığından metnin yazılması için öğrencilere 6 ders saati süre verilmiştir. Bu sürenin 2 ders saati evde, yazılacak konuyla ilgili araştırma yapılmasına yöneliktir. Bu şekilde öğrencilerin uygulama öncesindeki yazma başarıları, baskın iki dillilikleri, dijital ortamlarda yazma alışkanlıkları, yazma kaygı, tutum ve motivasyon durumları tespit edilmiştir.

Uygulama sürecinde yazmaya ilişkin konular ünitelendirilmiş yıllık plana uygun olarak işlenmiştir. Öğretmen, yazma konularını işlerken araç-gereç olarak ders kitabını; yöntem/teknik olarak ise ünitelendirilmiş yıllık planda belirtilen teknikler kullanmıştır. Bunun yanı sıra öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesi amacıyla zaman zaman, akıllı tahta ve EBA materyalleri gibi farklı elektronik ortamlardaki kaynaklar da kullanılmıştır.

Uygulama bittikten sonra öğrencilere *Yazma Kaygısı Ölçeği*, *Yazma Tutum Ölçeği* ve *Yazma Motivasyon Ölçeği* doldurtulmuştur. Bu işlemin ardından öğrencilere ön teste olduğu gibi 6 ders saati süre verilerek kendi seçtikleri bir konuda ve dijital ortamda haber metni türünde yazı yazdırılmıştır. Böylece öğrencilerin yazma başarıları ve duyuşsal unsurlar açısından düzeylerinde herhangi bir farklılık olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

2.4.2. Deney Grubuna Yönelik İşlemler

Deney grubuna yönelik yürütülen dijital metin yazarlığı eğitimine ilişkin zaman ve ortamla ilgili bilgiler Tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 27: Deney Grubuna Yapılan İşlemlere İlişkin Bilgiler

İşlem	Haftalık Ders Saati	Hafta Sayısı	Toplam Ders Saati	Aylar	Çalışma Ortamı
Ön Test	4	2	8	2023/ Şubat	Yüz yüze
Dijital Metin Yazarlığı Eğitim Süreci	2	16	32	2023/ Şubat- Mayıs	Yüz yüze ve çevrim içi
Son Test	4	2	8	2023/ Haziran	Yüz yüze

Tablo 27’den anlaşılabacağı üzere uygulama süreci, ön ve son test 2 hafta ve toplam 16 ders saati; dijital metin yazarlığı öğretimi 16 hafta ve 32 ders saati olmak üzere sürmüştür. Toplamda ise ön ve son test dahil 20 hafta ve 48 ders saati sürmüştür. Süreç, çevrim içi ve yüz yüze olmak üzere 2023 Şubat-Haziran aylarını kapsamaktadır.

Deney sürecinde, çalışma grubu dijital metinleri oluştururken Wordpress platformunu kullanmıştır. “*Ücretsiz ve açık kaynaklı WordPress, en fazla tercih edilen sistemdir. Ana özellikleri şablon sistemi ve eklenti mimarisidir. Şablonlar, geliştiricilerin bir siteyi sıfırdan oluşturmak yerine önceden tanımlanmış bir yapı üzerine inşa etmelerini sağlar. Eklentiler ise araçları genişletmek için işlevseldir.*” (Çakır & Taşer, 2021, s. 49). Bunun yanı sıra yapay zekâ araçlarının uygulamayı desteklemesi, uygulamanın açık kaynaklı yazılıma sahip olması ve çevrim dışı çalışmaya imkân vermesi gibi birçok niteliğe sahiptir. Ayrıca yazma araçları oldukça fazla ve kullanışlı, menü arayüzü de kolaylıkla erişilebilir niteliktedir.

Dijital metin yazarlığı eğitimi, süreç temelli yazma yöntemi dikkate alınarak tasarlanmıştır. Wordpress uygulamasında da metin oluşturma sürecinin adım adım ilerlediği, geriye dönük düzeltmelere imkân tanıdığı ve geribildirim kanallarının etkin olduğu tespit edilmiştir. Bu özellikleri araştırmanın amacına hizmet ettiği için Wordpress uygulamasının deney sürecinde kullanılmasına karar verilmiştir.

Araştırmada dijital metin yazarlığı eğitimi yapılırken haber metinleri kullanılmıştır. Haber metinleri sadece bir olayı veya kazayı ele alan basit bir tür olmayıp çeşitli bilimsel ve

teknolojik gelişmeler, eğitim, çevre ve sosyal sorunlar gibi derin araştırma isteyen konuları da kapsamaktadır. Araştırma sürecinde bu konuları içeren haber metinleriyle ilgili yazılar yazılarak dijital metin yazarlığı eğitimi yapılmıştır.

Günümüzde çeşitli dijital platformlarda haber metinleri geniş yer tutmakta ve internet haberciliği her geçen gün yaygınlaşmaktadır. Bu durum dijital ortamlarda yazılan haber metinlerinin insanların günlük hayatlarının bir parçası olmasını sağlamıştır. Bunun yanı sıra dijital ortamlarda yer alan haberlerin bir kısmının manipülasyon odaklı olması oldukça ciddi bir problemdir. Bu doğrultuda erken yaşlarda dijital ortamlarda haber metinlerinin hangi süreçlerle oluşturulduğunu bilmek, dijital yetkinlik anlamında önemlidir. Araştırmada da bu durumlar dikkate alınarak haber metinlerinin dijital metin yazarlığı eğitimi sürecinde kullanılmasına karar verilmiştir.

2.4.3. Dijital Metin Yazarlığı Eğitimine Yönelik Haftalık Çalışmalar

Dijital metin yazarlığı eğitimi sürecinde yapılacak çalışmalara ilişkin haftalık ders planları hazırlanmıştır. Hazırlanan bu planlar araştırmanın ekler kısmında sunulmuştur (Ek-10). Uygulama sırasında haftalara göre yapılan etkinliklerle ilgili bilgiler ayrıntılı olarak aşağıda belirtilmiştir:

1. ve 2. Hafta: Çalışma grubuna planlanan deney süreci tanıtılmıştır. Deney süresince işlenecek ders içeriğine ilişkin bilgiler verilmiştir. Ardından ön test verilerini toplamak üzere katılımcılardan haber metni türünde fikirlerini serbestçe ifade edebilecekleri herhangi bir konuda yazı yazmaları istenmiştir. Yazdıkları bu yazı kendi seçtikleri dijital uygulamalardan (Word, Blogger, e-mail, Wordpress vb.) biri olabileceği söylenmiştir. Öğrencilere önceden seçtikleri veya bildikleri dijital ortamlarda yazma süreçleri dikkate alınarak 6 ders saati boyunca dijital metinler oluşturmaları sağlanmıştır. Bu işlemin yanı sıra haftanın farklı günlerinde 2 ders saati boyunca çalışma grubuna yönelik daha fazla bilgi edinmek amacıyla *Kişisel Bilgi Formu*, *Elektronik Yazma Alışkanlığı* ve *İki Dilliler İçin Hızlı ve Kademeli Baskın Dil Ölçeği* uygulanmıştır. Yine bu süreçte ön test verilerin elde etmek için *Yazma Kaygısı Ölçeği*, *Yazma Tutum Ölçeği* ve *Yazma Motivasyon Ölçeği* öğrencilere uygulanmıştır. Tüm bu süreç 2 hafta sürmüştür.

3. Hafta: Çalışma grubuna, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda "Yetkinlikler" başlığı altında verilen "Dijital Yetkinlik" kavramına ilişkin bilgi verilerek günümüzdeki yeri ve önemi öğrencilerle tartışılmıştır. Daha sonra dijital yetkinlik kavramı ile dijital ortamlarda yazı yazma ilişkilendirilmiştir. Ardından dijital ortamlarda yazmanın önemi ve günlük hayatta

kullanım alanları dijital metin örnekleri üzerinden çalışma grubuna aktarılmıştır. Ders sonunda konu özetlenmiş ve öğrencilerin soruları sınıf olarak tartışılarak cevaplanmıştır.

4. Hafta: Çalışma grubuna dijital ortamlarda yazma çalışması yapılan çeşitli platformlara ilişkin bilgi verilmiştir. Daha sonra Wordpress platformuna ilişkin ayrıntılı bilgiler verilerek kullanım alanları, özellikleri ve dünyada çok fazla tercih edilme sebepleri üzerine durulmuştur. Son olarak her öğrencinin kişisel bilgisayarlarında Wordpress üyeliklerinin yapılması sağlanmıştır. Öğrencilere evde Wordpress uygulamasını incelemeleri istenerek ders bitirilmiştir.

5., 6. ve 7. Hafta: Çalışma grubuna, Wordpress uygulamasının menü ve araçları 4 ders saati sınıf ortamında; 2 ders saati de Zoom uygulaması üzerinden olmak üzere tanıtılmıştır. Bu kapsamda; genel giriş menüleri ve yazma araçları menülerinin öğretimi yapılmıştır. Özellikle yazma sürecinde sıklıkla kullanılacağı için yazma araçları menüsüne ve alt fonksiyonlarına 4 ders saati ayrılmıştır.

8., 9. ve 10. Hafta: Çalışma grubuna, dijital ortamlarda yazma çalışmaları yapılırken dikkate alınması gereken SEO kavramı ve bileşenleri öğretilmiştir. Bu öğretim süreci “SEO (Arama Motoru Optimizasyonu) Eğitim Kitapçığı” (Ek-15) vasıtasıyla gerçekleştirilmiştir. Kitapçıkta bulunan etkinlikler Wordpress platformu üzerinden uygulamalı yapılmıştır. Son olarak dijital metin oluşturma sürecinde kullanılabilecek ücretli ve ücretsiz SEO araçlarının neler olduğuna dair bilgiler verilmiştir.

11. Hafta: Çalışma grubuna, dijital metin yazarının sahip olması gereken nitelikler hakkında bilgi verilmiştir. Bu niteliklerin dijital metin yazma sürecinin hangi aşamalarında kullanılacağı ve dijital metinlere ne tür katkılarının olduğu belirtilmiştir. Bunun yanı sıra sınıf ortamında dijital metin yazarının sahip olması gereken diğer özellikler üzerine tartışma yapılarak ders bitirilmiştir.

12. Hafta: Çalışma grubuna, SEO Temelli Dijital Metin Yazma Eğitim Kitapçığı (Ek-14) yoluyla haber kavramı, haber kaynakları, haber metninin temel öğeleri ve haber türleri hakkında çevrim içi Zoom uygulaması üzerinden bilgi verilmiştir. Ayrıca konuyla ilgili öğrencilerin soruları sınıf olarak tartışılıp yanıtlanmıştır.

13. Hafta: Çalışma grubuna, 5N 1K kuralı, SEO Temelli Dijital Metin Yazma Eğitim Kitapçığı’ndaki örnek metinler aracılığıyla öğretilmiştir. Ardından öğretim kitapçığındaki alıştırmalar Wordpress ortamında yazılarak konu pekiştirilmeye çalışılmıştır. Bunun yanı sıra çalışma grubuna haber metnine uygun başlık nasıl yazılacağı hakkında öğretim kitapçığı yoluyla öğretim yapılmıştır. Örnek bir konu üzerinden uygulama yapılarak Wordpress

ortamında başlık yazma alıştırmaları yapılmıştır. Son olarak metnin önemli bileşenlerinden olan dil, yazım ve noktalama kurallarının uygunluğu konusunda örnek metinler üzerinden Wordpress ortamında etkinlikler yürütülmüştür.

14. Hafta: Çalışma grubuna özetleyici, alıntılı, sorulu, okur-izleyici adresli, genelleyici, ayrıntılı, öyküleyici ve zıtlık ifade eden haber giriş teknikleri öğretim SEO Temelli Dijital Metin Yazma Eğitim Kitapçığı'ndaki örnek metinler aracılığıyla öğretimi sağlanmıştır. Ardından öğretim kitapçığındaki alıştırmalar Wordpress ortamında yazılarak haber giriş tekniklerinin kullanımı pekiştirilmeye çalışılmıştır.

15. Hafta: Çalışma grubuna ters piramit, dörtgen (kare), düz piramit, konuşma dili, kronolojik dizi haber yazma teknikleri SEO Temelli Dijital Metin Yazma Eğitim Kitapçığı'ndaki örnek metinler aracılığıyla öğretimi sağlanmıştır. Ardından öğretim kitapçığındaki etkinlikler Wordpress ortamında yazılarak haber yazma tekniklerinin kullanımı pekiştirilmiştir.

16. Hafta: Çalışma grubundaki öğrencilere, SEO Temelli Dijital Metin Yazma Eğitim Kitapçığı yoluyla dijital metin yazarlığı ve haber metni oluşturmaya yönelik aldıkları eğitimler doğrultusunda son test öncesi seçtikleri bir konuyla ilgili Wordpress ortamında dijital haber metni oluşturmaları sağlanmıştır. Bunun için süreç temelli yazma yöntemine uygun olarak yazma öncesinde yürütülmesi gereken çalışmalar sırasıyla yapılmıştır. Bu kapsamda öğrencilere yazma öncesinde yapılacak çalışmalara yönelik 1 ders saati öğretim verilmiştir. Bu öğretimin ardından öğrenciler ödevlendirilerek 2. derse kadar seçtikleri konuyla ilgili yazma öncesi çalışmalarını bitirmeleri istenmiştir. Son olarak, 2. ders Zoom platformu üzerinden, öğrencilerin yazma öncesinde yaptıkları çalışmalar üzerinde durularak geribildirimlerde bulunulmuştur. Bu şekilde yazma öncesi kısım tamamlanmıştır.

17. Hafta: Çalışma grubundaki öğrencilere, dijital metin yazma sırasında yapılması gereken çalışmalara ilişkin SEO Temelli Dijital Metin Yazma Eğitim Kitapçığı yoluyla eğitimler verilmiştir. Yüz yüze 1 ders saati verilen bu öğretim sürecinde dijital metnin giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin yazımı üzerinde durulmuştur. Bu işlemin ardından öğrenciler ödevlendirilerek 2. derse kadar konuyla ilgili giriş, gelişme ve sonuç bölümlerini bitirmeleri istenmiştir. Son olarak, 2. ders Zoom platformu üzerinden yapılarak öğrencilerin yazılarının giriş, gelişme ve sonuç kısımları incelenerek geribildirimlerde bulunulmuştur. Bu şekilde yazma sırasında yürütülmesi gereken çalışmalar tamamlanmıştır.

18. Hafta: Öğrencilere, yazmış oldukları dijital metinlere yönelik SEO Temelli Dijital Metin Yazma Eğitim Kitapçığı doğrultusunda gözden geçirme, düzeltme ve paylaşma süreçlerinin nasıl yapılacağına ilişkin eğitim verilmiştir. Bu eğitim süreci 1 ders saati olarak

yüz yüze uygulanmıştır. Ardından öğrenciler ödevlendirilerek 2. derse kadar konuyla ilgili yazma sonrası çalışmaları bitirmeleri istenmiştir. 2. ders ise Zoom platformu üzerinden öğrencilerin metinleri gözden geçirilip yapılması gereken düzeltmelere ilişkin geribildirimlerde bulunulmuştur. Son olarak öğrencilere yazmış oldukları dijital haber metinlerini Wordpress platformundan paylaşmaları istenerek süreç tamamlanmıştır.

19. ve 20. Hafta: Çalışma grubundan son test verilerin almak için seçtikleri bir konuda Wordpress uygulamasını kullanarak dijital haber metni yazmaları istenmiştir. Yazma sürecinin aşamaları ve dijital ortamların nitelikleri dikkate alındığından metnin yazılması için öğrencilere 6 ders saati süre verilmiştir. Bu sürenin 2 ders saati evde yazılacak konuyla ilgili araştırma yapılmasına yöneliktir. Bu işlemlerin yanı sıra haftanın farklı günlerinde 2 ders saati boyunca *Yazma Kaygısı Ölçeği*, *Yazma Tutum Ölçeği* ve *Yazma Motivasyon Ölçeği* doldurtulmuştur. Son olarak çalışma grubundan Google Formlar aracılığıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanarak dijital metin yazma öğretim süreciyle ilgili görüşler alınmıştır.

2.5. VERİ ANALİZİ

Araştırmada verilerin analizine ilişkin işlemler nicel ve nitel olarak iki alt başlıkta aşağıda açıklanmıştır.

2.5.1. Nicel Verilerin Analizi

Araştırmada ilk önce deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin ölçme araçlarından aldıkları puanların normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. SPSS 26 programında değişkenlerin dağılımının normalliği incelenmiştir. Grup büyüklüğünün 50’den küçük olması durumunda Shapiro-Wilk, büyük olması durumunda Kolmogorov-Smirnov testleri veri dağılımının normalliği için kullanılır (Büyüköztürk, 2006). Öğrenci sayısı (*Kontrol: 16; Deney: 16*) 50’den küçük olması sebebiyle Shapiro-Wilk testinden faydalanılmıştır.

Araştırmada deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin dijital metinleri değerlendirmek amacıyla kullanılan “Dijital Metinleri Değerlendirme Ölçeği” ne ilişkin normallik sonuçları Tablo 28’de gösterilmiştir:

Tablo 28: Verilerin Normallik Dağılımı

Grup		Shapiro-Wilk		
		Değer	sd	p
Deney	Ön test	,796	16	,002
	Son test	,850	16	,014
Kontrol	Ön test	,809	16	,004
	Son test	,527	16	,000

Tablo 28'deki Shapiro-Wilk normallik testi sonucuna göre dijital metinlerinden aldıkları ön ve son test puanları normal dağılım ölçütleri aralığında yer almadığı tespit edilmiştir ($p < .05$).

Ayrıca öğrencilerinin dijital metin yazma puanlarıyla ilişkili olarak; ortalama, medyan, basıklık ve çarpıklık değerlerine de bakılmıştır. Tablo 29'da bu değerlere ilişkin sonuçlar sunulmuştur.

Tablo 29: DMDÖ Verilerinin Normalliğine Yönelik Betimsel İstatistik Sonuçları

Grup		Dijital Metin Yazma Puanları			
		Çarpıklık	Basıklık	Ortalama	Medyan
Deney	Ön test	-1,545	3,375	1,7882	1,8611
	Son test	-2,377	8,371	3,8316	3,9306
Kontrol	Ön test	1,617	6,285	1,8524	1,8194
	Son test	3,501	13,335	1,8264	1,7639

Skewness ve kurtis (çarpıklık ve basıklık) değerleri -2 ile +2 arasında değer aldığı için değişkenler normal dağılım gösterdiği varsayılır (George & Mallery, 2010). Bu doğrultuda Tablo 29'dan anlaşılabileceği üzere çarpıklık ve basıklık değerlerinin normal dağılım ölçütleri aralığında olmadığı söylenebilir. Ayrıca deney ve kontrol grubu öğrencilerinin dijital metin yazma puanlarının ön test sonuçları incelendiğinde grupların ortalamalarının (Deney=1,7882; Kontrol=1,8524) birbirlerine yakın olduğu görülmektedir.

Tüm bu sonuçlar bağlamında araştırmada grupların test puanları Mann Whitney U ve Wilcoxon testi ile analiz edilmiştir.

Araştırmada deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin yazma tutum puanlarını ölçmek amacıyla kullanılan “Yazma Tutum Ölçeği” ne ilişkin normallik sonuçları Tablo 30’da gösterilmiştir:

Tablo 30: Verilerin Normallik Dağılımı

Grup		Shapiro-Wilk		
		Değer	sd	p
Deney	Ön test	,905	16	,097
	Son test	,945	16	,418
Kontrol	Ön test	,944	16	,400
	Son test	,976	16	,927

Tablo 30’dan anlaşılabacağı üzere öğrencilerin yazma tutum puanları normal dağılım ölçütleri aralığındadır ($p>.05$).

Öğrencilerin yazma tutum puanlarıyla ilişkili olarak; ortalama, medyan, basıklık ve çarpıklık değerlerine de bakılmıştır. Tablo 31’de bu değerlere ilişkin sonuçlar verilmiştir.

Tablo 31: YTÖ Verilerinin Normalliğine Yönelik Betimsel İstatistik Sonuçları

Grup		Yazma Tutum Puanları			
		Çarpıklık	Basıklık	Ortalama	Medyan
Deney	Ön test	-1,188	1,524	3,8342	4,0000
	Son test	-,349	-,485	4,0245	3,9565
Kontrol	Ön test	-,332	-,024	3,6793	3,7174
	Son test	-,348	,824	3,6467	3,6957

Tablo 31 incelendiğinde grupların ön ve son test tutum puanları çarpıklık ve basıklık değerleri normal dağılım ölçütleri aralığındadır. Bunun yanı sıra ön test tutum puanlarının ortalamaları da (Deney=3,8342; Kontrol=3,6793) birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Bu sonuçlar doğrultusunda araştırmada öğrencilerin ön ve son test tutum puanları ilişkisi (Bağımsız) Örneklem T-testi kullanılarak yapılmıştır.

Araştırmada deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin yazma kaygılarını ölçmek amacıyla kullanılan “Yazma Kaygısı Ölçeği” ne ilişkin normallik sonuçları Tablo 32’de gösterilmiştir:

Tablo 32: Verilerin Normallik Dağılımı

Grup		Shapiro-Wilk		
		Değer	sd	p
Deney	Ön test	,978	16	,949
	Son test	,967	16	,787
Kontrol	Ön test	,977	16	,938
	Son test	,981	16	,972

Tablo 32’den anlaşılabacağı üzere ön test ve son test kaygı puanları normal dağılım göstermektedir ($p>.05$).

Öğrencilerin yazma kaygı puanlarıyla ilişkili olarak; ortalama, medyan, basıklık ve çarpıklık değerlerine de bakılmıştır. Tablo 33’te bu değerlere ilişkin sonuçlar verilmiştir.

Tablo 33: YKÖ Verilerinin Normalliğine Yönelik Betimsel İstatistik Sonuçları

Grup		Yazma Kaygı Puanları			
		Çarpıklık	Basıklık	Ortalama	Medyan
Deney	Ön test	-,299	-,123	3,3828	3,5000
	Son test	,047	,960	2,8398	2,8750
Kontrol	Ön test	,473	,398	3,2734	3,1563
	Son test	,328	,479	3,2617	3,1875

Tablo 33 incelendiğinde incelendiğinde grupların ön ve son test kaygı puanları çarpıklık ve basıklık değerleri normal dağılım ölçütleri aralığındadır. Ayrıca ön test kaygı puanlarının ortalamalarının (Deney=3,3828; Kontrol=3,2734) birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Tüm bu sonuçlar bağlamında öğrencilerin kaygı puanlarının analizleri, parametrik testlerden İşkisiz (Bağımsız) Örneklemeler T-testi kullanılarak yapılmıştır.

Araştırmada deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin yazma motivasyonlarını ölçmek amacıyla kullanılan “Yazma Motivasyonu Ölçeği” ne ilişkin normallik sonuçları Tablo 34’te gösterilmiştir:

Tablo 34: Verilerin Normallik Dağılımı

Grup		Shapiro-Wilk		
		Değer	sd	p
Deney	Ön test	,980	16	,961
	Son test	,968	16	,807
Kontrol	Ön test	,962	16	,696
	Son test	,971	16	,847

Tablo 34 incelendiğinde deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin yazma motivasyon puanları normal dağılım aralığına sahiptir ($p>.05$).

Öğrencilerin yazma motivasyon puanlarıyla ilişkili olarak; ortalama, medyan, basıklık ve çarpıklık değerlerine de bakılmıştır. Tablo 35’te bu değerlere ilişkin sonuçlar görülmektedir.

Tablo 35: YMÖ Verilerinin Normalliğine Yönelik Betimsel İstatistik Sonuçları

Grup		Yazma Motivasyon Puanları			
		Çarpıklık	Basıklık	Ortalama	Medyan
Deney	Ön test	0,034	-,331	3,3365	3,2308
	Son test	-,102	-,885	3,8510	3,8462
Kontrol	Ön test	-,237	-,634	3,2163	3,3077
	Son test	,222	-,715	3,3413	3,3846

Tablo 35’te görüleceği üzere grupların motivasyon puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri normal dağılım ölçütleri aralığındadır. Ayrıca ön test motivasyon puanlarının ortalamaları da (Deney=3,3365; Kontrol=3,2163) birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Bu sonuçlar doğrultusunda öğrencilerin ön ve son test motivasyon puanlarının analizleri, parametrik testlerden İlişkisiz (Bağımsız) Örneklem T-testi kullanılarak yapılmıştır.

Sonuç olarak, uygulanan ölçeklerin verileri doğrultusunda araştırmanın alt problemleri için Şekil 30’da belirtilen istatistiksel analizler gerçekleştirilmiştir:

Ölçek	Grup	İşlem	Analiz Türü
Dijital Metinleri Değerlendirme Ölçeği	Deney grubu	Ön ve son test puanları arasında farklılığın olup olmadığını belirlemek	Wilcoxon
	Kontrol grubu		Wilcoxon
	Deney ve kontrol grubu		Mann Whitney U
Yazma Motivasyon Ölçeği	Deney grubu		Bağımlı Örneklem T Testi
	Kontrol grubu		Bağımlı Örneklem T Testi
	Deney ve kontrol grubu		Bağımsız Örneklem T Testi
Yazma Tutum Ölçeği	Deney grubu		Bağımlı Örneklem T Testi
	Kontrol grubu		Bağımlı Örneklem T Testi
	Deney ve kontrol grubu		Bağımsız Örneklem T Testi
Yazma Kaygısı Ölçeği	Deney grubu		Bağımlı Örneklem T Testi
	Kontrol grubu		Bağımlı Örneklem T Testi
	Deney ve kontrol grubu		Bağımsız Örneklem T Testi

Şekil 30: Çalışmada Kullanılan İstatistiksel Analizler

2.5.2. Nitel Verilerin Analizi

Araştırmanın nitel verileri MAXQDA 2020 programı aracılığıyla içerik analiz tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. MAXQDA programı aracılığıyla nitel veriler olan metinler, görüşmeler, odak grup çalışmaları, raporlar, tablolar, fotoğraflar, videolar, taşınabilir belge biçimleri (pdf), sosyal medya verileri, internet siteleri ve ses dosyaları ile nicel nitelikteki anket verileri analiz edilebilmektedir (Dereli, 2023). Araştırmada da öğrencilere sunulan soruların cevaplarını içeren pdf formatındaki belgeler MAXQDA 2020 programına aktarılarak analiz edilmiştir.

Öğrencilerin dijital metin yazarlığı eğitimine yönelik görüşleri içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. İçerik analizinde, dokümanlardaki bilgiler sistematik olarak en aza indirilip anlamlı bir bütün hâline getirilir (Tavşancıl & Aslan, 2001). İçerik analizinde, toplanan verilere odaklanılır; veri setinde sıklıkla tekrarlanan veya katılımcının yoğun vurgu yaptığı olay ve olgulardan kodlar çıkarılır. İçerik analizi yapılırken eldeki verilerden kodlar, kodlardan da kategorilere, kategorilerden temalara ulaşıp veriler yorumlanır (Baltacı, 2019).

Araştırmanın ilk aşamasında katılımcılar Ö1, Ö2...Ö16 şeklinde kodlanarak öğrenci görüşlerini içeren belgeler MAXQDA 2020 programına aktarılmıştır.

İkinci aşamada öğrenci görüşlerini içeren belgeler dikkatli bir şekilde 1 araştırmacı ve 1 alan eğitimi uzmanı tarafından okunup değerlendirilerek ilk kodlar oluşturulmuştur. Ayrıca bazı öğrencilerin aynı cümle içinde birden fazla konuyu kapsayan görüşleri ayrı ayrı kodlanmıştır.

Üçüncü aşamada birbiriyle bağlantılı kodlar gruplandırılarak kategoriler oluşturulmuştur. Kategoriler oluşturulurken bütünsellik, kapsayıcılık, amaca uygunluk, homojenlik ve objektiflik (Bilgin, 2006) unsurları dikkate alınmıştır.

Son aşamada kategorilerden temalar oluşturulmuştur. Daha sonra temalar, tablolara aktarılmıştır. Tüm bu süreçte veriler, 2 farklı okuyucu (1 araştırmacı ve 1 alan eğitimi uzmanı) tarafından MAXQDA 2020 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Böylece araştırmanın güvenilirliği için hem araştırmacı hem de konuyla ilgili uzman tarafından görüş birliği alınmıştır.

2.6. GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK

Araştırmanın nitel ve nicel verilerinin analizi sürecinde yürütülen geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları aşağıda başlıklar altında verilmiştir.

2.6.1. Nicel Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmada kullanılan ölçeklerdeki maddelerin iç tutarlık güvenilirliği Cronbach Alfa ile değerlendirilmiştir. Cronbach Alfa katsayısı, 0 ile 1 arasında bir değer alır. Cronbach Alfa katsayısının 0,6 ile 0,7 arasında bir aralıkta olması durumunda, bu seviyenin kabul edilebilir bir güvenilirlik düzeyini ifade etmektedir (Hair & vd., 2009). Buna göre uygulanan ölçeklerin ön test iç tutarlılık güvenilirliği için Cronbach Alfa katsayısı bakılmıştır. “Dijital Metinleri Değerlendirme Ölçeği” 0,89; “Elektronik Yazma Alışkanlığı Ölçeği” 0,79; “Yazma Kaygısı Ölçeği” 0,89; “Yazma Tutum Ölçeği” 0,85 ve “Yazma Motivasyonu Ölçeği” Cronbach Alfa katsayısı 0,87 olarak bulunmuştur.

2.6.2. Nitel Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın nitel verilerini yarı yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilen öğrenci görüşleri oluşturmaktadır. Çalışmanın güvenilirliği için kodlayıcılar arası benzerlik ve tutarlılık önemli bir unsurdur (Maxwell, 1992). Tutarlılığı sağlamak için araştırmacılar birbirinden bağımsız olarak MAXQDA 2020 programını kullanarak verileri kodlamışlardır. Ardından yapılan kodlamaların benzerliğine bakılmıştır. Bunun içinde MAXQDA 2020 programından benzerlik oranı elde edilmiştir. Benzerliğin tespitinde Cohen’in (1960) Kappa istatistiği kullanılmıştır. Kappa değerleri -1 ve +1 arasında yer alır. Landis ve Koch (1977) kodlamalar

sonucunda ulaşılan Kappa değerinin 0,81 üzerinde olması durumunda kodlayıcılar arasında mükemmel uyumun olduğunu belirlemektedir. MAXQDA 2020 programı kullanılarak tespit edilen Kappa değeri Tablo 36’da verilmiştir.

Tablo 36: Kodlayıcılar Arası Uzlaşma Değeri

		Kodlayıcı 1			Kappa
		1	0		
Kodlayıcı 2	1	a = 320	b = 0	320	$P(\text{observed}) =$ $Po = a / (a + b + c) =$ 0.96 $(Po - Pc) / (1 - Pc) =$ 0.96
	0	c = 13	0	13	
					$P(\text{chance}) =$ $Pc = 1 / \text{Kodların}$ $\text{Sayısı} = 1 / 53 = 0.02$
		333	0	333	

Tablo 36’dan anlaşılacağı üzere kodlanan 320 bölüm ilişkiliyken 13 bölümün ilişkili olmadığı belirlenmiştir. Verilere göre kodlayıcılar arası görüş birliği değeri 0.96’dır. Elde edilen bu Kappa değeri kodlayıcılar arası uyumun mükemmel seviyede olduğunu işaret etmektedir.

Araştırmada nitel verilerin güvenilirliğini sağlamanın yanı sıra geçerlik için de çalışmalar yapılmıştır. Geçerlik, ölçme aracının ölçmeyi amaçladığı olguyu doğru ölçmesi ile yakından ilişkilidir. Bu doğrultuda geçerliği sağlama adına katılımcı teyidi, uzun süreli etkileşim ve uzman incelemesi yoluna gidilmiştir. Katılımcı teyidi için çalışmaya alınan katılımcılara yorumlarının doğruluğunu sormak için çalışma sonuçları okutulmuştur. Katılımcıların tamamı ilk görüşmede beyan ettikleri duygu ve düşüncelerini değiştirmediklerine ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra araştırmacı ile uygulayan aynı kişi olduğu için araştırma sürecinde katılımcılarla uzun süreli etkileşimde bulunulmuştur. Bu sayede güven ve samimiyet ortamı oluşarak katılımcıların sundukları cevapların doğru ve eksiksiz olduğu anlaşılmıştır. Son olarak uzman incelenmesinden faydalanılmıştır. Görüşme verilerinin toplanmasından kod, kategori ve tema oluşturma ve nihayetinde raporlaştırma sürecine değin uzman incelenmesi gerçekleştirilmiştir. Bu incelemeler sonucunda gerekli iyileştirmeler yapılmıştır.

Araştırmada öğrenci görüşlerinden tema ve alt temalar oluşturulmuştur. Ayrıca tablolara öğrencilerin ifadeleri eklenip doğrudan alıntılarla çalışmanın geçerliğinin arttırılması hedeflenmiştir. Yine katılımcıların gerçek isimlerini gizli tutmak için katılımcılar Ö1, Ö2, Ö3... Ö16 şeklinde kodlanmıştır.

2.6.3. Eğitim Kitapçıklarının Geçerliği ve Güvenirliği

Araştırmada “SEO Temelli Dijital Metin Yazma Eğitim Kitapçığı” ve “SEO Eğitim Kitapçığı” kullanılmıştır. Hazırlanan taslak kitapçıklar kapsam ve görünüş geçerliği açısından değerlendirilmiştir. Kapsam geçerliği, bir ölçme aracının veya testin, değerlendirmek üzere tasarlandığı davranışları, bilgi alanlarını ve becerileri ne derece temsil ettiğini inceleyen bir geçerlilik türüdür. Ayrıca, ölçme aracındaki soruların, görevlerin veya maddelerin, hedeflenen konu alanının tüm boyutlarını kapsayıp kapsamadığını değerlendirmeye odaklanır (Fitzpatrick, 1983; Kane, 2006; Merriam & Tisdell; 2016). Bu doğrultuda öncelikle ilgili kitapçıklar hazırlanırken 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki 8. sınıf yazma kazanımları, SEO unsurları, Wordpress yazma platformunun nitelikleri ve süreç temelli yazma becerisi dikkate alınmıştır. Ardından hazırlanan kitapçıklara yönelik uzman görüşleri alınmıştır (Türkçe eğitimi alanında 1 profesör, 2 doçent, 1 doktora öğretim üyesi ve 1 öğretmen). Uzman görüşleri doğrultusunda sınıf seviyesine uygun olmayan 3 dijital yazma etkinliği SEO Temelli Dijital Metin Yazma Eğitim Kitapçığı’ndan çıkartılmış olup yerine seviyeye uygun etkinlikler eklenmiştir. Bunun yanı sıra, kitapçıkta konu sıralamasında düzeltmeler yapılmıştır. SEO Eğitim Kitapçığı’nda alan uzmanlarının önerileri doğrultusunda kavramsal kısım azaltılıp uygulama boyutuna ağırlık verilmiştir. Her iki kitapçıkta süreç temelli yazma yöntemine uygun olmayan etkinlik örnekleri uzmanların tavsiyesiyle düzeltilmiştir. Ayrıca Wordpress dijital yazma ortamına yönelik öğrencilerin seviyesine uygun olmayan öğretim çalışmaları, uzman görüşleri doğrultusunda SEO Temelli Dijital Metin Yazma Eğitim Kitapçığı’ndan çıkartılmıştır. Yine kitapçıklar görünüş geçerliği geçerliği açısından değerlendirilmiştir. Görünüş geçerliği, bir ölçekte yer alan maddelerin hedef kitle tarafından kolaylıkla anlaşılabilir ve açık bir şekilde ifade edilmiş olması, ölçme aracının görsel düzeninin uygunluğu ve maddelerin yazım hatalarından arındırılmış olmasıyla ilişkilidir (Büyüköztürk, 2006). Bu anlamda kitapçıklar dil ve anlatım açısından uzman incelemesine sunulup uzmanların değerlendirmeleri çerçevesinde her iki kitapçıkta gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

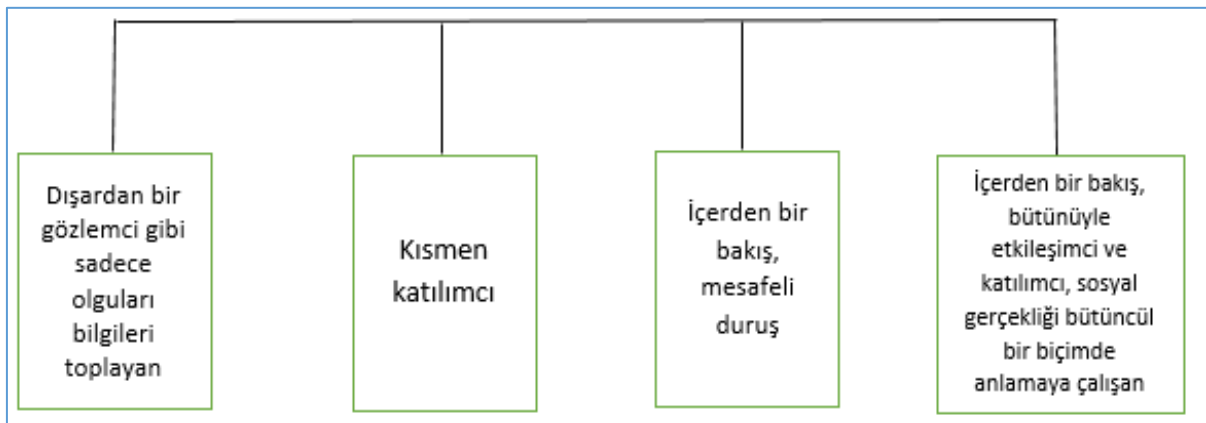
Taslak kitapçıkların yapı geçerliğini sağlamak için 3 hafta süreyle 8. sınıf düzeyinde 6 öğrenciyle pilot çalışma yapılmıştır. Pilot çalışma sonucunda; öğrencilerin dönütleri ve araştırmacının gözlemleri bağlamında her iki eğitim kitapçığında da anlaşılmayan kavramlar değiştirilmiş ve seviyeye uygun olmayan çalışmalar revize edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin anlamakta zorlandıkları konular hakkında etkinlikler çoğaltılmıştır. Yine dil ve anlatıma yönelik bazı düzeltmelere gidilmiştir. Sonuç olarak, öğrencilerin geribildirimleri ve ürettikleri

dijital metinler dikkate alındığında her iki kitapçığın dijital metin yazarlığı eğitimini vermede yeterli olduğunu karar verilmiştir.

2.7. ARAŞTIRMACININ ROLÜ

Dijital metin yazarlığı eğitiminin iki dilli ortaokul öğrencilerinin çevrim içi yazma becerilerine ve yazmaya ilişkin duyuşsal özelliklerine etkisini belirlemek amacıyla yapılan çalışma karma yönteme göre yürütülmesine karar verilmiştir. Bu doğrultuda öncelikle kullanılacak karma yönteme ilişkin alanyazın taraması yapılmıştır. Alanyazın araştırmaları sonucunda, çalışmanın amacına ve alt problemlerine uygun olduğu için açıklayıcı sıralı karma desenin kullanılmasına karar verilmiştir. Bunun yanı sıra nicel ve nitel verilerin toplanması, analiz edilmesi, yorumlanması ve birleştirilmesi süreçlerinin ne şekilde yürütüleceği planlanmış ve çalışma bu doğrultuda yürütülmüştür.

Niteliksel araştırmada, araştırmacının ilgili, kendisinin de süreç içinde değişmesi beklenen, katılımcı, arkadaşça etkileşim ve iletişim içinde bir rolünün olması idealdir. Araştırmacı, niceliksel araştırmalarda çoğunlukla olduğu gibi araştırma ekibi ile araştırma yapan kişi değil, bizzat kendisi alan çalışmasına katılımı olan kişidir. Dolayısı ile araştırma sürecine katılım, araştırmacının rolünün özelliklerini belirlemektedir. Bu rol, araştırmacının alanda geçirdiği süre, alanda kendini gruba, topluluğa sunuşu ve algılanışı ile doğrudan ilişkilidir. Bu bağlamda araştırmacının çalışma sürecinde edinebileceği roller Şekil 31’de görülmektedir (Kümbetoğlu, 2019):

Şekil 31: Araştırmacının Rolü

Bu araştırmanın uygulama sürecinde araştırmayı yapan ve yürüten kişi aynıdır. Araştırmacı sürece tamamıyla içerden bir bakış ve katılımcı bir rol sergilemiştir. Bu sayede uygulama sürecinde yaşanan problemler net bir şekilde görülebilmiş ve gerekli iyileştirmeler anında yapılmıştır. Dijital metin yazarlığı eğitimi sürecinde araştırmacının edindiği roller bağlamında yaptığı işlemler şu şekilde sıralanabilir:

- a. Uygulama sürecine geçmeden önce gerekli izinler alınmıştır.
- b. Dijital metin yazarlığı kavramına ilişkin alanyazın taraması yapılarak konuya hâkim olunmuştur.
- c. Uygulama sürecinin günlük, haftalık ve aylık planları yapılmıştır.
- d. Deney grubu öğrencilerine uygulama sürecine ilişkin gerekli bilgiler verilmiştir.
- e. Dijital metin yazarlığı öğretimini yürütmek için öğrencilerin basılı ve dijital şekilde kullanabilecekleri materyaller geliştirmiştir. Bu materyaller kitapçık olarak hazırlanmıştır. Materyallerin içeriği oluşturulurken 2019 Türkçe Öğretim Programı ve 8. sınıf Türkçe ders kitabı dikkate alınmıştır.
- f. Öğrencilerin kullanacakları bilgisayar ve diğer elektronik donanımlar uygulama öncesi temin edilmiştir.
- g. Öğrencilere dijital metin yazarlığı eğitiminin yürütüleceği Wordpress platformuna üyelikleri yapılmıştır. Daha sonra uygulamanın nasıl kullanılacağı öğretilmiştir.
- h. Öğrenen merkezli eğitim süreci sunulmuştur. Öğrencilerin süreçte kendi öğrenme sorumluluklarını almalarını sağlayacak etkinliklere yer verilmiştir. Gerek yüz yüze gerekse elektronik yollarla akran ve öğretmen geribildirimleri sıklıkla sunulmuştur.
- i. Ayrıca uygulama sürecinde bireysel desteklerle öğrencilerin öğretim sürecinden en iyi şekilde faydalanmaları sağlanmaya çalışılmıştır.
- j. Uygulama sürecinde aktif öğrenme tekniklerinden faydalanılmıştır. Ayrıca süreç temelli yazma tasarımı benimsenerek bu doğrultuda dijital metinler oluşturulmuştur.
- k. Uygulama sürecinde yapılan yazma etkinlikleri; 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan 8. sınıf yazma kazanımları dikkate alınarak hazırlanmıştır. Ayrıca 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki temalar merkeze alınmıştır. İlgili tema ve içerdiği metinlere benzer konular dijital metin yazma çalışmalarında kullanılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmada elde edilen verilerin analizi doğrultusunda ulaşılan nicel ve nitel bulgular ana ve alt problemlere göre sırasıyla verilmiştir.

3.1. NİCEL BULGULAR

Araştırmada uygulama öncesi ve sonrası nicel veri toplama araçlarından elde verilerin analizine ilişkin sonuçlar aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

3.1.1. Dijital Metin Yazarlığı Eğitiminin İki Dilli Ortaokul Öğrencilerinin Çevrim İçi Yazma Başarısına Etkisine Yönelik Bulgular

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin Dijital Metinleri Değerlendirme Ölçeği puanlarına ilişkin ön ve son test aritmetik ortalama ve standart sapma bulguları Tablo 37’de verilmiştir.

Tablo 37: Deney ve Kontrol Grubunun Ön ve Son Test DMDÖ Puan Ortalamaları

		Başarı Ortalamaları		
Ölçüm	Grup	N	X	ss
Ön test	Deney	16	1,7882	,26718
	Kontrol	16	1,8524	,37607
Son test	Deney	16	3,8316	,75321
	Kontrol	16	1,8264	,54020

Tablo 37’de öğrencilerin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Anlaşılabacağı üzere deney grubu öğrencileri ön testte 1,7882; kontrol grubu öğrencileri ise 1,8524 aritmetik ortalamaya sahiptir. Son test verilerine göre deney grubunun aritmetik ortalaması 3,8316; kontrol grubunun ise 1,8264 olarak tespit edilmiştir. Bu veriler doğrultusunda, dijital metin yazarlığı eğitimi, mevcut öğretim programına göre iki dilli ortaokul öğrencilerinin çevrim içi yazma becerisini artırdığı söylenebilir.

Tablo 38: Deney Grubunun Ön ve Son Test DMDÖ Puanlarına İlişkin Sonuçları

Ön-Son Test	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p	Etki Değeri (r)
Negatif sıra	1	1	1	-3,466	0,001	0,86
Pozitif sıra	15	9	135			
Eşit	0					
Toplam	16					

Tablo 38'ten anlaşılabacağı üzere; ön ve son test sonuçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($Z=-3,466$; $p<,05$). Bu farkın etki büyüklüğü hesaplanmıştır. Pearson'un korelasyon katsayısı olan "r" bir etki değeri katsayısıdır (Cevahir, 2020). r değerinin 0,1 olması küçük etki, 0,3 olması orta ve 0,5 olması büyük etki olarak değerlendirilir (Cohen, 1992). Deney grubunun puanlarında oluşan bu farkın etki büyüklüğü değeri ,86'dır. Bu sonuç etki büyüklüğünün büyük düzeyde olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, dijital metin yazarlığı eğitimi çevrim içi yazma başarısını istatistiksel olarak anlamlı ve büyük düzeyde artırdığı söylenebilir.

Son testte; deney grubunda yer alan 16 öğrencinin 15'inde puan artmış (pozitif sıra), 1'inde düşmüştür (negatif sıra). Bu durumda, dijital metin yazarlığı eğitimi, iki dilli ortaokul öğrencilerinin çevrim içi yazma başarısını artırdığı anlaşılmaktadır.

Kontrol grubunun çevrim içi yazma başarısına ilişkin karşılaştırmalı bulgular Tablo 39'da gösterilmiştir.

Tablo 39: Kontrol Grubunun Ön ve Son Test DMDÖ Puanlarına İlişkin Sonuçları

Ön-Son Test	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
Negatif sıra	9	6,78	61,00	-1,087	0,277
Pozitif sıra	4	7,50	30,00		
Eşit	3				
Toplam	16				

Tablo 39'a göre ön ve son test sonuçları arasında anlamlı bir farklılık yoktur ($Z=-,087$; $p>,277$). Bu sonuç mevcut öğretim programına göre yürütülen yazılı anlatım çalışmalarının çevrim içi yazma başarısına etkisini olmadığını göstermektedir.

Son testte; kontrol grubunda yer alan 16 öğrencinin 4'ünün puanı artmış (pozitif sıra), 3'ünde sabit kalmış (eşit), 9'unda ise düşmüştür (negatif sıra). Bu durum, mevcut öğretim programıyla yürütülen yazma çalışmalarının çevrim içi yazma başarısını artırmadığını göstermektedir.

Deney ve kontrol grubunun çevrim içi yazma başarısına ilişkin karşılaştırmalı bulgular Tablo 40'ta verilmiştir.

Tablo 40: Deney ve Kontrol Grubunun Ön ve Son Test DMDÖ Puanları Sonuçları

	Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p	Etki Değeri (r)
Ön test	Deney	16	17,19	275,00	117,000	,677	-
	Kontrol	16	15,81	253,00			
Son test	Deney	16	23,22	371,50	20,500	,000*	0,72
	Kontrol	16	9,78	156,50			

*p<.05

Tablo 40'tan anlaşılacağı üzere ön testte, deney grubu öğrencilerinin sıra ortalaması 17,19; kontrol grubu öğrencilerinin sıra ortalaması 15,81'dir. Ön testte kontrol ve deney grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur (U=117,000; p>,05).

Son testte, deney grubu öğrencilerinin sıra ortalaması 23,22; kontrol grubu öğrencilerinin sıra ortalaması ise 9,78'dir. Son testte deney grubu lehine anlamlı bir farklılık vardır (U=20,500; p<,05). Bu farkın etki büyüklüğü hesaplanmıştır. Son testte deney ve kontrol grubunun puanlarında oluşan bu farkın etki büyüklüğü değeri ,72'dir. Bu sonuç etki büyüklüğünün büyük düzeyde olduğunu göstermektedir. Bu bulgular doğrultusunda, kontrol grubuna göre deney grubunun çevrim içi yazma başarısının artmasında dijital metin yazarlığı eğitimi anlamlı ve büyük düzeyde katkı sağlamıştır.

3.1.2. Dijital Metin Yazarlığı Eğitiminin İki Dilli Ortaokul Öğrencilerinin Yazma Tutumuna Etkisine Yönelik Bulgular

Dijital metin yazarlığı eğitiminin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin Yazma Tutum Ölçeği puanlarına ilişkin Bağımlı Örneklem T-testi sonuçları Tablo 41'de verilmiştir.

Tablo 41: Deney Grubunun Ön ve Son Test YTÖ Puanları T-Testi Sonuçları

Deney grubu		N	X	ss	sd	t	p	Cohen's d
Genel ortalama	Ön test	16	3,8342	,60957	16	-1,236	,236	-
	Son test		4,0245	0,5193				
Ölçek alt boyutları	İlgi	16	Ön test	3,6500	,59777	-2,302	,036	0,483
			Son test	3,9438	,61749			
	Algı		Ön test	3,9896	,55601	-,441	,665	-
			Son test	4,0729	,45934			
	Katkı		Ön test	3,9643	,85317	,099	,922	-
			Son test	3,9438	,61749			

Tablo 41’de görüleceği üzere deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi ve sonrası yazma tutum puanları arasında anlamlı bir fark yoktur [$t(15)=-1.236$, $p>.05$]. Deney grubu öğrencilerinin Yazma Tutum Ölçeği’nden aldıkları ön test puan ortalamaları 3,8342 iken son test puan ortalamaları 4,0245’tir. Deney grubundaki öğrencilerin yazmaya yönelik tutum puan ortalamalarında az da olsa bir artış gözlemlenmiştir. Ancak Tablo 41’den anlaşılabileceği üzere deney grubu öğrencilerinin genel yazma tutum puan ortalaması bir miktar artsa da bu artış anlamlı bir fark oluşmasına katkı sağlamamaktadır. Bu doğrultuda, dijital metin yazarlığı eğitimi yazma tutumu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark ortaya koyamamıştır.

Ölçek alt boyutlarına bakıldığında, “İlgi” boyutunda uygulama öncesi ve sonrası yazma tutum puanları arasında anlamlı bir fark vardır [$t(15)=-2,302$, $p>.05$]. Bu farkın etki büyüklüğü “Cohen’s d” formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Ön ve son testte deney grubunun tutum puanlarında oluşan bu farkın Cohen’s d etki büyüklüğü değeri ,483’dır. Bu formüle göre ($.2<d<.5$) küçük, ($.5<d<.8$) orta, ($.8<d<1$) büyük ve 1’den büyük ise çok büyüktür (Cohen, 1988). Elde edilen Cohen’s değeri doğrultuda etki büyüklüğü küçük düzeydedir. Bu anlamda dijital metin yazarlığı eğitiminin “İlgi” alt boyutunda öğrencilerin yazmaya yönelik tutumları üzerinde küçük düzeyde olumlu bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Mevcut müfredata göre yazma öğretiminin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin Yazma Tutum Ölçeği puanlarına ilişkin Bağımlı Örneklem T-testi sonuçları Tablo 42’de gösterilmiştir.

Tablo 42: Kontrol Grubunun Ön ve Son Test YTÖ Puanlarına İlişkin T-Testi Sonuçları

Kontrol grubu	N	X	ss	sd	t	p
Ön test	16	3,6793	,36129	15	,252	,805
Son test	16	3,6467	,45762			

Tablo 42’de görüleceği üzere öğrencilerin ön ve son test tutum puanları arasında anlamlı fark yoktur [$t(15)=,252$, $p>.05$]. Kontrol grubu öğrencilerinin Yazma Tutum Ölçeği’nden aldığı ön test puan ortalamaları 3,6793 iken son test puan ortalamaları 3,6467’dir. Bu bulgular dikkate alındığında, kontrol grubuna uygulanan mevcut öğretim programının yazma tutumuna katkı sunmadığı söylenebilir.

Dijital metin yazarlığı eğitiminin uygulandığı deney grubu öğrencileriyle mevcut müfredata göre yazma eğitimi alan kontrol grubu öğrencilerinin Yazma Tutum Ölçeği’nden aldıkları puan ortalamaları arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla Bağımsız Örneklem T-testi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 43’te verilmiştir.

Tablo 43: Deney ve Kontrol Grubunun Ön ve Son Test YTÖ T-Testi Sonuçları

	Grup	N	X	ss	sd	t	p	Cohen’s d
Ön test	Deney	16	3,8342	,60957	30	,874	,389	-
	Kontrol	16	3,6793	,36129				
Son test	Deney	16	4,0245	0,5193	30	2,183	,037*	,77
	Kontrol	16	3,6467	,45762				

* $p<.05$

Tablo 43’te görüleceği üzere deney ve kontrol grubu öğrencilerinin uygulama öncesi tutum puanları arasında anlamlı fark yoktur [$t(30)=,874$, $p>.05$]. Buna karşın öğrencilerin uygulama sonrasında tutum puanları arasında anlamlı bir fark meydana gelmiştir [$t(30)=2,183$, $p<.05$]. Oluşan farkın etki büyüklüğü “Cohen’s d” formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Bu formüle göre etki büyüklüğünün orta düzeyde olduğu anlaşılmıştır. Elde edilen bu bulgular doğrultusunda, kontrol grubuna göre deney grubu öğrencilerinin yazmaya yönelik tutumlarının artmasında dijital metin yazarlığı eğitimi anlamlı ve orta düzeyde katkı sağladığı ifade edilebilir.

3.1.3. Dijital Metin Yazarlığı Eğitiminin İki Dilli Ortaokul Öğrencilerinin Yazma Kaygısına Etkisine Yönelik Bulgular

Dijital metin yazarlığı eğitimi uygulandığı deney grubu öğrencilerinin Yazma Kaygısı Ölçeği puanlarına ilişkin Bağımlı Örneklem T-testi sonuçları Tablo 44'te verilmiştir.

Tablo 44: Deney Grubunun Ön ve Son Test YKÖ Puanları T-Testi Sonuçları

Deney grubu	N	X	ss	sd	t	p	Cohen's d
Ön test	16	3,3828	,71147	15	3,296	,005*	,82
Son test	16	2,8398	,44486				

*p<.05

Tablo 44'te görüleceği üzere deney grubu öğrencilerinin yazma kaygı puanları arasında anlamlı bir fark vardır [$t(15)=3,296$, $p<,05$]. Deney grubu öğrencilerinin Yazma Kaygısı Ölçeği'nden aldıkları ön test puan ortalamaları 3,3828 iken son test puan ortalamaları 2,8398'tir. Bu farkın etki büyüklüğünü hesaplamak için "Cohen's d" etki büyüklüğü formülü kullanılmıştır. Cohen's d etki büyüklüğü değeri ,82'dir. Bu değer etki büyüklüğünün büyük düzeyde olduğunu göstermektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, dijital metin yazarlığı eğitimi iki dilli ortaokul öğrencilerinin yazma kaygısı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve büyük düzeyde bir fark ortaya koyduğu söylenebilir.

Mevcut müfredata göre yazma eğitiminin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin Yazma Kaygısı Ölçeği puanlarına ilişkin Bağımlı Örneklem T-testi sonuçları Tablo 45'te gösterilmiştir.

Tablo 45: Kontrol Grubunun Ön ve Son Test YKÖ Puanlarına İlişkin T-Testi Sonuçları

Kontrol grubu	N	X	ss	sd	t	p
Ön test	16	3,2734	,66727	15	,332	,744
Son test	16	3,2617	,56514			

Tablo 45'te görüleceği üzere öğrencilerini ön ve son test kaygı puanları arasında anlamlı bir fark yoktur [$t(15)=,332$, $p>,05$]. Kontrol grubu öğrencilerinin Yazma Kaygısı Ölçeği'nden aldığı ön test puan ortalamaları 3,2734 iken son test puan ortalamaları 3,2617'dir. Bu bulgular dikkate alındığında, mevcut müfredata göre yürütülen yazma öğretimi, iki dilli ortaokul öğrencilerinin yazma kaygılarının düşmesine katkı sunmadığı söylenebilir.

Dijital metin yazarlığı eğitiminin uygulandığı deney grubu öğrencileriyle mevcut müfredata göre yazma eğitimi alan kontrol grubu öğrencilerinin Yazma Kaygısı Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla Bağımsız Örneklem T-testi kullanılmıştır. T-testine ilişkin sonuçlar Tablo 46'da gösterilmektedir.

Tablo 46: Deney ve Kontrol Grubunun Ön ve Son Test YKÖ T-Testi Sonuçları

	Grup	N	X	ss	sd	t	p	Cohen's d
Ön test	Deney	16	3,3828	,71147	30	,449	,657	-
	Kontrol	16	3,2734	,66727				
Son test	Deney	16	2,8398	,44486	30	2,346	,026*	,83
	Kontrol	16	3,2617	,56514				

*p<.05

Tablo 46'da görüleceği üzere deney ve kontrol grubu öğrencilerinin uygulama öncesi kaygı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur [$t(30)=,449$, $p>.05$]. Buna karşın deney ve kontrol grubu öğrencilerinin uygulama sonrası kaygı puanları arasında anlamlı bir fark vardır [$t(30)=-2,346$, $p<.05$]. Bu farkın etki büyüklüğünü hesaplamak için "Cohen's d" etki büyüklüğü formülü kullanılmıştır. Son testte deney ve kontrol grubunun kaygı puanlarında oluşan bu farkın Cohen's d etki büyüklüğü değeri ,83'tür. Bu da etki büyüklüğünün büyük düzeyde olduğunu göstermektedir. Uygulama sonrasında deney grubu öğrencilerinin yazma kaygıları, kontrol grubu öğrencilerine göre düşmüştür. Bu bulgular doğrultusunda, yazma kaygısının düşmesinde, mevcut öğretim programına nazaran dijital metin yazarlığı eğitimi anlamlı ve büyük düzeyde katkı sağladığı söylenebilir.

3.1.4. Dijital Metin Yazarlığı Eğitiminin İki Dilli Ortaokul Öğrencilerinin Yazma Motivasyonuna Etkisine Yönelik Bulgular

Dijital metin yazarlığı eğitiminin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin Yazma Motivasyon Ölçeği puanlarına ilişkin Bağımlı Örneklem T-testi sonuçları Tablo 47'de verilmiştir.

Tablo 47: Deney Grubunun Ön ve Son Test YMÖ Puanlarına İlişkin T-Testi Sonuçları

Deney grubu	N	X	ss	sd	t	p	Cohen's d
Ön test	16	3,3365	,68161	15	-4,349	,001*	1,09
Son test	16	3,8510	,57938				

*p<.05

Tablo 47’de görüleceği üzere öğrencilerin ön ve son test yazma motivasyon puanları arasında anlamlı bir fark vardır [$t(15)=-2,232$, $p<.05$]. Deney grubu öğrencilerinin Yazma Motivasyon Ölçeği’nden aldığı ön test puan ortalamaları 3,3365 iken son test puan ortalamaları 3,8510’tır. Bu farkın etki büyüklüğünü hesaplamak için “Cohen’s d” etki büyüklüğü formülü kullanılmıştır. Cohen’s d etki büyüklüğü değeri 1,09’dur. Bu değer etki büyüklüğünün büyük düzeyde olduğunu göstermektedir. Elde edilen bu bulgular doğrultusunda, dijital metin yazarlığı eğitimi, iki dilli ortaokul öğrencilerinin yazma motivasyonu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve büyük düzeyde bir fark ortaya koyduğu söylenebilir.

Dijital metin yazarlığı eğitiminin uygulandığı deney grubu öğrencileriyle mevcut müfredata göre yazma eğitimi alan kontrol grubu öğrencilerinin Yazma Motivasyon Ölçeği’nden aldıkları puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla Bağımsız Örneklem T-testi kullanılmıştır. T-testine ilişkin sonuçlar Tablo 48’de gösterilmektedir.

Tablo 48: Kontrol Grubunun Ön ve Son Test YMÖ Puanlarına İlişkin T-Testi Sonuçları

Kontrol grubu	N	X	ss	sd	t	p
Ön test	16	3,2163	,73041	15	-,852	,408
Son test	16	3,3413	,42872			

Tablo 48’den anlaşılabacağı üzere öğrencilerinin motivasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur [$t(15)=-,852$ $p>.05$]. Kontrol grubu öğrencilerinin Yazma Motivasyonu Ölçeği’nden aldığı ön test puan ortalamaları 3,2163 iken son test puan ortalamaları 3,3413’tür. Bu bulgular dikkate alındığında, mevcut öğretim programına göre yürütülen yazma öğretimi, iki dilli ortaokul öğrencilerinin yazmaya yönelik motivasyonlarına olumlu yönde katkı sunmamıştır.

Dijital metin yazarlığı eğitiminin uygulandığı deney grubu öğrencileriyle mevcut müfredata göre yazma eğitimi alan kontrol grubu öğrencilerinin Yazma Motivasyon

Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla Bağımsız Örneklem T-testi kullanılmıştır. T-testine ilişkin sonuçlar Tablo 49'da gösterilmektedir.

Tablo 49: Deney ve Kontrol Grubu Ön ve Son Test YMÖ Puanlarının T-Testi Sonuçları

	Grup	N	X	ss	sd	t	p	Cohen's d
Ön test	Deney	16	3,3365	,68161	30	,481	,634	-
	Kontrol	16	3,2163	,73041				
Son test	Deney	16	3,8510	,73487	30	2,828	,008*	,77
	Kontrol	16	3,3413	,57938				

*p<.05

Tablo 49'da anlaşılabacağı üzere deney ve kontrol grubu öğrencilerinin uygulama öncesi motivasyon puanları arasında anlamlı bir fark yoktur [$t(30)=,481$, $p>.05$]. Buna karşın uygulama sonrasında motivasyon puanları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir [$t(30)=2,828$; $p<.05$]. Bu farkın etki büyüklüğünü hesaplamak için “Cohen's d” etki büyüklüğü formülünden faydalanılmıştır. Son testte deney ve kontrol grubunun motivasyon puanlarında oluşan bu farkın Cohen's d etki büyüklüğü değeri ,77'dir. Bu da etki büyüklüğünün orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Tüm bu bulgular dikkate alındığında, iki dilli ortaokul öğrencilerinin yazma motivasyonlarının artmasında mevcut öğretim programına nazaran dijital metin yazarlığı eğitimi anlamlı ve büyük düzeyde katkı sağladığı söylenebilir.

3.2. NİTEL BULGULAR

İki dilli ortaokul öğrencilerinden dijital metin yazarlığı eğitimi sonrasında uygulama sürecine ve eğitime yönelik görüşler alınmıştır. Bu görüşlere ilişkin içerik analizi sonuçları aşağıda tablolarda sunulmuştur.

Görüşme formundaki “Yapılan bu çalışmanın yazma becerilerinize katkı sağladığını düşünüyor musunuz? Katkı sağladıysa ne tür katkılar sağladı?” ilk sorusuna deney grubundaki 16 öğrencinin tamamı da evet yanıtını vermişlerdir. Evet yanıtı veren öğrencilerin uygulama sürecinin kendilerine ne tür katkılar sağladığına ilişkin birden fazla cevabı dikkate alınarak 7 tema oluşturulmuştur. Oluşturulan tema ve alt temalara ilişkin frekans analizleri ve örnek öğrenci görüşleri Tablo 50'de sunulmuştur.

Tablo 50: Dijital Metin Yazarlığı Eğitiminin Katkılarına İlişkin Görüşler

Temalar	Alt temalar	Örnek görüşler
Yaratıcılık ve ifade yeteneği (f=6)	Yaratıcılığa katkı sağlaması	Yazma sürecinde fikirlerimi daha özgür ve yaratıcı şekilde ifade edebiliyorum.
Duyuşsal unsurlar (f=5)	Yazma sürecinde motivasyonu artırması	Dijital ortamlar sayesinde yazma konusunda daha hevesli ve istekli oluyorum.
Dijital yazma (f=4)	Dijital ortamlarda yazma becerisi geliştirme	Bilgisayar ve mobil cihazlar üzerinde rahatça yazabiliyorum.
Yöntem ve teknik (f=4)	Yazma yöntem ve tekniklerini öğrenme	Farklı yazma tekniklerini dijital metinler yazarken kullanabiliyorum.
Yazma kuralları (f=3)	Yazılı anlatım kurallarına daha özen gösterme	Yazarken yazım ve dil bilgisi kurallarına artık daha çok dikkat ediyorum.
Söz varlığı (f=3)	Yeni kelimeler öğrenme	Yazılarım için araştırma yaparken birçok yeni kelime öğrendim.
Metin türü (f=3)	Metin türlerini öğrenmeyi sağlama	Hikâye, makale ve blog gibi farklı metin türleri üzerinde çalışarak bilgi sahibi oldum.

Tablo 50’de görüleceği üzere öğrencilerin dijital metin yazarlığı eğitiminin kendilerine çeşitli yönlerden katkı sağladığına ilişkin görüşleri yer almaktadır. Anlaşılabacağı üzere “yaratıcılık ve ifade yeteneği” (f=6) temasına yönelik görüşler ön plana çıkmıştır. Bununla beraber “duyuşsal unsurlar” (f=5) temasına ilişkin görüşler de fazladır. Bu görüşleri de “dijital yazma” (f=4) ve “yöntem ve teknik” (f=4) şeklinde katkılar takip etmiştir. Yine “yazma kuralları” (f=3), “metin türü” (f=3) ve “söz varlığı” (f=3) temalarına yönelik görüşlerin olduğu tespit edilmiştir.

Görüşme formunda yer alan “Gerçekleştirdiğiniz dijital metin yazarlığı eğitiminin olumlu yönleri nelerdir?” sorusuna yönelik öğrencilerin birden fazla cevabı dikkate alınarak 6 tema oluşturulmuştur. Oluşturulan tema ve alt temaların içeriğine ve örnek öğrenci görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 51’de sunulmuştur.

Tablo 51: Dijital Metin Yazarlığı Eğitiminin Olumlu Yönlerine İlişkin Görüşler

Temalar	Alt temalar	Örnek görüşler
Yazma süreci (f=8)	Yazma sürecini ve aşamalarını öğrenme	Yazma sürecinin planlama, taslak oluşturma ve gözden geçirme aşamalarını artık daha iyi biliyorum.
Araştırma becerisi (f=8)	Yazılacak konuyla ilgili araştırma yapmayı öğrenme	Yazmadan önce konuyu araştırmanın önemini kavradım ve artık daha detaylı bilgi topluyorum.
İfade etme (f=5)	Düşüncelerin yazıya aktarılmasının kolaylaşması	Kafamdaki fikirleri yazıya dökmek daha kolay ve sistematik hale geldi.
Teknolojiyi kullanma becerisi (f=4)	Bilgisayar ve Web 2.0 araçlarını kullanma becerisi edinme	Yazma sürecinde Google Docs, Wordpress, Canva gibi araçları nasıl kullanacağımı öğrendim.
Dijital yazma (f=4)	Dijital ortamlarda metnin nasıl yazıldığını öğrenme	Dijital platformlarda yazmanın dil ve format açısından farklılıklarını anlamaya başladım.
Duyuşsal unsurlar (f=2)	Dijital ortamlarda yazmaya yönelik ön yargıların ortadan kalkması	Daha önce dijital yazma konusunda çekincelerim vardı ama artık kendimi bu konuda daha özgüvenli hissediyorum.

Tablo 51’de görüleceği üzere öğrenciler, dijital metin yazarlığı eğitiminin birçok olumlu yönüne değinmişlerdir. Dile getirilen olumlu yönler arasında “yazma süreci” (f=8) ve “araştırma becerisi” (f=8) temalarında sunulan görüşlerin ön plana çıktığı tespit edilmiştir. Bununla beraber “ifade etme” (f=5) temasıyla ilişkili görüşler de sıkça belirtilen olumlu yönler arasındadır. Yine “teknolojiyi kullanma becerisi” (f=4), “dijital yazma” (f=4), “duyuşsal unsurlar” (f=2) temalarında görüşler sunulmuştur. Bu olumlu görüşler doğrultusunda, dijital metin yazarlığı eğitimi, öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal olarak çeşitli yönlerinin gelişmesinde faydalı olduğu söylenebilir.

Görüşme formunda yer alan “Gerçekleştirdiğiniz dijital metin yazarlığı eğitiminin olumsuz yönleri var mıdır? Varsa nelerdir?” sorusuna yönelik öğrencilerin cevapları dikkate alınarak evet, kararsızım ve hayır olmak üzere 3 tema oluşturulmuştur. Oluşturulan tema ve alt temaların içeriğine ve örnek öğrenci görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 52’de sunulmuştur.

Tablo 52: Dijital Metin Yazarlığı Eğitiminin Olumsuz Yönlerine İlişkin Görüşler

Temalar	Alt temalar	Örnek görüşler
Hayır (f=11)	-	Olumsuz yönü bulunmamaktadır.
	Ekranda kalma süresi (3)	Bilgisayarda çok fazla zaman geçirmeme sebep oluyor.
Evet (f=4)	Dijital araçların özellikleri (f=1)	Dijital ortamların yazma kuralları bazen kısıtlayıcı olabiliyor.

Tablo 52’den anlaşılabacağı üzere öğrencilerin 11’i, dijital metin yazarlığı eğitiminin olumsuz yönünün olmadığını ifade etmiştir. 5 öğrencinin ise olumsuz yönünün olduğunu belirtmiştir. Olumsuz yönlerle ilişkin olarak; “ekranda kalma süresi” (f=3) ve “dijital araçların özellikleri” (f=1) alt temalarında görüşler sunulmuştur. Görüşler doğrultusunda dijital metin yazarlığı öğretiminin olumsuz yönlerinin oldukça az olduğu anlaşılmaktadır.

Görüşme formunda yer alan “Gerçekleştirdiğiniz dijital metin yazarlığı eğitiminin hangi yönlerini sevdiniz?” sorusuna yönelik öğrencilerin birden fazla cevabı dikkate alınarak 6 tema oluşturulmuştur. Oluşturulan temaların ve alt temaların içeriğine ve örnek öğrenci görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 53’te sunulmuştur.

Tablo 53: Dijital Metin Yazarlığı Eğitiminin Sevildiği Yönlerine İlişkin Görüşler

Temalar	Alt temalar	Örnek görüşler
Yazma sürecinde özgürlük (f=5)	Kalem ve kâğıt kısıtlaması olmadan yazma	Düşüncelerimi kâğıt ve kalem kısıtlaması olmadan dijital ortamlara aktarabiliyorum.
Teknolojik beceriler (f=4)	Dijital yazma araçlarını öğrenmek	Teknolojik araçları öğrenmek yazmayı kolaylaştırıyor.
Geribildirim süreci (f=3)	Farklı kişilerden geribildirim almak	Yazılarım üzerine aldığım çevrim içi yorumlar kendimi geliştirmemi sağlıyor.
Öğrenme süreci (f=3)	Yeni bilgiler edinmek	Dijital yazma süreci, yeni konular öğrenmemi sağladı.
Beceri gelişimi (f=2)	Yazma becerisini geliştirme	Süreç içerisinde yazma becerilerimde gözle görülür bir artış oldu.
Araştırma ve hazırlık (f=2)	Dijital ortamlarda yazma öncesi araştırma yapmak	Yazmadan önce çevrim içi araştırma yapmak bilgilendirici oluyor.

Tablo 53’te öğrencilerin dijital metin yazarlığı eğitiminin sevdiği yönlerine ilişkin görüşler bulunmaktadır. Sevilen yönler arasında en fazla “yazma sürecinde özgürlük” (f=5) temasına ilişkin görüşlerin ön plana çıktığı tespit edilmiştir. Bununla beraber “teknolojik beceriler” (f=4) temasıyla ilgili görüşün de fazla olduğu belirlenmiştir. Bunları da “geribildirim süreci” (f=3) ve “öğrenme süreci” (f=4) temaları takip etmiştir. Yine “beceri gelişimi” (f=2), ve “araştırma ve hazırlık” (f=2) temalarına yönelik görüşlerin takip ettiği tespit edilmiştir.

Görüşme formundaki “Dijital metin yazarlığı eğitimi sürecinde sorunla karşılaştınız mı? Eğer sorunlarla karşılaştınızsa bunlar nelerdir?” sorusuna yönelik öğrencilerin cevapları dikkate alınarak evet ve hayır şeklinde 2 tema oluşturulmuştur. Oluşturulan tema ve alt temaların içeriğine ve örnek öğrenci görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 54’te sunulmuştur.

Tablo 54: Dijital Metin Yazarlığı Eğitiminde Yaşanan Sorunlara İlişkin Görüşler

Temalar	Alt temalar	Örnek görüşler
Hayır (f=8)	-	Dijital yazma sürecinde herhangi bir sorun yaşamadım.
Evet (f=8)	Dijital yazma talimatlarının zorluğu (f=3)	Dijital platformdaki yazma kurallarını anlamakta zorlandım.
	Web araçlarını etkin kullanamama (f=3)	Teknolojik araçları kullanmakta yeterince hızlı olamıyorum.
	Odaklanma sorunu (f=2)	Bilgisayar ekranında çalışırken bazen dikkatimi toplamak zor oluyor.

Tablo 54’te öğrencilerin dijital metin yazarlığı eğitimi sürecinde yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşler yer almaktadır. Öğrencilerin 8’i dijital metin yazarlığı eğitimi sürecinde herhangi bir sorunla karşılaşmadığını ifade etmiştir. Öğretim sürecinde sorunla karşılaşan öğrenciler; “dijital yazma talimatlarının zorluğu” (f=3), “web araçlarını etkin kullanamama” (f=3) ve “odaklanma sorunu” (f=2) alt temalarına ilişkili görüşler belirtmiştir.

Görüşme formunda yer alan “Dijital metin yazarlığı eğitimi sürecinin sonunda çevrim içi ortamlarda farklı türlerde metin yazmayı düşünüyor musunuz? Nedenleriyle yazınız.” sorusuna yönelik öğrencilerin cevapları dikkate alınarak evet, kararsızım ve hayır olarak 3 tema oluşturulmuştur. Oluşturulan tema ve alt temaların içeriğine ve örnek öğrenci görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 55’te sunulmuştur.

Tablo 55: Çevrim İçi Ortamlarda Farklı Türlerde Metin Yazmaya İlişkin Görüşler

Temalar	Alt temalar	Örnek görüşler
Evet (f=14)	Farklı metin türlerinde yazma isteği (f=8)	Dijital dünyada farklı metin türlerinde yazarak yer almak istiyorum.
	Dijital yazma becerilerini geliştirme (f=6)	Farklı metin türlerini kullanarak dijital yazma becerimi geliştirmek istiyorum.
Kararsızım (f=1)	Yazma konusunda kararsızlık (f=1)	Yazabilirim ya da yazmayabilirim.
Hayır (f=1)	-	İlgimi çok çekmediği için farklı metin türlerinde yazmayı düşünmüyorum.

Tablo 55’te öğrencilerin çevrim içi ortamlarda farklı türlerde metin yazmaya ilişkin görüşleri yer almaktadır. Öğrencilerin 1’i hayır yanıtını vermiş, buna gerekçe olarak da ilgisini çekmediğini belirtmiştir. Ayrıca 1 öğrenci de yazma konusunda kararsız kaldığını belirtmiştir. Bunların dışında 14 öğrenci çevrim içi ortamlarda farklı türlerde metin yazacağını ifade etmiştir. Bu görüşlerine gerekçe olarak da “farklı metin türlerinde yazma isteği” (f=8) ve “dijital yazma becerilerini geliştirme” (f=6) alt temalarıyla ilişkili görüşler sundukları tespit edilmiştir.

Görüşme formunda yer alan “Dijital metin yazarlığı eğitimi sürecinin sonunda dijital metin yazarı olmak istiyor musunuz? Nedenleriyle yazınız.” sorusuna yönelik öğrencilerin cevapları dikkate alınarak evet, kararsızım ve hayır şeklinde 3 tema oluşturulmuştur. Oluşturulan tema ve alt temaların içeriğine ve örnek öğrenci görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 56’da sunulmuştur.

Tablo 56: Dijital Metin Yazarı Olmaya İlişkin Görüşler

Temalar	Alt temalar	Örnek görüşler
Evet (f=9)	Yazılarının okunmasından mutluluk duyma (f=4)	Dijital metinlerimin başkaları tarafından okunması beni mutlu ediyor.
	Dijital içerik üretmeyi sevme (f=3)	Dijital ortamlarda yazmayı seviyorum.
	Yazmayı meslek olarak düşünme (f=2)	Meslek olarak gelecekte yapmak istiyorum.
Kararsızım (f=2)	Yazma konusunda kararsızlık (f=2)	Şu an için emin değilim.
Hayır (f=5)	Düzenli yazma planı olmama (f=2)	Düzenli olarak yazacağımı düşünmüyorum.
	Meslek olarak yazmayı düşünmeme (f=2)	Meslek olarak kendime uygun olmadığını düşünüyorum.
	Hobi olarak yazmayı sevme (f=1)	Şu an sadece hobi olarak yazmayı seviyorum.

Tablo 56’da öğrencilerin dijital metin yazarı olmaya ilişkin görüşleri bulunmaktadır. Öğrencilerin 9’u evet yanıtını vermiş, buna gerekçe olarak da “yazılarının okunmasından mutluluk duyma” (f=4), “dijital içerik üretmeyi sevme” (f=3) ve “yazmayı meslek olarak düşünme” (f=2) alt temalarına yönelik görüşler belirtmiştir. Ayrıca 2 öğrenci de kararsız kaldığını ifade etmiştir. Bunların dışında 5 öğrenci hayır cevabını vermiştir. Gerekçe olarak da “meslek olarak yazmayı düşünmeme” (f=2), “düzenli yazma planı olmama.” (f=2) ve “hobi olarak yazmayı sevme” (f=1) alt temalarıyla ilişkili görüşlerde bulundukları tespit edilmiştir.

Görüşme formunda yer alan “Türkçe derslerindeki yazma çalışmalarında dijital metin yazarlığı eğitimine yönelik çalışmalara gerek var mıdır? Nedenleriyle yazınız.” sorusuna yönelik öğrencilerin tamamının evet dediği tespit edilmiştir. Öğrencilerin soruyla ilgili cevapları dikkate alınarak 4 tema oluşturulmuştur. Oluşturulan tema ve alt temaların içeriğine ve örnek öğrenci görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 57’de sunulmuştur.

Tablo 57: Dijital Metin Yazarlığı Eğitiminin Gerekliliğine İlişkin Görüşler

Temalar	Alt temalar	Örnek görüşler
Zorunluluk Algısı (f=6)	Dijital yazmanın çağın gerekliliği olması	Dijital ortamlarda yazmak artık günümüzde zorunluluktur.
Beceri Gelişimi (f=6)	Yazma becerisine katkı sunması	Yazma becerimizi geliştiriyor.
Mesleki Faydalar (f=2)	Gelecekte meslek hayatına katkı sağlaması	Gelecekte meslek hayatımızda faydalı olacağını düşünüyorum.
Araştırma ve Öğrenme (f=2)	Bilgi edinme ve öğrenme süreçlerini destekleme	Araştırmaya ve öğrenmeye yönlendiriyor.

Tablo 57’de Türkçe derslerinde dijital metin yazarlığı eğitiminin gerekliliğine ilişkin görüşler yer almaktadır. Öğrencilerin bu soruya tamamının evet yanıtını verdiği tespit edilmiştir. Gerekçe olarak da “zorunluluk algısı” (f=6), “beceri gelişimi” (f=6) ve “mesleki faydalar” (f=2) “araştırma ve öğrenme” (f=2) temalarıyla ilişkili görüşler belirtmiştir.

Görüşme formunda yer alan “Bu çalışmayı tekrar yapmak ister misiniz? Nedenleriyle yazınız.” sorusuna yönelik öğrencilerin cevapları dikkate alınarak evet, kararsızım ve hayır

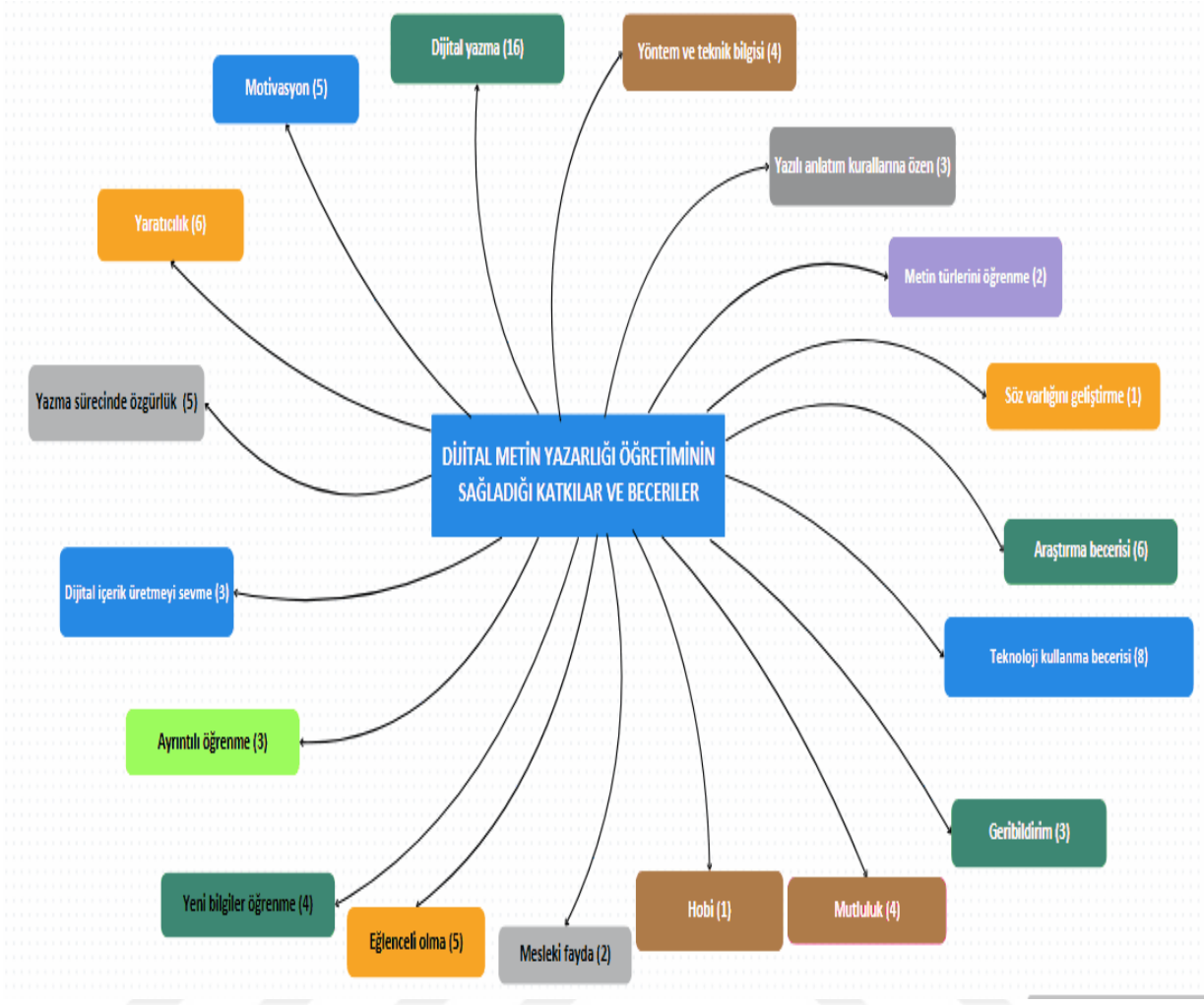
şeklinde 3 tema oluşturulmuştur. Oluşturulan tema ve alt temaların içeriğine ve örnek öğrenci görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 58’de sunulmuştur.

Tablo 58: Dijital Metin Yazarlığı Eğitiminin Tekrarlanmasına İlişkin Görüşler

Temalar	Alt temalar	Örnek görüşler
Evet (f=12)	Eğlenceli ve keyifli bir süreç olması (f=5)	Eğlenceli ve keyifli tekrar yapmak isterim.
	Yeni bilgiler kazanma (f=4)	Yeni şeyler öğrenebiliriz.
	Konuları daha ayrıntılı kavrama (f=3)	Daha da ayrıntılı öğrenmemi sağlayabilir.
Kararsızım (f=2)	Daha fazla öğrenme konusunda belirsizlik (f=2)	Daha fazla ne öğrenebilirim konusunda kararsızım.
Hayır (f=2)	Eğitimin yeterli bulunması (f=2)	Dijital metin yazarlığı eğitiminin yeterli olduğunu düşünüyorum.

Tablo 58’de dijital metin yazarlığı eğitiminin tekrar yapılmasına ilişkin görüşler yer almaktadır. Öğrencilerin 12’si bu soruya evet yanıtını vermiş, buna gerekçe olarak da “eğlenceli ve keyifli bir süreç olması” (f=5), “yeni bilgiler kazanma” (f=4) ve “konuları daha ayrıntılı kavrama” (f=3) alt temalarıyla ilişkili görüşler belirtmiştir. Ayrıca 2 öğrencinin de kararsız kaldığını ve “daha fazla öğrenme konusunda belirsizlik” alt temalarında görüş ifade ettiğine ulaşılmıştır. Bunların dışında 2 öğrenci hayır cevabını vermiştir. Bu öğrenciler “eğitimin yeterli bulunması” (f=2) alt temasına yönelik gerekçe sundukları tespit edilmiştir.

Dijital metin yazarlığı eğitimi sürecinin çeşitli yönlerden katkı sağladığı öğrenci görüşlerinden anlaşılmaktadır. Aşağıda Şekil 31’de genel hatlarıyla eğitim sürecinin öğrencilere faydaları görülmektedir.

Şekil 32: Dijital Metin Yazarlığının Sağladığı Katkılar ve Beceriler

Şekil 32’den anlaşılacağı üzere dijital metin yazarlığı eğitimi, öğrencilere duyuşsal ve bilişsel açılardan çeşitli faydalar sağlamıştır. Öğrenciler dijital metin yazarlığı öğretimi sürecinde en fazla dijital yazma becerilerinin ($f=16$) geliştiğini ifade etmişlerdir. Bunu da sırasıyla teknoloji kullanma becerisi ($f=8$), yaratıcılık ($f=6$), araştırma becerisi ($f=6$), motivasyon ($f=5$), yazma sürecinde özgürlük ($f=5$), eğlenceli olma ($f=5$), yeni bilgiler öğrenme ($f=4$), yöntem ve teknik bilgisi ($f=4$), mutluluk ($f=4$), yazılı anlatım kurallarına özen ($f=3$), dijital içerik üretmeyi sevme ($f=3$), ayrıntılı öğrenme ($f=3$), geribildirim ($f=3$), mesleki fayda ($f=2$), metin türlerini öğrenme ($f=2$), hobi ($f=1$) ve söz varlığını geliştirme ($f=1$) öğrenci görüşlerinin takip ettiği anlaşılmaktadır.

3.3. NİCEL VE NİTEL BULGULARININ BÜTÜNLEŞTİRİLMESİ

Bu başlık altında nicel ve nitel veriler bütünleştirilerek birbiriyle olan ilişkileri ortaya konulmuştur. Nitel ve nicel bulguların bütünleştirilmesi Tablo 59’da gösterilmiştir.

Tablo 59: Nicel ve Nitel Bulguların Bütünleştirilmesi

		Bulgular			
Yöntem		Başarı	Kaygı	Tutum	Motivasyon
Nicel	Ön test- Son test	X=1,7882- 3,8316	X=3,3828- 2,8398	X=3,8342- 4,0245	X=3,3365- 3,8510
	Görüşler	Ö9: Yazma sürecinin planlama, taslak oluşturma ve gözden geçirme aşamalarını artık daha iyi biliyorum. Ö12: Süreç içerisinde yazma becerilerimde gözle görülür bir artış oldu. Ö7: Yazma becerimi geliştiriyor. Ö3: Kafamdaki fikirleri yazıya dökmek daha kolay ve sistematik hale geldi. Ö5: Teknolojik araçları öğrenmek yazmayı kolaylaştırıyor. Ö1: Yazma sürecinde Google Docs, Wordpress, Canva gibi araçları nasıl kullanacağımı öğrendim.	Ö6: Düşüncelerimi kâğıt ve kalem kısıtlaması olmadan dijital ortamlara aktarabiliyorum. Ö8: Daha önce dijital yazma konusunda çekincelerim vardı ama artık kendimi bu konuda daha özgüvenli hissediyorum.	Ö7: Dijital ortamlarda yazmayı seviyorum. Ö2: Dijital metinlerimin başkaları tarafından okunması beni mutlu ediyor. Ö1: Meslek olarak gelecekte yapmak istiyorum. Ö16: Farklı metin türlerini kullanarak dijital yazma becerimi geliştirmek istiyorum.	Ö12: Yazılarım üzerine aldığım çevrim içi yorumlar kendimi geliştirmemi sağlıyor. Ö14: Dijital ortamlar sayesinde yazma konusunda daha hevesli ve istekli oluyorum. Ö13: Eğlenceli ve keyifli tekrar yapmak isterim. Ö15: Dijital dünyada farklı metin türlerinde yazarak yer almak istiyorum.
Nitel	Alt temalar	Dijital ortamlarda yazma becerisi geliştirme (f=16), yazma sürecini ve aşamalarını öğrenme (f=8), yazma yöntem ve tekniklerini öğrenme (f=4), yazılacak konuyla ilgili araştırma yapmayı öğrenme (f=8), dijital ortamlarda metnin nasıl yazıldığını öğrenme (f=8), yazılı anlatım kurallarına daha özen gösterme (f=4).	Dijital ortamlarda yazmaya yönelik ön yargıların ortadan kalkması (f=2).	Farklı metin türlerinde yazma isteği (f=8), yazılarının okunmasından mutluluk duyma (f=4), dijital içerik üretmeyi sevme (f=3).	Yazma sürecinde motivasyonu artırması (f=5), eğlenceli ve keyifli bir süreç olması (f=5).

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, üç başlık altında sonuç, tartışma ve öneriler kısmı yer almaktadır.

Sonuç

Bu kısımda araştırmanın bulguları bağlamında ulaşılan sonuçlar bulunmaktadır. Sonuçlar, araştırmanın alt problemleri dikkate alınarak maddeler hâlinde aşağıda sunulmuştur.

1. Dijital metin yazarlığı eğitimi alan deney grubu öğrencilerinin son test puan ortalamaları, ön teste göre anlamlı ve büyük etki düzeyinde bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Son testte; deney grubunda yer alan 16 öğrencinin 15'inin puanın arttığı 1'inin düştüğü tespit edilmiştir. Bu veriler bağlamında, dijital metin yazarlığı eğitimi iki dilli ortaokul öğrencilerinin çevrim içi yazma başarısını artırmıştır.

Mevcut öğretim programına göre yazma eğitimi alan kontrol grubu öğrencilerinin son test puan ortalamaları ön teste göre bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Son testte; deney grubundaki toplam 16 öğrencinin 4'ünün puanın arttığı 3'ünün eşit kaldığı ve 9'unun ise düştüğüne görülmüştür. Bu doğrultuda, mevcut öğretim programına göre yürütülen yazma çalışmalarının öğrencilerin çevrim içi yazma başarısını artırmadığı söylenebilir.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön testten aldıkları puan ortalamalarının birbirine yakın olduğuna tespit edilmiştir. Son testte ise deney grubu lehine anlamlı ve büyük etki düzeyinde bir farklılığın olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda; dijital metin yazarlığı eğitimi iki dilli ortaokul öğrencilerinin çevrim içi yazma başarısını artırdığı anlaşılmaktadır.

2. Dijital metin yazarlığı eğitimi alan deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi ve sonrası yazma tutum puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Bu bağlamda, dijital metin yazarlığı eğitimi, iki dilli ortaokul öğrencilerinin yazma tutumu üzerinde olumlu bir etki yaratmadığı söylenebilir. Ancak ölçek alt boyutlarına bakıldığında, “İlgi” boyutunda uygulama öncesi ve sonrası yazma tutum puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu farkın etki büyüklüğü küçük düzeyde olduğunu anlaşılmıştır. Bu anlamda dijital metin yazarlığı eğitiminin “İlgi” alt boyutunda öğrencilerin yazmaya yönelik tutumları üzerinde küçük düzeyde olumlu bir etkiye sahiptir.

Mevcut öğretim programına göre yazma eğitimi alan kontrol grubu öğrencilerinin son test yazma tutum ortalamalarının ön teste göre bir değişiklik göstermediği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, mevcut öğretim programı, öğrencilerin yazma tutumunu geliştirmede etkisinin olmadığı söylenebilir.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön testten aldıkları yazma tutum ortalamalarının birbirine yakın olduğu tespit edilmiştir. Buna karşın deney grubu öğrencilerinin son testten almış oldukları puan ortalamaları kontrol grubuna nazaran daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda, kontrol grubuna göre deney grubu öğrencilerinin yazmaya yönelik tutumlarının artmasında dijital metin yazarlığı eğitimi, anlamlı ve orta etki düzeyinde katkı sunduğu anlaşılmıştır.

3. Dijital metin yazarlığı eğitimi alan deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi ve sonrası yazma kaygı puanları arasında anlamlı ve büyük etki düzeyinde bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, dijital metin yazarlığı eğitimi iki dilli ortaokul öğrencilerinin yazma kaygısı üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir.

Mevcut öğretim programına göre yazma eğitimi alan kontrol grubu öğrencilerinin son test yazma kaygı puan ortalamalarının ön teste göre bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda mevcut öğretim programı, öğrencilerin yazma kaygısını olumlu yönden geliştiremediği anlaşılmıştır.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön testten aldıkları yazma kaygısı puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu tespit edilmiştir. Buna karşın son test puanlarında deney grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı ve büyük etki düzeyinde bir farklılığın olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda dijital metin yazarlığı eğitimi, yazma kaygısının düşmesinde anlamlı ve büyük etki düzeyinde katkı sunduğu söylenebilir.

4. Dijital metin yazarlığı eğitimi alan deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi ve sonrası yazma motivasyon puanları arasında anlamlı ve büyük etki düzeyinde bir farklılığın olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda, dijital metin yazarlığı öğretimi iki dilli ortaokul öğrencilerinin yazma motivasyonunu artırmada olumlu bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Mevcut öğretim programına göre yazma eğitimi alan kontrol grubu öğrencilerinin son test yazma motivasyon puan ortalamalarının ön teste göre bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, mevcut öğretim programı öğrencilerin yazma motivasyonunu olumlu yönden etkilemediği anlaşılmıştır.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön testten aldıkları yazma motivasyonu puan ortalamalarının birbirine benzer olduğu tespit edilmiştir. Buna karşılık son test puanlarında deney grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı ve orta etki düzeyinde bir farklılığın olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda, kontrol grubuna nazaran deney grubu öğrencilerinin yazmaya yönelik motivasyonlarına dijital metin yazarlığı eğitimi, anlamlı ve orta etki düzeyde katkı sunduğu söylenebilir.

5. İki dilli ortaokul öğrencilerinden dijital metin yazarlığı eğitimi sonrasında uygulama sürecine yönelik görüşler alınmıştır. Öğrencilerin dijital metin yazarlığı eğitiminin kendilerine ne tür katkılar sağladığına ilişkin birçok unsuru dile getirdikleri tespit edilmiştir. Dijital metin yazarlığı eğitimi sürecinin yazma motivasyonunu, yaratıcılığı artırdığına ve dijital ortamlarda yazma becerisini geliştirdiğine yönelik görüşlerin ön plana çıktığı belirlenmiştir. Bu görüşlerin yanı sıra yazma yöntem ve tekniklerin öğrenimine, yazılı anlatım kurallarının özenli kullanımına ve söz varlığının zenginleşmesine katkı sağladığı da ifade edilmiştir. Öne çıkan bu görüşler çerçevesinde dijital metin yazarlığı eğitimi, öğrencilerin hem çevrim içi yazma becerilerini hem de yazma süreciyle ilgili duyuşsal ve bilişsel yönlerini geliştirdiği anlaşılmıştır.

Öğrencilerin dijital metin yazarlığı eğitiminin olumlu yönlerine ilişkin; dijital ortamlarda metnin nasıl yazıldığını öğrettiğine, yazma sürecini iyileştirdiğine ve kolaylaştırdığına, yazma öncesi araştırma yapma alışkanlığı kazandırdığına, düşüncelerin daha rahat ifade edilmesine ve yazma sürecinin aşamalarını öğrenmeye katkı sunduğuna ilişkin görüşler tespit edilmiştir. Bunların yanı sıra yazmaya yönelik ön yargıları kaldırmaya, bilgisayar ve Web 2.0 araçlarını kullanma becerisini geliştirmeye katkı sağladığı da olumlu yönler olarak ifade edilmiştir. Bu görüşler doğrultusunda dijital metin yazarlığı eğitimi hem çevrim içi yazma becerisinin gelişmesine hem de yazma sürecinin öğrenilmesine katkı sunduğu anlaşılmıştır.

Öğrencilerin çok az kısmı dijital metin yazarlığı eğitiminin olumsuz yönünün olduğunu dile getirmiştir. Özellikle dijital metin yazarlığı eğitimi sürecinde ekranda fazla zaman geçirmenin olumsuz bir durum olduğuna yönelik görüşlerin ön planda olduğu görülmüştür. Bunların yanı sıra dijital ortamların yazma kuralları insanı kısıtlayabildiği sıklıkla belirtilmiştir. Öne çıkan bu görüşler doğrultusunda dijital metin yazarlığı eğitimi olumsuz etkilerinin sınırlı düzeyde olduğu söylenebilir.

Dijital metin yazarlığı eğitimi sürecinin sevilen yönlerine ilişkin; özgürce kalem ve kâğıt kısıtlaması olmadan yazma, dijital ortamlarda yazmanın basılı ortama göre daha zevkli olması, dijital ortamlarda yazma öncesi araştırma yapmanın ve bu şekilde hızlıca yeni şeyler öğrenmenin mümkün olması, yazma sürecinde kullanılan farklı dijital ortamların öğrenilmesi ve yazılan metinle ilgili hızlıca geribildirim almanın öne çıkan görüşlerden olduğu tespit edilmiştir. Bu görüşler bağlamında, dijital metin yazarlığı eğitiminin sevilmesinin altında basılı ortamda yazmaya göre daha fonksiyonel olması, yazma sürecinde kolaylıkla araştırma yapmaya ve geribildirim almaya olanak sağlaması yattığı anlaşılmaktadır.

Dijital metin yazarlığı eğitimi sürecine yönelik çok fazla sorunun ifade edilmediğine ulaşılmıştır. Dile getirilen sorunların; dijital ortamlarda yazma talimatlarının bazılarının zorlayıcı olması, klavye ve Web 2.0 araçlarını etkili bir şekilde kullanamama ve ekrandan yazarken odaklanamama etrafında şekillendiği tespit edilmiştir. Ortaya konulan bu sorunlar zamanla düzetilebilecek bilgi ve pratik eksikliğinden kaynaklandığı için dijital metin yazarlığı eğitimi sürecinde yapılacak iyileştirmelerle bu problemlerin önüne geçebilir.

Gelecekte dijital metin yazarı olmaya ilişkin öğrencilerin büyük kısmı evet yanıtını vermiş, buna gerekçe olarak; yazılarının farklı kişiler tarafından okunmasının mutluluk vermesi, dijital ortamlarda yazmaktan hoşlanma ve meslek olarak gelecekte yapmak şeklinde görüşler sunmuşlardır. Bunun dışında bazı öğrenciler hayır cevabını vermiştir. Gerekçe olarak; düzenli olarak yazmadıklarını, hobi olarak yazdıklarını ve meslek olarak kendilerine uygun olmadığı şeklinde görüşlerde bulunmuşlardır. Bu görüşler bağlamında dijital metin yazarlığı eğitiminin mesleki açıdan farkındalık yarattığı, öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini çektiği anlaşılmıştır.

Türkçe derslerinde dijital metin yazarlığı eğitiminin gerekliliğine ilişkin öğrencilerin tamamının evet yanıtını vermiş olduğu tespit edilmiştir. Bu görüşlerine sundukları gerekçeler; dijital ortamlarda yazmanın günümüzde zorunluluk olması, yazma becerisini geliştirmesi, meslek hayatında faydalı olacağı, araştırmaya ve öğrenmeye yönlendirmesi şeklindedir. Görüşler bağlamında dijital metin yazarlığı, öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimine katkı sunduğu için Türkçe öğretiminin bir parçası olması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Dijital metin yazarlığı eğitiminin tekrar yapılmasına ilişkin öğrencilerin büyük çoğunluğu evet yanıtını vermiş, buna gerekçe olarak; yeni şeyler öğrenmeye fırsat verdiği, eğlenceli ve keyifli olması, daha ayrıntılı öğrenmeyi sağladığı şeklinde görüşler belirtmiştir. Bunların dışında hayır cevabını veren öğrenciler, verilen eğitimlerin yeterli olduğunu ifade etmiştir. Bu bağlamda dijital metin yazarlığı eğitimi, yeni öğrenmelere fırsat tanıdığı ve yazma sürecini keyifli bir şekle soktuğu anlaşılmıştır.

6. Araştırmanın nitel sonuçları uygulama sonunda deney grubunun dijital metin yazarlığı eğitimine yönelik görüşlerinden elde edilen bulgular oluşturmaktadır. Araştırmanın nitel sonuçları olan öğrenci görüşleri genel anlamda olumludur. Öğrencilerin, dijital metin yazarlığı eğitimi sürecinde yazma kaygılarının azaldığı, motivasyonlarının arttığı ve yazmaya yönelik olumlu tutumlar sergiledikleri tespit edilmiştir. Bu sonucu araştırmanın bulguları (Tablo 59) desteklemektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise nitel veriler nicel sonuçları desteklemekte ve nicel verilerle uyum içindedir.

Tartışma

Bu kısımda, araştırmanın amacı ve alt problemleri doğrultusunda elde edilen bulgular, alanyazında konuyla ilgili yapılan çalışmalar dikkate alınarak değerlendirilmiştir.

Araştırmanın alt problemlerinden ilki, dijital metin yazarlığı eğitiminin iki dilli ortaokul öğrencilerinin çevrim içi yazma başarısına etkisini tespit etmektir. Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda dijital metin yazarlığı eğitimi, çevrim içi yazma başarısını yüksek düzeyde artırdığı anlaşılmıştır. Bu sonucu öğrenci görüşleri de desteklemektedir. Öğrenciler; dijital metin yazarlığı eğitiminin çevrim içi yazma becerilerini geliştirdiğini belirtmişlerdir. Alanyazında da benzer sonuçlar elde eden çalışmalara rastlanmaktadır. Kana ve Kocaoğlu (2023) araştırmalarında, ortaokul öğrencilerinin özetleme becerilerinin gelişiminde çevrim içi ortamlarda yazmanın olumlu etkisinin olduğunu tespit etmiştir. Sianipar ve Gultom (2022) Google Classroom aracılığıyla öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmeyi amaçlamıştır. Çalışmalarının sonucunda, deney grubu öğrencilerinin yazma başarı puanlarının arttığı, dolayısıyla Google Classroom uygulamasının öğrencilerin çevrim içi yazma becerisini geliştirdiğini belirlemiştir. Gamal Mahmoud Abdel-Rhaim vd. (2022) araştırmalarında öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmek için Edmodo platformunu kullanmıştır. Araştırmalarının sonucunda, Edmodo'nun deney grubu öğrencilerinin yazma başarılarını artırdığını tespit etmiştir. Önal (2020) çalışmasında EBA platformunu kullanarak ortaokul öğrencileriyle dijital metin yazma çalışması yapmıştır. Araştırmasının sonucunda, dijital ortamlarda yazma eğitimi alan öğrencilerin, geleneksel metotla yazma çalışması yapan öğrencilere göre daha başarılı olduğunu belirlemiştir. Göçer ve Kurt (2020) araştırmalarının sonucunda, artırılmış gerçeklik uygulamalarının öğrencilerin yazma becerilerine faydalı olduğunu ortaya koymuştur. Altunkaya ve Topuzkanamış (2018) Facebook platformunda yürütülen yazma çalışmalarının yazma başarısına katkısını incelemiştir. Araştırmalarının sonucunda, Facebook kullanılarak yapılan yazma çalışmalarının öğrencilerin çevrim içi yazma becerisini artırmıştır. Alsamadani (2018) araştırmasında blogların öğrencilerin yazma becerileri üzerindeki etkisini incelemiştir. Blog kullanan öğrencilerin yazma becerilerinin arttığını tespit etmiştir. Fattah (2015) öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmek için Whatsapp ve Messenger dijital yazma ortamlarını kullanmıştır. Araştırmasının sonucunda, çevrim içi ortamların öğrencilerin yazılı anlatım becerilerine katkı sağladığını belirlemiştir.

Öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin gelişmesinde etkili olan unsurlardan biri de dijital ortamların kullanıcılara sunduğu imkânlardır. Dijital yazma ortamları, öğrencilerin bir metni oluşturmak için yazma öncesi, sırası ve sonrasında yapılması gerekenlere yönelik detaylı yönergeler içermektedir. Bu yönergeler süreç temelli yazma yöntemine uygundur.

Ayrıca dijital yazma ortamlarının belirli aralıklarla güncellenebilen çeşitli yazma araçları içermesi, öğrencilerin işini daha da kolaylaştırmaktadır. Yine uygulamalara entegre edilen yapay zekâ temelli özellikler sayesinde öğrenciler, düşüncelerini genişletme ve konunun çeşitli yönlerini fark etme imkânı bulmaktadır. Bunların yanı sıra dijital yazma platformları öğrencilerin ilgisini çekecek ve yazmayı eğlenceli hâle getirecek şekilde tasarlanmaktadır. Tüm bu özellikleriyle çevrim içi yazma sürecinin başarıya ulaşmasında, dijital yazma platformları başlı başına önemli bir faktör olduğu söylenebilir.

Dijital metin yazarlığı öğretimi, çevrim içi yazma başarısını artırdığı gibi yazma sürecinin önemli değişkenleri üzerinde de olumlu etkilerinin olduğu anlaşılmıştır. Bu sonucu öğrencilerin görüşleri de desteklemektedir. Öğrenciler öğretim sürecinde; yazma tekniklerini öğrendiklerini, süreç temelli yazma becerisi kazandıklarını, yazılı anlatım kurallarını özenli kullanmaya dikkat ettiklerini, yazılan metinle ilgili hızlı bir şekilde geribildirim alabildiklerini ve söz varlıklarının arttığını ifade etmiştir. Alanyazında konuyla ilgili çalışmalarda da benzer sonuçlar elde edildiği görülmüştür. Alevli (2023) araştırmasında, dijital hikâye çalışmalarının öğrencilere yazma alışkanlığı kazandırdığını, yazım kurallarını pekiştirdiğini ve öğrencilere hızlı yazma imkânı sunduğunu tespit etmiştir. Deiniatur (2021) Google Classroom üzerinden yürüttüğü dijital yazma çalışmasında anlık sohbet imkânı olduğu için hızlı geribildirim alınabildiğini ve dijital metnin paylaşma sürecinin kolay olduğunu belirlemiştir. Aktaş (2019) dijital yazma atölyesi etkinliklerinin öğrencilerin öykü yazma becerilerini geliştirmesinin yanı sıra fikir, organizasyon, kelime seçimi, cümle akıcılığı ve yazım boyutlarında da katkı sağladığı sonucuna varmıştır. Aydın (2019) dijital hikâye yazma çalışmaları sayesinde öğrencilerin yazım, noktalama ve dil bilgisi kurallarını öğrendiklerini ve söz varlıklarının arttığını tespit etmiştir. Dayan ve Girmen (2018) araştırmalarının sonucunda, öğrencilerin yazım ve imlâyı özenli kullandıklarını, kelime hazinelerinin geliştiğini, yazma sürecini kavradıklarını ve kurallı cümleler kurduklarını belirlemiştir. Nobles ve Paganucci (2015) çalışmalarında, dijital ortamlarda öğrencilerin yazılarına daha fazla özen gösterdiği, kolay bir şekilde konu bulabildiği ve kendi has bir üslup oluşturabildiği yönde tespitlerde bulunmuşlardır. Baki (2019) araştırmasında, dijital yazma; fikirlerin orijinallliği, düşüncelerin akıcılığı, düşüncelerin esnekliği, kelime zenginliği, cümle yapısı, organizasyon, yazı tarzı ve dil bilgisi açısından yaratıcı yazma becerilerinin gelişiminde olumlu etkilerinin olduğunu tespit etmiştir. Shafie ve Mahadi (2019) çalışmalarında, öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmek için Instagram'ı dijital bir yazma aracı olarak kullanmıştır. Araştırmalarının sonucunda, öğrencilerin metnin oluşum sürecini kavradıklarını, metni kurgulamayı, sözcük ve cümleleri yerinde kullanmayı ve üslup oluşturmaya öğrendiklerini belirlemiştir. Dayan (2017) araştırmasında dijital metin yazma çalışmaları sayesinde öğrencilerin çok yönlü metinler

oluşturduklarını, yazım ve noktalama kurallarına uymayı geliştirdiklerini, daha kurallı metinler oluşturduklarına, kelime ve cümle sayılarında artış sağladığını bu sayede daha detaylı metinler yazdıklarını tespit etmiştir. Yukarıda belirtilen araştırmaların bulguları ve sonuçları doğrultusunda, yazılı anlatımın önemli unsurlarının kazanımında, dijital metin yazma sürecinde verilen eğitimlerin belirleyici olduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra dijital ortamlardaki yazım denetleme araçlarının otomatik uyarıları, dijital metne ilişkin öğretmen ve akran geribildirimlerinin anlık ve kolay bir şekilde verilebilmesi, metni düzenleme süreçlerinin basılı ortama göre daha hızlı ve zaman kaybetmeden yapılabilmesi gibi unsurlar nitelikli dijital metinlerin oluşmasında önemli bir faktör olduğu söylenebilir. Sonuç olarak, dijital ortamların sunduğu bu özellikler metnin biçimiyle ve düzeltme süreciyle zaman kaybetmeden konuya odaklanılıp tutarlı cümleler ve paragraflar oluşturulmasında etkili olmaktadır.

Dijital metin yazarlığı öğretimi, iki dilli öğrencilerin çevrim içi yazma başarılarını artırdığı gibi yazma becerisi dışında çeşitli konularda da faydasının olduğu öğrenci görüşlerinden anlaşılmaktadır. Bunlar; bilgisayar ve web 2.0 araçlarını kullanma becerisini geliştirme, yaratıcılığı artırma, hızlı ve etkin araştırma yapmaya olanak tanıma, düşüncüyü özgürce ifade etmeyi sağlama, birden fazla duyuya hitap etme, zaman ve mekân sınırlamasını ortadan kaldırma şeklindedir. Alanyazında, konuyla ilgili yürütülen çalışmaların sonuçları da bu durumu desteklemektedir. Bayraktar ve Karakuş (2023) araştırmalarında, dijital yazma etkinliklerinin ortaokul öğrencilerinin yazma becerilerini geliştirmeye katkısının olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca dijital yazma etkinlikleri öğrencilere; klavye kullanma, metin ve görsel uyumunu sağlama, araştırma becerileri, teknolojiyi kullanma, haber düzenleme, metin oluşturmada web araçlarını etkili kullanma ve yaratıcılık gibi birçok konuda yetkinlik kazandırdığını belirlemiştir. Rashid vd. (2019) çalışmalarında kullandıkları Padlet uygulamasının öğrencileri iş birlikli yazma çalışmalarına teşvik ettiğini bu sayede daha nitelikli ürünler ortaya konulduğunu tespit etmiştir. Yamaç (2019) araştırmasında, çevrim içi içerik oluşturma araştırma, iş birliği ve etkileşimi artırma, yaratıcılığı geliştirme gibi faydalara sahip olduğu sonucuna varmıştır. Demir ve Kılıçkiran (2018) çalışmalarında, dijital ortamlarda yazma sürecinin öğrencilerin hayal gücünü artırdığını ve öğrencileri daha aktif kıldığını belirlemiştir. Tüzel ve Tok (2013) araştırmalarında dijital ortamlarda yazmanın kullanıcılara; fiziksel rahatlık, zaman tasarrufu, ekonomik olma, kolay paylaşım imkânı, görsellerin kullanımı, okunaklı yazabilme, sayfa düzeni ve arşivleme gibi kolaylıklar sunduğu için tercih edildiğini ifade etmiştir. McGrail ve Davis (2011) çalışmalarında blog yazma sürecinin öğrencilerin çevrim içi yazma becerisini geliştirdiği, yaratıcılıklarını artırdığı,

çevrim içi yazma topluluklarıyla iletişim kurmalarına imkân sağladığı ve fikirlerinin gelişmesine katkı sunduğu sonucuna varmıştır.

Dijital metin yazarlığı öğretimi, iki dillilerin çevrim içi yazma başarısını artırmasına rağmen öğrencilerin süreçte birtakım sorunlar yaşadığı görülmüştür. Bu sorunları öğrenciler; dijital ortamlarda yazma talimatlarında zorlanma, klavye ve Web 2.0 araçlarının nasıl kullanılacağına ilişkin bilgi eksikliği ve ekrandan yazarken odaklanamama olarak dile getirdikleri tespit edilmiştir. Alanyazında konuyla ilgili çalışmalarda da benzer problemlere rastlanmaktadır. Çetin (2022) araştırmasında dijital ortamlarda yazmanın; gözle ilgili sorunlar oluşturduğu, vücutta bazı problemler yarattığı, hızlı yazma kaynaklı hatalar yapılmasına sebep olduğu gibi dezavantajları belirlemiştir. Aktaş (2019) çalışmasında, öğrencilerin dijital araçları ve uygulamaları kullanma konusunda yeteri kadar deneyim ve bilgi sahibi olmamalarının dijital yazma çalışmalarını olumsuz yönde etkileyen bir unsur olduğunu ifade etmiştir. Uslupehlivan, Erden ve Cebesoy (2017) araştırmalarında dijital yazma sürecinde; erişim problemleri, program kullanma konusunda öğrencilerin bilgi eksikliği, ses ve görsellerin uyumunu sağlayamama gibi olumsuz durumlar yaşandığını belirlemiştir. Akdağ ve Özkan (2017) çalışmalarında dijital ortamlarda yazmanın olumsuz yönü olarak bağlantı problemlerini tespit etmiştir. Karakoyun (2014) araştırmasında, dijital ortamlarda yazmanın teknik sorunlar içerdiğine ve internet kaynaklarının bazılarının güvenilir olmadığına ulaşmıştır. Tüzel ve Tok (2013) çalışmalarında dijital ortamlarda yazmanın dezavantajlarının; dikkat dağınıklığı, bireyselleşme, düşünce tembelliği ve intihal sorunları olduğunu ifade etmiştir. Gerek yapılan bu araştırmanın gerekse yukarıda ifade edilen çalışmaların sonuçları değerlendirildiğinde, öğrencilerin dijital yazma sürecinde yaşadıkları sorunların bazıları ön plana çıkmaktadır. Bunlar; teknik problemler, dijital yazma platformlarının kullanımına ilişkin bilgi eksikliği, bağlantı problemleri ve sağlık sorunları şeklindedir. Ancak bu sorunların kalıcı olmadığını ve zamanla çözülebileceğini belirtmek gerekir. Yeni teknolojilerin gelişmesi, dijital araçlara yeni özelliklerin eklenmesi, öğrencilere verilen eğitimlerde yapılacak iyileştirmeler sayesinde bu sorunların önüne geçilebileceği düşünülmektedir.

Öğrenciler, dijital ortamlarda yazmanın günümüzde zorunluluk olduğu, yazma becerisini geliştirdiği, araştırmaya ve öğrenmeye yönlendirdiği için Türkçe derslerinde dijital metin yazarlığı eğitiminin gerekli olduğunu ifade etmişlerdir. Dijital metin yazarlığı, günümüzde birçok alanda gerekli olan bir beceridir. Türkçe öğretimine eklenecek dijital metin yazarlığı, öğrencilerin çevrim içi ortamlarda iletişim kurma becerilerini artıracak gibi meslek hayatlarında dijital ortamları etkin kullanmada onlara önemli ölçüde katkı sunacaktır. Ancak

2019 Türkçe Dersi öğretim Programı'nda ve ders kitaplarında dijital ortamlarda yazmayı içeren kazanım ve etkinlikler oldukça yetersizdir. Bu eksiklik alanyazında yapılan araştırmalarda da ortaya konulmuştur. Akın vd. (2024) çalışmalarında Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin dijital okuryazarlık bakımından oldukça yetersiz olduğunu, nitelik olarak dijital okuryazarlık becerilerini geliştirme açısından eksikler taşıdığını tespit etmiştir. Mete (2023) çalışmasında, incelediği Türkçe ders kitaplarında dijital yazma etkinliklerinin yetersiz olduğunu, ortamın dijital yazmaya uygun olmadığını, teknik donanım ve malzeme eksikliğinin olduğunu belirtmiştir. Şimşek (2022) araştırmasında, ders kitaplarında dijital yetkinliğe yeterli oranda yer verilmediğine, az sayıda yer alan dijital etkinliklerin de dijital okuryazarlığı istenen düzeyde yansıtmadığına ulaşmıştır. Kana ve Kiler (2021) çalışmasında ortaokul Türkçe ders kitaplarını anahtar yetkinliğe göre incelemiştir. Araştırmalarının sonucunda, dijital yetkinliği kapsayan içeriklerin oldukça az olduğunu belirlemiştir. Direkçi, Akbulut ve Şimşek (2019) araştırmalarında ortaokul Türkçe ders kitaplarını dijital okuryazarlık becerileri bağlamında el almışlardır. Çalışmalarında, ders kitaplarında yer alan etkinliklerin bazıları nitelik bakımından temsil ettiği sınıf seviyesinin üstünde veya altında kazanımlar içerdiğini tespit etmişlerdir. Ayrıca etkinliklerin öğrencileri üretken olmaya yönlentmediğini ifade etmişlerdir. Günümüzde yapay zekânın ve makine öğrenmenin önem kazanması, çevrim içi mecranın hayatın her anına nüfuz etmesi, enformasyonun ve iletişimin dijital ortamlara kayması eğitimden beklenenleri büsbütün değiştirdiği gibi öğrencilere kazandırılmak istenen becerileri de değiştirmiştir. Artık ezber yapan değil dijital teknolojiler bağlamında bilgiyi üreten ve yapılandıran yaratıcı öğrencilerin eğitilmesi ön plana çıkmıştır. Türkçe dersi öğretim programının ve ders kitaplarının bu gelişmelere ayak uydurması oldukça önemlidir. Öğrenciler de bu durumun farkında olduğu için çevrim içi mecrada var olabilmek, kendilerini yazılı olarak ifade edebilmek adına dijital metin yazarlığının Türkçe öğretimiyle bütünleştirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Araştırmanın ikinci alt problemiyle ilgili olarak, öğrencilerin dijital metin yazarlığına ilişkin yazma tutumları tespit edilmiştir. Ön ve son test sonuçlarına göre deney grubu öğrencilerinin yazma tutumları üzerinde dijital metin yazarlığı öğretiminin anlamlı düzeyde bir etkiye sahip olmadığı tespit edilmiştir. Ancak öğrencilerin yazma tutum puanlarının sınırlı da olsa arttığı belirlenmiştir. Ölçek alt boyutlarına bakıldığında da "İlgi" boyutunda uygulama öncesi ve sonrası yazma tutum puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Ayrıca kontrol grubuna göre, deney grubu öğrencilerinin yazma tutumlarının orta düzeyde arttığına ulaşılmıştır. Öğrencilerin görüşleri değerlendirildiğinde de dijital yazmaya yönelik olumlu tutum sergilendiği anlaşılmıştır. Dijital metin yazarlığı öğretiminin tekrar yapılmasına ilişkin, öğrencilerin 12'sinin bu soruya evet yanıtını vermiş olduğu, buna gerekçe olarak da eğlenceli

ve keyifli olduğunu ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra dijital ortamlarda içerik üretmeyi sevdiklerini ve yazdıklarının insanlar tarafından okunması kendilerini mutlu ettiklerini belirtmişlerdir. Tutumlar, hayatımızın her alanını etkileyen karmaşık bir olgudur. Tutumlar bir nesneye, kişiye, olaya veya duruma karşı sahip olduğumuz genel eğilim olarak tanımlanabilir. Bu eğilimler, düşüncelerimizde, duygularımızda ve davranışlarımızda kendini göstermektedir (İnceoğlu, 2011). Tutumlar; bilişsel, duyuşsal ve davranışsal yönleriyle karmaşık yapıya sahiptir. Tutumlar doğuştan değil sonradan öğrenilir ve yaş ilerledikçe de farklılaşarak gelişir. Yazılı anlatım; tutum gibi bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutları olan birikimli ve uzun süreçte kazanılan bir beceri olduğu için öğrenciler bu beceriyi edinirken ciddi problemler yaşamaktadır. Bu nedenle yazmaya yönelik tutumların değişmesi uzun zaman almaktadır. Dijital metin yazarlığı öğretimi, öğrencilerin dijital ortamlarda yazma tutumları üzerinde sınırlı düzeyde olumlu etkiye sahip olmasında, öğretim sürecinin süresinin etkili olduğu düşünülmektedir. Daha uzun ve ilkökul sıralarında verilecek eğitimlerle dijital ortamlarda yazmaya yönelik tutumlar muhakkak olumlu açıdan farklılık gösterecektir. Bunun yanı sıra öğrencilerin dijital metin yazarlığı öğretimini ilk defa alması, farklı kavramlarla tanışması, dijital yazma uygulamalarının kısıtlayıcı yönleri ve kalemle yazma alışkanlığının dışında yoğun bir şekilde klavye kullanma gibi unsurların da bu sonucu doğurduğu düşünülmektedir. Alanyazın incelendiğinde konuyla ilgili birçok araştırmada, dijital ortamlarda yazma çalışmalarının öğrencilerin ilgisini çektiği ve yazmaya yönelik olumlu tutumlar geliştirmelerine katkı sunduğu anlaşılmaktadır. Chang, Liao ve Chan (2019) araştırmalarında, oyun tabanlı yazma öğretimi sürecinin öğrencilerin dijital ortamlarda yazmaya ilişkin olumlu tutumlar kazandırdığını tespit etmişlerdir. İkender ve Gücüyeter (2019) çalışmalarında anlık mesajlaşma uygulamalarından WhatsApp üzerinden yürütülen yazma çalışmalarının öğrencilerin yazmaya ilişkin olumlu yönde tutumlar geliştirmesine önemli ölçüde katkılar sunduğunu belirlemiştir. Namouz, Mishar-Tal ve Sela (2017) araştırmalarının sonucunda, blog kullanmanın öğrencilerin yazma başarılarını artırdığı gibi yazmaya yönelik tutumlarını da olumlu olarak geliştirdiğini tespit etmiştir. Turhan ve Baş (2017) araştırmalarında, kullandıkları Poll Everywhere dijital yazma uygulamasının öğrencilerin yazmaya yönelik isteğini artırdığı ve yazma derslerinde devamlı kullanılmak istendiği sonucuna varmışlardır. Hsu vd. (2010) araştırmalarının sonucunda, bilgisayar destekli serbest yazma çalışmalarının öğrencilerin ilgisini çektiğini ve yazmaya yönelik olumlu tutum kazandırdığını belirlemiştir. Araştırmanın sonucunda istatistiksel olarak yazma tutumu üzerinde dijital metin yazarlığı öğretiminin etkisinin sınırlı olduğu tespit edilse de öğrenci görüşleri bağlamında yazma tutumunu olumlu yönde etkilediği anlaşılmaktadır.

Araştırmanın üçüncü alt problemiyle ilgili olarak; dijital metin yazarlığı eğitimi, iki dilli ortaokul öğrencilerinin yazma kaygısı üzerinde yüksek düzeyde olumlu bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Mevcut öğretim programına göre yazma eğitimi alan kontrol grubu öğrencilerinin yazma kaygılarında bir farklılık olmadığı görülmüştür. Yazma kaygısı, bir metin oluştururken veya sınav anında yazmanın gerekli olduğu anlarda öfke, üzüntü, korku biçiminde duygusal ya da fiziksel olarak vücudu etkileyen tepkilerdir (Özbay & Zorbaz, 2011). Dijital metin yazarlığı eğitiminin kaygının bu unsurları üzerinde olumlu etkisinin olduğu anlaşılmıştır. Öğrencilerin sunduğu görüşler de eğitim sürecinin yazma kaygılarının düşmesinde etkili olduğunu göstermektedir. Öğrenciler; dijital metin yazarlığı eğitiminin yazmaya yönelik ön yargılarını ortadan kaldırdığını, düşüncelerini rahatlıkla aktarabilmelerini sağladığını ve yazma sürecini severek yürütmelerine katkıda bulunduğunu ifade etmişlerdir. Alanyazında yapılan araştırmalarda da dijital ortamlarda yazma çalışmalarının, öğrencilerin yazmaya yönelik kaygıları üzerinde olumlu etkisinin olduğunu ortaya konulmuştur. Cahyono, Astuti ve Suryati (2023) çevrim içi yazmaya yönelik öğrenci görüşlerini aldığı araştırmalarında; dijital ortamların sunduğu otomatik geribildirim araçları ve bu ortamlarda hızlı akran değerlendirmesi, işbirlikli yazma çalışmalarının yapılabilmesi ve bu ortamların öğrencilerin ilgisini çekmesi yazma kaygısını düşürdüğü sonucuna varmıştır. Eroğlu ve Okur (2022) ortaokul öğrencileriyle yürüttükleri araştırmalarında, dijital hikâye yazma çalışmaları yapan deney grubu öğrencilerinin yazma kaygılarının düştüğünü tespit etmiştir. Aydın ve Cigerci (2020) çalışmalarında dijital ortamlarda yazma çalışmaları, öğrencilerin yazma kaygılarını düşürmede mevcut programa göre daha etkili olduğunu belirlemiştir. Baki (2015) çalışmasının sonucunda; dijital yazma çalışmalarının, mevcut ders programındaki yazma etkinliklerine göre daha etkili olduğunu ve yazma kaygısını olumlu yönde etkilediğini ortaya koymuştur. Bu çalışmaların aksine, dijital ortamlarda yapılan yazma çalışmalarının yazma kaygısı üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığına ulaşan araştırmaların da alanyazında yer aldığı tespit edilmiştir. Yurtbakan (2022), Önal (2020) ve Öztürk (2016) dijital ortamlarda yazmanın, kaygı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturamadığı sonucuna varmıştır. Yazma kaygısı üzerine yapılan araştırmalarda ulaşılan bu farklılığın birçok sebebi olabilmektedir. Bunlar arasında, çalışılan grubunun özelliği, uygulama sürecinde yapılan çalışmalar ve araştırmanın süresi oldukça önemlidir. Bu çalışmanın uygulaması 20 hafta gibi uzun bir süreyi kapsamaması, öğretmen ve akran geribildirimlerinin aktif olarak kullanılması, dijital platform araçlarının öğrenciyi yazarken yönlendirmesi ve dijital ortamların bu yaştaki çocuklar için oldukça ilgi çekici olması gibi sebeplerin iki dilli ortaokul öğrencilerinin yazma kaygılarının olumlu yönde etkilenmesinde belirleyici olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada dördüncü alt problemiyle olarak dijital metin yazarlığı öğretiminin iki dilli ortaokul öğrencilerinin yazma motivasyonu üzerindeki etkisi belirlenmiştir. Araştırmanın sonucunda, dijital metin yazarlığı eğitimleri öğrencilerin yazma motivasyonunu yüksek düzeyde artırdığı tespit edilmiştir. Öğrenci görüşlerinin de bu sonucu desteklediği anlaşılmıştır. Öğrenciler; dijital ortamlarda metin üretmeyi sevdiklerini, kendilerini dijital ortamlarda rahat hissettiklerini, çalışmanın tekrar yapılmasını istediklerini ve dijital ortamlarda yazmaya devam edeceklerini ifade etmişlerdir. Motivasyon, öğrenme-öğrenme sürecinin etkililiğini ön plana çıkaran en önemli unsurlardan biridir. Motivasyon, bireyin bir davranışı gerçekleştirmek için gösterdiği isteklilik ve kararlılıktır. Öğrenme-öğrenme sürecinde, öğrencilerin öğrenmeye motive olması öğrenmenin gerçekleşmesi için gereklidir. (Akbaba, 2006). Bu doğrultuda standartın dışına çıkılarak çevrim içi ortamları kullanmak, yazma motivasyonu üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Nitekim alanyazında yapılan çalışmalar incelendiğinde dijital ortamların, yazma motivasyonunu artırdığı anlaşılmaktadır. Mete ve Batıbay (2019) araştırmalarında Kahoot uygulaması üzerinde yapılan yazma çalışmalarının ortaokul öğrencilerinin yazma motivasyonunu olumlu yönde etkilediğini belirlemiştir. Rashid vd. (2019) çalışmalarının sonucunda yazma sürecinde Padlet uygulamasının kullanılması öğrencilerin yazma motivasyonunu önemli ölçüde artırdığını tespit etmiştir. Taki ve Fardafshari (2012) araştırmalarında blog üzerinde işbirlikçi yazmanın öğrencilerin yazma sürecindeki motivasyonunu oldukça artırdığı sonucuna varmışlardır. Sun (2010) çalışmasında, blog kullanılarak yapılan yazma çalışmalarının öğrencilerin yazma başarısı ve motivasyonu üzerinde oldukça olumlu sonuçlar doğurduğunu belirlemiştir. Bu çalışmaların aksine Aktaş (2019) araştırmasında, dijital yazma atölyesi uygulamasının öğrencilerin yazma motivasyon puanları üzerinde bir etkisi olmadığını ve öğrencilerin yazma motivasyonunu düşürdüğü sonucuna varmıştır. Genel olarak değerlendirildiğinde, öğrenciler dijital araçlara ilgili duydukları ve dijital ortamlarda faaliyette bulunmaktan zevk aldıkları için yazma sürecinde çevrim içi ortamların kullanılması, öğrencilerin yazma motivasyonunu artırmada etkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın altıncı alt problemine ilişkin nitel bulguların, nicel bulguları desteklediği anlaşılmıştır. Araştırmanın 1., 2., 3., 4. ve 5. alt amaçlarına yönelik yukarıda nicel verilerin nitel verileri nasıl desteklediği detaylı bir şekilde tartışılmıştır. Bu doğrultuda öğrencilerin çevrim içi yazma başarısı, yazma kaygısı ve yazma motivasyonuna ilişkin istatistiksel verilerle öğrenci görüşlerinin uyum içinde ve birbirini desteklediği tespit edilmiştir. Ancak öğrencilerin ön ve son test yazma tutum ortalamasında farklılık olmadığı, bu anlamda dijital metin yazarlığı öğrencilerin yazma tutumları üzerinde etkili olamadığı anlaşılmıştır. Buna karşın öğrenci görüşleri yazma tutumunun olumlu yönde geliştiğini göstermektedir.

Dijital ortamlar, dil eğitimi için önemli fırsatlar sunmaktadır. Bu doğrultuda, iki dilli öğrencilerin yazma becerilerinin geliştirilmesinde çevrim içi mecralardan faydalanılması oldukça önemlidir. Yapılan araştırma da bu temel unsur üzerine kurularak iki dilli öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmek için dijital metin yazarlığı eğitimi tasarlanmıştır. Araştırmanın sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, dijital metin yazarlığı eğitimi iki dilli öğrencilerin çevrim içi yazma başarısını artırmıştır. Ayrıca öğrencilerin yazma kaygı ve motivasyonları üzerinde istatistiksel olarak etkili olduğu; fakat yazma tutumlarına ilişkin manidar bir fark yaratmadığı tespit edilmiştir. Bunların yanı sıra öğrencilerin, dijital metin yazarlığı eğitiminin kendilerine eğlenceli ve zevkli bir yazma deneyimi yaşattığına yönelik olumlu görüşler sunduklarına belirlenmiştir.

Öneriler

Bu bölümde, araştırma sonucunda elde edilen verilerden hareketle öneriler sunulmuştur:

- a. Dijital metin yazarlığı eğitimi sürecinin başarıya ulaşmasında, bilgisayar ve dijital uygulamaları kullanma becerisi belirleyici olmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin dijital metin yazma öncesi bilgisayar kullanmaya yönelik eksik bilgi ve becerileri tamamlanmalıdır.
- b. Dijital metin yazma sürecinde bilgilere, verilere veya kaynaklara nasıl ulaşılacağı konusunda öğrencilere rehberlik edilmelidir.
- c. Dijital metin yazarken kullanılabilecek yazma yöntem ve tekniklerin öğretimi yapılabilir.
- d. Dijital metin oluşturma sürecinde intihalden nasıl kaçınacağına ilişkin bilgiler verilebilir.
- e. Öğrencilere SEO kavramı hakkında daha ayrıntılı eğitimler verilebilir.
- f. Dijital metin yazarlığı eğitimi sürecinde yapay zekâ uygulamalarını etkin kullanılması için öğretmenlerin yapay zekâ ile ilgili gelişmeleri takip etmelidir.
- g. Dijital metin yazarlığı eğitimi sürecinde geribildirim etkin kullanılmalıdır.
- h. Dijital metin yazma sürecinde görsel, metin ve video uyumunun sağlanması gerekmektedir.
- i. Dijital metin yazarlığı eğitimi, süreç temelli yazma metota oldukça uygun olduğu için öğretmenlerin bu metodu en iyi şekilde bilmesi ve bu metota uygun çevrim içi yazma çalışmaları yapmalıdır.
- j. Bu çalışmaya benzer dijital metin yazarlığı öğretimi farklı sınıf seviyelerinde yapılabilir.

- k. Wordpress benzeri başka dijital ortamlarda çevrim içi yazmaya yönelik araştırmalar yürütülebilir.
- l. Dijital metin yazarlığı öğretimi farklı metin türleri kullanılarak yürütülebilir.
- m. Bu çalışma iki dilli öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmek için yürütülmüştür. Benzer çalışma ana dili Türkçe olanlarla yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerle de yürütülebilir.
- n. Dijital metin yazarlığı, dünyada sektör olarak her geçen gün büyümektedir. Araştırmacılar bu denli önemli bir beceri üzerine alanyazında konunun farklı yönlerine ilişkin çalışmalar yürütmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Abukan, M. (2021). İki dillilik ve iki dilliliğin boyutları. A. Şahin (Ed.), *Ana dili ve yabancı dil olarak Türkçe üzerine araştırmalar* (ss. 111-143). Çanakkale: Paradigma Yayınları.
- Adams, R. L. (2013). *SEO Simplified: Learn Search Engine Optimization Strategies and Principles for Beginners*. CreateSpace Independent Publishing Platform.
- Ağırman, F. (2019). *İki dilli ortaokul öğrencilerinin Türkçe öğrenimi üzerine bir değerlendirme (Batman örneği)*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 662769)
- Akbaba, S. (2006). Eğitimde motivasyon. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 343-361. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunikkefd/issue/2774> adresinden edinilmiştir.
- Akdağ, E., & Özkan, Y. (2017). Enhancing writing skills of EFL learners through blogging. *The Reading Matrix: An International Online Journal*, 17(2), 79-95. Retrieved from ERIC database. (1154756).
- Akın, E., Akın, İ., & Bilgin, E. (2024). Dijital okuryazarlığın Türkçe eğitimindeki yeri. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(1), 52-65. <https://doi.org/10.33206/mjss.1302575>
- Aksu, M. V., & Taslak, S. (2022). Dördüncü Sanayi Devrimi ve KOBİ'lerin dijital dönüşümü. *Yeni Fikir Dergisi*, 14(29), 11-23. <https://doi.org/10.57205/yenifikirjournal.1211439>
- Aktaş, N. (2019). *Dijital yazma atölyesi etkinliklerinin yazma motivasyonu ve hikâye yazma becerisinin gelişimine etkisi* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 550290)
- Aktaş, M., & Alıcı, D. (2018). Yazılan hikâyeyi değerlendirmeye yönelik analitik rubrik geliştirme: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 597-610. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.424198>
- Aktaş, H. B., & Sıla, A. Y. (2021). Yabancı dil öğretiminde geleneksel metin sadeleştirme yaklaşımına karşı metindilbilimsel sadeleştirme önerisi: Bağlılık ve bağdaşıklık kavramları. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 102. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/teke/issue/73952/122111> adresinden edinilmiştir.
- Alevli, O. (2023). Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin dijital hikâye araçları ile yazma deneyimleri. *International Journal of Language Academy*, 11(2), 447-459. <http://dx.doi.org/10.29228/ijla.70068>
- Alkan, V., Şimşek, S., & Armağan Erbil, B. (2019). Karma yöntem: Öyküleyici alanyazın incelemesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 559-582. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.7c.2s.5m>
- Alpaydın, Y. (2023, Haziran 10). MEB 2023 Eğitim Vizyonuna Bir Bakış [Blog yorumu]. [MEB 2023 Eğitim Vizyonuna Bir Bakış \(ilke.org.tr\)](https://ilke.org.tr) adresinden edinilmiştir.
- Alsamadani, H. A. (2018). The effectiveness of using online blogging for students' individual and group writing. *International Education Studies*, 11(1), 44-51. Retrieved from ERIC database. (1165114).
- Altunkaya, H., Ateş, A. İ., & Doğan, B. (2018). Using the weblog in the Turkish writing skills as a foreign language, *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 9(31), 366-393. <https://www.researchgate.net/publication/324247199> adresinden edinilmiştir.
- Altunkaya, H., & Topuzkanamış, E. (2018). The effect of using Facebook in writing education on writing achievement, attitude, anxiety and self-efficacy

- perception. *Universal Journal of Educational Research*, 6(10), 2133-2142. <https://doi.org/10.13189/ujer.2018.061010>
- Appel, R., & Muysken, P. (2005). *Language contact and bilingualism*. Amsterdam University Press.
- Arat, E., & Ergül N. (2022). *Temel bilgisayar eğitimi*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Aşılıoğlu, B., & Özkan, E. (2013). Ortaokul öğrencilerinin yazma kaygılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi: Diyarbakır örneği. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(6), 83-111. <https://doi.org/10.9761/JASSS1527>
- Atıcı, B., & Yıldırım, S. (2010, Şubat). *Web 2.0 uygulamalarının e-öğrenmeye etkisi*. XII. Akademik Bilişim Konferans'ında sunulan bildiri, Muğla Üniversitesi, Muğla. https://ab.org.tr/ab10/kitap/atici_yildirim_AB10.pdf adresinden edinilmiştir.
- Atasoy, A. (2015). Ortaokul etkinliklerinin akıcı yazma becerilerinin değerlendirilmesi (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 426424)
- Avrupa Komisyonu. (2017). http://publications.europa.eu/resource/cellar/ff10cc21-aef9-11e7-837e-01aa75ed71a1.0015.01/DOC_1 adresinden edinilmiştir.
- Aydın-Çakır, A., & Türkeş, S. (2021). Bilimsel çalışmalarda karma yöntem nasıl kullanılır? *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 42(1), 1-15. <http://doi:10.30794/pausbed.802568>
- Aydın, İ. S. (2013). İki dilli Türk öğrencilerin yazılı anlatım becerilerine yönelik bir durum çalışması. *Electronic Turkish Studies*, 8(9), 657-670. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.5248>
- Aydın, E. (2019). *Yabancılar Türkçe öğretiminde dijital hikâye anlatımının yaratıcı yazma becerisine etkisi*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 609108)
- Aydın, E., & Cigerci, F. M. (2020). Yabancılar Türkçe öğretiminde dijital hikâye anlatımının yazma kaygısına etkisi. *Journal of History School*, 45, 1078- 1097. <http://dx.doi.org/10.29228/Joh41513>
- Aydoğdu, E. (2023). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde web 2.0 araçlarının kullanımı: Padlet örneği. *Bezgek Yabancılar Türkçe Öğretimi Dergisi*, 2(3), 195-208. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3218993> adresinden edinilmiştir.
- Ayre, C., & Scally, A. J. (2014). Critical values for Lawshe's content validity ratio: Revisiting the original methods of calculation. *Measurement and evaluation in counseling and development*, 47(1), 79-86. <http://dx.doi.org/10.1177/0748175613513808>
- Aytaş, G., & Çeçen, M. A. (2010). Ana dili eğitiminde dil bilgisi öğretiminin yeri ve önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27, 77-89. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tubar/issue/16968/177223> adresinden edinilmiştir.
- Aytekin, Ç., & Kılıç, M. C. (2022). Popüler medya türü olarak dijital metin içeriği üretimi: Çok sayıda alkış alan makalelerin anatomisi. *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 6(2), 113-130. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2336696> adresinden edinilmiştir.
- Bahar, H. İ. (2009). *Sosyoloji*. Uşak: Uşak Books.
- Bahşi, N. (2018). *Ortaokul öğrencilerinin yazma düzeyleri ve yazılarında karşılaşılan sorunlar (Malatya ili örneği)*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 531729)

- Baker, C., & Jones, S. (1998). *Encyclopedia of bilingualism and bilingual education*. Clevedon, England: Multilingual Matters.
- Baker, S. F., & Lastrapes, R. E. (2019). The writing performance of elementary students using a digital writing application: Results of a teacher-librarian collaboration. *Interactive Technology and Smart Education*, 16(4), 343-362. Retrieved from ERIC database. (1229180).
- Baki, Y. (2015). *Dijital öykülerin altıncı sınıf öğrencilerinin yazma sürecine etkisi*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 389155)
- Baki, Y. (2019). Türkçe öğretmeni adaylarının yaratıcı yazma becerilerinin geliştirilmesinde dijital öykülerin etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(4), 964-995. <https://doi.org/10.16916/aded.597269>
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.598299>
- Barry, B. A. (1997). Motivating students to write: Implementing creative theory to overcome the habitual and encourage autotelic flow. *Journal of Educational Research*, 1-12. Retrieved from ERIC database. (416473).
- Bruning, R., & Horn, C. (2000). Developing motivation to write. *Educational Psychologist*, 35(1), 25-37. https://doi.org/10.1207/S15326985EP3501_4
- Baştuğ, M. (2015). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin yazma eğilimi, tutumu ve yazma tutukluğunun yazma başarısı üzerindeki etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 40(180), 73-88. <https://doi.org/10.15390/EB.2015.4279>
- Başkan, A. (2019). Kelime bilgisi ve dil bilgisi düzeyinin yedinci sınıf öğrencilerinin yazma becerisi ile ilişkisi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 8(2), 965-982. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/teke/issue/46075/580113>
- Battelle for Kids. (2019). P21 Partnership for 21st Century Learning Frameworks and Resources. <https://www.battelleforkids.org/networks/p21/frameworks-resources> adresinden edinilmiştir.
- Bayat, N. (2019). *Yazma ve eğitimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bayraç, H. N. (2003). Yeni ekonominin toplumsal, ekonomik ve teknolojik boyutları. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 41-62. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ogusbd/issue/10982/131442> adresinden edinilmiştir.
- Bayrak, A., & Üstün, B. (2020). Almanya'da iki dilli yetişen Türk çocuklarının Türkçe yazma becerileri üzerine bir çalışma. *Diyalog Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik*, 8(2), 350-365. <https://doi:10.37583/diyalog.845596>
- Bayraktar, D., & Karakuş, N. (2023). Katmanlı Program'la desteklenen ve Süreç-Tür Yazma Modeli'ne dayanan dijital yazma öğretimi etkinlik uygulamalarına ilişkin bir araştırma (Kırklareli BİLSEM örneği). *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 35, 207-231. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1342110>
- Beaugrande, R. A. D., & Dressier W. (1981). *Introduction to text linguistics*. London: Longman Group Company.
- Becit-İşçitürk, G. (2022). *Bilgisayara giriş*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bhatia, T. K., & Ritchie, W. C. (2012). *The handbook of bilingualism and multilingualism*. John Wiley & Sons.

- Bican, G. (2017). İki dilliliğin tanımlanması: Kuramsal tartışmalar ve güncel yaklaşımlar. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(2), 353-366. <https://doi.org/10.16916/aded.298779>
- Bilgin, N. (2006). *Sosyal bilimlerde içerik analizi teknikler ve örnek çalışmalar*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Bloomfield, L. (1933). *Language*. George Allen & Unwin Ltd.
- Bruning, R. H., & Horn, C. A. (2000). Developing motivation to write. *Educational Psychologist*, 35(1), 25-37.
- Bryman, A. (2006). Integrating quantitative and qualitative research: how is it done? *Qualitative research*, 6(1), 97-113. <https://doi.org/10.1177/1468794106058877>
- Boğa, K. (2019). *Soru sorarak okuma stratejisinin iki dilli 7. sınıf öğrencilerinin özet çıkarma becerilerine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 589676)
- Bolat, Y. (2016). Ters yüz edilmiş sınıflar ve eğitim bilişim ağı (EBA). *Journal of Human Sciences*, 13(2), 3373-3388. <https://doi.org/10.14687/jhs.v13i2.3952>
- Boyer, A. (2010). Haber nedir, nasıl biçimlendirilir? Geleneksel ve internet gazetelerindeki farklılık ve benzerlikler. *Humanities Sciences*, 5(1), 114-125. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/186811>
- Bozkurt, A., Hamutoğlu, N. B., Liman Kaban, A., Taşçı, G., & Aykul, M. (2021). Dijital bilgi çağı: Dijital toplum, dijital dönüşüm, dijital eğitim ve dijital yeterlilikler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 7(2), 35-63. <https://doi.org/10.51948/auad.911584>
- Bölükbaş-Kaya, F., Hançer, F. B., & Golynskaia, A. (2019). İki dillilik: Anımı ve türleri üzerine kuramsal tartışmalar. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 7(2), 98-113. <https://doi.org/10.29228/ijlet.23366>
- Butler, Y. G. (2013). Bilingualism/Multilingualism and Second-Language Acquisition. In Bhatia, T.K. & Ritchie, W.C. (Ed.), *The Handbook of Bilingualism and Multilingualism: Second Edition* (pp. 109-136). UK: Blackwell Publishing.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2006). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: PegemA Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (1997). Araştırmaya yönelik kaygı ölçeğinin geliştirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 12(12), 453-464. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kuey/issue/10383/127044> adresinden edinilmiştir.
- Brazell, A. (2011). *Wordpress bible*. John Wiley and Sons.
- Cahyono, B. Y., Astuti, U. P., & Suryati, N. (2023). Online writing class: EFL university students' perception of teachers' strategies in alleviating their writing anxiety. *Computer Assisted Language Learning*, 42(1), 1-24.
- Can, E., & Topçuoğlu-Ünal, F. (2017). Ortaokul öğrencilerine yönelik yazma tutum ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(3), 203-212. <http://dx.doi.org/10.18298/ijlet.2026>
- Canitezer, A. (2014). *8. sınıf öğrencilerinin yazma motivasyonu ile yazılı anlatım beceri düzeyleri üzerine bir araştırma* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 373629)

- Cansoy, R. (2018). Uluslararası çerçevelere göre 21. yüzyıl becerileri ve eğitim sisteminde kazandırılması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(4), 3112-3134. <https://doi.org/10.15869/itobiad.494286>
- Castillo-Cuesta, L., Quinonez-Beltran, A., Cabrera-Solano, P., Ochoa-Cueva, C., & Gonzalez-Torres, P. (2021). Using digital storytelling as a strategy for enhancing EFL writing skills. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*, 16(13), 142-156. <https://doi.org/10.3991/ijet.v16i13.22187>
- Cengiz, A. K. (2006). *Dil-kültür ilişkisi açısından Hatay'da iki dillilik* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 187817)
- Cengiz, S. A. (2019). *Endüstri 4.0 sürecinin eğitim sistemine yansımaları: Türkiye örneği* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 591769)
- Cevahir, E. (2020). *SPSS ile nicel veri analizi rehberi*. İstanbul: Kibele Yayıncılık.
- Ceyhun Y., & Çağlayan, U. (1997). *Bilgi teknolojileri Türkiye için nasıl bir gelecek hazırlamakta?* Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Ceylan, S., Duru K., Erkek, G., & Pastutmaz, M. (2019). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 6. Sınıf ders kitabı*. Ankara: Anıtepe Yayıncılık.
- Chang, W. C., Liao, C. Y., & Chan, T. W. (2019). Improving children's textual cohesion and writing attitude in a game-based writing environment. *Computer Assisted Language Learning*, 34(12), 133-158. <https://doi.org/10.1080/09588221.2019.1671459>
- Cheng, Y. S., Horwitz, E. K., & Schallert, D. L. (1999). Language anxiety: Differentiating writing and speaking components. *Language learning*, 49(3), 417-446. <http://dx.doi.org/10.1111/0023-8333.00095>
- Civelek, D., Yılmaz, D. Y., & Karafilik, F. (2019). *İlkokul Türkçe 1 ders kitabı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Cohen, J. (1960). A coefficient of agreement for nominal scales. *Educational and psychological measurement*, 20(1), 37-46. <https://doi.org/10.1177/001316446002000104>
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd). NJ: Erlbaum.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2005). *Research methods in education* (5th Edition). London: Routledge Farmer Taylor and Francis Group.
- Coşkun, E. (2005). *İlköğretim öğrencilerinin kurgusal anlatımlarında bağdaşıklık, tutarlılık ve metin elementleri*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 205427)
- Coşkun, İ. (2006). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin kompozisyon yazma becerileri üzerine bir araştırma* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 191647)
- Cowley, S. (2002). *Getting the buggers to write*. Continuum.
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: Planning, conducting, evaluating, quantitative and qualitative research* (4nd). USA: Pearson Education Inc.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2014). *Karma yöntem araştırmaları tasarımı ve yürütülmesi*. (Y. Dede, & S. B. Demir, Çev.). Ankara: Anı Yayıncılık.

- Cüceloğlu, D. (1992). *Yeniden insan insana*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çakır, H., & Taşer, M. (2022). İçerik yönetim sistemleri ve veri koruma çerçevesinde WordPress güvenliğinin incelenmesi. *Bilgi ve İletişim Teknolojileri Dergisi*, 4(1), 44-65. <https://doi.org/10.53694/bited.1082095>
- Çapraz-Baran, Ş., & Diren, E. (2019). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 5. Sınıf ders kitabı*. Ankara: Anıttepe Yayıncılık.
- Çaycı, B., & Karagülle, A. E. (2016). İletişimin dijitalleşmesi ve kültürel melezleşme. *Global Media Journal Tr Edition*, 6(12), 570-585.
- Çelebi, C., & Satırlı, H. (2021). Web 2.0 araçlarının ilköğretim seviyesinde kullanım alanları. *Instructional Technology and Lifelong Learning*, 2(1), 75-110. <http://dx.doi.org/10.52911/ital.938122>
- Çelik, M. E. (2010). *İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin bilgilendirici metin yazma kazanımlarına ulaşma düzeyleri* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 285855)
- Çetin, S. A. (2022). Eğitim fakültesi öğrencilerinin dijital ortamlarda yazma alışkanlıklarının incelenmesi. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 10(2), 253-274. <https://doi.org/10.35233/oyea.1167518>
- Çetin, S. A. (2021). Dijital çağda okuryazar olmak. H. A. Esir, D. Sancı Uzun, B. Gökçe, M. H. Kibar Furtun ve S. Tunç (Ed.), *Yunus Emre Mehmet Akif armağanı: Türkçe öğretimi araştırmaları* (ss. 443-458). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Çetin, Y. (2011). Reliability of raters for writing assessment: Analytic-holistic, analyticanalytic, holistic-holistic. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(2), 471-486. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/183038> adresinden edinilmiştir.
- Çetiner, E., Hazmaçelebi, C., & Zeydan, Ö. (2022). *Bilgisayara giriş*. İstanbul: Ekin Kitabevi.
- Çetinkaya, G. (2010). *Türkçe metinlerin okunabilirlik düzeylerinin tanımlanması ve sınıflandırılması* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 265580)
- Çığ, Ü. (2010). Endüstriyel bir anlatı yapısı: "Ters Piramit" haber metinleri. *Dil ve Edebiyat Dergisi*, 7(2), 69-90. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/182630> adresinden edinilmiştir.
- Çoban, E., & H, Uzun. (2022). Endüstri 4.0'ın eğitim alanına etkileri. *Fırat Üniversitesi Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 6(1), 97-124. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/fuuiibfdergi/issue/70477/1114218> adresinden edinilmiştir.
- Dalgaldere, S. (2020). *Online içerik yazarlığı*. İstanbul: İskenderiye Kitap.
- Daly, J., & Wilson, D. A. (1983). Writing apprehension, self-esteem and personality. *Research in the Teaching of English*, 17, 327-342. Retrieved from ERIC database. (289597).
- Daly, J. A., & Miller, M. D. (1975). Further studies on writing apprehension: SAT scores, success expectations, willingness to take advanced courses and sex differences. *Research in the Teaching of English*, 9(3), 250-256. <https://www.jstor.org/stable/40170633>

- Dayan, G. (2017). *İlkokul öğrencilerinin Türkçe dersinde dijital öyküleme çalışmaları*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 482129)
- Dayan, G., & Girmen, P. (2018). Türkçe eğitimi yazma sürecinde dijital öyküleme. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi- Journal of Qualitative Research in Education*, 6(3), 207–228. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.6c3s10m>
- De Vellis, R. F. (2003). *Scale development: Theory and applications* (2nd). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Deiniatur, M. (2021). Students perception on the use of Google Classroom in essay writing class. *INCARE, International Journal of Educational Resources*, 1(6), 496-507. <https://doi.org/10.59689/incare.v1i6.101>
- Demir, S., & Kılıçkiran, H. (2018). Dijital öykü uygulamasının özel yetenekli öğrencilerin yazma becerilerine etkisi. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 12-18. <https://doi.org/10.1007/s10639022114407>
- Demir, S. B., & Yıldırım, Ö. (2019). Yazılı anlatım becerilerinin değerlendirilmesi için dereceli puanlama anahtarı geliştirme çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 47, 457-473. <https://doi.org/10.9779/pauefd.588565>
- Demirel, Ö. (2003). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirer, V., & Sak, N. (2015). Türkiye’de bilişim teknolojileri (BT) eğitimi ve bt öğretmenlerin değişen rolleri. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(5), 434-448. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/562775> adresinden edinilmiştir.
- Deniz, H., & Demir, S. (2020). Yazma motivasyonu ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 9(2), 593-616. <http://dx.doi.org/10.30703/cije.640584>
- Dereli, A. B. (2023). MAXQDA: Yaratıcı veri analizi üzerine notlar. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 149-152. <https://doi.org/10.53495/e-kiad.1319405>
- Dover, D., & Dafforn, E. (2011). *Search engine optimization (SEO) secrets* (Vol. 141). John Wiley & Sons.
- Diebold, A. R. (1964). 2323. In D. Hymes (Ed.), *Language in culture and society*. NY: Harper and Row.
- Dilidüzgün, Ş. (2010). *Metindilbilim ve Türkçe öğretimi*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Din, M. N. U., Tufail, H., Shereen, S., Nawaz, A., & Shahbaz, A. (2012). Factor affecting teacher motivation at secondary school level in Kohat City. *Interdisciplinary journal of contemporary research in business*, 3(10), 442-449. <https://www.yumpu.com/s/VlM0iSozQOqoPAuX> adresinden edinilmiştir.
- Direkçi, B., Akbulut, S., & Şimşek, B. (2019). Türkçe Dersi Öğretim Programı (2018) ve ortaokul Türkçe ders kitaplarının dijital okuryazarlık becerileri bağlamında incelenmesi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 7(16), 797-813.
- Dunn, A. L., & Tree, J. E. F. (2009). A quick, gradient bilingual dominance scale. *Bilingualism: language and cognition*, 12(3), 273-289. <http://dx.doi.org/10.1017/S1366728909990113>
- Duran, E., & Alevli, O. (2014). Öğrenci görüşleri: Dijital metin mi basılı metin mi? *International Journal of Language Academy*, 2(2), 110-126. <http://dx.doi.org/10.18033/ijla.84>

- Dörnyei, Z. (1998). Motivation in second and foreign language learning. *Language teaching*, 31(3), 117-135. <http://dx.doi.org/10.1017/S026144480001315X>
- Enache, M. C. (2014). Optimization Methods And Seo Tools. *Risk in Contemporary Economy, Dunarea de Jos University of Galati, Faculty of Economics and Business Administration*, 98-103. <https://ideas.repec.org/a/ddj/fserec/y2014p98-103.html> adresinden edinilmiştir.
- Erbilen, M., & Temizkan, M. (2021). Yazma öncesi etkinliklerinin yazma motivasyonuna ve yazma başarısına etkisi. *Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(48), 170-201. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1804039> adresinden edinilmiştir.
- Erdal, N. (2022). *İlkokul Türkçe 2 ders kitabı*. Ankara: ADA Matbaacılık Yayıncılık.
- Eroğlu, A., & Okur, A. (2022). Dijital hikâye anlatımının ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hikâye yazma kaygıları üzerindeki etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(234), 1529-1552. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.8242>
- Eselioğlu, H., Set, S., & Yücel, A. (2019). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 8 ders kitabı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Eserler, K. (2023). *İlköğretim ikinci kademedeki konuşma ve dinleme yoluyla öğrencileri ikna üzerine bir araştırma*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 831064)
- Eşitti, Ş. (2015). Bilgi çağında problemli internet kullanımı ve enformasyon obezitesi: Problemli internet kullanımı ölçeğinin üniversite öğrencilerine uygulanması. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 49, 75-97. <http://dx.doi.org/doi:10.17064/iüifhd.90504>
- Ertem, İ. S. (2014). *Okuma yazma eğitimi ve teknoloji*. Ankara: Nobel.
- Fageeh, A. I. (2011). EFL learners' use of blogging for developing writing skills and enhancing attitudes towards English learning: *An exploratory study*. *Journal of Language and Literature*, 2(1), 31-48. <https://www.researchgate.net/publication/287598642> adresinden edinilmiştir.
- Fattah, S. F. E. S. A. (2015). The effectiveness of using WhatsApp Messenger as one of mobile learning techniques to develop students' writing skills. *Journal of Education and practice*, 6(32), 115-127. Retrieved from ERIC database. (1083503).
- Fesel, S. S., Segers, E., & Verhoeven, L. (2018). Individual variation in children's reading comprehension across digital text types. *Journal of Research in Reading*, 41(1), 106-121. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1111/1467-9817.12098>
- Fishman, J. (1977). The social science perspective. In Fishman, J. (Ed.), *Bilingual education: Current perspectives, Social science* (pp.14-62). Arlington: Center for Applied Linguistics. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED040404.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Fitzpatrick, A. R. (1983). The meaning of content validity. *Applied psychological measurement*, 7(1), 3-13. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1177/014662168300700102>
- Fullan, M. (2013). *Stratosphere: Integrating technology, pedagogy, and change knowledge*. Don Mills, Canada: Pearson.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E. & Hyun, H. H. (2015). *How to design and evaluate research in education*. (New York: Mc Graw Hill Education.
- Gall, J. E., & Hannafin, M. J. (1994). A framework for the study of hypertext. *Instructional Science*, 22, 207-232. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/BF00892243>

- Gamal Mahmoud Abdel-Rhaim, H., Mahmoud Ismail, A., & Reyad Omar, M. (2022). Using educational platform edmodo for developing some writing skills of the third-year prep students. *Sohag University International Journal of Educational Research*, 5(5), 81-101. <https://doi.org/10.21608/suijer.2022.214016>
- Genç-Ersoy, B., & Ersoy, M. (2021). Teknoloji destekli Türkçe öğretimi üzerine yayınlanan makalelerin içerik analizi: ULAKBİM-TR Dizin örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(3), 810-829. <http://doi.org/10.31592/aeusbed.977274>
- Genesee, F. (2009). Early childhood bilingualism: Perils and possibilities. *Journal of Applied Research on Learning*, 2(2), 1-21. <https://www.ccl-cca.ca/pdfs/2012-32.pdf> adresinden edinilmiştir.
- George, D., & Mallery, P. (2010). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference, 17.0 update*. Allyn & Bacon.
- Gezginci, G. (2016). Dijital yayıncılıkta hipermetin yazarlığı sorunu. E. Köse (Ed.), 5. *Uluslararası Matbaa Teknolojileri Sempozyumu* içinde (s. 271-282). İstanbul Üniversitesi.
- Giannakaki, M. S. (2005). Using mixed-methods to examine teachers' attitudes to educational change: The case of the skills for life strategy for improving adult literacy and numeracy skills in England. *Educational Research and Evaluation*, 11(4), 323-348. <https://doi.org/10.1080/13803610500110687>
- Girgin, A. (2005). *Haber yazma teknikleri*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Göçer, A. (2009). Türkçe eğitiminde öğrencilerin söz varlığını geliştirme etkinlikleri ve sözlük kullanımı. *Turkish Studies (Sözlük Özel Sayısı)*, 4(4), 1025-1055. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.1318>
- Göçer, A. (2010). Türkçe öğretiminde yazma eğitimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi-Journal of International Social Research*, 3(12), 178-195. <https://avesis.erciyes.edu.tr/yayin/7eff588a> adresinden edinilmiştir.
- Göçer A. (2014). Yazma tutum ölçeğinin (YTÖ) Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(2), 515-524. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/209928> adresinden edinilmiştir.
- Göçer, A., & Kurt, A. (2020). Betimleyici yazma becerisinin geliştirilmesinde artırılmış gerçeklik uygulaması Quiver'in kullanılması. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 6(2), 46-63. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/141196> adresinden edinilmiştir.
- Görçün, Ö. F. (2016). *Dördüncü endüstri devrimi Endüstri 4.0*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Graham, S. (2006). *Writing*. In P. Alexander, & P. Winne (Eds.), *Handbook of educational psychology*, Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Graham, S., Berninger, V., & Fan, W. (2007). The structural relationship between writing attitude and writing achievement in first to third grade students. *Contemporary Educational Psychology*, 32(3), 516-536. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2007.01>
- Graham, S., Schwartz, S. S., & MacArthur, C. A. (1993). Knowledge of writing and the composing process, attitude toward writing, and self-efficacy for students with and without learning disabilities. *Journal of Learning Disabilities*, 26(4), 237-249. <https://doi.org/10.1177/002221949302600404>
- Greene, J. C. (2007). *Mixed methods in social inquiry*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Grosjean, F. (2022). *The mysteries of bilingualism*. Johny Wiley & Sons Ltd.

- Grosjean, F. (1982). *Life with two languages: An introduction to bilingualism*. Harvard University Press.
- Gül-Yazıcı, Z. (2007). *Birinci ve ikinci dili Türkçe olan iki dilli çocukların Türkçeyi kazanımlarına dil merkezli okul öncesi eğitim programının etkisi*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 211665)
- Güleryüz, H. (2006). *Yaratıcı çocuk edebiyatı*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Gülseren, C., & Batur, Z. (2009). Sözlüklerin niteliği ve işlevsel özelliği bağlamında sözlük okuma alışkanlığının anadili becerilerine etkisi üzerine kuramsal bir yaklaşım. *Electronic Turkish Studies*, 4(4), 135-147. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.804>
- Gülten, K., & Kolci, E. (2019). *Sorularla SEO*. İstanbul: Ceres Yayınları.
- Günay, D. (2003). *Metin bilgisi*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Güner, M. (2016). *Türkçe dersinde otantik görev temelli otantik materyal kullanımının öğrencilerin okuduğunu anlama, yazma becerileri ve yazma motivasyonları üzerindeki etkisi* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 432430)
- Güneş, F. (2013). Dil bilgisi öğretiminde yeni yaklaşımlar. *Journal of Language and Literature*, 2(7), 71-92. <https://www.proquest.com/docview/1511849154> adresinden edinilmiştir.
- Güneş, F. (2016a). Eğitimde kalem ve tuşlarla yazma tartışmaları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 19–33. <http://dx.doi.org/10.14686/buefad.v5i1.5000155472>
- Güneş, F. (2016b). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller*. Ankara: Pegem Akademi.
- Güneyli, A. (2016). Kıbrıslı Türk öğrencilerin yazma kaygısı düzeylerinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 41(183). <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2016.4503>
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. (5.Baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gürbüz, S. (2019). *Sosyal bilimlerde aracı, düzenleyici ve durumsal etki analizleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gürbüz-Us, R., & Ercan-Güven, A. N. (2022). Comparison of Turkish and Turkish Culture course curricula for Turkish children living abroad. *Trakya Journal of Education*, 12(3), 1561-1576. <https://doi.org/10.24315/tred.1000387>
- Gürçan, H. İ., Yüksel, E., Vural, A. M., Çetintaş, E., & Banar, S. (2012). *Haberciliğin temel kavramları*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Güzel, A. (2010). *İki dillilere Türkçe öğretimi*. Ankara: Vizyon Yayınevi.
- Güzel, A., & Karadağ, Ö. (2013). Anlatma becerileri açısından “Türkçe Dersi Öğretim Programı (6, 7, 8. Sınıflar)” na eleştirel bir bakış. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 45-52. <https://doi.org/10.16916/aded.16019>
- Hair, J. F., Black, W. C., Anderson, R. E., & Babin, B. J. (2009). *Multivariate data analysis*. (7th Edition), Prentice Hall.
- Hamers, J. F., & Blanc, M. H. (2000). *Bilinguality and bilingualism*. Cambridge University Press.
- Hamzadayı, E., & Dölek, O. (2022). Bilgilendirici metin yazma başarımını değerlendirmeye yönelik bir ölçek önerisi. *Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 115-130. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2260939> adresinden edinilmiştir.

- Han, T., & Sarı, E. (2024). An investigation on the use of automated feedback in Turkish EFL students' writing classes. *Computer Assisted Language Learning*, 37(4), 961-985. <https://doi.org/10.1080/09588221.2022.2067179>
- Haugen, E. (1953) *Bilingualism in the Americans*. University of Alabama Press.
- Hidi, S., & Boscolo, P. (2006). *Motivation and writing* (Chapter 10). C. Macarthur, S. Graham and J. Fitzgerald (Eds.). *Handbook of Writing Research*. New York: The Guilford Press.
- Hoffmann, C. (1991). *An introduction to bilingualism*. Longman Group UK Limited.
- Horzum, M. B. (2010). Öğretmenlerin Web 2.0 araçlarından haberdarlığı, kullanım sıklıkları ve amaçlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 603-634. <http://www.insanbilimleri.com> adresinden edinilmiştir.
- Hsu, S. H., Wang, J. H., Lao, A. C. C., & Chan T. W. (2010). Computer-supported freewriting: improving writing attitude and idea generation. The 18th International Conference on Computers in Education 2010, Malaysia. <https://lexitron.nectec.or.th/public> adresinden edinilmiştir.
- Işık, A. D. (2022). *Dijital metin hazırlama*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Işır, Ö., Tanyel-Başar, Ç., & İnce, M. (2021). Yazı tiplerinin iletişim açısından önemi. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 652-664. <https://doi.org/10.47525/ulasbid.879647>
- İltar, L., & Karataş, A. G. (2022). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde anlatmaya/göstermeye dayalı metinler için yazma becerisi dereceli puanlama anahtarı. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 10(2), 194-213. <https://doi.org/10.35233/oyea.1177730>
- İnceoğlu, M. (2011). *Tutum, algı, iletişim*. İstanbul: Siyasal Kitabevi.
- İskender, M. E., & Gücüyeter, B. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe yazma öğretiminde anlık mesajlaşma programlarının kullanımı: Whatsapp uygulaması örneği. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 571-590. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/916356> adresinden edinilmiştir.
- İşeri, K., & Ünal, E. (2012). Türkçe öğretmen adaylarının yazma kaygı durumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 67-76. <https://doi.org/10.17860/efd.70585>
- İşman, A. (2001). Bilgisayar ve eğitim. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 1-34. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/115511> adresinden edinilmiştir.
- Jacob, J. (1992). A power primer. *Psychological Bulletin*, 112(1), 155-159. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.112>
- Jerkovic, J. I. (2009). *SEO warrior: Essential techniques for increasing web visibility*. O'Reilly Media, Inc.
- Johnson, R. B., & Onwuegbuzie, A. J. (2004). Mixed methods research: A research paradigm whose time has come. *Educational Researcher*, 33(7), 14-26. <https://doi.org/10.3102/0013189X033007014>
- Kaftan-Ayan, H., Arslan, Ü., Kul, S., & Yılmaz, N. (2021). *İlkokul Türkçe ders kitabı 4*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Kahveci, N. (2022). *Yabancı dil olarak Türkçe eğitiminde yazma becerisini değerlendirmeye yönelik dereceli puanlama anahtarı geliştirme çalışması*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 725302)

- Kalı, G., & Coşkun M. V. (2022). İki dilli ortaokul öğrencilerinin yazılı anlatımlarının söz dizimi ve anlam bakımından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 11(2), 741-753. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2510582> adresinden edinilmiştir.
- Kan, M. O., & Yeşiloğlu, F. (2017). İlk okuma yazma öğretiminde izlenen aşamalarda iki dilli çocukların yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara dair çözüm önerileri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(3), 519-533. <https://doi.org/10.16916/aded.331270>
- Kana, F., & Kocaoğlu, S. (2023). Ortaokul öğrencilerinin özetleme becerilerini kullanmada dijital hikayelerin etkisi. *Route Educational & Social Science Journal*, 10(4), 105-124. <http://dx.doi.org/10.17121/ressjournal.3414>
- Kana, F., & Şener, G. E. (2021). The effect of writing techniques on middle school students' informative text writing skills. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(231), 353-382. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.737742>
- Kana, F., & Kiler, B. (2021). Ortaokul Türkçe ders kitaplarının öğretim programındaki anahtar yetkinlikler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 10(2), 741-755. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/teke/issue/62851/953813> adresinden edinilmiştir.
- Kane, M. T. (2006). Validation. In R. L. Brennan (Ed.), *Educational measurement* (4th ed.) (pp. 17-64). Westport, CT: American Council on Education & Praeger.
- Kangasharju, A. I., Ilomäki, L., Toom, A., Lakkala, M., Kantosalo, A., & Toivonen, H. (2021). The digital poetry machine supporting lower secondary students' poetry writing. *The Journal of Literacy and Technology*, 22(1), 53-91. <http://hdl.handle.net/10138/328751> adresinden edinilmiştir.
- Kansızoglu, N., & Urgan, S. (2024). Ortaokul Türkçe ders kitaplarının okuryazarlık türleri açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 13(2), 572-588. <https://doi.org/10.7884/teke.1457823>
- Karacaoğlu, M. Ö., Dağ, M., & Uzun, O. (2021). Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinin incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 96-126. <https://doi:10.21733/ibad.852233>
- Karadağ, Ö., & Maden, S. (2013). Yazma eğitimi: Kuram, uygulama ve ölçme değerlendirme. A. Güzel, & H. Karatay (Ed.), *Türkçe öğretimi el kitabı* içinde (s. 265-301). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Karadağ, K. (2018). *Öğretim teknolojilerinden Storybird uygulamasının 5. sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerilerine ve yazmaya yönelik tutumlarına etkisi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 534530)
- Karadeniz, A. (2015). Metin Dil Bilimi temelli metin çözümlemesinin bağdaşıklık araçlarını kullanma ve tutarlı metin oluşturma becerilerine etkisi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 1-17. <https://dergipark.org.tr/en/pub/mersinefd/issue/17396/1> adresinden edinilmiştir.
- Karaduman, B. E., Özdemir, E., & Yılmaz, O. (2017). *İlkokul Türkçe ders kitabı 3*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Karagöl, E., & Tarakcı, R. (2018). Yazma becerisi kazanımları açısından ortaokul Türkçe ders kitapları. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 6(4), 87-100. <http://dx.doi.org/10.18298/ijlet.3180>

- Karakuş-Tayşi, E., & Taşkın, Y. (2018). Ortaokul öğrencileri için yazma kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(2), 1172-1189. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/50366> adresinden edinilmiştir.
- Karakoç-Öztürk, B. (2021). Yazma becerisine yönelik etkinliklerin süreç temelli yazma yaklaşımı açısından değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 546-573. <https://doi.org/10.32321/cutad.918778>
- Karakoyun F. (2014). *Çevrimiçi ortamda oluşturulan dijital öyküleme etkinliklerine ilişkin öğretmen adayları ve ilköğretim öğrencilerinin görüşlerinin incelenmesi*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 361705)
- Karalar, H., & Özdemir, S. (2013). Anlamsal web temelli öğretimde yönlendirmenin kazanıma ve kalıcılığa etkisi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2013(1), 1-16. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/82101> adresinden edinilmiştir.
- Karatay, H. (2011). Süreç temelli yazma modelleri: Planlı yazma ve değerlendirme. M. Özbay (Ed.). *Yazma Eğitimi* (ss. 21-40). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Karatay, H., & Kartallıoğlu, N. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenme tutumu ile dil becerileri edimi arasındaki ilişki. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(4), 203-214. <https://doi.org/10.11616/basbed.vi.455421>
- Kardaş, M. N. (2021). *Yazma eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Karsak, H. G. O., Fer, S., & Orhan, F. (2014). The effect of using cooperative and individual weblog to enhance writing performance. *Journal of Educational Technology & Society*, 17(4), 229-241. <https://www.jstor.org/stable/jeductechsoci.174229> adresinden edinilmiştir.
- Kavcar, C., Oğuzkan, A. F., & Aksoy, Ö. (2015). *Yazılı ve sözlü anlatım*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Keskin, S. (2023). *Dijital öykü yazma uygulamalarının dezavantajlı bölge çocukları üzerindeki etkisi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.810063)
- Kibbe, A. (2012). *Getting to know SEO* (7. Baskı). Rockable Press.
- Kır, T., Kırman, E., & Yağız, S. (2021). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe ders kitabı 7*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Kırık, A. M. (2013). Gelişen Web teknolojileri ve sosyal medya bağımlılığı. A. Büyükaslan ve A. M. Kırık (Ed.). *Sosyal Medya Araştırmaları I* (ss. 69-102). Konya: Çizgi Kitabevi.
- Knudson, R. (1993). Effects of ethnicity in attitudes toward writing. *Psychological Reports*, 72, 39-45. <https://doi.org/10.2466/pr0.1993.72.1.39>
- Koçak, R. (2011). Öğrenmeyi etkileyen etmenler. Behçet Oral (Ed). *Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları* (1.baskı) (ss. 3-28). Ankara: Pegem Akademi.
- Konca, F. (2020). *Eğitim 4.0: eğitimin geleceği tartışmalarının neresindeyiz*. Ankara: Pegem Yayınevi.
- Koo, T. K., & Li, M. Y. (2016). A guideline of selecting and reporting intraclass correlation coefficients for reliability research. *Journal of chiropractic medicine*, 15(2), 155-163. <https://doi.org/10.1016/j.jcm.2016.02.012>
- Kumbruck, C. (1998). Hypertext reading: Novices vs. expert reading. *Journal of Research in Reading*, 21(2), 160-172. <https://dx.doi.org/10.1111/1467-9817.00051>

- Kuru, B. (2021). İş dünyasında 21. yüzyıl becerileri ve Maria Montessori. *Bayburt Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 4(8), 19-38. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/butobid/issue/62281/833566> adresinden edinilmiştir.
- Kurudayıoğlu, M., & Bal, M. (2014). Ana dili eğitiminde dijital hikâye anlatımlarının kullanımı. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 74-95. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/115881> adresinden edinilmiştir.
- Kurtoğlu, M., & Seferoğlu, S. S. (2013). Öğretmenlerin teknoloji kullanımı ile ilgili Türkiye kaynaklı dergilerde yayımlanmış makalelerin incelenmesi. *Journal of Instructional Technologies and Teacher Education*, 2(3). <https://dergipark.org.tr/en/pub/jitte/issue/25082/264707> adresinden edinilmiştir.
- Kuzu, T. S., & Yalçınalp, S. (2023). Ana dili ve yabancı dil öğretiminde dijital öykü kullanımı araştırmalarının içerik analizi. *Milli Eğitim Dergisi*, 52(238), 933-952. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.1098377>
- Kümbetoğlu, B. (2019). *Sosyoloji ve antropolojide niteliksel yöntem ve araştırma*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Landis, J. R., & Koch, G. G. (1977). An application of hierarchical kappa-type statistics in the assessment of majority agreement among multiple observers. *Biometrics*, 363-374. <https://doi.org/10.2307/2529786>
- Landsberry, L. (2019). Defining bilingualism. <https://core.ac.uk/download/pdf/268407604.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Lawshe, C. H. (1975). A quantitative approach to content validity. *Personnel psychology*, 28(4), 563-575. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1111/j.1744-6570.1975.tb01393.x>
- Lee, Y. J. (2020). The long-term effect of automated writing evaluation feedback on writing development. *English Teaching*, 75(1), 67-92. <https://doi.org/10.15858/engtea.75.1.202003.67>
- Li, W. (2008) Research perspectives on bilingualism and bilingual education. N. H. (Ed.) *Encyclopaedia of Language and Education*. (pp. 137-150). London, UK: Springer
- Luna, D., Ringberg, T., & Peracchio, L. A. (2008). One individual, two identities: Frame switching among biculturals. *Journal of consumer research*, 35(2), 279-293. <https://doi.org/10.1086/586914>
- Mackey, W. F. (1962). The description of bilingualism. *Canadian Journal of Linguistics/Revue canadienne de linguistique*, 7(2), 51-85. <https://doi.org/10.1017/S0008413100019393>
- Macnamara, J. (1967). The linguistic independence of bilinguals. *Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior*, 6(5), 729-736. [https://doi.org/10.1016/S0022-5371\(67\)80078-1](https://doi.org/10.1016/S0022-5371(67)80078-1)
- Macrory, G. (2006). Bilingual language development: What do early years practitioners need to know? *Early years*, 26(2), 159-169. <https://doi.org/10.1080/09575140600759955>
- Maden, S., & Önal, A. (2018). Elektronik Bilişim Ağı (EBA)'ndaki ortaokul Türkçe dersi içeriklerinin kullanımı üzerine bir araştırma. *Journal of Language Education and Research*, 4(2), 101-121. <https://dx.doi.org/10.31464/jlere.399414>
- Maden, S., & Önal, A. (2020). Türkçe ve İngilizce ders kitapları üzerine karşılaştırmalı bir analiz: 7. sınıf örneği. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 732-752. <https://dx.doi.org/10.16916/aded.694548>

- Maden, A. (2021). Söz varlığını zenginleştirme açısından Türkçe dersi öğretim programı. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 10(2), 756-777. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1829487> adresinden edinilmiştir.
- Maden, S., Dincel, Ö., & Maden, A. (2015). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazma kaygıları. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 4(2), 748-769. <https://dx.doi.org/10.7884/teke.488>
- Maden, S., Banaz, E., & Maden, A. (2018). Türkçe öğretmeni adaylarının dijital ortamlardaki yazma alışkanlıkları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 103-112. http://www.jret.org/FileUpload/281142/12.sedat_maden.pdf adresinden edinilmiştir.
- Majid, A., Stapa, S., & Keong, Y. (2015). Blended scaffolding strategies through Facebook for learning and improving the writing process and writing performance. *E-BANGI*, 10(1), 31-39. <https://ejournal.ukmy/ebangi/article/view/10990> adresinden edinilmiştir.
- Manav, F. (2011) Kaygı kavramı. *Toplum Bilimleri Dergisi*, 5(9), 201-211. <https://acikerisim.nevsehir.edu.tr/handle/20.500.11787/1422> adresinden edinilmiştir.
- Mangen, A., Walgermo, B. R., & Brønnick, K. (2013). Reading linear texts on paper versus computer screen: Effects on reading comprehension. *International Journal of Educational Research*, 58, 61–68. <https://dx.doi.org/10.1016/j.ijer.2012.12.002>
- Mavridis, T., & Symeonidis, A. L. (2015). Identifying valid search engine ranking factors in a Web 2.0 and Web 3.0 context for building efficient SEO mechanisms. *Engineering Applications of Artificial Intelligence*, 41, 75-91. <https://doi.org/10.1016/j.engappai.2015.02.002>
- McGrail, E., & Davis, A. (2011). The influence of classroom blogging on elementary student writing. *Journal of Research in Childhood Education*, 25(4), 415-437. <https://doi.org/10.1080/02568543.2011.605205>
- MEB. (2005). *İlköğretim Türkçe Dersi (1-5. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi (6-8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (2009). *İlköğretim Türkçe Dersi (1-5. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (2013). *Haber yazma teknikleri*. MEB yayınları.
- MEB. (2015). *Türkçe Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (2017). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara: Milli Eğitim Yayınları.
- MEB. (2018a). Türkçe ve Türk Kültürü dersi öğretim programı (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. seviyeler). http://abdigm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_11/30092244_TTKD_YYretim_ProgramY-TYrkYe.pdf adresinden edinilmiştir.
- MEB. (2018b). Türkçe ve Türk Kültürü dersi hazırlık ders kitabı 1. https://yyegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_06/01110436_TTKD_HAZIRLIK_Ders_KitabY_1.pdf adresinden edinilmiştir.
- MEB. (2018c). Türkçe ve Türk Kültürü dersi ders kitabı 2. https://yyegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_06/01110244_8_SEVYYE_TTKD.pdf adresinden edinilmiştir.

- MEB. (2018d). Türkçe ve Türk Kültürü dersi ders kitabı 3. https://yegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_06/01110120_3_SEVYYE_TTKD.pdf adresinden edinilmiştir.
- MEB. (2018e). Türkçe ve Türk Kültürü dersi ders kitabı 4. https://yegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_06/01110134_4_SEVYYE_TTKD.pdf adresinden edinilmiştir.
- MEB. (2018f). Türkçe ve Türk Kültürü dersi ders kitabı 5. https://yegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_06/01110150_5_SEVYYE_TTKD.pdf adresinden edinilmiştir.
- MEB. (2018g). Türkçe ve Türk Kültürü dersi ders kitabı 6. https://yegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_06/01110209_6_SEVYYE_TTKD.pdf adresinden edinilmiştir.
- MEB. (2018h). Türkçe ve Türk Kültürü dersi ders kitabı 7. https://yegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_06/01110225_7_SEVYYE_TTKD.pdf adresinden edinilmiştir.
- MEB. (2018i). Türkçe ve Türk Kültürü dersi ders kitabı 8. https://yegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_06/01110244_8_SEVYYE_TTKD.pdf adresinden edinilmiştir.
- MEB. (2019). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara: Milli Eğitim Yayınları.
- MEB. (2023). Vizyonumuz-Misyonumuz. <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/about.html> adresinden edinilmiştir.
- Merriam, S. B., & Tisdell, E. J. (2016). *Qualitative research* (4th ed.). San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Mert, E. L. (2013). Türkiye'de kullanılan Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlikleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(3), 87-98. <https://doi.org/10.17860/efd.14421>
- Mete, M. (2017). *Ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan dijital yazma etkinliklerine yönelik öğretmen görüşleri ve dijital yazma etkinlik örnekleri* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 823172)
- Mete, F., & Batıbay, E. F. (2019). The effect of Web 2.0 applications on motivation in Turkish education: Kahoot example. *Journal of Mother Tongue Education*, 7(4), 1029-1047. <https://doi.org/10.16916/aded.616756>
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. New York: Sage Publications, Inc.
- Mohanty, A. K. (1992). Bilingualism and cognitive development of kond tribal children: Studies on metalinguistic hypothesis. *Pharmacopsychoecologia*, 5(12), 57-66. <https://www.actfl.org> adresinden edinilmiştir.
- Moradi, H. (2014). An investigation through different types of bilinguals and bilingualism. *International Journal of Humanities & Social Science Studies* 1(2), 107-112. <https://www.academia.edu/8436489> adresinden edinilmiştir.
- Morrow, L. M. (1996). *Motivating reading and writing in diverse classrooms: Social and physical contexts in a literature-based Program*. *Journal of Educational Research*, 1-109. Retrieved from ERIC database. (398543)

- Morse, J. M. (2003). Principles of mixed methods and multi-method research design. Teddlie, & A. Tashakkori (Eds.), *Handbook of mixed methods in social and behavioral research* (pp. 189-208). Thousand Oaks, CA: Sage Publication.
- Motulsky, H. J. (1995). *Interpreting nonsignificant P-values. Instuitive Biostatistics*, Oxford University Inc. Oxford.
- Müldür, M. (2017). *Öz düzenlemeye dayalı yazma eğitiminin ortaokul öğrencilerinin bilgilendirici metin yazma becerisine, yazmaya yönelik öz düzenleme becerisine ve yazma öz yeterlik algısına etkisi* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 461461)
- Namouz, R., Misher-Tal, H., & Sela, O. (2017). Improving Expressive Writing in EFL through Blogging. K. Borthwick, L. Bradley, & S. Thouésny (Eds.), *CALL in a climate of change: adapting to turbulent global conditions-short papers from EUROCALL 2017* (pp. 222-228). Southampton, United Kingdom: Research-publishing.net. <https://doi.org/10.14705/rpnet.2017.eurocall2017.717>
- Nas, F., & Göçen, G. (2023). Türkçe öğretmeni adaylarının dijital yazmaya yönelik metaforik algıları. *Journal of Sustainable Educational Studies (JSES)*, 4(2), 150-168. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/seader/issue/77075/1285467> adresinden edinilmiştir.
- Nobles, S., & Paganucci, L. (2015). Do digital writing tools deliver? Student perceptions of writing quality using digital tools and online writing environments. *Computers and Composition*, 38, 16-31. <https://doi.org/10.1016/j.compcom.2015.09.001>
- Nuroğlu, E., & Nuroğlu, H. H. (2018). Türkiye ve Almanya'nın sanayide dijital dönüşümü: yol haritaları ve şirketlerin karşılaştırması. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(Endüstri 4.0 ve Örgütsel Değişim Özel Sayısı), 1537-1560. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sduibfd/issue/53210/714750> adresinden edinilmiştir.
- OECD. (2006). Assessing scientific, reading and mathematical literacy, a framework for pisa. <https://www.oecd.org/greengrowth/38392143.pdf> adresinden edinilmiştir.
- OECD. (2009). Assessment framework key competencies in reading, mathematics and science, <https://www.oecd.org/pisa/pisaproducts/44455820.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Oğuzhan, S. (2021). *Ortaokul düzeyindeki Türkçe ders kitaplarında yer alan bilgilendirici metinlerin metinsellik ölçütlerine göre değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 663013)
- Okuyan, S., & Özdemir, C. (2023). Almanya'da iki dilli yetişen Türk öğrencilere oyunlaştırma ile atasözleri öğretimi: Kelimelerle okey oyunu. *Journal of Research in Turkic Languages*, 5(1), 1-20. <https://doi.org/10.34099/jrtl.511>
- Oksaar, E. (1983). Multilingual and multiculturalism from the linguistic point of view. (T. Husen, S. Oppen, Ed.) *Multicultural and Multilingual Education in Immigrant Countries*. Wenner Gren Symposium Series, Pergamon Press.
- Önal, A. (2020). *Çevrimiçi iş birlikli öğrenme yönteminin ortaokul öğrencilerinin ikna edici yazma becerilerine ve yazma kaygılarına etkisi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 635857)
- Önal, A., & Maden, S. (2021). Türkçe eğitimi ile ilgili 2015-2019 yılları arası lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(3), 929-941. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.879623>
- Oral, G. (2008). *Yine yazı yazıyoruz*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Öz, M. F. (2001). *Uygulamalı Türkçe öğretimi*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özbay, M. (2011). *Yazma eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Özbay, M., & Zorbaz, K. (2011). Daly-Miller'ın yazma kaygısı ölçeğinin Türkçeye uyarlanması/adaptation of Daly-Miller's writing apprehension test to Turkish. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 33-48.
- Özcan, S. T. (2014). *İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin yazma motivasyonları ile hikâye yazma becerilerinin değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 363453)
- Özçakmak, M. (2011). *İlköğretim 6-8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki yazma becerisi ile ilgili etkinliklerin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 286671)
- Özdemir, E. E., & Akkaya, N. (2020). Ortaokul Türkçe dersi öğretim programının yazma öğrenme alanı bağlamında değerlendirilmesi ve programda planlama ve yazma stratejilerinin yerinin belirlenmesi. *Turkish Studies- Education*, 15(3), 2285-2301. <https://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.42864>
- Özdemir, H. (2016). *Ortaokul beşinci sınıfta okuyan iki dilli öğrencilerin yazma becerilerinin değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 435318)
- Özdemir, Ö. Ş. (2016). *The effects of using rubrics as an instructional device on the writing skills of Turkish EFL students* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 483343)
- Özdoğan, O. (2017). *Endüstri 4.0: Dördüncü sanayi devrimi ve endüstriyel dönüşümün anahtarları*. İstanbul: Pusula.
- Özer, M. G. (2022). *Yabancı uyruklu ilkokul öğrencilerinin Türkçe okuma anlama ve yazma becerilerinin eğitsel dijital oyun destekli öğretim etkinlikleri ile geliştirilmesi* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 735971)
- Özgül, B. (2015). Gelişen bilişim teknolojilerinin merkezden ve yerinden yönetim anlayışlarına etkisi. *Akademik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9, 457-473. <http://dx.doi.org/10.16992/ASOS.142>
- Özkan, K. D. (2020). Bilişim teknolojilerinin gelişimi ve veri madenciliği ışığında bir gelecek inşası: Black Mirror dizisi örneği. *Yeni Medya*, 2020(8), 41-65. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/yenimedya/issue/56548/748649> adresinden edinilmiştir.
- Özkan, H. H. (2009). Bilgi toplumu eğitim programları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10, 113-132. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sbe/issue/23194/247744> adresinden edinilmiştir.
- Özkara, Y. (2006). Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarının Türkçe programında geçen yazma kazanımlarını karşılama durumu. *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi*, 1, 38-47.
- Öztürk, E. (2007). *İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerilerinin değerlendirilmesi*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 207018)
- Öztürk, E., & Koç, K. H. (2017). Endüstri 4.0 ve mobilya endüstrisi. *İleri Teknoloji Bilimleri Dergisi*, 6(3), 786-794. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/duzceitbd/issue/33124/364588> adresinden edinilmiştir.

- Öztürk, H. (2016). *Yüz yüze ve çevrim içi tartışmacı yazma eğitiminin öğretmen adaylarının tartışmacı yazma becerilerine ve yazma kaygılarına etkisi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 429931)
- Pajares, F. (2003). Self-efficacy beliefs, motivation, and achievement in writing: A review of the literature. *Reading and Writing Quarterly*, 19(2), 139-158. <https://doi.org/10.1080/10573560308222>
- Pala, Z. (2022). *24 derste bilgisayar ve internet kullanımı*. İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Parlak, B. (2017). Dijital çağda eğitim: Olanaklar ve uygulamalar üzerine bir analiz. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(15), 1741-1759. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sduibfd/issue/53208/708302> adresinden edinilmiştir.
- Patel, B. V., & Gaharwar, R. D. (2018). Search engine optimization (SEO) using HTML Meta-Tags. *International Journal of Scientific Research in Science and Technology (IJSRST)*, 4(9), 298-302. <https://ijsrst.com/home/issue/view/article.php?id> adresinden edinilmiştir.
- Patten, A. (2002). *What kind of bilingualism?* Language Rights.
- Petzel, T. P., & Wenzel, M. U. (1993). *Development and initial evaluation of a measure of writing anxiety*, 1-13. Retrieved from ERIC database. (373072).
- Petty, R. E., & Cacioppo, J. T. (1986). The elaboration likelihood model of persuasion. *Advances in Experimental Social Psychology*, 19, 124-205. [https://doi.org/10.1016/S0065-2601\(08\)60214-2](https://doi.org/10.1016/S0065-2601(08)60214-2)
- Prensky, M. (2005). Computer games and learning: digital game-based learning. *Handbook of Computer Game Studies*, 18, 97–122. <https://doi.org/10.1145/950566.950596>
- Rashid, A. A. Yunus, M. M., & Wahi, W. (2019). Using Padlet for collaborative writing among ESL learners. *Creative Education*, 10, 610-620. <https://doi.org/10.4236/ce.2019.103044>
- Reswari, G. P. A., & Alfarisy, F. (2019). Writing in a digital context: designing digital copywriting syllabus for applied english students. 14th International Conference on Language, Education, Humanities and Innovation & 3rd International Conference on Open Learning and Education Technologies, 89-94. <https://www.researchgate.net/publication/341967114> adresinden edinilmiştir.
- Romaine, S. (2013). *Bilingualism*. Oxford: Blackwell.
- Roumeliotis, K. I., & Tselikas, N. D. (2022). An effective SEO techniques and technologies guide-map. *Journal of web engineering*, 21(5), 1603-1649. <https://doi.org/10.13052/jwe1540-9589.21510>
- Sağlık, Z. Y., & Yıldız, M. (2021). Türkiye’de dil öğretiminde web 2.0 araçlarının kullanımına yönelik yapılan çalışmaların sistematik incelemesi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 418-442. <https://doi.org/10.51725/etad.1011687>
- San, İ. (1985). Sanat ve yaratıcılık eğitimi olarak tiyatro. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 18(1), 99-112. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000001094
- Sarkhoush, H. (2013). Relationship among iranian EFL learners’ self-efficacy in writing, attitude towards writing, writing apprehension and writing performance. *Journal of Language Teaching and Research*, 4(5), 1126–1132. <https://doi.org/10.4304/jltr.4.5.1126-1132>

- Sarı, A. G. M. (2002). İki dilli çocukların çözümleme yöntemiyle okuma yazma öğrenirken karşılaştıkları güçlükler. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(9), 108-122. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cusosbil/issue/4366/59720> adresinden edilmiştir.
- Sarıkaya, B. (2020). Yazma kazanımlarının yaratıcı yazmaya uygunluğu (2015 ve 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programları örnekleri). *Türkiye Eğitim Dergisi*, 5(1), 42-55. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/turkegitimdergisi/issue/54397> adresinden edilmiştir.
- Sarıkaya, İ., & Yılar, Ö. (2018). 6+1 Analitik yazma ve değerlendirme ölçeğinin uyarlanması: güvenirlik ve geçerlik çalışması. 27. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi (s. 497-504). Antalya: Pegem Akademi Yayınları.
- Saville-Troike, M. (2006). *Introducing second language acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Saxena, R., & Bhat, V. (2017). *Leapfrogging to education 4.0: Student at the core*. London: Ernst & Young.
- Shafie, L. A., & Mahadi, R. (2019). Instagram as a digital tool to enhance students' writing skills. *Journal of Communication in Scientific Inquiry*, 1(1), 35-42. <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid> adresinden edilmiştir.
- Seki, Ö. (2017). *İkna edici iletişim açısından korku çekiciliği kullanımı: Sağlık Bakanlığı tarafından yayınlanan kamu spotları örneği* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 471191)
- Sever, E. (2013). *Süreç temelli yazma modellerinin ilkökul 4'üncü sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım ve yaratıcı yazma becerilerine etkisi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 361909)
- Schervish, M. J. (1996). P values: What they are and what they are not. *The American Statistician*, 50(3), 203-206. <https://doi.org/10.2307/2684655>
- Sianipar, D. E. E. & Gultom, M. T. L. (2022). Teaching writing using google classroom platform for vocational high school students. *Review of multidisciplinary education, culture and pedagogy*, 1(2), 39-48. <https://doi.org/10.55047/romeo.v1i2.91>
- Skutnabb-Kangas, T. (1981). *Bilingualism or not: The education of minorities*. Multilingual Matters.
- Sönmez, E. (2019). *Teknoloji destekli işbirliğine dayalı ve bireysel yazma uygulamalarının Türkçe yazma eğitimine etkisinin incelenmesi* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 654772)
- Sun, Y. C. (2010). Extensive writing in foreign-language classrooms: A blogging approach. *Innovations in Education and Teaching International*, 47(3), 327-339. <https://doi.org/10.1080/14703297.2010.498184>
- Susar-Kırmızı, F. (2009). Türkçe dersinde yaratıcı drama yöntemine dayalı yaratıcı yazma çalışmalarının yazmaya yönelik tutuma etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 4(7), 51-68. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ydrama/issue/23803/253662> adresinden edinilmiştir.
- Süğümlü, Ü. (2016). *Yazma becerisinde öğrenci özerkliğinin yazmaya yönelik tutum ve motivasyonla ilişkisi: Bir eylem araştırması* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 423536)
- Süğümlü, Ü., & Alver, M. (2021). Öğrencilerin yazma özerkliği becerileri ve yazma kaygılarının nitel ve nicel yöntemlerle incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(2), 470-491. <https://doi.org/10.16916/aded.871406>

- Süverdem, F. B., & Ertek, B. (2020). İki dillilik ve iki kültürlülük: Göç, kimlik ve aidiyet. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 6(2), 183-207. <https://doi.org/10.34137/jilses.826142>
- Şahin, A., Başbayrak, M., & Çiftçi, B. (2020). Teknoloji destekli Türkçe eğitimi tezlerinin eğilimleri. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 6(2), 98-114. <https://doi.org/10.47714/uebt.737997>
- Şahin, H. (2020). Dijital dönüşüm alanında yapılmış tezlerin sistematik derlemesi: 2013-2020. S. Yıldız (Ed.), *Sosyal bilimlerde sistematik derleme 1* (ss. 5-21). Ankara: İksad Yayınevi.
- Şenel, A., & Gençoğlu, S. (2003). Küreselleşen dünyada teknoloji eğitimi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(12), 45-65. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/296526> adresinden edinilmiştir.
- Şentürk, N. (2009). *Planlı yazma ve değerlendirme modelinin 8.sınıf öğrencilerinin bilgilendirici metin yazma becerilerini geliştirmeye etkisi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 263521)
- Şihanlıoğlu, Ö. (2021). *Türkiye'deki Suriyeli geç iki dilli bireylerin yazılı anlatımları üzerine bir hata analizi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 658906)
- Şimşek, Ş. (2022). Türkçe ders kitaplarında dijital yetkinlik. *Turkish Studies-Education*, 17(3), 469-484. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.57919>
- Taki, S., & Fardafshari, E. (2012). Weblog-based collaborative learning: Iranian EFL learners' writing skill and motivation. *International Journal of Linguistics*, 4(2), 412-429. <http://dx.doi.org/10.5296/ijl.v4i2.1663>
- Tavşancıl, E., & Aslan, E. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Tavşancıl, E. (2014). *Tutumların ölçülmesi ve Spss ile veri analizi* (5. Baskı). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Tavşanlı, Ö. F., Bilgin, A., Yıldırım, K., Rasinski, T., & Tschantz, B. (2021). The effect of a PBWMIP on writing success and attitude toward writing. *Reading & writing quarterly*, 37(5), 425-443. <https://doi.org/10.1080/10573569.2020.1846006>
- Tavşanlı, Ö. F., & Kaldırım, A. (2020). Türkiye'de süreç temelli yazma yaklaşımı: Bir tematik analiz çalışması. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 9(1), 108-138. <http://dx.doi.org/10.30703/cije.543600>
- Tayfur, G. (2018). *Haber toplama, yazma ve yayınlama teknikleri*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Teddle, C., & Tashakkori, A. (2020). *Karma yöntem araştırmalarının temelleri*. (Y. Dede, & S.B. Demir, Çev.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tekin, E. (2023). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Bilgisayar ve Mobil Destekli Dönüt Kullanımının Öğrencilerin Anlatma Becerilerine Etkisi* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 814437)
- Tekin, E., & Sallabaş, M. E. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde A2 seviyesi yazma becerisine yönelik analitik rubrik geliştirme. *Anasay*, 6(22), 81-95. <https://doi.org/10.33404/anasay.1181729>
- Tekşan, K. (2013). *Yazma eğitimi*. İstanbul: Kriter Yayınevi.
- Temizkan, M., & Yalçinkaya, M. (2013). İlköğretim 6. 7. 8. Sınıf Türkçe öğretmenlerinin yaratıcı yazma etkinliklerini uygulama durumları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp*

- Temizkan, M., & Ünlüoğlu, C. (2017). Görsel destekli yazma etkinliklerinin öğrencilerin yazma başarılarına ve yazmaya yönelik görüşlerine etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 437-448. <https://doi.org/10.14582/DUZGEF.734>
- Tok, M., & Ünlü, S. (2014). Yazma becerisi sorunlarının ilkökul, ortaokul ve lise öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda karşılaştırılmalı olarak değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 50(13), 73-95. <https://doi.org/10.17755/esosder.04506>
- Tompkins, G. E. (2004). *Teaching writing: balancing product and process* (4th ed.). Upper Saddle River, NJ: Merrill/Prentice Hall.
- Turhan, O., & Baş, B. (2017). Yabancılar Türkçe öğretiminde yazma becerisine yönelik Web 2.0 araçları: Poll Everywhere örneği. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 1233-1248. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.344695>
- TÜBİTAK. (2020). Bir Dil Bir İnsan, Çok Dil Bir Dünya. <https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/bir-dil-bir-insan-cok> adresinden edinilmiştir.
- TÜİK (2022). Hane halkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması. [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587) adresinden edinilmiştir.
- Türkben, T. (2021). Ortaokul öğrencilerinin yazma becerileri, yazmaya yönelik tutumları ve yazma motivasyonları arasındaki ilişki. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 900-922. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2021.21.64908-788146>
- Türkçe Sözlük. (2005). Ankara: TDK Yayınları.
- Türkçe Sözlük. (2023). <https://sozluk.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Türkyılmaz, M., & Başarmak, U. (2011). Ana dil öğretiminde hipermetin kullanımının okuduğunu anlamaya etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2011(23), 197-212. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sufesosbil/issue/11414/1329> adresinden edinilmiştir.
- Tüzel, S., & Tok, M. (2013). Öğretmen adaylarının dijital yazma deneyimlerinin incelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi*, 6(15), 577-596. <https://doi.org/10.14225/Joh292>
- Uçak, O. (2020). *Gazetecilikte medya araştırmaları üzerine makaleler*. İstanbul: Aydın Üniversitesi Yayınları.
- Ulu, H. (2018). İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin yazma eğilimleri, tutumları ile yazma başarıları arasındaki ilişki. *Kastamonu Education Journal*, 26(5), 1601-1611. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.2171>
- Uluçam, A. I. (2007). İki dilli öğrencilerin yazılı metin üretimindeki sorunları. *Dil Dergisi*, 135, 28-44. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/780532> adresinden edinilmiştir.
- Uslupehlivan, E., Kurtoglu Erden, M., & Cebesoy, Ü. B. (2017). Öğretmen adaylarının dijital öykü oluşturma deneyimleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(-ERTE Özel Sayısı), 1-22. <https://doi.org/10.12780/usaksosbil.373851>
- Ustabulut, M. Y. (2014). *İki dilli Türk çocuklarına Türkiye Türkçesi öğretiminde sesli okuma hataları ve bu hataların düzeltilmesi için yapılabilecek yöntem ve teknikler: Romanya*

örneği (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 381514)

- Uygun, A., & Çetin, D. (2020). 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programındaki yazma kazanımlarının yaratıcı yazma becerisine uygunluğu. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(1), 14-23. <http://dx.doi.org/10.16916/aded.604030>
- Ürün-Karahan, B. (2017). Türkçe öğretmeni adaylarının yazma kaygıları ile yazma alışkanlıkları arasındaki ilişki. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(5), 3065-3075. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/itobiad/issue/31500/345539> adresinden edinilmiştir.
- Vural, A. M. (2013). Haberleşmede uzmanlaşma ve tematik ayrımlar. A. M. Vural (Ed.). *Haber türleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Yayınları. <https://anabilgi.anadolu.edu.tr/?contentId=32900> adresinden edinilmiştir.
- Yağcı, Y. (2009) Web Teknolojisinde Yeni Bilgi Fırtınası: Web 3.0, Bilgi Çağında Varoluş: “Fırsatlar ve Tehditler “Sempozyumu Bildiri Kitabı 01-02 Ekim, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Yalçın, N., & Köse, U. (2010). What is search engine optimization: SEO? *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 9, 487-493. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.12.185>
- Yalçın, S. K., & Özek, F. (2006). Söz varlığının temel dil becerilerinin ve akademik disiplinlerin kazanımına olan etkileri. *Millî Eğitim Dergisi*, 171, 130-199. https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/171/171/10.pdf adresinden edinilmiştir.
- Yamaç, A. (2019). Dijital okuma ve yazma uygulamalarının ilkökul düzeyinde kullanımına yönelik sınıf öğretmeni adaylarının algıları, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1): 1-25. <https://doi.org/10.33206/mjss.484876>
- Yaman, H. (2010). Türk öğrencilerinin yazma kaygısı: Ölçek geliştirme ve çeşitli değişkenler açısından yordama çalışması. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2(1), 267-289. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/teke/issue/38234/442078> adresinden edinilmiştir.
- Yang, W. R., & Shin, M. (2021). The influence of shoppable content readability on consumer engagement in brand pages. *Asia pacific journal of information systems*, 31(2), 197-219. <https://repository.hanyang.ac.kr/handle/20.500.11754/176455> adresinden edinilmiştir.
- Yaşar-Sağlık, Z., & Yıldız, M. (2021). Türkiye’de dil öğretiminde Web 2.0 araçlarının kullanımına yönelik yapılan çalışmaların sistematik incelemesi. *JRES*, 8(2), 418-442. <https://doi.org/10.51725/etad.1011687>
- Yavuz, A. (2014). *Türkçenin ikinci dil olarak öğretiminde ağ günlüklerinin (blog) yazma becerisine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 372460)
- Yeşilorman, M., & Koç, F. (2014). Bilgi Toplumunun teknolojik temelleri üzerine eleştirel bir bakış. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(1), 117-133. <https://doi.org/10.18069/fusbed.72486>
- Yeşilyurt, S., & Çapraz, C. (2018). Ölçek geliştirme çalışmalarında kullanılan kapsam geçerliği için bir yol haritası. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 251-264. <https://doi.org/10.17556/erziefd.297741>

- Yıldız, N. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin yazma tutum ve tutukluğunun yazma başarısına etkisi. *Turkish Studies*, 11(9), 979-992. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies>
- Yıldız, M., & Kaman, Ş. (2016). İlköğretim (2-6) öğrencilerinin okuma ve yazma tutumlarının incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 20(2), 507-522. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tsadergisi/issue/24724/261481> adresinden edinilmiştir.
- Yılmaz, E. (2010). *Uygulamalı metin bilgisi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Yılmaz, M. (2013). İlköğretim I. kademe öğrencilerinin kompozisyon yazma becerilerini geliştirmede planlı yazma modelinin önemi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 321-330. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mkusbed/issue/19551/208388> adresinden edinilmiştir.
- Yılmaz, M. Y. (2014). İki dillilik olgusu ve Almanya'daki Türklerin iki dilli eğitim sorunu. *Electronic Turkish Studies*, 9(3), 1641-1651. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.6216>
- Yurdugül, H. (2005). Ölçek geliştirme çalışmalarında kapsam geçerliği için kapsam geçerlik indekslerinin kullanılması, XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 28-30 Eylül. <http://yunus.hacettepe.edu.tr/yurdugul/PamukkaleBildiri.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Yurtbakan, E. (2022). Özel yetenekli ilkököl öğrencilerinin yazma eğilimleri, kaygıları ve tutumlarında scratch kodlama programının Etkisi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 241-258. <http://dx.doi.org/10.17860/mersinefd.1130994>
- Yüksel E., & Gürçan, H. İ. (2007). *Haber yazma teknikleri*. Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Yüksel, E. (2020). Haberciliğin temel nitelikleri. H. İ. Gürçan (Ed.). *Haberciliğin temel kavramları* (ss. 71-82). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Yüksel, D., & Tolon, M. (2019). Dijital pazarlama stratejisi olarak arama motoru optimizasyonu (SEO). *International Journal of 3D Printing Technologies and Digital Industry*, 3(3), 236-243. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ij3dptdi/issue/51591/651386> adresinden edinilmiştir.
- Zhou, T., Cao, S., Zhou, S., Zhang, Y., & He, A. (2023). Chinese intermediate English learners outdid ChatGPT in deep cohesion: Evidence from English narrative writing. *arXiv preprint arXiv:2303.11812*. <https://doi.org/10.48550>
- Zorbaz, K. Z. (2011). Yazma kaygısı ve yazma kaygısının ölçülmesi. *Education Sciences*, 6(3), 2271-2280. <https://dergipark.org.tr/en/pub/nwsaedu/issue/19819/212061> adresinden edinilmiştir.
- Zikyri, A. (2022). Technology and 21st century skills: A wiki-based EFL writing lesson. *Technology*, 6(33). <https://doi.org/10.54850/jrspelt.6.33.006>
- Zimmerman, B. J., & Risemberg, R. (1997). Becoming a self-regulated writer: A social cognitive perspective. *Contemporary educational psychology*, 22(1), 73-101. <https://doi.org/10.1006/ceps.1997.0919>
- Wagiyo, S. (2021). The relationship between student's writing attitudes and the performance of the composition. *Scientia: Jurnal Hasil Penelitian*, 6(1), 22-35. <http://dx.doi.org/10.32923/sci.v6i1.1860>
- Wei, L. (2001). *The bilingualism reader*. Routledge Publishing.
- Weinreich, U. (1953). *Languages in contact*. The Hague: Mouton.
- World Economic Forum. (WEF). (2020). *Future of Jobs*. İsviçre: Davos.

<https://www.e-motivasyon.net/motivasyon-yonetimi> adresinden 10.08.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.btk.gov.tr/uploads/pages/gelismeler-yenilikler-ve-ornek-calismalar-bulteni/belgev2-21-04.pdf> adresinden 05.09.2023 tarihinde edinilmiştir.

[https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587) adresinden 09.10.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.guvenliweb.org.tr/dosya/HQTL.P.pdf> adresinden 10.10.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://globalnet.com.tr/seonun-faydalari/> adresinden 19.10.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.trthaber.com/haber/saglik/kalp-krizinden-onceki-gun-gorulen-uyari-semptomlari-kesfedildi-792835.html> adresinden 20.10.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://seowpclub.com/h1-etiketi/> adresinden 22.10.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.webilkon.com/backlink-nedir/> adresinden 24.10.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://bakikaracay.com> adresinden 25.10.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://mobitek.com/> adresinden 28.10.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://bakikaracay.com/wordpress-yazi-icine-baglanti-anchor-capa-nasil-eklenir> adresinden 02.11.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.hostixo.com/blog/site-gorunumunu-zenginlestirecek-7-yazi-fontu/> adresinden 10.11.2023 tarihinde edinilmiştir.

https://www.ferhatburakmaden.com/seo-uyumlu-makale-nasil-yazilir/#3_SEO_Uyumlu_Makale_de_Meta_Description_Meta_Aciklama adresinden 18.11.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.statista.com/study/49837/telephony-report/> adresinden 20.11.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.netcraft.com/blog/august-2023-web-server-survey/> adresinden 23.11.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.internetworldstats.com/stats.htm#links> adresinden 23.11.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://siteefy.com/how-many-websites-are-there/#How-Many-Domains-Are-There> adresinden 10.12.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.similarweb.com/website/google.com/#traffic-sources> adresinden 13.12.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.semrush.com/blog/most-popular-social-media-platforms/> adresinden 15.12.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.iceriksel.com/web-sitesi-icerigi/> adresinden 14.12.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://bfidan.net/2012/11/06/yetkinlik-kavrami-uzerine/> adresinden 19.12.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.instagram.com/p/CwiYXW5sZqj/> adresinden 20.12.2024 tarihinde edinilmiştir.

https://publications.europa.eu/resource/cellar/ff10cc21-aef9-11e7-837e-01aa75ed71a1.0015.01/DOC_1 adresinden 23.12.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://ahrefs.com/blog/seo-writing> adresinden 24.12.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://moz.com/beginners-guide-to-seo/on-page-seo> adresinden 12.01.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2023/> adresinden 13.01.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://icerikmatik.blog/icerik-yazarligi-ve-metin-yazarligi-farklari-nelerdir/> adresinden 14.01.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.rehberlikservisim.com/2015/11/pano-dokumanlari/kaygi-duzeyi/> adresinden 18.01.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.blogger.com> adresinden 28.02.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://medium.com> adresinden 28.02.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.tumblr.com> adresinden 28.02.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.reddit.com> adresinden 28.02.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.quora.com/> adresinden 28.02.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.livejournal.com/> adresinden 28.02.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.wix.com/> adresinden 28.02.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.squarespace.com/> adresinden 28.02.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.joomla.org/> adresinden 28.02.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://ghost.org/> adresinden 28.02.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://grammarly.com> adresinden 28.02.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://seocontentmachine.com/> adresinden 28.02.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.articleforge.com> adresinden 28.02.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://quillbot.com> adresinden 10.03.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.essaysoft.net/> adresinden 14.03.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.writex.co.in> adresinden 17.04.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.frase.io/> adresinden 19.04.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://copysmith.ai/> adresinden 20.04.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.hosting.com.tr/> adresinden 10.05.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.lumosajans.com/makale-ozgunluk-kontrolu-siteleri/> adresinden 16.05.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.ketweb.com.tr/video-icerik-icin-seo-stratejileri/> adresinden 19.05.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.hosting.com.tr/blog/yazi-tipi/> adresinden 20.05.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://icerikmatik.blog/iceriklerde-baslik-hiyerarsisi-nedir-hiyerarsi-nasil-olusturulur/> adresinden 23.05.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.magnadijital.com.tr/> adresinden 24.05.2024 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.webtures.com/tr/blog/anahtar-kelime-nedir/> adresinden 25.05.2024 tarihinde edinilmiştir.

EKLER

Ek 1: Araştırma İzni

T.C.
TİFLİS BÜYÜKELÇİLİĞİ
EĞİTİM MÜŞAVİRLİĞİ

Sayı : E-42560030-44-69177277
Konu : Doktora Tez Çalışma İzni

24.01.2023

BATUM TÜRK ÇOK PROGRAMLI ANADOLU LİSESİ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 23.01.2023 tarih ve 69038721 sayılı yazınız

İlgi yazınız değerlendirmiş olup Türkçe Öğretmeni Aydın ÖNAL'ın Batum Okulunda 7. ve 8. sınıflarda uygulamak üzere "Dijital Metin Yazarlığı Öğretiminin İki Dilli Ortaokul Öğrencilerinin Çevirim İçi Yazma Becerilerine ve Duyuşsal Özelliklerine Etkisi" konulu Doktora tez çalışmasında bulunmanız Eğitim Müşavirliğimizce uygun görülmüştür.

Bilgilerinize rica ederim.

e-imzalıdır
Prof.Dr. Suat KOLUKIRIK
Eğitim Müdürü

Adres : Çayyuvandız Caddesi No:35
0179 Tiflis/Gürcistan
Telefon No : 0 (995) 225 16 68
E-Posta: tiflis@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@to1.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/mob-ebys>

Bilgi için: Tamer Kartal

Unvan : Öğretimli Sekreter
İnternet Adresi : Fakis.9952251299

Ek 2: Etik Kurul İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 08.02.2023-118219		
	T.C. BAYBURT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ ETİK KURULU KARARI	
Karar Tarihi 07.02.2023	Karar Sayısı 36	Oturum Sayısı 2
Üniversitemiz Etik Kurulu tarafından, Bayburt Üniversitesi Rektörlüğü Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'nün 29.01.2023 tarihli ve E-83542712-050.99-116420 sayılı yazısı gereği, Bayburt Üniversitesi Rektörlüğü Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı 222240001 numaralı öğrenci Aydın ÖNAL'ın yürüttüğü " Dijital Metin Yazarlığı Öğretiminin İki Dilli Ortaokul Öğrencilerinin Çevrimiçi Yazma Becerilerine ve Duyuşsal Özelliklerine Etkisi: Gürcistan Örneği" başlıklı araştırma önerisi üniversitemiz etik kurulu tarafından incelenmiş olup, araştırma önerisinin etik ilkelere uygun olduğuna toplantıya katılan üyelerin oy birliğiyle karar verilmiştir.		
Prof.Dr. Ali Savaş BÜLBÜL Başkan BELGENİN ASLI ELEKTRONİK İMZALIDIR		
Mevcut Elektronik İmzalar Prof.Dr. ALI SAVAŞ BÜLBÜL (Etik Kurulu - Başkan) 08.02.2023 13:27		
Tel :	Faks :	Ayrıntılı bilgi için imzalar: Nuri TURAN
Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.		

Ek 3: Dijital Metinleri Değerlendirme Ölçeği

	Adı Soyadı:	Cinsiyet: Kadın () Erkek ()				
	DİJİTAL METİNLERİ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ					
NO	MADDELER	Çok yetersiz (1)	Yetersiz (2)	Geliştirilebilir (3)	Yeterli (4)	Yetkin (5)
	Biçim ve Tasarım:					
1	Paragraf ve satırlar arasında uygun boşluklar bırakılmıştır.					
2	Metin, ana ve alt başlıklar uygun puntolarla yazılmıştır.					
3	Kullanılan alıntı kalıpları, tablolar, işitsel ve görsel içerikler metne uygun bir şekilde konumlandırılmıştır.					
4	Elektronik geribildirim araçları metnin içeriğine göre seçilip konumlandırılmıştır.					
5	Metnin çeşitli dijital araçlardan (bilgisayar, tablet ve telefon) görünürlüğü uygundur.					
	Dil ve Anlatım:					
6	Metinde konu sınırlandırılarak yazılmıştır.					
7	Konu belirli bir metin türü dikkate alınarak yazılmıştır.					
8	Konuya uygun etkileyici ve metni kapsayıcı başlık kullanılmıştır.					
9	Giriş paragrafı dikkat çekicidir.					
10	Konuyla ilgili yeterli sayıda alt başlıklar (yardımcı fikirler) bulunmaktadır.					
11	Metnin gelişme bölümü, paragraflar halinde yazılmıştır.					
12	Metinde yazarın düşüncesinin net bir şekilde ortaya koyulduğu ana fikir bulunmaktadır.					
13	Paragraflardaki yardımcı düşünceler birbiriyle bağlantılı ve ana fikri destekler niteliktedir.					
14	Paragraflarda konunun farklı yönlerinin ele alındığı düşünce ve duygular yer almaktadır.					
15	Metinde verilen bilgiler doğru ve tutarlıdır.					
16	Düşünceyi geliştirme yollarından (alıntı, benzetme, örnekleme, karşılaştırma vb.) faydalanılmıştır.					
17	Metin, konunun özelliğine göre belirli bir üslup benimsenerek					

Ek 3: Dijital Metinleri Değerlendirme Ölçeği

	yazılmıştır.					
18	Cümleler açık ve anlaşılır niteliktedir.					
19	Peş peşe gelen cümleler arasında mantıksal bir tutarlılık vardır.					
20	Cümleler arasında uygun geçiş ve bağlantı ifadeleri (ama, fakat, lakin, yalnız, ancak, oysaki, ne var ki, halbuki, buna rağmen vb.) bulunmaktadır.					
21	Cümleler dil bilgisi kurallarına göre oluşturulmuştur.					
22	Cümlelerde gereksiz kelime tekrarlarına yer verilmemiştir.					
23	Kelime ve cümle uzunluğu uygun düzeydedir.					
24	Sözcükler, cümledeki bağlamına uygun kullanılmıştır.					
25	Sonuç paragrafında konu özetlenmiş, ileti okuyucuya doğrudan sunulmuştur.					
	SEO (Arama motoru optimizasyonu) Uygunluğu:					
26	Anahtar kelimeler, konuya uygun kullanılmıştır.					
27	Anahtar kelimeler, metindeki toplam kelime sayısının %2-%3 oranında kullanılmıştır.					
28	Metinle ilgili tablolar, işitsel, görsel vb. dijital içerikler kullanılmıştır.					
29	Anahtar kelimeler; ana başlık, alt başlıklara ve paragraflara ölçülü dağıtılmıştır.					
30	Konuya uygun etiket ifadeler WEB sayfasına eklenmiştir.					
31	Metnin özeti WEB sayfasına eklenmiştir.					
	Yazım ve Noktalama:					
32	Metinde yazım kurallarına uyulmuştur.					
33	Metinde noktalama işaretleri doğru ve işlevlerine uygun bir şekilde yerinde kullanılmıştır.					
	Özgünlük:					
34	Metnin özgünlüğü zedelenmeyecek oranda farklı kaynaklardan yararlanılmıştır.					
35	Metinde kullanılan basılı ve dijital içerikler için bağlantılar (Backlink) verilerek kaynağa yönlendirilme yapılmıştır.					
36	Metinde kullanılan alıntılar için dipnot ve kaynakça verilmiştir.					

Ek 4: Elektronik Yazma Alışkanlıkları Ölçeği ve Kullanım İzni

Adı-Soyadı:

Cinsiyet: Kadın () Erkek ()

Sevgili Öğrenciler, Aşağıda Dijital Ortamlarda Yazma Alışkanlıklarınızı belirlemeye yönelik ölçek almaktadır. Lütfen sizin için en uygun seçeneğe (X) işareti koyunuz ve tüm cümlelere cevap veriniz. Vereceğiniz cevaplar bilimsel çalışmanın haricinde herhangi bir amaç için kullanılmayacaktır. Destüğünüz için teşekkür ederim.

Madde No	Dijital Ortamlarda Yazma Alışkanlıkları ile İlgili İfadeler	Hiçbir Zaman	Ara sıra	Çoğunlukla	Her Zaman
1	Elektronik cihazlarda (klavye/dijital kalem) yazmaya karşı ilgi duyanım.				
2	Elektronik cihazlarda yazarken kendimi rahat hissedirim.				
3	Dijital ortamlarda yazmaya karşı endişelerim var.				
4	Teknoloji araçlığı ile yazı yazdığımda yazma becerilerim kısıtlanır.				
5	Dijital ortamlarda yazma, anlatıma yönelik motivasyonumu artırır.				
6	Dijital ortamlarda yazdıklarıma kolayca dönütler almam beni memnun eder.				
7	Klavye ile dijital ortama yazdığımda kendimi güvende hissedirim.				
8	Klavye ile yazı yazarak düşüncelerimi aktarmak yaşamımı kolaylaştırır.				
9	Klavye ile yazılar yazmayı yaşamımın vazgeçilmez bir parçası olarak görürüm.				
10	Yazılı iletişim kuracağım zaman kalemde ziyade klavyeyi tercih ederim.				
11	Elektronik cihazlar üzerinden klavye ile düzenli olarak yazı yazanım.				
12	Elektronik cihazlar üzerinden klavye ile ihtiyaç duydukça yazı yazanım.				
13	Dijital ortamda yazsam da kâğıt üzerinde görmek isterim.				
14	Yazılı iletişim için cep telefonu gibi mobil cihazları kullanırım.				
15	Dijital ortamlarda daha hızlı ve hatasız yazabilirim.				
16	Derslerde dijital cihazların klavyeleri ile yazma işlemi olunca aktif olurum.				
17	Boş zamanlarımı cep telefonu üzerinde okuyarak ve yazışarak değerlendiririm.				
18	Dijital ortamlarda yazdıklarımın arşivlenmesine önem veririm ve yeri geldiğinde kontrol edip kullanırım.				
19	Klavye ile yazarken sonucu görebilmek için acele ederim.				
20	Klavye ile yazarken cihazın özelliklerinden (otomatik tamamlama, düzeltme) ve internet kaynaklarından (sözlük, yazım kılavuzu vb.) yararlanırım.				
21	Dijital ortamda yazarken konuyla ilgili yazılan incelerim.				
22	Dijital ortamlarda yazarak başkalarıyla görüş alışverişinde bulunurum.				
23	Dijital ortamlarda yazdıklarıma ve yazacaklarımla ilgili araştırma ve görüşmeler yaparım.				

← → 1 ileti dizisinden 1. < >

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dijital Ortamlardaki Yazma Alışkanlıkları ✕ 📎 📧

Gelen Kutusu ✕

 A. [redacted] 21 Mart Sal 13:00 ☆ ↶ ⋮

Merhabalar. İyi günler. Geliştirmiş olduğunuz **Elektronik Yazma Alışkanlıkları Ölçeğini** atıf kurallarına dikkat ederek kullanmak için izin istiyorum. Gerekli izni verdiğiniz takdirde ölçeğinizin bir örneğini gönderirseniz sevinirim. İyi çalışmalar.

 S. [redacted] 21 Mart Sal 13:24 ☆ ↶ ⋮

Alınan Deni

Sayın Onal merhaba,

İlgili ölçeği çalışmanızda, bilimsel etik ilkeler doğrultusunda, kullanmanızda herhangi bir mahsur bulunmamaktadır.

İyi çalışmalar

Ek 5: İki Dilliler İçin Hızlı ve Kademeli Baskın Dil Ölçeği ve Kullanım İzni

İki Dilliler İçin Hızlı ve Kademeli Baskın Dil Ölçeği

SORU 1. Türkçeyi ilk olarak hangi yaşta öğrendiniz?

SORU 2. Gürcüceyi ilk olarak hangi yaşta öğrendiniz?

Puanlama: 0-5 yaş: +5

6-9 yaş: +3

10-15 yaş: +1

16 yaş ve üzeri: 0

SORU 3. Türkçeyi hangi yaşta rahat konuşmaya başladınız? (Eğer henüz rahat konuşamıyorsanız ‘henüz değil’ yazınız).

SORU 4. Gürcüceyi hangi yaşta rahat konuşmaya başladınız? (Eğer henüz rahat konuşamıyorsanız ‘henüz değil’ yazınız).

Puanlama: 0-5 yaş: +5

6-9 yaş: +3

10-15 yaş: +1

16 yaş ve üzeri: 0

Henüz değil: 0

SORU 5. Evde en çok hangi dili kullanıyorsunuz? (İşaretleyiniz).

Türkçe:

Gürcüce:

Her ikisi:

Puanlama: Hangi dil seçildiyse sadece o dile: +5

‘Her ikisi’ seçeneği seçildiyse her iki dile de: +3

SORU 6. Aklınızdan matematik işlemleri yaparken (örneğin 243x5’i çarparken) sayıları hangi dille hesaplıyorsunuz?

Türkçe:

Gürcüce:

Her ikisi:

Puanlama: Seçilen dile: +3

‘Her ikisi’ seçeneği işaretliyse ikisine de: 0

SORU 7. Yaşamınızın geri kalanında konuşmak üzere bir dil kullanacak olsaydınız hangi dili seçerdiniz?

Türkçe:

Gürcüce:

Puanlama: Seçilen dil: +2

Ek 5: İki Dilliler İçin Hızlı ve Kademeli Baskın Dil Ölçeği ve Kullanım İzni

SORU 8. İlkokuldan bugüne kadar kaç yıl Türkçe dersi aldınız?

SORU 9. İlkokuldan bugüne kadar kaç yıl Gürcüce dersi aldınız?

Puanlama: 1-6 yıl: +1

7 ve üzeri: +2

SORU 10. Kullandığınız dilin herhangi birinde konuşma akıcılığını (rahatlığını) kaybettiğinizi (ya da azaldığını) düşünüyor musunuz? Eğer evetse hangi dil? Hangi yaşta?

Türkçe:

Gürcüce:

Yaş:

Puanlama: Akıcılık kaybı ifade edilen dil için: -3

Eğer kayıp yoksa: 0

SORU 11. Şu an hangi ülkede yaşamaktasınız?

Türkiye:

Gürcistan:

Puanlama: Seçilen dil: +4

SORU 12. Eğer yabancı bir aksanınız varsa bu hangi dildedir?

Türkçe:

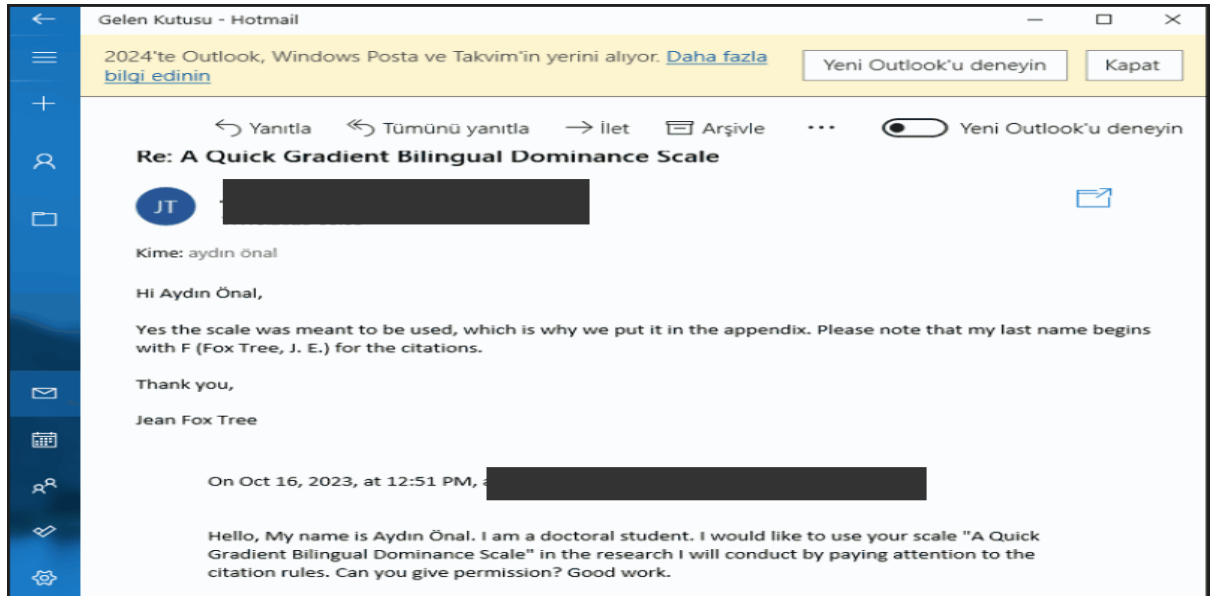
Gürcüce:

Yok:

Puanlama: Hangi dil seçildiyse o dile: +5

‘Her ikisi’ seçildiyse her iki dile de: +3

Eğer hiçbirini seçilmediyse puan verilmeyecek

Ek 6: Yazma Kaygısı Ölçeği ve Kullanım İzni

A. Yazmaya Güdülenmeyle İlgili Kaygı	Tamamen Kahıyorum	Kahıyorum	Karasızım	Kahıyıyorum	Hiç Kahıyıyorum
1. Sınıf ortamında yazma etkinliği yapacağım zaman paniğe kapılırım.					
2. Yazma aktivitelerinin çok uzun olması beni rahatsız eder.					
3. Yazma çalışması yapacağımız derslere girmekten çekinirim.					
4. Düşüncelerimi yazı ile anlatmaktan kaçınırım.					
5. Türkçe derslerinde yapılan yazma aktivitelerinin zor olduğunu düşünürüm.					
6. Yazarken dikkatimi toplamakta zorlanırım.					
B. Yazının Anlaşılma Durumuyla İlgili Kaygı					
7. Yazdıklarımı arkadaşlarımdan güleceğini düşünürüm.					
8. Yazdıklarımı sınıf ortamında okurken çok heyecanlanırım.					
9. Yazdıklarımın beğenilmeyeceğini düşündüğüm için yazma etkinliklerinde gergin olurum.					
10. Yazdıklarımın doğru anlaşılmayacağı düşüncesi beni kaygılandırır.					
11. Yazdıklarımın arkadaşlarımla kıyaslanması beni kaygılandırır.					
C. Yazma Sürecinin Gerekliliklerini Karşılamayla İlgili Kaygı					
12. Yazma çalışmalarında yazmaya nereden/nasıl başlayacağıma karar veremem.					
13. Kompozisyon yazarken yazımın giriş-gelişme-sonuç şeklinde kısıtlanması beni tedirgin eder.					
14. Konu sınırlamasının olması yazamayacağım düşüncesini tetikler.					
15. Yazma çalışmaları sınırlı zaman dilimiyle kısıtlandığında tedirgin olurum.					
16. Noktalama ve imla kurallarını uygulamak yazarken beni zorlar.					

Ek 7: Yazma Tutum Ölçeği ve Kullanım İzni

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK YAZMA TUTUM ÖLÇEĞİ ÖLÇEĞİ (OÖYYTÖ)

Sevgili Öğrenciler,

Ölçekteki maddeleri dikkatlice okuyup tercihinizi (X) ile işaretleyiniz. Ölçekten elde edilecek veriler yazma becerisini geliştirmeye yönelik yapılacak olan bir araştırmada kullanılacaktır. Yapacağımız katkıdan dolayı teşekkür ederim.

① Hiç Katılmıyorum	② Katılmıyorum	③ Kararsızım	④ Katılıyorum	⑤ Tamamen Katılıyorum	anlamına gelmektedir.
1. Her gün düzenli olarak yazarım.	①	②	③	④	⑤
2. Yazmak keyifli bir uğraştır.	①	②	③	④	⑤
3. Yazmak beni mutlu eder.	①	②	③	④	⑤
4. Her fırsatta yazmak isterim.	①	②	③	④	⑤
5. Yazma etkinliklerine isteyerek katılırım.	①	②	③	④	⑤
6. Yazma ödevlerini severek yaparım.	①	②	③	④	⑤
7. Yazmaya özel olarak vakit ayırmak gerekir.	①	②	③	④	⑤
8. Farklı türlerde yazmaktan zevk duyarım.	①	②	③	④	⑤
9. Yazma becerimi geliştirmek için çalışmalar yaparım.	①	②	③	④	⑤
10. Yazmak için çaba göstermek gerekir.	①	②	③	④	⑤
11. Yazmak iletişim yollarından biridir.	①	②	③	④	⑤
12. Yazmak bugünü geleceğe taşımaktır.	①	②	③	④	⑤
13. Yazdıklarım benim için değerlidir.	①	②	③	④	⑤
14. Yazmak zor bir iştir.*	①	②	③	④	⑤
15. Yazma önemli bir beceridir.	①	②	③	④	⑤
16. Yazdıklarım benim eserimdir.	①	②	③	④	⑤
17. Yazmak düşünme becerimi geliştirir.	①	②	③	④	⑤
18. Yazmak kişisel gelişimime katkı sağlar.	①	②	③	④	⑤
19. Yazmak beni özgürleştirir.	①	②	③	④	⑤
20. Yazmak beni rahatlatır.	①	②	③	④	⑤
21. Yazmak yeni şeyler üretmektir.	①	②	③	④	⑤
22. Yazarak duygularımı rahat ifade ederim.	①	②	③	④	⑤
23. Yazma düşüncelerimi paylaşmada bana kolaylık sağlar.	①	②	③	④	⑤

Yazma tutum ölçeği kullanım izni Gelen Kutusu x

 Aydin Onal 17 Ara 2022 Cmt 22:02 ☆ ↶ ⋮

Alici: fulyatopcuoglu

Merhabalar. İyi akşamlar. Geliştirmiş olduğunuz Yazma Tutum Ölçeğinizi çalışmamda atf kurallarına daikkat ederek kullanmak için izin istiyorum. Gerekli izni verdiğiniz takdirde ölçeğinizin bir örneğini gönderirseniz sevinirim. İyi çalışmalar.

 Fulya TOPÇUOĞLU 20 Ara 2022 Sal 18:06 ☆ ↶ ⋮

Alici: ben

Aydin Bey,
Ölçeği tabii ki kullanabilirsiniz. Ekte ölçek formu bulunuyor.
Çalışmalarınızda başarı ve kolaylıklar dilerim.

Aydin Onal 17 Ara 2022 Cmt, 21:03 tarihinde şunu yazdı:

Ek 8: Yazma Motivasyonu Ölçeği ve Kullanım İzni

YAZMA MOTİVASYONU ÖLÇEĞİ

"Aşağıdaki maddeleri doldururken lütfen yeni bir metin yazdığını: zamanları göz önünde bulundurunuz."

	HER ZAMAN	SIK SIK	BAZEN	NADİREN	HİÇ
1. Yazma sonucunda metin üretecek olmam içimde coşku uyandırır.	5	4	3	2	1
2. Yazmak benim işimdir.	5	4	3	2	1
3. Yeni fikirler ortaya koymak için yazarım.	5	4	3	2	1
4. Metin yazarken kendimi enerjik hissedirim.	5	4	3	2	1
5. İçimdeki ilgi beni yazmaya iter.	5	4	3	2	1
6. Başarılı bir yazar olma amacı taşıyım.	5	4	3	2	1
7. Yazma hedefim doğrultusunda mücadele ederim.	5	4	3	2	1
8. Yazdığım metin beni doyuma ulaştırır.	5	4	3	2	1
9. Grupla yazma sürecinde yazma coşkum arkadaşlarıma yansır.	5	4	3	2	1
10. Yazma becerilerimi geliştirmek için çabalarım.	5	4	3	2	1
11. Yazma konusunda yetenekli olduğumu düşünüyorum.	5	4	3	2	1
12. En zor yazma görevlerini başarıyla tamamlarım.	5	4	3	2	1
13. Yaratıcılığımı yazdığım metinlere yansıtırım.	5	4	3	2	1

← ⓘ 🗑️ 📧 ⌚ 🔄 📎 📄 ⋮ 11 ileti dizisinden 3. < > 📱

 Aydin Onal <[redacted]> 6 Ara 2022 Sal 01:08 ☆ ↶ ⋮
Alıcı: sezgin.demir [redacted]

Merhabalar. İyi geceler. Geliştirmiş olduğunuz **Yazma Motivasyon Ölçeğinizi** atf kurallarına uyarak çalışmamda kullanmak için izin istiyorum. Gerekli izni verdiğiniz takdirde ölçeğinizin bir örneğini gönderirseniz sevinirim. İyi çalışmalar.

 sezgin demir [redacted] 6 Ara 2022 Sal 04:31 ☆ ↶ ⋮
Alıcı: ben ▼

Merhaba,
Ölçeği kullanabilirsiniz. Ölçek ve ölçekle ilgili bilgileri öğrencim en kısa sürede size gönderecektir. Gecikme olursa lütfen benimle iletişime geçin. Çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim.

Doç. Dr. Sezgin Demir
[redacted]
0424 237 0000 - 4826

Ek 9: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Dijital Metin Yazarlığı Eğitimi Görüşme Formu

Görüşleriniz bilimsel amaçla doktora tez çalışmasında kullanılacaktır. Katılımınız için teşekkürler.

Görüşme Soruları

- 1) Yapılan bu çalışma yazma becerilerinize katkı sağladığınızı düşünüyor musunuz? Katkı sağladıysa ne tür katkılar sağladı?
- 2) Gerçekleştirdiğiniz dijital metin yazarlığı eğitiminin olumlu yönleri nelerdir?
- 3) Gerçekleştirdiğiniz dijital metin yazarlığı eğitiminin olumsuz yönleri var mıdır? Varsa nelerdir?
- 4) Gerçekleştirdiğiniz dijital metin yazarlığı eğitiminin hangi yönlerini sevdiniz?
- 5) Dijital metin yazarlığı eğitimi sürecinde sorunla karşılaştınız mı? Eğer sorunlarla karşılaştınızsa bunlar nelerdir?
- 6) Dijital metin yazarlığı eğitimi sürecinin sonunda çevrimiçi ortamlarda farklı türlerde metin yazmayı düşünüyor musunuz? Nedenleriyle yazınız.
- 7) Dijital metin yazarlığı eğitimi sürecinin sonunda dijital metin yazarı olmak istiyor musunuz? Nedenleriyle yazınız.
- 8) Türkçe derslerindeki yazma çalışmalarında dijital metin yazarlığı eğitime yönelik çalışmalara gerek var mıdır? Nedenleriyle yazınız.
- 9) Bu çalışmayı tekrar yapmak ister misiniz? Nedenleriyle yazınız.

Ek 10: Uygulama Süreci Haftalık Plan

1. ve 2. Hafta Ders Planı

İçerik:

Çalışma grubu ile tanışma planlanan deney sürecini tanıtmak.

İşlenecek ders planı hakkında bilgi verme.

Kişisel bilgi formunun doldurma.

Ön test verilerinin toplanması için ölçekleri uygulama.

Ön test verisi oluşturmak için haber metni türüne dayalı dijital metin yazdırma.

Süre: 2 ders saati (Ölçeklerin doldurulma süreci)

Dijital haber metni oluşturulması için 6 ders saati verilir.

Kazanımlar:

Ölçekleri uygun biçimde doldurur.

Planlanan deney sürecini tanımlar.

Oluşturacağı haber metni ile ilgili plan yapar ve seçtiği dijital ortamda yazısını yazar.

Araç-Gereçler:

Kişisel bilgi formu.

Ölçek formları.

Akıllı tahta.

Ortam: Sınıf

Uygulama Süreci: Çalışma grubuna planlanan deney süreci tanıtılır. Deney süresince işlenecek ders içeriğine ilişkin bilgiler verilir. Ardından ön test verilerini toplamak üzere katılımcılardan haber metni türünde fikirlerini serbestçe ifade edebilecekleri herhangi bir konuda yazı yazmaları istenir. Yazdıkları bu yazı kendi seçtikleri dijital uygulamalardan (Word, Blogger, Wordpress vb.) biri olabileceği söylenir. Öğrencilere önceden seçtikleri veya bildikleri dijital yazma ortamlarında, yazma süreçleri dikkate alınarak 6 ders saati boyunca dijital metinler oluşturmaları sağlanır. Bu işlemin yanı sıra haftanın farklı günlerinde 2 ders saati boyunca çalışma grubuna yönelik daha fazla bilgi edinmek amacıyla *Kişisel Bilgi Formu*, *Elektronik Yazma Alışkanlığı* ve *İki Dilliler İçin Hızlı ve Kademeli Baskın Dil Ölçeği* uygulanır. Yine bu süreçte ön test verilerinin elde etmek için *Yazma Kaygısı Ölçeği*, *Yazma Tutum Ölçeği* ve *Yazma Motivasyon Ölçeği* öğrencilere uygulanır.

Ek 10: Uygulama Süreci Haftalık Plan

3. Hafta Ders Planı

İçerik:

Dijital yetkinlik/yeterlilik kavramları

Dijital ortamlarda yazı yazmanın önemi.

Süre: 2 Ders Saati.

Kazanımlar:

Dijital yetkinlik/yeterlilik konularında bilgi sahibi olur.

Günümüzde dijital ortamlarda yazı yazmanın önemini kavrar.

Araç-Gereçler:

Akıllı tahta.

Konuyla ilgili sunumlar

Ortam: Sınıf

Yöntem/Teknik: Soru-cevap, anlatma.

Uygulama Süreci: Çalışma grubuna, hazırlanan sunumlar yoluyla 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda "Yetkinlikler" başlığı altında verilen "Dijital Yetkinlik" kavramına ilişkin bilgi verilerek günümüzdeki yeri ve önemi öğrencilerle tartışılır. Daha sonra dijital yetkinlik kavramı ile dijital ortamlarda yazı yazma ilişkilendirilir. Ardından dijital ortamlarda yazmanın önemi ve günlük hayatta kullanım alanları, dijital metin örnekleri üzerinden çalışma grubuna aktarılır. Ders sonunda konu özetlenir ve öğrencilerin soruları sınıf olarak tartışılarak cevaplanır.

4. Hafta Ders Planı

İçerik:

Dijital ortamlarda yazma çalışmaları yapılan uygulamalar.

Wordpress uygulamasına ilişkin bilgiler ve avantajları.

Çalışma grubuna Wordpress hesabı açılması.

Süre: 2 Ders Saati.

Kazanımlar:

Dijital ortamlarda yazma çalışmaları yapılan uygulamalar hakkında bilgi sahibi olur.

Wordpress uygulamasını ve avantajlarını öğrenir.

Araç-Gereçler:

Akıllı tahta.

Dizüstü bilgisayar.

Konuyla ilgili sunumlar

Ortam: Sınıf

Ek 10: Uygulama Süreci Haftalık Plan

Yöntem/Teknik: Soru-cevap, anlatma, gösterip yaptırma.

Uygulama Süreci: Çalışma grubuna dijital ortamlarda yazma çalışması yapılan çeşitli uygulamalara ilişkin bilgi verilir. Daha sonra Wordpress uygulamasına ilişkin ayrıntılı bilgi verilerek kullanım alanları, özellikleri ve dünyada çok fazla tercih edilme sebepleri üzerine durulur. Konuyla ilgili öğrencilerin soruları sınıf olarak tartışılarak yanıt bulunur. Son olarak her öğrencinin kişisel bilgisayarlarında Wordpress üyeliklerinin yapılması sağlanır.

5, 6 ve 7. Hafta Ders Planı

İçerik:

Wordpress uygulamasının menüleri

Wordpress araçlarının yazma sürecindeki fonksiyonları

Süre: 6 Ders Saati (3 ders saati sınıf ortamında ve 3 ders saati de Zoom uygulamasında)

Kazanımlar:

Wordpress uygulamasının menüleri hakkında bilgi sahibi olur.

Wordpress araçlarının yazma sürecindeki fonksiyonları.

Araç-Gereçler:

Akıllı tahta.

Dizüstü bilgisayar.

Ortam: Sınıf ve çevrim içi ortam (Zoom uygulaması)

Yöntem/Teknik: Soru-cevap, anlatma, gösterip yaptırma.

Uygulama Süreci: Çalışma grubuna Wordpress uygulamasının menü ve araçları hakkında 4 ders saati sınıf ortamında olmak üzere 2 ders saati de Zoom uygulaması üzerinden

8, 9, ve 10. Hafta Ders Planı

İçerik:

SEO (Arama Motoru Optimizasyonu) kavramı

Dijital metin oluşturma sürecinde SEO'nun etkisi

Dijital metinlerin nitelikleri ve içerdiği unsurlar

Dijital metin oluşturma sürecinde kullanılabilecek ücretli ve ücretsiz SEO araçları

Süre: 6 Ders Saati.

Kazanımlar:

SEO hakkında ve bileşenleri hakkında bilgi sahibi olur.

Dijital metin oluşturma sürecinde SEO'nun etkisini öğrenir.

Ek 10: Uygulama Süreci Haftalık Plan

Dijital metin oluşturma sürecinde kullanılabilecek ücretli ve ücretsiz SEO araçlarını öğrenir. Dijital metinlerin nitelikleri ve içerdiği unsurları kavrar.

Araç-Gereçler:

Akıllı tahta.

Dizüstü bilgisayar.

SEO Öğretim Kitapçığı

Ortam: Sınıf

Yöntem/Teknik: Soru-cevap, anlatma, gösterip yaptırma.

Uygulama Süreci: Çalışma grubuna dijital ortamlarda yazma çalışmaları yaparken dikkate alınması gereken SEO kavramı öğretilir. Bu öğretim süreci “SEO Öğretim Kitapçığı” vasıtasıyla bilgi verilerek Wordpress uygulaması üzerinden uygulama yapılır. Bunun yanı sıra dijital metin oluşturma sürecinde kullanılabilecek ücretli ve ücretsiz SEO araçlarının neler olduğuna yönelik bilgi verilir. Öğretim kitapçığında yer alan SEO temelli dijital metinlerin unsurlarının öğretimi yapılır.

11. Hafta Ders Planı

İçerik:

Dijital metin yazarının nitelikleri.

Süre: 2 Ders Saati.

Kazanımlar:

Dijital metin yazarının sahip olması gereken nitelikleri kavrar.

Araç-Gereçler:

Dizüstü bilgisayar.

Ortam: Zoom uygulaması

Yöntem/Teknik: Soru-cevap, anlatma.

Uygulama Süreci: Çalışma grubuna dijital metin yazarının sahip olması gereken nitelikler hakkında çevrim içi Zoom uygulaması üzerinden bilgi verilir. Bu niteliklerin dijital metin yazma sürecinin hangi aşamaları kullanılacağı ve dijital metinlere katkıları hakkında bilgilendirme yapılır.

Ek 10: Uygulama Süreci Haftalık Plan

12. Hafta Ders Planı

İçerik:

Haber kavramı

Haber kaynakları

Haber metninin temel Öğeleri

Haber türleri

Süre: 2 Ders Saati.

Kazanımlar:

Haber kavramı hakkında bilgi edinir.

Haber kaynaklarını öğrenir.

Haber metninin temel öğelerini öğrenir.

Haber türlerini öğrenir.

Araç-Gereçler:

SEO Temelli Dijital Metin Yazma Öğretim Kitapçığı

Dizüstü bilgisayar.

Ortam: Zoom uygulaması

Yöntem/Teknik: Soru-cevap, anlatma.

Uygulama Süreci: Çalışma grubuna haber kavramı, haber kaynakları, haber metninin temel öğeleri ve haber türleri hakkında çevrim içi Zoom uygulaması üzerinden bilgi verilir. Ayrıca konuyla ilgili öğrencilerin soruları sınıf olarak tartışılarak yanıt bulunur.

13. Hafta Ders Planı

İçerik:

Haber metninin yapısal unsurları

5N 1K

Haber başlığı

Dil, yazım ve noktalama uygunluğu

Süre: 2 Ders Saati.

Kazanımlar:

5N 1K kuralını haber metinlerinde kullanır.

Haber metnine uygun başlık yazar.

Haber metninde dil, yazım ve noktalama kurallarını uygular.

Araç-Gereçler: SEO Temelli Dijital Metin Yazma Öğretim Kitapçığı, Bilgisayar.

Ek 10: Uygulama Süreci Haftalık Plan

Ortam: Sınıf.

Yöntem/Teknik: Soru-cevap, anlatma, gösterip yaptırma, örnek olay.

Uygulama Süreci: Çalışma grubuna, 5N 1K kuralı, öğretim kitapçığındaki örnek metinler aracılığıyla öğretilir. Ardından öğretim kitapçığındaki alıştırmalar Wordpress ortamında yazılarak konu pekiştirilmeye çalışılır. Bunun yanı sıra çalışma grubuna haber metnine uygun başlık nasıl yazılacağı hakkında öğretim kitapçığı doğrultusunda öğretim yapılır. Örnek bir konu üzerinden uygulama yapılarak Wordpress ortamında başlık yazma alıştırmaları yapılır. Son olarak metnin önemli bileşenlerinden olan dil, yazım ve noktalama kurallarının uygunluğu konusunda örnek metinler üzerinden Wordpress ortamında etkinlikler yürütülür.

14. Hafta Ders Planı

İçerik:

Haber metninin yapısal unsurları

Haber giriş teknikleri

Süre: 2 Ders Saati. (1 ders saati sınıf ortamında ve 1 ders saati de Zoom uygulamasında)

Kazanımlar:

Haber giriş tekniklerini (özetleyici, alıntılı, sorulu, okur-izleyici adresli, genelleyici, ayrıntılı, öyküleyici ve zıtlık ifade eden) haber metinlerinde kullanır.

Araç-Gereçler:

SEO Temelli Dijital Metin Yazma Öğretim Kitapçığı

Dizüstü bilgisayar.

Ortam: Sınıf ve çevrim içi ortam (Zoom uygulaması)

Yöntem/Teknik: Soru-cevap, anlatma, gösterip yaptırma, örnek olay.

Uygulama Süreci: Çalışma grubuna özetleyici, alıntılı, sorulu, okur-izleyici adresli, genelleyici, ayrıntılı, öyküleyici ve zıtlık ifade eden haber giriş teknikleri öğretim kitapçığındaki örnek metinler aracılığıyla öğretilir. Ardından öğretim kitapçığındaki alıştırmalar Wordpress ortamında yazılarak haber giriş tekniklerinin kullanımı pekiştirilmeye çalışılır.

Ek 10: Uygulama Süreci Haftalık Plan

15. Hafta Ders Planı

İçerik:

Haber metninin yapısal unsurları

Haber yazma teknikleri

Süre: 2 Ders Saati.

Kazanımlar:

Haber yazma tekniklerini (ters piramit, dörtgen (kare), düz piramit, konuşma dili, kronolojik dizi) haber metinlerinde kullanır.

Araç-Gereçler:

SEO Temelli Dijital Metin Yazma Öğretim Kitapçığı

Dizüstü bilgisayar.

Ortam: Sınıf.

Yöntem/Teknik: Soru-cevap, anlatma, gösterip yaptırma, örnek olay.

Uygulama Süreci: Çalışma grubuna ters piramit, dörtgen (kare), düz piramit, konuşma dili, kronolojik dizi haber yazma teknikleri öğretim kitapçığındaki örnek metinler aracılığıyla öğretimi sağlanır. Ardından öğretim kitapçığındaki etkinlikler Wordpress ortamında yazılarak haber yazma tekniklerinin kullanımı pekiştirilmeye çalışılır.

16. Hafta Ders Planı

İçerik:

Dijital metin yazma çalışması

Yazma öncesi çalışmalar:

- Konuyu seçme ve sınırlandırma
- Konuyla ilgili araştırma yapma
- 5N 1K sorularını hazırlama
- Haber yazma tekniğini belirleme
- Haber giriş tekniğini belirleme
- SEO unsurlarını oluşturma

Süre: 2 Ders Saati

Kazanımlar:

Yazacağı konuyu seçer ve sınırlandırır.

Yazacağı konuyla ilgili araştırma yapar.

5N 1K sorularını hazırlar.

Haber yazma tekniğini belirler.

Ek 10: Uygulama Süreci Haftalık Plan

Haber giriş tekniğini belirler.

SEO unsurlarını oluşturur.

Araç-Gereçler:

SEO Temelli Dijital Metin Yazma Öğretim Kitapçığı

Dizüstü bilgisayar.

Ortam: Sınıf ve çevrim içi ortam (Zoom uygulaması)

Yöntem/Teknik: Soru-cevap, anlatma, gösterip yaptırma.

Uygulama Süreci: Çalışma grubundaki öğrencilere, dijital metin yazarlığı ve haber metni oluşturmaya yönelik aldıkları öğretimler doğrultusunda son test öncesi seçtikleri bir konu üzerine Wordpress ortamında dijital haber metni oluşturulması sağlanır. Bunun için süreç temelli yazma yöntemine uygun olarak ilk önce, yazma öncesinde yapılması gereken çalışmalar sırasıyla yapılır. Bu kapsamda öğrencilere yazma öncesinde yürütülecek çalışmalara yönelik 1 ders saatinde öğretim kitapçığı kullanılarak bilgi verilir. Bu öğretimin ardından öğrenciler ödevlendirilerek 2. derse kadar seçtikleri konuyla ilgili yazma öncesi çalışmalarını bitirmeleri istenir. Son olarak, 2.ders saati Zoom uygulaması üzerinden, öğrencilerin yazma öncesinde yaptıkları çalışmalar üzerinde durularak geribildirimlerde bulunulur. Bu şekilde yazma öncesi kısım tamamlanır.

17. Hafta Ders Planı

İçerik:

Dijital metin yazma çalışması

Yazma sırası çalışmalar:

- Giriş bölümü
- Gelişme bölümü
- Sonuç bölümü

Süre: 2 Ders Saati

Kazanımlar:

Dijital metnin giriş bölümünü oluşturur.

Dijital metnin gelişme bölümünü oluşturur.

Dijital metnin sonuç bölümünü oluşturur.

Araç-Gereçler:

SEO Temelli Dijital Metin Yazma Öğretim Kitapçığı

Dizüstü bilgisayar.

Ek 10: Uygulama Süreci Haftalık Plan

Ortam: Sınıf ve çevrim içi ortam (Zoom uygulaması)

Yöntem/Teknik: Soru-cevap, anlatma, gösterip yaptırma.

Uygulama Süreci: Çalışma grubundaki öğrencilere, dijital metin yazma sırasında yapılması gereken çalışmalara ilişkin öğretim kitapçığı doğrultusunda öğretim yapılır. Yüz yüze 1 ders saati verilen bu öğretim sürecinde, dijital metnin giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin yazımı üzerinde durulur. Bunun ardından öğrenciler ödevlendirilerek 2. derse kadar konuyla ilgili giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin bitirmeleri istenir. Son olarak, 2.ders saati Zoom uygulaması üzerinden yapılarak öğrencilerin yazılarının giriş, gelişme ve sonuç kısımları incelenerek geribildirimlerde bulunulur. Bu şekilde yazma sırasında yürütülmesi gereken çalışmalar tamamlanır.

18. Hafta Ders Planı

İçerik:

Dijital metin yazma çalışması

Yazma sonrası çalışmalar:

- Gözden geçirme
- Düzeltme
- Paylaşma

Süre: 2 Ders Saati

Kazanımlar:

Dijital haber metnini gözden geçirir.

Dijital haber metninde düzeltmeler yapar.

Dijital haber metnini Wordpress programında paylaşır.

Araç-Gereçler:

SEO Temelli Dijital Metin Yazma Öğretim Kitapçığı

Dizüstü bilgisayar.

Ortam: Sınıf ve çevrim içi ortam (Zoom uygulaması)

Yöntem/Teknik: Soru-cevap, anlatma, gösterip yaptırma.

Uygulama Süreci: Öğrencilere yazmış oldukları dijital metinlere yönelik öğretim kitapçığı doğrultusunda gözden geçirme, düzeltme ve paylaşma süreçlerinin nasıl yapılacağına ilişkin eğitim verilir. Bu eğitim süreci 1 ders saati olarak yüz yüze uygulanır. Ardından öğrenciler ödevlendirilerek 2. derse kadar konuyla ilgili yazma sonrası çalışmaları bitirmeleri istenir. 2.ders saatinde ise Zoom uygulaması üzerinden öğrencilerin gözden geçirme ve düzeltme

Ek 10: Uygulama Süreci Haftalık Plan

süreçleri incelenerek geribildirimlerde bulunulur. Son olarak öğrencilere yazmış oldukları dijital haber metinlerini Wordpress uygulamasında paylaşımları istenerek süreç tamamlanır.

19 ve 20. Hafta Ders Planı

İçerik:

Son test verisi oluşturmak için Wordpress ortamında haber metni yazma

Son test verilerinin toplanması için duyuşsal ölçekleri uygulama

Yürütülen çalışmalara ilişkin görüşme formunun doldurulması

Süre: 2 Ders Saati (Ölçeklerin ve görüşme formunun doldurulma süreci)

Dijital haber metni oluşturulması için 6 ders saati süre verilir.

Kazanımlar:

Dijital haber metinlerini yazar.

Ölçekleri ve görüşme formunu uygun biçimde doldurur.

Araç-Gereçler:

Ölçekler ve görüşme formları

Dizüstü bilgisayar

Ortam: Sınıf

Yöntem/Teknik: Soru-cevap, anlatma

Uygulama Süreci: Çalışma grubundan son test verilerini oluşturmak için seçtikleri bir konu üzerine Wordpress uygulamasını kullanarak 6 ders saati boyunca dijital metinler oluşturmaları sağlanır. Ancak bu sürenin 2 ders saati evde araştırma yapmak amacıyla verilir. Bunun yanı sıra 2 ders saati süresinde de öğrencilere *Yazma Kaygısı Ölçeği*, *Yazma Tutum Ölçeği* ve *Yazma Motivasyon Ölçeği* doldurtulur. Son olarak da çalışma grubundan Google Formlar aracılığıyla yapılandırılmış görüşme formu kullanarak uygulama süreciyle ilgili görüşler alınır.

Ek 11: Ölçek Madde Puan Ortalamaları

Deney Grubu Yazma Kaygısı Ölçeği ön test madde puan ortalamaları:

Alt boyutlar	Maddeler	X	Standart Sapma
Güdülenme	1. Sınıf ortamında yazma etkinliği yapacağım zaman paniğe kapılırım.	3,2500	,26615
	2. Yazma aktivitelerinin çok uzun olması beni rahatsız eder.	2,8750	,25617
	3. Yazma çalışması yapacağımız derslere girmekten çekinirim.	3,8125	,29182
	4. Düşüncelerimi yazı ile anlatmaktan kaçınırım.	4,0000	,27386
	5. Türkçe derslerinde yapılan yazma aktivitelerinin zor olduğunu düşünürüm.	3,4375	,20349
	6. Yazarken dikkatimi toplamakta zorlanırım.	3,6250	,28687
Yazının anlaşılması	7. Yazdıklarımı arkadaşlarımla güleceğini düşünürüm.	3,6875	,33812
	8. Yazdıklarımı sınıf ortamında okurken çok heyecanlanırım.	3,3750	,23936
	9. Yazdıklarımın beğenilmeyeceğini düşündüğüm için yazma etkinliklerinde gergin olurum.	3,8125	,27717
	10. Yazdıklarımın doğru anlaşılmayacağı düşüncesi beni kaygılandırır.	2,9375	,28090
	11. Yazdıklarımın arkadaşlarımla kıyaslanması beni kaygılandırır.	3,0000	,27386
Yazma Sürecinin Gerekliliklerini Karşılama	12. Yazma çalışmalarında yazmaya nereden/nasıl başlayacağıma karar veremem.	3,3750	,34004
	13. Kompozisyon yazarken yazımın giriş-gelişme-sonuç şeklinde kısıtlanması beni tedirgin eder.	3,5000	,28868
	14. Konu sınırlamasının olması yazamayacağım düşüncesini tetikler.	3,0000	,30277
	15. Yazma çalışmaları sınırlı zaman dilimiyle kısıtlandığında tedirgin olurum.	2,9375	,33502
	16. Noktalama ve imla kurallarını uygulamak yazarken beni zorlar.	3,5000	,30277

Ek 11: Ölçek Madde Puan Ortalamaları**Deney Grubu Yazma Kaygısı Ölçeği son test madde puan ortalamaları:**

Alt boyutlar	Maddeler	X	Standart Sapma
Güdülenme	1. Sınıf ortamında yazma etkinliği yapacağım zaman paniğe kapılırım.	2,8750	,22127
	2. Yazma aktivitelerinin çok uzun olması beni rahatsız eder.	2,4375	,18186
	3. Yazma çalışması yapacağımız derslere girmekten çekinirim.	2,8125	,22765
	4. Düşüncelerimi yazı ile anlatmaktan kaçınırım.	2,7500	,25000
	5. Türkçe derslerinde yapılan yazma aktivitelerinin zor olduğunu düşünürüm.	3,0625	,17002
	6. Yazarken dikkatimi toplamakta zorlanırım.	2,9375	,26566
Yazının anlaşılması	7. Yazdıklarımı arkadaşlarımla güleceğini düşünürüm.	2,9375	,30915
	8. Yazdıklarımı sınıf ortamında okurken çok heyecanlanırım.	3,0625	,23218
	9. Yazdıklarımın beğenilmeyeceğini düşündüğüm için yazma etkinliklerinde gergin olurum.	2,8750	,23936
	10. Yazdıklarımın doğru anlaşılmayacağı düşüncesi beni kaygılandırır.	2,7500	,25000
	11. Yazdıklarımın arkadaşlarımla kıyaslanması beni kaygılandırır.	2,8125	,24527
Yazma Sürecinin Gerekliliklerini Karşılama	12. Yazma çalışmalarında yazmaya nereden/nasıl başlayacağıma karar veremem.	2,8750	,28687
	13. Kompozisyon yazarken yazımın giriş-gelişme-sonuç şeklinde kısıtlanması beni tedirgin eder.	2,5625	,22302
	14. Konu sınırlamasının olması yazamayacağım düşüncesini tetikler.	2,6250	,23936
	15. Yazma çalışmaları sınırlı zaman dilimiyle kısıtlandığında tedirgin olurum.	2,8750	,32755
	16. Noktalama ve imla kurallarını uygulamak yazarken beni zorlar.	3,1875	,30576

Ek 11: Ölçek Madde Puan Ortalamaları**Deney Grubu Yazma Motivasyon Ölçeği ön test madde puan ortalamaları:**

Maddeler	X	Standart Sapma
Yazma sonucunda metin üretecek olmam içimde coşku uyandırır.	4,0000	,89443
Yazmak benim işimdir.	2,7500	1,23828
Yeni fikirler ortaya koymak için yazarım.	3,3750	1,14746
Metin yazarken kendimi enerjik hissederim.	3,0000	1,09545
İçimdeki ilgi beni yazmaya iter.	3,1875	1,37689
Başarılı bir yazar olma amacı taşıyırım.	2,7500	1,39044
Yazma hedefim doğrultusunda mücadele ederim.	3,1875	1,04682
Yazdığım metin beni doyuma ulaştırır.	3,5000	,89443
Grupla yazma sürecinde yazma coşkum arkadaşlarıma yansır.	3,1250	1,25831
Yazma becerilerimi geliştirmek için çabalarım.	3,5625	1,03078
Yazma konusunda yetenekli olduğumu düşünüyorum.	3,6875	,79320
En zor yazma görevlerini başarıyla tamamlarım.	3,1250	,95743
Yaratıcılığımı yazdığım metinlere yansıtırım.	4,1250	,80623

Ek 11: Ölçek Madde Puan Ortalamaları

Deney Grubu Yazma Motivasyon Ölçeği son test madde puan ortalamaları:

Maddeler	X	Standart Sapma
Yazma sonucunda metin üretecek olmam içimde coşku uyandırır.	3,8750	,71880
Yazmak benim işimdir.	3,8750	1,08781
Yeni fikirler ortaya koymak için yazarım.	3,8750	,88506
Metin yazarken kendimi enerjik hissedirim.	3,7500	,85635
İçimdeki ilgi beni yazmaya iter.	3,9375	,77190
Başarılı bir yazar olma amacı taşıyım.	3,8750	1,02470
Yazma hedefim doğrultusunda mücadele ederim.	4,0625	,92871
Yazdığım metin beni doyuma ulaştırır.	3,9375	1,18145
Grupla yazma sürecinde yazma coşkum arkadaşlarıma yansır.	3,1250	1,31022
Yazma becerilerimi geliştirmek için çabalarım.	3,9375	,92871
Yazma konusunda yetenekli olduğumu düşünüyorum.	3,9375	1,06262
En zor yazma görevlerini başarıyla tamamlarım.	3,7500	,77460
Yaratıcılığımı yazdığım metinlere yansıtırım.	4,1250	1,02470

Ek 11: Ölçek Madde Puan Ortalamaları**Deney Grubu Yazma Tutum Ölçeği ön test madde puan ortalamaları:**

Alt boyutlar	Maddeler	X	Standart Sapma
İlgi	1. Her gün düzenli olarak yazarım.	3,2500	1,06458
	2. Yazmak keyifli bir uğraştır.	2,8750	1,02470
	3. Yazmak beni mutlu eder.	3,8125	1,16726
	4. Her fırsatta yazmak isterim.	4,0000	1,09545
	5. Yazma etkinliklerine isteyerek katılırım.	3,4375	,81394
	6. Yazma ödevlerini severek yaparım.	3,6250	1,14746
	7. Yazmaya özel olarak vakit ayırmak gerekir.	3,6875	1,35247
	8. Farklı türlerde yazmaktan zevk duyarım.	3,3750	,95743
	9. Yazma becerimi geliştirmek için çalışmalar yaparım.	3,8125	1,10868
	10. Yazmak için çaba göstermek gerekir.	2,9375	1,12361
Algı	11. Yazmak iletişim yollarından biridir.	3,0000	1,09545
	12. Yazmak bugünü geleceğe taşımaktır.	3,3750	1,36015
	13. Yazdıklarım benim için değerlidir.	3,5000	1,15470
	14. Yazmak zor bir iştir.	3,0000	1,21106
	15. Yazma önemli bir beceridir.	2,9375	1,34009
	16. Yazdıklarım benim eserimdir.	3,5000	1,21106
Katkı	17. Yazmak düşünme becerimi geliştirir.	3,8750	1,20416
	18. Yazmak kişisel gelişimime katkı sağlar.	3,8125	,91059
	19. Yazmak beni özgürleştirir.	3,5000	,81650
	20. Yazmak beni rahatlatır.	3,3750	,88506
	21. Yazmak yeni şeyler üretmektir.	4,0000	,89443
	22. Yazarak duygularımı rahat ifade ederim.	3,8125	1,04682
	23. Yazma düşüncelerimi paylaşmamda bana kolaylık sağlar.	4,1250	1,02470

Ek 11: Ölçek Madde Puan Ortalamaları**Deney Grubu Yazma Tutum Ölçeği son test madde puan ortalamaları:**

Alt boyutlar	Maddeler	X	Standart Sapma
İlgi	1. Her gün düzenli olarak yazarım.	2,9375	1,28938
	2. Yazmak keyifli bir uğraştır.	4,0000	,89443
	3. Yazmak beni mutlu eder.	3,8750	,71880
	4. Her fırsatta yazmak isterim.	3,1250	,80623
	5. Yazma etkinliklerine isteyerek katılırım.	4,3750	,61914
	6. Yazma ödevlerini severek yaparım.	4,0000	,89443
	7. Yazmaya özel olarak vakit ayırmak gerekir.	4,3125	,87321
	8. Farklı türlerde yazmaktan zevk duyarım.	4,3125	,79320
	9. Yazma becerimi geliştirmek için çalışmalar yaparım.	3,9375	,85391
	10. Yazmak için çaba göstermek gerekir.	4,5625	,72744
Algı	11. Yazmak iletişim yollarından biridir.	4,5625	,81394
	12. Yazmak bugünü geleceğe taşımaktır.	4,3750	,88506
	13. Yazdıklarım benim için değerlidir.	4,3750	,88506
	14. Yazmak zor bir iştir.	3,0000	1,21106
	15. Yazma önemli bir beceridir.	4,6250	,61914
	16. Yazdıklarım benim eserimdir.	4,5000	,96609
Katkı	17. Yazmak düşünme becerimi geliştirir.	4,4375	,62915
	18. Yazmak kişisel gelişimime katkı sağlar.	4,5625	,62915
	19. Yazmak beni özgürleştirir.	3,9375	1,06262
	20. Yazmak beni rahatlatır.	3,5625	,96393
	21. Yazmak yeni şeyler üretmektir.	4,3750	,71880
	22. Yazarak duygularımı rahat ifade ederim.	4,1250	1,14746
	23. Yazma düşüncelerimi paylaşmamda bana kolaylık sağlar.	3,6875	1,19548

Ek 11: Ölçek Madde Puan Ortalamaları**Kontrol Grubu Yazma Kaygı Ölçeği ön test madde puan ortalamaları:**

Alt boyutlar	Maddeler	X	Standart Sapma
Güdülenme	1. Sınıf ortamında yazma etkinliği yapacağım zaman paniğe kapılırım.	3,2500	,93095
	2. Yazma aktivitelerinin çok uzun olması beni rahatsız eder.	3,5625	,81394
	3. Yazma çalışması yapacağımız derslere girmekten çekinirim.	3,5000	,81650
	4. Düşüncelerimi yazı ile anlatmaktan kaçınırım.	3,6875	,87321
	5. Türkçe derslerinde yapılan yazma aktivitelerinin zor olduğunu düşünürüm.	3,3750	1,02470
	6. Yazarken dikkatimi toplamakta zorlanırım.	3,0625	1,06262
Yazının anlaşılması	7. Yazdıklarımı arkadaşlarımın güleceğini düşünürüm.	3,2500	1,06458
	8. Yazdıklarımı sınıf ortamında okurken çok heyecanlanırım.	3,0625	1,28938
	9. Yazdıklarımın beğenilmeyeceğini düşündüğüm için yazma etkinliklerinde gergin olurum.	3,4375	1,20934
	10. Yazdıklarımın doğru anlaşılmayacağı düşüncesi beni kaygılandırır.	3,0000	,96609
	11. Yazdıklarımın arkadaşlarımla kıyaslanması beni kaygılandırır.	2,9375	1,12361
Yazma Sürecinin Gerekliklerini Karşılama	12. Yazma çalışmalarında yazmaya nereden/nasıl başlayacağıma karar veremem.	3,3125	1,13835
	13. Kompozisyon yazarken yazımın giriş-gelişme-sonuç şeklinde kısıtlanması beni tedirgin eder.	3,3125	1,53704
	14. Konu sınırlamasının olması yazamayacağım düşüncesini tetikler.	3,3750	,80623
	15. Yazma çalışmaları sınırlı zaman dilimiyle kısıtlandığında tedirgin olurum.	3,1250	1,14746
	16. Noktalama ve imla kurallarını uygulamak yazarken beni zorlar.	3,1250	,95743

Ek 11: Ölçek Madde Puan Ortalamaları**Kontrol Grubu Yazma Kaygı Ölçeği son test madde puan ortalamaları:**

Alt boyutlar	Maddeler	X	Standart Sapma
Güdülenme	1. Sınıf ortamında yazma etkinliği yapacağım zaman paniğe kapılırım.	3,1250	,71880
	2. Yazma aktivitelerinin çok uzun olması beni rahatsız eder.	3,5625	,81394
	3. Yazma çalışması yapacağımız derslere girmekten çekinirim.	3,4375	,72744
	4. Düşüncelerimi yazı ile anlatmaktan kaçınırım.	3,6250	,88506
	5. Türkçe derslerinde yapılan yazma aktivitelerinin zor olduğunu düşünürüm.	3,2500	,93095
	6. Yazarken dikkatimi toplamakta zorlanırım.	3,3750	,71880
Yazının anlaşılması	7. Yazdıklarımı arkadaşlarımdan güleceğini düşünürüm.	3,1250	,95743
	8. Yazdıklarımı sınıf ortamında okurken çok heyecanlanırım.	3,1250	1,14746
	9. Yazdıklarımın beğenilmeyeceğini düşündüğüm için yazma etkinliklerinde gergin olurum.	3,4375	1,09354
	10. Yazdıklarımın doğru anlaşılmayacağı düşüncesi beni kaygılandırır.	2,9375	,85391
	11. Yazdıklarımın arkadaşlarımla kıyaslanması beni kaygılandırır.	2,8750	1,02470
Yazma Sürecinin Gerekliklerini Karşılama	12. Yazma çalışmalarında yazmaya nereden/nasıl başlayacağıma karar veremem.	3,3125	1,01448
	13. Kompozisyon yazarken yazımın giriş-gelişme-sonuç şeklinde kısıtlanması beni tedirgin eder.	3,3750	,95743
	14. Konu sınırlamasının olması yazamayacağım düşüncesini tetikler.	3,3750	,80623
	15. Yazma çalışmaları sınırlı zaman dilimiyle kısıtlandığında tedirgin olurum.	3,1250	1,14746
	16. Noktalama ve imla kurallarını uygulamak yazarken beni zorlar.	3,1250	,95743

Ek 11: Ölçek Madde Puan Ortalamaları

Kontrol Grubu Yazma Motivasyon Ölçeği ön test madde puan ortalamaları:

Maddeler	X	Standart Sapma
Yazma sonucunda metin üretecek olmam içimde coşku uyandırır.	3,1875	,91059
Yazmak benim işimdir.	3,3125	1,13835
Yeni fikirler ortaya koymak için yazarım.	2,8125	1,22304
Metin yazarken kendimi enerjik hissedirim.	3,5625	1,36473
İçimdeki ilgi beni yazmaya iter.	3,1250	1,20416
Başarılı bir yazar olma amacı taşıyırım.	2,5625	1,20934
Yazma hedefim doğrultusunda mücadele ederim.	3,3125	1,30224
Yazdığım metin beni doyuma ulaştırır.	3,5000	1,03280
Grupla yazma sürecinde yazma coşkum arkadaşlarıma yansır.	2,7500	1,00000
Yazma becerilerimi geliştirmek için çabalarım.	3,7500	1,06458
Yazma konusunda yetenekli olduğumu düşünüyorum.	3,2500	1,00000
En zor yazma görevlerini başarıyla tamamlarım.	3,0625	,99791
Yaratıcılığımı yazdığım metinlere yansıtırım.	3,6250	1,31022

Ek 11: Ölçek Madde Puan Ortalamaları

Kontrol Grubu Yazma Motivasyon Ölçeği son test madde puan ortalamaları:

Maddeler	X	Standart Sapma
Yazma sonucunda metin üretecek olmam içimde coşku uyandırır.	3,2500	,68313
Yazmak benim işimdir.	3,1250	,50000
Yeni fikirler ortaya koymak için yazarım.	3,4375	,62915
Metin yazarken kendimi enerjik hissederim.	3,3125	,60208
İçimdeki ilgi beni yazmaya iter.	3,1250	,50000
Başarılı bir yazar olma amacı taşıyırım.	2,6875	,94648
Yazma hedefim doğrultusunda mücadele ederim.	3,5625	,72744
Yazdığım metin beni doyuma ulaştırır.	3,5000	1,03280
Grupla yazma sürecinde yazma coşkum arkadaşlarıma yansır.	3,6250	1,08781
Yazma becerilerimi geliştirmek için çabalarım.	3,6875	,94648
Yazma konusunda yetenekli olduğumu düşünüyorum.	3,1875	,75000
En zor yazma görevlerini başarıyla tamamlarım.	3,1250	,71880
Yaratıcılığımı yazdığım metinlere yansıtırım.	3,8125	,83417

Ek 11: Ölçek Madde Puan Ortalamaları**Kontrol Grubu Yazma Tutum Ölçeği ön test madde puan ortalamaları:**

Alt boyutlar	Maddeler	X	Standart Sapma
İlgi	1. Her gün düzenli olarak yazarım.	2,5000	1,09545
	2. Yazmak keyifli bir uğraştır.	4,0000	,89443
	3. Yazmak beni mutlu eder.	3,6250	1,08781
	4. Her fırsatta yazmak isterim.	2,8750	1,08781
	5. Yazma etkinliklerine isteyerek katılırım.	3,6250	1,08781
	6. Yazma ödevlerini severek yaparım.	3,6875	1,13835
	7. Yazmaya özel olarak vakit ayırmak gerekir.	3,3125	1,30224
	8. Farklı türlerde yazmaktan zevk duyarım.	3,3750	1,31022
	9. Yazma becerimi geliştirmek için çalışmalar yaparım.	3,4375	1,20934
	10. Yazmak için çaba göstermek gerekir.	4,3125	,79320
Algı	11. Yazmak iletişim yollarından biridir.	4,0625	,92871
	12. Yazmak bugünü geleceğe taşımaktır.	4,0000	1,09545
	13. Yazdıklarım benim için değerlidir.	3,8125	1,04682
	14. Yazmak zor bir iştir.	3,0000	1,21106
	15. Yazma önemli bir beceridir.	4,1250	,80623
	16. Yazdıklarım benim eserimdir.	4,3125	,87321
Katkı	17. Yazmak düşünme becerimi geliştirir.	4,1875	,75000
	18. Yazmak kişisel gelişimime katkı sağlar.	3,9375	,85391
	19. Yazmak beni özgürleştirir.	3,6875	1,01448
	20. Yazmak beni rahatlatır.	3,5000	,96609
	21. Yazmak yeni şeyler üretmektir.	4,0000	,73030
	22. Yazarak duygularımı rahat ifade ederim.	3,7500	1,00000
	23. Yazma düşüncelerimi paylaşmamda bana kolaylık sağlar.	3,6875	,94648

Ek 11: Ölçek Madde Puan Ortalamaları

Kontrol Grubu Yazma Tutum Ölçeği son test madde puan ortalamaları:

Alt boyutlar	Maddeler	X	Standart Sapma
İlgi	1. Her gün düzenli olarak yazarım.	2,5625	,62915
	2. Yazmak keyifli bir uğraştır.	3,8125	,65511
	3. Yazmak beni mutlu eder.	3,8125	,83417
	4. Her fırsatta yazmak isterim.	3,2500	,68313
	5. Yazma etkinliklerine isteyerek katılırım.	3,5000	,73030
	6. Yazma ödevlerini severek yaparım.	3,5625	,81394
	7. Yazmaya özel olarak vakit ayırmak gerekir.	3,6875	,94648
	8. Farklı türlerde yazmaktan zevk duyarım.	3,9375	,85391
	9. Yazma becerimi geliştirmek için çalışmalar yaparım.	3,5000	,63246
	10. Yazmak için çaba göstermek gerekir.	3,4375	1,26326
Algı	11. Yazmak iletişim yollarından biridir.	3,8750	1,02470
	12. Yazmak bugünü geleceğe taşımaktır.	4,0000	,89443
	13. Yazdıklarım benim için değerlidir.	4,1250	,88506
	14. Yazmak zor bir iştir.	3,0000	1,21106
	15. Yazma önemli bir beceridir.	3,6875	1,13835
	16. Yazdıklarım benim eserimdir.	3,6875	1,07819
Katkı	17. Yazmak düşünme becerimi geliştirir.	3,8750	1,20416
	18. Yazmak kişisel gelişimime katkı sağlar.	3,8125	,91059
	19. Yazmak beni özgürleştirir.	3,5000	,81650
	20. Yazmak beni rahatlatır.	3,3750	,88506
	21. Yazmak yeni şeyler üretmektir.	4,0000	,89443
	22. Yazarak duygularımı rahat ifade ederim.	3,8125	1,04682
	23. Yazma düşüncelerimi paylaşmamda bana kolaylık sağlar.	4,1250	1,02470

Ek 12: Deney Grubu Öğrencilerinin Ön Test–Son Test Yazma Formu Örnek Çalışmaları

D1 Kodlu Öğrenci Ön Test:

Yazma Formu Ekran Görüntüsü:

Bu Proje Sayesinde Enerjiyi Hasat edebileceğiz!

Uzayda kurulacak istasyonlar sayesinde “enerjiyi hasat edebileceğiz”

Interesting Engineering’in haberine göre Caltect adlı firma, ilk Uzay Güneş Enerjisi Test Aracını uzaya göndermek üzere çalışıyor. Bu proje güneş enerjisinin uzayda hasat edilmesi için yeni teknolojileri test edecek. Eğer projede başarılı olunursa şu anda Dünya’da üretilen enerjiden çok daha büyük ya da sınırsız enerji üretililecek.

SpaceX tarafından taşınacak Momentus Vigoride uzay aracının 2023 Ocak ayında uzaya gönderilmesi planlanıyor.

Bu projede çalışan bilim insanları 3 büyük zorlukla karşı karşıya. Panelleri güneşe göre konumlandırma, enerjinin Dünya’ya kablosuz iletimi ve panellerin enerji verimliliği.

D1 Kodlu Öğrenci Son Test:

Link: <https://in840.wordpress.com/2023/05/15/vucudumuz-duygularimize-nasil-tepki-verir/>

Sinemada Yeni Teknolojiler

2023 yılında artık her şey gibi sinema ve film teknolojileri de gelişti. Peki bunlar nasıl gelişmeler? Geçmişten günümüze filmlerde değişenler neler? Gelin bunları inceleyelim.

1. Sinemanın İcadı
2. IMAX (İmage Maximum)
3. ScreenX
4. Dolby Atmos
5. D-Box
6. 4DX
7. Kaynakça

Ek 12: Deney Grubu Öğrencilerinin Ön Test-Son Test Yazma Formu Örnek Çalışmaları

Sinemanın İcadı

Günümüzde bilinen **sinemanın** ilk kurucuları Augustus ve Louis Lumiere Kardeşler kabul edilir. Kardeşler 1895 senesinde ilk filmlerini çekerler ve 13 Şubat'ta sinemanın resmi olarak Fransa için patentini alırlar. Aralık 1895 tarihinde ise 120 kişilik bir salonda ilk sinema salonu halka açılarak gösterim yapılır. Çekilen ilk filmlerde herhangi bir kurgu ya da hikaye yoktur. Genelde belgesel ve röportajlar şeklindedir. Daha sonrasında sinemanın Avrupada da yaygınlaşmasıyla zamanla sinema sanat dalları arasında önemli bir yere sahip oldu. Günümüzde ise sinema hayal edemeyeceğimiz boyutlara ulaştı. İnsanlara daha gerçekçi ve eğlenceli deneyimler sunmak için yeni teknolojiler açığa çıktı.

IMAX (İmage Maximum)

IMAX (Image Maximum) yüksek boyutta ve netlikte görüntü kapasitesine sahip olan bir film gösterim sistemidir. IMAX'ı diğer sinema sistemlerinden ayıran en belirgin özelliği normal sinema perdesinden %110 daha büyük olmasıdır. Bu devasa ekranın sebebi ise filmi perdeden taşıyarak odağı tek bir noktaya kilitlemek yerine perdeye yayarak filmin içindeymiş gibi hissettirmektir. Normal bir film karesi 35 mm formatındayken, IMAX filmleri 70 mm'dir. IMAX filmleri 22 metre genişliğinde ve 16 metre yüksekliğinde olan dev ekrana, bugüne kadar yapılmış en güçlü 15 bin watt'lık projeksiyon lambasıyla yansıtmaktadır. Bu ışık Ay'dan bile görülebilecek kadar güçlüdür. Ayrıca omni-max olarak isimlendirilen bir IMAX türünde görüntü, balıkgözü mercekler yardımıyla küre biçimindeki perdeye yansıtılarak yatay ekseninde 180 derecelik bir görüntü sağlar.

Tabi ki böyle bir sistemin dezavantajları da vardır. Örneğin IMAX kamerası yaklaşık bir insan

ağırlığındadır bu da filmlerin çekimini zorlaştırıyor. Ayrıca film standartları normal sinema filmlerine göre 5 kat daha pahalıdır ve 1 dakikalık film çekimleri için binlerce dolar harcanıyor. Bu nedenle **IMAX** filmlerinde hataya yer olmadığından filmler genelde belgeseller ve doğa çekimlerinde kullanılır.

ScreenX

Dünyanın ilk ve tek çok perdeli sinema sistemi ScreenX Güney Kore'de CJ CGV sinema zinciri tarafından 2012 yılında geliştirilmiştir. Bu teknoloji ile izleyiciler, ana ekranın sağ ve sol tarafına eklenen ekranlar sayesinde filmi, 270 derecelik açıyla izleyebiliyor. Ortadan iki yandaki duvarlara devam eden 3 büyük ekranı dünyada sadece ScreenX'e özel. Bu sistemle kendinizi filmin içindeymiş gibi hissedebilirsiniz. **ScreenX** teknolojisini ilk kullanan film olan yarım saatlik **The X** adlı kısa filmidir. Ülkemizde 26 Mayıs 2017 tarihinden itibaren İstanbul'da yer alan bir teknolojidir.

Ek 12: Deney Grubu Öğrencilerinin Ön Test–Son Test Yazma Formu Örnek Çalışmaları

Dolby Atmos

Dolby Atmos; izleyiciye, dinleyiciye, oyuncuya 360 derece ses deneyimi sunan bir teknolojidir. Klasik hoparlörlerde olduğu gibi birkaç kanal üzerinden ses vermez. Onlarca hoparlörlerle ya da ses kanalı sayesinde en gerçekçi ses deneyimini sunar. Dolby Atmos sayesinde izlediğiniz filmdeki seken bir mermi sesini, oynadığınız oyunda karakterin adım seslerini veya dinlediğiniz müzikte bateristin zile vurma sesini hemen yanınızda yaşıyor olmanız gibi hissedebilirsiniz. Bu inanılmaz ses sistemi sinema salonlarında izleyicinin önüne, arkasına, sağına, soluna konumlanan ve sayısı 400'e varan hoparlörler yerleştirilerek gördüklerinizi ve duyduklarınızı yaşıyor olmanız gibi hissetmenizi sağlar. İlk olarak sinema salonlarında kullanılan bu sistem artık evlerinizdeki televizyonlarda, bilgisayarlarda hatta cep telefonlarında bile kullanılabilir. Fakat bu deneyimin en iyi olması için kullanılan cihazın Dolby Atmos ses sistemine uygun olması gerekir.

Dolby Atmos ses teknolojisinin izleyiciye sunduğu ses deneyimi aslında tamamen bir manipülasyon. İnsan beyni çok farklı çalışan bir yapıdır. Fakat bir kere çözdüğünüz zaman onu ekranda gördüğünüz şeyin yanında olduğuna inandırabilirsiniz. Dolby Atmos ses teknolojisi, insan kulağının tepeden gelen seslere verdiği doğal spektral ipuçlarını simüle ediyor. Böylece filmi yaşıyor olmanız gibi hissetmemizi sağlıyor.

D-Box

D-Box koltukları Kanadalı bir şirket olan, D-Box Technologies şirketi tarafından üretilen hareketli ve titreşimli koltuklardır. Bu sistem filmdeki sahnelere, seslere ve aksiyonlara göre hareket edip titreşerek izleyiciye daha gerçekçi bir deneyim sunmayı amaçlar. Dünya çapında çokça kullanılan D-Box'un farklı modelleri ve kullanım şekilleri de vardır sinemadan sinemaya değişiklik gösterebilir. İzlediğiniz filmlerde maximum gerçekliği seviyorsanız kesinlikle denemeniz gereken bir tür. Sistem ses ile senkronize olarak hareket ettiği için aksiyon ve korku filmleri için birebir uygun olacaktır. Ayrıca bunların dışında D-Box koltukları oerçekten çok rahat

adeta bir masaj koltuğu gibi. Fakat D-Box şimdilerde yerini 4Dx koltuklara bırakıyor.

4Dx

4DX, Güney Koreli sinema zinciri CJ CGV'nin bir yan kuruluşu olan CJ 4DPLEX tarafından geliştirilen bir 4D film formatıdır. Bu format hareketli koltukların yanı sıra filmdeki sahneleri rüzgar, su, ışık, kokular gibi detaylarla destekler. Sinemada izlediğiniz filmde adeta karakterle yan yana gibi hissedersiniz. Rüzgar esen bir sahnede salona hava akımı sağlanır ve rüzgarı hissedersiniz ya da su fırlatıldığında yüzünüze gerçekten su fışkırtılır. 4DX teknolojisi şimdiye dek İngiltere, İsviçre ve Macaristan gibi birçok Avrupalı ülke tarafından başarıyla kullanıldı. Türkiye'ye ise ilk kez 2015 yılında geldi. Sinemada mısır yiyip içecek içmeyi seviyorsanız bu sistem çok ta size göre değil gibi görünüyor.

Kaynakça

<https://www.webtekno.com/imax-nedir-sinema-farklari-h91893.html>

<https://www.webtekno.com/dolby-atmos-nedir-ne-ise-yarar-h97952.html>

<https://tr.wikipedia.org/wiki/4DX#:~:text=4DX%2C%20G%C3%BCney%20Koreli%20sinema%20zinciri,%C3%A7e%C5%9Fitli%20pratik%20efektlerle%20zenginle%C5%9Ftilmesini%20sa%C4%9Flar.>

https://tr.wikipedia.org/w/index.php?title=CJ_CGV&action=edit&redlink=1

<http://blog.ikizoglu.com/tag/screenx/>

<https://www.paribucineverse.com/teknolojiler/d-box>

Bir Cevap Yazın

Yorum Yapın...

Cevapla

Posta Gönderileri

Gözden Geçir

Görünüm

Yardım

 Ne yapmak istediğinizi söyleyin

A

Aa

Ek 12: Deney Grubu Öğrencilerinin Ön Test-Son Test Yazma Formu Örnek Çalışmaları

D2 Kodlu Öğrenci Son Test:

Link: <https://teknolopedya.wordpress.com/2023/05/12/zeldanin-yeni-oyunu-cikti-the-legend-of-zeldatears-of-the-kingdom/>

D3 Kodlu Öğrenci Ön Test:

TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI ÇAĞIMIZI ELE Mİ GEÇİRİYOR?

Teknoloji bağımlılığı, günümüzde birçok kişinin başına gelen telefon , bilgisayar , tablet gibi dijital aygıtların kontrolsüz ve aşırı kullanımıyla oluşan bir bağımlılık türüdür

TELEFONLAR FİZİKSEL RAHATSIZLIKLARA YOL AÇIYOR

28 ülkenin katıldığı araştırma sonuçlarına göre Türkiye telefondan dolayı fiziksel acı çekmede 1. sırada. Türklerin yüzde 26'sı telefon bağımlılığı yüzünden baş ve parmak ağrısı çekmekte. Ayrıca sosyal medyanın aşırı kullanımıyla boyun ve sırt ağrıları da artış göstermekte.

GENÇLERDE TELEFON BAĞIMLILIĞI ARTIYOO

Yeşilay Genel Müdürü Savaş Yılmaz , Türkiye'de gençlerin yaklaşık yüzde 20'sinin teknoloji bağımlılığı altında olduğu ve bu oranın diğer bağımsızlıklardan çok daha yüksek olduğunu belirtti.

Doktorlar bağımlılığın önüne geçilmesi noktasında boş zamanların doldurulması için gençlerin sanat ve sporla ilgilenmesini öneriyor

 Yorum Girin

D3 Kodlu Öğrenci Son Test:

Link: [Google Play'de En Çok İndirilen ve Kazanan Oyunlar – aytekingame \(wordpress.com\)](https://aytekingame.wordpress.com/google-play-de-en-çok-indirilen-ve-kazanan-oyunlar/)

D4 Kodlu Öğrenci Ön Test:

ÜNLÜ YAZAR ASLI ARSLANIN YENİ KİTAPIMI ÇIKIYORR ??

Bildiğiniz üzere Aslı Arslan'ın basılmış 5 kitabı vardır bunlar

Sokak Nöbetçileri 1 ve 2, Emare - Maske ve Emare -pusula şimdi ise genç yazarımız

Emare-sarmaşık kitabının çıktığını söyledi.

Kitabın kapağından önce biraz genç ve güzel yazarımız hakkında bilgi

Edinelimmi?

ASLI ARSLAN KİMDİR?

Aslı Arslan 15 Ocak 1998 yılında Mervinde dünyaya

gelmıştır. Güzel yazarımız Küçük Rüya'dan beri

Rüyalarla maraşıyor...

ASLI ARSLAN NE MEZUNUDUR?

Genç yazarımız Mervinde'de güzel bir eğitime

girmiştir. Mervinde'de okumaktadır. Mervinde'de

okumaktadır...

 Yorum

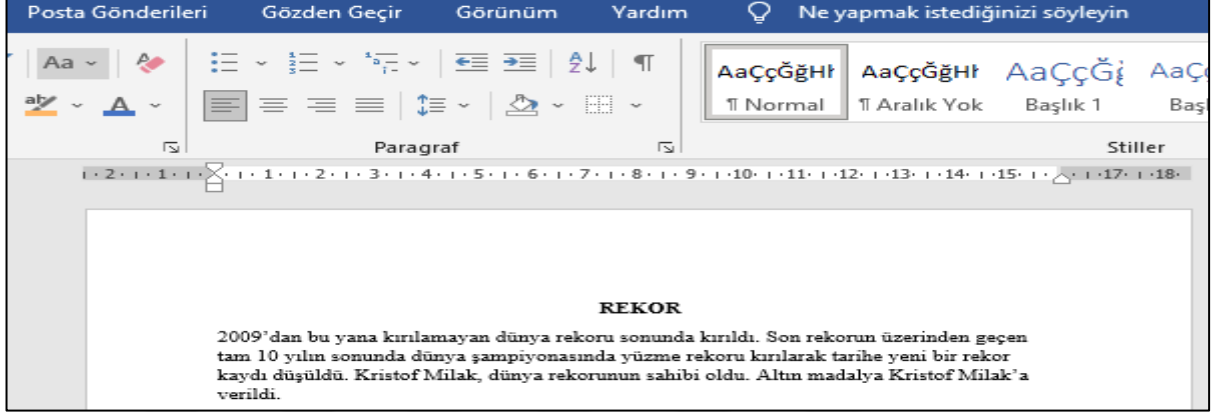

Ek 12: Deney Grubu Öğrencilerinin Ön Test–Son Test Yazma Formu Örnek Çalışmaları

D4 Kodlu Öğrenci Son Test:

Link: <https://elfahssn.wordpress.com/2023/05/15/ingilizce-ogrenmek-icin-en-iyi-yontemler/#ingilizce-ogrenmenin-en-kolay-yollari>

D5 Kodlu Öğrenci Ön Test:

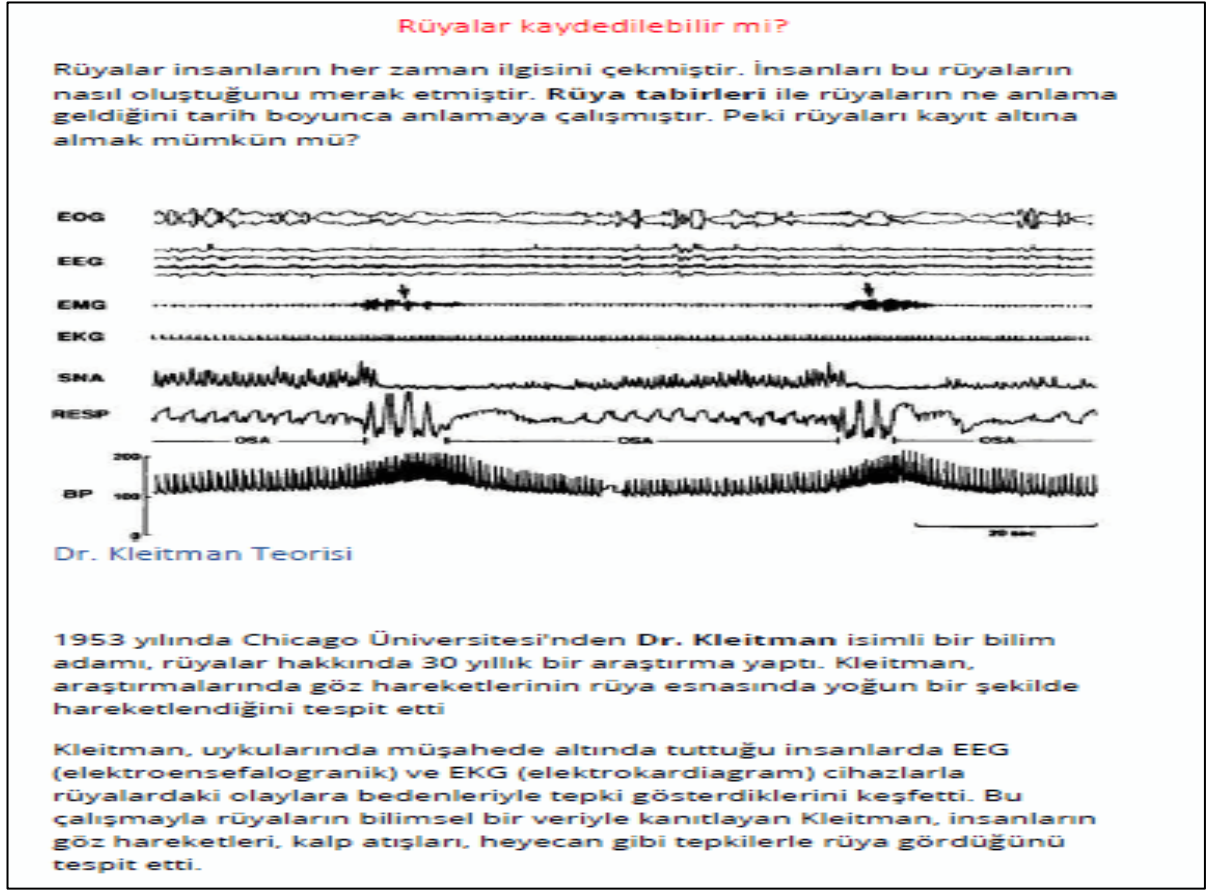

D5 Kodlu Öğrenci Son Test:

Link: <https://drnydotblog.wordpress.com/2023/05/17/madde-bagimliligi/>

Ek 13: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön ve Son Test Yazma Formu Örnek Çalışmaları

K1 Kodlu Öğrenci Ön Test:

K1 Kodlu Öğrenci Son Test:

Link: <https://rabiayazici.wordpress.com/2023/06/08/kisisel-swot-analizi/>

Ek 13: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön ve Son Test Yazma Formu Örnek Çalışmaları

K2 Kodlu Öğrenci Ön Test:

Kurutma Makinesi

Kurutma makinesi ,hem zamandan tasarruf etmemizi hemde çamaşırlarımızın daha temiz bir şekilde kurumalarını sağlıyor.Kurutma makinesi,çamaşır bulaşık veya buzdolabı gibi makineler her evde olması zorunlu bir ihtiyaç haline gelmiştir.Teknoloji sayesinde çamaşırlarımız daha temiz bir şekilde kuruyor.Isı pompalı kurutma makinesi de bu yeniliklerden biridir.Kurutma makinesi çamaşırların daha az zamanda kurumalarını sağlar

 Yorum Girin

K2 Kodlu Öğrenci Son Test:

17.05.2023 21:57

İnsan Ne İle Yaşar? Üzerine Değerlendirme – Site Title

 SITE TITLE

İnsan Ne İle Yaşar? Üzerine Değerlendirme

May 17th, 2023

Lev Tolstoy:

Lev Tolstoy 9 Eylül 1828’de Rusya’nın Tula şehrindeki Yasnaya Polyana adlı bir konakta doğdu . Voltaire ve Jean-Jacques Rousseau’yu okumuş, bu iki yazarın kuvvetli etkisinde kalmıştı. Tolstoy hayatı boyunca hayatı anlamaya çalışmış ve kendi düşüncelerini , insanlara aşılamaaya çalıştığı mesajları kitaplara dönüştürmüştür . Yanı sıra din , ahlak , sanat , edebiyat , sosyal ve siyasi düşünceleri üzerine de eserler yazmıştır . En bilinir eserleri olarak ; Savaş ve Barış , Hacı Murat , Anna Karenina , Diriliş , Erik ağacı ve İnsan Ne ile Yaşar? gösterilebilir .

Ek 13: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön ve Son Test Yazma Formu Örnek Çalışmaları

K3 Kodlu Öğrenci Ön Test:

Su Kirliliği

Su Kirliliği Nedir?

Su kirliliği;göl,nehir,okyanus,deniz ve yeraltı suları gibi su bandıran havzalarda görülen kirliliğe verilen genel addır.Her çeşit su kirliliği,kirliliğin bulunduğu havzanın çevresinde veya içinde yaşayan tüm canlılara zarar verdiği gibi çeşitli türlerin ve biyolojik toplulukların yok olmasına ortam hazırlar.Su kirliliği,içinde zararlı bileşenler barındıran atık suların,yeterli arıtım işleminden geçirilmeksizin havzalara boşayılmasıyla meydana gelir.

➤ Su Kirliliğinin Sonuçları;

- Ekolojik dengenin bozulmasına sebep olabilir.
- Bulaşıcı ve ölümcül hastalıklara neden olabilir.
- Suda yaşayan canlıların ölmesine yol açabilir.
- Tatlı su kaynaklarının tükenmesine neden olabilir.

➤ Doğal nedenleri;

Doğal yoldan oluşan su kirliliğinin nedenleri arasında yanardağlar,aşırı alg üremesi rüzgarlar ve depremler yer almaktadır.Bunların dışında su kirliliği sınıflandırmalarında farklı ölçütler ve farklı kirlilik çeşitleri bulunmaktadır.

Ek 13: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön ve Son Test Yazma Formu Örnek

K3 Kodlu Öğrenci Son Test:

Türklerde Göçebelik

Türklerin yüzyıllar boyunca göçebeliği ve yerleşikliği bir arada sürdürdükleri görülmektedir. Başka bir deyişle; bir bölgede yerleşik yaşamın gereklerini yerine getirmiş Türkler olduğu gibi, aynı anda, başka bir bölgede göçebe yaşam tarzını sürdüren Türklere rastlamak mümkündür. Kendi içinde zengin bir kültürel birikimi barındıran göçebelik, özelde Orta Asya genelinde ise dünya medeniyetinin ilerlemesinde en az yerleşikler kadar önemli bir rol oynamıştır.

Türkler asker ve idareci olarak yerleşik düzene geçilmesi taraftarı olmamışlardır. Göçerlikten yerleşik hayata geçilmesinin siyasi egemenliklerinin ve hatta varlıklarının sonu olacağı fikrine sahiptiler. Ayrıca şehirleşmeyi tembelik olarak algılamışlardır. 11. yüzyılda göçebe Oğuzlar şehirli Yıtkı yani tembel olarak nitelendirmektedirler.

Kaynakça
https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Dosya:Saami_Family_1900.jpg
<https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Göçebelik>
https://atif.sobiad.com/index.jsp?modul=makale-detay&Alan=sosyal&Id=AV_KN87noDuH9Br_bkQm

K4 Kodlu Öğrenci Ön Test:

Teknolojinin önemi

Teknoloji son derece önemli bir bilimdir. Teknoloji olmasaydı günümüzde sahip olduğumuz gibi rahat bir yaşama sahip olamazdık. Gelişen teknoloji sayesinde hastalıkları daha kolay tedavi edebiliyor, merak ettiğimiz bilgileri daha hızlı ve kolay bir şekilde elde edebiliyoruz. Yine teknoloji sayesinde yüzlerce adamın yapamayacağı zor bir işi bir makine veya cihaz sayesinde anında yapabiliyoruz. Uzak diyarları kısa sürede gezabiliyor ve eğlence ihtiyacımızı bazı teknolojik aletler sayesinde giderebiliyoruz. Teknoloji sayesinde dünyayı bırakın, uzay hakkında bile bilgi sahibi olabiliyor ve uzayla ilgili tüm gizemleri çözebiliyoruz. Teknolojiyi doğru şekilde kullanırsak bizim için çok büyük faydaları vardır. Ancak onu faydalı işler için değil de zararlı işler için kullanırsak tehlikeli ve zararlı olabilir. Teknoloji Başta belirtelim ki teknolojinin gayesi insanlara çok daha kolay ve rahat bir yaşam imkanı sunmaktır. Nitekim bunda da fazlasıyla başarılı olmuştur. Teknolojinin olmadığı dönemlerde yapılması günler, bazen yıllar alan işler, günümüzde dakikalar veya saatler içinde yapılabilmektedir. Bu da teknolojinin ne kadar faydalı olduğunu net bir şekilde göstermektedir.

Ek 13: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön ve Son Test Yazma Formu Örnek

K4 Kodlu Öğrenci Son Test:

Çevre Kirliliği

Çevre kirliliği, doğanın insan eliyle bozulması, hava, su ve toprağa yoğun bir şekilde karışması ve çevredeki canlı ve cansız varlıklar olumsuz yönde etkilemesine denir. Şimdi gelelim çevre kirliliğine neden olan örneklere;

1 numaralı örneğimiz fabrika atıkları, bu atıklar yüzünden milyonlarca balık telef oluyor

2. örneğimiz ise araçların egzoz dumanı , dumanlar havaya karışıp birçok hayvan neslinin sonlanmasına yol açıyor.

3. insanların ormana atıkları çöpler, zararsız gözükken küçük çöpler yüzünden bu zamana kadar binlerce orman yangınlarının oluşmasına neden oluyor

4 bilinçsizce kullanılan doğal kaynakların doğal afetlere neden olması

5 evlerde oluşan kızartma yağlarını diğer atık yağlardan ayrı olarak biriktirmeli ve belediyenin atık yağ toplama sistemine verilmelidir

Peki biz bu çevre kirliliğine nasıl son verebiliriz? Daha az ağaç kesip yeşil alanları artırarak orman tahribatını önlemeliyiz , pikniklerden sonra çöplerimizi kesinlikle doğaya atmamalı , kağıt , cam , plastik gibi atıkların geri dönüşümünü sağlamalıyız.

Daha çok Dünya'mızın kirlenmemesi için çevremizi temiz tutmamız gerekir.

Yorum Girin

K5 Kodlu Öğrenci Ön Test:

Enerji kaynakları

- Ülkemizde petrol ve doğal gaz kaynaklar azdır ve bunun içinde doğalgazı dışarıdan temin ederiz.
- Doğalgazın ithal edilmesinde en büyük neden , **elektrik enerjisini elde etmektir.** Bunun yanında **taş kömür ve petrol** de ithalat yoluyla elde ettiğimiz doğal kaynaklardır.
- Gördüğünüz gibi ülkemizde her çeşit doğal kaynak vardır.
- **Ülkemizde en fazla madenler ve tarımcılık çok fazladır.**
- **Ülkemizde en az Enerji kaynakları vardır ama yurt dışından temin ederiz.**

K5 Kodlu Öğrenci Son Test:

28 A A

Metin Yönlü Metni Hizala SmartArt'a Dönüştür

Paragraf

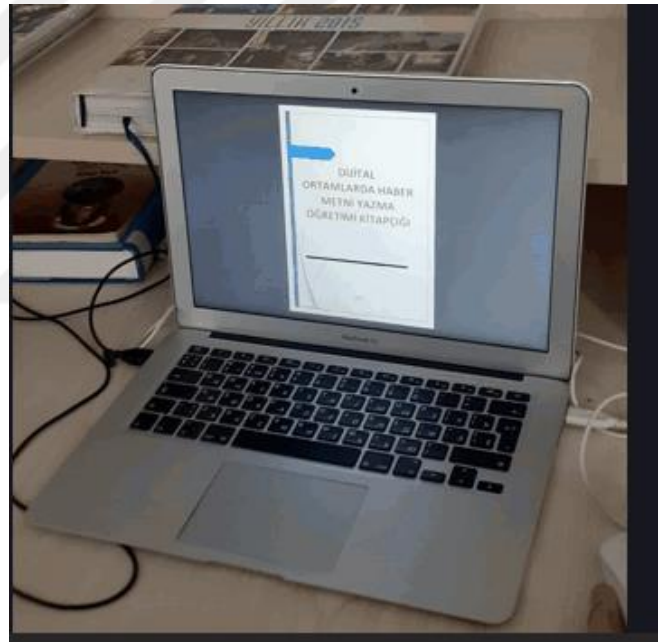
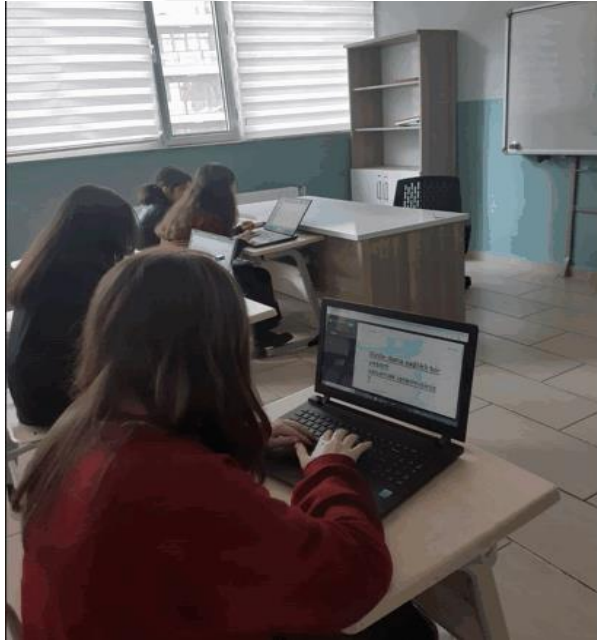
Verleştir Hızlı Stiller Çizim

Şekil Dolgusu Şekil Ana Hat Şekil Efektleri

İklim Değişikliği hayvanları Tehlikeye Atıyor

- Küresel ısınma sebebi ile iklimler değişiyor. Mevsim dengelerinin bozulması, aşırı kuraklık, buzulların erimesi, deniz ve okyanus sularında oksijen seviyesinin azalması ve daha birçok etken hayvanların yaşam alanlarını yok ediyor. Bazı türler yok olurken, geride kalanların dengesi altüst oluyor. Canlıların yaşamını sürdürebilmeleri için insanlara ihtiyacı olmaz ama insanın yaşamını sürdürebilmesi için bütün canlılara ihtiyacı vardır.

Ek 14: Uygulama Süreci Öğrenci Resimleri

DİJİTAL ORTAMLARDA HABER METNİ YAZMA EĞİTİM KİTAPÇIĞI

İÇİNDEKİLER

1.BÖLÜM

Haber Metinlerinin Kavramsal Boyutu

- Haber Nedir?
- Haber Kaynakları Nelerdir?
- Haber Metninin Temel Öğeleri Nelerdir?
- Haber Türleri

2.BÖLÜM

Haber Metinlerinin Yapısal Unsurları

- 5N 1K Kuralı
- Haber Başlığı
- Dil, Yazım ve Noktalama Uygunluğu
- Haber Giriş Teknikleri
- Haber Yazma Teknikleri

3.BÖLÜM

Haber Metni Yazma Süreci

- Yazma Öncesi
- Yazma Sırası
- Yazma Sonrası

4.BÖLÜM

Haber Metni Yazma Etkinlikleri

BİRİNCİ BÖLÜM

HABER METİNLERİNİN KAVRAMSAL BOYUTU

- Haber Nedir?
- Haber Kaynakları Nelerdir?
- Haber Metninin Temel Öğeleri Nelerdir?
- Haber Türleri

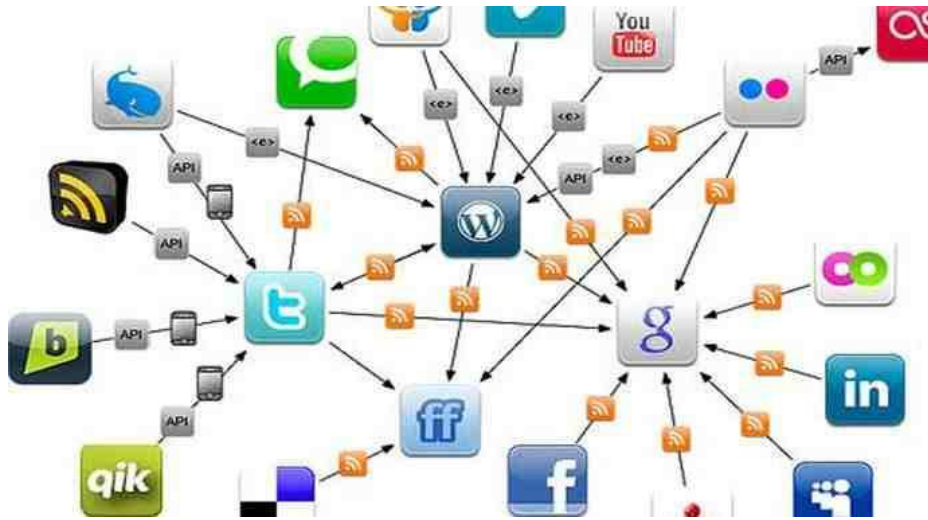

HABER

Haber, henüz gerçekleşmiş (ya da ilk kez ortaya çıkartılan) bir olayın olabildiğince nesnel ve gerçeğe uygun bir biçimde aktarılmasıdır. İnsanları ilgilendiren, bilgilendiren ve gerektiğinde harekete geçirebilen her türlü olaya haber denir (Tayfur, 2018).

İngilizce north (kuzey), east (doğu), west (batı) ve south (güney) kelimelerinin baş harflerinden meydana geldiği bilinen “news” haber kelimesi, “her yönde meydana gelen olaylar” olarak da tanımlanmaktadır (Uyguç ve Genç, 1998).

“Toplumda çok sayıda kişiyi ilgilendiren, etkileyen, doğruluğundan kuşku duyulmayan herhangi bir olayın, düşüncenin ya da görüşün halkın anlayabileceği biçimde ve zamanında verilmesi”, “vaktinde verilen, toplumda çok sayıda kişiyi ilgilendiren ve etkileyen, bu kişilerin anlayabileceği herhangi bir olay, fikir ve kanaattir”, “yeni olmuş olayın ilk duyurusudur”, “toplumu ilgilendiren olay, fikir ve kanıların, iyi ve doğru bir şekilde, yayın araçlarıyla topluma aktarılmasıdır.” (Girgin, 2005, s.3).

Haberin Kaynakları

Haber kaynakları; çoğunlukla haberi oluşturan gerçeklere dayalı verileri açıklayan ya da belgeleri veren kişi ve kurumlardır. Bu kaynaklar, toplum içinde yaşayan sıradan insanlardan, tanınmış ve güç/yetki sahibi olanlara kadar haberin konu edildiği olaya göre çeşitlilik gösterebilmektedir.

❖ Birinci El Haber Kaynakları:

İç haber kaynakları şöyle sıralanabilir: Kitle iletişim aracının kendi istihbarat kadroları, bölge muhabirleri, haber başına ücret alan kaşeli muhabirler, haber ajanslarının bültenleri, diğer kitle iletişim araçlarının yayınları, basın toplantıları, kurum ve kuruluşların basın bültenleri, özel haber kaynakları (Tayfur, 2018).

❖ İkinci El Haber Kaynakları:

Gazete haber merkezinin dış haber kaynakları da şunlardır: Ulusal ajans bültenleri, yabancı ajans bültenleri, yabancı gazete, dergi, TV, radyo, internet yayınları, ülkede çıkan yabancı dilde yayınlar, yurt dışı büro ve muhabirlerin geçtiği haberler, yabancı ülke temsilciliklerinin basın bültenleri, uluslararası kuruluşların haber bültenleri, yabancı özel kuruluşların bültenleri, ülkeye gelen yabancı konuklar, Dışişleri Bakanlığı sözcüsünün basın toplantıları, çeşitli kuruluşlardan postayla gelen bültenler, tanıtım broşürleri, mesleki dergi ve gazeteler (Girgin, 2005, s.21).

HABER METNİNİN TEMEL ÖĞELERİ

Haber metnin birçok temel ögesi bulunmaktadır. Bunların en önemlileri aşağıda belirtilmiştir:

1. Doğruluk

Haberin farklı kaynaklardan sorgulanması gerekir. Aksi takdirde okuyucuyu yanıltır. Doğru haber titiz bir araştırmanın ürünüdür. Haberin doğru olması haberde verilen bilgilerin doğru olması anlamına gelir. Yani yalan ya da yanlış bilgi haberde yer almamalıdır.

2. Nesnellik

Nesnellik, kişisel görüşleri haber metnine yansıtmamayı ifade eder. Haberde nesnelliğin sağlanması için olay ya da durumla ilgili tarafların görüşlerine yer verilmelidir. Nesnellik, habercinin haber kaynağına, olaya ya da duruma mesafeli yaklaşmasıyla sağlanır. Haberci, haberin içinde rol almamalıdır, haberin parçası hâline gelmemelidir (Tayfur, 2018; MEB, 2013; Girgin, 2005).

3. Anlamlılık

Açıklık: Metnin anlamının kolay ve anlaşılır olması demektir. İfadeler kesin ve net olmalıdır. Yalın ifadeler kullanılmalıdır. Eğer yazdığınız bir cümleden, herkes aynı anlamı çıkarmıyorsa metin açık değildir. Cümleler fazla uzun olmamalı, devrik cümle kullanılmamalıdır. Noktalama işaretlerinin doğru yerde kullanılması açıklık ve anlaşılabilirliği sağlamak açısından çok önemlidir.

Sadelik: Eğer okuyucu “Acaba ne anlatıyor? Ne demek istedi?” gibi yazılan cümlelere takılıp kalıyorsa haberden ilgisini keser. Haberi hemen algılayabilmesi için sadelik çok önemlidir. Cümlelerde süsten, gösterişten

uzak durulmalı; metin ayrıntıya boğulmamalıdır. Bu nedenle sözcükleri özenle seçip belli bir mantık çerçevesinde sıralamak önemlidir.

Anlaşılabilirlik: Halkın fazla kullanmadığı sözcükler seçilmemelidir. Özellikle de halkın eğitim seviyesi de dikkate alınarak anlaşılması kolay ifadeler kullanılmalıdır (MEB, 2013).

4. Tutarlılık

Metni oluşturan verilerin mantıklı bir bütün oluşturmaları gerekir. Cümlelerin birbiriyle çelişmemesi için birbiriyle bağlantılı olması ve belirli bir anlam bütünlüğü içermesi gerekir. Bunun için cümleler dil bilgisi kuralları açısından uygun olmalıdır. Ancak habere konu olan olay ya da durumun kendisi tutarlılık içermiyorsa doğal olarak bu durum haber metnine de yansır (MEB, 2013).

5. Hızlılık

Habercilikte geçerli olan “Haberi doğru al, öncelikle ver.” ilkesidir. Çok sayıda yazılı ve görsel medya organının bulunduğu günümüzde, hızlılık ilkesinin ne derece önemli olduğu ortadadır. İnternet haberciliği ve diğer teknolojik gelişmeler bu yarışa daha da hızlandırmıştır (MEB, 2013).

6. İnanılabilirlik

Haberde inanılabilirliği, bilginin bir kaynağa dayanmasını gerektirir. Kaynağın statüsü, unvanı vb. inanılabilirliği desteklemektedir. İnanılabilirliği sağlayan iki unsur vardır:

Uzmanlık: Kaynağın konuyla ilgili yetkinliği, bilgisinin yeterli olup olmaması anlamına gelir. Eğer kaynak gerçekten konunun uzmanıysa okuyucuya ve izleyiciye aktarılan bilgi daha çabuk kabul görmektedir. Cümlelerin içeriği kaynağa bağlı olarak farklı algılanır.

Güvenilirlik: Okuyucu veya izleyicinin, kaynağın, mesajını kişisel bir çıkar amacıyla söylemediğini kabul etmesi önemlidir. Bunun dışında güvenilirliğin diğer bir boyutu da kaynağın daha önce kamuoyunu yanlış yönlendirecek bilgiler verip vermemesidir. Bu da o kaynağın diğer haberlerde de inanılabilirliğini ve güvenilirliğini zedeleyen faktörlerden biridir.

7.Güncellik

Haber yapılacak olayın güncel olması gerekir. Güncelliğini yitiren olaylar okuyan kişilerin ilgisini çekmez ve gündem oluşturmaz.

8. İlginçlik

Haber kişilerin ilgi alanlarını kapsamalıdır. Günümüzde kişilerin ilgi alanları; kişi, yakınlık, duygu, gelişme, çatışma, gerilim, heyecan romantizm gibi olguları içermektedir. Haber ilgi çekmek için bu özelliklerden birini veya birkaçını taşımalıdır. İlginçlikten amaç, sıradanlıktan kurtulma, olağandışı eylem ya da söylemler arayışıdır (Tayfur, 2018, s.17).

HABER TÜRLERİ

Polisiye- Adliye Haberler

Polis-adliye haberleri herkes tarafından yakın ilgi gören bir haber türü olması nedeniyle, yayın kuruluşlarının gündemi en yoğun servisleridir. En dinamik, şaşırtan, ilgi çeken haberler, bu uzmanlık dalının imzasını taşımaktadır. Cinayetler, suikastlar, kaçakçılıklar, taciz ya da tecavüzler, hırsızlıklar, yolsuzluklar, usulsüzlükler, intiharlar, kazalar, gasplar, protesto eylemleri, haksızlıklar, rüşvetler, soygunlar gibi polisin müdahalesini ve hukukun devreye girmesini gerektiren her tür olay polis-adliye haberciliğinin ilgi ve çalışma alanı içine girmektedir (Vural, 2013, s.73).

Örnek:

Ağabeyini öldürüp katilin bulunması için röportaj verdi! İşte cezası

Yargıtay tarafından aldığı müebbet hapis cezası kararının bozulması nedeniyle Kayseri Adliyesi 1. Ağır Ceza Mahkemesinde tekrar görülen davaya maktul Cemal Uzun'un eşi, annesi, kardeşleri çocukları, sanık Nuri Uzun ve sanık avukatları mahkeme salonunda hazır bulundu. Maktul Cemal Uzun'un kızı A.H. ifadesinde "Benim kapalı alanlarda kalma fobim var. Bu hastalığımın dolay 7 yıl sonra beni emniyetten tekrar ifadeye çağırdıklarında cinayeti Amcam Cemal U.'nun işlediğini söyledim. Ama amcam suçsuzdur. Amcamın beraatini istiyorum" dedi. Sanık Nuri Uzun'un eşi ise ifadesinde; "Asıl suçlular dışarıda gezerken eşim cezaevinde. Sanık olarak yargılanıyor" diyerek eşinin beraat etmesini istedi. Sanık Nuri U. ise savunmasında cinayeti kendisinin işlemediğini ve suçsuz olduğunu söyleyerek beraatini istedi. Mahkeme heyeti yapılan yargılama sonucunda Sanık Nuri Uzun'a 'ağabeyini kasten öldürmekten' 15 yıl 10 ay hapsine kararı verdi.

Hürriyet.com, Ocak 19, 2023.

Kültür, Sanat ve Cemiyet (Magazin) Haberleri

Ülke içinde ve dünyada yapılan kültür, sanat, vakıf, dernek, evlenmeler, boşanmalar, törenler vb. ilgili faaliyetleri konu alan haberlerdir. Örnek olarak; arkeoloji, tarih, sinema, plastik sanatlar, tiyatro, müzik, edebiyat gibi yaygın dünyasındaki gelişmelerdir (Tayfur, 2018, s.75).

Örnek:

Devlet Tiyatroları'nın 2022-2023 sezonu ekim ayında başlıyor

Türkiye'nin en büyük kültür ve sanat kurumu Devlet Tiyatroları, 1 Ekim Cumartesi itibarıyla perdelerini açıyor. Birbirinden farklı oyunlarla yeni sezonda da 7'den 70'e herkesi kültür ve sanatla buluşturuyor.

Devlet Tiyatroları birden çok ilde ve farklı salonlarda, birbirinden renkli oyunlarla izleyiciyle buluşacak.

Ekim ayında 82 oyunla perdelerini açacak Devlet Tiyatroları'nda 6'sı yerli 16'sı yabancı olmak üzere, 22 oyunun da prömiyeri yapılacaktır.

Türkiye'nin birçok ilinde perdelerini açacak Devlet Tiyatroları, İstanbul'da 7 farklı mekânda tiyatro severleri bekliyor. Ekim ayı boyunca İstanbul'da sahne alacak oyunlar şu şekilde sıralanıyor:

Tek Başıma, Bir Peri Masalı Radyum Kızları, Tamamen Doluyuz, Kontrabas, Yedi Kadın, 80 Günde Devr-i Alem, Don Kişot'un Yeni Maceraları, Josef Bieder'in Yıldızlarının Parladığı An (Aksesuar), Hırçın Kız, Bir Picasso, Bir Nefes Dede Korkut, Her Şey Yolundaymış Gibi, Karmakarışık, Maçın Adamı.

1 Ekim itibarıyla sahnelenecek bu oyunlar, 30 Ekim'e kadar, Süreyya

Operası Sahnesi, AKM, Mecidiyeköy Devlet Tiyatrosu, Üsküdar Devlet Tiyatrosu, Garibaldi Salonu, Zeytinburnu Sahnesi ve Kozyatağı Sahnesi'nde izlenebilecek.

Ankara'da 1 Ekim itibariyle sahne alacak oyunlarsa şöyle;

Altın Kız, Aşık Veysel, İzafiyet, Sefiller, Godot'yu Beklerken, Gölge Ustası, Meraklısı için Öyle Bir Hikâye, Periferi, Binbir Gece Masalları, Hayal Dükkânı, Yaş Günü Partisi, Alyoşa, Pinokyo, Seneye Bugün, Dr. Jekyll ile Bay Hyde, Holden'in Külkedileri, Can Ateşinde Kanatlar, Vahşi Ateş ve İzci Kuşlar, Kanlı Nigâr, Yunus Diye, Sersemler Evi.

Bu oyunlar 1-23 Ekim tarihleri arasında, CSO Oda, Roma Hamamı, Cüneyt Gökçer Sahnesi, Şinasi Sahnesi, Küçük Tiyatro, Akün Sahnesi, Altındağ Tiyatrosu, İrfan Şahinbaş Sahnesi, Stüdyo Sahne, Oda Tiyatrosu ve Pursaklar DT Sahnesi'nde izlenebilecek.

Diğer illerde sahnelenecek oyunlar ve oyunlara ilişkin detaylı bilgiler, Devlet Tiyatroları'nın web sitesinde yer alıyor.

Devlet Tiyatroları yeni sezonunu 'Kültür Yolu Festivalleri' ile taçlandırıyor

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından düzenlenen 'Kültür Yolu Festivalleri' İstanbul ve Ankara'da yeniden sanatseverlerle buluşuyor.

7'den 70'e herkesi bir araya getirerek kültür ve sanatla buluşturmayı amaçlayan festivaller, Devlet Tiyatroları'nın perdelerini açtığı gün başlıyor. Yeni sezonunu kültür ve sanat festivalleriyle taçlandıran Devlet Tiyatroları, 1-23 Ekim tarihlerinde birbirinden güzel oyunlarla sanatseverlerin ruhunu besleyecek.

trt.com, 30.09.2022

Spor Haberleri

Çeşitli spor dallarıyla ilgili gelişmelerin sunulduğu haber türüdür.

Örnek:

BİDEV, Avrupa Birliği ile basketbol projesine başlıyor

BİDEV tarafından hazırlanan proje, herhangi bir nedenden ötürü spor yapma hakları konusunda kısıtlı imkânlarla sahip olan gençlerin, spor alanında kurulacak kamu-sivil toplum iş birliği ile basketbola yönlendirilerek güçlendirilmelerini, Avrupa genelindeki aktif spor paydaşlarının dikkatlerinin bu

amaç doğrultusunda sektörler arası yakınlaşmaya ve iş birliğine çekilmesini hedefliyor.

Üç ülkede Basketbol İçin Destek ve Eğitim Vakfı (BİDEV)'in yönetimiyle yapılacak çalışma neticesinde üç ülkede saha uygulamalarında test edilecek ve sonrasında Avrupa genelinde paylaşılabilecek.

Proje kapsamında üç ülkede de gençlerin spora yönlendirmeleri konusunda önlerine çıkan engellerin çözümü için çaba harcanacak, düzenlenecek turnuvalar ve konferanslarla gelişimler takip edilerek, karar mercilerine raporlar ve öneriler sunulacak.

Fanatik.com, 18.01.2023.

Kaza ve Yangın Haberleri

Kaza, yangın, tahribat, can ve mal kaybıyla ilgili olayları içeren haberlerdir.

Örnek:

Şili'de orman yangınları: Can kaybı 22 oldu

Şili'nin orta ve güney kesimlerinde etkili olan orman yangınlarında yaşamını yitirenlerin sayısı 22'ye yükseldi.

Şili İçişleri Bakanı Carolina Toha, yaptığı açıklamada, ölü sayısının sürekli değiştiğini belirterek, "Şu anda hayatını kaybeden 22 kişi için çok zor bir durum, acı bir bilançoyla karşı karşıyayız." ifadesini kullandı. Yerel basında çıkan haberlerde, hastanelerde tedavisi süren 16 kişinin durumunun kritik olduğu bildirildi.

Şiddetli yangınlardan en çok Nuble, Biobio ve La Araucania bölgelerinin etkilendiği kaydedildi. Ulusal Acil Durum ilan edilen bölgelerde, karadan ve havadan yoğun müdahalelere rağmen yangınların devam ettiği bilgisi paylaşıldı. Şili Tarım Bakanı Esteban Valenzuela, yaptığı açıklamada, orman yangınlarına müdahale etmekle görevli bir yangın söndürme helikopterinin düştüğünü bildirdi.

45 bin hektardan fazla alan kül oldu

La Araucania, Biobio ve Nuble'de 50'den fazla orman yangınının sürdüğü

ve şu ana kadar 45 bini aşkın hektar alanın kül olduğu kaydedildi. Yangının yerleşim alanlarını tehdit etmesi nedeniyle binlerce kişi tahliye edilirken, yüzden fazla evin ise tamamen yandığı aktarıldı.

Hava sıcaklığı 40 derecelere çıktı

Ülkenin orta ve güney kesiminde devam eden şiddetli yangınlarda **ordu** mensuplarının da söndürme çalışmalarına destek verdiği belirtildi. Yoğun sıcak hava dalgasının etkisini gösterdiği güney bölgelerde hava sıcaklığı 40 derecelere çıktı. Cumhurbaşkanı Gabriel Boric'in Patagonya'daki tatilini iptal ederek felaketin yaşandığı bölgeye gideceği bildirilmişti. Boric, orta ve güney bölgelerinde acil durum ilan edildiğini açıklamıştı.

trt.com, 05.02.2023

Siyaset Haberleri

Ulusal ve uluslararası ölçekteki siyaset, politika, meclis gündemi gibi konuları içeren haberlerdir.

Örnek:

Seçim erkene alınıyor! İşte öne çıkan tarih...

Daha önce seçimi “birazcık öne çekeceklerini” açıklayan Cumhurbaşkanı Erdoğan, tarih işaretini de hafta sonu Muğla’nın Fethiye ilçesinde halka seslenirken verdi. Merhum Başbakan Adnan Menderes liderliğindeki Demokrat Parti’nin CHP’nin tek parti dönemini sona erdirdiği 14 Mayıs 1950 seçimine gönderme yapan Erdoğan, “2023 seçimlerinde iradenize, oyunuza, sandığınıza sıkı sahip çıkmanızı istiyorum. Rahmetli Menderes’in 14 Mayıs 1950’de ‘Yeter söz milletindir’ diyerek açtığı yolu, 2023’te ‘Yeter söz de karar da milletindir’ diyerek menziline beraber ulaştıracamız” diye konuştu.

Posta.com, Ocak 18, 2023

Ekonomi Haberleri

Modern dünyada, insanın olduğu her yerde para, paranın olduğu her yerde de ekonomi haberi vardır. Pazardaki yumurtadan, onu yumurtlayan tavuğun yediği yemin fiyatına; dünyanın 1 numaralı ekonomisi ABD'nin ekonomik büyümesinin yavaşlamasından, bu yavaşlama nedeniyle ihracatı hız kesen Çin'e; Nijerya'daki âsilerin petrol üretimini engellemesinden, bu nedenle Türkiye'de benzine zam yapılmasına kadar her şey ekonomi haberidir (Vural, 2013, s.43).

Örnek:

EYT' de ilk maaşın hesaplara yatacağı tarih belli oldu

Emeklilikte Yaşa Takılanlar (EYT) konusunda milyonların gözü artık Meclis'e çevrildi. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açıkladığı EYT düzenlemesini içeren kanun teklifinin, Meclis Başkanlığı'na sunulması bekleniyor.

"KANUN TEKLİFİYLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR SÜRÜYOR"

Konuyla ilgili son açıklama AK Parti Grup Başkanvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'ndan geldi. Akbaşoğlu, bakanlığın teknik çalışmayı tamamlamasının ardından düzenlemenin kanun teklifi haline getirilmesine yönelik çalışmaların devam ettiğini söyledi.

"DÜZENLEMİYİ ÖNÜMÜZDEKİ HAFTA MECLİS'E SUNACAĞIZ"

"Bu bir süreç. Sözleşmelilere kadro düzenlemesinden sonra EYT düzenlemesini muhtemelen önümüzdeki hafta Meclis'e sunacağız" diyen Akbaşoğlu, Meclis Genel Kurulu takvimine işaret ederek net bir tarih vermedi. Akbaşoğlu, "Mart ayında EYT 'li kardeşlerimiz maaşlarını alacak" diye konuştu.

EYT'DE YAŞ SINIRI OLMAYACAK

2 milyon 250 bin kişinin yararlanacağı EYT konusunda herhangi bir yaş sınırı uygulanmayacak. EYT'lilerin kıdem tazminatı noktasında işverenlere Kredi Garanti Fonu'ndan (KGF) destek verilecek.

5 PUAN SGK DESTEK PRİMİ İNDİRİMİ YAPILACAK

EYT' den dolayı ayrılan, kıdem tazminatı alan ama işine devam etmek isteyen işçiye özel 5 puan SGK destek primi indirimi yapılacak.

BAŞVURU E-DEVLETEN YAPILACAK

EYT ile ilgili henüz yasalaşma süreci gerçekleşmediği için şu an yapılan müracaatlar geçerli olmayacak. Yasal süreç tamamlandıktan sonra başvurular, e-Devlet üzerinden SGK' ya yapılacak.

Haberler.com, Ocak 17, 2023

Sağlık Haberleri

İnsan ve hayvan sağlığını ilgilendiren tüm konuları kapsar. Örneğin; beslenme, tedavi yöntemleri, yeni tip hastalıklar, zararlı alışkanlıklar, ilaç etkileri vb. Bu konular olumlu ya da olumsuz olabilir.

Örnek:

Kemoterapi sürecinde yeni umut 'deri altı' yöntemi

Yeni bir araştırmaya göre kanser tedavisinde kemoterapi sürecini kolaylaştırmak için "deri altı enjeksiyonu" yöntemi üzerinde duruluyor.

Kanser tedavisi bugün çoğunlukla hastaya damar yoluyla kemoterapi verilmesine dayanıyor. Bu yöntem hasta üzerinde yorucu yan etkilere yol açarak hastanede yatışı gerektiriyor.

Amerikan Kimya Derneği Dergisi'nde (Journal of the American Chemical Society) salı günü yayımlanan bir araştırma, mevcut kemoterapi sürecinin basitleştirilmesine ilişkin önemli yenilikler sunuyor.

Hayvanlar üzerinde yapılan deneylerle desteklenen araştırma, kemoterapinin kanser hastalarına damar yolu yerine deri altı enjeksiyonuyla uygulanma ihtimaline ilişkin umut vadeden sonuçlar ortaya koydu.

Deri altı enjeksiyonu yöntemi hasta için damar yoluna göre çok daha rahat olsa da bugün çoğunlukla uygulanması mümkün görünmüyor. Bunun nedeni kemoterapinin içerdiği etken

maddelerin son derece saldırgan ve deri altında birikme yapma eğiliminde olması. Toksik maddeler deri altında birikerek doku ölümlerine neden olabiliyor.

Öte yandan araştırmacılar bu sorunun üstesinden gelmek için yeni bir yaklaşım geliştirdi. Kemoterapide sıklıkla kullanılan çözünürlüğü düşük agresif etken madde Paklitakseli suyla yüksek çekime sahip bir polimerle birleştiren araştırmacılar, kansere karşı bir çözünür elde etmeyi başardı. Böylece maddelerin uygulandığı bölgede toksik etki göstermeden deri altındaki dokudan kan dolaşımına hızla geçebilmesi sağlandı.

Çalışmanın baş araştırmacısı, Fransa Ulusal Bilimsel Araştırma Merkezi Araştırma Direktörü Julien Nicolas, "Kemoterapi kalifiye personel, hastaneye yatış gibi lojistik kısıtlamaları var ve maliyeti yüksek. Bu yeni yaklaşımın başlıca faydası kemoterapiyi kolaylaştırması olacak. Hasta belki de evinde kemoterapi alabilecek. Bu da hastanın konforunu artıracak." şeklinde konuşuyor.

Hayvanlı deneylerde umut vadeden sonuçlar elde eden çalışmanın, insanlar üzerindeki etkisini de kanıtlaması gerekiyor. Araştırmacılar konuya eğilmek için Imescia isimli bir start-up kurdu ve 2024 yılında klinik deneylere başlamayı planlıyor.

euronews.com, 04.10.2022

Karmaşık Haberler

Bu haberlerin daha iyi oluşturulması için uzmanlaşma zorunludur. Bu haberler, objektiflik kriteri göz önünde tutularak ayrıntı, uğraş ve araştırmayı gerektirmektedir. Eğitimden, deniz, uzay ve bilime kadar uzanan, genelde inceleme ve araştırmaya dayalı haberlerini de içerir.

Örnek: Aşağıdaki örnekte bilimsel verilerle desteklenmiş bir araştırma haberi görülmektedir.

Felaket kapıda: Dünya 9 yıl içinde küresel ısınma eşiğini geçebilir

Birleşmiş Milletler (BM) tarafından yayınlanan yeni bir rapor, karbon emisyonlarının çok hızlı bir şekilde artmaya devam ettiğini gösterdi. Rapora göre, emisyonlar bu kadar yüksek kalırsa, dünya 9 yıl içinde 1,5 derecelik önemli bir sıcaklık artış eşiğini yüzde 50 oranında aşma riskiyle karşı karşıya bulunuyor.

Dünyada küresel olarak ortalama sıcaklıklar şu anda sanayi öncesi seviyelerin 1,1 derece üzerinde bulunuyor ve bu artış şimdiden büyük iklim felaketlerine neden oldu. Birleşmiş Milletler 'in (BM) Küresel Karbon Projesi

(GCP) tarafından yayınlanan yeni bir rapor, gelecek 9 yıl içinde küresel sıcaklıklardaki artışın yüzde 50 ihtimal ile 1,5 dereceyi aşabileceğini gösterdi.

COP27'DE AÇIKLANDI

70'den fazla bilim insanı tarafından hazırlanan GCP raporu, ülkelerin iklim değişikliği müzakerelerinin ortasında olduğu Mısır'ın Şarm El-Şeyh tatil beldesindeki BM iklim zirvesi COP27'de açıklandı. Raporda küresel sıcaklıklardaki artışın 1,5 dereceyi aşmasının dünyada neden olacağı yıkım ise şu maddelerle özetlendi;

-10 milyondan fazla insan yükselen deniz seviyelerine karşı evlerini kaybedecek.

-Temiz içme suyuna erişemeyen ya da nadiren erişen insanların sayısı yüzde 50 artacak.

-Mercan resiflerinin yaklaşık yüzde 99'u kaybolacak.

Diğer taraftan, geçen yıl İskoçya'nın başkenti Glasgow'da yapılan COP26 iklim zirvesinde, ülkelerden Mısır'a gelmeden önce daha iddialı hedefler hazırlamaları istendi. Ancak sadece 29'u yeni planlarla ortaya çıktı. Climate Action Tracker adlı kuruluştan farklı bir araştırmacı grubu ise bu yeni taahhütlerle bile, dünyadaki ortalama sıcaklık artışının 2100 yılına kadar sanayi öncesi seviyelerin 2,7 derece üzerine çıkacağını tahmin etti.

PARİS İKLİM ANLAŞMASI HAKKINDA

Paris İklim Anlaşması, Kyoto Protokolü'nün 2020'de sona ermesi nedeniyle 2015'te kabul edildi. Türkiye anlaşmayı 22 Nisan 2016'da New York'ta imzaladı. Anlaşmaya göre, küresel sıcaklık artışı yüzyıl sonuna kadar 2 derecenin altında tutulacak, mümkünse 1,5 dereceye kadar düşürülecek. Dünya genelinde karbon salınımı 2030'a kadar yüzde 50 azaltılacak, 2050'ye kadar sıfıra indirilecek.

NTV.com, Kasım 11, 2022

İKİNCİ BÖLÜM

HABER METİNLERİNİN YAPISAL UNSURLARI

- 5N 1K Kuralı
- Haber Başlığı
- Dil, Yazım ve Noktalama Uygunluğu
- Haber Yazma Teknikleri
- Haber Giriş Teknikleri

5N 1K KURALI

5N 1K sorgulama tekniği, bilgi toplarken ve bir konuyu araştırırken kullanabilecek bir çerçevedir. Günümüzde gazetecilik, habercilik ve eğitim alanında sıklıkla kullanılmaktadır. Her haberin bir başlığı, bir girişi ve bunu izleyen bir gövde bölümü vardır. Haberin girişinde şu altı sorunun cevabı bulunmalıdır: Ne? Nerede? Ne zaman? Nasıl? Neden (Niçin) Kim? (5N+1K).

1. Ne?

Habere kaynak olan olayın ne olduğunu bildirir. “Habere konu olan durumu, olayı niteler. Eylem (olay) haberlerinde (patlama, sel, yangın vb.) “ne olduğunun” yanıtını arar. Konuşma ağırlıklı haberlerde ise birbirine karşıt davranış ve tutum içindeki kişilerin ne dediğinin yanıtı aranır” (Aslan, 2009, s. 70).

Örnek: AFAD, Kahramanmaraş'ın Pazarcık ilçesinde saat 04.17'de, 7,4 büyüklüğünde deprem meydana geldiğini bildirdi. AFAD, saat 04.26'da merkez üssü Gaziantep'in Nurdağı ilçesi olan 6,4 büyüklüğünde bir deprem daha meydana geldiğini açıkladı.

haberturk.com, Şubat 6, 2023

Soru: Ne meydana geldi?

Cevap: Deprem

Etkinlik:

Ülke nüfusu, 1960'ların başında Komünist yönetimin tarımda kolektifleştirme hamlesine giriştiği dönemde yaşanan kuraklık ve kıtlık yıllarından bu yana ilk kez azaldı. O dönemde 30 milyon kişinin yaşamını yitirmesi 1960 ve 1961 yıllarında ülke nüfusunun azalmasına yol açmıştı.

Cevap.....
.....
.....

2. Nerede?

Haberle ilgili olay, kişi ya da kurumların nerede olduklarının yanıtını veren bu soru, mekâna ait bilgiyi ortaya koyar.

Örnek: Sarıyer’de sahil kenarında 4 arkadaş fotoğraf çekinirken ayağı kayan Recep Solmaz denize düştü. İhbar üzerine olay yerine gelen Sahil Güvenlik ve polis ekiplerinin arama çalışmaları sürerken sağlık ekipleri hazırda bekliyor.

milliyet.com, Şubat 6, 2023

Soru: Nerede meydana geldi?

Cevap: Sarıyer’de sahil kenarında

Etkinlik:

Denizli’de doktorlar bir hastanın akciğerinden bezelye tanesi çıkardı. Bezelye cerrahi operasyonla akciğerden alınırken, 69 yaşındaki hasta ameliyatın ardından taburcu edildi.

Cevap.....
.....

3. Ne Zaman?

Haberle ilgili olay veya durumun meydana geldiği zaman hakkında bilgi verir.

Örnek: Fenerbahçe, Spor Toto Süper Lig’in 23. haftasında Konyaspor ile karşılaşacak. Ülker Stadı’nda oynanacak ve saat 20.00’de başlayacak müsabakayı hakem Atilla Karaoğlu yönetecek.

aa.com, Şubat 6, 2023

Soru: Ne zaman oynanacak?

Cevap: Saat 20.00’de

Etkinlik:

Sabah saat 04.17 civarında 7.4 büyüklüğünde Kahramanmaraş merkezli bir deprem oldu.

Cevap.....
.....

4. Neden/Niçin?

Olay veya durumun neden/niçin yapıldığını ifade eder.

Örnek: Türkiye Futbol Federasyonu (TFF), TFF 2. Lig'de 1 ve TFF 3. Lig'de de 3 müsabakanın elverişsiz saha koşulları nedeniyle ileri bir tarihe ertelendiğini açıkladı.

milliyet.com, Şubat 6, 2023

Soru: Neden ertelendi?

Cevap: Elverişsiz saha koşulları nedeniyle

Etkinlik: THY'den yapılan açıklamada, "Deprem bölgesine insani yardım malzemeleri ve arama kurtarma ekiplerinin ulaştırılmaları için AFAD koordinasyonunda operasyonlarımızı sürdürüyoruz. Bu kapsamda Adana, Diyarbakır, Şanlıurfa, Elazığ, Kahramanmaraş, Malatya, Adıyaman, Gaziantep ve Kayseri çıkışlı direkt uçuşlarımız 13 Şubat'a kadar tek yön ücretsiz olarak vatandaşlarımızın kullanımına açılmıştır. (Neden/Niçin?)

Cevap.....
.....
.....
.....

5. Nasıl?

Habere kaynak olan olayın yapılış ve meydana geliş sürecinin anlatıldığı bölümdür. Bir haber cümlesine ya da metnine sorulan “Nasıl oldu?”, “Durumu nasıl?” gibi soruların cevabı haber yazsındaki “nasıl” sorusuyla ilgilidir (Tayfur, 2018, s.29).

Örnek: Sabah saatlerinde etkili olan kar yağışı nedeniyle yollar buz tuttu. Sürücüler yoldaki kayganlığı hissedemediğinden zincirleme kaza yaptı.

Soru: Nasıl kaza yapıldı?

Cevap: Zincirleme

Etkinlik: Bilim adamları uzun süren bilimsel araştırmaların sonucunda Covid-19 virüsünde ve türevlerinde etkili olabilecek aşı geliştirdi. (Nasıl?)

Cevap.....
.....
.....
.....

6. Kim?

Habere konu olan şahısları ve diğer unsurları ifade eder.

Örnek: Arama kurtarma faaliyetlerinin ve sonrasındaki çalışmaların süratle yönetilmesini temin için olağanüstü hâl ilan etme kararı alındığını açıklayan Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Deprem yaşanan 10 ilimizi kapsayacak ve 3 ay sürecek bu kararlar ilgili süreçleri hızla tamamlayacağız" dedi.

trt.com, Şubat 7, 2023

Soru: Kim dedi?

Cevap: Cumhurbaşkanı Erdoğan

Etkinlik: Ayvalık Belediye Başkanı Mesut Ergin, gazetecilere yaptığı açıklamada, zeytinyağı ve lor tatlısının ardından sakızlı kurabiye de coğrafi işaret almanın mutluluğunu yaşadıklarını belirtti. (Kim?)

Cevap.....
.....

Not: Aslan (2009), bu kuralı oluşturan geliştirilmiş yeni formül olan 6N 2K'yı ortaya koymuştur. Yeni formülde klasik 5N 1K formülüne (Ne, Nerede, Ne zaman, Neden, Nasıl, Kim) "Nereden" ve "Kime/Kimi" soruları eklenmiştir.

7. Nereden?

Bu soru, haber kaynağını açıklar. Genellikle de birinci olarak anonim haber kaynağını açığa çıkarmaktadır. İkinci olarak da nereden sorusunun yanıtı; haberde alıntı yapılan haber ajansı, gazete, dergi, televizyon ve radyo istasyonu ile internet sitesinin adını açıklar.

Örnek: Elon Musk, Türkiye için Starlink uydularının kullanımı için teklifte bulunurken, Bloomberg'in haberine göre yetkili isim Türksat'ın kapasitesinin yeterli olduğunu söyledi.

bloomberg.com, Şubat 6, 2023

Soru: Nereden?

Cevap: Bloomberg

Etkinlik: Dışişlerinden yapılan duyuruya göre çipli pasaportlar dışındaki pasaportlar 30 gün içinde geçersiz olacaktır. (Nereden?)

Cevap.....

8. Kime/Kimi?

Kime ve kimi soruları olay haberinde nesneyi, bir diğer söyleyişle olaydan etkileneni ortaya çıkaran sorulardır.

Örnek: Ankara’da düzenlenen kampanyada elektrikli sandalyeler engellilere dağıtıldı.

Soru: Kime?

Cevap: Engellilere

Etkinlik: Küresel ısınma dünyanın önemli yerlerden biri olan kutupları oldukça olumsuz etkilemektedir. (Kime/Kimi)

Cevap.....

Analiz metni: Aşağıda verilen haber metni örneğinde 5N 1K unsurlarından bazıları bulunmaktadır.

NATO Savunma Bakanları toplantısı, Türkiye için saygı duruşuyla açıldı	Ne?
NATO Savunma Bakanları Toplantısı, Türkiye’de meydana gelen depremler nedeniyle hayatını kaybedenler için saygı duruşuyla başladı.	Neden?
NATO ülkelerinin savunma bakanları, başta Ukrayna’ya destek olmak üzere birçok konuyu ele almak üzere, Brüksel’deki NATO karargahında Ukrayna Savunma Destek Grubu Toplantısı’nın ardından bir araya geldi.	Ne zaman?
Toplantının açılışı Türkiye’deki depremler nedeniyle hayatını kaybedenler anısına saygı duruşuyla yapıldı.	Nerede?
NATO Genel Sekreteri <u>Jens Stoltenberg</u>, NATO müttefikleri adına Türkiye’ye bir kez daha depremde yaşamını yitirenler için başsağlığı diledi ve Türkiye’ye ihtiyaç duyduğu desteği vermeye devam edeceklerini belirtti.	Nasıl?
Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar’ın deprem bölgesindeki çalışmaları nedeniyle katılmadığı toplantılarda, Türkiye’yi NATO Daimî Temsilcisi Büyükelçi Levent Gümrükçü temsil ediyor.	Kim?
Toplantıya, Ukrayna Savunma Bakanı <u>Oleksii Reznikov</u> ile AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi <u>Josep Borrell</u> de katılıyor.	
habetürk.com, 20.02.2023	

Etkinlik: Aşağıda verilen haber metnindeki boş kutucukları 5N 1K sorularına uygun bir şekilde doldurunuz.

Casus balonlar, uydular ve uçan cisimler: Bizi yukarıdan kimler izliyor?

ABD'nin Montana eyaletinin en büyük kenti Billings'te yaşayanlar gökyüzüne bakıp, "büyük beyaz bir dairenin" fotoğraflarını çekiyorlardı.

.....

Bunun Çin'in casusluk amacıyla gönderdiği iddia edilen balonlar olduğunun ortaya çıkmasından günler sonra, üç uçan cisim daha ABD tarafından düşürüldü. Ancak bu cisimlerin ne olabileceğiyle ilgili bilgiler kısıtlı ve son günlerde spekülasyonlar iyice çoğaldı. Sonuncusu, ABD-Kanada sınırı yakınlarında, Michigan'daki Huron Gölü üzerinde düşürüldü ve Amerikalı savunma yetkilileri "sekizgen bir yapıya sahip olduğunu" söylediler. ABD'li bir yetkili "gazlı bir tip balon" ya da "bir tür itici güç sisteminin" 6100 metre irtifada dolaştığını ve ticari hava trafiğinde sorun yaratabileceğini belirtti. ABD Kuzey Güçleri Genel Komutanı Glen VanHerck ise cisimlerin uzaylı ya da dünya dışı varlıklar olup olmadığı sorulduğunda "Bu aşamada hiçbir ihtimali göz ardı etmiyorum" yanıtını verdi. VanHerck cisimle ilgili pek bir şey bilinmediğini ve bir tehdit oluşturduğuna dair işaret de olmadığını söyledi. Montana eyaletinin Demokrat Partili Senatörü Jon Tester ise CBC'e yaptığı açıklamada "Son iki haftadır olanlar, çılgınlıktan başka bir şey değil" dedi.

.....

.....

.....

.....

.....

milliyet.com- 14.01.2023

HABER METİNLERİNDE ANLATIM, YAZIM VE NOKTALAMA KURALLARI

1. Anlatım Bozukluğu

Haber yazılarındaki cümleler uzun ve karmaşık yazılmamalıdır. Uzun cümleler okuyan kişilerin kafasını karıştırabilir. Aynı zamanda dikkatini dağıtabilir. Bunun yanı sıra çok kısa cümleler de anlatımı yavanlaştırır. Cümleler metinde dengeli dağılmalıdır.

2. Haberin Dili

Haber yazımında kullanılacak rahat okunabilecek dil olmalıdır. Yani haberi okuyan herkes anlamalıdır. Cümleler çok uzun ve çok kısa olmamalıdır. Gazete haberlerinde genelde -di'li geçmiş zaman kalıbı kullanılmaktadır. -miş'li geçmiş zaman ise tercih edilmemektedir. Devam eden olaylar için şimdiki zaman (-yor) ya da geniş zaman (-r) kalıbı kullanılır (Tayfur, 2018, s.37).

Örnek 1: Türkiye, milli savunma sanayii ürünleri ile yine gündemde. Bu kez, jet motorlu eğitim ve hafif taarruz uçağı HÜRJET Alman basınında çıktı. Almanya'nın havacılık ve uçuş inceleme dergisi Flugrevue TUSAŞ'ın geliştirdiği uçağı mercek altına aldı.

Almanya'ya ihracat vurgusu

Dergide, HÜRJET'in teknik özelliklerine **yer verildi.**

Türk havacılık uzay sanayi yani TUSAŞ'ın projeyi 2017'de kendi öz kaynakları ile başlattığı **vurgulandı.**

İlk uçuşun "18 Mart 1915 Çanakkale Zaferi" anısına 18 Mart'ta yapılacağı bilgisi paylaşıldı, HÜRJET'in Almanya'ya ihraç edilebileceği **ifade edildi.**

trt.com, Şubat 3, 2023

Örnek 2:

Türkiye'nin ilk hidrojen vadisi projesi hayata geçiyor.

trt.com, Şubat 3, 2023.

Alıştırmalar 1: Yukarıdaki örneklerden hareketle geçmiş zaman kalıbıyla bir paragraflık haber yazısı yazınız.

.....

.....

.....

Alıştırmalar 2: Yukarıdaki örneklerden hareketle şimdiki ve geniş zaman kalıplarıyla bir paragraflık haber yazısı yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

3. Aktarma Cümleleri

Haberler metinlerinde aktarma cümleleri çok fazla yapılmaktadır. Aktarmalar iki türlü olabilir. Birincisi, doğrudan aktarmadır ki bir tırnak açılarak kaynağın söylediği sözler birebir yazılır. İkincisi dolaylı aktarımdır, söylenenleri kendi cümleleriyle aktarmasıdır. Dolaylı aktarımlar, haber metinlerinde daha çok tercih edilmektedir.

Aktarmaların cümlenin kattığı anlamlar aşağıda belirtilmiştir:

Tarafsız olanlar: • Dedi • Açıkladı • Söyledi • Aktardı	Soru işareti yaratanlar: • İleri sürdü • İddia etti • Savundu	Kaynağı güçlendirenler: • Dikkat çekti • Belirtti • Vurguladı • Yineledi
--	--	---

4. Yazım ve Noktalama Kuralları

Yazım ve noktalama işaretleri TDK'nin belirlemiş olduğu kurallara göre olması gerekmektedir.

HABER BAŞLIĞI

Haberi ilgi çekici kılan öncelikle haberin başlığıdır. Başlık haberin can damarıdır. Çarpıcı” Beni okumalısın!” diyen başlıklar atılmalıdır. Başlık etkisizse haber ne kadar değerli olursa olsun bir işe yaramaz. Başlık kesinlikle haberle örtüşmelidir (Tayfur, 2018, s.38). 50-60 karakterden fazla olmamalıdır. Anahtar kelimeler başlıkta bulunması gerekmektedir. Başlıklar H1, H2, H3, H4, H5, H6 şeklinde sıralanmaktadır. Ancak H1 ana başlığı diğerleri alt başlıkları ifade eder. Ortalama 6 başlık dijital bir metin için idealdir. Ancak yazıya göre abartmamak kaydıyla artırılabilir.

Ana Başlık

Ana başlık haberi okutan en önemli özelliktir ve özenle seçilmelidir. Ana başlık tam bir cümle yapısında değildir, yapı 3-5 sözcükten oluşur.

Alt Başlık(lar)

Ana başlıktan ifade edilen olay veya durumu daha detaylı olarak sunulmasında ara başlıklardan faydalanılır. Alt başlıklar üst başlıklara göre daha küçük puntolarla yazılır.

Örnekler:

Ana Başlık: Doğalgaz faciası

Alt Başlık: Gaz kaçağı patlamaya neden oldu.

Ana Başlık: Hava kirliliği zirvede

Alt Başlık: Sanayi bölgelerine yakın şehirler sise büründü.

Örnek metin: Aşağıdaki örnek metni ana ve alt başlık açısından inceleyiniz.

Çocuklarda kışla birlikte RSV vakaları arttı

Ana
Başlık

Kış mevsimiyle birlikte toplumun her kesiminde olduğu gibi çocuklarda görülen hastalıklarda da belirgin bir artış yaşanıyor. Grip, COVID-19, , Strep A ve Respiratuvar Sinsityal **Virüs** (RSV) gibi... Son birkaç haftadır adını sıkça duyduğumuz bu hastalıklardan özellikle RSV vakalarında ciddi bir artış gözleniyor.

Daha çok 0-6 yaş grubundaki çocukları ve 65 yaş üzerindekiileri etkileyen RSV, bu yıl her zamankinden daha ağır seyrediyor. Paramiksovirus ailesine ait olan RSV'nin risk faktörlerini, belirtilerini ve korunma yollarını Sağlık Bilimleri Üniversitesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanı Prof. Dr. Merih Çetinkaya'yla konuştuk.

Alt
Başlık (1)

“Etkilenen çocukların çoğu 6 aylığın altında”

RSV'nin bebeklik ve erken çocukluk döneminde en sık görülen alt solunum yolu enfeksiyonu nedeni olduğunu söyleyen Prof. Dr. Merih Çetinkaya, “Bizim önceden bildiğimiz bir tablo ama bu sene biraz daha fazla ve ağır seyretmeye başladı” diyor.

Dünyada yaklaşık 33 milyon çocukta RSV'ye bağlı akut alt solunum yolu enfeksiyonu görüldüğünü belirten Prof. Dr. Çetinkaya sözlerini şöyle sürdürüyor:

“Etkilenen çocukların büyük çoğunluğu 6 aylığın altında... RSV sebebiyle en sık hastaneye yatırılan bebekler ise 1 aylık. Yılda 5 yaşın altında 3 milyonu aşkın çocuk RSV sebebiyle alt solunum yolu enfeksiyonu geçiriyor.”

RSV, Türkiye’de ve pek çok ülkede mevsimsel özellik gösteriyor. Yapılan çalışmalar ekim gibi başlayıp ocakta en üst zirveye ulaştığını gösteriyor. Nisan ayı itibarıyla da azalıyor. Prof. Dr. Çetinkaya bu noktada bir parantez açarak, “Ancak belli dönemlerde COVID-19 ve H1N1 pandemisi gibi durumlarda ise şu an gördüğümüz şekilde, bazen mevsimsel değişkenlik de gösterebiliyor” diye konuşuyor.

Kimler risk altında?

RSV'nin ölüme yol açabildiğinin de altını çizen Prof. Dr. Çetinkaya, dünya genelinde yılda yaklaşık 200 bin kadar çocuk ve yaşlının ölümüyle hastalıkla ilişkili olduğunu vurguluyor.

Küçük çocukların hastaneye yatmasına sebep olabilen RSV, özellikle risk gruplarındaki bebekleri daha fazla etkiliyor. Prof. Dr. Çetinkaya, bu grupta yer alan bebekleri şöyle anlatıyor:

Alt
Başlık (2)

“Prematüre doğan, kronik akciğer hastalığı olan, ciddi konjenital doğuştan kalp hastalığı olan bebekler... Yine nöromusküler hastalıkları olan -yani serebral palsi spinal kaslar atrofi gibi- ve bağışıklık sistemi çalışmayan bebekler de diğer yaş gruplarına göre daha fazla etkileniyor. Ancak bu son salgın döneminde pek çok sağlıklı bebekte de hastaneye yatışı gerektiren ciddi RSV enfeksiyonları görülüyor.”

Alt
Başlık (3)

Öksürük ve solunum sıkıntısı en önemli belirtiler

Peki RSV'nin belirtileri neler? Aileler hangi durumlarla karşılaşabiliyor? “En önemli belirti öksürük ve solunum sıkıntısı” diyen Prof. Dr. Çetinkaya, sözlerini şöyle sürdürüyor:

“Nefes alıp verirken zorlanma, solunum sayısındaki artış, hırıltı, aralıklı morarmalar ve aralıklı olarak solunumun durması en sık görülen belirtiler. Buna ateş de eşlik edebiliyor.”

Çocuklarında bu belirtileri gözleyen ailelerin mutlaka bir çocuk hekimine götürerek muayene ve testlerini yaptırmaları gerekiyor. RSV'ye yakalanan çocuklara genelde destek tedavisi veriliyor.

Alt
Başlık (4)

RSV'den korunmak için neler yapılmalı?

Prof. Dr. Çetinkaya, “Ekim ayından itibaren doğan bebeklerde -özellikle risk faktörleri de varsa- belli kurallara dikkat edilmesi gerekir” diyor. Bütün bebeklerin ilk 6 ay boyunca mutlaka anne sütüyle beslenmesi gerektiğini de ifade ederek alınması gereken diğer önlemleri şöyle sıralıyor:

“Aynen COVID-19'da olduğu gibi kalabalık yerlere bu riskli gruptaki çocukları götürmemek gerekiyor. Okulda, kreşte, RSV ya da diğer enfeksiyonu olan çocuklar varsa bu çocukları evde izole etmek, diğerlerine bulaştırmayı engellemek lazım. Çocukların yanında sigara içilmemesi de şart. Yine el hijyenine dikkat edilmeli, dışarı çıkıldığında maske kullanılmalı. Aile bireylerinden birinin RSV ya da diğer viral enfeksiyonlu bireylerle teması olduğu ortamlardan gelince kıyafetini değiştirmesi, elini yıkaması, evdeki çocuğa o şekilde dokunması gerekiyor.”

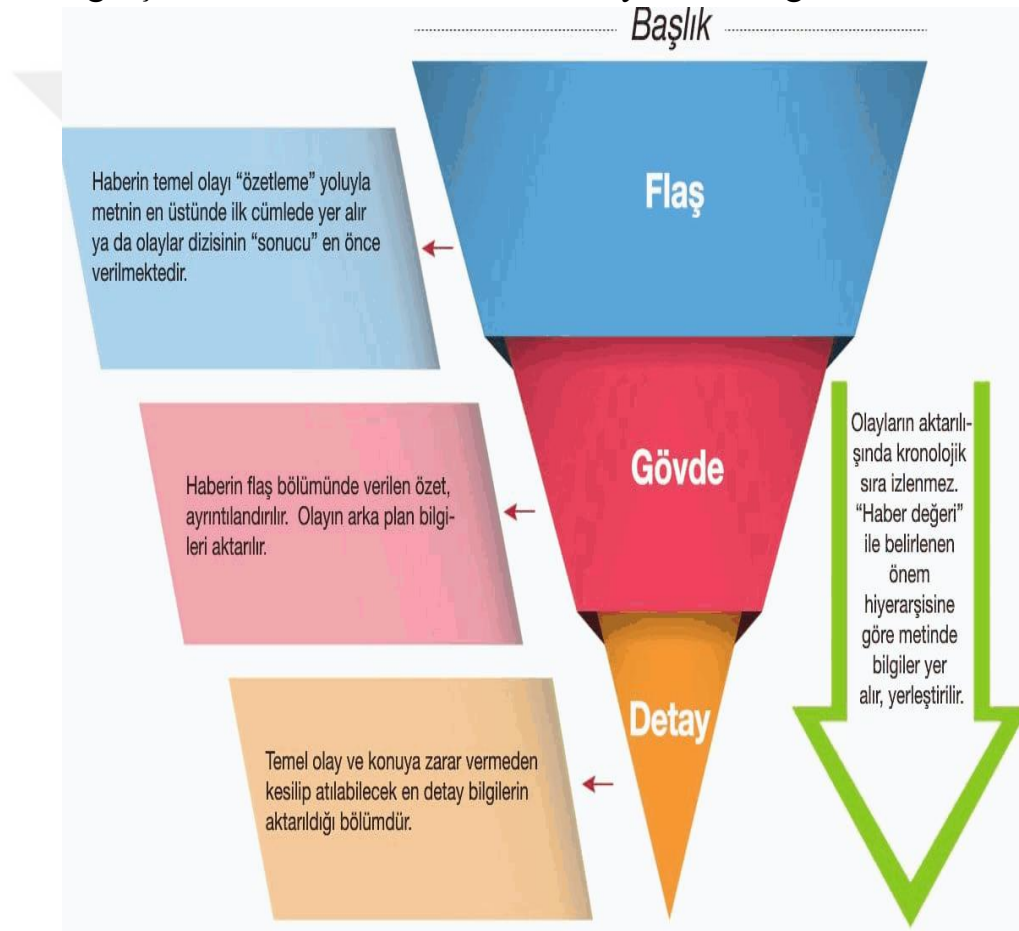
RSV'den korunmasının bir başka yolu da aşı... Ancak bu aşılama toplumun geneline yapılmıyor. Sadece riskli gruba pasif aşılama yapılıyor. Bunun için riskli grupta yer alan bebek ve çocuklara ilgili çocuk hekimleri tarafından çıkarılan raporla RSV'nin pik yatığı ekim ve nisan ayları arasında pasif aşılama uygulanıyor.

trt.com, Ocak 14, 2023.

HABER YAZMA TEKNİKLERİ

1.Ters Piramit Kuralı

Güncel haber yazılarının yazımında sıklıkla kullanılmaktadır. Habere ilişkin en önemli ve can alıcı unsurlar önce verilir, daha az önemli olan unsurlara ise haberin devamında yer verilir. Haber yazmanın en pratik, en kolay tekniklerinden biri olan ters piramitin diğer tekniklerden en büyük farkı, özetleyici bir giriş ile önem sıralamasına göre haber gövdesinin olmasıdır. Ters piramit tekniğinde haberin 20-35 cümleden oluşturulması önerilmektedir. Flaş denilen giriş bölümünde 5N 1K sorularının yer alması gerekmektedir.

Örnek1: Aşağıda verilen örnekte, gıda boyalarıyla ilgili en önemli bilgiler girişle verilmiştir. Daha sonra gelen ise paragraflar gıda boyası ile ilgili ayrıntılı bilgileri içermektedir.

YAŞ PASTADAKİ TEHLİKEYE DİKKAT: SENTETİK GIDA BOYASI

Sentetik gıda boyaları ile ilgili sağlık araştırmaları, bu boyaların insan sağlığına olası etkilerini belirlemek için yürütülmektedir. Yapılan araştırmaların bir kısmı, sentetik gıda boyalarının hiperaktivite, dikkat eksikliği, alerjik reaksiyonlar, astım ve diğer sağlık sorunlarına neden olabileceğini öne sürmektedir.

Sonuç

Sentetik Gıda Boyası Nedir?

Sentetik gıda boyaları, genellikle yapay renklendirici olarak da adlandırılır ve gıda endüstrisinde yaygın olarak kullanılır. Bu boyalar, gıda ürünlerinde kullanılan doğal renklendiricilerin yerini almak için geliştirilmiştir.

Sentetik Gıda Boyaları Nereelerde Kullanılır?

Sentetik gıda boyaları birçok farklı gıdada kullanılmaktadır. Bu boyalar genellikle yiyeceklerin görünümünü iyileştirmek, renklerini canlandırmak ve daha çekici hale getirmek için kullanılırlar. Bazı gıdalarda sentetik gıda boyaları daha sık kullanılırken, bazılarındaysa daha az kullanılır. Örnek olarak, bazı sentetik gıdalar şunları içerebilir:

- Yapay tatlandırıcılar: Bu maddeler, şeker yerine kullanılır ve birçok işlenmiş gıdada bulunurlar.
- Renklendiriciler: Bazı gıdaların renklerini düzenlemek için kullanılır.
- Konserveler: Gıdaların raf ömrünü artırmak için kimyasal maddeler kullanılır.
- Yapay aromalar: Gıdalara belirli tatlar veya kokular vermek için kullanılırlar.

Sentetik Gıda Boyası Yasağı

Sentetik gıda boyalarının yasaklanması, bu boyaların insan sağlığına olası zararları nedeniyle savunulur. Bazı çalışmalar, sentetik gıda boyalarının çeşitli sağlık sorunlarına neden olabileceğini öne sürmektedir. Bu nedenle, bazı ülkeler sentetik gıda boyalarının kullanımını azaltarak veya tamamen yasaklayarak, tüketicilerin sağlığını korumayı amaçlamaktadırlar.

Ancak, bazı bilim adamları, sentetik gıda boyalarının insan sağlığına zararlı olmadığını ve yasaklanması gerekmediğini savunurlar. Bu görüşe göre, gıda boyalarının insan sağlığı üzerindeki etkileri konusunda yeterli bilimsel kanıt yoktur ve kullanımının devam etmesinde bir sakınca yoktur.

Doğal Gıda Boyaları

Doğal gıda boyaları, gıdaların renklendirilmesi için kullanılan doğal kaynaklardan elde edilen

Gelişme

bileşenlerdir. Bu boyalar, sentetik gıda boyalarının yerini almak için geliştirilmiştir ve daha sağlıklı bir seçenek olarak kabul edilirler.

Doğal gıda boyaları, meyve, sebze, baharat, bitki özleri ve diğer doğal kaynaklardan elde edilen pigmentlerden oluşur. Örneğin, kırmızı renkli meyvelerden elde edilen antosiyaninler, sarı-turuncu renkli sebzelerden elde edilen beta-karoten ve turuncu renkli baharatlardan elde edilen curcumin gibi doğal bileşenler gıda boyaları olarak kullanılabilir.

Doğal gıda boyaları, genellikle sentetik boyalardan daha pahalıdır, ancak daha az sağlık riski taşıdıkları için giderek popülerlik kazanmaktadırlar. Ayrıca, doğal gıda boyaları, gıdalara doğal ve organik bir görünüm kazandırdıkları için tüketiciler tarafından tercih edilmektedir.

Ayrıntı

Örnek 2: Aşağıda verilen örnekte, “Ulusal Siber Kalkan 2022 Tatbikatı” ile ilgili en önemli bilgi özetleyici giriş tekniği ile verilmiştir. Daha sonra gelen paragraf ise konu ile ilgili geniş bilgiler içermektedir. Son paragraflarda ise ayrıntılar verilmiştir.

"Ulusal Siber Kalkan 2022 Tatbikatı" için Düğmeye Basıldı

Türkiye'nin siber kapasitemizi artırmak için düzenlenen “Ulusal Siber Kalkan 2022 Tatbikatı” başladı. Siber güvenlik uzmanlarının 2 gün boyunca mücadele edeceği tatbikatta, en yaygın siber saldırı türlerini içeren farklı senaryolar uygulanacak. Gelecek hafta ise bankacılık sektörüne yönelik yapılacak tatbikat ile bankaların siber yeterlilikleri ölçülecek.

Sonuç

Sesli Dinle

0:00 / 0:00

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı himayesinde, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) çatısı altında faaliyet gösteren Ulusal Siber Olaylara Müdahale Merkezi tarafından düzenlenen “Ulusal Siber Kalkan 2022 Tatbikatı” başladı. Kurum ve kuruluşların ulusal seviyede siber olaylara hazırlık seviyelerinin ve olay müdahale kabiliyetlerinin artırılması için düzenlenen Siber Kalkan 2022, SOME ekiplerini bir araya getirdi.

Gelişme

İki gün sürecek yarışmanın açılışına katılan Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Bakan Yardımcısı Dr. Ömer Fatih Sayan, “Güvenlik tehditlerine sadece devletler tarafından ve silahlı olarak değil; siber uzay olarak adlandırdığımız bilgisayar ağları ve bu ağlar vasıtasıyla ulaşılabilen her türlü veri kaynağını kapsayan sanal alandan da maruz kalınabiliyor. İşte bu yüzden siber tehditlerden korunmak için birey seviyesinden ülke seviyesine kadar önlemler almamız gerekmektedir” dedi.

“ASKERİ ALANDAKİ BAŞARILAR KADAR HAYATİ”

Askeri alandaki başarılar kadar siber alandaki başarıların da hayati önem taşıdığına dikkat çeken Sayan, şunları söyledi:

“Eğer savunma silahlarınızı kendi imkânlarınızla geliştiremiyorsanız, dışa bağımlıysanız bütüncül bir koruma altında olduğunuzu düşünemezsiniz. Yerli ve milli siber güvenlik çözümleri geliştirme çalışmalarımızı Bakanlık ve BTK olarak iş birliği içerisinde azimle, kararlılıkla yürütürken, siber saldırılara geçit vermediğimiz USOM’da da KASIRGA, AZAD, ATMACA, AVCI ve KULE gibi yerli ve milli kaynaklarımızla üretilen yazılımları kullanıyoruz.”

Gelişme

HAFTAYA BANKALAR İÇİN TATBİKAT YAPILACAK

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Bakan Yardımcısı Dr. Ömer Fatih Sayan, “Siber Kalkan 2022 Tatbikatı ile ilgili olarak Twitter üzerinden de şu mesajı verdi:

“Ulusal siber kapasitemizi artırmak için SOME siber güvenlik uzmanlarımız, 2 gün boyunca kıyasıya mücadele edecekler. Tatbikat; teknik altyapısı USOM’un geliştirdiği en yaygın siber saldırı türlerini içeren farklı senaryolarla tasarlandı. Ayrıca, kritik altyapı koruması ve kurumların karşılaşılabileceği siber olaylar ile karmaşık siber güvenlik tehditleri de tatbikat kapsamında yer alıyor. Önümüzdeki hafta bankacılık sektörüne yönelik yapacağımız tatbikat ile sektörel siber tatbikatlarımıza da başlıyoruz. Bu kapsamda enerji, elektronik haberleşme gibi kritik altyapı sektörlerimizdeki kamu ve firmaları bir araya getirip siber yeterliliklerini ölçmeyi amaçlıyoruz. SiberVatan’ımızın sınırlarını güçlendirmek için tüm kurumlarımızla el ele verip mücadele etmeye devam edeceğiz.”

Gelişme

“KİMLİK AVI SALDIRILARI İLK KEZ MİLYONU AŞTI”

Etkinliğe katılan BTK Başkanı Ömer Abdullah Karagözoğlu da devletlerin siber tehditler karşısında hazırlıklı olması gerektiğinin altını çizerek, “Siber saldırılar günümüzde kimlik avı, virüsler, casus yazılımlar, kötü amaçlı yazılımlar ve fidye saldırıları şeklinde gerçekleşiyor. 2022 yılının ilk üç ayında gerçekleşen kimlik avı saldırılarının toplamı dünya genelinde ilk kez 1 milyonu aştı. Yalnızca verileri ele geçirmek ve fidye istemek amacıyla gerçekleşmeyen kimlik avı saldırıları, aynı zamanda bireysel kullanıcıların kişisel bilgilerini ele geçirip, maddi kayıplar yaşatmayı da hedefliyor. Dünya Ekonomik Forumu tarafından yayımlanan ‘2022 Küresel Risk Raporu’nda da yer verilen siber saldırılar, iklim değişikliği ve salgından sonra en büyük küresel risklerden biri olarak gösteriliyor” diye konuştu.

Ayrıntı

SİBER YILDIZ VE FETİH PROGRAMLARI...

Siber güvenlik alanında yetişmiş insan kaynağının önemine değinen Karagözoğlu, şöyle konuştu:

“Ülkemizde siber güvenlik alanında uzman ihtiyacının karşılanması amacıyla gençlere yönelik, ‘SİBER YILDIZ’ bayrağı yakala yarışmaları ile genç yetenekleri keşfederek bu alanda uzman ihtiyacı olan kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilmelerini hedefliyoruz. Ayrıca yarışmalarda başarılı gençlerimize FETİH Siber Talimhane programı ile siber güvenlik laboratuvar eğitimi veriyoruz. Diğer taraftan BTK Akademi eğitimleri ile de entegre ederek bu alanda kapasite inşasına önemli katkılar sağlıyoruz.”

Ayrıntı

Habertürk.com, 12.10.2022

2. Dörtgen (Kare) Kuralı

Ters piramit tekniğinin uygulanamayacağı durumlarda, haberi oluşturan verilerin tümü aynı önemdeyse bu durumda dörtgen ya da kare tekniğini uygulamak gerekmektedir.

Bu teknikte de haberin özetinin ön plana ya da haberin girişine çıkarılması yerine, haberdeki unsurların eşit olması ya da dengelilik durumuna dikkat edilir. Haberin herhangi bir unsurunun ön plana çıkarılması kaygısının taşınmadığı ya da haber öğelerinin eşdeğer olduğu durumlarda bu teknik uygulanabilir. Konu, açıklayıcı nitelik taşıyan eşdeğer paragraflar hâlinde anlatılmaktadır. Daha çok yorumlayıcı haberlerde ve dergi haberciliğinde tercih edilen bir yazım tekniğidir.

Örnek 1: Aşağıdaki haber metninde görüleceği üzere haber metninde girişte ifade edilen unsurlar ayrıntılı bir şekilde metnin gelişme kısmında açıklanarak verilmiştir. Bütün paragraflar eşit derecede öneme sahiptir.

Depremden etkilenen çocuklar için oyun neden önemli?

Deprem bölgesindeki çocuklar için çok sayıda etkinlik yapılıyor, çeşitli oyunlarla travmayı atlatmaları için çaba harcanıyor. Zira böyle bir afet sonrası oyun çocukların travmalarını atlatmalarına yardımcı oluyor. Peki depremden etkilenen çocuklar için oyun ne ifade ediyor?

Kahramanmaraş merkezli depremlerden binlerce çocuk etkilendi. Kimi en yakınlarını, evini, kimi arkadaşlarını, öğretmenlerini kaybetti. Bölgeye çocukların ihtiyaçlarının karşılanması için ise Türkiye'nin dört bir yanından destek yağdı. O desteklerden biri de oyuncaklar... Çünkü **deprem** bölgesindeki çocuklar için "oyun" sanılandan çok daha fazlasını ifade ediyor.

İstanbul Bilgi Üniversitesi Travma ve Afet Çalışmaları Uygulamalı Ruh Sağlığı Programı Öğretim Üyesi, aynı zamanda Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Uzmanı Prof. Dr. Işık Karakaya ile deprem bölgesindeki çocuklar için oyunun önemini konuştuk.

Giriş

Prof. Işık Karakaya, "Yetişkinler paylaşarak sorunlarını aşmaya çalışırken, çocuklar bunu **oyun** aracılığıyla yapıyor. Bu nedenle onlara oynayabilecekleri alan ve fırsatlar tanınması gerekiyor" diyor.

Çocuklar oyunu "dil" olarak kullanıyor

"Biz yetişkinler yaşadığımız deneyimi tekrar tekrar anlatma ihtiyacı duyuyoruz. Belki karşımızdaki beşinci kez dinliyor ama biz aslında o bilgiyi kendi zihnimize olgunlaştırabilmek için anlatıyoruz. Çocuklar ise sözel becerileri yeterince gelişmediği noktada bunu oyun aracılığıyla yapıyor. Yani oyunu bir dil olarak kullanıyor. Çünkü bu deneyimi bir şekilde aktarmaları lazım.

Travmatik deneyimi unutmak gibi bir şey söz konusu değil. Artık onların zihninde çok önemli bir yer olacak, önemli bir anı olarak kalacak. Ama hedef, bu travmatik deneyimi ileriki dönemde hatırladıklarında şimdiki kadar duygusal yük altında kalmamaları. Dolayısıyla sizin yaptığınız hiçbir aktivite o deneyimi unutmalarına yardımcı olmayacak. Sadece kontrol sağlamalarını, travmatik anının yarattığı olumsuz duygular üzerinde kontrol sağlamayı hedeflemek gibi bir derdimiz var bizim aslında. O nedenle oyun oynamalarına fırsat verecek ortamlar yaratmak onlar için sağlıklı bir yöntem."

Oyunlar yaş gruplarına göre seçilmeli

"Örneğin okul öncesi çocuklarda daha fazla motor becerilerini geliştirecek oyuncaklar seçilebilir. Daha oyun çağına gelindiğinde, aile oyunları kurma, yaşadıkları deneyimi aktarabilecekleri materyallerle; tamir aletleri, tıbbi gereçler içeren oyunlar olabilir. Bilişsel fonksiyonlarını destekleyecek yapbozlar, puzzleler, legolar tercih edilebilir. Tabi koşulların da zorluğu düşünülerek bunları seçerken dikkat etmek lazım.

Bu çocukların aynı zamanda normal gelişimsel süreçlerini de desteklemek gibi bir görevimiz var. Çünkü travmatik deneyimlerin çocuklarda bozduğu şey aslında gelişim basamakları. Dolayısıyla o gelişimsel ihtiyaçlarına yönelik oyuncakları da seçmekte yarar var. Her yaş için de mutlaka resim yapabilmelerini sağlayacak boyalar, kalemler, resim defterleri ya da farklı el becerilerini geliştirecek makas, kâğıt gibi çalışmalar yapabileceği materyalleri de bulundurmak gerekiyor."

Gövde

Bazı oyuncaklar çocukların travmasını tetikleyebilir mi?

"Çocuklar oyunlar aracılığıyla yaşadıklarını yeniden deneyimleyip onlar üzerinde bir kontrol duygusuna ulaşmaya çalışır. Dolayısıyla da onlara verdiğiniz herhangi bir materyal aracılığıyla bu deneyimi yeniden yaşama eğiliminde olabilirler. Bu nedenle travma tetikleyebileceği düşünülen kepçe, kamyon, jenga vermek sakıncalı bir davranış değil. Çocuklar her halükârda ellerindeki materyalleri kullanarak bu deneyim üzerinde bir kontrol dokusu kazanmaya çalışıyorlar.

Gövde

Depremden etkilenen çocuklara umutlu bir sonu olan kitapların verilmesini tercih ediyoruz. Çünkü bu çocukların en çok ihtiyacı olan şeylerden birisi de umut. Umutların yitirildiği bir noktada yaşıyorlar şu anda. Çözümler bulunabilen yeniden hayata umutla bakılabilen, çocuğa farklı çıkar yollar bulması için yardımcı olan öyküler onlar için sağlıklı olacaktır."

Rutine dönmek iyileşme sürecini hızlandıracak

"İnsanlar tabii ilk dönemde gerçekten bu bölgelere fazlaca yardım götürme eğiliminde oluyorlar. Sonra ister istemez herkes kendi döngüsüne geri dönüyor. O noktada da hem çocuklar hem yetişkinler gerçekte yeniden yüzleşmeye, kayıplarıyla yeniden yüzleşmeye başlıyorlar ama bu iyileşme açısından da önemli bir fırsat.

Yani kendi güçlerini fark etmek, kendi kaynaklarını fark etme noktasında da bir fırsat yaratabiliyor. Tabii çocukların perspektifinden bakarsak insanların destekleri azaldıktan sonra rutinlerine geri dönebilmek için de sistemin onları desteklemesi lazım. Örneğin Milli Eğitim Bakanlığımız okulların en kısa zamanda açacağını ilan etti çünkü çocukların ihtiyacı olan şey rutine dönmek. Orada kendilerini daha güvende hissediler. O yardımlar çekilse dahi akranlarıyla birlikte olabildiği okul sistemine dahil edildiklerinde iyileşme süreçleri daha da hızlanacaktır diye düşünüyorum.

Sonuç

trt.com, 09.01.2023

Örnek 2: Aşağıdaki haber metninde görüleceği üzere haber metninde girişte ifade edilen unsurlar ayrıntılı bir şekilde metnin gövde kısmında açıklanarak verilmiştir. Bütün paragraflar eşit derecede öneme sahiptir.

Türkiye neden nükleer enerjiyi tercih ediyor?

Geçtiğimiz günlerde Rusya devletine bağlı atom enerjisi kurumu Rosatom, Türkiye ile Sinop'ta nükleer güç santrali inşa edilmesine yönelik müzakerelere başladıklarını duyurdu.

Halihazırda Mersin'de Akkuyu Nükleer Güç Santrali'nin (NGS) çalışmalarını sürdüren Rosatom'un Genel Müdürü Aleksey Lihaçev, Sinop'un dört üniteli bir nükleer santral inşası için "son derece cazip" bir nokta olduğunu söyledi.

Rosatom'un açıklaması, Ekim ayında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ile gerçekleşen Astana görüşmesinin ardından geldi.

Erdoğan, Putin'e "Sizinle Sinop'u da konuşmuştuk. Bu iki nükleer enerji santralinin çıkaracağı ses dünyada çok farklı olacaktır" diyerek yılladır finansmanda eksiklikler ve çeşitli davalarla tanınan Sinop NGS projesini yeniden gündeme getirdi.

Akkuyu NGS'de inşaat süreci devam ediyor ve önümüzdeki aylarda santralin ilk güç ünitesinin çalıştırılması hedefleniyor.

Peki Sinop'taki süreçten ne bekleniyor? Çernobil ve Fukuşima gibi felaketlerin ardından güvenlik endişeleri ne? Türkiye, maliyeti giderek artan nükleer enerjiyi neden tercih ediyor?

Giriş

Sinop'ta şimdiye kadar ne oldu?

BBC Türkçe'ye konuşan Sinop Nükleer Karşıtı Platformu (NKP) Yürütme Kurulu Üyesi Kayhan Konukçu, Sinop'taki sürecin 1990'lı yılların ortasında başladığını ve nükleer enerji karşıtı mücadelenin bugüne kadar uzandığını anlatıyor.

Bu süre içinde Japonya dahil birkaç ülke ve şirket tarafından ele alınan Sinop projesi, son dönemde oldukça durdu.

Sinop NKP ve çeşitli diğer kuruluşların Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından verilen Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) olumlu raporuna itirazları Nisan ayında reddedildi ve ardından Yargıtay'a aktarıldı.

Konukçu, Sinop kent merkezine 14 kilometre mesafedeki Abalı Köyü İnceburun Mevkii'nde planlanan NGS hakkında hazırlanan bilirkişi raporunda davacı tarafın lehine yaklaşık 270 madde olduğunu söylüyor:

“Uzmanlar öncelikle bölgenin herhangi bir sızıntıda tahliye edilemeyeceğini ve insanların nükleer atığa maruz kalacağını belirtiyor.”

BBC Türkçe'nin sorularını yanıtlayan Nukleersiz.org Koordinatörü ve Bağımsız Araştırmacı Pınar Demircan ise bilirkişinin Sinop'un jeolojik yapısına, rüzgârın esme yönüne, acil duruma yönelik altyapısal uygunsuzluğuna bakarak güvenliğe dair sorunlara işaret ettiğini söylüyor.

Demircan, “Sinop'ta gayet iyi bilinir ki kıyılarda heyelan riski bulunuyor ve bilirkişiler ÇED raporunda bölgede, deprem, heyelan ve tsunami çalışmalarının yapılmadığına, eksiklikler olduğuna dikkat çektiler” diyor.

Gelişme

Nükleer enerji nedir, santraller nasıl çalışıyor?

Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (IAEA) nükleer enerjiyi, “proton ve nötronlardan oluşan, atomun çekirdeğinden salınan bir enerji” olarak tanımlıyor.

Bu enerji iki şekilde üretiliyor. İlki fisyon, yani atom çekirdeklerinin parçalara bölünmesi. İkincisi ise füzyon, yani çekirdeklerin bir araya gelmesi.

IAEA'ya göre nükleer santrallerde genellikle uranyum ile çalıştırılan reaktörler, fisyon yoluyla ısı üreterek zincir reaksiyonları kontrol ediyor.

Üretilen ısı, reaktördeki soğutucu suyu ısıtıyor ve buhar oluşturuluyor. Buhar daha sonra dönen türbinlere yönlendiriliyor ve jeneratör aktive edilerek düşük karbonlu elektrik üretiliyor.

Soğutma kulesi olmayan, daha eski tip santrallerde soğutucu madde olarak kullanılan su çevredeki nehir, göl veya denizden alınıyor ve bir süre kullanıldıktan sonra kaynağa ısıtılmış bir halde geri veriliyor. Bu işlem bölgedeki biyolojik çeşitliliği tehdit edebiliyor.

Yaz aylarında, iklim krizinin de etkisiyle soğutma suyunun yeterince soğuk olmaması yüzünden bazı reaktörlerde arıza yaşanabiliyor.

Demircan, Sinop'ta soğutma suyunun Karadeniz'den alınmasının uzun vadedeki risklerinin düşünülmesi gerektiğini söylüyor.

“Özellikle iklim değişikliği şartlarında yaşadığımız göz önüne alınırsa nükleer santraller müsilaj, deprem, deniz suyu seviyelerinin yükselmesi gibi sürprizleri kaldıramayacak kadar riskli yapılardır” diyen Demircan sözlerine devam ediyor:

“Acil durum anında devreden çıkarılsa da [santralin] riskleri devam eder, hatta kapatılmış bir santralin içinde kullanılmış ve/veya kullanılmakta olan yakıt çubukları varsa tehlike her zaman vardır.”

Gelişme

Nükleer santraller, enerji ihtiyacının ne kadarını karşılayabilir?

Bazı uzmanlar nükleer santrallerin diğer enerji kaynaklarına kıyasla çok pahalı, yapım süreçleri çok uzun ve doğa ile insan sağlığı açısından tehlikeli olduğunu söylüyor.

Bazısı ise doğalgaz ve kömürde olduğu gibi nükleer santrallerin sürekli olarak enerji sağlayabilmesi nedeniyle kritik olduğunu, her adımı kontrol altında atıldığı ve denetlendiği sürece nükleer reaktörlerdeki güvenlik önlemlerinin sızıntı olasılığını ortadan kaldıracağını savunuyor.

Greenpeace, nükleer enerji üretiminde en büyük sorunun bertaraf edilmesi mümkün olmayan ve binlerce yıl tehlikeli olmaya devam eden radyoaktif atık

olduğunu söylüyor.

Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'na göre dünyada 263 bin ton kullanılmış nükleer atık, geçici depolama tesislerinde tutuluyor. İngiltere'de nükleer atıkların yıllık temizleme maliyetinin 3 milyar sterlin olduğu aktarılıyor.

Nükleer enerji maliyeti yüzde 23 oranında yükseldi

Diğer taraftan uzmanlar, nükleer enerjinin gerekli sera gazı salımı indirimlerini zamanında gerçekleştirmekten uzak olduğunu ifade ediyor. Uluslararası Enerji Ajansı'nın hazırladığı Enerji Senaryosu'na göre, mevcut nükleer kapasitenin 2050 yılına kadar dörde katlanması halinde bile, nükleer enerjinin dünya enerji tüketimindeki payı yüzde 10'u aşmayacak.

Bu da karbondioksit salımlarını sadece yüzde 4'ün altında bir seviyede indirebilecek.

Bu senaryonun hayata geçmesinin maliyeti ise yaklaşık 10 trilyon dolar.

Diğer taraftan yenilenebilir enerji alanında enerji üretim ve depolama teknolojilerinin her gün geliştiği ve maliyetin düştüğü belirtiliyor.

Dünya Nükleer Sanayi Durum Raporu (WNISR) bulgularına göre son on yıl içinde güneş enerjisi maliyeti yüzde 88, rüzgâr enerjisi maliyeti yüzde 69 oranında düştü. Nükleer enerjinin maliyeti ise yüzde 23 oranında yükseldi.

Peki Türkiye neden nükleeri tercih ediyor?

Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi Kıdemli Uzmanı ve İklim Çalışmaları Koordinatörü Ümit Şahin, Türkiye'nin nükleer hedeflerinin enerji politikaları ile ilişkili olmadığını düşünüyor. Akkuyu'da Rusya'nın üstlendiği bir "yap-sahip ol-işlet" modelinin yürütüldüğünü söyleyen Şahin, alanda üretilecek enerjinin Türkiye'ye yüksek fiyata satılmasını öngörüyor. Güneş ve rüzgâr enerjisi potansiyeli yüksek olan Türkiye'de nükleer enerjinin tercih edilmesinin "siyasi" bir karar olduğunu öne süren Şahin şu ifadeleri kullanıyor: "Nükleer şu anda en pahalı enerji üretim yöntemi. Dünyada enerji dönüşümü rüzgâr ve güneş üzerinden ilerliyor. Türkiye ise bunu marjinal ve az kullanılacak bir şey olarak görüyor."

"Çağı yakalayamamış durumdalar"

Yenilenebilir enerji ile nükleer enerjinin kıyaslanamayacağını söyleyen Şahin, "Rusya-Ukrayna savaşından etkilenmeyen ülkeler, yenilenebilir enerji üretenler" diyor ve sözlerine devam ediyor:

"Türkiye, enerji politikalarını rüzgâr ve güneş üzerinden dönüştürecek yenilikçilik düzeyine gelememi. Hem ekonomik hem de teknik nedenlerden dolayı belli bir yerde ve sabit duran devasa santrallerin zorunlu olduğu düşünülüyor. Kömürün geleceğinin olmadığını anladıkları için nükleeri devreye sokmaya çalışıyorlar. Çağı yakalayamamış durumdalar.

"Yenilenebilir enerji sizi bağımsız kılarken yakıtı uranyum olan nükleer, dışa

Gelişme

Ayrıntı

bağımlılığı artırıyor.”

Uzmanlar önümüzdeki yıllarda küresel yenilenebilir enerji kullanımının artacağı konusunda hemfikir. Stanford Üniversitesi tarafından derlenen bir araştırmaya göre gerekli finansman ve siyasi destek olduğu takdirde dünyanın önümüzdeki 30 yıl içinde tamamen sürdürülebilir bir enerji üretim modeline geçmesi mümkün. Yenilenebilir olarak kategorize edilmeyen nükleer enerjinin bu dönüşümdeki rolünün ne olacağı bilinmiyor.

Henüz kömür madenciliğinden vazgeçmemiş olan Türkiye'nin bu süreçte nasıl bir yol haritası çizeceği de meçhul. Tüm gözler COP27 İklim Zirvesi'nden önce Türkiye'nin söz verdiği üzere Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (UNFCCC) sekreteryasına sunması beklenen güncellenmiş Ulusal Katkı Beyanı'nda olacak.

[bbc.com, 22.10.2022](https://www.bbc.com/turkce/ekonomi/2022/10/221022-enerji-gelecek)

Sonuç

3.Düz Piramit Kuralı

Düz piramit tekniği, ters piramit tekniğinin aksine ayrıntıdan başlanarak haberin en önemli unsurlarının sonda verilmesi yöntemidir. Bu teknik, olay çok önemli değilse, güncelliğini yitirmiyorsa, okurun zamanı yeterliyse, haberin yayınlanacağı alan ve süreye ilişkin sınırlama yoksa kullanılır. Bu yazım tekniğinde haber genellikle öyküleyici anlatımla başlar. Haberin bilgileri az önemliden çok önemliye doğru sıralanarak yazılır.

Örnek 1: **Aşağıdaki haber metninde öksürük ile ilgili ayrıntılı bilgiler verildikten sonra en son öksürüğün geçmesi için yapılması gerekenler belirtilmiştir. Sonuç kısmı en sonda yer almıştır.**

Bu Kış Öksürük Geçmiyor

Kış aylarında art arda gelen enfeksiyonlar nedeniyle öksürük bir türlü geçmiyor. Haftalarca süren öksürük özellikle risk grubundakilerin ciddiye alması gereken bir sorun.

Bu kış pek çok virüsle karşı karşıya kaldık: İnfluenza, adenovirüs, RSV, koronavirüs... Öyle ki birini daha atlatmadan diğeri geldi peşinden. Bitmek tükenmek bilmeyen öksürük de cabası.

Giriş

Haftalar boyunca süren öksürük hem yorucu hem de korkutucu oluyor. Çünkü uzayan öksürük kişilerin başka bir hastalıkla karşı karşıya olduklarını düşündürüyor.

Peki hemen her solunum yolu hastalığı sonrası görülen öksürük neden geçmiyor? Dahası hangi seviyeye kadar görülmesi normal karşılanıyor? Merak edilenleri Sağlık Bilimleri Üniversitesi [İzmir](#) Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları Uzmanı Prof. Dr. Berna Eren Kömürcüoğlu ile konuştuk.

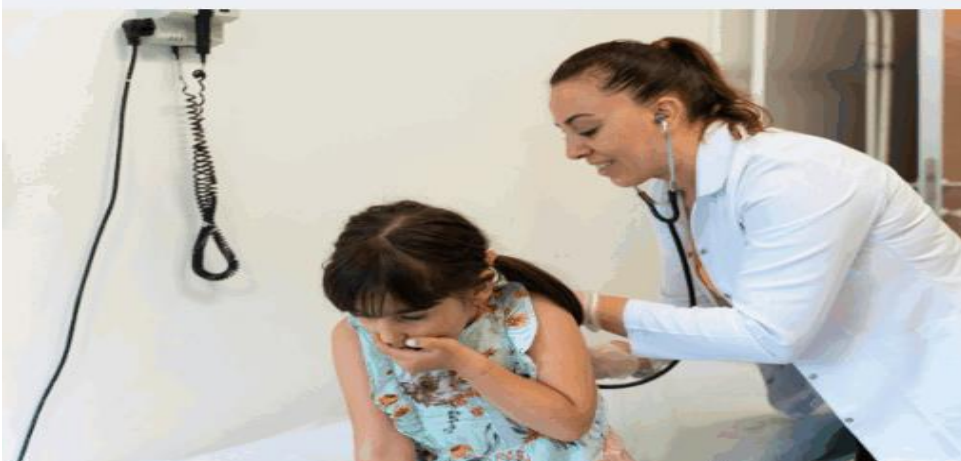

Solunum yolu enfeksiyonları sonrası görülüyor

Öncelikle bu yıl art arda gelen enfeksiyonlara değinen Prof. Dr. Kömürcüoğlu, “Son üç senedir [maske](#) kullandığımız için özellikle çocuklar çoğu enfeksiyonu hiç geçirmediler. Şimdi arka arkaya enfekte oluyorlar. Bu virüsleri evlere büyüklerine de taşıyorlar” diyor. İşte bu enfeksiyonlar da öksürüğe sebep oluyor. Prof. Dr. Kömürcüoğlu, bunu şöyle açıklıyor:

“Viral solunum yolu enfeksiyonları, üst solunum yolunun epiteline hasar vererek dökülmesine sebep oluyor. Üst solunum yolumuzun koruyucu mekanizmalarını bozuyor. Viral enfeksiyon sonrası üzerine tekrar hem başka virüslerin hem de bakteriyel bir enfeksiyonun eklenmesi riski daha çok artıyor. Bu sene bunu görüyoruz.”

Böylece arka arkaya gelen [virüs](#) ve enfeksiyonlar nedeniyle öksürük daha bitmeden yeniden başlıyor. Bazı özel durumlar bunu daha da tetikliyor. Örneğin kişinin [alerji](#) öyküsü varsa öksürük çok daha uzun süre devam ediyor. Hatta bir ay kadar sürdüğü bile oluyor.

Öksürük azalmıyorsa hekime gidilmeli

Eğer öksürük bir ayı bulduysa ve hala geçmediyse hekime başvurmak gerektiğinin altını çizen Prof. Dr. Kömürcüoğlu, bu durumda geniz akıntısı ve sinüzite bakılmasında fayda olduğunu ifade ediyor. Yine alerjik bir durum varsa buna yönelik ilaçların da tedaviye eklenmesi gerektiğini söylüyor.

Peki öksürüğün hangi durumlarda ciddiye alınması gerekiyor? Prof. Dr. Kömürcüoğlu, "Gribal enfeksiyon sonrası gelişen bir öksürüğün çok korkulacak bir durum olmadığını belirtiyor. Ama eğer uzuyorsa, bir ayı bulduysa ve hiçbir azalma göstermediyse o zaman diğer öksürük nedenlerine de bakmamız lazım" diyor. Acil olarak hekime başvurulması gereken diğer durumları ise Prof. Dr. Kömürcüoğlu şöyle açıklıyor:

"Öksürüğün üzerine ateş eklenirse ve koyu, iltihaplı, kokulu balgam geliyorsa ya da balgamda kan varsa mutlaka doktorun hemen görmesi gerekiyor."

Gelişme

Risk grubundakiler dikkatli olmalı

Alerjik kişilerin ve ileri yaştakilerin öksürüğe karşı daha dikkatli olması gerekiyor. Yine uzun süre [sigara](#) kullananların, [KOAH](#) ya da akciğer kanseri olanların, bağışıklığı baskılayıcı hastalıkları olanların daha dikkatli olması gerekiyor. Çünkü bu kişilerde hastalık daha da ağır seyredebiliyor.

Bir diğer dikkat etmesi gereken grup da çocuklar. Özellikle 0-2 yaş arasında çocukların daha riskli olduğuna dikkat çeken Prof. Dr. Kömürcüoğlu, "Bu çocukların enfeksiyonları daha ağır seyredebiliyor. Yine 5 yaşın altındaki çocuklar da viral enfeksiyonlara karşı çok açıktır. [Koronavirüs](#) döneminde bu enfeksiyonlarla hiç karşılaşmadıkları için bunlarda ağır 'krup' dediğimiz sendromlar olabiliyor" şeklinde konuşuyor.

Eğer çocuklarda verilen tedaviye rağmen bir değişiklik görülüyorsa 7-10 gün geçmesine rağmen çok şiddetli, boğulur tarzda bir öksürük ve hırıltılı solunum oluyorsa mutlaka hekime başvurulmasını öneriyor.

Öksürüğe karşı ne yapmak gerekiyor?

Grip sonrası gelişen öksürüğe karşı kişiler ne yapabilir? Bunun için yapılacak ilk iş özellikle soğuk havadan korunmak. Prof. Dr. Kömürcüoğlu, "Soğuk hava da öksürüğü bazen tetikliyor. Hastalar dışarı çıktıklarında soğuk hava üst solunum yollarını uyararak öksürük refleksini artırabiliyor. Onun için kendilerini korumaları gerekiyor" uyarısını yapıyor.

Evde yapılması gerekenler konusunda Prof. Dr. Kömürcüoğlu'nun tavsiyeleri ise şöyle:

"Öncelikle ortamı kurutmayacağız. Özellikle sobayla ısınan evlerde kuru hava oluşuyor. Sobanın üstüne bir çaydanlık konulabilir ya da soğuk buhar cihazları kullanılabilir. Özellikle çocuklarda ortamın neminin korunması öksürük refleksinin oluşmasını azaltabilir. Ne çok sıcak ne çok soğuk... Ilık bitki çayları da tüketilebilir. Onun dışında iritatif öksürükte (tahriş nedeniyle) pastil çok yararlı oluyor."

trthaber.com, 08.01.2023

Sonuç

Ne?

Örnek 2: Aşağıdaki haber metninde çamaşır kurutma ile ilgili ayrıntılı bilgiler verildikten sonra en son öksürüğün geçmesi için yapılması gerekenler belirtilmiştir. Sonuç kısmı en sonda yer almıştır.

Evde Çamaşır Kurutanlar Dikkat!

Daha çok kış aylarında tercih edilen evin içinde çamaşır kurutma, akciğer ve solunum problemlerine yol açıyor. Havalar soğuduğu zaman ve site hayatının getirdiği bazı kurallar yüzünden çamaşır kurutma olayı ev içerisinde yapılmaya ve alışkanlık haline getirilmeye başlandı ancak bu durum radyatörün üzerine veya çamaşırlıklara asılmış çamaşırların evin içerisindeki nem oranını yükseltmektedir.

Evdeki nem oranı önemli

Nem her ortamda olması gerektiği kadar olmalıdır. Her şeyin fazlası zarar olduğu gibi kapalı yaşam alanlarındaki nem oranının fazlalığı da sağlığını derinden ve fazlasıyla kötü etkiler. Özellikle de bebekli evlerde çamaşır kurutma olayı tamamı ile bir sorun oluşturur. Çamaşırlarınızı evinizin için de kurutmak ölümcül hastalıklara kadar birçok hastalığa ve enfeksiyona yakalanma riskini artırır.

Ortaya çıkabilecek hastalıklar

Çamaşırlar kururken üzerindeki su molekülleri buharlaşır ve havayı fazla oranda nemlendirir. Bu durum bağışıklık sistemini kökünden etkiler. Astım, öksürük, nefes darlığı, göğüs ağrısı, ateş gibi reaksiyonlarla sizi etkilemeye başlar. Bu hastalıkların ilerisinde de Aspergillozis denilen solunum yolları hastalıklarının en risklisi ortaya çıkabilir. Uzmanlar bir makine çamaşır yıkayıp evinizin içinde kuruttuğunuzda neredeyse 2 litrelik suyun havasını ve nemini solumak zorunda kalabilirsiniz.

Çamaşırlar nerede ve nasıl kurutulmalı

Uzmanlar çamaşırlarınızı eski yöntemlerle kurutmanızı öneriyor. Çamaşırları dışarı asarak ve havalandırarak kurutmanın her açıdan daha sağlıklı olduğu kanıtlandı. Eğer dışarıda kurutma olanağınız yok ise yeni nesil çamaşır kurutma makinelerini kullanabilirsiniz. Yüksek devirde kullandığınızda harika sonuçlar veren bu makineler ile hayatınızda bu yönde bir kolaylık verebilir aynı zamanda sağlığınıza da korumuş olursunuz.

piramithaber.com, 13.12.2016

Giriş

Gelişme:
-Genel bilgiler
-Detay bilgiler

Sonuç:
En önemli bilgiler

4. Konuşma Dili Kuralı

Son dönemlerde herhangi bir tekniğe bağlı kalmadan konuşma diliyle haberler yazılmaya başlanmıştır. Televizyon, magazin ve gezi haberlerinin yazımında sıklıkla başvurulan bu teknikte temel ilke o an (şimdi) ne olduğunun aktarılmasıdır. Metinlerin konuşma diliyle yazıldığı bu teknikte haberi yazan kişi karşısındaki biriyle konuşuyormuş gibi dolaylı anlatıma başvurmaktadır. Haber içeriğine zaman zaman ses ve görüntü de eklenerek haber hem sıkıcı olmaktan çıkarılmakta hem de daha dikkat çekici hâle getirilmektedir.

Örnek: Aşağıdaki haber metninde yazar kısa ve basit cümlelerle karşısındaki biriyle konuşuyormuş gibi anlatım sergilemiştir.

CUMALIKIZIK KÖYÜ

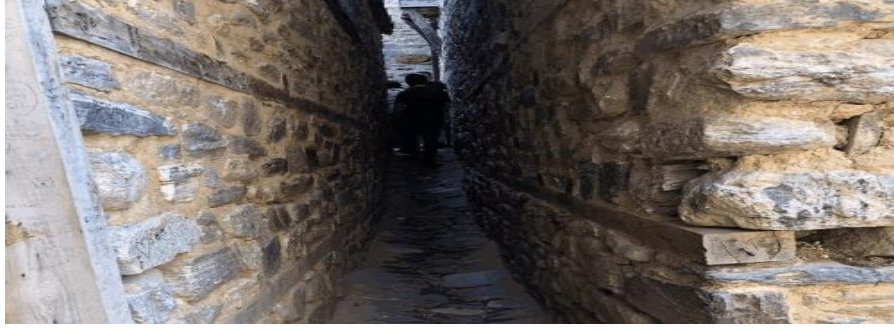
Bugün ki köşe yazım Bursa'da bulunan Cumalıkızık Köyü. Peki nereden gelmiştir Cumalıkızık adı, içinizde bilen vardır eminim. Eski Osmanlı döneminde vadi içlerinde sıkışıp kalan dik yamaçları olan köylere bu yörede Kızık adı verilirdi. Eğer bir köy tarım için fidye ve fidan gibi üretimde bulunuyorsa buna fidyekızık ya da dere yatağında ise derekızık adı verilirdi. Cumalıkızık ise toplu halde Cuma namazının kılındığı bir köy olduğu için adını Cumalıkızık olarak almıştır. Diğer köylerden tek farkı ise günümüze kadar doğal halini koruyabilmiştir.

Cumalıkızık merkeze tam olarak 6 dakika uzaklıkta bulunuyor. Köye yaklaştığınızda aracınızı ilk gördüğünüz otoparka bırakmanızı tavsiye ederim. İleride yer bulmak için uğraş vereceğinize biraz yürüyerek köy havası almalısınız bence. Diğer turistik yerlerde bulabileceğiniz birçok hediyelik eşya burada da karşınıza çıkıyor. Fakat el yapımı cevizli ekmek bence tercih edilmeli. Hem hediyelik hem de yemelik. Köy halkı toplam 270 haneden oluşuyor. Ancak hepsi evlerini turizme açmış durumda. Yöresel yemek yiyebileceğiniz evler haline gelmiş. Bir kısmı ise pansiyon olarak hizmet veriyor. Zaten sezonun yıl boyu olduğu düşünülürse kimse köyde rahatça evinde kalamıyor.

Birkaç ünlü dizinin çekildiği bir köy üstelik. Hangisi olduğunu söylemeye gerek yok gidince hepsini göreceksiniz. Şahsen dizilerle ilgilenmediğim için ben es geçtim. Evlerin renkli ve tarihi görüntüsü sınırsız bir köy havasını size hissettiriyor. En kötü yanı ise bir saatte köyün tamamını iyice gezmiş oluyorsunuz. Ara sokaklarda bolca fotoğraf çekebilirsiniz. Hangi köşeden ne çıkacağını tahmin etmek güç. Dediğim

gibi köy dik bir yamaca kurulduğu için evlerde kısa aralıklarla dar bir alana inşa edilmiş. Bunun en güzel örneği ise cinçikmazı sokağı.

Dünyanın en dar sokağı olarak bilinen bu sokak gerçekten bir sokak görevi görüyor. Yani köyün diğer kısmına geçmek için kullanılan bir sokak. Sokağın bu kadar ünlü olması sadece dar olmasından kaynaklanmıyor. Hikâyeye göre köy, Rumlar tarafından işgal edildiğinde bu sokağın cinler tarafından yönetildiğini ve kimsenin geçemeyeceği hikayesini yaymışlar. Ve sokak sayesinde köy işgalden kurtulmuş. Sokak tek yönlü kullanılmak zorunda. Çünkü karşıdan biri geldiğinde sokakta geçişmek mümkün değil. O yüzden önce sokağı kontrol edip öyle geçiyorsunuz. Tabi birde fotoğraf çektiirmek isteyenler trafiği felç edebiliyor. Sokağın çıkışındaki Türk sinemasının aktörlerinin fotoğrafları asılı küçük bir kafe sizi karşılıyor. Bence güzel bir sürpriz olmuş. Ancak metrekareye düşen insan sayısı çok fazla olduğu için daha tenha kafeler tercih edilebilir. Cumalıkızık'ta mutlaka uğramanız gereken yerlerden biri eski evler olmalı. İçlerinden birini seçip girebilirsiniz. Birçoğu Unesco dünya mirası listesinde zaten. Ben karşıma çıkan ilk eve girdim. Küpeli ev, tam 700 yıllık. Ve 14 kuşaktır aynı aile tarafından kullanılıyor. İçeride birçok eski eşyalar görebilirsiniz. Ancak en ilginç olanı bir tıp kitabı. Sanırım karaciğerin için gösteren bir resim çizilmiş kitabı açık vaziyette sergiliyorlar. Yatak ve sandalyeler gerçekten gördüğüm en eski eşyalar. Ayrıca mutfakta kullanılan eşyaların hepsi birer hazine sayılır.

Son olarak eleştirilecek birkaç konudan bahsetmeliyim. Köyde rahatça gezmeniz giderek imkânsız hale gelmiş. Herkes kendi mekanına sizi ısrarla çağırıyor. Bunu yapmasalar daha çok müşteri kazanacaklar, keşke bunun farkına varabilseler. Ben birkaç yere girdim ancak servis biraz geç kalınca kalkmak zorunda kaldım. Böyle bir yerde olmaması gereken bir işletme anlayışı sergiliyorlar. Fakat fiyatlar çok abartı değil en azından buradan tam not verebilirim.

Sonuç olarak gelin görün isterim, özellikle bahar ayında gelebilerseniz doğanın taze kokusunu iliklerinize kadar hissedeceksiniz... Bu hafta sizlere Dracula kalesini tanıtıyordum. Ancak kendimi doğaya bıraktığım için size Cumalıkızık düştü.

Çok Gezin, Çok Okuyun ve Çok Sorun...

medyaege.com.tr

5. Serbest Yazım Kuralı

Herhangi bir tekniğe bağlı kalmadan uygulanan, yalnızca haberin anlaşılır olmasınınönemsendiği yazım türüdür. Televizyon kanallarında sıklıkla başvuru bu yöntemde zaman zaman haber yazım kuralları ihlal edilerek öznel yargılara yer verilmektedir. Bu nedenle çok eleştirilen serbest yazım tekniğine, reyting kaygısıyla yapılan haberlerde sıkça

başvurulmaktadır. Bu haberlerde izleyicinin/okuyucunun/dinleyicinin haberin içine çekilmesi amacı taşınmaktadır. Ancak haberde istenilen her şeyin yazılabileceği, dil ve üsluba dikkat edilmeyeceği anlamına gelmemektedir (Karaoğlu, 2018, s.12).

Örnek: Aşağıdaki haber metninde yazar popüler bir konu olan ergenlik çağıyla ilgili sorunları ve çözüm önerilerini kişisel bakış açısıyla okuyucuya içine alacak bir dille sunmuştur.

Ergenlik çağındaki çocuklarla iletişimi geliştirmek için 7 ipucu

Ebeveynlerin karşılaştığı pek çok zorluk arasında, ergen çocuğuyla iletişimi geliştirmek listenin başında olabilir. Çocuklarınızla olan iletişim dikkate alınması gereken önemli bir faktör. Büyüyen çocuklardan yetişkin davranışları göstermesi beklenir, ancak hala çocuklar ve bu durum sizi hayal kırıklığına uğratmamalı.

Çocuklar hala yetişkin olmadıklarından ebeveynlerinin rehberliğine ihtiyaçları var. İşte ergenlik çağındaki çocuğunuzla iletişimi geliştirmek için en iyi ipuçları...

Problemlerini sorun

Çocuğunuzla iletişimi geliştirmenin en önemli adımı, gerçekleştirdikleri eylemlerin her zaman kişiliğinin bir yansıması olmadığını hatırlamaktır. Hepimiz pişman olduğumuz, yapmamamız gerektiğini bildiğimiz ve geri alabilmeyi dilediğimiz şeyler yaparız. Bununla birlikte, bu hatalar nedeniyle sonsuza kadar yargılanmak istemeyiz ve gençler de istemeyecek. Çocuğunuz onaylamayacağınız bir şey yaparsa bu durumu onlarla konuşun.

Dinleyin

Ergenlik çağındaki çocuğunuz sizinle konuşmaya çalışırken onu reddetmeyin ve sözünü kesmeyin. Uygun olmayabilir ve tartışmak isteyeceğiniz bir konu olmayabilir, ancak küçük şeylere ilgi göstermezseniz, büyük şeyler hakkında size gelmezler. Çocuğunuz sizinle aranızda ortaya çıkan bir sorunu tartışmak istiyorsa, onların bakış açısını dinleyin. Anında reddetmeden kendilerini ifade etmelerine ve dinlemelerine izin verdiğinizizi bilmek, onlara saygı duyulduğunu hissettirecek ve çoğu zaman kararınızı kabul etme olasılıkları artacaktır.

Karşılaştırmayın

Hiçbir şey bir genci bir kardeşiyle veya arkadaşlarıyla kıyaslanmaktan daha fazla üzmez. Tüm çocuklar birbirinden çok farklıdır. Karşılaştırma yaparsanız kardeşler veya arkadaşlar arasında kırgınlık yaratıp, ilişkilerini zedeleyebilirsiniz. Özellikle de kardeşler arasındaki herhangi bir karşılaştırma, sevginiz için rekabet etmelerini sağlar ve bu da yalnızca zararlı olabilir.

Kimliklerini bulmalarına izin verin

Herkes mükemmel insan imajına sahip olsa da elbette kusurları olabileceğini unutmayın. Yarışmacı ebeveynlere bakıp, sizde aşırılıklara kaçmayın. Nefret ettikleri ve onaylamadıkları bir şeyi yapmaya zorlamayın. Kendilerine veya başkalarına zarar vermedikleri sürece, kendi yollarını açmalarına ve kendi kişiliklerini bulmalarına izin verin.

Hayır demeyi bilin

Çocuğunuzla iletişiminiz ne kadar iyi olsa da hayır demeyi de bilmelisiniz. Bazı konularda kararlı olduğunuzu çocuklarınıza göstermelisiniz. Hayır derken, 'ben senin annenim, ne dersem o olur' amacıyla söylemeyin ve çocuğa da böyle hissettirmediginize emin olun.

Çocuklarınızı sıkmayın

Çocuğunuzun yanında televizyonda şiddet içeren bir sahne, cinsel içerikli bir sahne veya küfürli bir sahne gördüğünüzde garip hissedebilirsiniz. Kanalı değiştirmeyin ve çekinmeyin. Çünkü iletişim söz konusu olduğunda bunu yapmak daha kötüdür. Bunlara elbet maruz kalacaklar ve bu konularda sizinle rahatlıkla konuşabilmeliler.

Hürriyet.com, 07.01.2021

HABER GİRİŞ TEKNİKLERİ

Giriş haberin okunmasını ya da dinlenmesini sağlaması açısından en önemli kısımdır. Haber bir bütün olarak ele alındığında, iyi bir giriş, haberi okutacak en önemli unsurdur. İyi bir girişte amaç, kısa ve öz bir şekilde ne denilmek istediğini okuyucuya açıkça verilmesidir. Haberin girişi, özü verecek şekilde kaleme alınırsa, devamında girişte verilen unsurlar ayrıntılarıyla anlatılabilecek ve okur habere karşı daha dikkatli olacaktır (Boyer, 2010). Genellikle giriş bir paragraf niteliğindedir. Haber giriş paragrafı bazı tekniklerle yazılmaktadır. Bunlar aşağıda belirtilmiştir:

1. Özetleyici Giriş Tekniği

Haberin birkaç ögesinin birden önemli olduğu durumlarda kullanılır. Bu girişte haber özetlenir ve okur, haberin tamamını okumaya davet edilir. Özetleyici giriş yapmak, düz bir haber metni yazarken en çok tercih edilen yöntemdir. Bu giriş yönteminde, haberdeki en önemli unsurları öne çıkarmak söz konusudur. Özetleyici girişin temel özelliği, önemli birçok unsurun cevabını sunmasıdır. 5N 1K sorularından en önemlilerinin yanıtlarını içinde barındırmaktadır (Tayfur, 2018).

Örnek: Aşağıdaki metinde ilk paragrafta konuyla ilgili özet verilmiştir. Özette 5N 1K sorularının önemlileri de bulunmaktadır. Metnin devamında özette belirtilen konu detaylı bir şekilde aktarılmıştır.

2022 yılında hangi akıllı telefon üreticisi ne kadar kaybetti?

Teknoloji devlerinin kayıp yaşadığı 2022 yılında akıllı telefon satışları da ciddi ölçüde düştü. Apple, Samsung gibi devlerin satışları düşse de pazar paylarını artırdığı görülürken, Xiaomi, OPPO ve Vivo'nun pazar payı kaybettiği görülüyor.

2022 yılı dünya çapında teknoloji şirketleri için adeta bir hayal kırıklığı yılı oldu. Pandemi sürecinde zirve yapan teknoloji bağımlılığının sonrasında da devam edeceğini öngören teknoloji şirketleri büyük yatırımlarla hızlı bir büyüme atılımına gittiler. Ancak 2022 bu beklentileri karşılayamadı. Akıllı telefon sektöründe de tarihi bir düşüş yaşandı. Peki **akıllı telefon sevkiyatının düşüşü**

Giriş

Ne zaman?

Ne?

Kim?

hangi markayı ne kadar etkiledi?

**İşte 2022 yılında satış rakamlarıyla ve pazar paylarıyla
kazananlar ve kaybedenler...**

4. ÇEYREKTE EN ÇOK XIAOMI KAYBETTİ!

Çinli üreticiler için 2022 diğerlerinden biraz daha zor geçti. Üretim sorunlarına eklenen sevkiyat problemleri ile birlikte 2021'e göre en yüksek kaybı yaşayan ve bir önceki yılın 4. çeyreğine göre 2022'nin aynı döneminde %26,3 gerileyen marka Xiaomi oldu. Bu dönemin en az düşüş yaşayanı ise %14,9 ile Apple oldu.

İPhone'un üreticisinin 2022 dördüncü çeyrek rakamlarına bakıldığında bir önceki yıl 85 milyon hacme sahip olan sevkiyatı 2022'nin aynı döneminde 72,3 milyon adete geriledi. Ancak buna rağmen en yakın rakibi Samsung'un 58,2 milyon adette kalması ile son çeyreğin lideri oldu ve %24,1'lik bir pazar payı yakaladı.

YIL TOPLAMINDA ZİRVEDE SAMSUNG VAR!

Yılın son çeyreğinde her marka ciddi derecede kayıp yaşamasına karşın yıl toplamında Apple ve Samsung, pazar paylarını artırarak geçti. 2022 yılı genelinde gerçekleştirdiği 261 milyon adetlik sevkiyatla Samsung, bir önceki yılın %4,1 oranında altında kalsa da en yakın rakibi Apple'ın 226,4 adetlik sevkiyat adedini geride bıraktı ve yüzde 21,6'lık pazar payı ile zirvede yer aldı.

APPLE VE SAMSUNG'UN RAKAMLARI DÜŞTÜ PAYI ARTTI

Zirvedeki iki markanın yıl toplamında satışları düşmüş olsa da diğer markaların daha yüksek düşüş yaşamaları ile birlikte pazar payları yükseldi. Apple'ın pazar payı 2021 yılında %17,3 iken, 2022'de pazar payı %18,8'e yükseldi. Samsung'un %20 olan payı ise 2022 yılında %21,6'ya çıktı ve zirvedeki yerini korumayı başardı.

Habertürk.com, 29.01.2023

Ek 15: SEO Temelli Dijital Haber Metni Yazma Eğitim Kitapçığı

Etkinlik: ChatGPT yapay zekâ teknolojisine yönelik özetleyici teknik kullanarak giriş paragrafı yazınız. (Wordpress platformunda yazınız).

Not: Girişinizi oluştururken 5N 1K sorularını dikkate alınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Tanımlayıcı Giriş Tekniği

Haberin önemli öğelerinden olan “kim” ve “ne” sorusu olduğu durumlarda bu teknikle habere başlanılır. Kişiler veya olaylar tanımlanmak istendiğinde tanımlayıcı girişle başlanır.

Örnek:

Türk astronomlar uzayda iki gezegen keşfetti

Ankara Üniversitesi Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölümü araştırmacıları, Dünya'dan 1336 ışık yılı uzaklıktaki Kepler-451 çift yıldız sisteminde iki gezegen keşfetti. Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölüm Başkanı ve Öğretim Üyesi Prof. Dr. Selim Osman Selam, aynı bölümden araştırma görevlisi Ekrem Murat Esmer, Doç. Dr. Özgür Baştürk ve Prof. Dr. Selim Osman Selam ile İstanbul Üniversitesi Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölümünden Doktor Öğretim Üyesi Sinan Alish tarafından gerçekleştirilen ve saygın bir uluslararası dergide yayımlanan keşif, Türkiye kaynaklı ikinci gezegen keşfi olarak bilim tarihine geçti.

Keşif için Ankara Üniversitesi Kreiken Rasathanesi'nde bulunan 80 santimetre çaplı Prof. Dr. Berahitdin Albayrak teleskobu ve İstanbul Üniversitesi Gözlemevi'nin Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Ulupınar Gözlemevi Yerleşkesi'nde bulunan 60 santimetre çaplı teleskobu ile çift yıldızın ışık ölçüm gözlemlerinin yapıldığını anlatan Selam, bunun yanı sıra Kepler ve TESS uzay teleskoplarının elde ettiği gözlemlerin de kullanıldığını ve çift yıldızın tutulma zamanlarının analiz edildiğini bildirdi.

"Bu gözlemlerimizle Kepler-451 sisteminde daha önce keşfedilmiş olan bir gezegene ilave olarak Jüpiter boyutlarında iki dev gezegenin daha varlığını keşfetmiş olduk." bilgisini paylaşan Selam, şöyle devam etti:

"Bu sistemde görülen tutulmaların zamanındaki değişimler kullanılarak gezegenlerin keşifleri gerçekleştirildi. Yapılan çalışmada toplam üç gezegen barındıran bu sistemin kararlı yörüngelerde dolandıkları da tespit edildi. Çift yıldızlar etrafında gezegen bulma

Giriş

Kim?

işi biraz zorlu bir iştir. Dünya literatürüne bakılacak olursa çift yıldızlar etrafında gezegen keşfi Türkiye'den ilk kez yapılıyor. Ayrıca Türkiye'den ilk gezegen keşfi de Ankara Üniversitesine aitti, böylece ikinci gezegen keşfi de yine Ankara Üniversitesinde yapılmış oldu.

Çift yıldızlar etrafındaki 21. ve 22. gezegeni Türk araştırmacılar bulduğundan uzayda bu anlamda keşfi yapılan gezegen sayısı 22'ye çıktı. Gezegenlerden biri Jüpiter'in kütlesinin yaklaşık olarak 1,5 katı, diğeri de iki katına yakın. Gaz devi gezegenler olduğu için bu gezegenlerde hayat olma ihtimali yok. Yörünge sürelerini de hesapladık. Keşfedilen gezegenlerden bir tanesinin çift yıldız sistemi etrafındaki yörünge dönemi, yani bir yılı 43 günde, diğeri ise bir yılı 1800 günde tamamlıyor."

Bilim dünyasında yeni heyecan yarattı

Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölüm Başkanı ve Öğretim Üyesi Prof. Dr. Selim Osman Selam, Kepler-451 çift yıldız sisteminin yaklaşık 29 bin 300 santigrat yüzey sıcaklığına sahip altıncı türü bir yıldız ile 2580 santigrat yüzey sıcaklığındaki cüce türü başka bir yıldızdan oluştuğunu belirterek, "Ayrıca, Kepler-451, Kepler-47'den sonra etrafında ikiden fazla gezegen keşfedilen ikinci çift yıldız sistemi olmuştur." dedi.

Çift yıldız sisteminin bileşenlerinden birinin bir anlamda hayatının sonuna gelmiş bir yıldız olduğunu ve sadece sıcak çekirdeğinin bulunduğunu belirten Selam, "Bu tür yıldız sistemlerinin etrafında gezegen bulmuş olmak, bu işlerin teorisi ve evrim çalışmaları açısından da ilginç bir fırsat sunuyor. Çünkü genel olarak bu tür cisimlerin etrafında aslında pek de gezegen beklenmiyor. Bu anlamda da ilginç ve bilim dünyasında heyecan yaratan bir keşif olarak gerçekleşti." diye konuştu.

TÜBİTAK tarafından Doç. Dr. Özgür Baştürk yürütücülüğünde sürdürülen "Zamanlama Yöntemiyle Ötegezegen Keşfi" başlıklı 1001 AR-GE Projesi kapsamında desteklenen çalışmanın aynı zamanda doktora öğrencisi araştırma görevlisi Ekrem Murat Esmer'in doktora tez çalışması kapsamında yapıldığını aktaran Selam, "Kepler-451 sistemindeki gezegenlerin keşfinin açıklandığı bilimsel makale, Oxford Üniversitesi Yayınları tarafından basılan ve alanın en prestijli dergilerinden biri olan "Monthly Notices of the Royal Astronomical Society" dergisinde yayınlandı."

Yeni gezegenlerin adları kurallara göre verildi

Çalışma kapsamında aynı çift yıldız sisteminde önceden keşfi yapılmış diğeri gezegenin yörünge döneminin ise 406 gün olarak güncellendiğini ifade eden Selam, Türk astronomlarca keşfedilen bu yeni gezegenlerin ise sistemde 2015 yılında keşfedilen gezegene benzer kütlede olduğunu söyledi.

Prof. Dr. Selim Osman Selam, Kepler-451 çift sisteminde keşfedilen iki yeni gezegenle birlikte toplamda bu üç gezegen, uluslararası isimlendirme kurallarına göre "Kepler451b", "Kepler451c" ve "Kepler451d" isimleri ile astronomi camiasının ortak ötegezegen kataloğunda (exoplanet.eu) yerlerini aldığını bildirdi.

aa.com, 14.02.2022

Etkinlik: Olimpiyat oyunları ile ilgili tanımlayıcı haber girişi yazınız. (Wordpress platformunda yazınız).

Not: Girişinizi oluştururken 5N 1K sorularını dikkate alınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.Alıntılı Giriş Tekniği

Haber kaynağının ifadelerinin girişte kullanılmasıdır. Alıntı doğrudan veya dolaylı bir şekilde yapılabilir.

Örnek:

Giriş

Koronavirüs sonrası unutkanlık ortaya çıktı

Sağlık Bakanlığı Koronavirüs Bilim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Tevfik Özlü, Koronavirüs sonrası ortaya çıkan sağlıkla ilgili uzayan sorunların sadece akciğerle ilgili olmadığına dikkat çekerek "Ciddi bir unutkanlık problemi yaşayan hastalar var" dedi.

Alıntı

Sağlık Bakanlığı Bilim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Tevfik Özlü her geçen gün virüsle ilgili yeni bilgiler edindiklerini belirterek, "Corona sonrası ortaya çıkan sağlıkla ilgili uzayan sorunlar sadece akciğer ile ilgili olmayabiliyor. Farklı organlarda farklı sorunlar yaşayan hastalarımız var. Benim en çok gördüğüm unutkanlık. Corona virüsü sonrası ciddi bir unutkanlık problemi yaşayan hastalar var" dedi.

DAHA İYİ TANIMAYA BAŞLADIK

– Dünya Sağlık Örgütü de bugünlerde bu tabloya dikkat çekiyor. Çünkü zaman geçtikçe 2,5 yıldan sonra hastaların şikâyetlerini görmeye başladı. Baştan beri bunu görüyorduk ama şimdi çok daha iyi tanımaya başladık. Veriler yeterli mi, hayır. Daha çok araştırma ve bilimsel kanıt toplamak zorundayız.

– Ama şimdiye kadar elde edilen kanıtlara baktığımızda bu hastaların hastalığı

geçirmeye başladığı günden beri bu şikâyetleri yaşayabildikleri veya hastalık iyileştikten sonra ortaya çıktığını ya da hastalıktan sonra dalgalanabildiğini görüyoruz. Biz bunu Covid sonrası durum olarak isimlendiriyoruz bilimsel literatürde. – Bazı hastalarda uzun sürebiliyor. Ne kadar sürüyor dersiniz verirler bize şunu göstermiş özellikle bu tablonun olduğunu söyleyebilmemiz için coronadan sonraki 3 ay içerisinde ortaya çıkıyor ve en az 2 ay devam ediyor. Yani Covid sonrası durum hafif ama uzun süren, kişinin günlük aktivitelerini yapmasını, işine dönmesini etkiliyor.

Sozcu.com, 13.11.2022

Etkinlik: Lösemi ile ilgili alıntılı haber girişi yazınız. (Wordpress platformunda yazınız)

Not: Girişi yazarken doğrudan ve dolaylı alıntılara yer veriniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

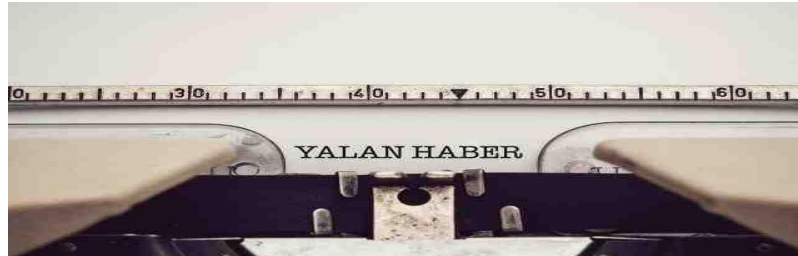
.....

4. Sorulu Girişi Tekniği

Habere ilgi çekmek için girişte soru veya sorulara yer verilmesidir.

Örnek:

Çağımızın çevrimiçi salgını: Yalan haber

Günlük hayatta sosyal veya geleneksel medyada pek çok habere maruz kalıyoruz. Bunlardan kaç tanesinin yanlış bilgi içerdiğini hiç düşündünüz mü? Yalan haberlere kimler neden inanıyor?

2013 yılında Twitter’da Associated Press isimli bir haber ajansının hesabından: “Son Dakika: Beyaz Saray’da iki patlama oldu ve Barack Obama yaralandı” diye bir tweet yayımlanıyor ve bu tweet 5 dakikadan kısa bir sürede 4 binden fazla kez

Giriş

paylaşıyor. Sonradan bu hesabın ele geçirildiği ve paylaşılan bilginin yanlış olduğu açıklansa da bir ABD başkanının patlamada ölme ihtimali borsayı çöküşe sokuyor ve bir günde 140 milyar dolara yakın değer kaybediliyor. Yalan haberlerin etkisinin ne denli büyük olabileceğini görüyor musunuz?

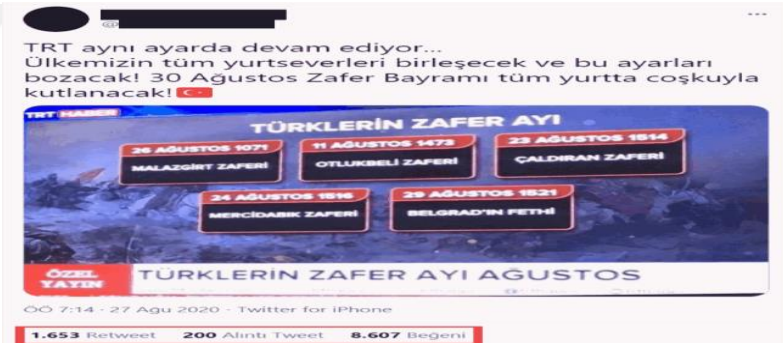
Tıpkı “Gerçek, ayakkabılarını giymeden yalan, dünyayı üç kez dolaşır” sözündeki gibi yalan haber doğru bilgidan kat kat daha hızlı yayılıyor. Science dergisinde yayımlanan bir araştırmada 2006 yılından 2017 yılına kadar Twitter’da paylaşılan, doğruluğu veya yanlışlığı kanıtlanmış tüm haberlerin yayılışı inceleniyor. Sonuçlar, yanlış bilginin doğru bilgiye göre daha fazla, daha hızlı ve daha geniş kapsamlı olarak yayıldığını gösteriyor. İşin ilginç yanı, yanlış bilginin bu kadar fazla yayılmasının nedeni bot hesaplar değil, gerçek insanlar.

Peki yalan haberlere neden inanıyoruz?

Bunun birden fazla nedeni olabilir. Bunlardan biri, zihinsel kapasitemizi zorlamak istemememiz. Yani bir haberle karşılaştığımızda bunun doğru mu yanlış mı olduğuna kafa yormak istemeyebiliyoruz. “Neden yanlış olsun ki, bir insan neden yanlış bilgi yayar?” düşüncesiyle karşımıza gelen tüm haberleri doğru kabul edebiliyoruz. Oysa sosyal medya hesabı olan herkesin istediği mesajı yayabildiğini düşününce gördüğümüz her bilgiyi doğru kabul etmek çok mantıklı görünmüyor.

Psikolojide “doğrulama yanlılığı” olarak adlandırılan kavram, kendi düşüncelerimizle ve inançlarımızla benzer olan bilgileri doğru kabul ettiğimizi ifade ediyor. Yani kendi görüşümüzü yanlışlayan bir haber gördüğümüzde haberin doğruluğunu sorgulayabiliyoruz ama görüşlerimizle uyuşan bir haberi çoğunlukla direkt olarak doğru kabul ediyoruz.

Örneğin 27 Ağustos 2020’de atılan bir tweette TRT Haber’in tarihte ağustos ayında kazanılmış zaferleri haberleştirirken 30 Ağustos zaferine yer vermediği, 30 Ağustos Zafer Bayramı’nı kutlamayacağı ima ediliyor. Aslında iki sayfa olan görselin (30 Ağustos ikinci sayfadaydı) ilk bölümü herhangi bir araştırma da yapılmadan paylaşılnca, önyargılı bakışla eşleşen bu yanlış bilginin hızla yayıldığını görüyoruz.

Sonraki tweette olayın aslı öğrenilip TRT’nin 30 Ağustos Zafer Bayramı’na özel bir program yayınladığına yer verilmiş olsa da bu paylaşım önceki kadar etkileşim almamış. Çünkü yalan haberler her zaman daha ilgi çekici görünüyor.

Yalan haberlere kimler inanıyor?

Bu soruyu duyduğunuza aklınıza gelen ilk cevap “diğerleri” olabilir. Ama aslında bu sorunun net bir cevabı yok. A grubuna üye olanlar veya B görüşünü

Ek 15: SEO Temelli Dijital Haber Metni Yazma Eğitim Kitapçığı

destekleyenler yalan haberlere daha çok kanıyor diyemeyiz. “Diğerleri”nin yalan haberlere daha çok inandığını düşünmemizin de psikolojik bir açıklaması var. İnsanların bazı durumlardan kendilerinin etkilenmediğini düşünüp başkalarının daha çok etkilendiğini düşünmesi “üçüncü şahıs etkisi” olarak adlandırılıyor. Yani “Yalan habere ben inanmam ama diğer insanlar çok inanıyor” şeklinde düşünüyorsanız büyük ihtimalle yanılıyorsunuz. Zira bu düşünce sizi, yalan haberlere karşı daha savunmasız bir hale getiriyor olabilir. Yalan haberlerin size etki etmediğini düşündüğünüzde karşınıza çıkan haberlere daha az şüpheli yaklaşsınız ve yanlış bilgiye karşı daha savunmasız bir hale gelirsiniz.

Yalan haberlerden nasıl korunuruz?

İlk adım şüpheli olmak. Çok güvendiğiniz bir kaynak bile zaman zaman belki isteyerek belki istemeyerek hatalı bir bilgi paylaşabilir. Dolayısıyla karşımıza çıkan haberlere şüpheli yaklaşıp analitik düşünebilirsek yanlış bilginin yayılmasını önlemeye yardımcı olabiliriz. Bir bilgiyi paylaşmadan önce doğru mu değil mi diye birkaç saniyeliğine düşünmek bile yalan haberlerin yayılım hızını epey azaltabilir.

trt.haber.com, 08.02.2021

Not: Girişi yazarken soru içeren cümlelere yer veriniz.

Etkinlik: Orman yangını ile ilgili haberinizde sorulu giriş tekniği kullanınız. (Wordpress platformunda yazınız)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Okur-İzleyici Adresli Tekniği

Haberin girişinde okurlara, dinleyenlere veya izleyenlere seslenerek yapılan giriştir. Okur haberin bir unsuru haline getirilir. Böylece yazının okunulması sağlanmaya çalışılmaktadır.

Örnek:

Ergen çocuklarınızla böyle konuşmayın

Ergenlik döneminde çocuklarımızın psikolojilerinde ciddi değişiklikler görülür. Bu neden onlara karşı kullandığınız cümlelere çok dikkat etmelisiniz.

Okura
seslenme

Ergenlik döneminde çocuğunuza bu cümleleri kullanmayın!

Ergenlik dönemi; çocukluk ve erişkinlik arasında yer alan biyolojik, psikolojik ile fiziksel değişimlerin yaşandığı hızlı bir büyüme ve gelişme dönemi. Genel olarak 12-19 yaş arasını kapsayan bu dönemde çocuk ve/veya genç yetişkin olmaya adım atar, ardı ardına pek çok davranış ve rol dener, duygu ile düşüncelerde karmaşıklık yaşar. Yapılan bilimsel çalışmalara göre; başta depresyon olmak üzere birçok ruh sağlığı hastalığı ergenlik döneminde daha sık görülür. Bu dönemde ergenin maruz kaldığı reddedici, tutarsız, denetimsiz anne baba tutumları, psikiyatrik hastalıklar için önemli bir risk faktörünü oluşturur. Bunun aksine döneme özgü bu kaotik süreçte anne ve babanın yol gösterici, kabul edici, gerektiğinde sınırlayıcı bir tutum içinde olması ise ergenin karşılaştığı yeni durumlarla baş etmesini kolaylaştırarak bu süreci daha uyumlu atlatmasını sağlar. İşte bu noktada ergenle "doğru iletişim kurmak" büyük önem taşır. Örneğin anne babaların kullandıkları bazı cümleler var ki 'yarar' yerine 'zarar' getirerek hem iletişimin kesilmesine hem de ergende depresyon ve anksiyete gibi ruhsal hastalıkların ortaya çıkmasına neden olabilir.

Anne ve babaların ergenle konuşurken asla sarf etmemeleri gereken cümleler...

"Sen zaten hiçbir şeyi beceremezsin"

Ergen kimlik arayışı içindeyken zaman zaman yetersizlik duyguları yaşayabilir. Bunu özgüven eksikliği olarak yorumlamamak gerekir. İçinde bulunduğu dönem itibarıyla zaten oldukça kırılgan olan ergene karşı anne babanın söyleyeceği aşağılayıcı, küçümseyici her ifade hem ergenin öfkesini artırır hem de kendisini yetersiz hissetmesine neden olur.

"Neden ...?"

"Neden?" sorusuyla başlayan cümleler, suçlayıcı sözlerdir. Sıkıntısını dile getiren bir ergene anne baba tarafından örneğin, "Sen neden o saatte ordaydın?" şeklinde yöneltilen bir soru, ergende suçlandığı, ağır düzeyde eleştirildiği, anlaşılmadığı hissi yaratabilir ve daha çok içine kapanmasına yol açabilir. Bu nedenle ebeveynlerin "neden?" sorusu yerine "ne? " sorusunu (ne oldu? ne düşünüyorsun? vb.) sormaya özen göstermeleri çok önemli.

"Sen daha ne yaşadın ki... Ben senin yaşındayken..."

Böyle bir iletişim şekli ergene kendisini yetersiz ve çaresiz hissettirir. Kendisini güçsüz hissetmesine neden olan bu ifadelerle maruz kalan ergen de anne babasına karşı öfkeli yanıtlar verir. Devam eden bu iletişim tarzı ise ebeveyn çocuk ilişkisinin çatışmalı hale gelmesine yol açabilir.

"Bu konuda böyle.....davranmalısın"

Anne babanın öğüt verir tarzda konuşması, özerkliğini kazanmaya çalışan ergenin öfkelenmesine ve daha savunmacı davranmasına neden olur. Ebeveynlerin yol gösterici davranabilmeleri için ergenin mevcut sorun hakkında duygu ve düşüncelerini ifade etmesini sağlamaları, onun ihtiyaçlarını göz önüne alarak birlikte çözüm yolları üretmeleri daha etkin bir iletişim tarzını oluşturur.

"Biz senin her istediğini yaparız... Arkadaş gibiyiz..."

Yapılan çalışmalara göre hem aşırı izin verici hem de aşırı kontrolcü/kısıtlayıcı anne baba tutumları; ergenin uyum sorunları, hatta depresyon başta olmak üzere birtakım ruhsal hastalıklar yaşamasında önemli rol oynuyor. Aşırı demokrat tutumlar genç tarafından disiplinsizlik olarak algılanabilir. Denetilmeyen, üzerinde yaptırım uygulanmayan ergen kendini boşlukta hissederek zarar verici eylemler deneyebilir.

"Bıktım senin hatalarından...çocuk gibi davranıyorsun... ne halin varsa gör..."

Ebeveynler bu ve benzeri ifadeler kullandıklarında; öfkelerini, ergenin davranışına değil bireysel olarak ergene yöneltmiş olurlar. Anne babaların ergene karşı kullandıkları bu tarz söylemler, onun kendisini reddedilmiş hissetmesine yol açar. Bu tarz iletişim biçimi süreklilik gösterdiği takdirde, reddedilme duygusuyla baş edemeyen ergende, bir takım duygusal ve davranım sorunları ortaya çıkabilir.

acibadem.com.tr, 05.08.2020

Etkinlik: Müziğin ruh sağlığına faydaları ile ilgili yazınızın girişinde okur-izleyici adresli teknik kullanınız. (Wordpress platformunda yazınız)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Ayrıntılı Giriş Tekniği

Haberde geçen bazı ayrıntıların ön plana çıkarılmasıdır. Genel olarak sunulan bir haberin bazı öğeleri ile ilgili daha fazla bilgi verilmesidir.

Örnek: Aşağıdaki örnekte giriş paragrafında insan sağlığını etkileyen birçok hastalıktan bahsedilmiştir. Ancak bu hastalıklar içinde Obezite ön plana çıkartılarak ayrıntılı bilgi verilmiştir.

Giriş

Modern Çağın Sorunu: Obezite

Günümüzde kanser, diyabet, Obezite, kalp-damar rahatsızlığı, Alzheimer gibi insanlığı etkileyen birçok hastalık bulunmaktadır. Bu hastalıklar içinde Obezite, dünyada özellikle gelişmiş ülkelerin en önemli sağlık sorunlarından biri. Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre dünyada 1,9 milyar kişi fazla kilolu ve bunların 600 milyonu da obezdir. Her geçen gün obez tanısı olan birey sayısı da artmaktadır. Obezitenin bu şekilde yaygınlaşması toplumlar için risk oluşturmaktadır.

Nedenleri

0-3 yaş dönemindeki beslenme çok önemlidir. Santral sinir sisteminin gelişimi ile kemik-kas işlevlerindeki uyum bu dönemde gerçekleşir. Doğumdan hemen sonraki ilk 60 dakika içinde başlanması gereken emzirmenin en az 6 ay sürdürülmesi gerekir. Bebekler biberon ya da benzeri araçlar kullanılmadan doğrudan emzirilmelidir. Yaşamının ilk yılını anne sütüyle beslenerek geçiren çocukların kazanımları annelerinkinden onlarca kat fazladır. İlk yaşlarından başlayarak aşırı kalori yüklenen çocuklarda, yağ fazlasının depolanması için adiposit sayısında yoğun bir artış (hiperplazi) olur. Sayısı artan adipositler yaşam boyu olduğu yerde bekler, yüksek kalori koşullarında yağ depolar. İlerleyen yıllarda beslenmesini düzenleyerek kilo veren bireyler, karbonhidratlara döndüğü gün adipositlerini şişirmeye başlarlar (hipertrofi). Adipositlerin yağ depolama yetisi neredeyse sonsuzdur.

Türleri

Elma tipi vücut yağlanması- santral obezite

İleride sebep olabileceği riskler bakımından obezitenin bünyede oluşturduğu yağlanmanın dağılımı çok önem taşımaktadır. Gövde ve karın bölgesi içinde daha fazla miktarda biriken yağlar; kalp hastalıkları, hipertansiyon, hiperlipidemi ve Tip II Diabetes Mellitus ile görülen metabolik sendromlar bakımından risk ihtimallerini arttırır. Bu şekilde bir yağ dağılımı gösteren obezite çeşidine elma tipi vücut yağlanması yani, merkezi şişmanlık denmektedir. Bu vücut tipinde karın bacaklardan çok, gövde ve karın bölgesinde bir yağlanma şekliyle kendini gösterir. Metabolik sendrom bakımından daha yüksek bir risk grubuna ait bu hastalarda, karın etrafında belirgin gövdesel yağlanma söz konusudur.

Etkinlik: Faydalı besinler arasında ıspanağı ön plana çıkararak haberinizde ayrıntılı giriş tekniğini kullanınız. (Wordpress platformunda yazınız)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Öyküleyici Giriş Tekniği

Bir haber metninde "Öyküleyici Giriş Tekniği" kullanmak, haber metninin daha ilginç ve etkileyici hale gelmesini sağlayabilir. Öyküleyici bir giriş, haber metninde verilen bilgilerin daha kolay anlaşılmasını ve dikkat çekmesini sağlar. Ayrıca, okuyucunun haber metninin konusunu daha iyi anlamasına ve hafızasında daha iyi kalmasına yardımcı olabilir. Öyküleyici teknikte betimlemelerden faydalanılmaktadır.

Örnek: Aşağıdaki metinde öyküleme ve betimleme yoluyla haber metni ilgi çekici hale getirilmiştir. Bunun yanı sıra okuyucuda merakı uyandırılarak haber metninin devamının okunması sağlanmaya çalışılmıştır.

Kaplumbağa Terbiyecisi

Giriş

Osman Hamdi Bey'in Kaplumbağa Terbiyecisi eseri hem Osmanlı hem de Türk resim sanatı tarihinin en mühim ve en değerli eseri olarak bilinmektedir. 1960 senesinde, Mustafa Cezar adındaki Sanat Tarihçisi bir araştırma yapar ve bu araştırmanın sonucunda İstanbul Şişli kentinde mühürlenmiş bir konak içerisinde sanatsal açıdan yüksek değerli eserler olduğunu öğrenir. Bu köşkün sahibi ise Saim Birkök isimdeki ünlü bir iş adamıdır. Mustafa Cezar; askerlik arkadaşının oğlunu evlatlık alan Birkök'ü konağın kapılarını açtırması için iknaya gittiğinde Birkök, evlatlık oğlunu öldürdüğü için hapisanede yatmaktaydı. Birkök konağın kapılarını açtırdı. Kaplumbağa Terbiyecisi tablosu da bu konaktan 40 eserle birlikte çıkarılarak Resim ve Heykel Müzesi'ne devredildi.

Kaplumbağa Terbiyecisi Tablosu Hikayesi Ne Anlatıyor?

Sanat Tarihi içerisinde bulunan ve çeşitli uygarlıklar ile toplumların kültür sanat faaliyetlerinin birer ürünü olarak ortaya çıkan sanat eserleri; çeşitli kaygılar ile yapılmıştır. Ayrıca bir mesaj verme güdüsü de barındırabilen bu eserler, içerisinde birer hikâye de barındırabilmektedir. Türk İslam sanatının geç dönem örneklerinden olan ve

daha çok Osmanlı'nın çağdaş resim sanatına bir örnek olarak gösterilebilecek olan Kaplumbağa Terbiyecisi tablosunun da elbette bir hikayesi vardır. Bu tablonun hikayesi kısaca şu şekilde örneklendirilebilir;

Osman Hamdi Bey, yaşamını insanları eğiterek, resimleri ile sanata yakınlaştırmayı dert edinmiştir. Bu sebeple eğitip değiştiremediği insanların varlığı nedeniyle evcilleştirilemeyen kaplumbağalara ilgi duyduğu ifade edilmiştir. İki farklı versiyonu olan Kaplumbağa Terbiyecisi eserin ikinci tablosunda Osman Hamdi Bey'in farklı bir detayı gösterdiği belirtilmiştir. İlk eserde konumlanan kaplumbağalar beş, ikinci eserde konumlanan kaplumbağalar ise cam önüne bir su kabu dahil edilerek altıya çıkmıştır. İkinci tabloda dikkat çeken ve pek mühim olan nokta ise "yüreklerin şifası Hz. Muhammed (sav) ile buluşmaktır" yazısı daha net biçimde yazılmıştır. Osman Hamdi Bey, bu sözle yaşamın yoruculuğunu, sahip olduğu bilgi ve birikimini kaplumbağa olarak tasvir ettiği kişiye aktarmayı amaçlamıştır. Pencere içerisinden süzülen ışığın gelecek zamandan gelen bir ışık olduğunu ve yalnızca geleceğe yönelik bir hayat sürmenin mantıklı olduğunu ifade etmiştir.

Kaplumbağa Terbiyecisi Tablosu Neyi İfade Ediyor?

Osman Hamdi Bey; Kaplumbağa Terbiyecisi eserine, Bursa Yeşil Camii ziyaretleri sırasında kaplumbağa terbiyecilerini çizerek başlamış ve eseri kendi atölyesinde tamamlamıştır. Bu tablonun neyi ifade ettiğine dair birden fazla iddia bulunuyor. Birincisi; kendisini Derviş olarak tasvir eden Osman Hamdi Bey, çalışma arkadaşlarını yavaşlıklarından ötürü eleştirerek onları ise kaplumbağa olarak tasvir etmiş ve eğitmeye çalıştığını göstererek resmetmiştir. İkinci iddiaya göre ise; yine kendisini derviş ve kaplumbağa terbiyecisi olarak tasvir eden Osman Hamdi Bey, bu sefer kaplumbağaları halk olarak göstermiştir ve halkı, sırtında ve elinde görünen enstrümanla yani sanatla eğitmeye çalışmaktadır.

Sabah.com, 29.12.2022

Etkinlik: Mozart'ın hayatı ile ilgili yazınızda öyküleyici giriş tekniği kullanınız. (Wordpress platformunda yazınız)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HABER METNİ YAZMA SÜRECİ

1. Yazma Öncesi

- Konuyu seçme ve sınırlandırma
- Konuyla ilgili araştırma yapma
- 5N 1K sorularını hazırlama
- Haber yazma tekniğini belirleme
- Haber giriş tekniğini belirleme
- SEO unsurlarını oluşturma

2. Yazma Sırası

- Giriş
- Gelişme
- Sonuç

3. Yazma Sonrası

- Gözden geçirme
- Düzeltme
- Paylaşım

Yazma Öncesi

1. Konuyu seçme ve sınırlandırma

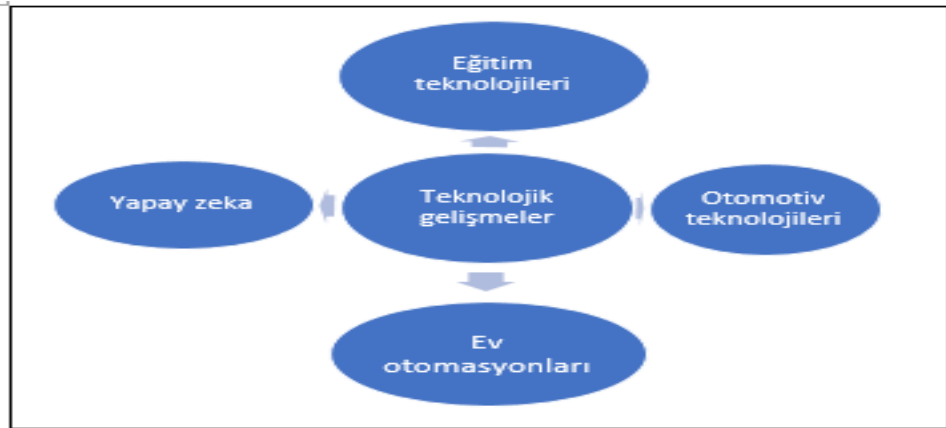
Haber metni sürecinin ilk ve en önemli basamağıdır. Konu seçiminde araştırma yapılması gerekmektedir. Bu araştırma süreci basılı kaynaklardan olabileceği gibi elektronik ortamlardan yapılabilir.

Konu seçiminde özellikle hâkim olunan ve bilindik alanlarda yapılması yazara kolaylık sağlar. Ayrıca beyin fırtınası tekniğinin uygulanması da konu seçiminin kolaylaştırabilir. Aşağıda konu seçimiyle ilgili öneri formu sunulmuştur.

Yazma Öncesi/Konu seçme: Haber ilgili yapılan araştırma sonucunda ulaşılan konular aşağıda örneklerde olduğu gibi yazılabilir. Bu süreçte beyin fırtınası ve fikir taraması vb. tekniklerin kullanılması etkili olabilir. Örnekler: Küresel ısınma, teknolojik gelişmeler, obezite, ilaç tüketimi, ambalajlı gıdalar. Yukarıda yazıldığı gibi yaptığınız araştırma sonuçlarında siz de aşağıya örnekler sıralayınız.

Yazma öncesinde konunun sınırlandırılması yazara büyük kolaylık sağlayacaktır. Bu şekilde yazılacak yazı belli bir sınırlar içinde ve konu dağılmadan yazılmış olacak. Bunu sağlamak için de fikirleri organize etmede faydalı olabilecek grafik, tablo ve haritalar işi kolaylaştırabilir.

Örnek:

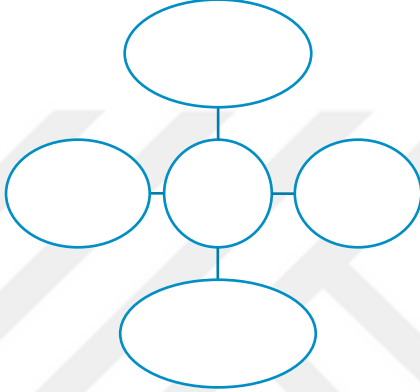

Ek 15: SEO Temelli Dijital Haber Metni Yazma Eğitim Kitapçığı

Yukarıdaki şekilden hareketle teknolojik gelişmelere yönelik konular sınırlandırılarak hangi alt konu üzerinde yazılacağı kararlaştırılabilir. Şekilde görüleceği üzere orta kısma ana konu yazılmış. Kenarlardaki dairelerin içine ise ana konunun bir yönü yazılarak sınırlandırma yapılmıştır.

Aşağıda verilen şekil üzerinde yukarıdaki örneğe benzer şekilde sizler de konunuzu sınırlandırınız. Sınırlandırma sürecinde konunun önemli yanları dikkate alınması gerekir. Herkes tarafından dikkate alınacak ve herkesi ilgilendirecek konular seçilmesi şarttır. Aksi takdirde kimseyi ilgilendirmeyen konular kimsenin dikkatini çekmeyecek ve yazınız haber niteliği kazanmayacaktır.

Örnek:

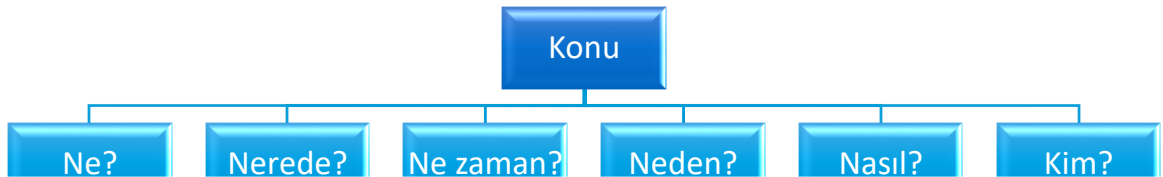
Ana Konu.....
.....
Sınırladığım Konular.....
.....
Seçtiğim Konu.....
.....

2. 5N 1K sorularını hazırlama

Haber metinleri 5N 1K soruları dikkate alınarak yazılmaktadır.

Konu sınırlandıktan sonra 5N 1K sorularının oluşturulması gerekmektedir.

Bunun için de görsel düzenleyiciler kullanılabilir.

Ek 15: SEO Temelli Dijital Haber Metni Yazma Eğitim Kitapçığı

3. Haber yazma tekniğini belirleme

Yazar, haber metnini gelişigüzel değil belirli bir teknik etrafında oluşturmasını gerekmektedir. Yazar, yazmaya başlamadan önce yazacağı metnin içeriği doğrultusunda teknik kullanmalıdır.

Ters Piramit Kuralı

Güncel haber yazılarının yazımında sıklıkla kullanılmaktadır. Habere ilişkin en önemli ve can alıcı unsurlar önce verilir, daha az önemli olan unsurlara ise haberin devamında yer verilir.

Dörtgen (Kare) Kuralı

Haberin herhangi bir unsurunun ön plana çıkarılması kaygısının taşınmadığı ya da haber öğelerinin eşdeğer olduğu durumlarda bu teknik uygulanabilir. Konu, açıklayıcı nitelik taşıyan eşdeğer paragraflar halinde anlatılmaktadır.

Düz Piramit Kuralı

Düz piramit tekniği, ters piramit tekniğinin aksine ayrıntıdan başlanarak haberin en önemli unsurlarının sonda verilmesi yöntemidir.

Konuşma Dili Kuralı

Metinlerin konuşma diliyle yazıldığı bu teknikte haberi yazan kişi karşısındaki biriyle konuşuyormuş gibi dolaylı anlatıma başvurmaktadır.

Serbest Yazım Kuralı

Herhangi bir tekniğe bağlı kalmadan uygulanan, yalnızca haberin anlaşılır olmasının önemsendiği yazım türüdür.

4. Haber giriş yazma tekniğini belirleme

Giriş, haber metninin temel unsurlarından biridir. Okuyucuyu okumaya çekmesi gerekir. Bunun için de girişin ilgi çekici ve etkileyici olması gerekir. Haber metni oluşturulurken kullanılabilecek teknikler şunlardır:

Özetleyici Giriş Tekniği

Haberin birkaç ögesinin birden önemli olduğu durumlarda kullanılır. Bu girişte haber özetlenir ve okur, haberin tamamını okumaya davet edilir

Tanımlayıcı Giriş Tekniği

Haberin önemli öğelerinden olan “kim” ve “ne” sorusu olduğu durumlarda bu teknikle habere başlanılır. Kişiler veya olaylar tanımlanmak istendiğinde tanımlayıcı girişle başlanır.

Alıntılı Giriş Tekniği

Haber kaynağının ifadelerinin girişte kullanılmasıdır. Alıntı doğrudan veya dolaylı bir şekilde yapılabilir.

Ek 15: SEO Temelli Dijital Haber Metni Yazma Eğitim Kitapçığı

Okur-İzleyici Adresli Tekniği

Haberin girişinde okurlara, dinleyenlere veya izleyenlere seslenerek yapılan giriştir. Okur haberin bir unsuru haline getirilir. Böylece yazının okunulması sağlanmaya çalışılmaktadır.

Ayrıntılı Giriş Tekniği

Haberde geçen bazı ayrıntılar ın ön plana çıkarılmasıdır. Genel olarak sunulan bir haberin bazı öğeleri ile ilgili daha fazla bilgi verilmesidir.

Öyküleyici Giriş Tekniği

Bir haber metninde "Öyküleyici Giriş Tekniği" kullanmak, haber metninin daha ilginç ve etkileyici hale gelmesini sağlayabilir. Öyküleyici bir giriş, haber metninde verilen bilgilerin daha kolay anlaşılmasını ve dikkat çekmesini sağlar.

5.SEO kurallarını uygulama

Dijital metin yazarının, SEO kurallarını uygulaması gerekir. SEO kurallarına uygun olmayan metinlerin dijital dünyada okuyucu bulması zordur. Bu nedenle dijital metinlerin temel seviyede SEO niteliği taşıması için aşağıdaki unsurları yazma öncesinde belirlemesi gerekir:

- Ana ve alt başlıklar belirleme
- Anahtar kelimeler belirleme
- İşitsel ve görsel içerikler belirleme
- Metin dışı linkler belirleme (Backlink)
- Etiket ifadeleri hazırlama

Yazma Sırası

Dijital metin yazarı yazma sırasında; yazma öncesindeki hazırlıkları doğrultusunda taslak haber metni oluşturmaktadır. Taslakta haber metninin giriş, gelişme ve sonuç kısımları yazılır. Bu bölümler oluşturulurken SEO bileşenleri, haber yazma teknikleri, metinsellik ölçütleri ve dil, anlatım gibi temel unsurlar dikkate alınması gerekmektedir. Aşağıda haber metni yazma sırasında yapılması gerekenler belirtilmiştir:

➤ Başlık oluşturma:

Başlık, bir haberin okuyucunun ilgisini çekmesine ve haberin içeriği hakkında fikir edinmesine yardımcı olur. İyi bir başlık, okuyucunun haberin içeriğini okumasını teşvik edebilir.

Başlık, haberin arama motorlarında bulunabilirliğini de etkileyebilir. Arama motorları, haber başlıklarını indekslerine dâhil eder ve okuyucuların arama yaptığında doğru sonuçları elde etmelerine yardımcı olur. Doğru anahtar kelimeleri içeren ve okuyucunun ihtiyaçlarını karşılayan bir başlık, arama motoru sonuçlarında üst sıralarda yer alabilir.

Bu nedenle, dijital ortamlarda haber metinlerinde iyi düşünülmüş ve dikkat çekici bir başlık kullanmak önemlidir. Başlık, haberin kalitesi ve ilgi çekiciliği hakkında ipuçları vermelidir. Okuyucunun dikkatini çekmeli ve merak uyandırmalıdır. Bunların yanı sıra SEO uyumlu başlıkların tercih edilmesi en temel husustur.

Bir sayfa başlığı, sayfa içeriğini doğru bir şekilde tanımlanmalıdır

Başlığı sayfanın çok kısa bir özeti olarak düşünün. İyi bir başlık, sayfa içeriğiyle son derece alakalıdır. İçerik tarafından desteklenmeyen bir başlık sağlayarak arama motorlarını kandırılmamalıdır.

Başlıklar kısa ve bilgilendirici olmalıdır

Başlık uzunluğu için ortak yönerge 50-60 karakter arasındadır. Çoğu SEO uzmanı ve aracı bu kılavuzu kullanır. Cümle hâlinde de olabileceği gibi 2 ve 3 sözcükten de oluşabilir.

Başlıklarda duygusal kelimeler de kullanılmalı

Yapılan bir araştırmada, duygusal başlıklara sahip gönderilerin daha fazla paylaşım aldığını keşfettiler.

Başlıklar, hedef anahtar kelimeleri içermelidir

Bu son derece önemlidir. İyi hazırlanmış bir başlık, hedef anahtar kelimenizi içermelidir. İyi bir başlık hem arama motorlarının hem de kullanıcıların sayfanın neyle ilgili olduğunu anlamasına yardımcı olur ve başlıkta anahtar kelimelerinizin olması bu yönde atılan bir adımdır.

➤ Giriş Bölümü:

Dijital metinlerde okuyucunun dikkati giriş paragrafında çekilmektedir. Eğer giriş kısmı nitelikli bir şekilde yapılandırılmazsa okuyucuların metnin devamını okuması mümkün değildir. Bundan dolayı giriş paragrafı etkileyici olmalıdır.

Giriş paragrafı oluşturulurken dikkate alınması gereken temel hususlar sırasıyla şu şekilde sıralanabilir:

- Yazma öncesinde belirlenen haber yazma teknikleri dikkate alınarak oluşturulmalıdır.
- Yazma öncesinde belirlenen giriş yazma tekniklerine uygun yazılmalıdır.
- 5N 1K sorularını kapsmalıdır.
- Anahtar kelimeler içermelidir.
- Etkileyici duygusal ve mantıksal ifadeler kullanılarak okuyucuların metnin devamını okuması sağlanmalıdır.
- Uzun olmamalı ve ayrıntıya boğulmamalıdır.
- Konudan sapılmamalıdır.

➤ Gelişme Bölümü:

Gelişme bölümü metinde ifade edilen görüşleri içeren paragraflardan meydana gelmektedir. Asıl konunun ifade edildiği bu bölümün iyi derecede yapılandırılması önemlidir. Haber metinleri diğer metin türlerine göre daha karmaşık ve kapsamlıdır. Hemen hemen tüm konular haber metnine konu olabilir. Hatta; makale, deneme, fıkra, blog vb. türlere ait konuları da bünyesinde taşıdığı gibi bu türlerin yapısal unsurları haber metinlerinde görülmektedir.

Gelişme bölümünün taşıması gereken unsurlar aşağıda belirtilmiştir:

- Haber yazma tekniğine göre gelişme bölümü farklı nitelik göstermektedir. Bu nedenle yazma öncesindeki tekniğe göre gelişme bölümündeki paragraflar yapılandırılmalıdır.
- Gelişme bölümü alt başlıklarla ayrılmalıdır.
- Konunun çeşitli yönleri paragraflara dağıtılmalı, duygu ve düşünceler genişletilerek ele alınmalıdır.
- Her paragrafta belirlenen anahtar kelimeler bulunmalıdır.
- 5N 1K sorularının yanıtları yer almalıdır.
- Metinsellik ölçütleri bağlamında gelişme bölümünün oluşturulması gerekir.
- Konu dışına sapılmamalıdır.

- Gelişme bölümünde haberle ilgili fotoğraf, video, slayt, podcast vb. işitsel ve görsel unsurlar SEO niteliğinin artırılması için kullanılmalıdır.
- Gereksiz işitsel ve görsel unsurlardan kaçınılmalıdır. Metin video ve resimlerle doldurulmamalıdır.
- Paragraflar birbirinin tekrarı olmamalıdır. Her paragrafta farklı düşünce ve duygular ele alınmalıdır.
- Alıntılar yapılarak metindeki fikirler daha da sağlamlaştırılmalıdır.
- Site dışı bağlantılar kullanılmalıdır (Backlink).

➤ Sonuç Bölümü:

Sonuç bölümü tüm metin türlerinde olduğu gibi haber metninde de giriş ve gelişme bölümündeki fikirlerin tutarlı bir şekilde özetlenerek ifade edildiği kısımdır. Sonuç paragrafının özellikleri şu şekildedir:

1. **Ana fikir:** Sonuç paragrafı, yazının ana fikrini vermelidir.
2. **Önem:** Sonuç paragrafı, araştırmanın veya çalışmanın önemini vurgulamalıdır. Bu, okuyucunun neden bu çalışmayı okuduğunu, neden önemli olduğunu ve okuyucunun yaşamında veya toplumda nasıl bir etkisi olabileceğini anlamasına yardımcı olur.
3. **Bakış açısı kazandırma:** Sonuç paragrafı, okuyucunun daha fazla düşünmesi veya harekete geçmesi için bir perspektif sağlamalıdır. Bu, okuyucunun çalışmayla ilgili yeni sorular sormasına, konuyla ilgili daha fazla araştırma yapmasına veya bir eylem planı hazırlamasına ilham verebilir.
4. **Kapanış:** Sonuç paragrafı, yazının ana fikrine bir kez daha vurgu yaparak kapatılmalıdır. Bu, okuyucunun ana fikirle ayrılmasına ve çalışmanın ana hatlarıyla hatırlanmasına yardımcı olur.

Not: Dijital metin yazarı bu bölümde haber metnini bir sonuca bağlayarak okuyucuya sunması gerekmektedir. Ancak sonuç bölümünden sonra haber metinlerinde ayrıntılı bilgiler de sunulmaktadır. Bu nedenle en son paragraf her zaman metnin sonucu niteliği taşımayabilir.

Yazma Sonrası

➤ Gözden geçirme

Gözden geçirme işlemi, yazma sürecinin en önemli adımlarından biridir ve yazılan metnin kalitesini arttırmak için oldukça önemlidir. Bu aşamada, yazılan metin okuyucuya sunulmadan önce son bir kontrolünün yapılır. Gözden geçirme yapılırken, yazılan metnin amaç ve hedef kitle göz önünde bulundurulmalı ve bu doğrultuda gereksiz, eksik veya yanlış bilgiler tespit edilmelidir. Yine yazılan metnin tekrar okunarak, dilbilgisi, yazım, noktalama, anlatım bozuklukları, mantıksal tutarlılık gibi unsurlarının incelenmesi yapılmalıdır.

Gözden geçirme işlemi sırasında, yazım hataları, dilbilgisi, anlatım bozuklukları gibi yanı sıra, metnin genel yapısı ve mantıksal bütünlüğü de kontrol edilmelidir. Bu sayede, okuyucunun metni daha kolay anlaması ve metnin amacının daha iyi anlaşılması sağlanabilir. Ayrıca SEO unsurlarının ne düzeyde kullanıldığı özellikle dikkate alınarak haber metni incelenmelidir.

Gözden geçirme sürecine çeşitli basılı ve dijital araçlar fayda sağlayabilir. Hazırlanan haber metninin eksiklerini ortaya koymak adına kontrol çizelgesi ve yazılı anlatım değerlendirme formu kullanılabilir. Bunun yanı sıra dijital metin yazarı, yapay zekâ uygulamaları sayesinde metnini anlamsal ve dilbilgisel olarak denetleyebileceği uygulamalardan da faydalanabilir.

➤ Düzeltme

Gözden geçirme işleminden sonra tespit edilen yazım, dilbilgisi, anlatım bozuklukları gibi hataların yanı sıra metnin genel yapısı ve mantıksal bütünlüğü ile ilgili eksikliklerin giderilmesi düzeltme sürecinde yapılır.

➤ Paylaşma

Gerekli düzeltmeler yapıldıktan hazırlanan haber metninin Wordpress platformundan paylaşılması gerekmektedir. Bunun yanı sıra farklı dijital ortamlarda da hazırlanan dijital metin paylaşılabilir.

HABER METNİ YAZMA ETKİNLİKLERİ

Aşağıda verilen konulara uygun haber metinleri oluşturunuz.

1. **Etkinlik:** Belirlediğiniz bir giriş yöntemine göre yaşadığınız şehirde engellilere yönelik eksiklikleri araştırarak yapılması gerekenlerle ilgili Ters Piramit Kuralı'na göre haber metni oluşturunuz.
2. **Etkinlik:** Belirlediğiniz bir giriş yöntemine göre yenilenebilir enerjinin gerekliliği ile ilgili Serbest yazma tekniğini kullanarak haber metni oluşturunuz. (Wordpress platformunda yazınız).
3. **Etkinlik:** Belirlediğiniz bir giriş yöntemine göre sosyal medya bağımlılığı ile ilgili Düz Piramit Kuralı'nı kullanarak haber metni oluşturunuz.
4. **Etkinlik:** Belirlediğiniz bir giriş yöntemine göre Türkiye'de okuma alışkanlığı ile ilgili Dörtgen (kare) tekniğini kullanarak haber metni oluşturunuz.
5. **Etkinlik:** Belirlediğiniz bir giriş yöntemine ve haber tekniğine göre seçtiğiniz bir konuda haber metni oluşturunuz.

Kaynakça

- Aslan, K (2009). *Haberin yol haritası*, Anahtar Yayınları.
- Girgin, A. (2005). *Haber yazma teknikleri*. İnkılap Kitabevi.
- Gülten, K. ve Kolci, E. (2019). *Sorularla SEO*. Ceres yayınları.
- Uyguç, Ü. ve Genç, A. (1998). *Radyo televizyon haberciliği*. Avcıol Basım-Yayın.
- MEB (2013). *Haberin nitelikleri*. MEB yayınları.
- Tayfur, G. (2018). *Haber toplama, yazma ve yayınlama teknikleri*. Eğitim Yayınevi.
- Vural, A. M. (2013). *Haberin nitelikleri*. A. M. Vural (Ed.). *Haber Türleri içinde*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Yayınları.
- <https://www.piramithaber.com/faydali-bilgiler/camasir-yikarken-nelere-dikkat-etmeliyiz-h1146.html> adresinden 09.02.2023 tarihinde edinilmiştir.
- <https://www.sorubak.com/blog/haber-yazilarinda-dikdortgen-ya-da-kare-teknigi.html> adresinden 09.02.2023 tarihinde edinilmiştir.
- <https://www.haberturk.com/ulusal-siber-kalkan-tatbikati-icin-dugmeye-basildi-3528628> adresinden 09.02.2023 tarihinde edinilmiştir.
- <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/yas-pastadaki-tehlikeye-dikkat-sentetik-gida-boyasi-1815618> 09.02.2023 adresinden 09.02.2023 tarihinde edinilmiştir.
- <https://www.eokultv.com/habercilik-turleri-10-sinif-edebiyat/27614> adresinden 09.02.2023 tarihinde edinilmiştir.
- <https://www.trthaber.com/haber/dunya/taylandda-trafik-kazasinin-ardindan-yasanan-patlamada-11-kisi-oldu-740341.html> adresinden 09.02.2023 tarihinde edinilmiştir.
- <https://www.drmustafaguler.com/kalp-krizi> adresinden 10.02.2023 tarihinde edinilmiştir.
- <https://www.trthaber.com/haber/ekonomi/turkiye-akreditasyon-alaninda-dunyada-ilk-10da-743422.html> adresinden 10.02.2023 tarihinde edinilmiştir.
- <https://www.haberturk.com/son-dakika-haberleri-istanbul-icin-cok-siddetli-firtina-uyarisi-hizi-120-km-yi-bulacak-> adresinden 10.02.2023 tarihinde edinilmiştir.
- <https://www.trthaber.com/haber/saglik/cocuklarda-kisla-birlikte-rsv-vakalari-artti-735566.html> adresinden 15.02.2023 tarihinde edinilmiştir.
- <https://www.milliyet.com.tr/dunya/casus-balonlar-uydular-ve-ucan-cisimler-bizi-yukaridan-kimler-izliyor-6903437> adresinden 15.02.2023 tarihinde edinilmiştir.
- <https://www.haberturk.com/nato-savunma-bakanlari-toplantisi-turkiye-icin-saygi-durusuyla-acildi-deprem-3565699> adresinden 15.02.2023 tarihinde edinilmiştir.

Ek 15: SEO Temelli Dijital Haber Metni Yazma Eğitim Kitapçığı

<https://www.bloomberght.com/musk-in-starlink-teklifine-tesekkur-turksat-in-kapasitesi-yeterli-2324734> adresinden 10.02.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.trthaber.com/haber/gundem/cumhurbaskani-erdogan-3-ay-sureyle-ohal-karari-aldik-744183.html> adresinden 10.02.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.milliyet.com.tr/skorer/futbola-kar-engeli-tff-4-macin-ertelendigi-acikladi-6898826> adresinden 10.02.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.aa.com.tr/tr/spor/fenerbahce-super-ligde-yarin-konyasporu-agirlayacak/2806455> adresinden 10.02.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.milliyet.com.tr/gundem/sariyerde-korkunc-kaza-selfie-çekmek-isterken-denize-dustu-6899013> adresinden 10.02.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.haberturk.com/hangi-illerde-kac-siddetinde-deprem-oldu-kandilli-ve-afad-son-depremler-listesi-ile-kahramanmaras-ta-deprem-mi-oldu-3562725> adresinden 10.02.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.ntv.com.tr/galeri/dunya/felaket-kapida-dunya-9-yil-icinde-kuresel-isinma-esigini-gecebilir> adresinden 10.02.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.trthaber.com/haber/dunya/hurjet-almanya-basininda-ses-getirdi-743228.html> adresinden 10.02.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.haberler.com/ekonomi/son-dakika-ak-parti-den-eyt-aciklamasi-maaslar-15565180-haberi/> adresinden 10.02.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/ormani-17-yerden-yakti-jandarma-tarafından-yakalandi-42206044> adresinden 10.02.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.posta.com.tr/siyaset/secim-erkene-aliniyor-iste-one-cikan-tarih-2602417> adresinden 10.02.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.fanatik.com.tr/basketbol/bidev-avrupa-birligi-ile-basketbol-projesine-basliyor-2317567> adresinden 10.02.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/agabeyini-oldurup-katilin-bulunmasi-icin-roportaj-verdi-iste-cezasi> adresinden 10.02.2023 tarihinde edinilmiştir.

https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/128903/mod_resource/content/1/haber_yazma_notlar.pdf adresinden 15.02.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.medyaege.com.tr/cumalikizik-koyu-197413h.htm> adresinden 15.03.2022 tarihinde edinilmiştir.

**DİJİTAL METİN
OLUŞTURMA
SÜRECİNDE SEO
(ARAMA MOTORU
OPTİMİZASYONU)**

DİJİTAL METİN YAZMA SÜRECİNDE SEO (ARAMA MOTORU OPTİMİZASYONU)

- ❖ **Metinsellik Ölçütleri**
- ❖ **Anahtar Kelimeler Belirleme**
- ❖ **Ana ve Alt Başlıklar Belirleme**
- ❖ **Okunabilirlik**
- ❖ **Özgünlük**
- ❖ **Meta Açıklama**
- ❖ **Yazı Tipleri**
- ❖ **İşitsel ve Görsel İçerikler Belirleme**
- ❖ **Metin Dışı Linkler Belirleme (Backlink)**
- ❖ **Etiket İfadeler Hazırlama**
- ❖ **Özet Hazırlama**
- ❖ **Yazım ve İmla Kurallarında Uygunluk**

SEO UYGUNLUĞU

SEO, İngilizce “**Search Engine Optimization**” cümlesinin baş harflerini ifade eder. Türkçe olarak “**Arama Motoru Optimizasyonu**” anlamına gelir. Basit bir ifadeyle, sitenizin alakalı aramalar için görünürlüğünü artırmak için iyileştirme süreci anlamına gelir. SEO, web sitelerinin ilgili anahtar kelimelerle daha üst sıralarda listelenerek, o kelimeye ait arama trafiğinden maksimum ziyaretçiye ulaşmasını hedefler (Gülten, 2019, s.20). SEO kurallarına uygun olmayan yazılar arama motorları tarafından üst sıralarda listelenmez.

SEO' nun ana mantığında; özgünlük, çeşitlilik, güncellik, süreklilik ve doğru anahtar kelimeler kullanmak yatar. Dijital metin yazarı, metin oluşturma sürecinde anahtar kelimelerle yazısını inşa etmelidir. Nitekim insanlar anahtar kelimeler aracılığıyla arama motorlarında araştırma yaparlar.

SEO kurallarına uygun dijital metinler aşağıdaki özellikleri barındırması gerekmektedir (Gülten & Kolci, 2019, s.20).

- Metnin başlığı, anlatımın özeti olmalı, metnin anahtar kelimesi niteliğinde olmalıdır.
- Makale cümle bazında özgün tutulmalıdır.
- Giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine sahip olmalı, ziyaretçi ve Google botları nezdinde anlaşılır olmalıdır.
- Metnin başlıkları anahtar kelimeler içermelidir.
- İlk 100 kelimede anahtar kelimeler mutlaka bulunmalıdır.
- Metin anahtar kelimelere boğulmamalıdır. Bu şekilde olursa arama motorları zararlı içerik olarak algılamaktadır. İdeal oran %2 ve 3'tür. Örneğin 500 kelimelik bir yazıda 10-15 arası anahtar kelime kullanılmalıdır.
- Yazıdaki alıntılar tırnak içinde belirtilmeli, alıntılar için kaynak gösterilmelidir.
- Metnin uzunluğuna uygun sayıda etiket kullanılmalıdır.
- Metin, ana başlık, alt başlıklardan oluşmalı bunlar heading yani h1, h2, h3 gibi etiketlerle tanımlanmalıdır.
- Metin ile ilgili kısa özet yazılmalıdır.
- Metinde bazı anahtar kelimeler kalın, italik ve altı çizili vurgulanarak o kelimelerde ön plana çıkarılmalıdır.
- Metin ile ilgili en az bir görsel kullanılmalı, mümkünse görsel özgün olmalıdır.
- Metnin sonunda bir önceki yazının bir cümlelik özeti üzerinden yazı başlığı ile link verilmelidir.
- Konuyla ilgili site içi ve site dışı linkler verilmelidir.
- Metnin metinsellik ölçütlerine uygun olması gerekir.
- İmla ve noktalama kurallarına dikkat edilmelidir.

METİNSELLİK ÖLÇÜTLERİ

Bağdaşıklık: Bir yazının metin olmasını sağlayan sözcükler, cümleler arasındaki ilişkiyi ve dilbilgisel uyumu ifade eder. Dijital metinlerin sözcük ve cümle düzeyinde iyi bir şekilde oluşturulması metnin SEO kalitesini artırmaktadır.

Tutarlılık: Dijital metinlerin kalitesinde ve arama motorlarında üst sıralarda listelenmesinde rol oynayan temel unsurlarından biri de tutarlılıktır. Dijital metin belirli bir konu, tema, durum, olay etrafında yazılmalı; metnin konusuna, düşüncenin akışına uygun olmayan unsurlar metinden çıkartılmalıdır. Metni oluşturan her cümle ve paragraf metnin bütünüyle bağlantılı olmalıdır. Sözcükler, cümleler, paragraflar birbirini tamamlamalı; her cümle önceki cümlelerle ilişkili ve sonraki cümlelerin anlamına katkıda sağlamalıdır.

Amaçlılık: Dijital metinler belli bir amaç etrafında oluşturulması gerekmektedir. Günümüz dijital dünyasında bilgi yığınları içerisinde yer edinmek için amaca uygun metinler yazmak gerekmektedir. Her metin türünün, her yazarın hedef kitle üzerinde gerçekleştirmek istediği birtakım amaçları vardır ve bu amaçlar doğrultusunda metinler oluşturulur. Gelişigüzel, savruk cümlelerden oluşan bir yapı metin değeri taşıyamaz. Çünkü hangi amaçla oluşturulduğu saptanamayan savruk cümlelerin bir niyeti yoktur Başkan (2003, s. 230).

Bilgisellik: Metnin okuyucuya en az bir yönden yeni bir bilgi vermesidir. Bilgi verme süreci bilinenden yola çıkılarak onun üzerine inşa edilen veya eldeki bilgiye çeşitli yönlerden bağ kurularak gerçekleştirilebilir. Dijital ortamlarda okurların en önemli amaçlarından

biri de bilgi edinmektir. Bu amaca hizmet eden dijital metinler de arama motorlarında üst sıralarda listelenir.

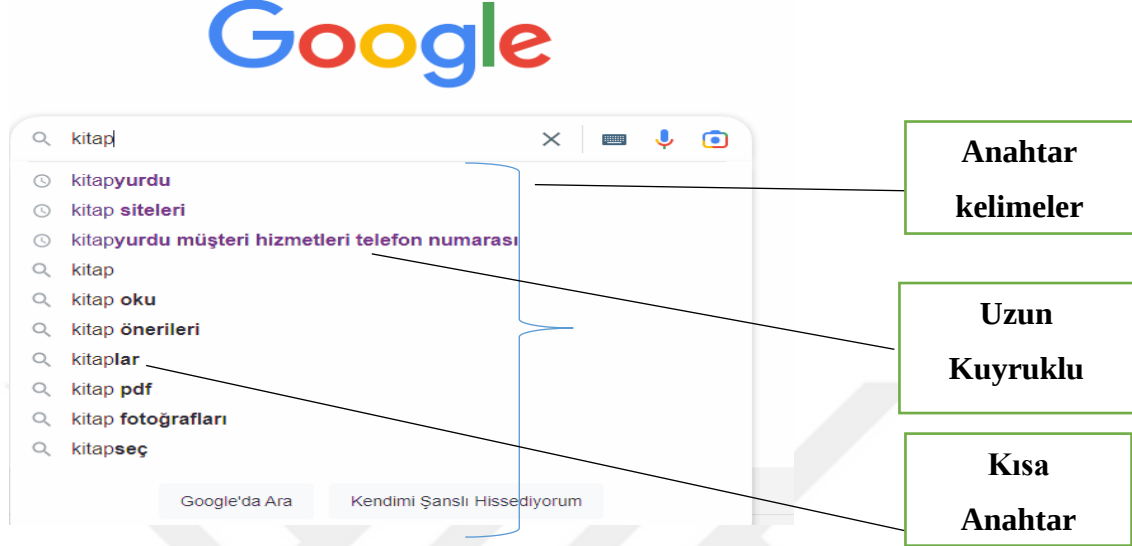
Durumsallık: SEO Yazılan metnin amacına göre hitap ettiği kitlenin durumuna göre ve konusuna göre uyum içerisinde olmasıdır. Metnin oluşturulma şartlarına, konusuna, türüne uygun nitelikleri taşımasıdır. Örneğin hasta olmuş birine "Geçmiş olsun." demek yerine "Gözün aydın." demek duruma uygun değildir.

Kabuledilebilirlik: Metnin yazılış amacı ile metinde işlediği durumun uygunluk içerisinde olması ve okuyucunun hayal dünyasında yeni ufuklar açarak onu esere bağlamasıdır. Alıcı açısından bir metnin kabul edilebilir olması için metinle iletilen duygu, düşünce ya da bilgilerin alıcının beklentilerine uygun ve çözümleyebileceği düzeyde olması gerekir (Torusdağ ve İşimtekin, 2016, s. 177).

Metinlerarasılık: Hiçbir metin tek başına bir anlam ifade edemez. Her metin kendisinden önce yazılmış olan metinlerden biçim ve içerik olarak değişik oranlarda etkilenerek bir durumu ifade etmeye çalışır. Bunu yaparken önceki metinlerden etki gücünden yararlanarak ele alınan bilgilerin üzerine yeni bilgiler kurmaya çalışır. Metinlerarasılık okuyucun önceki bilgileriyle yeni bilgilerini bağdaştırma imkânı verdiği ölçüde başarılı olur. Dijital metinler içinde metinlerarası (Backlink) ilişkiler kurularak metnin SEO değeri artar ve doğal bir trafik oluşur. Ayrıca köprü metinler (Backlink) sayesinde metnin değeri artar dijital metinler daha çok okuyucuya ulaşabilir.

ANAHTAR KELİMELER BELİRLEME

Arama motorlarında okuyucu merak ettiği her şeyi anahtar kelimeler aracılığıyla bulur. Bu nedenle dijital metin yazarı yazacağı haber metni ile ilgili anahtar kelimeleri önceden belirlemesi gerekir. Bu anahtar kelimeler metnin tüm bölümlerinde dengeli bir şekilde dağıtılmalıdır.

Anahtar kelimeler kısa ve uzun kuyruklu olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Genellikle iki kelimedenden daha fazla olanlara uzun kuyruklu anahtar kelime denir. Örneğin; **kitap** *kısa kuyruklu* anahtar kelimedir. **Üniversite hazırlık kitapları** *uzun kuyruklu* anahtar kelimelerdir.

Anahtar kelime oluştururken aşağıda belirtilen unsurlara dikkat edilmelidir (Dalgaldere, 2020; Gülten ve Kolci, 2019):

- Anahtar kelimelerin metnin içinde kaç kez kullanılması gerektiği metnin yoğunluğuna göre belirlenmelidir. Örneğin; 500 kelimelik metinde ortalama 10-12 kez kullanılması gerekir. Bu oran %2-3 arasında olmalıdır. Fazla olursa ilgili metnin SEO değeri düşer. Google zararlı içerik olarak algılar.
- Anahtar kelimeler metinde mutlaka homojen biçimde dağıtılmalıdır. Odak anahtar kelimeler paragraflara eşit dağıtılması gerekmektedir. Örneğin 500 kelimeye ve 5 paragrafa sahip metnin varsa kullanabileceğiniz 10 anahtar kelime her paragrafta 2 kez bulunmalıdır.
- Anahtar kelimeler yazdığınız başlıkların içinde de geçebilir. Ancak metni anahtar kelimelere boğmamak lazımdır.
- Uzun kuyruklu kelimeler yazdığınız metinle doğrudan ilişkili olmalıdır.
- Uzun kuyruklu kelimeler metinde bir defa kullanılmalıdır. Örneğin metninize ilgili 3 uzun kuyruklu kelime belirlediniz. Bunları metin boyunca bir kez kullanmak gerekmektedir.

Arama motorlarında her şey anahtar kelimeler üzerine kuruludur. Bu nedenle doğru anahtar kelime stratejisine sahip olmak gerekmektedir. Amaca uygun anahtar kelime kullanılması oluşturduğunuz metnin Google, mozilla, yandex vb. arama motorlarında üst sıralarda listelenmesini sağlayacaktır.

Not: Yazılacak konuyla ilgili sık kullanılan kelimelerin neler olduğu konusunda fikir vermek için ücretsiz uygulamalar mevcuttur. Bunların bazıları aşağıda verilmiştir:

1. Google Arama Dizini – Anahtar Kelime Bulucu

2. KeywordTool.io Anahtar Kelime Aracı

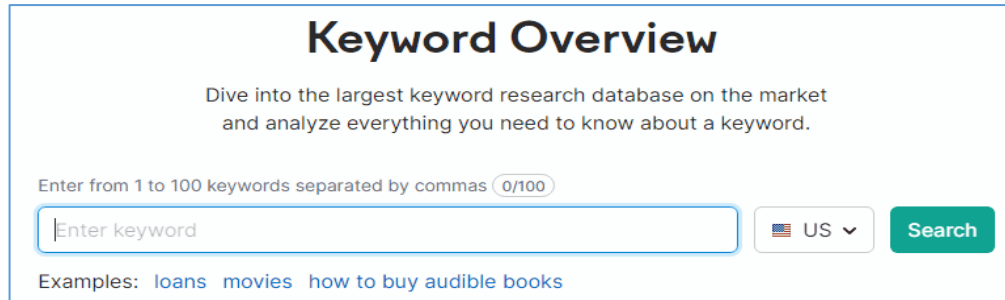
3. Ubersuggest Anahtar Kelime Aracı

4. Google Trends Anahtar Kelime Bulucu

5. Semrush – Anahtar Kelime Aracı

ANA ve ALT BAŞLIKLAR BELİRLEME

SEO uyumlu metinlerin ana ve yeterli düzeyde alt başlıklardan oluşması gerekmektedir. Ana başlık heading (H1), alt başlıklar ise H2-H6... şeklinde sıralanmaktadır.

Ana
Başlık

H1 Etiketini SEO İçin Neden Önemlidir?

1. Arama motorlarının en karmaşık görevlerinden biri, bir sayfanın bağlamını anlamaktır.
2. Bunu en verimli ve en hızlı şekilde yapabilmek için farklı sinyallerden gelen verileri kullanırlar.
3. Bu sinyallerden biri sayfa başlığı ve diğeri H1 Etiketidir.

4. Arama motoru örümcekleri bir sayfanın içeriğini tararken HTML kodunu okur ve başlık etiketlerinde (H1, H2, vb.) Hangi cümlelerin bulunduğunu belirlemeye çalışırlar.
5. Bunları sayfa içeriğinin göstergesi olarak görüyorlar.
6. Dolayısıyla, H1 etiketinizde anahtar kelimeler kullanarak, arama motorlarının sayfanızın neyle ilgili olduğunu anlamasına yardımcı olursunuz.
7. Başlıkların SEO için önemli olmasının bir başka nedeni de kullanıcıların sayfada gezinmesini kolaylaştırmalarıdır.
8. Kullanıcı, H1 etiketine bakarak sayfanın neyle ilgili olduğunu bir bakışta görebilir. Başlıkların geri kalanı, kullanıcılara her bölümde ne bekleyecekleri konusunda büyük bir ipucu sağlar.

H1 Etiket SEO Uygulamaları

Başlık yazarken aşağıdaki hususlar göz önüne alınmalıdır.

1. H1 etiketi, sayfa başlığıyla aynı veya biraz farklı olmalıdır
2. Başlıklarınızda anahtar kelimeler kullanın
3. Çok uzun başlıklardan kaçının
4. H1 etiketinizin stilini diğer başlıklardan farklı şekilde yapın
5. Başlıkları hiyerarşik bir şekilde kullanın
6. Sayfa başına yalnızca bir H1 etiketi kullanın
7. H1 etiketleri kullanıcının amacına uygun olmalıdır

<https://seowpclub.com/h1-etiketi/>

H2 ve Diğer Alt Başlıklar

Alt başlıklar metinde yeterli düzeyde olmadığı yahut çok fazla olması takdirde SEO uyumunu bozulmaktadır. Ayrıca alt başlıklar da anahtar kelimeleri içermesi gerekmektedir.

Başlıkları Yapılandırmada Dikkat Edilecek Hususlar

H1 – H2 – H3 – H4... etiketi kullanırken dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, başlıklarınızın anlamsız olmamasıdır. Aynı zamanda anlamsız bir yazı dizinin içerisinde yer almaması da bir o kadar önem arz eder. Google okuyucuya anlamsız ve sadece anahtar kelimelerin yan yana sıralanması ile sizi üst sıralara taşımayacaktır. Özgünlük ve anlam bütünlüğü olan başlıklar her zaman başarılı bir SEO uyumu yakalamanızı sağlar.

Hatalı H1 – H2 – H3 – H4... kullanımı yapmamak adına, H1 ana başlık belirlenmeli, H1'den sonrası ise aynı bağlamda oluşturulmalıdır. Elbette, ardından gelecek alt başlıkları H2 – H3 ve H4... olarak kullanmalısınız. Ancak konu başlığı ile alt başlıklar bağlantılı olmalıdır.

Örnek: Aşağıdaki haber metninde ana ve alt başlık örnekleri görülmektedir.

Ergen çocuklarınızla böyle konuşmayın Ergenlik döneminde çocuklarınızın psikolojilerinde ciddi değişiklikler görülür. Bu neden onlara karşı kullandığınız cümlelere çok dikkat etmelisiniz. Ergenlik döneminde çocuğunuza bu cümleleri kullanmayın! Ergenlik dönemi; çocukluk ve erişkinlik arasında yer alan biyolojik, psikolojik ile fiziksel değişimlerin yaşandığı hızlı bir büyüme ve gelişme dönemi. Genel olarak 12-19 yaş arası kapsayan bu dönemde çocuk ve/veya genç yetişkin olmaya adım atar, ardı ardına pek çok davranış ve rol dener, duygu ile düşüncelerde karmaşıklık yaşar. Yapılan bilimsel çalışmalara göre; başta depresyon olmak üzere birçok ruh sağlığı hastalığı ergenlik döneminde daha sık görülür. Bu dönemde ergenin maruz kaldığı reddedici, tutarsız, denetimsiz anne baba tutumları, psikiyatrik hastalıklar için önemli bir risk faktörünü oluşturur. Bunun aksine döneme özgü bu kaotik süreçte anne ve babanın yol gösterici, kabul edici, gerektiğinde sınırlayıcı bir tutum içinde olması ise ergenin karşılaştığı yeni durumlarla baş etmesini kolaylaştırarak bu süreci daha uyumlu atlatmasını sağlar. İşte bu noktada ergenle "doğru iletişim kurmak" büyük önem taşır. Örneğin anne babaların kullandıkları bazı cümleler var ki 'yarar' yerine 'zarar' getirerek hem iletişimin kesilmesine hem de ergende depresyon ve anksiyete gibi ruhsal hastalıkların ortaya çıkmasına neden olabilir.	Ana Başlık (H1) Alt Başlık (H2)
Anne ve babaların ergenle konuşurken asla sarf etmemeleri gereken cümleler... "Sen zaten hiçbir şeyi beceremezsin" Ergen kimlik arayışı içindeyken zaman zaman yetersizlik duyguları yaşayabilir. Bunu özgüven eksikliği olarak yorumlamamak gerekir. İçinde bulunduğu dönem itibarıyla zaten oldukça kırılgan olan ergene karşı anne babanın söyleyeceği aşağılayıcı, küçümseyici her ifade hem ergenin öfkesini artırır hem de kendisini yetersiz hissetmesine neden olur. "Neden...?" "Neden?" sorusuyla başlayan cümleler, suçlayıcı sözlerdir. Sıkıntısını dile getiren bir ergene anne baba tarafından örneğin, "Sen neden o saatte ordaydın?" şeklinde yöneltilen bir soru, ergende suçlandığı, ağır düzeyde eleştirildiği, anlaşılmadığı hissi yaratabilir ve daha çok içine kapanmasına yol açabilir. Bu	Alt Başlık (H3) Alt Başlık (H4)

nedenle ebeveynlerin "neden?" sorusu yerine "ne? " sorusunu (ne oldu? ne düşünüyorsunuz? vb.) sormaya özen göstermeleri çok önemli. "Sen daha ne yaşadın ki... Ben senin yaşındayken..." Böyle bir iletişim şekli ergene kendisini yetersiz ve çaresiz hissettirir. Kendisini güçsüz hissetmesine neden olan bu ifadelerle maruz kalan ergen de anne babasına karşı öfkeli yanıtlar verir. Devam eden bu iletişim tarzı ise ebeveyn çocuk ilişkisinin çatışmalı hale gelmesine yol açabilir. "Bu konuda böyle.....davranmalısın" Anne babanın öğüt verir tarzda konuşması, özerkliğini kazanmaya çalışan ergenin öfkelenmesine ve daha savunmacı davranmasına neden olur. Ebeveynlerin yol gösterici davranabilmeleri için ergenin mevcut sorun hakkında duygu ve düşüncelerini ifade etmesini sağlamaları, onun ihtiyaçlarını göz önüne alarak birlikte çözüm yolları üretmeleri daha etkin bir iletişim tarzını oluşturur. "Biz senin her istediğini yaparız... Arkadaş gibiyiz..." Yapılan çalışmalara göre hem aşırı izin verici hem de aşırı kontrolcü/kısıtlayıcı anne baba tutumları; ergenin uyum sorunları, hatta depresyon başta olmak üzere birtakım ruhsal hastalıklar yaşamada önemli rol oynuyor. Aşırı demokrat tutumlar genç tarafından disiplinsizlik olarak algılanabilir. Denetilmeyen, üzerinde yaptırım uygulanmayan ergen kendini boşlukta hissederek zarar verici eylemler deneyebilir. "Bıktım senin hatalarından...çocuk gibi davranıyorsun... ne halin varsa gör..." Ebeveynler bu ve benzeri ifadeler kullandıklarında; öfkelerini, ergenin davranışına değil bireysel olarak ergene yöneltmiş olurlar. Anne babaların ergene karşı kullandıkları bu tarz söylemler, onun kendisini reddedilmiş hissetmesine yol açar. Bu tarz iletişim biçimi süreklilik gösterdiği takdirde, reddedilme duygusuyla baş edemeyen ergende, bir takım duygusal ve davranım sorunları ortaya çıkabilir. acibadem.com.tr, 05.08.2020	Alt Başlık (H5) Alt Başlık (H6) Alt Başlık (H7) Alt Başlık (H8)
--	---

OKUNABİLİRLİK

Okunabilirlik, bir metnin, okuyucular tarafından anlaşılması ve okunması kolay olup olmadığını ifade eder.

Dijital metinlerin okunabilirliği, internet kullanıcılarının bilgiye erişimi hızlandırmak, zaman tasarrufu yapmak ve gereksiz yere zaman kaybetmemek gibi amaçlarına hizmet etmektedir. Bir metnin konusunun dışında okunabilir olması da büyük önem taşır. İyi bir metin okunabilir olmalıdır, çünkü metnin okuyucu tarafından anlaşılması okunabilirlik ile doğru orantılıdır. Zor okunan bir metinde okuyucunun anlama oranı daha

düşük olacakken, kolay okunabilen bir metinde okuyucunun anlama oranı daha yüksek olacaktır.

SEO Uyumlu Yazılarda Okunabilirliği Etkileyen Faktörler

- Cümle uzunlukları
- Kelime uzunlukları
- Durduran kelimelerin sıklığı
- Farklı kelimelerin toplam kelimelere oranı
- Zor kelime sayıları
- Yabancı kelime sıklığı
- Alan terimleri
- Somut / Soyut kelime sayılarındaki fazlalık
- Bileşik / Basit kelime sıklığı

www.ferhatburakmaden.com

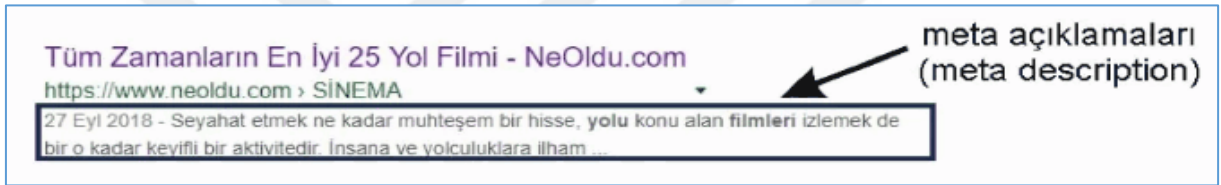
ÖZGÜNLÜK

Yazılan metinlerin özgün olması SEO açısından önemlidir. İçerikler kopya yapıya sahipse, özgün değilse ve başka noktalardan alınarak çalıntı gerçekleştirilmiş ise hem Google hem de diğer arama motorları bu içerikleri kabul etmeyecek ve sayfayı sıralamaya dahi almayacaktır. Bu nedenle **içerik özgünlük kontrolü** gerçekleştirilip, içeriklerin özgün ve kendine has bir yapıda olmasına dikkat edilmesi gerekir. Bugün **içerik özgünlük testi** gerçekleştirmek için kullanılan bu sistemler çok pratik ve hızlı bir şekilde sonuç elde edilmesine yardımcı olmaktadır:

- **Kopya Kontrol;** Türkiye’de bu konuda kullanılan en etkin araçlardan birini oluşturmaktadır. En iyi sonuçları sağlayan **içerik özgünlük testi** araçlarından biri olarak her gün 1 adet içerik ücretsiz şekilde kontrol edildikten sonra gün içerisinde ücreti mukabilinde diğer kontroller yapılabilir.
- **Plagiarisma;** ücretsiz olarak kullanabileceğiniz ve 190 üzerinde dili destekleyen yapısıyla tercih edilebilir. Bu konuda en eski sistemlerden biri olmakla birlikte aynı zamanda gramer kontrolü yapmak için de kullanılabilir ve taranacak metni belirtilen boşluğa yapıştırıp tek bir butona basmanız yeterli olmaktadır.

- **Grammarly;** genellikle dilbilgisi kontrolü gerçekleştirmek için kullanılsa da bu uygulamada web sayfası üzerinden **içerik özgünlük testi** için tercih edilmektedir.
- **Copyscape;** ücretsiz bir sürüme sahip olmak için tercih edilen uygulamalardan biri olmakla birlikte daha doğru sonuçlar için ücretli abonelik de gerçekleştirme imkânı bulunmaktadır. Ücretsiz kullanımda URL üzerinden ve ücretli kullanımda word dosyası üzerinden kontrol yapılabilmektedir.
- **Smallseotools;** aracı arama motoru optimizasyonu konusunda en çok kullanılan sayfalardan biri olmakla birlikte **içerik özgünlük testi** gerçekleştirmek için sadece 1000 kelimeye kadar olan metinleri gereken alana kopyalamanız ile sonuç vermektedir.

META AÇIKLAMA

Meta açıklama (meta description), bir web sayfasının HTML kodu içinde yer alan bir meta etiketi (meta tag)dir. Meta açıklama, web sayfasının içeriğini özetleyen ve arama motorları tarafından kullanıcı arama sorguları sonuçları sayfalarında (SERP) görüntülenen kısa bir açıklamadır.

Meta açıklama, arama motorlarının web sayfalarını tanıması ve sıralaması için önemlidir. Doğru bir meta açıklama, web sayfasının içeriğini özetleyerek kullanıcılara aradıkları şeyin bu sayfada olup olmadığını anlamalarına yardımcı olur. Ayrıca, doğru ve etkili bir meta açıklama, arama motorları tarafından web sayfasının daha doğru şekilde taranmasına yardımcı olabilir ve bu da web sayfasının arama sonuçlarında daha yüksek bir sıralama elde etmesine yardımcı olabilir.

Bir meta açıklaması, genellikle 150-160 karakter uzunluğunda olmalıdır ve web sayfasının anahtar kelimelerini içermelidir. Ancak, meta açıklamanın sadece anahtar kelimeden ibaret olmaması ve kullanıcılar için anlamlı bir özet sunması önemlidir.

YAZI TİPLERİ

<https://wmaraci.com/nedir/yazi-tipi>

Dijital metinlerde kullanılan yazı tipi önemlidir. Doğru yazı tipi seçimi, dijital metnin okunabilirliği ve kullanıcı deneyimi üzerinde önemli bir etkiye sahip olabilir.

Öncelikle, okunabilir bir yazı tipi seçmek önemlidir. Okunması zor olan, fazla süslü veya karmaşık yazı tipleri, okuyucuların metni anlamalarını zorlaştırabilir. Bunun yerine, düz yazı tipleri (sans-serif gibi) daha sade ve açık oldukları için tercih edilmelidir. Bu, metnin okunabilirliğini artırır.

Yazı tipinin boyutu da önemlidir. Çok küçük veya çok büyük yazı tipleri, okuyucuların metni okumasını zorlaştırabilir veya rahatsız edici olabilir. Metnin türüne ve hedef kitlesine göre uygun bir yazı tipi boyutu seçmek önemlidir.

Özetle, dijital metinlerde yazı tipi seçerken okunabilirlik, boyut ve renk gibi faktörlere dikkat etmek, kullanıcı deneyimini önemli ölçüde etkiler.

İŞİTSEL VE GÖRSEL UNSURLAR

<https://www.bigrafik.com.tr/video/>

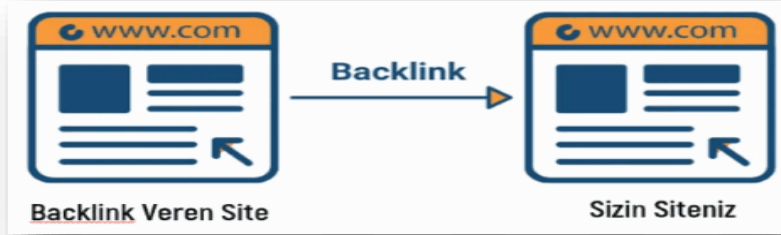
Haber metinlerinin; fotoğraf, video, infografik, podcast vb. işitsel ve görsel unsurlar açısından zengin olması gereklidir. Çünkü SEO dostu yazılar bunları barındırmak zorundadır. Ayrıca arama motorlarında yazılan metinlerin daha fazla okunması için bu unsurlar gereklidir. Özellikle iyi optimize edilmiş metne gömülü bir video, bir web sitesinin düz bir web sitesi veya sayfaya kıyasla **53 kat daha fazla** görünmesini sağlayabilir.

Tüm bu unsurların sağladığı faydalar temelde şu şekilde sıralanabilir:

1. **Google videoları sever çünkü çok fazla organik trafik sağlama potansiyeline sahiptir.** Videolar, arama sonuçlarında daha üst sıralarda çıkabilir ve bu da daha fazla ziyaretçi anlamına gelir.
2. **Görsel ve işitsel unsurlar harika bir SEO içeriği kaynağı olarak işlev görebilir.** Bu unsurlar, içeriğin daha ilgi çekici ve paylaşılabılır olmasını sağlar.
3. **Bir diğer büyük avantaj da sağlam bir Backlink profili oluşturmaktır.** Backlink profili, web sitelere işaret eden bağlantıların bir koleksiyonudur. Nerede bahsedildiğini, paylaşıldığını ve bağlantı verildiğini gösterir. Görsel ve işitsel unsurlar çok fazla bağlantı alma potansiyeline sahiptir. Paylaşılan ve bağlantı verilen içerik, sitenin otoritesini artırır.
4. **Dijital metin yazarının hazırlamış olduğu metinlerde fotoğraf, görsel, videolar ve sayfa tasarımının, etkileşim üzerinde olumlu etkilere sahiptir.** Bu sayede metinler daha fazla okuyucuya ulaşmış olur. Görsel ve işitsel unsurlar, okuyucuların metinle etkileşimini artırır ve daha uzun süre sayfada kalmalarını sağlar.
5. **Metinler birer iletişim aracı olduğu için metinlerin içerdiği mesajlar görsel ve işitsel unsurlar sayesinde daha anlaşılabilir olacaktır.** Karmaşık bilgilerin görselleştirilmesi, okuyucuların konuyu daha kolay anlamasına yardımcı olur.

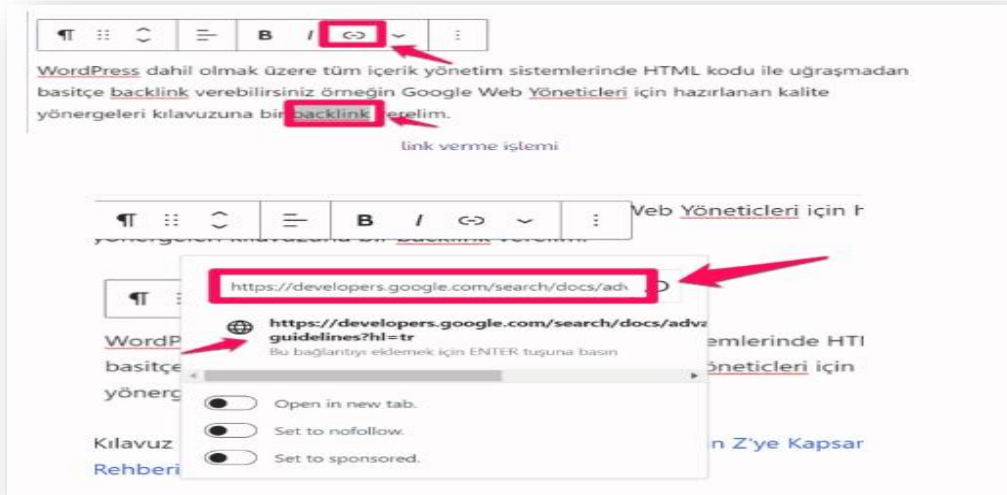
METİN DIŞI LİNK (BACKLINK)

Metin oluştururken konuyla ilgili farklı web sayfalarına yönlendirme yapılması, içeriğin SEO değerini artırır ve dijital ortamlarda trafik oluşturulmasına katkı sağlamaktadır. Ayrıca Site dışı (off page) SEO çalışmalarının önemli bir bölümünü oluşturan site dışı bağlantılar doğru şekilde uygulandığında arama motorlarında sıralamalarınız üzerinde etkili bir güce sahiptir.

Kendi sitenizde sayfalar arası verdiğiniz linkler site içi bağlantı (internal link) olarak kabul edilirken, dışarıdan bir sitenin sizin sitenize verdiği bağlantılar **site dışı bağlantılar** (external link) ya da yaygın olarak **link** şeklinde adlandırılır.

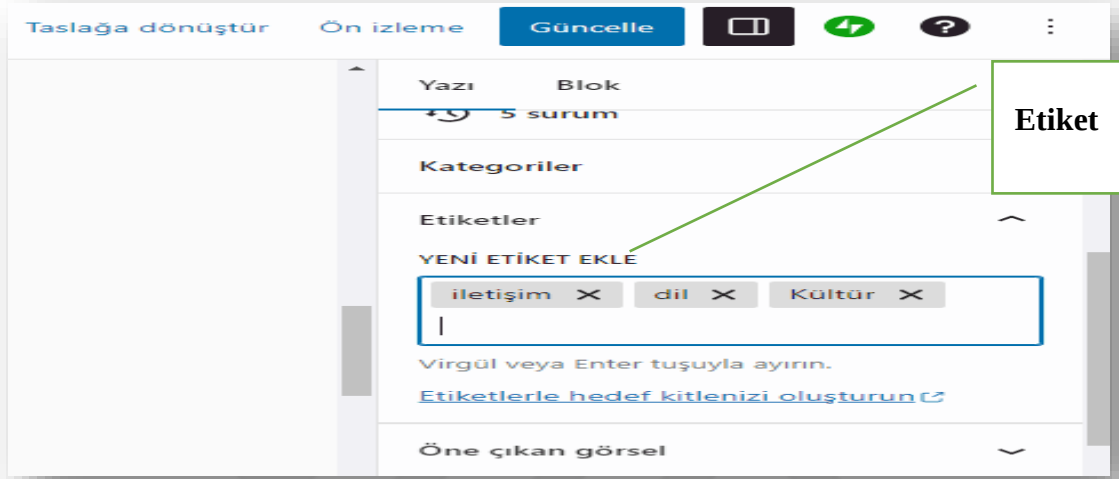
Site dışı (Backlink) şu şekilde verilir:

Site dışı bağlantılar sayesinde daha çok kişi sayfanızı ziyaret eder. Böylece yazdığımız haber metinleri daha fazla kişi tarafından okunur.

ETİKET İFADELER HAZIRLAMA

SEO parametreleri ve etiketler, **arama motorları tarafından, web geliştiricileri ile paylaşılan etiketlerdir**. Bu etiketlerin kullanılmasının nedeni, arama motoru botlarının web sitelerini daha iyi anlayabilmesi ve sıralamaya dahil edebilmesi içindir.

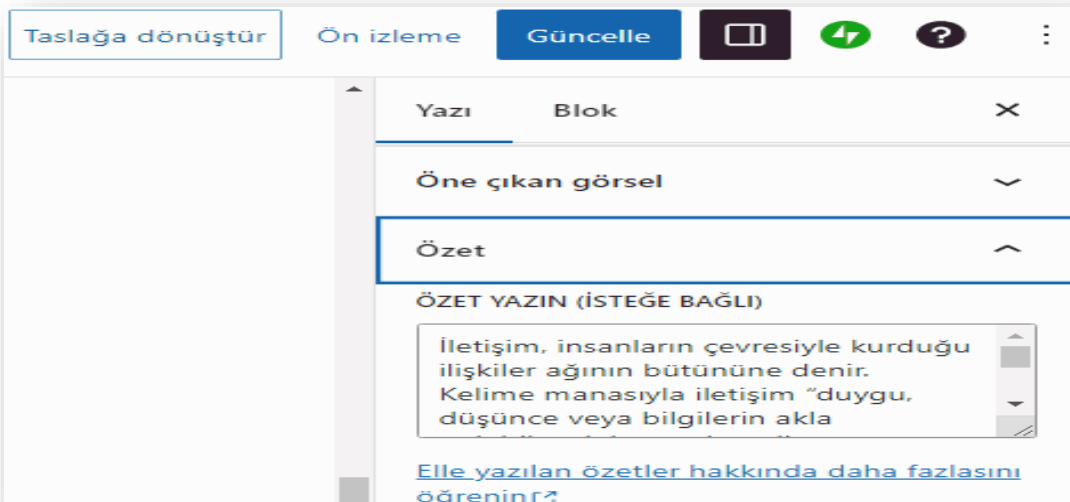

Yukarıda Wordpress sayfasında hazırlanan metinle ilgili etiket ifadeler bulunmaktadır. Etiket ifadeler seçilirken metindeki anahtar kelimelerin de kullanılması gerekmektedir.

ÖZET HAZIRLAMA

Hazırlanan metinle ilgili özetler, konuyla ilgili nelere değinildiği ve metnin içeriğinin ne kapsadığını belirtir. Okur, özeti ilgi çekici bulursa okumaya devam eder. Bu nedenle özeti etkileyici olması gerekir.

Ayrıca özette anahtar kelimelerin bulunması önemlidir. Aşağıda Wordpress sayfasında hazırlanan metinle ilgili özet örneği bulunmaktadır.

Özet oluşturma sürecinde ChatGPT ve YouChat gibi yapay zekâ araçları kullanılabilir.

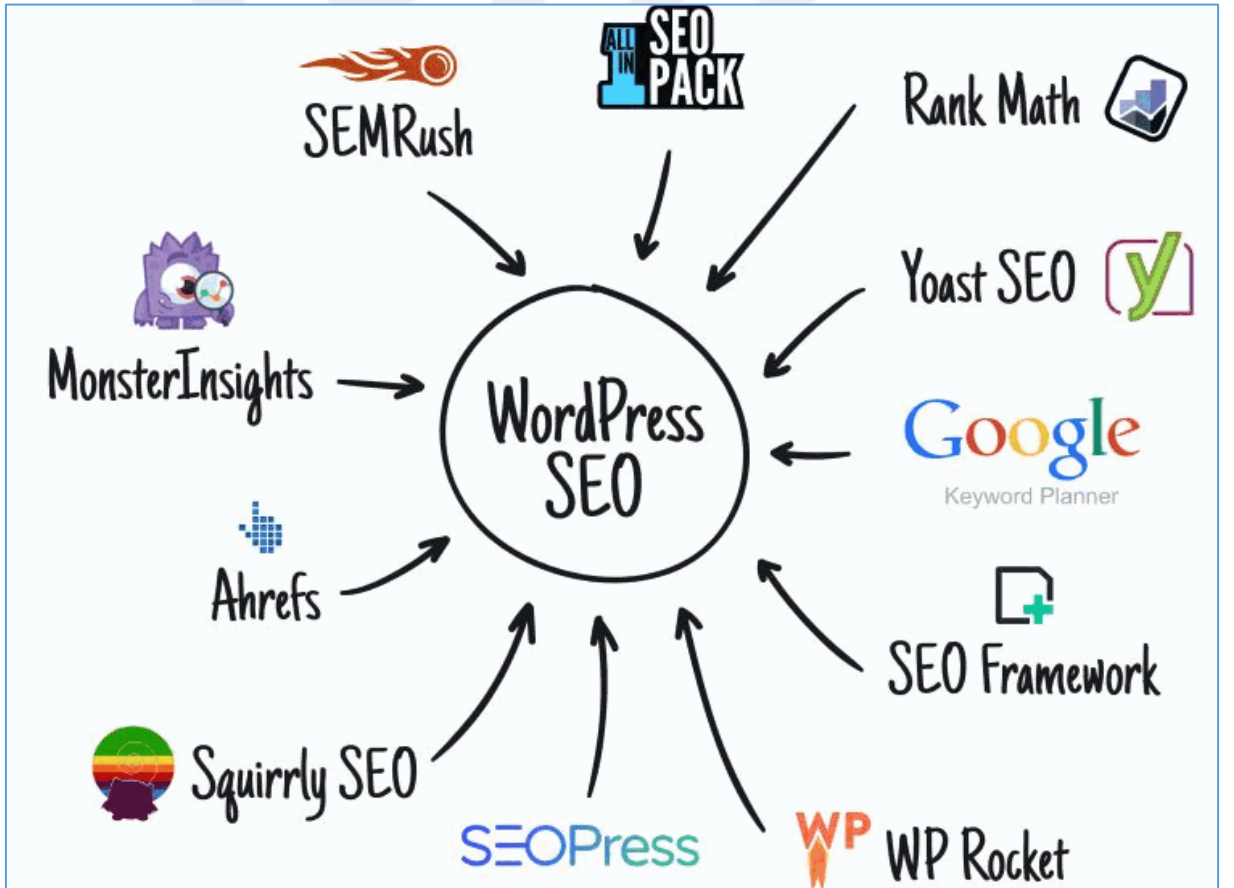
ChatGPT

Examples	Capabilities	Limitations
"Explain quantum computing in simple terms" →	Remembers what user said earlier in the conversation	May occasionally generate incorrect information
"Got any creative ideas for a 10 year old's birthday?" →	Allows user to provide follow-up corrections	May occasionally produce harmful instructions or biased content
"How do I make an HTTP request in Javascript?" →	Trained to decline inappropriate requests	Limited knowledge of world and events after 2021

Yukarıda verilen metni özetler misin?

ChatGPT Feb.13 Version. Free Research Preview. Our goal is to make AI systems more natural and safe to interact with. Your feedback will help us improve.

WORDPRESS'TE KULLANILABİLECEK EN POPÜLER SEO EKLENTİLERİ

Yukarıdaki görülen SEO eklentileri, web sitelerinin arama motoru optimizasyonunu (SEO) artırmak için kullanılan yazılım araçlarıdır. Bu

eklentiler, web sitelerinin arama motorlarında daha yüksek sıralamalarda görünmesine yardımcı olmak için çeşitli özellikler sunar.

SEO eklentilerinin özellikleri şunları içerebilir:

- **Meta açıklama ve başlık etiketi optimizasyonu:** Bu özellikler, web sitenizin sayfaları için meta açıklama ve başlık etiketleri oluşturmanıza ve bunları optimize etmenize olanak tanır.
- **Anahtar kelime optimizasyonu:** Bu özellikler, web sitenizdeki içerikte anahtar kelime kullanımını optimize etmenize olanak tanır.
- **XML site haritası:** Bu özellik, web sitenizin arama motorlarına nasıl görüldüğünü belirleyen bir dosya oluşturmanıza olanak tanır.
- **Görsel SEO:** Bu özellikler, web sitenizdeki görsellerin arama motorları tarafından daha iyi anlaşılmasını ve indekslenmesini sağlar.
- **İçerik analizi:** Bu özellikler, web sitenizdeki içeriği analiz eder ve SEO açısından önerilerde bulunur.
- **Schema.org entegrasyonu:** Bu özellik, web sitenizin içeriğinin arama motorları tarafından daha iyi anlaşılmasını sağlar.

SEO uyumlu haber metni ile ilgili örnek 1:

Türkiye, Akreditasyon Alanında Dünyada İlk 10'da

Türkiye, akreditasyon alanında 184 ülke arasında bir önceki yıla göre 7 sıra yükselerek 10. sıraya yerleşti.

Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK) tarafından yapılan yazılı açıklamaya göre, dünya genelinde kalite altyapısı kuruluşlarının temsilcileri ve uzmanları ile koordineli şekilde temel göstergelerin belirlenip verilerin derlenmesi ile her yıl açıklanan Küresel Kalite Altyapı Endeksinin 2021 raporunda, Türkiye akreditasyon alanında 7 sıra yükselerek 10. sırada yer aldı.

Metroloji, standardizasyon ve **akreditasyon** alanlarının tümünün değerlendirildiği genel sıralamada da Türkiye, dünya genelinde 16. oldu

Türkiye'nin yükselişine yönelik özel bir değerlendirmenin bulunduğu raporda, ilk 25 ülke arasındaki en büyük çıkışı, genel kalite altyapısı sıralamasında 5 sıra birden yükselen Türkiye ve İsviçre'nin kaydettiği notu yer aldı.

Raporda, diğer ülkelerin kalite altyapısına ilişkin genel puanlamada yaşadığı düşüşün aksine Fransa, Almanya, Çin, **Karadağ** ve Estonya ile Türkiye'nin, yükseliş gösteren 6 ülkeden biri olduğu belirtildi.

Kalite altyapısına yönelik 184 ülke verilerini analiz eden ve dünya genelinde kalite altyapısı gelişim durumunu ve dinamiklerini ölçme konusunda öncü bir rapor olan **Küresel Kalite Altyapı Endeksi'nde**, Türkiye'nin akreditasyon alanındaki yükselişi öne çıktı.

TÜRKAK Genel Sekreteri Banu Müderrisoğlu, Türkiye'de **kalite altyapısının** en önemli yapıtaşlarından biri olan akreditasyon alanında elde edilen bu sonuçtan

Ana başlık
(H1)

Fotoğraf
kullanım

Alt başlık
(H2)

Özet

Anahtar
kelime

Metin
dışı link

Anahtar
kelime

Anahtar
kelime

büyük memnuniyet ve gurur duyduğunu belirtti.

Müderrişoğlu, göreve geldiğı günden bu yana tüm süreçlerde hukuka ve uluslararası standartlara dayalı, şeffaf, hesap verilebilir, etik ilkeleri ve tüm taraflara eşit muameleyi esas alan bir yönetim anlayışı izlediklerini, bu çerçevede sunulan hizmet kalitesini her geçen gün daha da artırmayı hedeflediklerini ifade etti.

Dışışleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun yakın desteğı ile elde edilen bu başarı sayesinde TÜRKAK tarafından sunulan akreditasyon hizmetlerine duyulan uluslararası güvenin ve bu hizmetlerin tanınırlığının da arttığının altını çizen Müderrişoğlu, TÜRKAK'ın Türkiye'nin dış ticaretinin önündeki teknik engellerin kaldırılmasında, [AB](#) ile bütünleşme sürecinde ve Türkiye ekonomisinin rekabet gücünün artırılmasında önemli bir role ve katkıya sahip olduğunu kaydetti.

Küresel Kalite Altyapı Endeksi raporu hakkında

Küresel Kalite Altyapı Endeksi 2021 raporunda, 107 akreditasyon kurumunca yayımlanan veriler baz alınarak akreditasyon alanında değerlendirme yapıldı.

107 **akreditasyon** kurumunun 90'ı verilerini doğrudan Küresel Kalite Altyapı Endeksi ekibine iletirken, elde edilen veriler dijital platformlar üzerinden doğrulandı.

Türk Akreditasyon Kurumu

TÜRKAK, uygunluk değerlendirme kuruluşlarını akredite etmek, bu kuruluşların ulusal ve uluslararası standartlara göre faaliyette bulunmalarını ve bu suretle uygunluk değerlendirme kuruluşlarınca düzenlenen belgelerin, ulusal ve uluslararası alanda kabulünü temin etmek amacıyla merkezi Ankara'da olmak üzere 1999'da kuruldu.

Dışışleri Bakanlığının ilgili kuruluşu olarak faaliyet gösteren TÜRKAK'ın, "uygunluk değerlendirme alanındaki **akreditasyon** hizmetlerini ulusal ve uluslararası ölçekte tanınır ve güvenilir şekilde sunma, toplumda akreditasyonla ilgili farkındalığı artırma ve uluslararası akreditasyon kurallarının belirlemesinde etkin rol alma" gibi önemli görevleri bulunuyor.

trt.com, Şubat 4, 2023.

Metin
dış link

Alt
başlık
(H3)

Alt başlık
(H4)

SEO uyumlu haber metni ile ilgili örnek 2:

İstanbul için çok şiddetli fırtına uyarısı! Hızı 120 km'yi bulacak!

Ana başlık (H1)

Habertürk Meteoroloji Mühendisi Hüseyin Öztel, İstanbul beyaz örtüyü beklerken şiddetli fırtına uyarısında bulundu. Öztel, fırtınanın hızının 80 ilâ 120 km'ye ulaşacağını ve bunun tabelaları uçurabileceğini söyledi. Öztel, pazar ve pazartesi günü şiddetli yağışın süreceğini söyledi. İstanbul Valisi Ali Yerlikaya da sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada, yarın Avrupa Yakası'nda tam fırtınanın hızının 100 km'yi bulacağı; ulaşımında aksama, çatı uçması, ağaç devrilmesi gibi olumsuzluklara karşı tedbirli olunması uyarısında bulundu. Öte yandan İstanbul'da etkili olan lodos nedeniyle bazı vapur seferlerinin yapılamadığı bildirildi.

Özet

Anahtar kelime

Fotoğraf kullanımı

Anahtar kelime

Habertürk Meteoroloji Mühendisi Hüseyin Öztel, İstanbul için **fırtına** uyarısında bulundu. Öztel, İstanbul'da büyük bir fırtına beklendiğini açıkladı. Öztel şunları söyledi:

Alt başlık (H2)

"FIRTINANIN HIZI 120 KM'YE ÇIKACAK"

"Rüzgârın hızı şehir içinde 80 km'yi bulacak. 120 kilometreye kadar da ulaşabilir. Tabelaları uçuracak bir rüzgâr bu. İstanbullular büyük fırtınaya hazırlıklı olsunlar.

Alt başlık (H3)

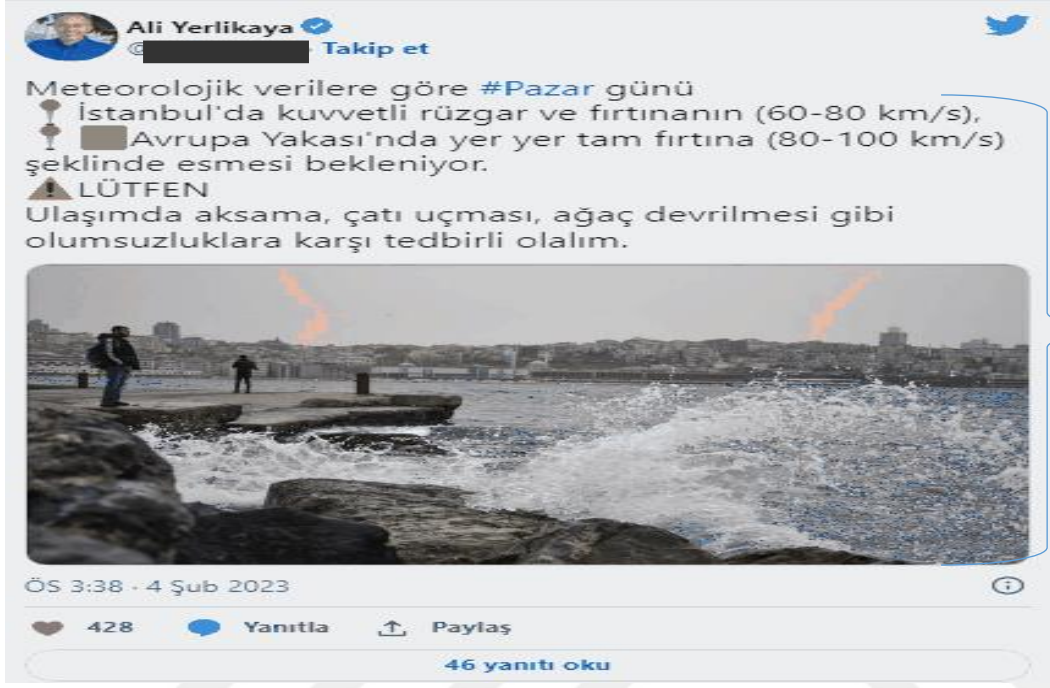
"PERŞEMBEYE KADAR KAR HAVASININ İÇİNDEYİZ"

Gelecek perşembeye kadar kar havasının içerisindeyiz. Çatalca istikametine doğru kar nedeniyle trafik aksayabilir. Pazar akşamı Kırklareli'nden Silivri'ye uzanan bir kar örtüsü bekleniyor.

Anahtar kelime

"FIRTINA TEHLİKE YARATABİLİR"

Pazartesi günü de İstanbul'da kuvvetli yağış var. İnsanların dışarıda yürümesi için fırtına tehlikeli bir durum. Okullar tatil olur mu diye bekleniyor; soruluyor. Bu fırtınanın çok kuvvetli ve tehlikeli sonuçlar doğurabileceğini belirtmek gerekir. Hazırlıklı olmalı."

Sosyal
medya
alıntısı

VALİ YERLİKAYA'DAN ÖNEMLİ PAYLAŞIM

İstanbul Valisi Ali Yerlikaya da sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada, "Meteorolojik verilere göre İstanbul'da kuvvetli rüzgâr ve fırtınanın (60-80 km/sa), Avrupa Yakası'nda tam fırtına (80-100 km/sa) şeklinde esmesi bekleniyor. Lütfen, ulaşımında aksama, çatı uçması, ağaç devrilmesi gibi olumsuzluklara karşı tedbirli olalım" dedi.

VAPUR SEFERLERİ İPTAL EDİLDİ

İstanbul'da, Şehir Hatları'nın internet sitesinden yapılan açıklamada, Avcılar-Bostancı, Avcılar-Bakırköy-Yenikapı-Kadıköy, Bostancı-Moda-Kadıköy-Kabataş, Maltepe-Adalar ve Beşiktaş-Adalar seferlerinin **hava muhalefeti (lodos)** nedeniyle yapılamadığı duyuruldu.

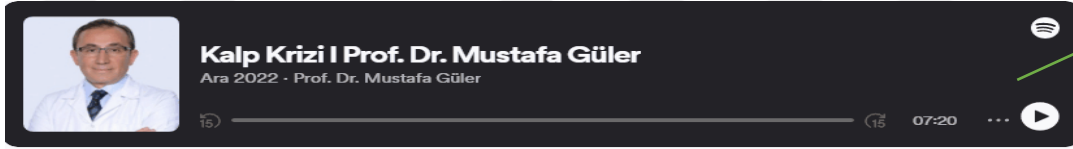
Lodos sebebiyle seferlerde iptaller ve gecikmeler yaşanabildiği, anlık güncellenen iptal seferlerin, "[https://sehirhatlari.istanbul/tr/iptal-seferler](\"https://sehirhatlari.istanbul/tr/iptal-seferler\")" sayfasından öğrenilebileceği belirtildi.

habertürk.com, Şubat 4, 2023.

Metin
dışı link

SEO uyumlu haber metni ile ilgili örnek 3:

Kalp Krizi

Tıp literatüründe Miyokard Infarktüsü olarak tanımlanan “**Kalp Krizi**”, kalp kasının bir bölümünün, o bölgede meydana gelen yetersiz kan akışı sonrasında ölmesi yani kalıcı hasara uğraması ile oluşmaktadır. Koroner arterlerde yani kalbi besleyen damarlarda gerçekleşen bu bozukluklar (tikanıklıklar) kalp kasının ilgili bölümünde yetersiz kan akımına dolayısıyla dokunun oksijensiz kalmasına neden olmaktadır. Kalbin oksijensiz kalması sonucunda da damarın beslediği kalp kası alanına göre **kalp krizi** gerçekleşmektedir. **Kalp krizi** basit bir göğüs ağrısı veya yanma şikâyeti ile atlatılabileceği gibi bazen direk ölüme sebep verebilir. Kalp kasındaki hücre ölümü sınırlı kalırsa kalbin kasılma fonksiyonlarında bozulma fazla olmayabilir. Bazen ağır kalp krizlerinde mekanik komplikasyonlar meydana gelir. Bunlar kalp kasında yırtılma veya kapaklarda bozulma şeklinde olabilir.

Ölümlle sonuçlanabilen patolojik bir durum olan miyokard infarktüsü, dünyada yaygın görülen ve en başlıca ölüm nedeni olarak ilk sırada yerini almaktadır. Bu tabloya neden olan ve kriz anının altında yatan en önemli unsur ise; Ateroskleroz’dur. Kısaca Ateroskleroz damar sertliği olarak ifade edilebilmektedir.

Kalp Krizi Nedenleri Nelerdir?

Kalp krizleri genellikle kalp kasına kan ve oksijen taşımakla görevli olan

Ana başlık
(H1)

Fotoğraf
kullanımı

Ses dosyası
kullanımı

Anahtar
kelime

Özet

Alt
başlık
(H2)

atardamarlarda (koroner arter) oluşan tıkanıklıklar ve pıhtılar nedeni ile meydana gelmektedir. Bu pıhtılaşmaların altında yatan faktör ise aterosklerozdur. Ateroskleroz (damar sertliği) nedeni ile tıkanan koroner arterler **kalp krizine** zemin hazırlamakta ve neden olmaktadır.

Atardamarların duvarlarındaki aterosklerotik plaklar bazı durumlarda çatlamakta ve pıhtı oluşumuna yol açmaktadır. Bu pıhtılar ise kalp kasına giden kanın akışını ve oksijen oranını azaltmaktadır. Bu durum sonucunda da azalan kanlanma ve oksijensizlik nedeni ile o bölgede hasarlar ve hücre ölümleri gerçekleşmektedir. Hasar gören kalp kası yeteneğini kaybederek kasılma görevini diğer kaslara bırakmaktadır. Bu durum sonucunda da kalp yorulmaktadır.

Kalp damar hastalıklarının temelini oluşturan risk faktörleri **Kalp Krizi** risk faktörleri ile aynıdır. Hiperkolesterolemi (kanda aşırı kolesterol bulunması), hipertansiyon (yüksek tansiyon), diyabet (şeker hastalığı), sigara kullanımı ve aile içerisindeki öykü unsurları genellikle **kalp krizinin** oluşmasındaki temel risk **faktörlerini** oluşturmaktadır. Yukarıda belirtilen nedenlerin neredeyse tümü fazla kilo ile ilişkilidir. Ancak daralan damarın içerisinde pıhtı oluşumunu tetikleyen unsurlar farklılaşabilmektedir.

Kalp Krizinin Tanısı ve Teşhisi

Kalp krizinin en önemli şikâyeti göğüs ağrısıdır. Bu ağrılar göğüs kemiği arkasından gelen en önemli belirtidir. Ancak bu ağrı belirtisi diyabet hastaları ve yaşlılarda daha belirsiz olabilmektedir. Hatta hiç hissedilmediği tablolarda olabilmektedir. Bu kalp krizi vakalarına “**sessiz kalp krizi**” adı verilmektedir. Bu ağrılar genellikle göğüsten omuzlara ve kollara, ense, çene, diş, karın ve sırta doğru yayılım gösterdiği gibi yalnızca tek bir bölgede de hissedilebilmektedir.

Bu ağrılar ortalama 20 dakikadan daha fazla ve hatta saatlerce sürebilmektedir. Şiddetli ve künt bir şekilde hissedilen ağrı keskin ve belirsiz bir özellik taşımaktadır. Sıkıştıran, basınç yapan ve ağırlaştıran **Kalp Krizi** ağrıları göğüste daralma hissine neden olabilmektedir.

Göğüste hissedilen daralma bazı zamanlarda hazımsızlık olarak algılanabilir. Ağrı ile beraber soğuk terleme ve ölüm korkusu da aynı anda görülmektedir.

Anahtar
kelime

Alt başlık
(H3)

Göğüs ağrısı ile nefes darlığı, öksürme, baş dönmesi, bayılma, sersemleme, mide bulantısı ve kusma gibi belirtiler birlikte görülebilir. Göğüs ağrısı ile birlikte bu belirtilerin yaşanması halinde özellikle risk faktörü içerisinde bulunan grubun muhakkak bir hekime başvurması gerekmektedir. **Kalp krizinin kesin tanısının** koyulması ve bulguların kesinleştirilmesi ölüm vakalarının en aza indirilmesi için oldukça önemlidir. Bu bulgular;

- Hastanın şikâyeti
- Elektrokardiyogram (EKG)
- Kan Testleri

Göğüs ağrısı belirtileri sonrasında EKG tetkikinde kalp krizine özgü değişiklikler izlenmektedir. Bu saptamaların iyi analiz edilmesi için sık sürelerde tetkik tekrarlanmaktadır. Bununla birlikte kriz anında kana karışan birtakım enzimlerin (CPK, CPK – MB, Myoglobin, Troponin T ve Troponin I) ölçümünün yapılması için laboratuvar testlerine başvurulmaktadır.

Bu bulgulardan en az 2'sanesinin olması halinde **Kalp Krizi** teşhisi koyulmaktadır.

<https://www.drmustafaguler.com/kalp-krizi>

Yazım ve İmla Kurallarında Uygunluk

Yazım ve noktalama işaretleri, dijital metinlerin anlaşılabilirliği ve okunabilirliği açısından son derece önemlidir. Doğru kullanılan noktalama işaretleri ve yazım kuralları, metnin anlamını netleştirir ve okuyucunun metni daha kolay anlamasına yardımcı olur.

Ayrıca, dijital metinlerin internet üzerinden yaygın olarak paylaşılması ve okunması nedeniyle, yazım ve noktalama hataları metnin ciddiyetini ve güvenilirliğini olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle, doğru yazım ve noktalama işaretleri kullanımı, dijital metinlerdeki iletilerin etkili ve profesyonel bir şekilde iletilmesi için son derece önemlidir.

Kaynakça

Başkan, Ö. (2003). *Bildirişim İnsan-Dili ve Ötesi*. İstanbul, Multilingual Yayınları.

Torusdağ, G., & İşimtekin, S. (2016). Furug Ferruhzâd' ın “Kâbus” öyküsü üzerine metindilbilimsel bir çözümleme. *DTCF Dergisi*, 56(2), 160-199.

<https://byb.ag/blog/h1-h2-h3-o-que-sao/> adresinden 04.01.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://kodgunlugum.com/> adresinden 04.01.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.kukumav.net/blog/seo-uyumlu-makale/> adresinden 04.01.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.bloggersideas.com/tr/top-google-fonts-for-blogging/> adresinden 04.01.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://blog.turhost.com/wordpress-seo-eklentileri/> adresinden 04.01.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.drmustafaguler.com/kalp-krizi> adresinden 04.01.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.habertürk.com> adresinden 04.01.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.trt.com> adresinden 04.01.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.webilkon.com/backlink-nedir/> adresinden 04.01.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://mobitek.com/> adresinden 04.01.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.bigrafik.com.tr/video/> adresinden 04.01.2023 tarihinde edinilmiştir.

www.halil.com.tr adresinden 04.01.2023 tarihinde edinilmiştir.

www.ferhatburakmaden.com adresinden 04.01.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://www.seorative.com.tr/heading-etiketleri> adresinden 04.01.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://brandinfo.biz/> adresinden 04.01.2023 tarihinde edinilmiştir.

<https://seowpclub.com/h1-etiketi> adresinden 04.01.2023 tarihinde edinilmiştir.

ÖZ GEÇMİŞ

Lise öğrenimini Giresun Atatürk Lisesinde 2004 yılında tamamladı. Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesinden Türkçe Öğretmenliği bölümünden 2009 yılında mezun oldu. Giresun Üniversitesi Türkçe Eğitimi bilim dalında 2020 yılında yüksek lisansını tamamladı. Bayburt Üniversitesi Türkçe Eğitimi bilim dalında doktora eğitimine başladı. Evli ve 2 çocuk babasıdır. Türkçe eğitimi alanıyla ilgili bildiri, kitap bölümü ve ulusal ve uluslararası dergilerde yayınlanmış makaleleri bulunmaktadır.

